

---

Panchatantram

पञ्चतन्त्रं

Document Information

---

Text title : panchatantra tantra

File name : panchatantra.itx

Category : major\_works

Location : doc\_z\_misc\_major\_works

Author : viShNusharman

Transliterated by : Jan Brzezinski of Gaudiya Grantha Mandira

Description-comments : 1. mitrabhedah 2. mitrasamprAptiH 3. kAkolUKIyam 4. labdhapraNAsham  
5. aparIkShitakArakam

Acknowledge-Permission: <https://grantha.jiva.org> The Gaudiya Grantha Mandira

Latest update : January 13, 2023

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

---

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

**Please help to maintain respect for volunteer spirit.**

---

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

---

March 24, 2024

*sanskritdocuments.org*

---

ಪಂಚತಂತ್ರಂ



ಕಥಾ-ಮುಖಂ

ಓಂ ನಮಃ ಶ್ರೀ-ಶಾರದಾ-ಗಣಪತಿ-ಗುರುಭ್ಯಃ . ಮಹಾ-ಕವಿಭ್ಯೋ ನಮಃ .  
ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರಃ ಕುಮಾರೋ ಹರಿ-ವರುಣ-ಯಮಾ ವಕ್ಷಿರಿದ್ರಃ ಕುಬೇರಶ್  
ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಸರಸ್ವತ್ಯು-ದಧಿ-ಯುಗ-ನಗಾ ವಾಯುರುವೀ-ಭುಜಂಗಾಃ .  
ಸಿದ್ಧಾ ನದ್ಯೋಽಶ್ವಿನೌ ಶ್ರೀದಿ-ತಿರದಿತಿ-ಸುತಾ ಮಾತರಶ್ಚಂಡಿಕಾದ್ಯಾ  
ವೇದಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಯಕ್ಷಾ ಗಣ-ವಸು-ಮುನಯಃ ಪಾಂತು ನಿತ್ಯಂ ಗ್ರಹಾಶ್ಚ ..  
ಮನವೇ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ಶುಕ್ರಾಯ ಪರಾಶರಾಯ ಸಸುತಾಯ .  
ಚಾಣಕ್ಯಾಯ ಚ ವಿದುಷೇ ನಮೋಽಸ್ತು ನಯ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಕರ್ತೃಭ್ಯಃ .. 0.1..  
ಸಕಲಾರ್ಥ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಸಾರಂ ಜಗತಿ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮೇದಂ .  
ತಂತ್ಯೈಃ ಪಂಚಭಿರೇತಚ್ಚಕಾರ ಸುಮನೋಹರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ .. 0.2..  
ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರೂಯತೇ . ಅಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಂ  
ನಾಮ ನಗರಂ . ತತ್ರ ಸಕಲಾರ್ಥಿ-ಸಾರ್ಥ-ಕಲ್ಪ-ದ್ರುಮಃ ಪ್ರವರ-ನ್ಯಪ-ಮುಕುಟ-  
ಮಣಿಮಜರೀಚಯಚರ್ಚಿತಚರಣ-ಯುಗಲಃ ಸಕಲ-ಕಲ್ಪ-ಪಾರಂಗತೋಽಮರಶಕ್ತಿನಾಮ  
ರಾಜಾ ಬಭೂವ . ತಸ್ಯ ತ್ರಯಃ ಪುತ್ರಾಃ ಪರಮ-ದುರ್ಮೇಧಸೋ ವಸುಶಕ್ತಿಗ್ರಶಕ್ತಿರನೇಕಶಕ್ತಿ  
ನಾಮಾನೋ ಬಭೂವುಃ .  
ಅಥ ರಾಜಾ ತಾನ್ ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿಮುಖಾನ್ ಆಲೋಕ್ಯ ಸಚಿವಾನ್ ಆಹೂಯ  
ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ಜ್ಞಾತಮೇತದ್ಭವದ್ಧಿಯನ್ ಮಮೈತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಪುತ್ರಾಃ  
ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿಮುಖಾ ವಿವೇಕ-ಹೀನಾಶ್ಚ . ತದೇತಾನ್ ಪಶ್ಯತೋ ಮೇ ಮಹದಪಿ ರಾಜ್ಯಂ  
ನ ಸೌಖ್ಯಮಾವಹತಿ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಅಜಾತ-ಮೃತ-ಮೂರ್ಖೇಭ್ಯೋ ಮೃತಾಜಾಶೌ ಸುತೌ ವರಂ .  
ಯತಸ್ತೌ ಸ್ವಲ್ಪ-ದುಃಖಾಯ ಯಾವಜ್-ಜೀವಂ ಜಡೋ ದಹೇತ್ .. 0.3..  
ವರಂ ಗರ್ಭ-ಸ್ತವೋ ವರಂ ಋತುಷು ನೈವಾಭಿಗಮನಂ  
ವರಂ ಜಾತಃ ಪ್ರೇತೋ ವರಮಪಿ ಚ ಕನ್ಯೈವ ಜನಿತಾ .  
ವರಂ ಬಂಧ್ಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ವರಮಪಿ ಚ ಗರ್ಭೇಷು ವಸತಿರ್  
ನ ಚಾವಿದಗ್ಧಾನ್ ರೂಪ-ದ್ರವಿಣ-ಗುಣ-ಯುಕ್ತೋಽಪಿ ತನಯಃ .. 0.4..  
ಕಿಂ ತಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಧೇನ್ವಾ ಯಾ ನ ಸೂತೇ ನ ದುಗ್ಧದಾ .

ಕೋಽರ್ಥಃ ಪುತ್ರೇಣ ಜಾತೇನ ಯೋ ನ ವಿದ್ವಾನ್ ನ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ .. 0.5..

ತದೇತೇಷಾಂ ಯಥಾ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಬೋಧನಂ ಭವತಿ ತಥಾ ಕೋಽಪುಪಾಯೋಽನುಷ್ಠಿಯತಾಂ

. ಅತ್ರ ಚ ಮದ್ಗತ್ತಾಂ ವೃತ್ತಿಂ ಭುಂಜಾನಾನಾಂ ಪಂಡಿತಾನಾಂ ಪಂಚಶತೀ ತಿಷ್ಠತಿ .

ತತೋ ಯಥಾ ಮಮ ಮನೋರಥಾಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಾಂತಿ ತಥಾನುಷ್ಠಿಯತಾಮಿತಿ .

ತತ್ರೈಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ದೇವ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ವರ್ಷೈರ್ವ್ಯಾಕರಣಂ ಶ್ರೂಯತೇ . ತತೋ

ಧರ್ಮ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಮನ್ವಾದೀನಿ ಅರ್ಥ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾಣಕ್ಯಾದೀನಿ ಕಾಮ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ

ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಾದೀನಿ . ಏವಂ ಚ ತತೋ ದರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಜ್ಞಾಯಂತೇ

. ತತಃ ಪ್ರತಿಬೋಧನಂ ಭವತಿ .

ಅಥ ತನ್-ಮಧ್ಯತಃ ಸುಮತಿನಾಮ ಸಚಿವಃ ಪ್ರಾಹ-ಅಶಾಶ್ವತೋಽಯಂ

ಜೀವಿತವ್ಯ-ವಿಷಯಃ . ಪ್ರಭೂತ-ಕಾಲ-ಜ್ಞೇಯಾನಿ ಶಬ್ದ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ . ತತ್ ಸಂಕ್ಷೇಪ-

ಮಾತ್ರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಕಿಂಚಿದೇತೇಷಾಂ ಪ್ರಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಚಿಂತ್ಯತಾಮಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ

ಯತಃ-

ಅನಂತಪಾರಂ ಕಿಲ ಶಬ್ದ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ

ಸ್ವಲ್ಪಂ ತಥಾಯುರ್ಬಹವಶ್ಚ ವಿಘ್ನಾಃ .

ಸಾರಂ ತತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಮಪಾಸ್ಯ ಫಲ್ಗು

ಹಂಸೈರ್ಯಥಾ ಕ್ಷೀರಮಿವಾಂಬುಧ್ಯಾತ್ .. 0.6..

ತದತ್ರಾಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸಕಲ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪಾರಂಗಮಶ್ಚಾತ್ರ-ಸಂಸದಿ

ಲಬ್ಧ-ಕೀರ್ತಿಃ . ತಸ್ಮೈ ಸಮರ್ಪಯತು ಏತಾನ್ . ಸ ನೂನಂ ದ್ರಾಕ್ ಪ್ರಬುದ್ಧಾನ್

ಕರಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ .

ಸ ರಾಜಾ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮಾಣಮಾಹೂಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಭಗವನ್

ಮದನುಗ್ರಹಾರ್ಥಮೇತಾನರ್ಥ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿ ದ್ರಾಗ್ಯಥಾನನ್ಯ-ಸದೃಶಾನ್ ವಿದಧಾಸಿ

ತಥಾ ಕುರು . ತದಾಹಂ ತ್ವಾಂ ಶಾಸನ-ಶತೇನ ಯೋಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮಾ ತಂ ರಾಜಾನಮಾಹ-ದೇವ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಮೇ ತಥ್ಯ-ವಚನಂ

. ನಾಹಂ ವಿದ್ಯಾ-ವಿಕ್ರಯಂ ಶಾಸನ-ಶತೇನಾಪಿ ಕರೋಮಿ . ಪುನರೇತಾಂಸ್ತವ

ಪುತ್ರಾನ್ ಮಾಸ-ಷಟ್ಕೀನ ಯದಿ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ್ ನ ಕರೋಮಿ ತತಃ ಸ್ವ-ನಾಮ-

ತ್ಯಾಗಂ ಕರೋಮಿ .

ಅಥಾಸೌ ರಾಜಾ ತಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಸಂಭಾವ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಸಚಿವಃ

ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಸ್ತಸ್ಮೈ ಸಾದರಂ ತಾನ್ ಕುಮಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಪರಾಂ

ನಿರ್ವೃತಿಮಾಜಗಾಮ . ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮಣಾಪಿ ತಾನ್ ಆದಾಯ ತದರ್ಥಂ ಮಿತ್ರ-

ಭೇದ-ಮಿತ್ರ-ಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಕಾಕೋಲೂಕೀಯ-ಲಬ್ಧ-ಪ್ರಣಾಶ-ಅಪರೀಕ್ಷಿತ-ಕಾರಕಾಣಿ ಚೇತಿ

ಪಂಚ-ತಂತ್ರಾಣಿ ರಚಯಿತ್ವಾ ಪಾರಿತಾಸ್ತೇ ರಾಜಪುತ್ರಾಃ . ತೇಽಪಿ ತಾನಧೀತ್ಯ ಮಾಸ-

ಷಟ್ಕೀನ ಯಥೋಕ್ತಾಃ ಸಂವೃತ್ತಾಃ . ತತಃ ಪ್ರಭೃತೇತತ್ ಪಂಚತಂತ್ರಕಂ ನಾಮ  
ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬಾಲಾವಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಭೂತಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತಂ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ-  
ಅಧೀತೇ ಯ ಇದಂ ನಿತ್ಯಂ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶೃಣೋತಿ ಚ .  
ನ ಪರಾಭವಮಾಪ್ನೋತಿ ಶಕ್ರಾದಪಿ ಕದಾಚನ .. 0.7..  
ಇತಿ ಕಥಾ-ಮುಖಂ .

## ಪಂಚತಂತ್ರಂ

### 1. ಮಿತ್ರ-ಭೇದಃ



ವರ್ಧಮಾನ-ವೃತ್ತಾಂತಃ

ಅಥಾತಃ ಪ್ರಾರಭ್ಯತೇ ಮಿತ್ರ-ಭೇದೋ ನಾಮ ಪ್ರಥಮಂ ತಂತ್ರಂ . ಯಸ್ಯಾಯಮಾದಿಮಃ  
ಶ್ಲೋಕಃ-

ವರ್ಧಮಾನೋ ಮಹಾನ್ ಸ್ನೇಹಃ ಸಿಂಹ-ಗೋ-ವೃಷಯೋರ್ವನೇ .

ಪಿಶುನೇನಾತಿಲುಭ್ಯೇನ ಜಂಬುಕೇನ ವಿನಾಶಿತಃ .. 1.1..

ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರೂಯತೇ . ಅಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಂ  
ನಾಮ ನಗರಂ . ತತ್ರ ಧರ್ಮೋಪಾರ್ಜಿತ-ಭೂರಿ-ವಿಭವೋ ವರ್ಧಮಾನಕೋ  
ನಾಮ ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರೋ ಬಭೂವ . ತಸ್ಯ ಕದಾಚಿದ್ರಾತ್ರೈ ಶಯ್ಯಾರೂಢಸ್ಯ  
ಚಿಂತಾ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ . ತತ್ ಪ್ರಭೂತೇಽಪಿ ವಿತ್ತೇಽರ್ಥೋಪಾಯಾಶ್ಚಿಂತನೀಯಾಃ  
ಕರ್ತವ್ಯಾಶ್ಚೇತಿ . ಯತ ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಹಿ ತದ್ವಿದ್ಯತೇ ಕಿಂಚಿದ್ಯದರ್ಥೇನ ನ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ .

ಯತ್ನೇನ ಮತಿಮಾಂಸ್ತಸ್ಮಾದರ್ಥಮೇಕಂ ಪ್ರಸಾಧಯೇತ್ .. 1.2..

ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಂಧವಾಃ .

ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಃ ಸ ಪುಮಾಂ ಲೋಕೇ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಃ ಸ ಚ ಪಂಡಿತಃ .. 1.3..

ನ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ನ ತದ್ದಾನಂ ನ ತಚ್ಛಿಲ್ಪಂ ನ ಸಾ ಕಲಾ .

ನ ತತ್ ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಹಿ ಧನಿನಾಂ ಯಾಚಕೈರ್ಯನ್ ನ ಗೀಯತೇ .. 1.4..

ಇಹ ಲೋಕೇ ಹಿ ಧನಿನಾಂ ಪರೋಽಪಿ ಸ್ವಜನಾಯತೇ .

ಸ್ವಜನೋಽಪಿ ದರಿದ್ರಾಣಾಂ ಸರ್ವದಾ ದುರ್ಜನಾಯತೇ .. 1.5..

ಅರ್ಥೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಹಿ ವೃದ್ಧೇಭ್ಯಃ ಸಂವೃತ್ತೇಭ್ಯ ಇತಸ್ತತಃ .

ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಪರ್ವತೇಭ್ಯ ಇವಾಪಗಾಃ .. 1.6..

ಪೂಜ್ಯತೇ ಯದಪೂಜ್ಯೋಽಪಿ ಯದಗಮ್ಯೋಽಪಿ ಗಮ್ಯತೇ .

ವಂದ್ಯತೇ ಯದವಂದ್ಯೋಽಪಿ ಸ ಪ್ರಭಾವೋ ಧನಸ್ಯ ಚ .. 1.7..

ಅಶನಾದಿಂದ್ರಿಯಾಣೀವ ಸ್ಯುಃ ಕಾರ್ಯಾಣ್ಯಖಿಲಾನಪಿ .

ಏತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಾದ್ವಿತ್ತಂ ಸರ್ವ-ಸಾಧನಮುಚ್ಯತೇ .. 1.8..

ಅರ್ಥಾರ್ಥೇ ಜೀವ-ಲೋಕೋಽಯಂ ಶ್ಶಶಾನಮಪಿ ಸೇವತೇ .

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜನಯಿತಾರಂ ಸ್ವಂ ನಿಃಸ್ವಂ ಗಚ್ಛತಿ ದೂರತಃ .. 1.9..

ಗತ-ವಯಸಾಮಪಿ ಪುಂಸಾಂ ಯೇಷಾಮರ್ಥಾ ಭವಂತಿ ತೇ ತರುಣಾಃ .

ಅರ್ಥೇ ತು ಯೇ ಹೀನಾ ವೃದ್ಧಾಸ್ತೇ ಯೌವನೇಽಪಿ ಸ್ಯುಃ .. 1.10..

ಸ ಚಾರ್ಥಃ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಷಡ್ಭುಪಾಯೈರ್ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಯಾ ನೃಪ-ಸೇವಯಾ  
ಕೃಷಿ-ಕರ್ಮಣಾ ವಿದ್ಯೋಪಾರ್ಜನೇನ ವ್ಯವಹಾರೇಣ ವಣಿಕ್-ಕರ್ಮಣಾ ವಾ .  
ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ತೇಷಾಂ ವಾಣಿಜ್ಯೇನಾತಿರಸ್ಯತೋಽರ್ಥ-ಲಾಭಃ ಸ್ಯಾತ್ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ ಯತಃ-

ಕೃತಾ ಭಿಕ್ಷಾನೇಕೈರ್ವಿತರತಿ ನೃಪೋ ನೋಚಿತಮಹೋ

ಕೃಷಿಃ ಕ್ಲಿಷ್ಟಾ ವಿದ್ಯಾ ಗುರು-ವಿನಯ-ವೃತ್ತಾತಿವಿಷಮಾ .

ಕುಸೀದಾದ್ಧಾರಿದ್ಯಂ ಪರಕರಗತ-ಗ್ರಂಥಿ-ಶಮನಾನ್

ನ ಮನ್ಯೇ ವಾಣಿಜ್ಯಾತ್ ಕಿಮಪಿ ಪರಮಂ ವರ್ತನಮಿಹ .. 1.11..

ಉಪಾಯಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಮುಪಾಯಃ ಪಣ್ಯ-ಸಂಗ್ರಹಃ .

ಧನಾರ್ಥಂ ಶಸ್ಯತೇ ಹೇ ಏಕಸ್ತದನ್ಯಃ ಸಂಶಯಾತ್ಮಕಃ .. 1.12..

ತಚ್ಚ ವಾಣಿಜ್ಯಂ ಸಪ್ತ-ವಿಧಮರ್ಥಾಗಮಾಯ ಸ್ಯಾತ್ . ತದ್ಯಥಾ ಗಾಂಧಿಕ-  
ವ್ಯವಹಾರಃ, ನಿಕ್ಷೇಪ-ಪ್ರವೇಶಃ, ಗೋಷ್ಠಿಕ-ಕರ್ಮ, ಪರಿಚಿತ-ಗ್ರಾಹಕಾಗಮಃ, ಮಿಥ್ಯಾ-  
ಕ್ರಯ-ಕಥನಂ, ಕೂಟ-ತುಲಾ-ಮಾನಂ, ದೇಶಾಂತರಾದ್ಭಾಂಡಾನಯನಂ ಚೇತಿ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪಣ್ಯಾನಾಂ ಗಾಂಧಿಕಂ ಪಣ್ಯಂ ಕಿಮನ್ಯೈಃ ಕಾಂಚನಾದಿಭಿಃ .

ಯತ್ರೈಕೇನ ಚ ಯತ್ ಕ್ರೇತಂ ತಚ್ಚತೇನ ಪ್ರದೀಯತೇ .. 1.13..

ನಿಕ್ಷೇಪೇ ಪತೀತೇ ಹರ್ಮ್ಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ಸ್ತೌತಿ ಸ್ವ-ದೇವತಾಂ .

ನಿಕ್ಷೇಪೀ ಮ್ನಿಯತೇ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮುಪಯಾಚಿತಂ .. 1.14..

ಗೋಷ್ಠಿಕ-ಕರ್ಮ-ನಿಯುಕ್ತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ಚಿಂತಯತಿ ಚೇತಸಾ ಹೃಷ್ಯಃ .

ವಸುಧಾ ವಸು-ಸಂಪೂರ್ಣಾ ಮಯಾದ್ಯ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಕಿಮನ್ಯೇನ .. 1.15..

ಪರಿಚಿತಮಾಗಚ್ಛಂತಂ ಗ್ರಾಹಕಮುತ್ಕಂಠ್ಯಾ ವಿಲೋಕಯಾಸೌ .

ಹೃಷ್ಯತಿ ತದ್ಧನ-ಲಬ್ಧೋ ಯದ್ವತ್ ಪುತ್ರೇಣ ಜಾತೇನ .. 1.16..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಪೂರ್ಣಾಪೂರ್ಣೇ ಮಾನೇ ಪರಿಚಿತ-ಜನ-ವಂಚನಂ ತಥಾ ನಿತ್ಯಂ .

ಮಿಥ್ಯಾ-ಕ್ರಯಸ್ಯ ಕಥನಂ ಪ್ರಕೃತೀರಿಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕಿರಾತಾನಾಂ .. 1.17..

ದ್ವಿಗುಣಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ವಿತ್ತಂ ಭಾಂಡ-ಕ್ರಯ-ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ .

ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತುದ್ಯಮಾಲ್ಲೋಕಾ ದೂರ-ದೇಶಾಂತರಂ ಗತಾಃ .. 1.18..

ಇತೇವಂ ಸಂಪ್ರಧಾಯ ಮಥುರಾ-ಗಾಮೀನಿ ಭಾಂಡಾನಾದಾಯ ಶುಭಾಯಾಂ  
ತಿಥೌ ಗುರು-ಜನಾನುಜ್ಞಾತಃ ಸುರಧಾಧಿರೂಢಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಮಂಗಲ-  
ವೃಷಭ ಸಂಜೀವಕ-ನಂದಕ-ನಾಮಾನೌ ಗೃಹೋತ್ಪನ್ನೌ ಧೂರ್ವೋಢಾರೌ ಸ್ಥಿತೌ  
. ತಯೋರೇಕಃ ಸಂಜೀವಕಾಭಿಧಾನೋ ಯಮುನಾ-ಕಚ್ಚಮವತೀಣಃ ಸಂಪಂಕ-  
ಪೂರಮಾಸಾದ್ಯ ಕಲಿತ-ಚರಣೋ ಯುಗ-ಭಂಗಂ ವಿಧಾಯ ವಿಷಸಾದ .

ಅಥ ತಂ ತದವಸ್ಥಮಾಲೋಕ್ಯ ವರ್ಧಮಾನಃ ಪರಂ ವಿಷಾದಮಾಗಮತ್ .  
ತದರ್ಥಂ ಚ ಸ್ನೇಹಾದ್ರ್ವ-ಹೃದಯಸ್ತ್ರಿ-ರಾತ್ರಂ ಪ್ರಯಾಣ-ಭಂಗಮಕರೋತ್ .  
ಅಥ ತಂ ವಿಷಣ್ಣಮಾಲೋಕ್ಯ ಸಾಖುಧಿಕೈರಭಿಹಿತಂ- ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನ್ ! ಕಿಮೇವಂ  
ವೃಷಭಸ್ಯ ಕೃತೇ ಸಿಂಹ-ವ್ಯಾಘ್ರ-ಸಮಾಕುಲೇ ಬಹ್ವಪಾಯೀಽಸ್ಮಿನ್ ವನೇ ಸಮಸ್ತ-  
ಸಾರ್ಥಸ್ವಯಾ ಸಂದೇಹೇ ನಿಯೋಜಿತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಯ ಕೃತೇ ಭೂರಿ ನಾಶಯೇನ್ ಮತಿಮಾನ್ ನರಃ .

ಏತದೇವಾತ್ರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಯತ್ ಸ್ವಲ್ಪಾದ್ಭೂರಿ-ರಕ್ಷಣಂ .. 1.19..

ಅಥಾಸೌ ತದವಧಾಯ ಸಂಜೀವಕಸ್ಯ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷಾನ್ ನಿರೂಪ್ಯಾಶೇಷ-  
ಸಾರ್ಥಂ ನೀತ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷಾ ಅಪಿ ಬಹ್ವಪಾಯಂ ತದ್ವನಂ ವಿದಿತ್ವಾ  
ಸಂಜೀವಕಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪೃಷ್ಠತೋ ಗತ್ವಾಽನ್ಯೇದ್ಯುಸ್ತಂ ಸಾರ್ಥವಾಹಂ ಮಿಥ್ಯಾಹುಃ-  
ಸ್ವಾಮಿನ್, ಮೃತೋಽಸೌ ಸಂಜೀವಕಃ . ಅಸ್ಮಾಭಿಸ್ತು ಸಾರ್ಥವಾಹಸ್ಯಾಭೀಷ್ಟ ಇತಿ  
ಮತ್ವಾ ವಹ್ನಿನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಃ ಇತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಾರ್ಥವಾಹಃ ಕೃತಜ್ಞತಯಾ ಸ್ನೇಹಾದ್ರ್ವ-ಹೃದಯಸ್ತಸ್ಯಾದ್ವೇದೇಹಿಕ-  
ಕ್ರಿಯಾ ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗಾದಿಕಾಃ ಸರ್ವಾಶ್ಚಕಾರ . ಸಂಜೀವಕೋಽಪಾಯುಃ-  
ಶೇಷತಯಾ ಯಮುನಾ-ಸಲಿಲ-ಮಿಶ್ರೈಃ ಶಿಶಿರತರವಾತ್ಮೈರಾಪ್ಯಾಯಿತ-ಶರೀರಃ  
ಕಥಂಚಿದಪುತ್ಥಾಯ ಯಮುನಾ-ತಟಮುಪಪೇದೇ . ತತ್ರ ಮರಕತ-ಸದೃಶಾನಿ  
ಬಾಲ-ತೃಣಾಗ್ರಾಣಿ ಭಕ್ಷಯನ್ ಕತಿಪಯೈರಹೋಭಿರ್ಹರ-ವೃಷಭ ಇವ ಪೀನಃ  
ಕಕುದ್ಮಾನ್ ಬಲವಾಂಶ್ಚ ಸಂವೃತ್ತಃ . ಪ್ರತ್ಯಹಂ ವಲ್ಮೀಕ-ಶಿಖರಾಗ್ರಾಣಿ ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ  
ವಿದಾರಯನ್ ಗರ್ಜಮಾನ ಆಸ್ತೇ . ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅರಕ್ಷಿತಂ ತಿಷ್ಠತಿ ದೇವ-ರಕ್ಷಿತಂ

ಸುರಕ್ಷಿತಂ ದೇವ-ಹತಂ ವಿನಶ್ಯತಿ .

ಜೀವತನಾಥೋಽಪಿ ವನೇ ವಿಸರ್ಜಿತಃ

ಕೃತ-ಪ್ರಯತ್ನೋಽಪಿ ಗೃಹೇ ವಿನಶ್ಯತಿ .. 1.20..

ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಪಿಂಗಲಕೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಸರ್ವ-ಮೃಗ-ಪರಿವೃತಃ ಪಿಪಾಸಾಕುಲ  
ಉದಕ-ಪಾನಾರ್ಥಂ ಯಮುನಾ-ತಟಮವತೀಣಃ ಸಂಜೀವಕಸ್ಯ ಗಂಭೀರತರ-  
ರಾವಂ ದೂರಾದೇವಾಶೃಣೋತ್ . ತಚ್ಚುತ್ವಾಽತೀವ ವ್ಯಾಕುಲ-ಹೃದಯಃ

ಸಸಾಧ್ವಸಮಾಕಾರಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಬಟ-ತಲೇ ಚತುರ್ಮಂಡಲಾವಸ್ಥಾನೇನಾವಸ್ಥಿತಃ  
 . ಚತುರ್ಮಂಡಲಾವಸ್ಥಾನಂ ತ್ವಿದಂ- ಸಿಂಹಃ ಸಿಂಹಾನುಯಾಯಿನಃ ಕಾಕರವಾಃ  
 ಕಿವೃತ್ತಾ ಇತಿ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ಕರಟಕ-ದಮನಕ-ನಾಮಾನೌ ದ್ವೌ ಶೃಗಾಲೌ ಮಂತ್ರಿ-ಪುತ್ರೌ  
 ಭ್ರಷ್ಟಾಧಿಕಾರೌ ಸದಾನುಯಾಯಿನಾವಸ್ತಾಂ . ತೌ ಚ ಪರಸ್ವರಂ ಮಂತ್ರಯತಃ  
 . ತತ್ರ ದಮನಕೋಽಬ್ರವೀತ್- ಭದ್ರ ಕರಟಕ, ಅಯಂ ತಾವದಸ್ಮತ್-ಸ್ವಾಮೀ  
 ಪಿಂಗಲಕ ಉದಕ-ಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಯಮುನಾ-ಕಚ್ಛಮವತೀರ್ಯ ಸ್ಥಿತಃ . ಸ  
 ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಿಪಾಸಾಕುಲೋಽಪಿ ನಿವೃತ್ಯ ವ್ಯೂಹ-ರಚನಾಂ ವಿಧಾಯ  
 ದೌರ್ಮನಸ್ಯೇನಾಭಿಭೂತೋಽತ್ರ ಬಟ-ತಲೇ ಸ್ಥಿತಃ .

ಕರಟಕ ಆಹ- ಭದ್ರ ಕಿಮಾವಯೋರನೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಅವ್ಯಾಪರೇಷು ವ್ಯಾಪಾರಂ ಯೋ ನರಃ ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ .

ಸ ಏವ ನಿಧನಂ ಯಾತಿ ಕೀಲೋತ್ಪಾಟೀವ ವಾನರಃ .. 1.21..

### ಕಥಾ 1 ಕೀಲೋತ್ಪಾಟಿ-ವಾನರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರಾಭ್ಯಾಶೇ ಕೇನಾಪಿ ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರೇಣ ತರು-ಖಂಡ-ಮಧ್ಯೇ  
 ದೇವತಾಯತನಂ ಕರ್ತುಮಾರಬ್ಧಂ . ತತ್ರ ಚ ಯೇ ಕರ್ಮಕರಾಃ ಸ್ಥಾಪನಾದಯಃ  
 . ತೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಬೇಲಾಯಾಮಾಹಾರಾರ್ಥಂ ನಗರ-ಮಧ್ಯೇ ಗಚ್ಛಂತಿ . ಅಥ  
 ಕದಾಚಿತ್ ತತ್ರಾನುಷಂಗಿಕಂ ವಾನರ-ಯೂಥಮಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಪರಿಭ್ರಮದಾಗತಂ .  
 ತತ್ರೈಕಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿಚ್ಛಿಲ್ಪಿನೋಽರ್ಧ-ಸ್ಪಾಟಿತೋಽಜ್ಞಾನ-ವೃಕ್ಷ-ದಾರುಮಯಃ ಸ್ತಂಭಃ  
 ಖದಿರ-ಕೀಲಕೇನ ಮಧ್ಯ-ನಿಹಿತೇನ ತಿಷ್ಠತಿ . ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ತೇ ವಾನರಾಸ್ತರು-  
 ಶಿಖರ-ಪ್ರಸಾದ-ಶೃಂಗ-ದಾರು-ಪರ್ಯಂತೇಷು ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ಕ್ರೀಡಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ  
 . ಏಕಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ-ಮೃತ್ಯುಶ್ಚಾಪಲ್ಯಾತ್ ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ಧ-ಸ್ಪೋಟಿತ-ಸ್ತಂಭೇ  
 ಉಪವಿಶ್ಯ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಕೀಲಕಂ ಸಂಗ್ರಹ್ಯ ಯಾವದುತ್ಪಾದಯಿತುಮಾರೇಭೇ  
 ತಾವತ್ ತಸ್ಯ ಸ್ತಂಭ-ಮಧ್ಯ-ಗತ-ವೃಷಣಸ್ಯ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಾಚ್ಛಲಿತ-ಕೀಲಕೇನ ಯದ್ವೃತ್ತಂ  
 ತತ್ ಪ್ರಾಗೇವ ನಿವೇದಿತಂ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ- ಅವ್ಯಾಪಾರೇಷು ಇತಿ .  
 ಆವಯೋರ್ಭಕ್ಷಿತ-ಶೇಷ ಆಹಾರೋಽಸ್ತೇವ . ತತ್ ಕಿಮನೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ .  
 ದಮನಕ ಆಹ ತತ್ ಕಿಂ ಭವಾನ್ ಆಹಾರಾರ್ಥೇ ಕೇವಲಮೇವ . ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ  
 . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸುಹೃದಾಮುಪಕಾರಣಾದ್ವಿಷತಾಮಪಪಕಾರಣಾತ್ .

ನೃಪ-ಸಂಶ್ರಯ ಇಷ್ಯತೇ ಬುದ್ಧೈರ್ಜರಂ ಕೋ ನ ಬಿಭರ್ತಿ ಕೇವಲಂ .. 1.22..

ಕಿಂ ಚ-



ಯಸ್ಮಿಂಜೀವಂತಿ ಜೀವಂತಿ ಬಹವಃ ಸೋಽತ್ರ ಜೀವತು .  
ವಯಾಂಸಿ ಕಿಂ ನ ಕುರ್ವಂತಿ ಚಂಚ್ಛಾ ಸ್ವೋದರ-ಪೂರಣಂ .. 1.23..  
ತಥಾ ಚ-

ಯಜ್ ಜೀವ್ಯತೇ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಪ್ರಥಿತಂ ಮನುಷ್ಯೈರ್  
ವಿಜ್ಞಾನ-ಶೌರ್ಯ-ವಿಭವಾಯ-ಗುಣೈಃ ಸಮೇತಂ .  
ತನ್ ನಾಮ ಜೀವಿತಮಿಹ ಪ್ರವದಂತಿ ತಜ್-ಜ್ಞಾಃ  
ಕಾಕೋಽಪಿ ಜೀವತಿ ಚಿರಾಯ ಬಲಿಂ ಚ ಭುಂಕ್ತೇ .. 1.24..

ಯೋ ನಾತ್ಮನಾ ನ ಚ ಪರೇಣ ಚ ಬಂಧು-ವರ್ಗೇ  
ದೀನೇ ದಯಾಂ ನ ಕುರುತೇ ನ ಚ ಮರ್ತ್ಯ-ವರ್ಗೇ .

ಕಿಂ ತಸ್ಯ ಜೀವಿತ-ಫಲಂ ಹಿ ಮನುಷ್ಯ-ಲೋಕೇ  
ಕಾಕೋಽಪಿ ಜೀವತಿ ಚಿರಾಯ ಬಲಿಂ ಚ ಭುಂಕ್ತೇ .. 1.25..

ಸುಪೂರಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕುನದಿಕಾ ಸುಪೂರೋ ಮೂಷಿಕಾಂಜಲಿಃ .  
ಸುಸಂತುಷ್ಟಃ ಕಾಪುರುಷಃ ಸ್ವಲ್ಪಕೇನಾಪಿ ತುಷ್ಯತಿ .. 1.26..

ಕಿಂ ಚ-

ಕಿಂ ತೇನ ಜಾತು ಜಾತೇನ ಮಾಟುರ್ಯೌವನ-ಹಾರಿಣಾ .  
ಆರೋಹತಿ ನ ಯಃ ಸ್ವಸ್ಯ ವಂಶಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಧ್ವಜೋ ಯಥಾ .. 1.27..

ಪರಿವರ್ತಿನಿ ಸಂಸಾರೇ ಮೃತಃ ಕೋ ವಾ ನ ಜಾಯತೇ .  
ಜಾತಸ್ತು ಗಣ್ಯತೇ ಸೋಽತ್ರ ಯಃ ಸ್ಫುರೇಚ್ಚ ಶ್ರಿಯಾಧಿಕಃ .. 1.28..

ಕಿಂ ಚ-

ಜಾತಸ್ಯ ನದೀ-ತೀರೇ ತಸ್ಯಾಪಿ ತೃಣಸ್ಯ ಜನ್ಮ-ಸಾಫಲ್ಯಂ .  
ಯತ್ ಸಲಿಲ-ಮಜ್ಜನಾಕುಲ-ಜನ-ಹಸ್ತಾಲಂಬನಂ ಭವತಿ .. 1.29..

ತಥಾ ಚ-

ಸ್ತಿಮಿತೋನ್ನತ-ಸಂಚಾರಾ ಜನ-ಸಂತಾಪ-ಹಾರಿಣಃ .  
ಜಾಯಂತೇ ವಿರಲಾ ಲೋಕೇ ಜಲದಾ ಇವ ಸಜ್ಜನಾಃ .. 1.30..

ನಿರತಿಶಯಂ ಗರಿಮಾಣಂ ತೇನ

ಜನನ್ಯಾಃ ಸ್ಮರಂತಿ ವಿದ್ವಾಂಸಃ .

ಯತ್ ಕಮಪಿ ವಹತಿ ಗರ್ಭಂ

ಮಹತಾಮಪಿ ಯೋ ಗುರುರ್ಭವತಿ .. 1.31..

ಅಪ್ರಕಟೀಕೃತ-ಶಕ್ತಿಃ ಶಕ್ತೋಽಪಿ ಜನಸ್ತಿರಸ್ಮಿಯಾಂ ಲಭತೇ .

ನಿವಸನ್ನಂತರ್ದಾರುಣಿ ಲಂಘ್ಯೋ ವಹ್ನಿರ್ನ ತು ಜ್ವಲಿತಃ .. 1.32..

ಕರಟಕ ಆಹ-ಆವಾಂ ತಾವದಪ್ರಧಾನೌ ತತ್ ಕಿಮಾವಯೋರನೇನ ವ್ಯಾಪರೇಣ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪೃಷ್ಟೋಽತ್ರಾಪ್ರಧಾನೋ ಯೋ ಬ್ರೂತೇ ರಾಜ್ಞಃ ಪುರಃ ಕುಧೀಃ .  
ನ ಕೇವಲಮಸಮ್ಮಾನಂ ಲಭತೇ ಚ ವಿಡಂಬನಂ .. 1.33..

ತಥಾ ಚ-

ವಚಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಂ ಯತ್ರೋಕ್ತಂ ಲಭತೇ ಫಲಂ .  
ಸ್ಥಾಯೀ ಭವತಿ ಚಾತ್ಯಂತಂ ರಾಗಃ ಶುಕ್ಲ-ಪಟೇ ಯಥಾ .. 1.34..  
ದಮಕ ಆಹ- ಮಾ ಮೈವಂ ವದ .

ಅಪ್ರಧಾನಃ ಪ್ರಧಾನಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸೇವತೇ ಯದಿ ಪಾರ್ಥಿವಂ .  
ಪ್ರಧಾನೋಽಪ್ರಧಾನಃ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ಸೇವಾ-ವಿವರ್ಜಿತಃ .. 1.35..  
ಯತ ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಆಸನ್ನಮೇವ ನೃಪತಿರ್ಭಜತೇ ಮನುಷ್ಯಂ  
ವಿದ್ಯಾ-ವಿಹೀನಮಕುಲೀನಮಸಂಸ್ಕೃತಂ ವಾ .  
ಪ್ರಾಯೇಣ ಭೂಮಿ-ಪತಯಃ ಪ್ರಮದಾ ಲತಾಶ್ಚ  
ಯತ್ ಪಾರ್ಶ್ವತೋ ಭವತಿ ತತ್ ಪರಿವೇಷ್ಟಯಂತಿ .. 1.36..

ತಥಾ ಚ-

ಕೋಪ-ಪ್ರಸಾದ-ವಸ್ತೂನಿ ಯೇ ವಿಚಿನ್ವಂತಿ ಸೇವಕಾಃ .  
ಆರೋಹಂತಿ ಶನೈಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಧನ್ವಂತಮಪಿ ಪಾರ್ಥಿವಂ .. 1.37..  
ವಿದ್ಯಾವತಾಂ ಮಹೇಚ್ಛಾನಾಂ ಶಿಲ್ಪ-ವಿಕ್ರಮ-ಶಾಲಿನಾಂ .  
ಸೇವಾ-ವೃತ್ತಿ-ವಿದಾಂ ಚೈವ ನಾಶ್ರಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಂ ವಿನಾ .. 1.38..  
ಯೇ ಜಾತ್ಯಾದಿ-ಮಹೋತ್ಸಾಹಾನ್ ನರೇಂದ್ರಾನ್ ನೋಪಯಾಂತಿ ಚ .  
ತೇಷಾಮಾಮರಣಂ ಭಿಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ವಿನಿರ್ಮಿತಂ .. 1.39..

ಯೇ ಚ ಪ್ರಾಹುದುರಾತ್ಮಾನೋ ದುರಾರಾಧ್ಯಾ ಮಹೀಭುಜಃ .  
ಪ್ರಮಾದಾಲಸ್ಯ-ಜಾಡ್ಯಾನಿ ಖ್ಯಾಪಿತಾನಿ ನಿಜಾನಿ ತೈಃ .. 1.40..

ಸರ್ಪಾನ್ ವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ ಗಜಾನ್ ಸಿಂಹಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪಾಯೈರ್ವಶೀಕೃತಾನ್ .  
ರಾಜೇತಿ ಕಿಯತೀ ಮಾತ್ರಾ ಧೀಮತಾಮಪ್ರಮಾದಿನಾಂ .. 1.41..

ರಾಜಾನಮೇವ ಸಂಶ್ರಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ ಯಾತಿ ಪರಾಂ ಗತಿಂ .  
ವಿನಾ ಮಲಯಮನ್ಯತ್ರ ಚಂದನಂ ನ ಪ್ರರೋಹತಿ .. 1.42..

ಧವಲಾನಾತಪತ್ರಾಣಿ ವಾಜಿನಶ್ಚ ಮನೋರಮಾಃ .  
ಸದಾ ಮತ್ತಾಶ್ಚ ಮಾತಂಗಾಃ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಸತಿ ಭೂಪತೌ .. 1.43..

ಕರಟಕ ಆಹ- ಅಥ ಭವಾನ್ ಕಿಂ ಕರ್ತುಮನಾಃ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಅದ್ಯಾಸ್ಮತ್-ಸ್ವಾಮೀ ಪಿಂಗಲಕೋ ಭೀತೋ ಭೀತ-ಪರಿವಾರಶ್ಚ  
ವರ್ತತೇ . ತದೈನಂ ಗತ್ವಾ ಭಯ-ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹ-ಯಾನ-ಆಸನ-  
ಸಂಶ್ರಯ-ದ್ವೈಧೀ-ಭಾವಾನಾಮೇಕತಮೇನ ಸಂವಿಧಾಸ್ಯೇ .

ಕರಟಕ ಆಹ- ಕಥಂ ವೇತ್ತಿ ಭವಾನ್ ಯದ್ಭಯಾವಿಷ್ಟೋಽಯಂ ಸ್ವಾಮೀ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಜ್ಞೇಯಂ ಕಿಮತ್ರ ? ಯತ ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉದೀರಿತೋಽರ್ಥಃ ಪಶುನಾಪಿ ಗೃಹತೇ

ಹಯಾಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ವಹಂತಿ ಚೋದಿತಾಃ .

ಅನುಕ್ತಮಪೂಹತಿ ಪಂಡಿತೋ ಜನಃ

ಪರೇಂಗಿತ-ಜ್ಞಾನ-ಫಲಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಯಃ .. 1.44..

ತಥಾ ಚ ಮನುಃ (8.26)-

ಆಕಾರ್ಯಿರಿಂಗಿತೈರ್ಗತ್ಯಾ ಚೇಷ್ಟಯಾ ಭಾಷಣೇನ ಚ .

ನೇತ್ರ-ವಕ್ತ್ರ-ವಿಕಾರೈಶ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಯತೇಽನ್ತರ್ಗತಂ ಮನಃ .. 1.45..

ತದದ್ವೈನಂ ಭಯಾಕುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ವ-ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇನ ನಿರ್ಭಯಂ ಕೃತ್ವಾ

ವಶೀಕೃತ್ಯ ಚ ನಿಜಾಂ ಸಾಚಿವ್ಯ-ಪದವೀಂ ಸಮಾಸಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಕರಟಕ ಆಹ- ಅನಭಿಜ್ಞೋ ಭವಾನ್ ಸೇವಾ-ಧರ್ಮಸ್ಯ . ತತ್ ಕಥಮೇನಂ

ವಶೀಕರಿಷ್ಯಸಿ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಕಥಮಹಂ ಸೇವಾನಭಿಜ್ಞಃ ? ಮಯಾ ಹಿ ತಾತೋತ್ತಂಗೇ

ಕ್ರೀಡತಾಭ್ಯಾಗತ-ಸಾಧೂನಾಂ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪಠತಾ ಯಚ್ಚುತಂ ಸೇವಾ-ಧರ್ಮಸ್ಯ

ಸಾರಂ ತದ್ಭದಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ . ಶ್ರೂಯತಾಂ ತಚ್ಚೇದಂ-

ಸುವರ್ಣ-ಪುಷ್ಪಿತಾಂ ಪೃಥ್ವೀಂ ವಿಚಿನ್ವಂತಿ ನರಾಸ್ತ್ರಯಃ .

ಶೂರಶ್ಚ ಕೃತ-ವಿದ್ಯಶ್ಚ ಯಶ್ಚ ಜಾನಾತಿ ಸೇವಿತುಂ .. 1.46..

ಸಾ ಸೇವಾ ಯಾ ಪ್ರಭು-ಹಿತಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ವಾಕ್ಯ-ವಿಶೇಷತಃ .

ಆಶ್ರಯೇತ್ ಪಾರ್ಥಿವಂ ವಿದ್ವಾಂಸ್ತದ್ವಾ ರೇಣೈವ ನಾನ್ಯಥಾ .. 1.47..

ಯೋ ನ ವೇತ್ತಿ ಗುಣಾನ್ ಯಸ್ಯ ನ ತಂ ಸೇವೇತ ಪಂಡಿತಃ .

ನ ಹಿ ತಸ್ಮಾತ್ ಫಲಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಸುಕೃಷ್ಟಾದೂಷರಾದಿವ .. 1.48..

ದ್ರವ್ಯ-ಕೃತಿ-ಹೀನೋಽಪಿ ಸೇವ್ಯಃ ಸೇವ್ಯ-ಗುಣಾನ್ವಿತಃ .

ಭವತಾಜೀವನಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಫಲಂ ಕಾಲಾಂತರಾದಪಿ .. 1.49..

ಅಪಿ ಸ್ಥಾಣುವದಾಸೀನಃ ಶುಷ್ಯನ್ ಪರಿಗತಃ ಕ್ಷುಧಾ .

ನ ತ್ವಜ್ಞಾನಾತ್ಮ-ಸಂಪನ್ನಾದ್ವೃತ್ತಿಮೀಹತೇ ಪಂಡಿತಃ .. 1.50..

ಸೇವಕಃ ಸ್ವಾಮಿನಂ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಕೃಪಣಂ ಪರುಷಾಕ್ಷರಂ .

ಆತ್ಮಾನಂ ಕಿಂ ಸ ನ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಸೇವ್ಯಾಸೇವ್ಯಂ ನ ವೇತ್ತಿ ಯಃ .. 1.51..

ಯಸ್ಯಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಿಶ್ರಾಮಂ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಾ ಯಾಂತಿ ಸೇವಕಾಃ .

ಸೋಽರ್ಕವನ್ ನೃಪತಿಸ್ತ್ವಾಜ್ಯಃ ಸದಾ ಪುಷ್ಪ-ಫಲೋಽಪಿ ಸನ್ .. 1.52..

ರಾಜ-ಮಾತರಿ ದೇವ್ಯಾಂ ಚ ಕುಮಾರೇ ಮುಖ್ಯ-ಮಂತ್ರಿಣಿ .

ಪುರೋಹಿತೇ ಪ್ರತೀಹಾರೇ ಸದಾ ವರ್ತೇತ ರಾಜವತ್ .. 1.53..  
 ಜೀವೇತಿ ಪ್ರಬುವನ್ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯ-ವಿಚಕ್ಷಣಃ .  
 ಕರೋತಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಂ ಯಃ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.54..  
 ಪ್ರಭು-ಪ್ರಸಾದಜಂ ವಿತ್ತಂ ಸುಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯೋ ನಿವೇದಯೇತ್ .  
 ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಂ ಚ ದಧಾತಂಗೇ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.55..  
 ಅಂತಃ-ಪುರ-ಚರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಯೋ ನ ಮಂತ್ರಂ ಸಮಾಚರೇತ್ .  
 ನ ಕಲತ್ರೈರ್ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.56..  
 ದ್ಯೂತಂ ಯೋ ಯಮ-ದೂತಾಭಂ ಹಾಲಾಂ ಹಾಲಾಹಲೋಪಮಂ .  
 ಪಶ್ಯೇದ್ಧಾರಾನ್ ವೃಥಾಕಾರಾನ್ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.57..  
 ಯುದ್ಧ-ಕಾಲೇಽಗ್ರಣೀರ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸದಾ ಪೃಷ್ಠಾನುಗಃ ಪುರೇ .  
 ಪ್ರಭೋರ್ವಾರಾಶ್ರಿತೋ ಹರ್ಮ್ಯೇ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.58..  
 ಸಮ್ಮತೋಽಹಂ ವಿಭೋರ್ನಿತ್ಯಮಿತಿ ಮತ್ವಾ ವ್ಯತಿಕ್ರಮೇತ್ .  
 ಕೃಚ್ಛೇಷ್ವಪಿ ನ ಮರ್ಯಾದಾಂ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.59..  
 ದ್ವೇಷಿ-ದ್ವೇಷ-ಪರೋ ನಿತ್ಯಮಿಷ್ಟಾನಾಮಿಷ್ಟ-ಕರ್ಮ-ಕೃತ್ .  
 ಯೋ ನರೋ ನರ-ನಾಥಸ್ಯ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.60..  
 ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಂ ನಾಹ ವಿರುದ್ಧಂ ಪ್ರಭುನಾ ನ ಯಃ .  
 ನ ಸಮೀಪೇ ಹಸತುಚ್ಛೈಃ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.61..  
 ಉಪ್ ರಣಂ ಶರಣಂ ತದ್ವನ್ ಮನ್ಯತೇ ಭಯ-ವರ್ಜಿತಃ .  
 ಪ್ರವಾಸಂ ಸ್ವ-ಪುರಾವಾಸಂ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.62..  
 ನ ಕುರ್ಯಾನ್ ನರನಾಥಸ್ಯ ಯೋಷಿದ್ಭಿಃ ಸಹ ಸಂಗತಿಂ .  
 ನ ನಿಂದಾಂ ನ ವಿವಾದಂ ಚ ಸ ಭವೇದ್ರಾಜ-ವಲ್ಲಭಃ .. 1.63..  
 ಕರಟಕ ಆಹ- ಅಥ ಭವಾಂಸ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಕಿಂ ತಾವತ್ ಪ್ರಥಮಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ತತ್  
 ತಾವದುಚ್ಯತಾಂ .  
 ದಮನಕ ಆಹ-  
 ಉತ್ತರಾದುತ್ತರಂ ವಾಕ್ಯಂ ವದತಾಂ ಸಂಪ್ರಜಾಯತೇ .  
 ಸುವೃಷ್ಟಿ-ಗುಣ-ಸಂಪನ್ನಾದ್ಭೀಜಾದ್ಭೀಜಮಿವಾಪರಂ .. 1.64..  
 ಅಪಾಯ-ಸಂದರ್ಶನಜಾಂ ವಿಪತ್ತಿಂ  
 ಉಪಾಯ-ಸಂದರ್ಶನಜಾಂ ಚ ಸಿದ್ಧಿಂ .  
 ಮೇಧಾವಿನೋ ನೀತಿ-ಗುಣ-ಪ್ರಯುಕ್ತಾಂ  
 ಪುರಃ ಸ್ಫುರಂತೀಮಿವ ವರ್ಣಯಂತಿ .. 1.65..  
 ಏಕೇಷಾಂ ವಾಚಿ ಶುಕವದನ್ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿ ಮೂಕವತ್ .  
 ಹೃದಿ ವಾಚಿ ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ ವಲ್ಲು ವಲ್ಲಂತಿಲು ಸೂಕ್ತಯಃ .. 1.66..

ನ ಚ ಅಹಮಪ್ರಾಪ್ತ-ಕಾಲಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ . ಆಕರ್ಣಿತಂ ಮಯಾ ನೀತಿ-ಸಾರಂ ಪಿತುಃ  
ಪೂರ್ವಮುತ್ತಂಗಂ ಹಿ ನಿಷೇವತಾ .

ಅಪ್ರಾಪ್ತ-ಕಾಲಂ ವಚನಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿರಪಿ ಬ್ರುವನ್ .

ಲಭತೇ ಬಹುವಜ್ಞಾನಮಪಮಾನಂ ಚ ಪುಷ್ಕಲಂ .. 1.67..

ಕರಟಕ ಆಹ-

ದುರಾರಾಧ್ಯಾ ಹಿ ರಾಜಾನಃ ಪರ್ವತಾ ಇವ ಸರ್ವದಾ .

ವ್ಯಾಲಾಕೀರ್ಣಾಃ ಸುವಿಷಮಾಃ ಕರಿನಾ ದುಷ್ಟ-ಸೇವಿತಾಃ .. 1.68..

ತಥಾ ಚ-

ಭೋಗಿನಃ ಕಂಚುಕಾವಿಷ್ಟಾಃ ಕುಟಿಲಾಃ ಕ್ರೂರ-ಚೇಷ್ಟಿತಾಃ .

ಸುದುಷ್ಟಾ ಮಂತ್ರ-ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ರಾಜಾನಃ ಪನ್ನಗಾ ಇವ .. 1.69..

ದ್ವಿ-ಜಿಹ್ವಾಃ ಕ್ರೂರ-ಕರ್ಮಾಣೋಽನಿಷ್ಠಾಶ್ಚಿದ್ರಾನುಸಾರಿಣಃ .

ದೂರತೋಽಪಿ ಹಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಜಾನೋ ಭುಜಗಾ ಇವ .. 1.70..

ಸ್ವಲ್ಪಮಪಪಕುರ್ವಂತಿ ಯೇಽಭೀಷ್ಟಾ ಹಿ ಮಹೀಪತೇಃ .

ತೇ ವಹ್ನಾವಿವ ದಹ್ಯಂತೇ ಪತಂಗಾಃ ಪಾಪ-ಚೇತಸಃ .. 1.71..

ದುರಾರೋಹಂ ಪದಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಸರ್ವ-ಲೋಕ-ನಮಸ್ಕೃತಂ .

ಸ್ವಲ್ಪೇನಾಪಪಕಾರೇಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಮಿವ ದುಷ್ಯತಿ .. 1.72..

ದುರಾರಾಧ್ಯಾಃ ಶ್ರಿಯೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ದುರಾಪಾ ದುಷ್ಟಗ್ರಿಹಾಃ .

ತಿಷ್ಠಂತಾಪ ಇವಾಧಾರೇ ಚಿರಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ .. 1.73..

ದಮನಕ ಆಹ- ಸತ್ಯಮೇತತ್ ಪರಂ . ಕಿಂತು-

ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಹಿ ಯೋ ಭಾವಸ್ತೇನ ತೇನ ಸಮಾಚರೇತ್ .

ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮೇಧಾವೀ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾತ್ಮ-ವಶಂ ನಯೇತ್ .. 1.74..

ಭರ್ತುಶ್ಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿತ್ವಂ ಸುವೃತ್ತಂ ಚಾನುಜೀವಿನಾಂ .

ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿ ಗೃಹ್ಯಂತೇ ನಿತ್ಯಂ ಛಂದಾನುವರ್ತಿಭಿಃ .. 1.75..

ಸರುಷಿ ನೃಪೇ ಸ್ತುತಿ-ವಚನಂ ತದಭಿಮತೇ ಪ್ರೇಮ ತದ್ವಿಷಿ ದ್ವೇಷಃ .

ತದ್ದಾನಸ್ಯ ಚ ಶಂಸಾ ಅಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರಂ ವಶೀಕರಣಂ .. 1.76..

ಕರಟಕ ಆಹ- ಯದೇವಮಭಿಮತಂ ತರ್ಹಿ ಶಿವಾಸ್ತೇ ಪಂಥಾನಃ ಸಂತು .

ಯಥಾಭಿಲಷಿತಮನುಷ್ಠೀಯತಾಂ . ಸೋಽಪಿ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಪಿಂಗಲಕಾಭಿಮುಖಂ

ಪ್ರತಸ್ತೇ .

ಅಧಾಗಚ್ಛಂತಂ ದಮನಕಮಾಲೋಕ್ಯ ಪಿಂಗಲಕೋ ದ್ವಾಸ್ಥಮಬ್ರವೀತ್-

ಅಪಸಾರ್ಯತಾಂ ವೇತ್ರ-ಲತಾ . ಅಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಚಿರಂತನೋ ಮಂತ್ರಿಪುತ್ರೋ

ದಮನಕೋಽವ್ಯಾಹತ-ಪ್ರವೇಶಃ . ತತ್ ಪ್ರವೇಶ್ಯತಾಂ ದ್ವಿತೀಯ-ಮಂಡಲ-ಭಾಗೀ .

ಇತಿ .

ಸ ಆಹ- ಯಥಾವಾದೀದ್ಭವಾನ್ ಇತಿ .

ಅಧೋಪಸೃತ್ಯ ದಮನಕೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಸನೇ ಪಿಂಗಲಕಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಾನುಜ್ಞ ಉಪವಿಷ್ಟಃ . ಸ ತು ತಸ್ಯ ನಕ-ಕುಲಿಶಾಲಂಕೃತಂ ದಕ್ಷಿಣ-ಪಾಣಿಮುಪರಿ ದತ್ತ್ವಾ ಮಾನ-ಪುರಃ-ಸರಮುವಾಚ- ಅಪಿ ಶಿವಂ ಭವತಃ . ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿರಾದ್ಧೃಷ್ಟೋಽಸಿ ?

ದಮನಕ ಆಹ- ನ ಕಿಂಚಿದ್ಧೇವ-ಪಾದಾನಾಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ಪರಂ ಭವತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತ-ಕಾಲಂ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಯತ ಉತ್ತಮ-ಮಧ್ಯಮಾಧಮೈಃ ಸರ್ವೈರಪಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದಂತಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೋಷಣಕೇನ ನಿತ್ಯಂ  
ಕರ್ಣಸ್ಯ ಕಂಡೂಯನಕೇನ ವಾಪಿ .

ತೃಣೇನ ಕಾರ್ಯಂ ಭವತೀಶ್ವರಾಣಾಂ

ಕಿಮಾಂಗ ವಾಗ್ಗ-ಸ್ತವತಾ ನರೇಣ .. 1.77..

ತಥಾ ವಯಂ ದೇವ-ಪಾದಾನಾಮನ್ವಯಾಗತಾ ಭೃತ್ಯಾ ಆಪತ್ಸ್ವಪಿ ಪೃಷ್ಠ-ಗಾಮಿನೋ ಯದ್ಯಪಿ ಸ್ವಮಧಿಕಾರಂ ನ ಲಭಾಮಹೇ ತಥಾಪಿ ದೇವ-ಪಾದಾನಾಮೇತದ್ಯುಕ್ತಂ ನ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸ್ಥಾನೇಷ್ಟೇವ ನಿಯೋಕ್ತವ್ಯಾ ಭೃತ್ಯಾ ಆಭರಣಾನಿ ಚ .

ನ ಹಿ ಚೂಡಾಮಣಿಃ ಪಾದೇ ಪ್ರಭವಾಮೀತಿ ಬಧ್ಯತೇ .. 1.78..

ಯತಃ-

ಅನಭಿಜ್ಞೋ ಗುಣಾನಾಂ ಯೋ ನ ಭೃತ್ಯೈರನುಗಮ್ಯತೇ .

ಧನಾಡ್ಯೋಽಪಿ ಕುಲೀನೋಽಪಿ ಕ್ರಮಾಯಾತೋಽಪಿ ಭೂಪತಿಃ .. 1.79..

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಸಮೈಃ ಸಮೀಯಮಾನಃ ಸಮೈಶ್ಚ

ಪರಿಹೀಯಮಾಣ-ಸತ್-ಕಾರಃ .

ಧುರಿ ಯೋ ನ ಯುಜ್ಯಮಾನಸ್ತಿಭಿರ್

ಅರ್ಥ-ಪತಿಂ ತ್ಯಜತಿ ಭೃತ್ಯಃ .. 1.80..

ಯಚ್ಚಾವಿವೇಕಿತಯಾ ರಾಜ್ಞಾ ಭೃತ್ಯಾನುತ್ತಮ-ಪದ-ಯೋಗ್ಯಾನ್ ಹೀನಾಧಮ-ಸ್ಥಾನೇ ನಿಯೋಜಯತಿ, ನ ತೇ ತತ್ರೈವ ಸ ಭೂಪತೇರ್ದೋಷೋ ನ ತೇಷಾಂ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕನಕ-ಭೂಷಣ-ಸಂಗ್ರಹಣೋಚಿತೋ

ಯದಿ ಮಣಿಸ್ತಪುಣಿ ಪ್ರತಿಬಧ್ಯತೇ .

ನ ಸ ವಿರೌತಿ ನ ಚಾಪಿ ಸ ಶೋಭತೇ

ಭವತಿ ಯೋಜಯಿತುರ್ವಚನೀಯತಾ .. 1.81..

ಯಚ್ಚ ಸ್ವಾಮೇವಂ ವದತಿ ಚಿರಾದ್ಧೃಶ್ಯತೇ . ತದಪಿ ಶ್ರುಯತಾಂ-  
ಸವ್ಯ-ದಕ್ಷಿಣಯೋರ್ಯತ್ರ ವಿಶೇಷೋ ನಾಸ್ತಿ ಹಸ್ತಯೋಃ .  
ಕಸ್ತತ್ರ ಕ್ಷಣಮವ್ಯಾಯೋರ್ಯಾದ್ಯಮಾನ-ಗತಿರ್ಭವೇತ್ .. 1.82..  
ಕಾಚೇ ಮಣಿರ್ಮಣೌ ಕಾಚೋ ಯೇಷಾಂ ಬುದ್ಧಿರ್ವಿಕಲ್ಪತೇ .  
ನ ತೇಷಾಂ ಸನ್ನಿಧೌ ಭೃತ್ಯೋ ನಾಮ-ಮಾತ್ರೋಽಪಿ ತಿಷ್ಠತಿ .. 1.83..  
ಪರೀಕ್ಷಕಾ ಯತ್ರ ನ ಸಂತಿ ದೇಶೇ  
ನಾರ್ಘಂತಿ ರತ್ನಾನಿ ಸಮುದ್ರಜಾನಿ .  
ಆಭೀರ-ದೇಶೇ ಕಿಲ ಚಂದ್ರಕಾಂತಂ  
ತ್ರಿಭಿರ್ವರಾಟೈರ್ವಿಪಣಂತಿ ಗೋಪಾಃ .. 1.84..  
ಲೋಹಿತಾಖ್ಯಸ್ಯ ಚ ಮಣೇಃ ಪದ್ಮರಾಗಸ್ಯ ಚಾಂತರಂ .  
ಯತ್ರ ನಾಸ್ತಿ ಕಥಂ ತತ್ರ ಕ್ರಿಯತೇ ರತ್ನ-ವಿಕ್ರಯಃ .. 1.85..  
ನಿರ್ವಿಶೇಷಂ ಯದಾ ಸ್ವಾಮೀ ಸಮಂ ಭೃತ್ಯೇಷು ವರ್ತತೇ .  
ತತ್ರೋದ್ಯಮ-ಸಮರ್ಥಾನಾಮುತ್ಸಾಹಃ ಪರಿಹೀಯತೇ .. 1.86..  
ನ ವಿನಾ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಭೃತ್ಯೈರ್ನ ಭೃತ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಂ ವಿನಾ .  
ತೇಷಾಂ ಚ ವ್ಯವಹಾರೋಽಯಂ ಪರಸ್ಪರ-ನಿಬಂಧನಃ .. 1.87..  
ಭೃತ್ಯೈರ್ವಿನಾ ಸ್ವಯಂ ರಾಜಾ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ-ಕಾರಿಭಿಃ .  
ಮಯೂಖೈರಿವ ದೀಪ್ತಾಂಶುಸ್ತೇಜಸ್ವಪಿ ನ ಶೋಭತೇ .. 1.88..  
ಅರೈಃ ಸಂಧಾರ್ಯತೇ ನಾಭಿನಾರ್ಭೌ ಚಾರಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ .  
ಸ್ವಾಮಿ-ಸೇವಕಯೋರೇವಂ ವೃತ್ತಿ-ಚಕ್ರಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ .. 1.89..  
ಶಿರಸಾ ವಿದೃತಾ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ನೇಹೇನ ಪರಿಪಾಲಿತಾಃ .  
ಕೇಶಾ ಅಪಿ ವಿರಜ್ಯಂತೇ ನಿಃಸ್ನೇಹಾಃ ಕಿಂ ನ ಸೇವಕಾಃ .. 1.90..  
ರಾಜಾ ತುಷ್ಟೋ ಹಿ ಭೃತ್ಯಾನಾಮರ್ಥ-ಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .  
ತೇ ತು ಸಮಾನ-ಮಾತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣೈರಪುಪಕುರ್ವತೇ .. 1.91..  
ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ನರೇಂದ್ರೇಣ ಭೃತ್ಯಾಃ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ .  
ಕುಲೀನಾಃ ಶೌರ್ಯ-ಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಶಕ್ತಾ ಭಕ್ತಾಃ ಕ್ರಮಾಗತಾಃ .. 1.92..  
ಯಃ ಕೃತ್ವಾ ಸುಕೃತಂ ರಾಜ್ಞೋ ದುಷ್ಕರಂ ಹಿತಮುತ್ತಮಂ .  
ಲಜ್ಜಯಾ ವಕ್ತಿ ನೋ ಕಿಂಚಿತ್ ತೇನ ರಾಜಾ ಸಹಾಯವಾನ್ .. 1.93..  
ಯಸ್ಮಿನ್ ಕೃತ್ಯಂ ಸಮಾವೇಶ್ಯ ನಿರ್ವಿಶಂಕೇನ ಚೇತಸಾ .  
ಆಸ್ಯತೇ ಸೇವಕಃ ಸ ನ್ಯಾತ್ ಕಲತ್ರಮಿವ ಚಾಪರಂ .. 1.94..  
ಯೋಽನಾಹೂತಃ ಸಮಭ್ಯೇತಿ ದ್ವಾರಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಸರ್ವದಾ .  
ಪೃಷ್ಠಃ ಸತ್ಯಂ ಮಿತಂ ಬ್ರೂತೇ ಸ ಭೃತ್ಯೋಽಹೋರ್ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.95..  
ಅನಾದಿಷ್ಟೋಽಪಿ ಭೂಪಸ್ಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಾನಿಕರಂ ಚ ಯಃ .

ಯತತೇ ತಸ್ಯ ನಾಶಾಯ ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.96..  
ತಾಡಿತ್ಯೋಃಪಿ ದುರುಕ್ತೋಃಪಿ ದಂಡಿತ್ಯೋಃಪಿ ಮಹೀಭುಜಾ .  
ಯೋ ನ ಚಿಂತಯತೇ ಪಾಪಂ ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.97..  
ನ ಗರ್ವಂ ಕುರುತೇ ಮಾನೇ ನಾಪಮಾನೇ ಚ ತಪ್ಯತೇ .  
ಸ್ವಾಕಾರಂ ರಕ್ಷಯೇದ್ಯಸ್ತು ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.98..  
ನ ಕ್ಷುಧಾ ಪೀಡ್ಯತೇ ಯಸ್ತು ನಿದ್ರಯಾ ನ ಕದಾಚನ .  
ನ ಚ ಶೀತಾತಪಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.99..  
ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೇಂ ವಾತಾಂ ಭವಿಷ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಪ್ರತಿ .  
ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ತೋ ಭವೇದ್ಯಸ್ತು ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.100..  
ಸೀಮಾ ವೃದ್ಧಿಂ ಸಮಾಯಾತಿ ಶುಕ್ಲ-ಪಕ್ಷ ಇವೋಡುರಾಟ್ .  
ನಿಯೋಗ-ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸ ಭೃತ್ಯೋಃಹೋರ ಮಹೀಭುಜಾಂ .. 1.101..  
ಸೀಮಾ ಸಂಕೋಚಮಾಯಾತಿ ವಹ್ನಿ ಚರ್ಮ ಇವಾಹಿತಂ .  
ಸ್ಥಿತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸ ತು ತ್ಯಾಜ್ಯೋ ಭೃತ್ಯೋ ರಾಜ್ಯಂ ಸಮೀಹತಾ .. 1.102..  
ತಥಾ ಶೃಗಾಲೋಽಯಮಿತಿ ಮನ್ಯಮಾನೇನ ಮಮೋಪರಿ ಸ್ವಾಮಿನಾ ಯದವಜ್ಞಾ  
ಕ್ರಿಯತೇ ತದಪಯುಕ್ತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
ಕೌಶೇಯಂ ಕೃಮಿಜಂ ಸುವರ್ಣಮುಪಲಾದ್ಧವರ್ವಾಪಿ ಗೋರೋಮತಃ  
ಪಂಕಾತ್ ತಾಮರಸಂ ಶಶಾಂಕ ಉದಧೇರಿಂದೀವರಂ ಗೋಮಯಾತ್ .  
ಕಾಷ್ಠಾದಗ್ನಿರಹೇಃ ಫಣಾದಪಿ ಮಣಿಗೋ-ಪಿತ್ತತೋ ರೋಚನಾ  
ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯಂ ಸ್ವ-ಗುಣೋದಯೇನ ಗುಣಿನೋ ಗಚ್ಛಂತಿ ಕಿಂ ಜನ್ಮನಾ .. 1.103..  
ಮೂಷಿಕಾ ಗೃಹ-ಜಾತಾಪಿ ಹಂತವ್ಯಾ ಸ್ವಾಪ-ಕಾರಿಣೀ .  
ಭಕ್ಷ್ಯ-ಪ್ರದಾನೈರ್ಜಾರೋ ಹಿತಕೃತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಜನ್ಯಃ .. 1.104..  
ಏರಂಡ-ಭಿಂಡಾರ್ಕ-ನಲ್ಯಃ ಪ್ರಭೂತ್ಯೈರಪಿ ಸಂಚಿತ್ಯಃ .  
ದಾರು-ಕೃತ್ಯಂ ಯಥಾ ನಾಸ್ತಿ ತಥೈವಾಜ್ಞೈಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ .. 1.105..  
ಕಿಂ ಭಕ್ತೇನಾಸಮರ್ಥೇನ ಕಿಂ ಶಕ್ತೇನಾಪಕಾರಿಣಾ .  
ಭಕ್ತಂ ಶಕ್ತಂ ಚ ಮಾಂ ರಾಜನ್ ನಾವಜ್ಞಾತುಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ .. 1.106..  
ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಭವತ್ಪೇವಂ ತಾವತ್ . ಅಸಮರ್ಥಃ ಸಮರ್ಥೋ ವಾ  
ಚಿರಂತನಸ್ತ್ವ ಮಸ್ಮಾಕಂ ಮಂತ್ರಿ-ಪುತ್ರಃ . ತದ್ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಬ್ರೂಹಿ ಯತ್ ಕಿಂಚಿದ್ವಕ್ತುಕಾಮಃ  
. .  
ದಮನಕ ಆಹ- ದೇವ ಜಿಜ್ಞಾಪ್ಯಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ .  
ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ತನ್ ನಿವೇದಯಾಭಿಪ್ರೇತಂ .  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-  
ಅಪಿ ಸ್ವಲ್ಪತರಂ ಕಾರ್ಯಂ ಯದ್ಭವೇತ್ ಪೃಥಿವೀ-ಪತೇಃ .



ತನ್ ನ ವಾಚ್ಯಂ ಸಭಾ-ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರೋವಾಚೇದಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ .. 1.107..  
ತದೈಕಾಂತಿಕೇ ಮದ್ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯಮಾಕರ್ಣಯಂತು ದೇವ-ಪಾದಾಃ . ಯತಃ-  
ಷಟ್-ಕರ್ಣೋ ಭಿದ್ಯತೇ ಮಂತ್ರಶ್ಚತುಷ್ಕರ್ಣಃ ಸ್ಥಿರೋ ಭವೇತ್ .  
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ-ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಷಟ್ಕರ್ಣಂ ವರ್ಜಯೇತ್ ಸುಧೀಃ .. 1.108..  
ಅಥ ಪಿಂಗಲಕಾಭಿಪ್ರಾಯಜ್ಞಾ ವ್ಯಾಘ್ರ-ದ್ವೀಪಿ-ವೃಕ-ಪುರಃಸರಾ ಸರ್ವೇಽಪಿ ತದ್ವಚಃ  
ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಂಸದಿ ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವ ದೂರೀಭೂತಾಃ . ತತಶ್ಚ ದಮನಕ ಆಹ-  
ಉದಕ-ಗ್ರಹಣಾರ್ಥಂ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಕಿಮಿಹ ನಿವೃತ್ತ್ಯಾವಸ್ಥಾನಂ .  
ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ ಸವಿಲಕ್ಷ-ಸ್ಮಿತಂ- ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ .  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ದೇವ ಯದನಾಖ್ಯೇಯಂ ತತ್ ತಿಷ್ಠತು . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ದರಿಷು ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ವಜನೇಷು ಕಿಂಚಿದ್  
ಗೋಪ್ಯಂ ವಯಸ್ಯೇಷು ಸುತೇಷು ಕಿಂಚಿತ್ .  
ಯುಕ್ತಂ ನ ವಾ ಯುಕ್ತಮಿದಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ  
ವದೇದ್ವಿಪಶ್ಚಿನ್ ಮಹತೋಽನುರೋಧಾತ್ .. 1.[\*100]  
ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪಿಂಗಲಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ- ಯೋಗ್ಯೋಽಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ . ತತ್  
ಕಥಯಾಮೇತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಆತ್ಮನೋಽಭಿಪ್ರಾಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಸ್ವಾಮಿನಿ ಗುಣಾಂತರಜ್ಞೇ ಗುಣವತಿ ಭೃತ್ಯೇಽನುವರ್ತಿನಿ ಕಲಯೇ .  
ಸುಹೃದಿ ನಿರಂತರ-ಚಿತ್ತೇ ನಿವೇದ್ಯ ದುಃಖಂ ಸುಖೀ ಭವತಿ .. 1.[\*101]  
ಭೋ ದಮನಕ ಶೃಣೋಷಿ ಶಬ್ದಂ ದೂರಾನ್ ಮಹಾಂತಂ .  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಸ್ವಾಮಿನ್ ಶೃಣೋಮಿ . ತತ್ ಕಿಂ .  
ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಭದ್ರ ಅಹಮಸ್ಮಾದ್ವನಾದ್ಗಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ . ದಮನಕ ಆಹ- ಕಸ್ಮಾತ್  
. .  
ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ - ಯತೋಽದ್ಯಸ್ಮದ್ವನೇ ಕಿಮಪಪೂರ್ವಂ ಸತ್ತ್ವಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ  
ಯಸ್ಯಾಯಂ ಮಹಾ-ಶಬ್ದಃ ಶ್ರೂಯತೇ . ತಸ್ಯ ಚ ಶಬ್ದಾನುರೂಪೇಣ ಪರಾಕ್ರಮೇಣ  
ಭವಿತವ್ಯಮಿತಿ .  
ದಮನಕ ಆಹ- ಯಚ್ಛಬ್ದ-ಮಾತ್ರಾದಪಿ ಭಯಮುಪಗತಃ ಸ್ವಾಮೀ ತದಪಯುಕ್ತಂ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅಂಭಸಾ ಭಿದ್ಯತೇ ಸೇತುಸ್ತಥಾ ಮಂತ್ರೋಽಪರಕ್ಷಿತಃ .  
ಪೈಶುನ್ಯಾದ್ಭಿದ್ಯತೇ ಸ್ನೇಹೋ ಭಿದ್ಯತೇ ವಾಗ್ಗಿರಾತುರಃ .. 1.111..  
ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಪೂರ್ವೋಪಾರ್ಜಿತಂ ವನಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ . ಯತೋ ಭೇರೀ-  
ವೇಣು-ವೀನಾ-ಮೃದಂಗ-ತಾಲ-ಪಟಹ-ಶಂಖ-ಕಾಹಲಾದಿ-ಭೇದೇನ ಶಬ್ದಾ ಅನೇಕ-  
ವಿಧಾ ಭವಂತಿ . ತನ್ ನ ಕೇವಲಾಚ್ಛಬ್ದ-ಮಾತ್ರಾದಪಿ ಭೇತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅತ್ಯುತ್ಕಟೇ ಚ ರೌದ್ರೇ ಚ ಶತ್ರು ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನ ಹೀಯತೇ .

ಧೈರ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಮಹೀನಾಥೋ ನ ಸ ಯಾತಿ ಪರಾಭವಂ .. 1.112..  
 ದರ್ಶಿತ-ಭಯೇಽಪಿ ಧಾತರಿ ಧೈರ್ಯ-ಧ್ವಂಸೋ ಭವೇನ್ ನ ಧೀರಾಣಾಂ .  
 ಶೋಷಿತ-ಸರಸಿ ನಿದಾಘೇ ನಿತರಾಮೇವೋದ್ಧತಃ ಸಿಂಧುಃ .. 1.113..

ತಥಾ ಚ-

ಯಸ್ಯ ನ ವಿಪದಿ ವಿಷಾದಃ ಸಂಪದಿ ಹರ್ಷೋ ರಣೇ ನ ಭೀರುತ್ವಂ .  
 ತಂ ಭುವನ-ತ್ರಯ-ತಿಲಕಂ ಜನಯತಿ ಜನನೀ ಸುತಂ ವಿರಲಂ .. 1.114..

ತಥಾ ಚ-

ಶಕ್ತಿ-ವೈಕಲ್ಯ-ನಮ್ರಸ್ಯ ನಿಸಾರತ್ವಾಲ್ಲಘೀಯಸಃ .  
 ಜನ್ನಿಮೋ ಮಾನಹೀನಸ್ಯ ತೃಣಸ್ಯ ಚ ಸಮಾ ಗತಿಃ .. 1.115..

ಅಪಿ ಚ-

ಅನ್ಯ-ಪ್ರತಾಪಮಾಸಾದ್ಯ ಯೋ ದೃಢತ್ವಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ .  
 ಜತುಜಾಭರಣಸ್ಯೇವ ರೂಪೇಣಾಪಿ ಹಿ ತಸ್ಯ ಕಿಂ .. 1.116..

ತದೇವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ವಾಮಿನಾ ಧೈರ್ಯಾವಷ್ಟಂಭಃ ಕಾರ್ಯಃ . ನ ಶಬ್ದ-  
 ಮಾತ್ರಾಧೈತವ್ಯಂ . ಅಪಿ ಚ-

ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ಜ್ಞಾತಂ ಪೂರ್ಣಮೇತದ್ಧಿ ಮೇದಸಾ .  
 ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ವಿಜ್ಞಾತಂ ಯಾವಚ್ಚರ್ಮ ಚ ದಾರು ಚ .. 1.117..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಕಥಮೇತತ್ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

## ಕಥಾ 2 ಶೃಗಾಲ-ದುಂದುಭಿ-ಕಥಾ

ಕಶ್ಚಿದ್ಗೋಮಾಯುರ್ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮ-ಕಂಠಃ ಇತಸ್ತತಃ ಪರಿಭ್ರಮನ್  
 ವನೇ ಸೈನ್ಯ-ಧ್ವಯ-ಸಂಗ್ರಾಮ-ಭೂಮಿಮಪಶ್ಯತ್ . ತಸ್ಯಾಂ ಚ ದುಂದುಭೀಃ  
 ಪತಿತಸ್ಯ ವಾಯು-ವಶಾದ್ವಲ್ಲಿ-ಶಾಖಾಗ್ರೈರ್ಹನ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶಬ್ದಮಶೃಣೋತ್ .  
 ಅಥ ಕ್ಷುಭಿತ-ಹೃದಯಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಅಹೋ ವಿನಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ . ತದ್ಯಾವನ್ ನಾಸ್ಯ  
 ಪ್ರೋಚ್ಛಾರಿತ-ಶಬ್ದಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ-ಗೋಚರೇ ಗಚ್ಛಾಮಿ ತಾವದನ್ಯತೋ ವ್ರಜಾಮಿ .  
 ಅಥವಾ ನೈತದ್ಯುಜ್ಯತೇ ಸಹಸೈವ .

ಭಯೇ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಹರ್ಷೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯೋ ವಿಮರ್ಶಯೇತ್ .

ಕೃತ್ಯಂ ನ ಕುರುತೇ ವೇಗಾನ್ ನ ಸ ಸಂತಾಪಮಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 1.118..

ತತ್ ತಾವಜ್ ಜಾನಾಮಿ ಕಸ್ಯಾಯಂ ಶಬ್ದಃ . ಧೈರ್ಯಮಾಲಂಬ್ಯ ವಿಮರ್ಶಯನ್  
 ಯಾವನ್ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಗಚ್ಛತಿ ತಾವದ್ದುಂದುಭಿಮಪಶ್ಯತ್ . ಸ ಚ ತಂ  
 ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವಯಮೇವ ಕೌತುಕಾದತಾಡಯತ್ . ಭೂಯಶ್ಚ

ಹರ್ಷಾದಚಿಂತಯತ್- ಅಹೋ ಚಿರಾದೇತದಸ್ಮಾಕಂ ಮಹೋದ್ಭೋಜನಮಾಪತಿತಂ . ತನ್ ನೂನಂ ಮಾನಸ-ಮೇದೋಽಸೃಗ್ಭಿಃ ಪರಿಪೂರಿತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತತಃ ಪರುಷ-ಚರ್ಮಾವಗುಂಠಿತಂ ತತ್ ಕಥಮಪಿ ವಿದಾಯ್ಯೇಕದೇಶೇ ಭಿದ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಪರಂ ಚರ್ಮ-ವಿದಾರಣತೋ ದಂಷ್ಟ್ರಾಭಂಗಃ ಸಮಜನಿ . ಅಥ ನಿರಾಶೀಭೂತಸ್ತದ್ದಾರು-ಶೇಷಮವಲೋಕ್ಯ ಶ್ಲೋಕಮೇನಮಪಠತ್ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ಜ್ಞಾತಮಿತಿ . ಅತೋ ನ ಶಬ್ದ-ಮಾತ್ರಾದ್ಭೇತವ್ಯಂ . ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಭೋಃ ಪಶ್ಯಾಯಂ ಮಮ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಮನಾಃ ಪಲಾಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ . ತತ್ ಕಥಮಹಂ ಧೈರ್ಯಾದವಷ್ಟಂಭಂ ಕರೋಮಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಸ್ವಾಮಿನ್ ನೈಷಾಮೇಷ ದೋಷಃ . ಯತಃ ಸ್ವಾಮಿ-ಸದೃಶಾ ಏವಂ ಭವಂತಿ ಭೃತ್ಯಾಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಶ್ವಃ ಶಸ್ತ್ರಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ವೀಣಾ ವಾಣೀ ನರಶ್ಚ ನಾರೀ ಚ .

ಪುರುಷ-ವಿಶೇಷಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಭವಂತಯೋಗ್ಯಾಶ್ಚ ಯೋಗ್ಯಾಶ್ಚ .. 1.119..

ತತ್-ಪೌರುಷಾವಷ್ಟಂ ಕೃತ್ವಾ ತ್ವಂ ತಾವದತ್ಯೈವ ಪ್ರತಿಪಾಲಯ ಯಾವದಹಮೇತಚ್ಛಬ್ದ-ಸ್ವರೂಪಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾಗಚ್ಛಾಮಿ . ತತಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಯಥೋಚಿತಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ .

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಕಿಂ ತತ್ರ ಭವಾನ್ ಗಂತುಮುತ್ಸಹತೇ .

ಸ ಆಹ- ಕಿಂ ಸ್ವಾಮ್ಯಾದೇಶಾತ್ ಸದ್ಭೃತ್ಯೈ ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಮಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸ್ವಾಮ್ಯಾದೇಶಾತ್ ಸುಭೃತ್ಯಸ್ಯ ನ ಭೋಃ ಸಂಜಾಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ .

ಪ್ರವಿಶೇನ್ ಮುಖಮಾಹೇಯಂ ದುಸ್ತರಂ ವಾ ಮಹಾರ್ಣವಂ .. 1.120..

ತಥಾ ಚ-

ಸ್ವಾಮ್ಯಾದಿಷ್ಟಸ್ತು ಯೋ ಭೃತ್ಯಃ ಸಮಂ ವಿಷಮಮೇವ ಚ .

ಮನ್ಯತೇ ನ ಸ ಸಂಧಾರ್ಯೋ ಭೂಭುಜಾ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ .. 1.121..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಭದ್ರಂ, ಯದೇವಂ ತದ್ಗಚ್ಛ . ಶಿವಾಸ್ತೇ ಪಂಥಾನಃ ಸಂತು ಇತಿ .

ದಮನಕೋಽಪಿ ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಂಜೀವಕ-ಶಬ್ದಾನುಷರೀ ಪ್ರತಸ್ಥೇ .

ಅಥ ದಮನಕೇ ಗತೇ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲ-ಮನಾಃ ಪಿಂಗಲಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ- ಅಹೋ ನ ಶೋಭನಂ ಕೃತಂ ಮಯಾ . ಯತ್ ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಗತ್ವಾತ್ಮಾಭಿಪ್ರಾಯೋ ನಿವೇದಿತಃ . ಕದಾಚಿದ್ಧಮನಕೋಽಯಮುಭಯ-ವೇತನೋ ಭೂತ್ವಾ ಮಮೋಪರಿ ದುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಾಧಿಕಾರತ್ವಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೇ ಭವಂತಿ ಮಹೀಪಸ್ಯ ಸಮಾನಿತ-ವಿಮಾನಿತಾಃ .

ಯತಂತೇ ತಸ್ಯ ನಾಶಾಯ ಕುಲೀನಾ ಅಪಿ ಸರ್ವದಾ .. 1.122..

ತತ್ ತಾವದನ್ಯ ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ ವೇತ್ತುಮನ್ಯತ್ ಸ್ಥಾನಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರತಿಪಾಲಯಾಮಿ .  
 ಕದಾಚಿದ್ಧಮನಕಸ್ತಮಾದಾಯ ಮಾಂ ವ್ಯಾಪಾದಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ನ ಬಧ್ಯಂತೇ ಹವಿಶ್ವಸ್ತಾ ಬಲಿಭಿದುರ್ಬಲಾ ಅಪಿ .  
 ವಿಶ್ವಸ್ತಾಸ್ತೇವ ಬಧ್ಯಂತೇ ಬಲವಂತೋಽಪಿ ದುರ್ಬಲೈಃ .. 1.123..  
 ಬೃಹಸ್ಪತೇರಪಿ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ನ ವಿಶ್ವಾಸೇ ವ್ರಜೇನ್ ನರಃ .  
 ಯ ಇಚ್ಛೇದಾತ್ಮನೋ ವೃದ್ಧಿಮಾಯುಷ್ಯಂ ಚ ಸುಖಾನಿ ಚ .. 1.124..  
 ಶಪಥೈಃ ಸಂಧಿತಸ್ಯಾಪಿ ನ ವಿಶ್ವಾಸೇ ವ್ರಜೇದ್ರಿಪೋಃ .  
 ರಾಜ್ಯ-ಲಾಭೋದ್ಯತೋ ವೃತ್ತಃ ಶಕ್ರೇಣ ಶಪಥೈರ್ಹತಃ .. 1.125..  
 ನ ವಿಶ್ವಾಸಂ ವಿನಾ ಶತ್ರುದೇವಾನಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ .  
 ವಿಶ್ವಾಸಾತ್ ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರೇಣ ದಿತೇರ್ಗರ್ಭೋ ವಿದಾರಿತಃ .. 1.126..  
 ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಸ್ಥಾನಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ದಮನಕ-ಮಾರ್ಗಮವಲೋಕಯನ್  
 ಏಕಾಕೀ ತಸ್ಥೌ . ದಮನಕೋಽಪಿ ಸಂಜೀವಕ-ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾ ವೃಷಭೋಽಯಮಿತಿ  
 ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್- ಅಹೋ ಶೋಭನಮಾಪತಿತಂ .  
 ಅನೇನೈತಸ್ಯ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹ-ದ್ವಾರೇಣ ಮಮ ಪಿಂಗಲಕೋ ವಶ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ನ ಕೌಲೀನ್ಯಾನ್ ನ ಸೌಹಾರ್ದಾನ್ ನೃಪೋ ವಾಕ್ಯೇ ಪ್ರವರ್ತತೇ .  
 ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ವಾವದಭ್ಯೇತಿ ವ್ಯಸನಂ ಶೋಕಮೇವ ಚ .. 1.127..  
 ಸದೈವಾಪದ್ಗತೋ ರಾಜಾ ಭೋಗ್ಯೋ ಭವತಿ ಮಂತ್ರಿಣಾಂ .  
 ಅತಃವ ಹಿ ವಾಂಛಂತಿ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸಾಪದಂ ನೃಪಂ .. 1.128..  
 ಯಥಾ ನೇಚ್ಛತಿ ನೀರೋಗಃ ಕದಾಚಿತ್ ಸುಚಿಕಿತ್ಸಕಂ .  
 ತಥಾಪದ್ರಹಿತೋ ರಾಜಾ ಸಚಿವಂ ನಾಭಿವಾಂಛತಿ .. 1.129..  
 ಏವಂ ವಿಚಿಂತಯನ್ ಪಿಂಗಲಕಾಭಿಮುಖಃ ಪ್ರತಸ್ಥೇ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ  
 ತಮಾಯಾಂತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಸ್ವಾಕಾರಂ ರಕ್ಷನ್ ಯಥಾ-ಪೂರ್ವ-ಸ್ಥಿತಃ ದಮನಕೋಽಪಿ  
 ಪಿಂಗಲಕ-ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಃ . ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ - ಕಿಂ ದೃಷ್ಟಂ ಭವತಾ  
 ತತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ?  
 ದಮನಕ ಆಹ- ದೃಷ್ಟಂ ಸ್ವಾಮಿ-ಪ್ರಸಾದಾತ್ .  
 ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಅಪಿ ಸತ್ತ್ವಂ .  
 ದಮನಕ ಆಹ- ಕಿಂ ಸ್ವಾಮಿ-ಪಾದಾನಾಮಗ್ರೇಽಸತ್ತ್ವಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅಪಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಸತ್ತ್ವಂ ಯಃ ಪುರೋ ವದತಿ ಭೂಭುಜಾಂ .  
 ದೇವಾನಾಂ ಚ ವಿನಶ್ಯತೇ ಸ ದ್ರುತಂ ಸುಮಹಾನಪಿ .. 1.130..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಸರ್ವ-ದೇವ-ಮಯೋ ರಾಜಾ ಮನುನಾ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ .

ತಸ್ಮಾತ್ ತಂ ದೇವವತ್ ಪಶ್ಯೇನ್ ನ ವ್ಯಲೀಕೇನ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ .. 1.131..

ಸರ್ವ-ದೇವಮಯಸ್ಯಾಪಿ ವಿಶೇಷೋ ನೃಪತೇರಯಂ .

ಶುಭಾಶುಭ-ಫಲಂ ಸದ್ಯೋ ನೃಪಾದ್ಧೇವಾದ್ಭವಾಂತರೇ .. 1.132..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಸತ್ಯಂ ದೃಷ್ಟಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಭವತಾ . ನ ದೀನಿಪರಿ ಮಹಾಂತಃ  
ಕುಪ್ಯಂತೀತಿ ನ ತ್ವಂ ತೇನ ನಿಪಾತಿತಃ . ಯತಃ-

ತೃಣಾನಿ ನೋನ್ಮೂಲಯತಿ ಪ್ರಭಂಜನೋ

ಮ್ನೂ ನಿ ನೀಚೈಃ ಪ್ರಣತಾನಿ ಸರ್ವತಃ .

ಸ್ವಭಾವ ಏವೋನ್ನತ-ಚೇತಸಾಮಯಂ

ಮಹಾನ್ ಮಹತ್ಸ್ವೇವ ಕರೋತಿ ವಿಕ್ರಮಂ .. 1.133..

ಅಪಿ ಚ-

ಗಂಡಸ್ಥಲೇಷು ಮದ-ವಾರಿಷು ಬದ್ಧ-ರಾಗ-

ಮತ್ತ-ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರ-ಪಾದ-ತಲಾಹತೋಽಪಿ .

ಕೋಪಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ ನಿತಾಂತ-ಬಲೋಽಪಿ ನಾಗಸ್

ತುಲೈ ಬಲೇ ತು ಬಲವಾನ್ ಪರಿಕೋಪಮೇತಿ .. 1.134..

ದಮನಕ ಆಹ- ಅಸ್ತ್ವೇವಂ ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ . ವಯಂ ಕೃಪಣಾಃ . ತಥಾಪಿ ಸ್ವಾಮೀ  
ಯದಿ ಕಥಯತಿ ತತೋ ಭೃತ್ಯತ್ವೇ ನಿಯೋಜಯಾಮಿ .

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ ಸೋಚ್ಛಾಸ್ತಂ- ಕಿಂ ಭವಾನ್ ಶಕ್ನೋತೇವಂ ಕರ್ತುಂ .

ದಮನಕ ಆಹ- ಕಿಮಸಾಧ್ಯಂ ಬುದ್ಧೇರಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ತಚ್ಛಸ್ತ್ರೈರ್ನ ನಾಗೇಂದ್ರೈರ್ನ ಹಯೈರ್ನ ಪದಾತಿಭಿಃ .

ಕಾರ್ಯಂ ಸಂಸಿದ್ಧಿಮಭ್ಯೇತಿ ಯಥಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರಸಾಧಿತಂ .. 1.135..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ- ಯದೇವಂ ತರ್ಹಮಾತ್ಯ-ಪದೇಽಧ್ಯಾರೋಪಿತಸ್ತ್ವಂ . ಅದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ  
ಪ್ರಸಾದ-ನಿಗ್ರಹಾದಿಕಂ ತ್ವಯೇವ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ .

ಅಥ ದಮನಕಃ ಸತ್ವರಂ ಗತ್ವಾ ಸಾಕ್ಷೇಪಂ ತಮಿದಮಾಹ- ಏಹೇಹೀತೋ ದುಷ್ಟ-  
ವೃಷಭ . ಸ್ವಾಮೀ ಪಿಂಗಲಕಸ್ತ್ವಾಮಾಕಾರಯತಿ . ಕಿಂ ನೀಶಂಕೋ ಭೂತ್ವಾ  
ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ನದಸಿ ವೃಥಾ ಇತಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಸಂಜೀವಕೋಽಬ್ರವೀತ್- ಭದ್ರ ಕೋಽಯಂ ಪಿಂಗಲಕಃ .

ದಮನಕ ಆಹ- ಕಿಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಪಿಂಗಲಕಮಪಿ ನ ಜಾನಾಸಿ ? ತತ್-ಕ್ಷಣಂ  
ಪ್ರತಿಪಾಲಯ . ಫಲೇನೈವ ಜ್ಞಾಸ್ಯಸಿ . ನನ್ವಯಂ ಸರ್ವ-ಮೃಗ-ಪರಿವೃತೋ ಬಟ-  
ತಲೇ ಸ್ವಾಮೀ ಪಿಂಗಲಕ-ನಾಮಾ ಸಿಂಹಸ್ತಿಷ್ಠತಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಗತಾಯುಷಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನಃ ಸಂಜೀವಕಃ ಪರಂ  
ವಿಷಾದಮಗಮತ್ . ಆಹ ಚ- ಭದ್ರ ಭವಾನ್ ಸಾಧು-ಸಮಾಚಾರೋ ವಚನ-

ಪಟುಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ . ತದ್ಯದಿ ಮಾಮವಶ್ಯಂ ತತ್ರ ನಯಸಿ ತದಭಯ-ಪ್ರದಾನೇನ  
ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಪ್ರಸಾದಃ ಕಾರಯಿತವ್ಯಃ .

ದಮನಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತಾ . ನೀತಿರೇಷಾ ಯತಃ-

ಪರ್ಯಂತೋ ಲಭ್ಯತೇ ಭೂಮೇಃ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗಿರೇರಪಿ .

ನ ಕಥಂಚಿನ್ ಮಹೀಪಸ್ಯ ಚಿತ್ತಾಂತಃ ಕೇನಚಿತ್ ಕ್ವಚಿತ್ .. 1.136..

ತತ್ತ್ವಮತ್ರೈವ ತಿಷ್ಠ ಯಾವದಹಂ ತಂ ಸಮಯೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್  
ತ್ವಾಮನಯಾಮಿ ಇತಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ದಮನಕಃ ಪಿಂಗಲಕ-ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವೇದಮಾಹ-  
ಸ್ವಾಮಿನ್ ನ ತತ್ ಪ್ರಾಕೃತಂ ಸತ್ತ್ವಂ . ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಯ ವಾಹನ-  
ಭೂತೋ ವೃಷಭ ಇತಿ . ಮಯಾ ಪೃಷ್ಠ ಇದಮೂಚೇ . ಮಹೇಶ್ವರೇಣ ಪರಿತುಷ್ಟೇನ  
ಕಾಲಿಂದೀ-ಪರಿಸರೇ ಶಷ್ಪಾಗ್ರಾಣಿ ಭಕ್ಷಯಿತುಂ ಸಮಾದಿಷ್ಟಃ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ ಮಮ  
ಪ್ರದತ್ತಂ ಭಗವತಾ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ವನಮಿದಂ .

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ ಸಭಯಂ-ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾತಂ ಮಯಾಧುನಾ . ನ ದೇವತಾ-ಪ್ರಸಾದಂ  
ವಿನಾ ಶಷ್ಪ-ಭೋಜಿನೋ ವ್ಯಾಲಾಕೀರ್ಣ ಏವಂವಿಧೇ ವನೇ ನೀಶಂಕಾ ನಂದತೋ  
ಭ್ರಮಂತಿ . ತತಸ್ತ್ವಯಾ ಕಿಮಭಿಹಿತಂ .

ದಮನಕ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ಏತದಭಿಹಿತಂ ಮಯಾ ಯದೇತದ್ವನಂ ಚಂಡಿಕಾ-  
ವಾಹನ-ಭೂತಸ್ಯ ಪಿಂಗಲಕಸ್ಯ ವಿಷಯೀಭೂತಂ . ತದ್ಭವಾನಭ್ಯಾಗತಃ  
ಪ್ರಿಯೋಽತಿಥಿಃ . ತತ್ ತಸ್ಯ ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾ ಭ್ರಾತೃ-ಸ್ನೇಹೇನೈಕತ್ರ ಭಕ್ಷಣ-ಪಾನ-  
ವಿಹರಣ-ಕ್ರಿಯಾಭಿರೇಕ-ಸ್ಥಾನಾಶ್ರಯೇಣ ಕಾಲೋ ನೇಯಃ ಇತಿ . ತತಸ್ತೇನಾಪಿ  
ಸರ್ವಮೇತತ್ ಪ್ರತಿಪನ್ನಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಸಹರ್ಷಂ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸಕಾಶಾದಭಯ-  
ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾಪಯಿತವ್ಯಾ ಇತಿ . ತದತ್ರ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರಮಾಣಂ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಸಾಧು ಸುಮತೇ ಸಾಧು . ಮಂತ್ರಿ ಶ್ಲೋತ್ರಿಯ ಸಾಧು  
. ಮಮ ಹೃದಯೇನ ಸಹ ಸಮ್ಮಂತ್ರೈ ಭವಏದಮಭಿಹಿತಂ . ತದ್ಭತ್ತಾ ಮಯಾ  
ತಸ್ಯಾಭಯ-ದಕ್ಷಿಣಾ . ಪರಂ ಸೋಽಪಿ ಮದರ್ಥೇಽಭಯ-ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಯಾಚಯಿತ್ವಾ  
ದುತತರಮಾನೀಯತಾಮಿತಿ . ಅಥ ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಂತಃ-ಸಾರ್ಥೈರಕುಟಿಲೈರಚ್ಛಿದ್ಯೈಃ ಸುಪರೀಕ್ಷಿತೈಃ .

ಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಧಾರ್ಯತೇ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಸ್ತಂಭೈರಿವ ಮಂದಿರಂ .. 1.137..

ತಥಾ ಚ-

ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ಭಿನ್ನ-ಸಂಧಾನೇ ಭಿಷಜಾಂ ಸಾನ್ನಿಪಾತಿಕೇ .

ಕರ್ಮಣಿ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸ್ವಸ್ಥೇ ಕೋ ವಾ ನ ಪಂಡಿತಃ .. 1.138..

ದಮನಕೋಽಪಿ ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಂಜೀವಕ-ಸಕಾಶ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಸಹರ್ಷಮಚಿಂತಯತ್-  
ಅಹೋ ಪ್ರಸಾದ-ಸಮ್ಮುಖೀ ನಃ ಸ್ವಾಮೀ ವಚನ-ವಶಗಶ್ಚ ಸಂವೃತ್ತಃ . ತನ್ ನಾಸ್ತಿ

ಧನ್ಯತರೋ ಮಮ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಮೃತಂ ಶಿಶಿರೇ ವಹ್ನಿರಮೃತಂ ಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಂ .

ಅಮೃತಂ ರಾಜ-ಸಮ್ಮಾನಮಮೃತಂ ಕ್ಷೀರ-ಭೋಜನಂ .. 1.139..

ಅಥ ಸಂಜೀವಕ-ಸಕಾಶಮಾಸಾದ್ಯ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮುವಾಚ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥಿತೋಽಸೌ

ಮಯಾ ಭವದರ್ಥೇ ಸ್ವಾಮ್ಯಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ . ತದ್ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ . ಪರಂ

ತ್ವಯಾ ರಾಜ-ಪ್ರಸಾದಮಾಸಾದ್ಯ ಮಯಾ ಸಹ ಸಮಯ-ಧರ್ಮೇಣ ವರ್ತಿಸ್ಯಂ

. ನ ಗರ್ವಮಾಸಾದ್ಯ ಸ್ವ-ಪ್ರಭುತಯಾ ವಿಚರಣೀಯಂ . ಅಹಮಪಿ ತವ ಸಂಕೇತೇನ

ಸರ್ವಾ ರಾಜ್ಯ-ಧುರಮಮಾತ್ಯ-ಪದವೀಮಾಶ್ರಿತೋಽಧಿಷ್ಠಾಮಿ . ಏವಂ ಕೃತೇ

ದ್ವಯೋರಪಾವಯೋ ರಾಜ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಭಾಗ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಯತಃ-

ಆಖೇಟಕಸ್ಯ ಧರ್ಮೇಣ ವಿಭವಾಃ ಸ್ತುರ್ವಶೇ ನೃಣಾಂ .

ನೃ-ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರೇರಯತೇಕೋ ಹಂತನ್ಯೋಽತ್ರ ಮೃಗಾನ್ ಇವ .. 1.140 ..

ತಥಾ ಚ-

ಯೋ ನ ಪೂಜಯತೇ ಗರ್ವಾದುತ್ತಮಾಧಮ-ಮಧ್ಯಮಾನ್ .

ನೃಪಾಸನ್ನಾನ್ ಸ ಮಾನ್ಯೋಽಪಿ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ದಂತಿಲೋ ಯಥಾ .. 1.141..

ಸಂಜೀವಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ? ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 3 ದಂತಿಲ-ಗೋರಂಭ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತತ್ರ ಧರಾತಲೇ ವರ್ಧಮಾನಂ ನಾಮ ನಗರಂ . ತತ್ರ ದಂತಿಲೋ ನಾಮ ನಾನಾ-

ಭಾಂಡ-ಪತಿಃ ಸಕಲ-ಪುರ-ನಾಯಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತೇನ ಪುರ-ಕಾರ್ಯಂ ನೃಪ-

ಕಾರ್ಯಂ ಚ ಕುರ್ವತಾ ತುಷ್ಟಿಂ ನೀತಾಸ್ತತ್-ಪುರ-ವಾಸಿನೋ ಲೋಕಾ ನೃಪತಿಶ್ಚ .

ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ನ ಕೋಽಪಿ ತಾದೃಕ್ ಕೇನಾಪಿ ಚತುರೋ ದೃಷ್ಟೋ ಶ್ರುತೋ ವಾ .

ಅಥವಾ ಸತ್ಯಮೇತದುಕ್ತಂ-

ನರಪತಿ-ಹಿತ-ಕರ್ತಾ ದ್ವೇಷ್ಯತಾಂ ಯಾತಿ ಲೋಕೇ

ಜನಪದ-ಹಿತ-ಕರ್ತಾ ತ್ಯಜ್ಯತೇ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರ್ಯಃ .

ಇತಿ ಮಹತಿ ವಿರೋಧೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಸಮಾನೇ

ನೃಪತಿ-ಜನ-ಪದಾನಾಂ ದುರ್ಲಭಃ ಕಾರ್ಯ-ಕರ್ತಾ .. 1.142..

ಅಥೈವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾಲೇ ದನಿತ್ಲಸ್ಯ ಕದಾಚಿದ್ವಿವಾಹಃ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಃ . ತತ್ರ ತೇನ ಸರ್ವೇ

ಪುರ-ನಿವಾಸಿನೋ ರಾಜ-ಸನ್ನಿಧಿ-ಲೋಕಾಶ್ಚ ಸಮ್ಮಾನ-ಪುರಃಸರಮಾಮಂತ್ರ್ಯ

ಭೋಜಿತಾ ವಸ್ತಾದಿಭಿಃ ಸತ್-ಕೃತಾಶ್ಚ . ತತೋ ವಿವಾಹಾನಂತರಂ ರಾಜಾ

ಸಾಂತಃಪುರಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಾನೀಯಾಭ್ಯರ್ಚಿತಃ . ಅಥ ತಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ಗೃಹ-

ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ-ಕರ್ತಾ ಗೋರಂಭೋ ನಾಮ ರಾಜ-ಸೇವಕೋ ಗೃಹಾಯಾತೋಽಪಿ

ತೇನಾನುಚಿತ-ಸ್ಥಾನ ಉಪವಿಷ್ಟೋವಜ್ಞಾಯಾರ್ಥ-ಚಂದ್ರಂ ದತ್ತಾ ನಿಸಾರಿತಃ  
 . ಸೋಽಪಿ ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ನಿಶ್ಚಸನ್ನಪಮಾನಾನ್ ನ ರಾತ್ರಾವಪಧಿಶೇತೇ . ಕಥಂ  
 ಮಯಾ ತಸ್ಯ ಭಾಂಡಪತೇ ರಾಜ-ಪ್ರಸಾದ-ಹಾನಿಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಇತಿ ಚಿಂತಯನ್  
 ಆಸ್ತೇ . ಅಥವಾ ಕಿಮನೇನ ವೃಥಾ ಶರೀರ-ಶೋಷಣೇನ . ನ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಯಾ  
 ತಸ್ಯಾಪಕರ್ತುಂ ಶಕ್ಯಮಿತಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಯೋ ಹಪಕರ್ತುಮಶಕ್ತಃ ಕುಪ್ಯತಿ

ಕಿಮಸೌ ನರೋಽತ್ರ ನಿರ್ಲಜ್ಜಃ .

ಉತ್ಪತ್ತಿತೋಽಪಿ ಹಿ ಚಣಕಃ ಶಕ್ತಃ

ಕಿಂ ಭ್ರಾಷ್ಟ್ರಕಂ ಭಂಕ್ತುಂ .. 1.143..

ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಯೋಗ-ನಿದ್ರಾಂ ಗತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞಃ ಶಯ್ಯಾಂತೇ  
 ಮಾರ್ಜನಂ ಕುರ್ವನ್ ಇದಮಾಹ-ಅಹೋ ದಂತಿಲಸ್ಯ ಮಹದ್ಭ್ರಷ್ಟಂ ಯದ್ರಾಜ-  
 ಮಹಿಷೀಮಾಲಿಂಗತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಸಸಂಭ್ರಮಮುತ್ಥಾಯ ತಮುವಾಚ-ಭೋ ಭೋ ಗೋರಂಭ .  
 ಸತ್ಯಮೇತತ್ ಯತ್ ತ್ವಯಾ ಜಲ್ಪಿತಂ . ಕಿಂ ದಂತಿಲೇನ ಸಮಾಲಿಂಗಿತಾ ಇತಿ .

ಗೋರಂಭಃ ಪ್ರಾಹ-ದೇವ ! ರಾತ್ರಿ-ಜಾಗರಣೇನ ದ್ಯೂತಾಸಕ್ತಸ್ಯ ಮೇ ಬಲಾನ್  
 ನಿದ್ರಾ ಸಮಾಯಾತಾ . ತನ್ ನ ವೇದ್ಮಿ ಕಿಂ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ . ರಾಜಾ ಸೇಷ್ಯಂ  
 ಸ್ವ-ಗತಮೇಷ ತಾವದನ್ಮದ್ಗೃಹೇಪ್ರತಿಹತ-ಗತಿಸ್ತಥಾ ದಂತಿಲೋಽಪಿ . ತತ್  
 ಕದಾಚಿದನೇನ ದೇವೀ ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯಮಾನಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತೇನೇದಮಭಿಹಿತಂ  
 . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯದ್ವಾಂಭತಿ ದಿವಾ ಮರ್ತ್ಯೋ ವೀಕ್ಷತೇ ವಾ ಕರೋತಿ ವಾ .

ತತ್ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ತದಭ್ಯಾಸಾದ್ಭೃತೇ ವಾಥ ಕರೋತಿ ವಾ .. 1.144..

ತಥಾ ಚ-

ಶುಭಂ ವಾ ಯದಿ ಪಾಪಂ ಯನ್ ನೃಣಾಂ ಹೃದಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ .

ಸುಗೂಢಮಪಿ ತಜ್ ಜ್ಞೇಯಂ ಸ್ವಪ್ನ-ವಾಕ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಮದಾತ್ .. 1.145..

ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿಷಯೇ ಕೋಽತ್ರ ಸಂದೇಹಃ .

ಜಲ್ಪಂತಿ ಸಾರ್ಥಮನ್ಯೇನ ಪಶ್ಯಂತನ್ಯಂ ಸವಿಭ್ರಮಾಃ .

ಹೃದ್ಗತಂ ಚಿಂತಯಂತನ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಃ ಕೋ ನಾಮ ಯೋಷಿತಾಂ .. 1.146..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಏಕೇನ ಸ್ಮಿತ-ಪಾಟಲಾಧರ-ರುಚೋ ಜಲ್ಪಂತನಲ್ಪಾಕ್ಷರಂ ವೀಕ್ಷಂತೇಽನ್ಯಮಿತಃ  
 ಸ್ಫುಟತ್-ಕುಮುದಿನೀ-ಪುಲ್ಲೋಲ್ಲಸಲ್-ಲೋಚನಾಃ .

ದೂರೋದಾರ-ಚರಿತ್ರ-ಚಿತ್ರ-ವಿಭವಂ ಧ್ಯಾಯಂತಿ ಚಾನ್ಯಂ ಧಿಯಾ ಕೇನೇತ್ಥಂ  
 ಪರಮಾರ್ಥತೋಽರ್ಥವದಿವ ಪ್ರೇಮಾಸ್ತಿ ವಾಮ-ಭೃವಾಂ .. 1.147..



ತಥಾ ಚ-

ನಾಗ್ನಿಸ್ತಪ್ಯತಿ ಕಾಷ್ಠಾನಾಂ ನಾಪಗಾನಾಂ ಮಹೋದಧಿಃ .

ನಾಂತಕಃ ಸರ್ವ-ಭೂತಾನಾಂ ನ ಪುಂಸಾಂ ವಾಮ-ಲೋಚನಾ .. 1.148..

ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ ಕ್ಷಮೋ ನಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತಾ ನರಃ .

ತೇನ ನಾರದ ನಾರೀಣಾಂ ಸತೀತ್ವಮುಪಜಾಯತೇ .. 1.149..

ಯೋ ಮೋಹಾನ್ ಮನ್ಯತೇ ಮೂಢೋ ರಕ್ಷೇಯಂ ಮಮ ಕಾಮಿನೀ .

ಸ ತನ್ಯಾ ವಶಗೋ ನಿತ್ಯಂ ಭವೇತ್ ಕ್ರೀಡಾ-ಶಕುಂತವತ್ .. 1.150..

ತಾಸಾಂ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಕೃತ್ಯಾನಿ ಸ್ವಲ್ಪಾನಿ ಸುಗುರೂಢಪಿ .

ಕರೋತಿ ಸಃ ಕೃತ್ಯೈರ್ಲೋಕೇ ಲಘುತ್ವಂ ಯಾತಿ ಸರ್ವತಃ .. 1.151..

ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಚ ಯಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ ಸನ್ನಿಕರ್ಷಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ .

ಈಷಚ್ಚ ಕುರುತೇ ಸೇವಾಂ ತಮೇವೇಚ್ಛಂತಿ ಯೋಷಿತಃ .. 1.152..

ಅನರ್ಥಿತ್ವಾನ್ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಭಯಾತ್ ಪರಿಜನಸ್ಯ ಚ .

ಮರ್ಯಾದಾಯಾಮರ್ಯಾದಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಸರ್ವದಾ .. 1.153..

ನಾಸಾಂ ಕಶ್ಚಿದಗಮ್ಯೋಽಸ್ತಿ ನಾಸಾಂ ಚ ವಯಸಿ ಸ್ಥಿತಿಃ .

ವಿರೂಪಂ ರೂಪವಂತಂ ವಾ ಪುಮಾನ್ ಇತೇವ ಭುಜ್ಯತೇ .. 1.154..

ರಕ್ಷೋ ಹಿ ಜಾಯತೇ ಭೋಗ್ಯೋ ನಾರೀಣಾಂ ಶಾಟಿಕಾ ಯಥಾ .

ಘೃಷ್ಯಂತೇ ಯೋ ದಶಾಲಂಬೀ ನಿತಂಬೇ ವಿನಿವೇಶಿತಃ .. 1.155..

ಅಲಕ್ತಿಕೋ ಯಥಾ ರಕ್ಷೋ ನಿಷ್ಪೀಡ್ಯ ಪುರುಷಸ್ತಥಾ .

ಅಬಲಾಭಿರ್ಬಲಾದ್ರಕ್ತಃ ಪಾದ-ಮೂಲೇ ನಿಪಾತ್ಯತೇ .. 1.156..

ಏವಂ ಸ ರಾಜಾ ಬಹುವಿಧಂ ವಿಲಪ್ಯ ತತ್-ಪ್ರಭೃತಿ ದಂತಿಲಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದ-

ಪರಾಜ್ಞುಃ ಸಂಜಾತಃ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ ರಾಜ-ದ್ವಾರ-ಪ್ರವೇಶೋಽಪಿ ತಸ್ಯ ನಿವಾರಿತಃ

. ದಂತಿಲೋಽಪಕಸ್ಮಾದೇವ ಪ್ರಸಾದ-ಪರಾಜ್ಞುಃ ಖಮವನಿಪತಿಮವಲೋಕ್ಯ

ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಕೋಽರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಗರ್ವಿತೋ ವಿಷಯಿಣಃ ಕನ್ಯಾಪದೋಽಸ್ತಂ ಗತಾಃ

ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಸ್ಯ ನ ಖಂಡಿತಂ ಭುವಿ ಮನಃ ಕೋ ನಾಮಾ ರಾಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಿಯಃ .

ಕಃ ಕಾಲಸ್ಯ ನ ಗೋಚರಾಂತರ-ಗತಃ ಕೋಽರ್ಥಿ ಗತೋ ಗೌರವಂ

ಕೋ ವಾ ದುರ್ಜನ-ವಾಗುರಾಸು ಪತಿತಃ ಕ್ಷೇಮೇಣ ಯಾತಃ ಪುಮಾನ್ .. 1.157..

ತಥಾ ಚ-

ಕಾಕೇ ಶೌಚಂ ದ್ಯೂತ-ಕಾರೇಷು ಸತ್ಯಂ ಸರ್ಪೇ ಕ್ಷಾಂತಿಃ ಸ್ತ್ರೀಷು ಕಾಮೋಪಶಾಂತಿಃ .

ಕ್ಷೀಬೇ ಧೈರ್ಯಂ ಮದ್ಯಪೇ ತತ್ತ್ವ-ಚಿಂತಾ ರಾಜಾ ಮಿತ್ರಂ ಕೇನ ದೃಷ್ಟಂ ಶ್ರುತಂ ವಾ ..

1.158..

ಅಪರಂ ಮಯಾಸ್ಯ ಭೂಪತೇರಥವಾನ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಕಸ್ಯಚಿದ್ರಾಜ-ಸಂಬಂಧಿನಃ  
ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ನಾನಿಷ್ಟಂ ಕೃತಂ . ತತ್ ಕಿಮೇತತ್-ಪರಾಜ್ಞುಖೋ ಮಾಂ ಪ್ರತಿ ಭೂಪತಿಃ  
ಇತಿ .

ಏವಂ ತಂ ದಂತಿಲಂ ಕದಾಚಿದ್ರಾಜ-ದ್ವಾರೇ ವಿಷ್ಕಂಭಿತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಸಮ್ಭಾರ್ಜನ-  
ಕರ್ತಾ ಗೋರಂಭೋ ವಿಹಸ್ಯ ದ್ವಾರಪಾಲಾನ್ ಇದಮೂಚೇ-ಭೋ ಭೋ  
ದ್ವಾರಪಾಲಾಃ ! ರಾಜ-ಪ್ರಸಾದಾಧಿಷ್ಠಿತೋಽಯಂ ದಂತಿಲಃ ಸ್ವಯಂ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ-  
ಕರ್ತಾ ಚ . ತದನೇನ ನಿವಾರಿತೇನ ಯಥಾಹಂ ತಥಾ ಯೂಯಮಪರ್ಧ-ಚಂದ್ರ-  
ಭಾಜಿನೋ ಭವಿಷ್ಯಥ . ತಚ್ಚುತ್ವಾ ದಂತಿಲಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ನೂನಮಿದಮಸ್ಯ  
ಗೋರಂಭಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಕುಲೀನೋಽಪಿ ಮೂರ್ಖೋಽಪಿ ಭೂಪಾಲಂ ಯೋಽತ್ರ ಸೇವತೇ .

ಅಪಿ ಸಮ್ಭಾನಹೀನೋಽಪಿ ಸ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಪೂಜ್ಯತೇ .. 1.159..

ಅಪಿ ಕಾಪುರುಷೋ ಭೀರುಃ ಸ್ಯಾಚ್ಛೇನ್ ನೃಪತಿ-ಸೇವಕಃ .

ತಥಾಪಿ ನ ಪರಾಭೂತಿಂ ಜನಾದಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ .. 1.160..

ಏವಂ ಸ ಬಹು-ವಿಧಂ ವಿಲಪ್ಯ ವಿಲಕ್ಷ-ಮನಾಃ ಸೋದ್ವೇಗೋ ಗತ-ಪ್ರಭಾವಃ ಸ್ವ-  
ಗೃಹಂ ನಿಶಾಮುಖೇ ಗೋರಂಭಮಾಹೂಯ ವಸ್ತ್ರ-ಯುಗಲೇನ ಸಮ್ಭಾನ್ಯೇದಮುವಾಚ-  
ಭದ್ರ ! ಮಯಾ ನ ತದಾ ತ್ವಂ ರಾಗ-ವಶಾನ್ ನಿಸಾರಿತಃ . ಯತಸ್ತ್ವಂ  
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮಗ್ರತೋಽನುಚಿತ-ಸ್ಥಾನೇ ಸಮುಪವಿಷ್ಟೋ ದೃಷ್ಟ್ವ ಇತಪಮಾನಿತಃ .  
ತತ್ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ .

ಸೋಽಪಿ ಸ್ವರ್ಗ-ರಾಜ್ಯೋಪಮಂ ತದ್ವಸ್ತ್ರ-ಯುಗಲಮಾಸಾದ್ಯ ಪರಂ ಪರಿತೋಷಂ  
ಗತ್ವಾ ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಟಿನ್ ! ಕ್ಷಾಂತಂ ಮಯಾ ತೇ ತತ್ . ತದಸ್ಯ ಸಮ್ಭಾನಸ್ಯ  
ಕೃತೇ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವಂ ರಾಜ-ಪ್ರಸಾದಂ ಚ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಪರಿತೋಷಂ  
ನಿಷ್ರಾಂತಃ . ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸ್ತೋಕೇನೋನ್ನತಿಮಾಯಾತಿ ಸ್ತೋಕೇನಾಯಾತಧೋ-ಗತಿಂ .

ಅಹೋ ಸಸದೃಶೋ ಚೇಷ್ಟಾ ತುಲಾಯಷ್ಟೇಃ ಖಲಸ್ಯ ಚ .. 1.161..

ತತಶ್ಚಾನ್ಯೇ-ದ್ಯುಃ ಸ ಗೋರಂಭೋ ರಾಜ-ಕುಲೇ ಗತ್ವಾ ಯೋಗ-ನಿದ್ರಾಂ  
ಗತಸ್ಯ ಭೂಪತೇಃ ಸಮ್ಭಾರ್ಜನ-ಕ್ರಿಯಾಂ ಕುರ್ವನ್ ಇದಮಾಹ-ಅಹೋ  
ಅವಿವೇಕೋಽಸ್ಮದ್ಭೂಪತೇಃ . ಯತ್ ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗಮಾಚರಂಶ್ಚರ್ಭಟೀ-ಭಕ್ಷಣಂ  
ಕರೋತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಸವಿಸ್ಮಯಂ ತಮುವಾಚ-ರೇ ರೇ ಗೋರಂಭ ! ಕಿಮಪ್ರಸ್ತುತಂ  
ಲಪಸಿ . ಗೃಹ-ಕರ್ಮಕರಂ ಮತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ನ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ಕಿಂ ತ್ವಯಾ  
ಕದಾಚಿದಹಮೇವಂವಿಧಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರನ್ ದೃಷ್ಟಃ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದ್ರೂತಾಸಕ್ತಸ್ಯ ರಾತ್ರಿ-ಜಾಗರಣೇನ ಸಮ್ನಾಜ್ಞನಂ ಕುರ್ವಾಣಸ್ಯ  
ಮಮ ಬಲಾನ್ ನಿದ್ರಾ ಸಮಾಯಾತಾ . ತಯಾಧಿಷ್ಠಿತೇನ ಮಯಾ ಕಿಂಚಿಜ್  
ಜಲ್ಪಿತಂ . ತನ್ ನ ವೇದ್ಮಿ . ತತ್ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರೋತು ಸ್ವಾಮೀ ನಿದ್ರಾ-ಪರವಶಸ್ಯ  
ಇತಿ .

ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಯನ್ ಮಯಾ ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗಂ  
ಕುರ್ವತಾ ಕದಾಪಿ ಚಿರ್ಭಟಿಕಾ ನ ಭಕ್ಷಿತಾ . ತದ್ಯಥಾಯಂ ವ್ಯತಿಕರೋಽಸಂಭಾವ್ಯೋ  
ಮಮಾನೇನ ಮೂಢೇನ ವ್ಯಾಹೃತಃ . ತಥಾ ದಂತಿಲಸ್ಯಾಪೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ . ತನ್  
ಮಯಾ ನ ಯುಕ್ತಂ ಕೃತಂ ಯತ್ ಸ ವರಾಕಃ ಸಮ್ನಾನೇನ ವಿಯೋಜಿತಃ . ನ  
ತಾದ್ಯಕ್-ಪುರುಷಾಣಾಮೇವಂವಿಧಂ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಸಂಭಾವ್ಯತೇ . ತದಭಾವೇನ ರಾಜ-  
ಕೃತ್ಯಾನಿ ಪೌರ-ಕೃತ್ಯಾನಿ ನ ಸರ್ವಾಣಿ ಶಿಥಿಲತಾಂ ವ್ರಜಂತಿ .

ಏವಮನೇಕಧಾ ವಿಮೃಶ್ಯ ದಂತಿಲಂ ಸಮಾಹೂಯ ನಿಜಾಂಗ-ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಿಃ  
ಸಂಯೋಜ್ಯ ಸ್ವಾಧಿಕಾರೇ ನಿಯೋಜಯಾಮಾಸ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ ಯೋ ನ  
ಪೂಜಯತೇ ಗರ್ವಾತ್ ಇತಿ .

ಸಂಜೀವಕ ಆಹ-ಭದ್ರ ಏವಮೇವೈತತ್ . ಯದ್ಭವತಾಭಿಹಿತಂ ತದೇವ  
ಮಯಾ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ . ಏವಮಭಿಹಿತೇ ದಮನಕಸ್ತಮಾದಾಯ ಪಿಂಗಲಕ-  
ಸಕಾಶಮಗಮತ್ . ಆಹ ಚ-ದೇವ ಏಷ ಮಯಾನೀತಃ ಸ ಸಂಜೀವಕಃ . ಅಧುನಾ  
ದೇವಃ ಪ್ರಮಾಣಂ . ಸಂಜೀವಕೋಽಪಿ ತಂ ಸಾದರಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಗ್ರತಃ ಸವಿನಯಂ  
ಸ್ಥಿತಃ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ ತಸ್ಯ ಪೀನಾಯತ-ಕಕುದ್ಮತೋ ನಖ-ಕುಲಿಶಾಲಂಕೃತಂ  
ದಕ್ಷಿಣ-ಪಾಣಿಮುಪರಿ ದತ್ತ್ವಾ ಮಾನ-ಪುರಃಸರಮುವಾಚ-ಅಪಿ ಶಿವಂ ಭವತಃ .  
ಕುತಸ್ತ್ವ ಮಸ್ಮಿನ್ ವನೇ ವಿಜನೇ ಸಮಾಯಾತೋಽಸಿ ?

ತೇನಾಪಾತ್ಮಕ-ವೃತ್ತಾಂತಃ ಕಥಿತಃ . ಯಥಾ ವರ್ಧಮಾನೇನ ಸಹ ವಿಯೋಗಃ  
ಸಂಜಾತಸ್ತಥಾ ಸರ್ವಂ ನಿವೇದಿತಂ . ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಪಿಂಗಲಕಃ ಸಾದರತರಂ  
ತಮುವಾಚ-ವಯಸ್ಯ ನ ಭೇತವ್ಯಂ . ಮದ್ಭುಜ-ಪಂಜರ-ಪರಿರಕ್ಷಿತೇನ ಯಥೇಚ್ಛಂ  
ತ್ವಯಾಧುನಾ ವರ್ತಿತವ್ಯಂ . ಅನ್ಯಚ್ಛ ನಿತ್ಯಂ ಮತ್-ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನಾ ಭಾವ್ಯಂ  
 . ಯತಃ ಕಾರಣಾದ್ಭಕ್ಷಪಾಯಂ ರೌದ್ರ-ಸತ್ತ್ವ-ನಿಷೇವಿತಂ ವನಂ ಗುರೂಣಾಮಪಿ  
ಸತ್ತ್ವಾನಾಮಸೇವ್ಯಂ . ಕುತಃ ಶಷ್ಟ-ಭೋಜಿನಾಂ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಕಲ-ಮೃಗ-ಪರಿವೃತೋ ಯಮುನಾ-ಕಚ್ಚಮವತೀರ್ಯೋದಕ-  
ಗ್ರಹಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ತದೇವ ವನಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ತತಶ್ಚ ಕರಕಟ-ದಮನಕ-  
ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ-ರಾಜ್ಯ-ಭಾರಃ ಸಂಜೀವಿಕೇನ ಸಹ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀಮನುಭವನ್ ಆಸ್ತೇ  
 . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಯದೃಚ್ಛಯಾಪುಪನತಂ ಸಕೃತ್ ಸಜ್ಜನ-ಸಂಗತಂ .

ಭವತಜರಮತ್ಯಂತಂ ನಾಭ್ಯಾಸ-ಕ್ರಮಮೀಕ್ಷತೇ .. 1.162..

ಸಂಜೀವಕೇನಾಪನೇಕ-ಶಾಸ್ತ್ರಾವಗಾಹನಾದುತ್ತನ್ನ-ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯೇನ ಸ್ತೋಕೈರೇವಾಹೋಭಿ

ಮತಿಃ ಪಿಂಗಲಕೋ ಧೀಮಾಂಸ್ತಥಾ ಕೃತೋ ಯಥಾರಣ್ಯ-ಧರ್ಮಾದ್ವಿಯೋಜ್ಯ  
ಗ್ರಾಮ್ಯ-ಧರ್ಮೇಷು ನಿಯೋಜಿತಃ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪಿಂಗಲಕ-  
ಸಂಜೀವಕಾವೇವ ಕೇವಲಂ ರಹಸಿ ಮಂತ್ರಯತಃ . ಶೇಷಃ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಮೃಗ-  
ಜನೋ ದೂರೀಭೂತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಕರಟಕ-ದಮನಕಾವಪಿ ಪ್ರವೇಶಂ ನ ಲಭೇತೇ .  
ಅನ್ಯಚ್ಚ ಸಿಂಹ-ಪರಾಕ್ರಮಾಭಾವಾತ್ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಮೃಗ-ಜನಸ್ತೌ ಚ ಶೃಗಾಲೌ  
ಕ್ಷುಧಾ-ವ್ಯಾಧಿ-ಬಾಧಿತಾ ಏಕಾಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸ್ಥಿತಾಃ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಫಲ-ಹೀನಂ ನೃಪಂ ಭೃತ್ಯಾಃ ಕುಲೀನಮಪಿ ಚೋನ್ನತಂ .

ಸಂತಜ್ಯಾನತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ಶುಷ್ಕಂ ವೃಕ್ಷಮಿವಾಂಡಜಾಃ .. 1.163..

ತಥಾ ಚ-

ಅಪಿ ಸಮ್ನಾನ-ಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಕುಲೀನಾ ಭಕ್ತಿ-ತತ್-ಪರಾಃ .

ವೃತ್ತಿ-ಭಂಗಾನ್ ಮಹೀಪಾಲಂ ತ್ಯಜಂತೇವ ಹಿ ಸೇವಕಾಃ .. 1.164..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣಂ ವೃತ್ತೇರ್ಯೋ ನ ಕುರ್ವೀತ ಭೂಪತಿಃ .

ಕದಾಚಿತ್ ತಂ ನ ಮುಂಚಂತಿ ಭರ್ತ್ವಿತಾ ಅಪಿ ಸೇವಕಾಃ .. 1.165..

ತಥಾ ಚ ಕೇವಲಂ ಸೇವಕಾ ಇತ್ಥಂಭೂತಾ ಯಾವತ್ ಸಮಸ್ತಮಪೇತಜ್ ಜಗತ್  
ಪರಸ್ಪರಂ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪಾಯೈಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತದ್ಯಥಾ-  
ದೇಶಾನಾಮುಪರಿ ಕ್ಷ್ಮಾಭೃದಾತುರಾಣಾಂ ಚಿಕಿತ್ಸಕಾಃ .

ವಣಿಜೋ ಗ್ರಾಹಕಾಣಾಂ ಚ ಮೂರ್ಖಾಣಾಮಪಿ ಪಂಡಿತಾಃ .. 1.166..

ಪ್ರಮಾದಿನಾಂ ತಥಾ ಚೌರಾ ಭಿಕ್ಷುಕಾ ಗೃಹ-ಮೇಧಿನಾಂ .

ಗಣಿಕಾಃ ಕಾಮಿನಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವ-ಲೋಕಸ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿನಃ .. 1.167..

ಸಾಮಾದಿ-ಸಜ್ಜಿತ್ಯೈಃ ಪಾಶೈಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷಂತೇ ದಿವಾ-ನಿಶಂ .

ಉಪಜೀವಂತಿ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಹಿ ಜಲಜಾ ಜಲದಾನ್ ಇವ .. 1.168..

ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಚ ಖಲಾನಾಂ ಚ ಪರ-ದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರಿಣಾಂ .

ಅಭಿಪ್ರಾಯಾ ನ ಸಿದ್ಧಂತಿ ತೇನೇದಂ ವರ್ತತೇ ಜಗತ್ .. 1.169..

ಅತ್ತುಂ ವಾಂಛಂತಿ ಶಾಂಭವೋ ಗಣಪತೇರಾಖುಂ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಃ ಘಣೇ  
ತಂ ಚ ಕ್ರೌಂಚ-ರಿಪೋಃ ಶಿಖೀ ಗಿರಿ-ಸುತಾ-ಸಿಂಹೋಽಪಿ ನಾಗಾಶನಂ .

ಇತ್ಥಂ ಯತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಘಟನಾ ಶಂಭೋರಪಿ ಸ್ಯಾದ್ಧೃಹೇ

ತತ್ರಾಪಸ್ಯ ಕಥಂ ನ ಭಾವಿ ಜಗತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವರೂಪಂ ಹಿ ತತ್ .. 1.170..

ತತಃ ಸ್ವಾಮಿ-ಪ್ರಸಾದ-ರಹಿತೌ ಕ್ಷುತ್-ಕ್ಷಾಮ-ಕಂಠೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಕರಟಕ-ದಮನಕೌ  
ಮಂತ್ರಯೇತೇ . ತತ್ರ ದಮನಕೋ ಬ್ರೂತೇ-ಆರ್ಯ ಕರಟಕ . ಆವಾಂ  
ತಾವದಪ್ರಧಾನತಾಂ ಗತೌ . ಏಷ ಪಿಂಗಲಕಃ ಸಂಜೀವಕಾನುರಕ್ತಃ ಸ್ವ-ವ್ಯಾಪಾರ-  
ಪರಾಜ್ಞುಃ ಸಂಜಾತಃ . ಸರ್ವೋಽಪಿ ಪರಿಜನೋ ಗತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಕ್ರಿಯತೇ

ಕರಟಕ ಆಹ-ಯದ್ಯಪಿ ತ್ವದೀಯ-ವಚನಂ ನ ಕರೋತಿ ತಥಾಪಿ ಸ್ವಾಮೀ ಸ್ವ-ದೋಷ-  
ನಾಶಾಯ ವಾಚ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಶೃನ್ವನ್ನಪಿ ಬೋಧವ್ಯೋ ಮಂತ್ರಿಭಿಃ ಪೃಥಿವೀ-ಪತಿಃ .

ಯಥಾ ಸ್ವ-ದೋಷ-ನಾಶಾಯ ವಿದುರೇಣಾಂಬಿಕಾಸುತಃ .. 1.171..

ತಥಾ ಚ-

ಮದೋನ್ಮತ್ತಸ್ಯ ಭೂಪಸ್ಯ ಕುಂಜರಸ್ಯ ಚ ಗಚ್ಛತಃ .

ಉನ್ಮಾರ್ಗಂ ವಾಚ್ಯತಾಂ ಯಾಂತಿ ಮಹಾಮಾತ್ರಾಃ ಸಮೀಪಗಾಃ .. 1.172..

ತತ್ ತ್ವಯೈಷ ಶಷ್ಪ-ಭೋಜೀ ಸ್ವಾಮಿನಃ ಸಕಾಶಮಾನೀತಃ . ತತ್ ಸ್ವಹಸ್ತೇನಾಂಗಾರಾಃ  
ಕರ್ಷಿತಾಃ .

ದಮನಕ ಆಹ-ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ಮಮಾಯಂ ದೋಷಃ . ನ ಸ್ವಾಮಿನಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಜಂಬೂಕೋ ಹುಡು-ಯುದ್ಧೇನ ವಯಂ ಚಾಷಾಢ-ಭೂತಿನಾ .

ದೂತಿಕಾ ಪರ-ಕಾರ್ಯೇಣ ತ್ರಯೋ ದೋಷಾಃ ಸ್ವಯಂ ಕೃತಾಃ .. 1.173..

ಕರಟಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

#### ಕಥಾ 4 ದೇವಶರ್ಮ-ಪರಿವ್ರಾಜಕ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವಿವಿಕ್ತ-ಪ್ರದೇಶೇ ಮಠಾಯತನಂ . ತತ್ರ ದೇವ-ಶರ್ಮಾ ನಾಮ  
ಪರಿವ್ರಾಜಕಃ ಪರ್ತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತನ್ಯಾನೇಕ-ಸಾಧು-ಜನ-ದತ್ತ-ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ವಸ್ತ್ರ-ವಿಕ್ರಯ-  
ವಶಾತ್ ಕಾಲೇನ ಮಹತೀ ವಿತ್ತ-ಮಾತ್ರಾ ಸಂಜಾತಾ . ತತಃ ಸ ನ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಿಶ್ವಸಿತಿ  
. ನಕ್ತಂ ದಿನಂ ಕಕ್ಷಾಂತರಾತ್ ತಾಂ ಮಾತ್ರಾಂ ನ ಮುಂಚತಿ . ಅಥವಾ ಸಾಧು  
ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅರ್ಥಾನಾಮರ್ಜನೇ ದುಃಖಮರ್ಜಿತಾನಾಂ ಚ ರಕ್ಷಣೇ .

ನಾಶೇ ದುಃಖಂ ವ್ಯಯೇ ದುಃಖಂ ಧಿಗರ್ಥಾಃ ಕಷ್ಟ-ಸಂಶ್ರಯಾಃ .. 1.174..

ಅಥಾಷಾಢ-ಭೂತಿನಾಮ ಪರ-ವಿತ್ತಾಪಹಾರೀ ಧೂರ್ತಸ್ತಾಮರ್ಥ-ಮಾತ್ರಾಂ  
ತಸ್ಯ ಕಕ್ಷಾಂತರ-ಗತಾಂ ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಥಂ ಮಯಾಸ್ಯೇಯಮರ್ಥ-  
ಮಾತ್ರಾ ಹರ್ತವ್ಯಾ ಇತಿ .

ತದತ್ರ ಮಲೇ ತಾವದ್ಧೃಷ-ಶಿಲಾ-ಸಂಚಯ-ವಶಾದ್ಭಿತ್ತಿ-ಭೇದೋ ನ ಭವತಿ  
 . ಉಚ್ಚೈಸ್ತರತ್ವಾಚ್ಚ ದ್ವಾರೇ ಪ್ರವೇಶೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ . ತದೇನಂ ಮಾಯಾ-  
 ವಚನೈರ್ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಾಹಂ ಛಾತ್ರತಾಂ ಪ್ರಜಾಮಿ ಯೇನ ಸ ವಿಶ್ವಸ್ತಃ ಕದಾಚಿದ್ವಿಶ್ವಾಸಮೇತಿ  
 . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಿಸ್ಪೃಹೋ ನಾಧಿಕಾರೀ ಸ್ಯಾನ್ ನಾಕಾಮೀ ಮಂಡನ-ಪ್ರಿಯಃ .

ನಾವಿದಗ್ಧಃ ಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸ್ಫುಟ-ವಕ್ತಾ ನ ವಂಚಕಃ .. 1.175..

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತಸ್ಯಾಂತಿಕಮುಪಗಮ್ಯ-ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ-ಇತಿ ಪ್ರೋಚ್ಚಾರ್ಯ  
 ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮುವಾಚ-ಭಗವನಸಾರಃ ಸಂಸಾರೋಽಯಂ  
 . ಗಿರಿ-ನದೀ-ವೇಗೋಪಮಂ ಯೌವನಂ . ತೃಣಾಗ್ನಿ-ಸಮಂ ಜೀವಿತಂ . ಶರದಭ್ರ-  
 ಚ್ಚಾಯಾ-ಸದೃಶಾ ಭೋಗಾಃ ಸ್ವಪ್ನ-ಸದೃಶೋ ಮಿತ್ರ-ಪುತ್ರ-ಕಲತ್ರ-ಭೃತ್ಯ-ವರ್ಗ-  
 ಸಂಬಂಧಃ . ಏವಂ ಮಯಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಪರಿಜ್ಞಾತಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಕುರ್ವತೋ ಮೇ  
 ಸಂಸಾರ-ಸಮುದ್ರೋತ್ತರಣಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ದೇವ-ಶರ್ಮಾ ನಾದರಮಾಹ-ವತ್ಸ ! ಧನ್ಯೋಽಸಿ ಯತ್ ಪ್ರಥಮೇ  
 ವಯಸೇವಂ ವಿರಕ್ತೀ-ಭಾವಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪೂರ್ವಂ ವಯಸಿ ಯಃ ಶಾಂತಃ ಸ ಶಾಂತ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ .

ಧಾತುಷು ಕ್ಷೀಯಮಾಣೇಷು ಶಮಃ ಕಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ .. 1.176..

ಆದೌ ಚಿತ್ತೇ ತತಃ ಕಾಯೇ ಸತಾಂ ಸಂಜಾಯತೇ ಜರಾ .

ಅಸತಾಂ ಚ ಪುನಃ ಕಾಯೇ ನೈವ ಚಿತ್ತೇ ಕದಾಚನ .. 1.177..

ಯಚ್ಚ ಮಾಂ ಸಂಸಾರ-ಸಾಗರೋತ್ತರಣೋಪಾಯಂ ಪೃಚ್ಛಸಿ . ತಚ್ಛೂಯತಾಂ-  
 ಶೂದ್ರೋ ವಾ ಯದಿ ವಾನ್ಯೋಽಪಿ ಚಂಡಾಲೋಽಪಿ ಜಟಾಧರಃ .

ದೀಕ್ಷಿತಃ ಶಿವ-ಮಂತ್ರೇಣ ಸ ಭಸ್ಮಾಂಗೀ ಶಿವೋ ಭವೇತ್ .. 1.178..

ಷಡ್-ಅಕ್ಷರೇಣ ಮಂತ್ರೇಣ ಪುಷ್ಪಮೇಕಮಪಿ ಸ್ವಯಂ .

ಲಿಂಗಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಯೋ ದದ್ಯಾನ್ ನ ಸ ಭೂಯೋಽಭಿಜಾಯತೇ .. 1.179..

ತಚ್ಛುತ್ವಾಷಾಢ-ಭೂತಿಸ್ತತ್-ಪಾದೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮಿದಮಾಹ-ಭಗವನ್,  
 ತರ್ಹಿ ದೀಕ್ಷಯಾ ಮೇಽನುಗ್ರಹಂ ಕುರು .

ದೇವಶರ್ಮಾ ಆಹ-ವತ್ಸ ಅನುಗ್ರಹಂ ತೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಪರಂತು ರಾತ್ರೌ ತ್ವಯಾ  
 ಮಠ-ಮಧ್ಯೇ ನ ಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂ . ಯತ್-ಕಾರಣಂ ನಿಸಂಗತಾ ಯತೀನಾಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ  
 ತವ ಚ ಮಮಾಪಿ ಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದುರ್ಮಂತ್ರಾನ್ ನೃಪತಿರ್ವಿನಶ್ಯತಿ ಯತಿಃ ಸಂಗಾತ್ ಸುತೋ ಲಾಲಸಾದ್

ವಿಪ್ರೋಽನಧ್ಯಯನಾತ್ ಕುಲಂ ಕುತನಯಾಚ್ಛೇಲಂ ಖಲೋಪಾಸನಾತ್ .

ಮೈತ್ರೀ ಚಾಪ್ರಣಯಾತ್ ಸಮೃದ್ಧಿರನಯಾತ್ ಸ್ನೇಹಃ ಪ್ರವಾಸಾಶ್ರಯಾತ್

ಸ್ತ್ರೀ ಗರ್ವಾದನವೇಕ್ಷಣಾದಪಿ ಕೃಷಿಸ್ತ್ಯಾಗಾತ್ ಪ್ರಮಾದಾದ್ಧನಂ .. 1.180..

ತತ್ ತ್ವಯಾ ವ್ರತ-ಗ್ರಹಣಾನಂತರಂ ಮರ-ದ್ವಾರೇ ತೃಣ-ಕುಟೀರಕೇ ಶಯಿತವ್ಯಮಿತಿ

ಸ ಆಹ-ಭಗವನ್ ! ಭವದಾದೇಶಃ ಪ್ರಮಾಣಂ . ಪರತ್ರ ಹಿ ತೇನ ಮೇ ಪ್ರಯೋಜನಂ

ಅಥ ಕೃತ-ಶಯನ-ಸಮಯಂ ದೇವಶರ್ಮ-ನಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ-ವಿಧಿನಾ ಶಿಷ್ಯತಾಮನಯತ್ . ಸೋಽಪಿ ಹಸ್ತ-ಪಾದಾವಮರ್ದನಾದಿ-ಪರಿಚರ್ಯಯಾ ತಂ ಪರಿತೋಷಮನಯತ್ . ಪುನಸ್ತಥಾಪಿ ಮುನಿಃ ಕಕ್ಷಾಂತರಾನ್ ಮಾತ್ರಾಂ ನ ಮುಂಚತಿ . ಅಧೈವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾಲೇ ಆಷಾಢ-ಭೂತಿಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ, ನ ಕಥಂಚಿದೇಷ ಮೇ ವಿಶ್ವಾಸಮಾಗಚ್ಛತಿ . ತತ್ ಕಿಂ ದಿವಾಪಿ ಶಸ್ತ್ರೇಣ ಮಾರಯಾಮಿ, ಕಿಂ ವಾ ವಿಷಂ ಪ್ರಯುಚ್ಛಾಮಿ ? ಕಿಂ ವಾ ಪಶು-ಧರ್ಮೇಣ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ ? ಇತಿ

ಏವಂ ಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯ ದೇವಶರ್ಮಣೋಽಪಿ ಶಿಷ್ಯ-ಪುತ್ರಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಧ್ಯಾಮಾದಾಮಂತ್ರಣಾರ್ಥಂ ಸಮಾಯಾತಃ . ಪ್ರಾಹ ಚ-ಭಗವನ್, ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣ-ಕೃತೇ ಮಮ ಗೃಹಮಾಗಮ್ಯ-ತಾಮಿತಿ

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ದೇವಶರ್ಮಾಷಾಢಭೂತಿನಾ ಸಹ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಾಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಧೈವಂ ತಸ್ಯ ಗಚ್ಛತೋಽಗ್ರೇ ಕಾಚಿನ್ ನದೀ ಸಮಾಯಾತಾ . ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾತ್ರಾಂ ಕಕ್ಷಾಂತರಾದವತಾರ್ಯ ಕಂಠಾ-ಮಧ್ಯೇ ಸುಗುಪ್ತಾಂ ನಿಧಾಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ದೇವಾರ್ಚನಂ ವಿಧಾಯ ತದನಂತರಮಾಷಾಢಭೂತಿಮಿದಮಾಹ-ಭೋ ಆಷಾಢಭೂತೇ ! ಯಾವದಹಂ ಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಗಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವದೇಷಾ ಕಂಠಾ ಯೋಗೇಶ್ವರಸ್ಯ ಸ್ವಾವಧಾನತಯಾ ರಕ್ಷಣೇಯಾ . ಇತುಕ್ತ್ವಾ ಗತಃ .

ಆಷಾಢಭೂತಿರಪಿ ತಸ್ಮಿನ್ನದರ್ಶನೀ-ಭೂತೇ ಮಾತ್ರಾಮಾದಾಯ ಸತ್ತರಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ಛಾತ್ರ-ಗುಣಾನುರಂಜಿತ-ಮನಾಃ ಸುವಿಶ್ವಸ್ತೋ ಯಾವದುಪವಿಷ್ಟಸ್ತಿಷ್ಯತಿ ತಾವತ್ ಸುವರ್ಣ-ರೋಮ-ದೇಹ-ಯೂಥ-ಮಧ್ಯೇ ಹುಡು-ಯುದ್ಧಮಪಶ್ಯತ್ . ಅಥ ರೋಷ-ವಶಾದ್ಬುಡು-ಯುಗಲಸ್ಯ ದೂರಮಪಸರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಲಾಲಟ-ಪಟ್ಟಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಹರತೋ ಭೂರಿ ರುಧಿರಂ ಪತತಿ . ತಚ್ಚ ಜಂಬೂಕೋ ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯೇನ ರಂಗ-ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಾವೇಶ್ಯಾಸ್ವಾದಯತಿ . ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ತದಾಲೋಕ್ಯ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಮಂದ-ಮತೀರಯಂ ಜಂಬೂಕಃ . ಯದಿ ಕಥಮಪನಯೋಃ ಸಂಘಟ್ಟೇ ಪತಿಷ್ಯತಿ ತನ್ ನೂನಂ ಮೃತ್ಯುಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿತಿ ವಿತರ್ಕಯಾಮಿ .

ಕ್ಷಣಾಂತರೇ ಚ ತಥೈವ ರಕ್ತಾಸ್ವಾದನ-ಲೌಲ್ಯಾನ್ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವಿಶಂಸ್ತಯೋಃ ಶಿರಃ-

ಸಂಪಾತೇ ಪತಿಟ್ ಮೃತಶ್ಚ ಶೃಗಾಲಃ . ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ತಂ ಶೋಚಮಾನೋ  
ಮಾತ್ರಾಮುದ್ಧಿಶ್ಯ ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ಯಾವದಾಷಾಢಭೂತಿಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ  
ತತಶ್ಚೈತ್ಯುಕ್ಯೇನ ಶೌಚಂ ವಿಧಾಯ ಯಾವತ್ ಕಂಠಾಮಾಲೋಕಯತಿ ತಾವನ್  
ಮಾತ್ರಾಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ . ತತಶ್ಚ-ಹಾ ಹಾ ಮುಷಿತೋಽಸ್ಮಿ ಇತಿ ಜಲ್ಪನ್ ಪೃಥಿವೀ-  
ತಲೇ ಮೂರ್ಚ್ಛಯಾ ನಿಪಪಾತ . ತತಃ ಕ್ಷಣಾಚ್ಛೇತನಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ  
ಸಮುತ್ಥಾಯ ಪೂತ್ಕರ್ತುಮಾರಬ್ಧಃ-ಭೋ ಆಷಾಢಭೂತೇ ! ಕ್ವ ಮಾಂ ವಂಚಯಿತ್ವಾ  
ಗತೋಽಸಿ ? ತದ್ಧೇಹಿ ಮೇ ಪ್ರತಿವಚನಂ .

ಏವಂ ಬಹು ವಿಲಪ್ಯ ತಸ್ಯ ಪದ-ಪದ್ಧತಿಮನ್ವೇಷಯನ್ ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ  
. ಅಧೈವ ಗಚ್ಛನ್ ಸಾಯಂತನ-ಸಮಯೇ ಕಂಚಿದ್ಧ್ಯಾಮಮಾಸನಾದ . ಅಥ  
ತನ್ಮಾದ್ಯಾಮಾತ್ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕೌಲಿಕಃ ಸಭಾಹ್ಯೋ ಮದ್ಯ-ಪಾನ-ಕೃತೇ ಸಮೀಪ-  
ವರ್ತಿನಿ ನಗರೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ತಮಾಲೋಕ್ಯ ಪೋವಾಚ-ಭೋ ಭದ್ರ  
ವಯಂ ಸೂರ್ಯೋಽಥಾ ಅತಿಥಯಸ್ತವಾಂತಿಕಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ . ನ ಕಮಪತ್ರ ಗ್ರಾಮೇ  
ಜಾನೀಮಃ . ತದ್ಗೃಹ್ಯತಾಮತಿಥಿ-ಧರ್ಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಯೋಽತಿಥಿಃ ಸಾಯಂ ಸೂರ್ಯೋಽಥೇ ಗೃಹ-ಮೇಧಿನಾಂ .

ಪೂಜಯಾ ತಸ್ಯ ದೇವತ್ವಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಗೃಹ-ಮೇಧಿನಃ .. 1.181..

ತಥಾ ಚ-

ತೃಣಾನಿ ಭೂಮಿರುದಕಂ ವಾಕ್-ಚತುರ್ಥಿ ಚ ಸೂನ್ಯತಾ .

ಸತಾಮೇತಾನಿ ಹರ್ಷ್ಯೇಷು ನೋಚ್ಛಿದ್ಯಂತೇ ಕದಾಚನ .. 1.182..

ಸ್ವಾಗತೇನಾಗ್ನಯಸ್ಪಷ್ಟಾ ಆಸನೇನ ಶತಕೃತುಃ .

ಪಾದ-ಶೌಚೇನ ಪಿತರಃ ಅರ್ಘ್ಯಾಚ್ಛಂಭುಸ್ತಥಾತಿಥೇಃ .. 1.183..

ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಭಾರ್ಯಾಮಾಹ-ಪ್ರಿಯೇ, ಗಚ್ಛ ತ್ವತಿಥಿಮಾದಾಯ ಗೃಹಂ  
ಪ್ರತಿ ಪಾದ-ಶೌಚ-ಭೋಜನ-ಶಯನಾದಿಭಿಃ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ತ್ವಂ ತತ್ಪ್ರೇವ ತಿಷ್ಠ . ಅಹಂ ತವ  
ಕೃತೇ ಪ್ರಭೂತ-ಮದ್ಯಮಾನೇಷ್ಯಾಮಿ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಸಾಪಿ ಭಾರ್ಯಾ  
ಪುಂಶ್ಚಲೀ ತಮಾದಾಯ ಪ್ರಹಸಿತ-ವದನಾ ದೇವದತ್ತಂ ಮನಸಿ ಧ್ಯಾಯಂತೀ ಗೃಹಂ  
ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಸ್ಥೇ . ಅಥವಾ ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ದುರ್ದಿವಸೇ ಘನ-ತಿಮಿರೇ ದುಃಸಂಚಾರಾಸು ನಗರ-ವೀಧೀಷು .

ಪತ್ಯುವಿದೇಶ-ಗಮನೇ ಪರಮ-ಸುಖಂ ಜಘನ-ಚಪಲಾಯಾಃ .. 1.184..

ತಥಾ ಚ-

ಪರ್ಯಂಕೇಷ್ವಾಸ್ತರಣಂ ಪತಿಮನುಕೂಲಂ ಮನೋಹರಂ ಶಯನಂ .

ತೃಣಮಿವ ಲಘು ಮನ್ಯಂತೇ ಕಾಮಿನ್ಯಶ್ಚಾರ್ಥ-ರತ-ಲುಬ್ಧಾಃ .. 1.185..

ತಥಾ ಚ-



ಕೇಲಿಂ ಪ್ರದಹತಿ ಲಜ್ಜಾ ಶೃಂಗಾರೋಽಸ್ಥೀನಿ ಚಾಟವಃ ಕಟವಃ .

ವಂಧ-ತ್ರಯಾಃ ಪರಿತೋಷೋ ನ ಕಿಂಚಿದಿಷ್ಟಂ ಭವೇತ್ ಪತ್ಯೈ .. 1.186..

ಕುಲ-ಪತನಂ ಜನ-ಗರ್ಹಾಂ ಬಂಧನಮಪಿ ಜೀವಿತವ್ಯ-ಸಂದೇಹಂ .

ಅಂಗೀಕರೋತಿ ಕುಲಟಾ ಸತತಂ ಪರ-ಪುರುಷ-ಸಂಸಕ್ತಾ .. 1.187..

ಅಥ ಕೌಲಿಕ-ಭಾರ್ಯಾ ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ದೇವ-ಶರ್ಮಣೇ ಗತಾಸ್ತರಣಂ ಭಗ್ನಾಂ ಚ ಖಟ್ಟಾಂ ಸಮಪ್ಯೇದಮಾಹ-ಭೋ ಭಗವನ್ ! ಯಾವದಹಂ ಸ್ವ-ಸಖೀಂ ಗ್ರಾಮಾದಭ್ಯಾಗತಾಂ ಸಂಭಾವ್ಯ ದ್ರುತಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ ತಾವತ್ ತ್ವಯಾ ಮದ್ಗೃಹೇಽಪ್ರಮತ್ತೇನ ಭಾವ್ಯಂ .

ಏವಮಭಿಧಾಯ ಶೃಂಗಾರ-ವಿಧಿಂ ವಿಧಾಯ ಯಾವದ್ದೇವದತ್ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ ವ್ರಜತಿ ತಾವತ್ ತದ್ಭರ್ತಾ ಸಮ್ಮುಖೋ ಮದ-ವಿಹ್ವಲಾಂಗೋ ಮುಕ್ತ-ಕೇಶಃ ಪದೇ ಪದೇ ಪ್ರಸ್ಥಲನ್ ಗೃಹೀತ-ಮದ್ಯ-ಭಾಂಡಃ ಸಮಭ್ಯೇತಿ . ತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ದ್ರುತತರಂ ವ್ಯಾಘುಟ್ಟ್ಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನುಕ್ತ-ಶೃಂಗಾರ-ವೇಶಾ ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಮಭವತ್ . ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ತಾಂ ಪಲಾಯಮಾನಾಂ ಕೃತಾದ್ಭುತ-ಶೃಂಗಾರಾಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ಪ್ರಾಗೇವ ಕರ್ಣ-ಪರಂಪರಯಾ ತಸ್ಯಾಃ ಶ್ರುತಾವಪವಾದ-ಕ್ಷುಭಿತ-ಹೃದಯಃ ಸ್ವಾಕಾರಂ ನಿಗೂಹಮಾನಃ ಸದೈವಾಸ್ತೇ . ತತಶ್ಚ ತಥಾವಿಧಂ ಚೇಷ್ಟಿತಮವಲೋಕ್ಯ ದೃಷ್ಟ-ಪ್ರತ್ಯಯಃ ಕ್ರೋಧ-ವಶಗೋ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತಾಮುವಾಚ-ಆಃ ಪಾವೇ ಪುಂಶ್ಚಲಿ ! ಕ್ಷ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಸಿ ?

ಸಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ಅಹಂ ತ್ವತ್-ಸಕಾಶಾದಾಗತಾ ನ ಕುತ್ರಚಿದಪಿ ನಿರ್ಗತಾ . ತತ್ ಕಥಂ ಮದ್ಯ-ಪಾನ-ವಶಾದಪ್ರಸ್ತುತಂ ವದಸಿ ? ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ವೈಕಲ್ಯಂ ಧರಣೀ-ಪಾತಮಯಥೋಚಿತ-ಜಲ್ಪನಂ .

ಸನ್ನಿಪಾತಸ್ಯ ಚಿಹ್ನಾನಿ ಮದ್ಯಂ ಸರ್ವಾಣಿ ದರ್ಶಯೇತ್ .. 1.188..

ಕರ-ಸ್ವಂದೋಽಮ್ಬರ-ತ್ಯಾಗಸ್ತೇಜೋ-ಹಾನಿಃ ಸರಾಗತಾ .

ವಾರುಣೀ-ಸಂಗಜಾವಸ್ಥಾ ಭಾನುನಾಪನುಭೂಯತೇ .. 1.189..

ಸೋಽಪಿ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಪ್ರತಿಕೂಲ-ವಚನಂ ವೇಶ-ವಿಪರ್ಯಯಂ ಚಾವಲೋಕ್ಯ ತಮಾಹ-ಪುಂಶ್ಚಲಿ ! ಚಿರ-ಕಾಲಂ ಶ್ರುತೋ ಮಯಾ ತವಾಪವಾದಃ . ತದದ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಸಂಜಾತ-ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ತವ ಯಥೋಚಿತಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಕರೋಮಿ . ಇತಭಿಧಾಯ ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಾಂ ಜರ್ಜರಿತ-ದೇಹಾಂ ವಿಧಾಯ ಸ್ಥೂಣಯಾ ಸಹ ದೃಢ-ಬಂಧನೇನ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸೋಽಪಿ ಮದ-ವಿಹ್ವಲೋ ವಿಜ್ಞಾಯ ತಾಂ ಗತ್ವೇದಮಾಹ-ಸಖಿ ! ಸ ದೇವದತ್ತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಾನೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ . ತಚ್ಛೇಘ್ರಮಾಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ .

ಸಾ ಚಾಹ-ಪಶ್ಯ ಮಮಾವಸ್ಥಾಂ . ತತ್ ಕಥಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ ? ತದ್ಗತ್ವಾ ಬ್ರೂಹಿ ತಂ ಕಾಮಿನಂ ಯದಸ್ಯಾಂ ರಾತ್ರೌ ನ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಮಾಗಮಃ .

ನಾಪಿತೀ ಪ್ರಾಹ-ಸಖಿ, ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ನಾಯಂ ಕುಲಟಾ-ಧರ್ಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವಿಷಮ-ಸ್ಥ-ಸ್ವಾದು-ಫಲ-ಗ್ರಹಣ-ವ್ಯವಸಾಯ-ನಿಶ್ಚಯೋ ಯೇಷಾಂ .

ಉಷ್ಣಾಣಾಮಿವ ತೇಷಾಂ ಮನ್ಯೇಹಂ ಶಂಸಿತಂ ಜನ್ಮ .. 1.190..

ತಥಾ ಚ-

ಸಂದಿಗ್ಧೇ ಪರ-ಲೋಕೇ ಜನಾಪವಾದೇ ಚ ಜಗತಿ ಬಹು-ಚಿತ್ರೇ .

ಸ್ವಾಧೀನೇ ಪರ-ರಮಣೇ ಧನ್ಯಾಸ್ತಾರುಣ್ಯ-ಫಲ-ಭಾಜಃ .. 1.191..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಯದಿ ಭವತಿ ದೇವ-ಯೋಗಾತ್ ಪುಮಾನ್ ವಿರೂಪೋಽಪಿ ಬಂಧಕೋ ರಹಸಿ .

ನ ತು ಕೃಚ್ಛಾದಪಿ ಭದ್ರಂ ನಿಜ-ಕಾಂತಂ ಸಾ ಭಜತೇವ .. 1.192..

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ಕಥಯ ಕಥಂ ದೃಢ-ಬಂಧನ-ಬದ್ಧಾ ಸತೀ ತತ್ರ  
ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಸನ್ನಿಹಿತಶ್ಚಾಯಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಮತ್-ಪತಿಃ .

ನಾಪಿತಾಹ-ಸಖಿ, ಮದ-ವಿಹ್ವಲೋಽಯಂ ಸೂರ್ಯ-ಕರ-ಸ್ವಪ್ನಃ ಪ್ರಬೋಧಂ  
ಯಾಸ್ಯತಿ . ತದಹಂ ತ್ವಮುನ್ಮೋಚಯಾಮಿ . ಮಾಮಾತ್ಮ-ಸ್ಥಾನೇ ಬದ್ಧಾ  
ದ್ರುತತರಂ ದೇವ-ದತ್ತಂ ಸಂಭಾವ್ಯಾಗಚ್ಛ .

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಏವಮಸ್ತು ಇತಿ .

ತದನು ಸಾ ನಾಪಿತೀ ತಾಂ ಸ್ವ-ಸಖೀಂ ಬಂಧನಾದ್ವಿಮೋಚ್ಯ ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ಥಾನೇ ಯಥಾ-  
ಪೂರ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಬದ್ಧಾ ತಾಂ ದೇವದತ್ತ-ಸಕಾಶೇ ಸಂಕೇತ-ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರೇಷಿತವತೀ  
. ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಕೌಲಿಕಃ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷಣೇ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಕಿಂಚಿದ್ಗತ-ಕೋಪೋ  
ವಿಮದಸ್ತಾಮಾಹ-ಹೇ ಪರುಷ-ವಾದಿನಿ ! ಯದದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ ಗೃಹಾನ್ ನಿಷ್ಯಮಣಂ  
ನ ಕರೋಷಿ, ನ ಚ ಪರುಷಂ ವದಸಿ, ತತಸ್ತ್ವಾ ಮುನ್ಮೋಚಯಾಮಿ .

ನಾಪಿತಪಿ ಸ್ವರ-ಭೇದ-ಭಯಾದ್ಯಾವನ್ ನ ಕಿಂಚಿದೂಚೇ, ತಾವತ್ ಸೋಽಪಿ  
ಭೂಯೋ ಭೂಯಸ್ತಾಂ ತದೇವಾಹ . ಅಥ ಸಾ ಯಾವತ್ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಂ ಕಿಮಪಿ  
ನ ದದೌ, ತಾವತ್ ಸ ಪ್ರಕುಪಿತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣ-ಶಸ್ತ್ರಮಾದಾಯ ನಾಸಿಕಾಮಚ್ಛಿನತ್ . ಆಹ  
ಚ-ರೇ ಪುಂಶ್ಚಲಿ ! ತಿಷ್ಠೇದಾನೀಂ . ತ್ವಾಂ ಭೂಯಸ್ತೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಇತಿ ಜಲ್ಪನ್  
ಪುನರಪಿ ನಿದ್ರಾ-ವಶಮಗಾತ್ .

ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ವಿತ್ತ-ನಾಶಾತ್ ಕ್ಷುತ್ಕಾಮ-ಕಂಠೋ ನಷ್ಟ-ನಿದ್ರಸ್ತತ್ ಸರ್ವಂ  
ಸ್ತ್ರೀ-ಚರಿತ್ರಮಪಶ್ಯತ್ . ಸಾಪಿ ಕೌಲಿಕ-ಭಾರ್ಯಾ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ದೇವದತ್ತೇನ  
ಸಹ ಸುರತ-ಸುಖಮನುಭೂಯ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷಣೇ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಾಗತಯ ತಾಂ  
ನಾಪಿತೀಮಿದಮಾಹ-ಅಯಿ ! ಶಿವಂ ಭವತ್ಯಾಃ . ನಾಯಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಮಮ  
ಗತಾಯಾ ಉತ್ಥಿತಃ .

ನಾಪಿತಾಹ-ಶಿವಂ ನಾಸಿಕಯಾ ವಿನಾ ಶೇಷಸ್ಯ ಶರೀರಸ್ಯ . ತದ್ಭೃತಂ ತಾಂ  
ಮೋಚಯ ಬಂಧನಾದ್ಯಾವನ್ ನಾಯಂ ಮಾಂ ಪಶ್ಯತಿ, ಯೇನ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಭೂಯೋಽಪಿ ಕೌಲಿಕ ಉತ್ಥಾಯ ತಾಮಾಹ-ಪುಂಶ್ಚಲಿ ! ಕಿಮದ್ಯಾಪಿ  
ನ ವದಸಿ ? ಕಿಂ ಭೂಯೋಽಪತೋ ದುಷ್ಟತರಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಕರ್ಣ-ಚ್ಛೇದೇನ ಕರೋಮಿ  
?

ಅಥ ಸಾ ಸಕೋಪಂ ಸಾಧಿಕ್ಷೇಪಮಿದಮಾಹ-ಧಿಜ್ಞಹಾ-ಮೂಢ ! ಕೋ ಮಾಂ  
ಮಹಾ-ಸತೀಂ ಧರ್ಷಯಿತುಂ ವ್ಯಂಗಯಿತುಂ ವಾ ಸಮರ್ಥಃ ? ತಚ್ಚ್ಯಂಜಿತು  
ಸರ್ವೇಽಪಿ ಲೋಕ-ಪಾಲಾಃ .

ಆದಿತ್ಯ-ಚಂದ್ರ-ಹರಿ-ಶಂಕರ-ವಾಸವಾದ್ಯಾಃ  
ಶಕ್ತಾ ನ ಜೇತುಮತಿದುಃಖ-ಕರಾಣಿ ಯಾನಿ .

ತಾನೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಬಲವಂತಿ ಸುದುರ್ಜಯಾನಿ

ಯೇ ನಿರ್ಜಯಂತಿ ಭುವನೇ ಬಲಿನಸ್ತ ಏಕೇ .. 1.193..

ತದ್ಯದಿ ಮಮ ಸತೀತ್ವಮಸ್ತಿ, ಮನಸಾಪಿ ಪರ-ಪುರುಷೋ ನಾಭಿಲಷಿತಃ, ತತೋ  
ದೇವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಮೇ ನಾಸಿಕಾಂ ತಾದೃಗ್-ರೂಪಾಕ್ಷತಾಂ ಕುವಂತು . ಅಥವಾ  
ಯದಿ ಮಮ ಚಿತ್ತೇ ಪರ-ಪುರುಷಸ್ಯ ಭ್ರಾಂತಿರಪಿ ಭವತಿ, ಮಾಂ ಭಸ್ಮಸಾನ್  
ನಯಂತು . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ತಮಾಹ-ಭೋ ದುರಾತ್ಮನ್ ! ಪಶ್ಯ ಮೇ  
ಸತೀತ್ವ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ತಾದೃಶೇವ ನಾಸಿಕಾ ಸಂವೃತ್ತಾ .

ಅಥಾಸಾವುಲ್ಮುಕಮಾದಾಯ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವತ್ ತದ್ರೂಪಾಂ ನಾಸಿಕಾಂ  
ಚ ಭೂತಲೇ ರಕ್ತ-ಪ್ರವಾಹಂ ಚ ಮಹಾಂತಮಪಶ್ಯತ್ . ಅಥ ಸ ವಿಸ್ಮಿತ-  
ಮನಾಸ್ತಾಂ ಬಂಧನಾದ್ವಿಮುಚ್ಯ ಶಯ್ಯಾಯಾಮಾರೋಪ್ಯ ಚ ಚಾಟು-ಶತೈಃ  
ಪರ್ಯತೋಷಯತ್ . ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ತಂ ಸರ್ವ-ವೃತ್ತಾಂತಮಾಲೋಕ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತ-  
ಮನಾ ಇದಮಾಹ-

ಶಂಬರಸ್ಯ ಚ ಯಾ ಮಾಯಾ ಯಾ ಮಾಯಾ ನಮುಚೇರಪಿ .

ಬಲೇಃ ಕುಂಭೀನಸಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಾಸ್ತಾ ಯೋಷಿತೋ ವಿದುಃ .. 1.194..

ಹಸಂತಂ ಪ್ರಹಸಂತೇತಾ ರುದಂತಂ ಪ್ರರುದಂತಪಿ .

ಅಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಿಯ-ವಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಕಾಲ-ಯೋಗತಃ .. 1.195..

ಉಶನಾ ವೇದ ಯಚ್ಛಾಸ್ತಂ ಯಚ್ಚ ವೇದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ .

ಸ್ತ್ರೀ-ಬುದ್ಧ್ಯಾ ನ ವಿಶಿಷ್ಟೇತೇ ತಾಃ ಸ್ಮ ರಕ್ಷಾಃ ಕಥಂ ನರೈಃ .. 1.196..

ಅನೃತಂ ಸತ್ಯಮಿತಾಹುಃ ಸತ್ಯಂ ಚಾಪಿ ತಥಾನೃತಂ .

ಇತಿ ಯಾಸ್ತಾಃ ಕಥಂ ವೀರ ಸಂರಕ್ಷಾಃ ಪುರುಷೈರಿಹ .. 1.197..

ಅನ್ಯತ್ರಾಪುಕ್ತಂ-

ನಾತಿಪ್ರಸಂಗಃ ಪ್ರಮದಾಸು ಕಾರ್ಯೋ

ನೇಚ್ಛೇದ್ಬಲಂ ಸ್ತ್ರೀಷು ವಿವರ್ಧಮಾನಂ .

ಅತಿಪ್ರಸಕ್ತೈಃ ಪುರುಷೈರ್ಯತಸ್ತಾಃ

ಕ್ರೀಡಂತಿ ಕಾಕ್ಶೈರಿವ ಲೂನ-ಪಕ್ಷೈಃ .. 1.198..

ಸುಮುಖೇನ ವದಂತಿ ವಗುನಾ ಪ್ರಹರಂತೇವ ಶಿತೇನ ಚೇತಸಾ .

ಮಧು ತಿಷ್ಠತಿ ವಾಚಿ ಯೋಷಿತಾಂ ಹೃದಯೇ ಹಾಲಾಹಲಂ ಮಹದ್ವಿಷಂ .. 1.199..

ಅತ ಏವ ನಿಪೀಯತೇಽಧರೋ ಹೃದಯಂ ಮುಷ್ಟಿಭಿರೇವ ತಾಡ್ಯತೇ .

ಪುರುಷೈಃ ಸುಖ-ಲೇಶ-ವಂಚಿತ್ಯೈರ್ಮಧು-ಲುಭೈಃ ಕಮಲಂ ಯಥಾಲಿಭಿಃ .. 1.200..

ಅಪಿ ಚ-

ಆವರ್ತಃ ಸಂಶಯಾನಾಮವಿನಯ-ಭವನಂ ಪತ್ತನಂ ಸಾಹಸಾನಾಂ ದೋಷಾಣಾಂ  
ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಕಪಟ-ಶತ-ಮಯಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮಪ್ರತ್ಯಯಾನಾಂ .

ಸ್ವರ್ಗ-ದ್ವಾರಸ್ಯ ವಿಘ್ನಂ ನರಕ-ಪುರ-ಮುಖಂ ಸರ್ವ-ಮಾಯಾ-ಕರಂಡಂ ಸ್ತ್ರೀ-  
ಯಂತ್ರಂ ಕೇನ ಸೃಷ್ಟಂ ವಿಷಮಮೃತ-ಮಯಂ ಪ್ರಾಣಿ-ಲೋಕಸ್ಯ ಪಾಶಃ .. 1.201..

ಕಾರ್ಕಶ್ಯಂ ಸ್ತನಯೋರ್ಧೃಶೋಸ್ತರಲತಾಲೀಕಂ ಮುಖೇ ಶ್ಲಾಘ್ಯತೇ ಕೌಟಿಲ್ಯಂ ಕಚ-  
ಸಂಚಯೇ ಚ ವಚನೇ ಮಾಂದ್ಯಂ ತ್ರಿಕೇ ಸ್ಥೂಲತಾ .

ಭೀರುತ್ವಂ ಹೃದಯೇ ಸದೈವ ಕಥಿತಂ ಮಾಯಾ-ಪ್ರಯೋಗಃ ಪ್ರಿಯೇ ಯಾಸಾಂ  
ದೋಷ-ಗಣೋ ಗುಣೋ ಮೃಗ-ದೃಶಾಂ ತಾಃ ಸ್ಯುರ್ನರಾಣಾಂ ಪ್ರಿಯಾಃ .. 1.202..

ಏತಾ ಹಸಂತಿ ಚ ರುದಂತಿ ಚ ಕಾರ್ಯ-ಹೇತೋರ್

ವಿಶ್ವಾಸಯಂತಿ ಚ ಪರಂ ನ ಚ ವಿಶ್ವಸಂತಿ .

ತಸ್ಮಾನ್ ನರೇಣ ಕುಲ-ಶೀಲ-ಸಮನ್ವಿತೇನ ನಾರ್ಯಃ ಶ್ಮಶಾನ-ಘಟಿಕಾ ಇವ  
ವರ್ಜನೀಯಾಃ .. 1.203..

ತಸ್ಮಾನ್ ನರೇಣ ಕುಲಶೀಲವತಾ ಸದೈವ

ನಾರ್ಯಃ ಶ್ಮಶಾನ-ವಟಿಕಾ ಇವ ವರ್ಜನೀಯಾಃ .

ವ್ಯಕೀರ್ಣ-ಕೇಸರ-ಕರಾಲ-ಮುಖಾ ಮೃಗೇಂದ್ರಾ

ನಾಗಾಶ್ಚ ಭೂರಿ-ಮದ-ರಾಜ-ವಿರಾಜಮಾನಾಃ .. 1.204..

ಕುರ್ವಂತಿ ತಾವತ್ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರಿಯಾಣಿ

ಯಾವನ್ ನ ಜಾನಂತಿ ನರಂ ಪ್ರಸಕ್ತಂ .

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚ ತಂ ಮನ್ಮಥ-ಪಾಶ-ಬದ್ಧಂ

ಗ್ರಸ್ತಾಮಿಷಂ ಮೀನಮಿವೋದ್ಧರಂತಿ .. 1.205..

ಸಮುದ್ರ-ವೀಚೀವ ಚಲ-ಸ್ವಭಾವಾಃ

ಸಂಧ್ಯಾಭ-ರೇಖೀವ ಮುಹೂರ್ತ-ರಾಗಾಃ .

ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ ಪುರುಷಂ ನಿರರ್ಥಂ

ನಿಷ್ಟೀಡೋತಾಲಕ್ತಕವತ್ ತ್ಯಜಂತಿ .. 1.206..

ಅನ್ಯತಂ ಸಾಹಸಂ ಮಾಯಾ ಮೂರ್ಖತ್ವಮತಿಲುಬ್ಧತಾ .

ಅಶೌಚಂ ನಿರ್ದಯತ್ವಂ ಚ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ದೋಷಾಃ ಸ್ವಭಾವಜಾಃ .. 1.207..

ಸಮೋಹಯಂತಿಮದಯಂತಿ ವಿಡಂಬಯಂತಿ

ನಿರ್ಭರ್ಸ್ವಯಂತಿ ರಮಯಂತಿ ವಿಷಾದಯಂತಿ .

ಏತಾಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಸರಲಂ ಹೃದಯಂ ನರಾಣಾಂ

ಕಿಂ ವಾ ನ ವಾಮ-ನಯನಾ ನ ಸಮಾಚರಂತಿ .. 1.208..

ಅಂತರ್ವಿಷಮಯಾ ಹೇತಾ ಬಹಿಶ್ಚೈವ ಮನೋರಮಾಃ .

ಗುಂಜಾ-ಫಲ-ಸಮಾಕಾರಾ ಯೋಷಿತಃ ಕೇನ ನಿರ್ಮಿತಾಃ .. 1.209..

ಏವಂ ಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯ ಪರಿವ್ರಾಜಕಸ್ಯ ಸಾ ನಿಶಾ ಮಹತಾ ಕೃಚ್ಛೇಣಾತಿಚಕ್ರಾಮ

. ಸಾ ಚ ದೂತಿಕಾ ಭಿನ್ನ-ನಾಸಿಕಾ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಕಿಮಿದಾನೀಂ

ಕರ್ತವ್ಯಂ ? ಕಥಮೇತನ್ ಮಹಚ್ಛಿದ್ರಂ ಸ್ಥಗಯಿತವ್ಯಂ ?

ಅಥ ತಸ್ಯಾ ಏವಂ ವಿಚಿಂತಯಂತ್ಯಾ ಭರ್ತಾ ಕಾರ್ಯ-ವಶಾದ್ರಾಜ-ಕುಲೇ

ಪರ್ಯುಷಿತಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಚ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ದ್ವಾರ-ದೇಶ-ಸ್ಥೋ ವಿವಿಧ-

ಪೌರ-ಕೃತ್ಯೋತ್ಸುಕತಯಾ ತಾಮಾಹ-ಭದ್ರೇ ಶೀಘ್ರಮಾನೀಯತಾಂ ಕ್ಷುರ-ಭಾಂಡಂ

ಯೇನ ಕ್ಷೌರ-ಕರ್ಮ-ಕರಣಾಯ ಗಚ್ಛಾಮಿ .

ಸಾಪಿ ಭಿನ್ನನಾಸಿಕಾ ಗೃಹ-ಮಧ್ಯ-ಸ್ಥಿತೈವ ಕಾರ್ಯ-ಕರಣಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಕ್ಷುರ-

ಭಾಂಡಾತ್ ಕ್ಷುರಮೇಕಂ ಸಮಾಕೃಷ್ಯ ತಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ .

ನಾಪಿತೋಽಪುತ್ಸುಕತಯಾ ತಮೇಕಂ ಕ್ಷುರಮವಲೋಕ್ಯ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಃ ಸನ್

ತದಭಿಮುಖಮೇವ ತಂ ಕ್ಷುರಂ ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ . ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಸಾ ದುಷ್ಟೋರ್ಧ್ವ-

ಬಾಹೂ ವಿಧಾಯ ಪುತಕರ್ತು-ಮನಾ ಗೃಹಾನ್ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ . ಅಹೋ ಪಶ್ಯತ

ಪಾಪೇನಾನೇನ ಮಮ ಸದಾಚಾರ-ವರ್ತಿನ್ಯಾಃ ನಾಸಿಕಾ-ಚ್ಛೇದೋ ವಿಹಿತಃ . ತತ್-

ಪರಿತ್ರಾಯತಾಂ ಪರಿತ್ರಾಯತಾಂ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ರಾಜ-ಪುರುಷಾಃ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯ ತಂ ನಾಪಿತಂ ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೈರ್ಜರ್ಜರೀಕೃತ್ಯ

ದೃಢ-ಬಂಧನೈರ್ಬದ್ಧ್ವಾ ತಯಾ ಭಿನ್ನನಾಸಿಕಯಾ ಸಹ ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣ-

ಸ್ಥಾನಂ ನೀತ್ವಾ ಸಭ್ಯಾನ್ ಊಚುಃ-ಶೃಣ್ವಂತು ಭವಂತಃ ಸಭಾಸದಃ . ಅನೇನ

ನಾಪಿತೇನಾಪರಾಧಂ ವಿನಾ ಸ್ತ್ರೀ-ರತ್ನಮೇತದ್ವ್ಯಂಗಿತಂ . ತದಸ್ಯ ಯದ್ಯುಜ್ಯತೇ ತತ್

ಕ್ರಿಯತಾಂ .

ಇತಭಿಹಿತೇ ಸಭ್ಯಾ ಊಚುಃ-ರೇ ನಾಪಿತ ! ಕಿಮರ್ಥಂ ತ್ವಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ವ್ಯಂಗಿತಾ

. ಕಿಮನಯಾ ಪರ-ಪುರುಷೋಽಭಿಲಷಿತಃ . ಉಂತ ಸ್ವಿತ್ ಪ್ರಾಣ-ದ್ರೋಹಃ ಕೃತಃ, ಕಿಂ

ವಾ ಚೌರ್ಯ-ಕರ್ಮಾಚರಿತಂ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಮಸ್ಯಾ ಅಪರಾಧಃ ?

ನಾಪಿತೋಽಪಿ ಪ್ರಹಾರ-ಪೀಡಿತ-ತನುರ್ವಕ್ತುಂ ನ ಶಶಾಕ . ಅಥ ತಂ ತೂಷ್ಟಿಂಭೂತಂ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರೂಚುಃ-ಅಹೋ, ಸತ್ಯಮೇತದ್ರಾಜ-ಪುರುಷಾಣಾಂ ವಚಃ .

ಪಾಪಾತ್ಮಾಯಂ . ಅನೇನೇಯಂ ನಿರ್ದೋಷಾ ವರಾಕೀ ದೂಷಿತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಭಿನ್ನ-ಸ್ವರ-ಮುಖ-ವರ್ಣಃ ಶಂಕಿತ-ದೃಷ್ಟಿಃ ಸಮುತ್ತೃತ-ತೇಜಾಃ .  
ಭವತಿ ಹಿ ಪಾಪಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವ-ಕರ್ಮ-ಸಂತ್ರಾಸಿತಃ ಪುರುಷಃ .. 1.210..

ತಥಾ ಚ-

ಆಯಾತಿ ಸ್ವಲಿತ್ಯೈಃ ಪಾದೈರ್ಮುಖ-ವೈವರ್ಣ್ಯ-ಸಂಯುತಃ .  
ಲಲಾಟ-ಸ್ತೇದ-ಭಾಗ್ಗೂರಿ-ಗದ್ಗದಂ ಭಾಷತೇ ವಚಃ .. 1.211..  
ಅಧೋ-ದೃಷ್ಟಿವರ್ಧೇತ್ ಕೃತ್ವಾ ಪಾಪಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸಭಾಂ ನರಃ .  
ತಸ್ಮಾದ್ಯತ್ನಾತ್ ಪರಿಜ್ಞೇಯಾಶ್ಚಿಹ್ನೈರೇತೈರ್ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ .. 1.212..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಪ್ರಸನ್ನ-ವದನೋ ದೃಷ್ಟಃ ಸ್ವಷ್ಟ-ವಾಕ್ಯಃ ಸರೋಷ-ದೃಕ್ .  
ಸಭಾಯಾಂ ವಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಷ್ಯಂ ಸಾವಷ್ಟಂಭೋ ನರಃ ಶುಚಿಃ .. 1.213..  
ತದೇಷ ದುಷ್ಟ-ಚರಿತ್ರ-ಲಕ್ಷಣೋ ದೃಶ್ಯತೇ . ಸ್ತ್ರೀ-ಧರ್ಮಣಾದ್ವದ್ಯ ಇತಿ .  
ತಚ್ಛೂಲೀಯಾಮಾರೋಪ್ಯತಾಮಿತಿ .  
ಅಥ ವದ್ಯ-ಸ್ಥಾನೇ ನೀಯಮಾನಂ ತಮವಲೋಕ್ಯ ದೇವ-ಶರ್ಮಾ ತಾನ್  
ಧರ್ಮಾಧಿಕೃತಾನ್ ಗತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಭೋಃ, ಅನ್ಯಾನ್ಯೇನೈಷ ವರಾಕೋ  
ವದ್ಯತೇ ನಾಪಿತಃ . ಸಾಧು-ಸಮಾಚಾರ ಏಷಃ . ತಚ್ಛೂಯತಾಂ ಮೇ ವಾಕ್ಯಂ-  
ಜಂಬೂಕೋ ಹುಡು-ಯುದ್ಧೇನ ಇತಿ .

ಅಥ ತೇ ಸಭ್ಯಾ ಊಚುಃ-ಭೋ ಭಗವನ್ ! ಕಥಮೇತತ್ ?

ತತೋ ದೇವಶರ್ಮಾ ತೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ವೃತ್ತಾಂತಂ ವಿಸ್ತರೇಣಾಕಥಯತ್ .  
ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸುವಿಸ್ಮಿತ-ಮನಸಸ್ತೇ ನಾಪಿತಂ ವಿಮೋಚ್ಯ ಮಿಥಃ ಪ್ರೋಚುಃ-ಅಹೋ  
!

ಅವಧ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಗಾವೋ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬಾಲಾಶ್ಚ ಜ್ಞಾತಯಃ .

ಯೇಷಾಂ ಚಾನ್ಯಾನಿ ಭುಂಜೀತ ಯೇ ಚ ಸ್ಯುಃ ಶರಣಾಗತಾಃ .. 1.214..

ತದಸ್ಯಾ ನಾಸಿಕಾ-ಚ್ಛೇದಃ ಸ್ವ-ಕರ್ಮಣಾ ಹಿ ಸಂವೃತ್ತಃ . ತತೋ ರಾಜ-ನಿಗ್ರಹಸ್ತು  
ಕರ್ಣ-ಚ್ಛೇದಃ ಕಾರ್ಯಃ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ದೇವಶರ್ಮಾಪಿ ವಿತ್ತ-ನಾಶ-ಸಮುದ್ಭೂತ-  
ಶೋಕ-ರಹಿತಃ ಪುನರಪಿ ಸ್ವಕೀಯಂ ಮಠಾಯತನಂ ಜಗಾಮ . ಅತೋಽಹಂ  
ಬ್ರವೀಮಿ-ಜಂಬೂಕೋ ಹುಡು-ಯುದ್ಧೇನ (1.174) ಇತಿ .

ಕರಟಕ ಆಹ-ಏವಂ-ವಿಧೇ ವ್ಯತಿಕರೇ ಕಿಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಾವಯೋ ?

ದಮನಕೋಽಬ್ರವೀತ್-ಏವಂ-ವಿಧೇಽಪಿ ಸಮಯೇ ಮಮ ಬುದ್ಧಿ-ಸ್ಪುರಣಂ  
ಭವಿಷ್ಯತಿ, ಯೇನ ಸಂಜೀವಕಂ ಪ್ರಭೋರ್ವಿಶ್ಲೇಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ, ಯತಃ-  
ಏಕಂ ಹನ್ಯಾನ್ ನ ವಾ ಹನ್ಯಾದಿಷುಃ ಕ್ಷಿಪ್ತೋ ಧನುಷ್ಮತಾ .  
ಪ್ರಾಜ್ಞೇನ ತು ಮತಿಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಹನ್ಯಾದ್ಗರ್ಭ-ಗತಾನಪಿ .. 1.215..

ತದಹಂ ಮಾಯಾ-ಪ್ರಪಂಚೇನ ಗುಪ್ತಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತಂ ಸ್ಪೋಟಯಿಷ್ಯಾಮಿ .  
 ಕರಟಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಯದಿ ಕಥಮಪಿ ತವ ಮಾಯಾ-ಪ್ರವೇಶಂ ಪಿಂಗಲಕೋ  
 ಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ, ಸಂಜೀವಕೋ ವಾ ತದಾ ನೂನಂ ವಿಘಾತ ಏವ .  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ತಾತ, ಮೈವಂ ವದ . ಗೂಢ-ಬುದ್ಧಿಭಿರಾಪತ್-ಕಾಲೇ ವಿಧುರೇಽಪಿ  
 ದೈವೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾ . ನೋದ್ಯಮಸ್ತ್ಯಾಜ್ಯಃ . ಕದಾಚಿದ್ಭುಣಾಕ್ಷರ-ನ್ಯಾಯೇನ  
 ಬುದ್ಧೇಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ನ ದೈರ್ಯಂ ವಿಧುರೇಽಪಿ ದೈವೇ  
 ದೈರ್ಯಾತ್ ಕದಾಚಿತ್ ಸ್ಥಿತಾಪ್ನುಯಾತ್ ಸಃ .  
 ಯಾತೇ ಸಮುದ್ರೇಽಪಿ ಹಿ ಪೋತ-ಭಂಗೇ  
 ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕೋ ವಾಂಛತಿ ಕರ್ಮ ಏವ .. 1.216..

ತಥಾ ಚ-

ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಸತತಮತ್ರ ಸಮೇತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್  
 ದೈವಂ ಹಿ ದೈವಮಿತಿ ಕಾಪುರುಷಾ ವದಂತಿ .  
 ದೈವಂ ನಿಹತ್ಯ ಕುರು ಪೌರುಷಮಾತ್ಮ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ಯತ್ನೇ ಕೃತೇ ಯದಿ ನ ಸಿದ್ಧತಿ ಕೋಽತ್ರ  
 ದೋಷಃ .. 1.217..

ತದೇವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸುಗೂಢ-ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ಯಥಾ ತೌ ದ್ವಾವಪಿ ನ ಜ್ಞಾಸ್ಯತಃ.  
 ತಥಾ ಮಿಥೋ ವಿಯೋಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಸುಪ್ರಯುಕ್ತಸ್ಯ ದಂಭಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಪಂತಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ .  
 ಕೌಲಿಕೋ ವಿಷ್ಣು-ರೂಪೇಣ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾಂ ನಿಷೇವತೇ .. 1.218..  
 ಕರಟಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 5 ಕೌಲಿಕ-ರಥಕಾರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕೌಲಿಕ-ರಥಕಾರೌ ಮಿತ್ರೇ ಪ್ರತಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ತತ್ರ ಚ ಬಾಲ್ಯಾತ್-  
 ಪ್ರಭೃತಿ ಸಹಚಾರಿಣೌ ಪರಸ್ಪರಮತೀವ ಸ್ನೇಹ-ಪರೌ ಸದೈಕ-ಸ್ಥಾನ-ವಿಹಾರಿಣೌ  
 ಕಾಲಂ ನಯತಃ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತತ್ರಾಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ಧೇವಾಯತನೇ  
 ಯಾತ್ರಾ-ಮಹೋತ್ಸವಃ ಸಂವೃತ್ತಃ . ತತ್ರ ಚ ನಟ-ನರ್ತಕ-ಚಾರಣ-ಸಂಕುಲೇ  
 ನಾನಾ-ದೇಶಾಗತ-ಜನಾವೃತೇ ತೌ ಸಹಚರೌ ಭ್ರಮಂತೌ ಕಾಂಚಿದ್ರಾಜ-ಕನ್ಯಾಂ  
 ಕರೇಣುಕಾರೂಢಾಂ ಸರ್ವ-ಲಕ್ಷಣ-ಸನಾಥಾಂ ಕಂಚುಕಿ-ವರ್ಷ-ಧರ-ಪರಿವಾರಿತಾಂ  
 ದೇವತಾ-ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಸಮಾಯಾತಾಂ ದೃಷ್ಟವಂತೌ . ಅಥಾಸೌ ಕೌಲಿಕಸ್ತಾಂ  
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಷಾದಿತ ಇವ ದುಷ್ಟ-ಗ್ರಹ-ಗೃಹೀತ ಈವ ಕಾಮ-ಶರೈರ್ಹನ್ಯಮಾನಃ

ಸಹಸಾ ಭೂತಲೇ ನಿಪಪಾತ . ಅಥ ತಂ ತದವಸ್ಥಮವಲೋಕ್ಯ ರಥಕಾರಸ್ತದ್ಭುಃ-  
ದುಃಖಿತ ಆಪ್ತಪುರುಷೈಸ್ತಂ ಸಮುತ್ತಿಪ್ಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಾನಾಯಯತ್ . ತತ್ರ ಚ  
ವಿವಿದ್ಯೈಃ ಶೀತೋಪಚಾರೈಶ್ಚಿತ್ತಕೋಪದಿಷ್ಟೈರ್ಮಂತ್ರ-ವಾದಿಭಿರುಪಚರ್ಯಮಾಣೈಶ್ಚಿರಾತ್  
ಕಥಂಚಿತ್ ಸಚೇತನೋ ಬಭೂವ .

ತತೋ ರಥಕಾರೇಣ ಪೃಷ್ಟಃ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಕಿಮೇವಂ ತ್ವಮಕಸ್ಮಾದ್ವಿಚೇತನಃ  
ಸಂಜಾತಃ ? ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಮಾತ್ಮ-ಸ್ವರೂಪಂ ?

ಸ ಆಹ-ವಯಸ್ಯ ! ಯದೇವಂ ತಚ್ಚೈಣು ಮೇ ರಹಸ್ಯಂ ಯೇನ ಸರ್ವಾಮಾತ್ಮ-  
ವೇದನಾಂ ತೇ ವದಾಮಿ . ಯದಿ ತ್ವಂ ಮಾಂ ಸುಹೃದಂ ಮನ್ಯಸೇ ತತಃ  
ಕಾಷ್ಠಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರಸಾದಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ . ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಯದ್ವಾ ಕಿಂಚಿತ್  
ಪ್ರಣಯ್-ಅತಿರೇಕಾದಯುಕ್ತಂ ತವ ಮಯಾನುಷ್ಠಿತಂ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಬಾಷ್ಪ-ಪಿಹಿತ-ನಯನಃ ಸಗದ್ಗದಮುವಾಚ-ವಯಸ್ಯ, ಯತ್  
ಕಿಂಚಿದ್ಭುಃ-ಕಾರಣಂ ತದ್ವದ ಯೇನ ಪ್ರತೀಕಾರಃ ಕ್ರಿಯತೇ, ಯದಿ ಶಕ್ಯತೇ ಕರ್ತುಂ  
. ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಔಷಧಾರ್ಥ-ಸುಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಬುದ್ಧೇಶ್ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ .

ಅಸಾಧ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಲೋಕೇಽತ್ರ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸ್ಯ ಮಧ್ಯಗಂ .. 1.219..

ತದೇಷಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ಯದಿ ಸಾಧ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದಾಹಂ ಸಾಧಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ವಯಸ್ಯ, ಏತೇಷಾಮನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ಸಹಸ್ರಾಣಾಮುಪಾಯಾನಾಮಸಾಧ್ಯಂ

ತನ್ ಮೇ ದುಃಖಂ . ತಸ್ಮಾನ್ ಮಮ ಮರಣೇ ಮಾ ಕಾಲ-ಕ್ಷೇಪಂ ಕುರು .

ರಥಕಾರ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಯದ್ಯಪಸಾಧ್ಯಂ ತಥಾಪಿ ನಿವೇದಯ ಯೇನಾಹಮಪಿ

ತದಸಾಧ್ಯಂ ಮತ್ವಾ ತ್ವಯಾ ಸಮಂ ವಹ್ನೌ ಪ್ರವಿಶಾಮಿ . ನ ಕ್ಷಣಮಪಿ ತ್ವದ್ವಿಯೋಗಂ

ಸಹಿಷ್ಯೇ . ಏಷ ಮೇ ನಿಶ್ಚಯಃ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ವಯಸ್ಯ, ಯಾಸೌ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ಕರೇಣುಮಾರೂಢಾ ತತ್ರೋತ್ಸವೇ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ, ತಸ್ಯಾ ದರ್ಶನಾನಂತರಂ ಮಕರ-ಧ್ವಜೇನ ಮಮೇಯಮವಸ್ಥಾ ವಿಹಿತಾ .

ತನ್ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ತದ್ವೇದನಾಂ ಸೋಽಥುಂ . ತಥಾ ಚೋಕ್ತಂ-

ಮತ್ತೇಭ-ಕುಂಭ-ಪರಿಣಾಹಿನಿ ಕುಂಕುಮಾದ್ಯೇಃ

ತಸ್ಯಾಃ ಪಯೋಧರ-ಯುಗೇ ರತಿ-ಖೇದ-ಖಿನ್ನಃ .

ವಕ್ಷೋ ನಿಧಾಯ ಭುಜ-ಪಂಜರ-ಮಧ್ಯ-ವರ್ತೀಃ

ಸ್ವಪ್ನೈಃ ಕದಾ ಕ್ಷಣಮವಾಪ್ಯ ತದೀಯ-ಸಂಗಂ .. 1.220..

ತಥಾ ಚ-

ರಾಗೀ ಬಿಂಬಾಧರೋಽಸೌ ಸ್ತನ-ಕಲಶ-ಯುಗಂ ಯೌವನಾರೂಢ-ಗರ್ವಂ

ನೀಚಾ ನಾಭಿಃ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಕುಟಿಲಕಮಲಕಂ ಸ್ವಲ್ಪಕಂ ಚಾಪಿ ಮಧ್ಯಂ .



ಕುರ್ವತ್ವೇತಾನಿ ನಾಮ ಪ್ರಸಭಮಿಹ ಮನಶ್ಚಿಂತಿತಾನಾಶು ಖೇದಂ  
ಯನ್ ಮಾಂ ತಸ್ಯಾಃ ಕಪೋಲೌ ದಹತ ಇತಿ ಮುಹುಃ ಸ್ವಚ್ಛಕೌ ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ ..  
1.221..

ರಥಕಾರೋಽಪೇವಂ ಸಕಾಮಂ ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಸ್ಮಿತಮಿದಮಾಹ-ವಯಸ್ಯ  
! ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಸಿದ್ಧಂ ನಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ತದದ್ಯೈವ ತಯಾ ಸಹ  
ಸಮಾಗಮಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ವಯಸ್ಯ, ಯತ್ರ ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರೇ ವಾಯುಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ನಾನ್ಯಸ್ಯ  
ಪ್ರವೇಶೋಽಸ್ತಿ ತತ್ರ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷಾಧಿಷ್ಠಿತೇ ಕಥಂ ಮಮ ತಸ್ಯಾ ಸಹ ಸಮಾಗಮಃ  
? ತತ್ ಕಿಂ ಮಾಮಸತ್ಯ-ವಚನೇನ ವಿಡಂಬಯಸಿ ?

ರಥಕಾರ ಆಹ-ಮಿತ್ರ, ಪಶ್ಯ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ-ಬಲಂ .  
ಏವಮಭಿಧಾಯ ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ಕೀಲ-ಸಂಚಾರಿಣಂ ವೈನತೇಯಂ ಬಾಹು-  
ಯುಗಲಂ ವಾಯುಜ-ವೃಕ್ಷ-ದಾರುಣಾ ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮಾನ್ವಿತಂ ಸಕಿರೀಟ-  
ಕೌಸ್ತುಭಮಘಟಯನ್ . ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಕೌಲಿಕಂ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ವಿಷ್ಟು-ಚಿಹ್ನಿತಂ  
ಕೃತ್ವಾ ಕೀಲ-ಸಂಚರಣ-ವಿಜ್ಞಾನಂ ಚ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ವಯಸ್ಯ, ಅನೇನ  
ವಿಷ್ಟು-ರೂಪೇಣ ಗತ್ವಾ ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರೇ ನಿಶೀಢೇ ತಾಂ ರಾಜಕನ್ಯಾಮೇಕಾಕೀನೀಂ  
ಸಪ್ತ-ಭೂಮಿಕ-ಪ್ರಾಸಾದ-ಪ್ರಾಂತ-ಗತಾಂ ಮುಗ್ಧ-ಸ್ವಭಾವಾಂ ತ್ವಾಂ ವಾಸುದೇವಂ  
ಮನ್ಯಮಾನಾಂ ಸ್ವಕೀಯ-ಮಿಥ್ಯಾ-ವಕ್ರೋಕ್ತಿಭೀ ರಂಜಯಿತ್ವಾ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನೋಕ್ತ-  
ವಿಧಿನಾ ಭಜ .

ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ತಥಾ-ರೂಪಸ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ತಾಮಾಹ-ರಾಜ-ಪುತ್ರಿ, ಸುಪ್ತಾ  
ಕಿಂ ವಾ ಜಾಗರ್ಷಿ ? ಅಹಂ ತವ ಕೃತೇ ಸಮುದ್ರಾತ್ ಸಾನುರಾಗೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ  
ವಿಹಾಯೈವಾಗತಃ . ತತ್ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮಯಾ ಸಹ ಸಮಾಗಮಃ ಇತಿ .

ನಾಪಿ ಗರುಡಾರೂಢಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ ಸಾಯುಧಂ ಕೌಸ್ತುಭೋಪೇತಮವಲೋಕ್ಯ  
ಸವಿಸ್ಮಯಾ ಶಯನಾದುತ್ತಾಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭಗವನ್ ! ಅಹಂ ಮಾನುಷೀ  
ಕೀಟಿಕಾಶುಚಿಃ . ಭಗವಾಂಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ-ಪಾವನೋ ವಂದನೀಯಶ್ಚ . ತತ್  
ಕಥಮೇತದ್ಯುಜ್ಯತೇ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಸುಭಗೇ, ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತ್ಯಾ . ಪರಂ ಕಿಂ ತು ರಾಧಾ ನಾಮ ಮೇ  
ಭಾರ್ಯಾ ಗೋಪ-ಕುಲ-ಪ್ರಸೂತಾ ಪ್ರಥಮ ಆಸೀತ್ . ಸಾ ತ್ವಮತ್ರಾವತೀರ್ಣಾ .  
ತೇನಾಹಮತ್ರಾಯಾತಃ .

ಇತುಕ್ತಾ ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಭಗವನ್, ಯದೇವಂ ತನ್ ಮೇ ತಾತಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯ .  
ಸೋಽಪವಿಕಲ್ಪಂ ಮಾಂ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಸುಭಗೇ, ನಾಹಂ ದರ್ಶನ-ಪಥಂ ಮಾನುಷಾಣಾಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಕಿಂ  
ಪುನರಾಲಾಪ-ಕರಣಂ . ತ್ವಂ ಗಾಂಧರ್ವೇಣ ವಿವ್ಹಾನೇಆತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ .

ನೋ ಚೇಚ್ಛಾಪಂ ದತ್ತಾ ಸಾನ್ವಯಂ ತೇ ಪಿತರಂ ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಇತಿ . ಏವಮಭಿಧಾಯ ಗರುಡಾದವತೀರ್ಯ ಸವ್ಯೇ ಪಾಣೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತಾಂ ಸಭಯಾಂ ಸಲಜ್ಞಾಂ ವೇಪಮಾನಾಂ ಶಯ್ಯಾಯಾಮಾನಯತ್ . ತತಶ್ಚ ರಾತ್ರಿ-ಶೇಷಂ ಯಾವದ್ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನೋಕ್ತ-ವಿಧಿನಾ ನಿಷೇವ್ಯ ಪ್ರತ್ಯುಷೇ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಲಕ್ಷಿತೋ ಜಗಾಮ .

ಏವಂ ತಸ್ಯ ತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಸೇವಮಾನಸ್ಯ ಕಾಲೋ ಯಾತಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಕಂಚುಕಿನಸ್ತಸ್ಯಾ ಅಧರೋಷ್ಯ-ಪ್ರವಾಲ-ಖಂಡನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಿಥಃ ಪ್ರೋಚುಃ-ಅಹೋ ! ಪಶ್ಯತಾಸ್ಯಾ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪುರುಷೋಪಭುಕ್ತಾಯಾ ಇವ ಶರೀರಾವಯವಾ ವಿಭಾವ್ಯಂತೇ . ತತ್ ಕಥಮಯಂ ಸುರಕ್ಷಿತೇಽಪಸ್ಮಿನ್ ಗೃಹ ಏವಂವಿಧೋ ವ್ಯವಹಾರಃ . ತದ್ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಯಾಮಃ .

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಮೇತ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರೋಚುಃ-ದೇವ ! ವಯಂ ನ ವಿದ್ಯಃ . ಪರಂ ಸುರಕ್ಷಿತೇಽಪಿ ಕನ್ಯಾಂತಃ-ಪುರೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರವಿಶತಿ . ತದ್ದೇವಃ ಪ್ರಮಾಣಮಿತಿ . ತಚ್ಛುತ್ವಾ ರಾಜಾತೀವ ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಚಿತ್ತೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-

ಪುತ್ರೀತಿ ಜಾತಾ ಮಹತೀಹ ಚಿಂತಾ

ಕಸ್ಮೈ ಪ್ರದೇಯೇತಿ ಮಹಾನ್ ವಿತರ್ಕಃ .

ದತ್ತಾ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ವಾ ನ ವೇತಿ

ಕನ್ಯಾ-ಪಿತೃತ್ವಂ ಖಲು ನಾಮ ಕಷ್ಟಂ .. 1.222..

ನದ್ಯಶ್ಚ ನಾರ್ಯಶ್ಚ ಸದೃಕ್-ಪ್ರಭಾವಾಸ್

ತುಲ್ಯಾನಿ ಕೂಲಾನಿ ಕುಲಾನಿ ತಾಸಾಂ .

ತೋಯೈಶ್ಚ ದೋಷೈಶ್ಚ ನಿಪಾತಯಂತಿ

ನದ್ಯೋ ಹಿ ಕೂಲಾನಿ ಕುಲಾನಿ ನಾರ್ಯಃ .. 1.223..

ಜನನೀ-ಮನೋ ಹರತಿ ಜಾತವತೀ

ಪರಿವರ್ಧತೇ ಸಹ ಶುಚಾ ಸುಹೃದಾಂ .

ಪರ-ಸಾತ್ಕೃತಾಪಿ ಕುರುತೇ ಮಲಿನಂ

ದುರಿತ-ಕ್ರಮಾ ದುಹಿತರೋ ವಿಪದಃ .. 1.224..

ಏವಂ ಬಹು-ವಿಧಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ದೇವೀಂ ರಹಃ-ಸ್ಥಾಂ ಪ್ರೋವಾಚ-ದೇವಿ, ಜ್ಞಾಯತಾಂ ಕಿಮೇತೇ ಕಂಚುಕಿನೋ ವದಂತಿ ? ತಸ್ಯ ಕೃತಾಂತಃ ಕುಪಿತೋ ಯೇನೈತದೇವಂ ಕ್ರಿಯತೇ .

ದೇವಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾ ವ್ಯಾಕುಲೀ-ಭೂತಾ ಸತ್ವರಂ ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರೇ ಗತ್ವಾ ತಾಂ ಖಂಡಿತಾಧರಾಂ ನಖ-ವಿಲಿಖಿತ-ಶರೀರಾವಯವಾಂ ದುಹಿತರಮಪಶ್ಯತ್ . ಆಹ ಚ-

ಆಃ ಪಾಪೇ ! ಕುಲ-ಕಲಂಕ-ಕಾರಿಣಿ ! ಕಿಮೇವ ಶೀಲ-ಖಂಡನಂ ಕೃತಂ . ಕೋರಯಂ  
 ಕೃತಾಂತಾವಲೋಕಿತಸ್ವತ್-ಸಕಾಶಮಭ್ಯೇತಿ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ ಮಮಾಗ್ರೇ ಸತ್ಯಂ .  
 ಇತಿ ಕೋಪಾಟೋಪ-ವಿಸಂಕಟಂ ವದತ್ಯಾಂ ಮಾತರಿ ರಾಜ-ಪುತ್ರೀ ಭಯ-  
 ಲಜ್ಜಾನತಾನನಂ ಪ್ರೋವಾಚ-ಅಂಬ, ಸಾಕ್ಷಾನ್ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರತ್ಯಹಂ  
 ಗರುಡಾರೂಢೋ ನಿಶಿ ಸಮಾಯಾತಿ . ಚೇದಸತ್ಯಂ ಮಮ ವಾಕ್ಯಂ, ತತ್ ಸ್ವ-  
 ಚಕ್ಷುಷಾ ವಿಲೋಕಯತು ನಿಗುಢತರಾ ನಿಶೀಢೇ ಭಗವಂತಂ ರಮಾ-ಕಾಂತಂ .  
 ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಾಪಿ ಪ್ರಹಸಿತ-ವದನಾ ಪುಲಕಾಂಕಿತ-ಸರ್ವಾಂಗೀ ಸತ್ವರಂ ರಾಜಾನಮೂಚೇ-  
 ದೇವ, ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ವರ್ಧಸೇ . ನಿತ್ಯಮೇವ ನಿಶೀಢೇ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣಃ ಕನ್ಯಕಾ-  
 ಪಾರ್ಶ್ವೇಭ್ಯೇತಿ . ತೇನ ಗಾಂಧರ್ವ-ವಿವಾಹೇನ ಸಾ ವಿವಾಹಿತಾ . ತದದ್ಯ ತ್ವಯಾ  
 ಮಯಾ ಚ ರಾತ್ರೌ ವಾತಾಯನ-ಗತಾಭ್ಯಾಂ ನಿಶೀಢೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ . ಯತೋ ನ ಸ  
 ಮಾನುಷೈಃ ಸಹಾಲಾಪಂ ಕರೋತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಹರ್ಷಿತಸ್ಯ ರಾಜಸ್ತದ್ಧಿನಂ ವರ್ಷ-ಶತ-ಪ್ರಾಯಮಿವ ಕಥಂಚಿಜ್  
 ಜಗಾಮ . ತತಸ್ತು ರಾತ್ರೌ ನಿಭೃತೋ ಭೂತ್ವಾ ರಾಜ್ಜೀ-ಸಹಿತೋ ರಾಜಾ  
 ವಾತಾಯನಸ್ತೋ ಗಗನಾಸಕ್ತ-ದೃಷ್ಟಿಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ, ತಾವತ್ ತಸ್ಮಿನ್  
 ಸಮಯೇ ಗರುಡಾರೂಢಂ ತಂ ಶಂಕ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಪದ್ಮ-ಹಸ್ತಂ ಯಥೋಕ್ತ-  
 ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತಂ ವ್ಯೋಮೋವತರಂತಂ ನಾರಾಯಣಮಪಶ್ಯತ್ . ತತಃ ಸುಧಾ-  
 ಪೂರ-ಪ್ಲಾವಿತಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ತಾಮುವಾಚ-ಪ್ರಿಯೇ ! ನಾಸ್ತನ್ಯೋ  
 ಧನ್ಯತರೋ ಲೋಕೇ ಮತ್ತಸ್ತ್ವತ್ತಶ್ಚ . ತತ್ ಪ್ರಸೂತಿಂ ನಾರಾಯಣೋ ಭಜತೇ .  
 ತತ್-ಸಿದ್ಧಾಃ ಸರ್ವೇಽಸ್ಮಾಕಂ ಮನೋರಥಾಃ . ಅಧುನಾ ಜಾಮಾತ್ಯ-ಪ್ರಭಾವೇಣ  
 ಸಕಲಾಮಪಿ ವಸುಮತೀಂ ವಶ್ಯಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸರ್ವೈಃ ಸೀಮಾಧಿಪೈಃ ಸಹ ಮರ್ಯಾದಾ-ವ್ಯತಿಕ್ರಮಮಕರೋತ್ .  
 ತೇ ಚ ತಂ ಮರ್ಯಾದಾ-ವ್ಯತಿಕ್ರಮೇಣ ವರ್ತಮಾನಮಾಲೋಕ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಮೇತ್ಯ  
 ತೇನ ಸಹ ವಿಗ್ರಹಂ ಚಕ್ರುಃ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸ ರಾಜಾ ದೇವೀ-ಮುಖೇನ ತಾಂ ದುಹಿತರಮುವಾಚ-ಪುತ್ರಿ, ತ್ವಯಿ  
 ದುಹಿತರಿ ವರ್ತಮಾನಾಯಾಂ ನಾರಾಯಣೇ ಭಗವತಿ ಜಾಮಾತರಿ ಸ್ಥಿತೇ ತತ್  
 ಕಿಮೇವಂ ಯುಜ್ಯತೇ ಯತ್ ಸರ್ವೇ ಪಾರ್ಥಿವಾ ಮಯಾ ಸಹ ವಿಗ್ರಹಂ  
 ಕುರ್ವಂತಿ . ತತ್ ಸಂಬೋಧ್ಯೋಽದ್ಯ ತ್ವಯಾ ನಿಜ-ಭರ್ತಾ, ಯಥಾ ಮಮ ಶತ್ರುನ್  
 ವ್ಯಾಪಾದಯತಿ .

ತತಸ್ತಯಾ ಸ ಕೌಲಿಕೋ ರಾತ್ರೌ ಸವಿನಯಮಭಿಹಿತಃ-ಭಗವನ್, ತ್ವಯಿ ಜಾಮಾತರಿ  
 ಸ್ಥಿತೇ ಮಮ ತಾತೋ ಯಚ್ಚತ್ರುಭಿಃ ಪರಿಭೂಯತೇ ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ . ತತ್  
 ಪ್ರಸಾದಂ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ ಶತ್ರುನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯ .

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಸುಭಗೇ ! ಕಿಯನ್-ಮಾತ್ರಾಸ್ವೇತೇ ತವ ಪಿತುಃ ಶತ್ರುವಃ . ತದ್ವಿಶ್ವಸ್ತಾ ಭವ . ಕ್ಷಣೇನಾಪಿ ಸುದರ್ಶನ-ಚಕ್ರೇಣ ಸರ್ವಾಂಸ್ತೀಲಶಃ ಖಂಡಯಿಷ್ಯಾಮಿ .  
 ಅಥ ಗಚ್ಛತಾ ಕಾಲೇನ ಸರ್ವ-ದೇಶಂ ಶತ್ರುಭಿರುದ್ವಾಸ್ಯ ಸ ರಾಜಾ ಪ್ರಾಕಾರ-ಶೇಷಃ ಕೃತಃ . ತಥಾಪಿ ವಾಸುದೇವ-ರೂಪ-ಧರಂ ಕೌಲಿಕಮಜಾನನ್ ರಾಜ ನಿತ್ಯಮೇವ ವಿಶೇಷತಃ ಕರ್ಪೂರಾಗುರು-ಕಸ್ತೂರಿಕಾದಿ-ಪರಿಮಲ-ವಿಶೇಷಾನ್ ನಾನಾ-ಪ್ರಕಾರ-ವಸ್ತ್ರ-ಪುಷ್ಪ-ಭಕ್ಷ್ಯ-ಪೇಯಾಂಶ್ಚ ಪ್ರೇಷಯನ್ ದುಹಿತೃ-ಮುಖೇನ ತಮೂಚೇ-ಭಗವನ್, ಪ್ರಭಾತೇ ನೂನಂ ಸ್ಥಾನ-ಭಂಗೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಯತೋ ಯವಸೇಂಧನ-ಕ್ಷಯಃ ಸಂಜಾತಸ್ತಥಾ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನಃ ಪ್ರಹಾರೈರ್ಜರ್ಜರಿತ-ದೇಹಃ ಸಂವೃತ್ತೋ ಯೋದ್ಧಮಕ್ಷಮಃ ಪ್ರಚುರೋ ಮೃತಶ್ಚ . ತದೇವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾತ್ರ ಕಾಲೇ ಯದುಚಿತಂ ಭವತಿ ತದ್ವಿಧೇಯಮಿತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕೌಲಿಕೋಽಪಚಿಂತಯತ್-ಸ್ಥಾನ-ಭಂಗೇ ಜಾತೇ ಮಮಾನಯಾ ಸಹ ವಿಯೋಗೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪಿ ತಸ್ಮಾದ್ಗರುಡಮಾರುಹ್ಯ ಸಾಯುಧಮಾತ್ಮಾನಮಾಕಾಶೇ ದರ್ಶಯಾಮಿ . ಕದಾಚಿನ್ ಮಾಂ ವಾಸುದೇವಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಸಾಶಂಕಾ ರಾಜ್ಞೋ ಯೋದ್ಧ ಭಿರ್ಹನ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಿರ್ವಿಷೇಣಾಪಿ ಸರ್ಪೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಮಹತೀ ಘಣಾ .

ವಿಷಂ ಭವತು ವಾ ಮಾಭೂತ್ ಘಣಾಟೋಪೋ ಭಯಂಕರಃ .. 1.225..

ಅಥ ಯದಿ ಮಮ ಸ್ಥಾನಾರ್ಥಮುದ್ಯತಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದಪಿ ಸುಂದರತರಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗವಾಮರ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ಸ್ವೀಕೃತೇಽಥವಾ .

ಸ್ಥಾನಾರ್ಥೇ ಯಸ್ತಜೇತ್ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಲೋಕಾಃ ಸನಾತನಾಃ .. 1.226..

ಚಂದ್ರೇ ಮಂಡಲ-ಸಂಸ್ಥೇ ವಿಗೃಹ್ಯತೇ ರಾಹುಣಾ ದಿನಾಧೀಶಃ .

ಶರಣಾಗತೇನ ಸಾರ್ಥಂ ವಿಪದಪಿ ತೇಜಸ್ವಿನಾ ಶ್ಲಾಘ್ಯಾ .. 1.227..

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ದಂತ-ಧಾವನಂ ಕೃತ್ವಾ ತಾಂ ಪ್ರೋವಾಚ-ಸುಭಗೇ ! ಸಮಸ್ಯೈಃ ಶತ್ರುಭಿರ್ಹತ್ಯೈರನ್ನಂ ಪಾನಂ ಚಾಸ್ವಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ತ್ವಯಾಪಿ ಸಹ ಸಂಗಮಂ ತತಃ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಪರಂ ವಾಚ್ಯಸ್ತ್ವಯಾತ್ಮ-ಪಿತಾ ಯತ್ ಪ್ರಭಾತೇ ಪ್ರಭೂತೇನ ಸೈನ್ಯೇನ ಸಹ ನಗರಾನ್ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ . ಅಹಂ ಚಾಕಾಶ-ಸ್ಥಿತ ಏವ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ ನಿಶ್ತೇಜಸಃ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಪಶ್ಚಾತ್ ಸುಖೇನ ಭವತಾ ಹಂತವ್ಯಾಃ ಯದಿ ಪುನರಹಂ ತಾನ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಸೂದಯಾಮಿ ತತ್ ತೇಷಾಂ ಪಾಪಾತ್ಮನಾಂ ವೈಕುಂಠೀಯಾ ಗತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ . ತಸ್ಮಾತ್ ತೇ ತಥಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಯಥಾ ಪಲಾಯಂತೋ ಹನ್ಯಮಾನಾಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ .

ಸಾಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಪಿತುಃ ಸಮೀಪಂ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ವೃತ್ತಾಂತಂ ನ್ಯವೇದಯತ್

. ರಾಜಾಪಿ ತಸ್ಯಾ ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಸಮುನ್ನದ್ಧ-  
ಸೈನ್ಯೋ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಂ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ . ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ಮರಣೇ ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯಶ್ಚಾಪ-  
ಪಾಣಿರ್ಗಗನ-ಗತಿರ್ಗರುಡಾರೋಡೋ ಯುದ್ಧಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಭಗವತಾ ನಾರಾಯಣೇನಾತೀತಾನಾಗತ-ವರ್ತಮಾನ-ವೇದಿನಾ,  
ಸ್ಮೃತ-ಮಾತ್ರೋ ವೈನತೇಯಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಹಸ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ತಃ-ಭೋ ಗರುತ್ಮನ್  
! ಜಾನಾಸಿ ತ್ವಂ ಯನ್ ಮಮ ರೂಪೇಣ ಕೌಲಿಕೋ ದಾರು-ಮಯ-ಗರುಡೇ  
ಸಮಾರೋಡೋ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾಂ ಕಾಮಯತೇ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ, ಸರ್ವಂ ಜ್ಞಾಯತೇ ತಚ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಕುರ್ಮಃ  
ಸಾಂಪ್ರತಂ ?

ಶ್ರೀ-ಭಗವಾನ್ ಆಹ-ಅದ್ಯ ಕೌಲಿಕೋ ಮರಣೇ ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯೋ ವಿಹಿತ-ನಿಯಮೋ  
ಯುದ್ಧಾರ್ಥೇ ವಿನಿರ್ಗತಃ ಸ ನೂನಂ ಪ್ರಧಾನ-ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ಮಿಲಿತಾ ವಾಸುದೇವೋ  
ಗರುಡಶ್ಚ ನಿಪಾತಿತಃ . ತತಃ ಪರಂ ಲೋಕೋಽಯಮಾವಯೋಃ ಪೂಜಾಂ ನ  
ಕರಿಷ್ಯತಿ . ತತಸ್ತ್ವಂ ದ್ರುತತರಂ ತತ್ರ ದಾರು-ಮಯ-ಗರುಡೇ ಸಂಕ್ರಮಣಂ  
ಕುರು . ಅಹಮಪಿ ಕೌಲಿಕ-ಶರೀರೇ ಪ್ರವೇಶಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಯೇನ ಸ ಶತ್ರುನ್  
ವ್ಯಾಪಾದಯತಿ . ತತಶ್ಚ ಶತ್ರು-ವಧಾದಾವಯೋರ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ-ವೃದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ .

ಅಥ ಗರುಡೇ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಪನ್ನೇ ಶ್ರೀ-ಭಗವನ್-ನಾರಾಯಣಸ್ತಚ್ಚರೀರೇ  
ಸಂಕ್ರಮಣಮಕರೋತ್ . ತತೋ ಭಗವನ್-ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇನ ಗಗನ-ಸ್ಥಃ ಸ ಕೌಲಿಕಃ  
ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಗದಾ-ಚಾಪ-ಚಿಹ್ನಿತಃ ಕ್ಷಣಾದೇವ ಲೀಲಯೈವ ಸಮಸ್ತಾನಪಿ ಪ್ರಧಾನ-  
ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ ನಿಸ್ತೇಜಸಶ್ಚಕಾರ್ತತಸ್ತೇನ ರಾಜ್ಞಾ ಸ್ವ-ಸೈನ್ಯ-ಪರಿವೃತೇನ ಸಂಗ್ರಾಮೇ  
ಜಿತಾ ನಿಹತಾಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಶತ್ರವಃ . ಜಾತಶ್ಚ ಲೋಕ-ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವಾದೋ,  
ಯಥಾ-ಅನೇನ ವಿಷ್ಣು-ಜಾಮಾತ್ಯ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ಸರ್ವೇ ಶತ್ರವೋ ನಿಹತಾ ಇತಿ .

ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ತಾನ್ ಹತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಮುದಿತ-ಮನಾ ಗಗನಾದವತೀರ್ಣಃ  
ಸನ್, ಯಾವದ್ರಾಜಾಮಾತ್ಯ-ಪೌರ-ಲೋಕಾಸ್ತಂ ನಗರ-ವಾಸ್ತವ್ಯಂ ಕೌಲಿಕಂ ಪಶ್ಯಂತಿ  
ತತಃ ಪೃಷ್ಟಃ ಕಿಮೇತದಿತಿ . ತತಃ ಸೋಽಪಿ ಮೂಲಾದಾರಭ್ಯ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಗ್-  
ವೃತ್ತಾಂತಂ ನ್ಯವೇದಯತ್ . ತತಶ್ಚ ಕೌಲಿಕ-ಸಾಹಸಾನುರಂಜಿತ-ಮನಸಾ ಶತ್ರು-  
ವಧಾದವಾಪ್ತ-ತೇಜಸಾ ರಾಜ್ಞಾ ಸಾ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ಸಕಲ-ಜನ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ವಿವಾಹ-  
ವಿಧಿನಾ ತಸ್ಮೈ ಸಮರ್ಪಿತಾ ದೇಶಶ್ಚ ಪ್ರದತ್ತಃ . ಕೌಲಿಕೋಽಪಿ ತಯಾ ಸಾರ್ಥಂ ಪಂಚ-  
ಪ್ರಕಾರಂ ಜೀವ-ಲೋಕ-ಸಾರಂ ವಿಷಯ-ಸುಖಮನುಭವನ್ ಕಾಲಂ ನಿನಾಯ .  
ಅತಸ್ತೂಚ್ಯತೇ ಸುಪ್ರಯುಕ್ತಸ್ಯ ದಂಭಸ್ಯ (218) ಇತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕರಟಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಅಸ್ತೇವಂ . ಪರಂ ತಥಾಪಿ ಮಹನ್ ಮೇ ಭಯಂ  
. ಯತೋ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಸಂಜೀವಕೋ ರೌದ್ರಶ್ಚ ಸಿಂಹಃ . ಯದ್ಯಪಿ ತೇ ಬುದ್ಧಿ-

ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಂ ತಥಾಪಿ ತ್ವಂ ಪಿಂಗಲಕಾತ್ ತಂ ವಿಯೋಜಯಿತುಮಸಮರ್ಥ ಏವ .  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಭ್ರಾತಃ ! ಅಸಮರ್ಥೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥ ಏವ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಉಪಾಯೇನ ಹಿ ಯಚ್ಚಕ್ಷ್ಯಂ ನ ತಚ್ಚಕ್ಷ್ಯಂ ಪರಾಕ್ರಮ್ಯಃ .  
 ಕಾಕೀ ಕನಕ-ಸೂತ್ರೇಣ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಮಘಾತಯತ್ .. 1.228..  
 ಕರಟಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 6 ವಾಯಸ-ದಂಪತಿ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರದೇಶೇ ಮಹಾನ್ ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ಪಾದಪಃ . ತತ್ರ ವಾಯಸ-ದಂಪತೀ  
 ಪ್ರತಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ಅಥ ತಯೋಃ ಪ್ರಸವ-ಕಾಲೇ ವೃಕ್ಷ-ವಿವರಾನ್ ನಿಷ್ಯಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣ-  
 ಸರ್ಪಃ ಸದೈವ ತದಪತ್ಯಾನಿ ಭಕ್ಷಯತಿ . ತತಸ್ತೌ ನಿರ್ವೇದಾದನ್ಯ-ವೃಕ್ಷ-ಮೂಲ-  
 ನಿವಾಸಿನಂ ಪ್ರಿಯ-ಸುಹೃದಂ ಶೃಗಾಲಂ ಗತ್ವೋಚತುಃಭದ್ರ ! ಕಿಮೇವಂವಿಧೇ  
 ಸಂಜಾತ ಆವಯೋಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಭವತಿ . ಏವಂ ತಾವದ್ಗುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪೋ  
 ವೃಕ್ಷ-ವಿವರಾನ್ ನಿರ್ಗತ್ಯಾವಯೋರ್ಬಾಲಕಾನ್ ಭಕ್ಷಯತಿ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ  
 ತದ್ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯಃ .  
 ಯಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಂ ನದೀ-ತೀರೇ ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಪರ-ಸಂಗತಾ .  
 ಸ-ಸರ್ಪೇ ಚ ಗೃಹೇ ವಾಸಃ ಕಥಂ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ನಿರ್ವೃತಿಃ .. 1.229..  
 ಅನ್ಯಚ್ಚ-  
 ಸರ್ಪ-ಯುಕ್ತೇ ಗೃಹೇ ವಾಸೋ ಮೃತ್ಯುರೇವ ನ ಸಂಶಯಃ .  
 ಯದ್ಭ್ರಾಮಾಂತೇ ವಸೇತ್ ಸರ್ಪಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾಣ-ಸಂಶಯಃ .. 1.230..  
 ಅಸ್ಮಾಕಮಪಿ ತತ್ರ-ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪ್ರಾಣ-ಸಂಶಯಃ .  
 ಸ ಆಹ-ನಾತ್ರ ವಿಷಯೇ ಸ್ವಲ್ಪೋಽಪಿ ವಿಷಾದಃ ಕಾರ್ಯಃ . ನೂನಂ ಸ ಲುಬ್ಧೋ  
 ನೋಪಾಯಮಂತರೇಣ ವಧ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ .  
 ಉಪಾಯೇನ ಜಯೋ ಯಾದೃಗ್ರಿಪೋನ್ತಾದೃಚ್ಚ ಹೇತಿಭಿಃ .  
 ಉಪಾಯ-ಜ್ಞೋಽಲ್ಪ-ಕಾಯೋಽಪಿ ನ ಶೂರೈಃ ಪರಿಭೂಯತೇ .. 1.231..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಬಹೂನ್ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ಉತ್ತಮಾಧಮ-ಮಧ್ಯಮಾನ್ .  
 ಅತಿಲೌಲ್ಯಾದ್ಭಕಃ ಕಶ್ಚಿನ್ ಮೃತಃ ಕರ್ಕಟಕ-ಗ್ರಹಾತ್ .. 1.232..  
 ತಾವೂಚತುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

ಕಥಾ 7 ಬಕ-ಕುಲೀರಕ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನ-ಪ್ರದೇಶೇ ನಾನಾ-ಜಲ-ಚರ-ಸನಾಥಂ ಮಹತ್ ಸರಃ .  
ತತ್ರ ಚ ಕೃತಾಶ್ರಯೋ ಬಕ ಏಕೋ ವೃದ್ಧ-ಭಾವಮುಪಾಗತೋ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್  
ವ್ಯಾಪಾದಯಿತುಮಸಮರ್ಥಃ . ತತಶ್ಚ ಕ್ಷತ್ವಾ ಮ-ಕಂಠಃ ಸರಸ್ತೀರೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋ  
ಮುಕ್ತಾ-ಫಲ-ಪ್ರಕರ-ಸದೃಶೈರಶ್ರು-ಪ್ರವಾಹೈರ್ಧರಾ-ತಲಮಭಿಷಿಂಚನ್ ರುರೋದ .  
ಏಕಃ ಕುಲೀರಕೋ ನಾನಾ-ಜಲ-ಚರ-ಸಮೇತಃ ಸಮೇತ್ಯ ತಸ್ಯ ದುಃಖೇನ ದುಃಖಿತಃ  
ಸಾದರಮಿದಮೂಚೇ-ಮಾಮ ! ಕಿಮದ್ಯ ತ್ವಯಾ ನಾಹಾರ-ವೃತ್ತಿರನುಷ್ಠೀಯತೇ ?  
ಕೇವಲಮಶ್ರು-ಪೂರ್ಣ-ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸನಿಃಶ್ವಾಸೇನ ಸ್ಥೀಯತೇ .

ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ ! ಸತ್ಯಮುಪಲಕ್ಷಿತಂ ಭವತಾ . ಮಯಾ ಹಿ ಮತ್ಸ್ಯಾದನಂ ಪ್ರತಿ  
ಪರಮ-ವೈರಾಗ್ಯತಯಾ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ ಕೃತಂ . ತೇನಾಹಂ  
ಸಮೀಪಾಗತಾನಪಿ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ನ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ .

ಕುಲೀರಕಸ್ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪ್ರಾಹ-ಮಾಮ, ಕಿಂ ತದ್ವೈರಾಗ್ಯ-ಕಾರಣಂ ?

ಸ ಪ್ರಾಹ-ವತ್ಸ, ಅಹಮಸ್ಮಿನ್ ಸರಸಿ ಜಾತೋ ವೃದ್ಧಿಂ ಗತಶ್ಚ . ತನ್ ಮಯೈತಚ್ಚುತಂ  
ಯದ್ವಾದ್ವಾ ದಶ-ವರ್ಷಿಕ್ಯಾನಾವೃಷ್ಟಿಃ ಸಂಪದ್ಯತೇ ಲಗ್ನಾ .

ಕುಲೀರಕ ಆಹ-ಕನ್ಯಾತ್ ತಚ್ಚುತಂ ?

ಬಕ ಆಹ-ದೈವಜ್ಞ-ಮುಖಾದೇಷ ಶನೈಶ್ಚರೋ ಹಿ ರೋಹಿಣೀ-ಶಕಟಂ ಭಿತ್ವಾ  
ಭೌಮಂ ಶಕ್ರಂ ಚ ಪ್ರಯಾಸ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ವರಾಹ-ಮಿಹಿರೇಣ-  
ಯದಿ ಭಿಂತೇ ಸೂರ್ಯ-ಸುತೋ ರೋಹಿಣ್ಯಾಃ ಶಕಟಮಿಹ ಲೋಕೇ .  
ದ್ವಾದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ತದಾ ನಹಿ ವರ್ಷತಿ ವಾಸವೌ ಭೂಮೌ .. 1.233..

ತಥಾ ಚ-

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೇ ಶಕಟೇ ಭಿನ್ನೇ ಕೃತ್ವೈವ ಪಾತಕಂ ವಸುಧಾ .

ಭಸ್ಮಾಸ್ಥಿ-ಶಕಲಾಕೀರ್ಣಾ ಕಾಪಾಲಿಕಮಿವ ವ್ರತಂ ಧತ್ತೇ .. 1.234..

ತಥಾ ಚ-

ರೋಹಿಣೀ-ಶಕಟಮರ್ಕ-ನಂದನಶ್ಚೇದ್

ಭಿನ್ನತ್ತಿ ರುಧಿರೋಽಥವಾ ಶಶೀ .

ಕಿಂ ವದಾಮಿ ತದನಿಷ್ಟ-ಸಾಗರೇ

ಸರ್ವ-ಲೋಕಮುಪಯಾತಿ ಸಂಕ್ಷಯಃ .. 1.235..

ರೋಹಿಣೀ-ಶಕಟ-ಮಧ್ಯ-ಸಂಸ್ಥಿತೇ

ಚಂದ್ರಮಸ್ಯ ಶರಣೀ-ಕೃತಾ ಜನಾಃ .

ಕ್ಷಾಪಿ ಯಾಂತಿ ಶಿಶುಪಾಚಿತಾಶನಾಃ

ಸೂರ್ಯ-ತಪ್ತ-ಭಿದುರಾಂಬು-ಪಾಯಿನಃ .. 1.236..

ತದೇತತ್ ಸರಃ ಸ್ವಲ್ಪ-ತೋಯಂ ವರ್ತತೇ . ಶೀಘ್ರಂ ಶೋಷಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ಅಸ್ಮಿನ್ ಶುಷ್ಕೇ ಯೈಃ ಸಹಾಹಂ ವೃದ್ಧಿಂ ಗತಃ, ಸದೈವ ಕ್ರೀಡಿತಶ್ಚ, ತೇ ಸರ್ವೇ ತೋಯಾಭಾವಾನ್ ನಾಶಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ . ತತ್ ತೇಷಾಂ ವಿಯೋಗಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಹಮಸಮರ್ಥಃ . ತೇನೈತತ್ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ ಕೃತಂ . ಸಾಂಪ್ರತಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ವಲ್ಪ-ಜಲಾಶಯಾನಾಂ ಜಲಚರಾ ಗುರು-ಜಲಾಶಯೇಷು ಸ್ವ-ಸ್ವಜನೈರ್ನೀಯಂತೇ . ಕೇಚಿಚ್ಚ ಮಕರ-ಗೋಧಾ-ಶಿಶುಮಾರ-ಜಲಹಸ್ತಿ-ಪ್ರಭೃತಯಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಗಚ್ಛಂತಿ . ಅತ್ರ ಪುನಃ ಸರಸಿ ಯೇ ಜಲಚರಾಸ್ತೇ ನಿಶ್ಚಿಂತಾಃ ಸಂತಿ, ತೇನಾಹಂ ವಿಶೇಷಾದ್ರೋದಿಮಿ ಯದ್ವೀಜ-ಶೇಸ-ಮಾತ್ರಮಪತ್ರ ನೋದ್ಧರಿಷ್ಯತಿ . ತತಃ ಸ ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾನೈಷಾಮಪಿ ಜಲಚರಾಣಾಂ ತತ್ ತಸ್ಯ ವಚನಂ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ . ಅಥ ತೇ ಸರ್ವೇ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತ-ಮನಸೋ ಮತ್ಸ್ಯ-ಕಚ್ಚಪ-ಪ್ರಭೃತಯಸ್ತಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಛುಃ-ಮಾಮ ! ಅಸ್ಮಿ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯೋ ಯೇನಾಸ್ಮಾಕಂ ರಕ್ಷಾ ಭವತಿ ?

ಬಕ ಆಹ-ಅಸ್ತಸ್ಯ ಜಲಾಶಯಸ್ಯ ನಾತಿದೂರೇ ಪ್ರಭೂತ-ಜಲ-ಸನಾಥಂ ಸರಃ ಪದ್ಮಿನೀ-ಖಂಡ-ಮಂಡಿತಂ ಯಚ್ಚತುವಿಂಶತಪಿ ವರ್ಷಾಣಾಮವೃಷ್ಟ್ಯಾ ನ ಶೋಷಮೇಷ್ಯತಿ . ತದ್ಯದಿ ಮಮ ಪೃಷ್ಠಂ ಕಶ್ಚಿದಾರೋಹತಿ, ತದಹಂ ತಂ ತತ್ರ ನಯಾಮಿ .

ಅಥ ತೇ ತತ್ರ ವಿಶ್ವಾಸಮಾಪನ್ನಾಃ, ತಾತ ಮಾತುಲ ಭ್ರಾತಃ ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಾಃ ಅಹಂ ಪೂರ್ವಮಹಂ ಪೂರ್ವಮಿತಿ ಸಮಂತಾತ್ ಪರಿತಸ್ಥಃ . ಸೋಽಪಿ ದುಷ್ಟಾಶಯಃ ಕ್ರಮೇಣ ತಾನ್ ಪೃಷ್ಠ ಆರೋಪ್ಯ ಜಲಾಶಯಸ್ಯ ನಾತಿದೂರೇ ಶಿಲಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ, ತಸ್ಯಾಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಜಲಾಶಯಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಜಲಚರ್ಣಾಣಾಂ ಮಿಥ್ಯಾ-ವಾರ್ತಾ-ಸಂದೇಶಕೈರ್ಮನಾಂಸಿ ರಂಜಯನ್ ನಿತ್ಯಮೇವಾಹಾರ-ವೃತ್ತಿಮಕರೋತ್ .

ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ಚ ಕುಲೀರಕೇಣೋಕ್ತಃ-ಮಾಮ ! ಮಯಾ ಸಹ ತೇ ಪ್ರಥಮಃ ಸ್ನೇಹ-ಸಂಭಾಷಃ ಸಂಜಾತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಮಾಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಾನ್ಯಾನ್ ನಯಸಿ ? ತಸ್ಮಾದ್ಯ ಮೇ ಪ್ರಾಣ-ತ್ರಾಣಂ ಕುರು .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸೋಽಪಿ ದುಷ್ಟಾಶಯಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ನಿರ್ವಿಣ್ಣೋಽಹಂ ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಾಂಸಾದನೇನ ತದದೈವ್ಯನಂ ಕುಲೀರಕಂ ವ್ಯಂಜನ-ಸ್ಥಾನೇ ಕರೋಮಿ . ಇತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತಂ ಪೃಷ್ಠೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ತಾಂ ವಧ್ಯ-ಶಿಲಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಕುಲೀರಕೋಽಪಿ ದೂರಾದೇವಾಸ್ಥಿ-ಪರ್ವತಂ ಶಿಲಾಶ್ರಯಮವಲೋಕ್ಯ ಮಸ್ತಾಸ್ಥಿನಿ ಪರಿಜ್ಞಾಯ ತಮಪೃಚ್ಛತ್-ಮಾಮ, ಕಿಯದ್ದೂರೇ ಸ ಜಲಾಶಯಃ ? ಮದೀಯ-ಭಾರೇಣಾತಿಶ್ರಾಂತಸ್ತ್ವಂ . ತತ್ ಕಥಯ .



ಸೋಽಪಿ ಮಂದ-ಧೀರ್ಜಲಚರೋಽಯಮಿತಿ ಮತ್ವಾ ಸ್ಥಲೇ ನ ಪ್ರಭವತೀತಿ  
ಸಸ್ಮಿತಮಿದಮಾಹ-ಕುಲೀರಕ, ಕುತೋಽನ್ಯೋ ಜಲಾಶಯಃ ? ಮಮ ಪ್ರಾಣ-  
ಯಾತ್ರೇಯಂ . ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಮರ್ಯತಾಮಾತ್ಮನೋಽಭೀಷ್ಟ-ದೇವತಾ . ತ್ವಾಮಪನ್ಯಾಂ  
ಶಿಲಾಯಾಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಇತುಕ್ತವತಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವ-ವದನ-ದಂಶ-ದ್ವಯೇನ  
ಮೃಣಾಲ-ನಾಲ-ಧವಲಾಯಾಂ ಮೃದು-ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಗೃಹೀತೋ ಮೃತಶ್ಚ .

ಅಥ ಸ ತಾಂ ಬಕ-ಗ್ರೀವಾಂ ಸಮಾದಾಯ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೈಸ್ತಜ್ ಜಲಾಶಯಮಾಸಸಾದ  
. ತತಃ ಸರ್ವೈರೇವ ಜಲಚರೈಃ ಪೃಷ್ಟಃ-ಭೋಃ ಕುಲೀರಕ ! ಕಿಂ ನಿವೃತ್ತಸ್ತ್ವಂ ? ಸ  
ಮಾತುಲೋಽಪಿ ನಾಯಾತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಚಿರಯತಿ ? ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಸೋತ್ಕು ಕಾಃ  
ಕೃತ-ಕ್ಷಣಾಸ್ತಿಷ್ಯಾಮಃ .

ಏವಂ ತೈರಭಿಹಿತೇ ಕುಲೀರಕೋಽಪಿ ವಿಹಸ್ಯೋವಾಚ-ಮೂರ್ಖಾಃ ! ಸರ್ವೇ  
ಜಲಚರಾಸ್ತೇನ ಮಿಥ್ಯಾ-ವಾದಿನಾ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ನಾತಿದೂರೇ ಶಿಲಾ-ತಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ಭಕ್ಷಿತಾಃ . ತನ್ ಮಮಾಯುಃ-ಶೇಷತಯಾ ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸ-ಘಾತಕನ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯಂ  
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗ್ರೀವೇಯಮಾನೀತಾ . ತದಲಂ ಸಂಭ್ರಮೇಣ . ಅಧುನಾ ಸರ್ವ-ಜಲ-  
ಚರಾಣಾಂ ಕ್ಷೇಮಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಬಹೂನ್ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ಇತಿ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ತತ್ ಕಥಯ ಕಥಂ ಸ ದುಷ್ಟ-ಸರ್ವೋ ವಧಮುಪೈಷ್ಯತಿ .

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಗಚ್ಛತು ಭವಾನ್ ಕಂಚಿನ್ ನಗರಂ ರಾಜಾಧಿಷ್ಠಾನಂ . ತತ್ರ ಕನ್ಯಾಪಿ  
ಧನಿನೋ ರಾಜಾಮಾತ್ಯಾದೇಃ ಪ್ರಮಾದಿನಃ ಕನಕ-ಸೂತ್ರಂ ಹಾರಂ ವಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ತತ್-ಕೋಟರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ, ಯೇನ ಸರ್ಪಸ್ತದ್ಗಹಣೇನ ವಧ್ಯತೇ .

ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ಕಾಕಃ ಕಾಕೀ ಚ ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾತ್ಮೇಚ್ಛಯೋತ್ಪತ್ತಿತೌ . ತತಶ್ಚ  
ಕಾಕೀ ಕಿಂಚಿತ್ ಸರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವತ್ ತನ್-ಮಧ್ಯೇ  
ಕಸ್ಯಚಿದ್ರಾಜ್ಞೋಽಂತಃಪುರಂ ಜಲಾಸನ್ನಂ ನ್ಯಸ್ತ-ಕನಕ-ಸೂತ್ರಂ ಮುಕ್ತ-ಮುಕ್ತಾಹಾರ-  
ವಸ್ತುಭರಣಂ ಜಲ-ಕ್ರೀಡಾಂ ಕುರುತೇ . ಅಥ ಸಾ ವಾಯಸೀ ಕನಕ-  
ಸೂತ್ರಮೇಕಮಾದಾಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರತಸ್ಥೇ . ತತಶ್ಚ ಕಂಚುಕಿನೋ ವರ್ಷ-  
ವರಾಶ್ಚ ತನ್-ನೀಯಮಾನಮುಪಲಕ್ಷ್ಯ ಗೃಹೀತ-ಲಗುಡಾಃ ಸತ್ತರಮನುಯಯುಃ .  
ಕಾಕಪಿ ಸರ್ಪ-ಕೋಟರೇ ತತ್-ಕನಕ-ಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸುದೂರಮವಸ್ಥಿತಾ .

ಅಥ ಯಾವದ್ರಾಜ-ಪುರುಷಾಸ್ತಂ ವೃಕ್ಷಮಾರುಹ್ಯ ತತ್-ಕೋಟರಮವಲೋಕಯಂತಿ,  
ತಾವತ್ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಃ ಪ್ರಸಾರಿತ-ಭೋಗಸ್ತಿಷ್ಯತಿ . ತತಸ್ತಂ ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ಹತ್ವಾ  
ಕನಕ-ಸೂತ್ರಮಾದಾಯ ಯಥಾಭಿಲಷಿತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಗತಾಃ . ವಾಯಸ-ದಂಪತೀ  
ಅಪಿ ತತಃ ಪರಂ ಸುಖೇನ ವಸತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಉಪಾಯೇನ ಹಿ  
ಯತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ಇತಿ .

ತನ್ ನ ಕಿಂಚಿದಿಹ ಬುದ್ಧಿಮತಾಮಸಾಧ್ಯಮಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿರ್ಬಲಂ ತಸ್ಯ ನಿರ್ಬುದ್ಧೇಸ್ತು ಕುತೋ ಬಲಂ .  
ವನೇ ಸಿಂಹೋ ಮದೋನ್ಮತ್ತಃ ಶಶಕೇನ ನಿಪಾತಿತಃ .. 1.237..  
ಕರಟಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 8 ಭಾಸುರಕಾಖ್ಯ-ಸಿಂಹ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೇ ಭಾಸುರಕೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಅಥಾಸೌ  
ವೀರ್ಯಾತಿರೇಕಾನ್ ನಿತ್ಯಮೇವಾನೇಕಾನ್ ಮೃಗ-ಶಶಕಾದೀನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯನ್  
ನೋಪರರಾಮ . ಅಥಾನೈದ್ಯಸ್ತದ್ವನಜಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಾರಂಗ-ವರಾಹ-ಮಹಿಷ-  
ಶಶಕಾದಯೋ ಮಿಲಿತ್ವಾ ತಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಪ್ರೋಚುಃ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಕಿಮನೇನ  
ಸಕಲ-ಮೃಗ-ವಧೇನ ನಿತ್ಯಮೇವ, ಯತಸ್ತವೈಕೇನಾಪಿ ಮೃಗೇಣ ತೃಪ್ತಿರ್ಭವತಿ ತತ್  
ಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಹ ಸಮಯ-ಧರ್ಮಃ . ಅದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ ತವಾತ್ರೋಪವಿಷ್ಟಸ್ಯ  
ಜಾತಿ-ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರತಿದಿನಮೇಕೋ ಮೃಗೋ ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಸಮೇಷ್ಯತಿ . ಏವಂ ಕೃತೇ  
ತವ ತಾವತ್ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ ಕ್ಲೇಶಂ ವಿನಾಪಿ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಅಸ್ಮಾಕಂ ಚ ಪುನಃ  
ಸರ್ವೋಚ್ಚೇದನಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ . ತದೇಷ ರಾಜ-ಧರ್ಮೋಽನುಷ್ಠೀಯತಾಂ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಶನೈಃ ಶನೈಶ್ಚ ಯೋ ರಾಜ್ಯಮುಪಭುಂಕ್ಷೇ ಯಥಾ-ಬಲಂ .  
ರಸಾಯನಮಿವ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸ ಪುಷ್ಟಿಂ ಪರಮಾಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 1.238..  
ವಿಧಿನಾ ಮಂತ್ರ-ಯುಕ್ತೇನ ರೂಕ್ಷಾಪಿ ಮಥಿತಾಪಿ ಚ .  
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಫಲಂ ಭೂಮಿರರಣೀವ ಹುತಾಶನಂ .. 1.239..  
ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪಾಲನಂ ಶಸ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗ-ಕೋಶಸ್ಯ ವರ್ಧನಂ .  
ಪೀಡನಂ ಧರ್ಮ-ನಾಶಾಯ ಪಾಪಾಯಾಯಶನೇ ಸ್ಥಿತಂ .. 1.240..  
ಗೋಪಾಲೇನ ಪ್ರಜಾಧೇನೋರ್ವಿತ್ತ-ದುಗ್ಧಂ ಶನೈಃ ಶನೈಃ .  
ಪಾಲನಾತ್ ಪೋಷಣಾದ್ರಾಹ್ಯಂ ನ್ಯಾಯ್ಯಾಂ ವೃತ್ತಿಂ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 1.241..  
ಅಜಾಮಿವ ಪ್ರಜಾಂ ಮೋಹಾದ್ಯೋ ಹನ್ಯಾತ್ ಪೃಥಿವೀ-ಪತಿಂ .  
ತಸ್ಯೈ ಕಾ ಜಾಯತೇ ತೃಪ್ತಿರ್ನ ದ್ವಿತೀಯಾ ಕಥಂಚನ .. 1.242..  
ಫಲಾರ್ಥೇ ನೃಪತಿರ್ಲೋಕಾನ್ ಪಾಲಯೇದ್ಯತ್ನಮಾಸ್ಥಿತಃ .  
ದಾನ-ಮಾನಾದಿ-ತೋಯೇನ ಮಾಲಾಕಾರೋಽಚ್ಚುರಾನ್ ಇವ .. 1.243..  
ನೃಪ-ದೀಪೋ ಧನ-ಸ್ನೇಹಂ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಸಂಹರನ್ನಪಿ .  
ಆಂತರ-ಸ್ಥೈರ್ಯಗುಣೈಃ ಶುಭೈರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ನೈವ ಕೇನಚಿತ್ .. 1.244..

ಯಥಾ ಗೌರ್ದುಹ್ಯತೇ ಕಾಲೇ ಪಾಲ್ಯತೇ ಚ ತಥಾ ಪ್ರಜಾಃ .

ಸಿಚ್ಯತೇ ಚೀಯತೇ ಚೈವ ಲತಾ ಪುಷ್ಪ-ಫಲ-ಪ್ರದಾ .. 1.245..

ಯಥಾ ಬೀಜಾಂಕುರಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ .

ಫಲ-ಪ್ರದೋ ಭವೇತ್ ಕಾಲೇ ತದ್ವಲ್ಲೋಕಃ ಸುರಕ್ಷಿತಃ .. 1.246..

ಹಿರಣ್ಯ-ಧಾನ್ಯ-ರತ್ನಾನಿ ಯಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ .

ತಥಾನ್ಯದಪಿ ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮಹೀಪತೇಃ .. 1.247..

ಲೋಕಾನುಗ್ರಹ-ಕರ್ತಾರಃ ಪ್ರವರ್ಧಂತೇ ನರೇಶ್ವರಾಃ .

ಲೋಕಾನಾಂ ಸಂಕ್ಷಯಾಚ್ಛೈವ ಕ್ಷಯಂ ಯಾಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ .. 1.248..

ಅಥ ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಭಾಸುರಕ ಆಹ-ಅಹೋ ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವದ್ಭಿಃ . ಪರಂ ಯದಿ ಮಮೋಪವಿಷ್ಣುಸ್ಯಾತ್ರ ನಿತ್ಯಮೇವ ನೈಕಃ ಶ್ವಾಪದಃ ಸಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ . ತನ್ ನೂನಂ ಸರ್ವಾನಪಿ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಅಥ ತೇ ತಥೈವ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ನಿರ್ವೃತಿ-ಭಾಜಸ್ತತ್ತ್ವೈವ ವನೇ ನಿರ್ಭಯಾಃ ಪರ್ಯಟಂತಿ . ಏಕಶ್ಚ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕ್ರಮೇಣ ಯಾತಿ . ವೃದ್ಧೋ ವಾ, ವೈರಾಗ್ಯ-ಯುಕ್ತೋ ವಾ, ಶೋಕ-ಗ್ರಸ್ತೋ ವಾ, ಪುತ್ರ-ಕಲತ್ರ-ನಾಶ-ಭೀತೋ ವಾ, ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಭೋಜನಾರ್ಥಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಸಮಯ ಉಪತಿಷ್ಠತೇ .

ಅಥ ಕದಾಚಿಜ್ ಜಾತಿ-ಕ್ರಮಾಚ್ಛಲಕಸ್ಯಾವಸರಃ ಸಮಾಯಾತಃ . ಸ ಸಮಸ್ತ-ಮೃಗೈಃ ಪ್ರೇರಿತೋಽನಿಚ್ಛನ್ನಪಿ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಗತ್ವಾ ತಸ್ಯ ವಧೋಪಾಯಂ ಚಿಂತಯನ್ ವೇಲಾತಿಕ್ರಮಂ ಕೃತ್ವಾವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಹೃದಯೋ ಯಾವದ್ಭೃತಿ ತಾವನ್-ಮಾರ್ಗೇ ಗಚ್ಛತಾ ಕೂಪಃ ಸಂದೃಷ್ಟಃ . ಯಾವತ್ ಕೂಪೋಪರಿ ಪಾತಿ ತಾವತ್ ಕೂಪ-ಮಧ್ಯ ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಂ ದದರ್ಶ . ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತೇನ ಹೃದಯೇ ಚಿಂತಿತಂ-ಯದ್ಭಾವ್ಯ ಉಪಾಯೋಽಸ್ತಿ . ಅಹಂ ಭಾಸುರಕಂ ಪ್ರಕೋಪ್ಯ ಸ್ವ-ಬುದ್ಧ್ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಕೂಪೇ ಪಾತಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥಾಸೌ ದಿನ-ಶೇಷೇ ಭಾಸುರಕ-ಸಮೀಪಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ . ಸಿಂಹೋಽಪಿ ವೇಲಾತಿಕ್ರಮೇಣ ಕ್ಷತ್ವಾ ಮ-ಕಂಠಃ ಕೋಪಾವಿಷ್ಠಃ ಸೃಕ್ಲಣೇ ಪರಿಲೇಲಿಹದ್ವ್ಯ ಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ! ಪ್ರತಾರಾಹಾರಾಯ ನಿಸತ್ತಂ ವನಂ ಮಯಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ . ಏವಂ ಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯ ಶಶಕೋ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ತಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಾತ್ಮಾ ಭಾಸುರಕೋ ಭರ್ತ್ಸಯನ್ ಆಹ-ರೇ ಶಶಕಾಧಮ ಏಕಸ್ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಲಘುಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಪರತೋ ವೇಲಾತಿಕ್ರಮೇಣ . ತದಸ್ಮಾದಪರಾಧಾತ್ ತ್ವಾಂ ನಿಪಾತ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಸಕಲಾನಪಿ ಮೃಗ-ಕುಲಾನುಚ್ಛೇದಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ಶಶಕಃ ಸವಿನಯಂ ಪ್ರೋವಾಚ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ನಾಪರಾಧೋ ಮಮ . ನ ಚ ಸತ್ತ್ವಾನಾಂ . ತಚ್ಛೂತಾಂ ಕಾರಣಂ .

ಸಿಂಹ ಆಹ-ಸತ್ವರಂ ನಿವೇದಯ ಯಾವನ್ ಮಮ ದಂಷ್ಟ್ರಾಂತರ್ಗತೋ ನ ಭವಾನ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ .

ಶಶಕ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್, ಸಮಸ್ತ-ಮೃಗೈರದ್ಯ ಜಾತಿ-ಕ್ರಮೇಣ ಮಮ ಲಘುತರಸ್ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ತತೋಽಹಂ ಪಂಚ-ಶಶಕೈಃ ಸಮಂ ಪ್ರೇಷಿತಃ . ತತಶ್ಚಾಹಮಾಗಚ್ಛೇನ್ನಂತರ ಮಹತಾ ಕೇನಚಿದಪರೇಣ ಸಿಂಹೇನ ವಿವರಾನ್ ನಿರ್ಗತ್ಯಾಭಿಹಿತಃ-ಅಭೀಷ್ಟ-ದೇವತಾಂ ಸ್ಮರತ .

ತತೋ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ವಯಂ ಸ್ವಾಮಿನೋನ್ ಭಾಸುರಕ-ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸಕಾಶಮಾಹಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಯ-ಧರ್ಮೇಣ ಗಚ್ಛಾಮಃ .

ತತಸ್ತೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ಮದೀಯಮೇತದ್ವನಂ . ಮಯಾ ಸಹ ಸಮಯ-ಧರ್ಮೇಣ ಸಮಸ್ತೈರಪಿ ಶ್ವಾಪದೈರ್ವರ್ತಿತವ್ಯಂ . ಚೋರ-ರೂಪೀ ಸ ಭಾಸುರಕಃ . ಅಥ ಯದಿ ಸೋಽತ್ರ ರಾಜಾ . ವಿಶ್ವಾಸ-ಸ್ಥಾನೇ ಚತುರಃ ಶಶಕಾನತ್ರ ಧೃತ್ವಾ ತಮಾಹೂಯ ದ್ರುತತರಮಾಗಚ್ಛ . ಯೇನ ಯಃ ಕಶ್ಚಿದಾವಯೋರ್ಮಧ್ಯಾತ್ ಪರಾಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸ ಸರ್ವಾನ್ ಏತಾನ್ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ .

ತತೋಽಹಂ ತೇನಾದಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಾಮಿ-ಸಕಾಶಮಭ್ಯಾಗತಃ . ಏತದ್ವೇಲಾ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ-ಕಾರಣಂ . ತದತ್ರ ಸ್ವಾಮೀ ಪ್ರಮಾಣಂ .

ತಚ್ಛ್ವಾತ್ವಾ ಭಾಸುರಕ ಆಹ-ಭದ್ರ . ಯದೇವಂ ತತ್ ಸತ್ವರಂ ದರ್ಶಯ ಮೇ ತಂ ಚೌರ-ಸಿಂಹಃ ಯೇನಾಹಂ ಮೃಗ-ಕೋಪಂ ತಸ್ಯೋಪರಿ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ಥೋ ಭವಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಭೂಮಿರ್ಮಿತ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಫಲ-ತ್ರಯಂ .

ನಾಸ್ತೇಕಮಪಿ ಯದೇಷಾಂ ನ ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕಥಂಚನ .. 1.249..

ಯತ್ರ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಫಲಂ ಭೂರಿ ಯತ್ರ ಚಸ್ಯಾತ್ ಪರಾಭವಃ .

ನ ತತ್ರ ಮತಿಮಾನ್ ಯುದ್ಧಂ ಸಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 1.250..

ಶಶಕ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಸತ್ಯಮಿದಂ . ಸ್ವ-ಭೂಮಿ-ಹೇತೋಃ ಪರಿಭವಾಚ್ಛ ಯುದ್ಧಂತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ . ಪರಂ ಸ ದುರ್ಗಾಶ್ರಯಃ ದುರ್ಗಾನ್ ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ವಯಂ ತೇನ ವಿಷ್ಕಂಭಿತಾಃ . ತತೋ ದುರ್ಗಸ್ಥೋ ದುಃಸದ್ಯೋ ಭವತಿ ರಿಪುಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಗಜಾನಾಂ ಸಹಸ್ರೇಣ ನ ಚ ಲಕ್ಷೇಣ ವಾಜಿನಾಂ . ಯತ್ ಕೃತ್ಯಂ ಸಿದ್ಧತಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ದುರ್ಗೇಣೈಕೇನ ವಿಗ್ರಹೇ .. 1.251.. ಶತಮೇಕೋಽಪಿ ಸಂಧತ್ತೇ ಪ್ರಾಕಾರಸ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ . ತಸ್ಮಾದ್ಧುರ್ಗಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಕ್ಷಣಾಃ .. 1.252.. ಪುರಾ

ಗುರೋಃ ಸಮಾದೇಶಾದ್ಧಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋರ್ಭಯಾತ್ . ಶಕ್ರೇಣ ವಿಹಿತಂ ದುರ್ಗಂ ಪ್ರಭಾವಾದ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ .. 1.253.. ತೇನಾಪಿ ಚ ವರೋ ದತ್ತೋ ಯಸ್ಯ ದುರ್ಗಂ ಸ ಭೂಪತಿಃ . ವಿಜಯೀ ಸ್ಯಾತ್ ತತೋ ಭೂಮೌ ದುರ್ಗಾಣಿ ಸ್ಯುಃ ಸಹಸ್ರಶಃ .. 1.254..

ದಂಷ್ಟ್ರಾವಿರಹಿತೋ ನಾಗೋ ಮದಹೀನೋ ಯಥಾ ಗಜಃ . ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜಾಯತೇ  
ವಶ್ಯೋ ದುರ್ಗಹೀನಸ್ತಥಾ ನೃಪಃ .. 1.255..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಭಾಸುರಕ ಆಹ . ಭದ್ರ ದುರ್ಗಸ್ಥಮಪಿ ದರ್ಶಯ ತಂ ಚೌರ-ಸಿಂಹಂ ಯೇನ  
ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಜಾತ-ಮಾತ್ರಂ ನ ಯಃ ಶತ್ರುಂ ರೋಗಂ ಚ ಪ್ರಶಮಂ ನಯೇತ್ . ಮಹಾಬಲೋಽಪಿ  
ತೇನೈವ ವೃದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ ಹನ್ಯತೇ .. 1.256..

ತಥಾ ಚ- ಉತ್ತಿಷ್ಠಮಾನಸ್ತು ಪರೋ ನೋಪೇಕ್ಷ್ಯಃ ಪಥ್ಯಮಿಚ್ಛತಾ . ಸಮೌ ಹಿ  
ಶಿಷ್ಟೈರಾಮ್ನಾತೌ ವತ್ಸ್ಯಂತಾವಾಮಯಃ ಸ ಚ .. 1.257..

ಅಪಿ ಚ- ಉಪೇಕ್ಷಿತಃ ಕ್ಷೀಣ-ಬಲೋಽಪಿ ಶತ್ರುಃ ಪ್ರಮಾದ-ದೋಷಾತ್  
ಪುರುಷೈರ್ಮದಾಂಧೈಃ . ಸಾಧ್ಯೋಽಪಿ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಥಮಂ ತತೋಽಸಾವಸಾಧ್ಯತಾಂ  
ವ್ಯಾಧಿರಿವ ಪ್ರಯಾತಿ .. 1.258..

ತಥಾ ಚ- ಆತ್ಮನಃ ಶಕ್ತಿಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮನೋತ್ಸಾಹಂ ಚ ಯೋ ವ್ರಜೇತ್ . ಬಹೂನ್  
ಹಂತಿ ಸ ಏಕೋಽಪಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ ಭಾರ್ಗವೋ ಯಥಾ .. 1.259..

ಶಶಕ ಆಹ-ಅಸ್ತೇತತ್ . ತಥಾಪಿ ಬಲವಾನ್ ಸ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಃ . ತನ್ ನ  
ಯುಜ್ಯತೇ ಸ್ವಾಮಿನಸ್ತಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮವಿದಿತ್ವಾ ಗಂತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅವಿದಿತ್ವಾತ್ಮನಃ ಶಕ್ತಿಂ ಪರಸ್ಯ ಚ ಸಮುತ್ಸುಕಃ . ಗಚ್ಛನ್ನಭಿಮುಖೋ ವಹ್ನಿ ನಾಶಂ  
ಯಾತಿ ಪತಂಗವತ್ .. 1.260.. ಯೋ ಬಲಾತ್ ಪ್ರೋನ್ನತಂ ಯಾತಿ ನಿಹಂತುಂ  
ಸಬಲೋಽಪರಿಂ . ವಿಮದಃ ಸ ನಿವರ್ತೇತ ಶೀರ್ಣ-ದಂತೋ ಗಜೋ ಯಥಾ ..  
1.261..

ಭಾಸುರಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಕಿಂ ತವಾನೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ . ದರ್ಶಯ ಮೇ ತಂ  
ದುರ್ಗಸ್ಥಮಪಿ .

ಅಥ ಶಶಕ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತರ್ಹಾಗಚ್ಛತು ಸ್ವಾಮೀ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಗ್ರೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ .  
ತತಶ್ಚ ತೇನಾಗಚ್ಛತಾ ಯಃ ಕೂಪೋ ದೃಷ್ಟೋಽಭೂತ್ ತಮೇವ ಕೂಪಮಾಸಾದ್ಯ  
ಭಾಸುರಕಮಾಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ಕಸ್ತೇ ಪ್ರತಾಪಂ ಸೋಢುಂ ಸಮರ್ಥಃ ? ತ್ವಾಂ  
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೂರತೋಽಪಿ ಚೌರ-ಸಿಂಹಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಂ ದುರ್ಗಂ . ತದಾಗಚ್ಛ ಯಥಾ  
ದರ್ಶಯಾಮೀತಿ . ಭಾಸುರಕ ಆಹ-ದರ್ಶಯ ಮೇ ದುರ್ಗಂ . ತದನು ದರ್ಶಿತಸ್ತೇನ  
ಕೂಪಃ . ತತಃ ಸೋಽಪಿ ಮೂರ್ಖಃ ಸಿಂಹಃ ಕೂಪ-ಮಧ್ಯ ಆತ್ಮ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬಂ ಜಲ-  
ಮಧ್ಯ-ಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಿಂಹ-ನಾದಂ ಮುಮೋಚ . ತತಃ ಪ್ರತಿಶಬ್ದೇನ ಕೂಪ-  
ಮಧ್ಯಾದ್ವಿ-ಗುಣತರೋ ನಾದಃ ಸಮುತ್ಥಿತಃ .

ಅಥ ತೇನ ತಂ ಶತ್ರುಂ ಮತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ತಸ್ಯೋಪರಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪಾಣಾಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಃ .  
ಶಶಕೋಽಪಿ ಹೃಷ್ಯ-ಮನಾಃ ಸರ್ವ-ಮೃಗಾನ್ ಆನಂದ್ಯ ತೈಃ ಸಹ ಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನೋ

ಯಥಾ-ಸುಖಂ ತತ್ರ ವನೇ ನಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಯಸ್ಯ  
ಬುದ್ಧಿರ್ಬಲಂ ತಸ್ಯ ಇತಿ .

ತದ್ಯದಿ ಭವಾನ್ ಕಥಯತಿ ತತ್ ತತ್ಯೈವ ಗತ್ವಾ ತಯೋಃ ಸ್ವ-ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣ  
ಮೈತ್ರೀ-ಭೇದಂ ಕರೋಮಿ .

ಕರಟಕ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ಗಚ್ಛ . ಶಿವಾಸ್ತೇ ಪಂಥಾನಃ ಸಂತು .  
ಯಥಾಭಿಪ್ರೇತಮನುಷ್ಠೀಯತಾಂ .

ಅಥ ದಮನಕಃ ಸಂಜೀವಕ-ವಿಯುಕ್ತಂ ಪಿಂಗಲಕಮವಲೋಕ್ಯ ತತ್ರಾಂತರೇ  
ಪ್ರಣಮ್ಯಾಗ್ರೇ ಸಮುಪವಿಷ್ಟಃ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ ತಮಾಹ-ಭದ್ರ, ಕಿಂ ಚಿರಾದ್ಬುಷ್ಟಃ ?

ದಮನಕ ಆಹ-ನ ಕಂಚಿದ್ಧೇವ-ಪಾದಾನಾಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ತೇನಾಹಂ  
ನಾಗಚ್ಛಾಮಿ . ತಥಾಪಿ ರಾಜ-ಪ್ರಯೋಜನ-ವಿನಾಶಮವಲೋಕ್ಯ ಸಂದಹ್ಯಮಾನ-

ಹೃದಯೋ ವ್ಯಾಕುಲತಯಾ ಸ್ವಯಮೇವಾಭ್ಯಾಗತೋ ವಕ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಪ್ರಿಯಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದ್ವೇಷ್ಯಂ ಶುಭಂ ವಾ ಯದಿ ವಾಶುಭಂ .

ಅಪೃಷ್ಟೋಽಪಿ ಹಿತಂ ವಕ್ಷ್ಯೇದ್ಯಸ್ಯ ನೇಚ್ಛೇತ್ ಪರಾಭವಂ .. 1.262..

ಅಥ ತಸ್ಯ ಸಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ವಚನಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಕಿಂ ವಕ್ತು-ಮನಾ  
ಭವಾನ್ ? ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ ಯತ್ ಕಥನೀಯಮಸ್ತಿ .

ಸ ಪ್ರಾಹ-ದೇವ ಸಂಜೀವಕೋ ಯುಷ್ಮತ್-ಪಾದಾನಾಮುಪರಿ ದ್ರೋಹ-ಬುದ್ಧಿರಿತಿ .  
ವಿಶ್ವಾಸ-ಗತಸ್ಯ ಮಮ ವಿಜನೇ ಇದಮಾಹ-ಭೋ ದಮನಕ ! ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಯಾಸ್ಯ

ಪಿಂಗಲಕಸ್ಯ ಸಾರಾಸಾರತಾ . ತದಹಮೇನಂ ಹತ್ವಾ ಸಕಲ-ಮೃಗಾಧಿಪತ್ಯಂ ತ್ವತ್-  
ಸಾಚಿವ್ಯ-ಪದವೀ-ಸಮನ್ವಿತಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ ತದ್ವಜ್ರ-ಸಾರ-

ಪ್ರಹಾರ-ಸದೃಶಂ ದಾರುಣಂ ವಚಃ ಸಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಮೋಹಮುಪಗತೋ ನ  
ಕಿಂಚಿದಪುಕ್ತವಾನ್ . ದಮನಕೋಽಪಿ ತಸ್ಯ ತಮಾಕಾರಮಾಲೋಕ್ಯ ಚಿಂತಿತವಾನ್-

ಅಯಂ ತಾವತ್ ಸಂಜೀವಕ-ನಿಬದ್ಧ-ರಾಗಃ . ತನ್ ನೂನಮನೇನ ಮಂತ್ರಿಣಾ ರಾಜಾ  
ವಿನಾಶಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಇತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಏಕಂ ಭೂಮಿ-ಪತಿಃ ಕರೋತಿ ಸಚಿವಂ ರಾಜ್ಯೇ ಪ್ರಮಾಣಂ ಯದಾ ತಂ  
ಮೋಹಾಚ್ಛಯತೇ ಮದಃ ಸ ಚ ಮದಾದ್ಧಾಸ್ಯೇನ ನಿರ್ವಿದ್ಯತೇ .

ನಿರ್ವಿಣ್ಣಸ್ಯ ಪದಂ ಕರೋತಿ ಹೃದಯೇ ತಸ್ಯ ಸ್ವತಂತ್ರ-ಸ್ಪೃಹಾ- ಸ್ವಾತಂತ್ರ-  
ಸ್ಪೃಹಯಾ ತತಃ ಸ ನೃಪತೇಃ ಪ್ರಾಣಾನಭಿದ್ರಹ್ಯತಿ .. 1.263..

ತತ್ ಕಿಮತ್ರ ಯುಕ್ತಮಿತಿ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ ಚೇತನಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಕಥಮಪಿ  
ತಮಾಹ-ಸಂಜೀವಕಸ್ತಾವತ್ ಪ್ರಾಣ-ಸಮೋ ಭೃತ್ಯಃ . ಸ ಕಥಂ ಮಮೋಪರಿ

ದ್ರೋಹ-ಬುದ್ಧಿಂ ಕರೋತಿ .

ದಮನಕ ಆಹ-ದೇವ, ಭೃತ್ಯೋಽಭೃತ್ಯ ಇತನೇಕಾಂತಿಕಮೇತತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಸೋಽಸ್ತಿ ಪುರುಷೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ಯೋ ನ ಕಾಮಯತೇ ಶ್ರಿಯಂ .  
 ಅಶಕ್ತಾ ಏವ ಸರ್ವತ್ರ ನರೇಂದ್ರಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ .. 1.264..  
 ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ತಥಾಪಿ ಮಮ ತಸ್ಯೋಪರಿ ಚಿತ್ತ-ವೃತ್ತಿರ್ನ ವಿಕ್ಯತಿಂ ಯಾತಿ .  
 ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಅನೇಕ-ದೋಷ-ದುಷ್ಟಸ್ಯ ಕಾಯಃ ಕಸ್ಯ ನ ವಲ್ಲಭಃ .  
 ಕುರ್ವನ್ನಪಿ ವ್ಯಲೀಕಾನಿ ಯಃ ಪ್ರಿಯಃ ಪ್ರಿಯ ಏವ ಸಃ .. 1.265..  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಅತ ಏವಾಯಂ ದೋಷಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಯಸ್ಮಿನ್ನ್ ಏವಾಧಿಕಂ ಚಕ್ಷುರಾರೋಪಯತಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ .  
 ಅಕುಲೀನಃ ಕುಲೀನೋ ವಾ ಸ ಶ್ರಿಯಾ ಭಾಜನಂ ನರಃ .. 1.266..  
 ಅಪರಂ ಕೇನ ಗಣ-ವಿಶೇಷೇಣ ಸ್ವಾಮೀ ಸಂಜೀವಕಂ ನಿರ್ಗುಣಕಮಪಿ ನಿಕಟೇ  
 ಧಾರಯತಿ . ಅಥ ದೇವ, ಯದೇವಂ ಚಿಂತಯಸಿ ಮಹಾ-ಕಾರ್ಯೋಯಂ .  
 ಅನೇನ ರಿಪೂನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ತದಸ್ಮಾನ್ ನ ಸಿದ್ಯತಿ, ಯತೋಯಂ  
 ಶಷ್ಟ-ಭೋಜೀ . ದೇವ-ಪಾದಾನಾಂ ಪುನಃ ಶತ್ರುವೋ ಮಾಂಸಾಶಿನಃ . ತದ್ರಿಪು-  
 ಸಾಧನಮಸ್ಯ ಸಾಹಾಯ್ಯೇನ ನ ಭವತಿ . ತಸ್ಮಾದೇನಂ ದೂಷಯಿತ್ವಾ ಹನ್ಯತಾಮಿತಿ  
 .  
 ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-  
 ಉಕ್ತೋ ಭವತಿ ಯಃ ಪೂರ್ವಂ ಗುಣವಾನ್ ಇತಿ ಸಂಸದಿ .  
 ತಸ್ಯ ದೋಷೋ ನ ವಕ್ತವ್ಯಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ-ಭಂಗ-ಭೀರುಣಾ .. 1.267..  
 ಅನ್ಯಚ್ಛ . ಮಯಾಸ್ಯ ತವ ವಚನೇನಾಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ ದತ್ತಂ . ತತ್ ಕಥಂ  
 ಸ್ವಯಮೇವ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ಸರ್ವಥಾ ಸಂಜೀವಕೋಯಂ ಸುಹೃದಸ್ಮಾಕಂ  
 . ನ ತಂ ಪ್ರತಿ ಕಶ್ಚಿನ್ ಮನ್ಯುರಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಇತಃ ಸ ದೈತ್ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತ-ಶ್ರೀರ್ನೇತ ಏವಾರ್ಹತಿ ಕ್ಷಯಂ .  
 ವಿಷ-ವೃಕ್ಷೋಽಪಿ ಸಂವರ್ಧ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಭೇತ್ತುಮಸಾಂಪ್ರತಂ .. 1.268..  
 ಆದೌ ನ ವಾ ಪ್ರಣಯಿನಾಂ ಪ್ರಣಯೋ ವಿಧೇಯೋ  
 ದತ್ತೋಽಥವಾ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪರಿಪೋಷಣೀಯಃ .  
 ಉತ್ಕಿಷ್ಟ್ಯ ಯತ್ ಕ್ಷಿಪತಿ ತತ್ ಪ್ರಕರೋತಿ ಲಜ್ಜಾಂ  
 ಭೂಮೌ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಪತನಾದ್ಭಯಮೇವ ನಾಸ್ತಿ .. 1.269..  
 ಉಪಕಾರಿಷು ಯಃ ಸಾಧುಃ ಸಾಧುತ್ವೇ ತಸ್ಯ ಕೋ ಗುಣಃ .  
 ಅಪಕಾರಿಷು ಯಃ ಸಾಧುಃ ಸ ಸಾಧುಃ ಸದ್ಭಿರುಚ್ಯತೇ .. 1.270..  
 ತದ್ರೋಹ-ಬುದ್ಧೇರಪಿ ಮಯಾಸ್ಯ ನ ವಿರುದ್ಧಮಾಚರಣೀಯಂ .  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ನೈಷ ರಾಜ-ಧರ್ಮೋ ಯದ್ರೋಹ-ಬುದ್ಧಿರಪಿ ಕ್ಷಮ್ಯತೇ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-

ತುಲ್ಯಾರ್ಥಂ ತುಲ್ಯ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಮರ್ಮಜ್ಞಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಂ .

ಅರ್ಧ-ರಾಜ್ಯ-ಹರಂ ಭೃತ್ಯಂ ಯೋ ನ ಹನ್ಯಾತ್ ಸ ಹನ್ಯತೇ .. 1.271..

ಅಪರಂ ತ್ವಯಾಸ್ಯ ಸಖಿತ್ವಾತ್ ಸರ್ವೋಽಪಿ ರಾಜ-ಧರ್ಮಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಃ ರಾಜ-  
ಧರ್ಮಾಭಾವಾತ್ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಪರಿಜನೋ ವಿರಕ್ತಿಂ ಗತಃ . ಯಃ ಸಂಜೀವಕಃ ಶಷ್ಟ-  
ಭೋಜೀ . ಭವಾನ್ ಮಾಂಸಾದಃ . ತವ ಪ್ರಕೃತಯಶ್ಚ ಯತ್ ತವಾವಧ್ಯವ್ಯಸಾಯಿ-  
ಬಾಹ್ಯಂ ಕುತಸ್ತಾಸಾಂ ಮಾಂಸಾಶನಂ . ಯದ್ರಹಿತಾಸ್ತ್ವಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯಾಸ್ಯಂತಿ .  
ತತೋಽಪಿ ತ್ವಂ ವಿನಷ್ಟ ಏವ . ಅಸ್ಯ ಸಂಗತ್ಯಾ ಪುನಸ್ತೇ ನ ಕದಾಚಿದಾಖೇಟಕೇ  
ಮತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಾದೃಶೈಃ ಸೇವ್ಯತೇ ಭೃತ್ಯೈರ್ಯಾದೃಶಾಂಶ್ಚೋಪಸೇವತೇ .

ಕದಾಚಿನ್ ನಾತ್ರ ಸಂದೇಹಸ್ತಾದೃಗ್ಭವತಿ ಪೂರುಷಃ .. 1.272..

ತಥಾ ಚ-

ಸಂತಪ್ತಾಯಸಿ ಸಂಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಪಯಸೋ ನಾಮಾಪಿ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ

ಮುಕ್ತ-ಕಾರತಯಾ ತದೇವ ನಲಿನೀ-ಪತ್ರ-ಸ್ಥಿತಂ ರಾಜತೇ .

ಸ್ವಾತೌ ಸಾಗರ-ಶುಕ್ತಿ-ಕುಕ್ಷಿ-ಪತಿತಂ ತಜ್ ಜಾಯತೇ ಮೌಕ್ತಿಕಂ

ಪ್ರಾಯೀಣಾಧಮ-ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ-ಗುಣಃ ಸಂವಾಸತೋ ಜಾಯತೇ .. 1.273..

ತಥಾ ಚ-

ಅಸತಾಂ ಸಂಗ-ದೋಷೇಣ ಸತೀ ಯಾತಿ ಮತಿರ್ಭ್ರಮಂ .

ಏಕ-ರಾತ್ರಿ-ಪ್ರವಾಸೇನ ಕಾಷ್ಠಂ ಮುಂಜೇ ಪ್ರಲಂಬಿತಂ .. 1.274..

ಅತ ಏವ ಸಂತೋ ನೀಚ-ಸಂಗಂ ವರ್ಜಯಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಹವಿಜ್ಞಾತ-ಶೀಲಸ್ಯ ಪ್ರದಾತವ್ಯಃ ಪ್ರತಿಶ್ರಯಃ .

ಮತ್-ಕುಣಸ್ಯ ಚ ದೋಷೇಣ ಹತಾ ಮಂದ-ವಿಸರ್ಪಿಣೀ .. 1.275..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 9 ಮಂದ-ವಿಸರ್ಪಿಣೀ-ನಾಮ-ಯೂಕಾ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಯಚಿನ್ ಮಹೀಪತೇರ್ಮನೋರಮಂ ಶಯನ-ಸ್ಥಾನಂ . ತತ್ರ ಶ್ವೇತತರ-  
ಪಟ-ಯುಗಲ-ಮಧ್ಯ-ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಮಂದ-ವಿಸರ್ಪಿಣೀ ಯೂಕಾ ಪ್ರತಿವಸತಿ  
ಸ್ಮ . ಸಾ ಚ ತಸ್ಯ ಮಹೀಪತೇ ರಕ್ತಮಾಸ್ವಾದಯಂತೀ ಸುಖೇನ ಕಾಲಂ  
ನಯಮಾನಾ ತಿಷ್ಠತಿ . ಅನ್ಯೇ-ದ್ಯುಶ್ಚ ತತ್ರ ಶಯನೇ ಕ್ವಚಿದ್ಭ್ರಾಮ್ಯನ್ನಗ್ನಿಮುಖೋ  
ನಾಮ ಮತ್ಕುಣಃ ಸಮಾಯಾತಃ . ಅಥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ವಿಷಣ್ಣ-ವದನಾ  
ಪೋವಾಚ . ಭೋಽಗ್ನಿಮುಖ ಕುತಸ್ತ್ವಮತ್ರಾನುಚಿತ-ಸ್ಥಾನೇ ಸಮಾಯಾತಃ



. ತದ್ಯಾವನ್ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವೇತ್ತಿ ತಾವಚ್ಛೇಘ್ರಂ ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ . ಸ ಆಹ-ಭಗವತಿ  
ಗೃಹಾಗತಸ್ಯಾಸಾಧೋರಪಿ ನೈತದ್ಯುಜ್ಯತೇ ವಕ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಏಹಾಗಚ್ಛ ಸಮಾವಿಶಾಸನಮಿದಂ ಕಸ್ಮಾಚ್ಛಿರಾದ್ವಶ್ಯಸೇ ಕಾ ವಾರ್ತೇತಿ  
ಸುದುರ್ಬಲೋಽಸಿ ಕುಶಲಂ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ದರ್ಶನಾತ್ .

ಏವಂ ಯೇ ಸಮುಪಾಗತಾನ್ ಪ್ರಣಯಿನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಲಪಂತಾದರಾತ್ ತೇಷಾಂ  
ಯುಕ್ತಮಶಂಕಿತೇನ ಮನಸಾ ಹರ್ಮ್ಯಾಣಿ ಗಂತುಂ ಸದಾ .. 1.276..

ಅಪರಂ ಮಯಾನೇಕ-ಮಾನುಷಾಣಾಮನೇಕ-ವಿಧಾನಿ ರುಧಿರಾಣಾಸ್ವಾದಿತಾನಾಹಾರ-  
ದೋಷಾತ್ ಕಟು-ತಿಕ್ತ-ಕಷಾಯಾಮ್ಲ-ರಸಾಸ್ವಾದಾನಿ ನ ಚ ಕದಾಚಿನ್ ಮಧುರ-  
ರಕ್ತಂ ಸಮಾಸ್ವಾದಿತಂ . ತದ್ಯದಿ ತ್ವಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರೋಷಿ ತದಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ವಿವಿಧ-  
ವ್ಯಂಜನಾನ್ವ-ಪಾನ-ಚೋಷ್ಯ-ಲೇಹ್ಯ-ಸ್ವಾದ್ವಾಹಾರ-ವಶಾದಸ್ಯ ಶರೀರೇ ಯನ್  
ಮಿಷ್ಟಂ ರಕ್ತಂ ಸಂಜಾತಂ ತದಾಸ್ವಾದನೇನ ಸೌಖ್ಯಂ ಸಂಪಾದಯಾಮಿ ಜಿಹ್ವಾಯಾ  
ಇತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ರಂಕಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ವಾಪಿ ಜಿಹ್ವಾ-ಸೌಖ್ಯಂ ಸಮಂ ಸ್ಮೃತಂ . ತನ್-  
ಮಾತ್ರಂ ಚ ಸ್ಮೃತಂ ಸಾರಂ ತದರ್ಥಂ ಯತತೇ ಜನಃ .. 1.277..

ಯದೇವ ನ ಭವೇಲ್ಲೋಕೇ ಕರ್ಮ ಜಿಹ್ವಾ-ಪ್ರತುಷ್ಟಿದಂ . ತನ್ ನ ಭೃತ್ಯೋ ಭವೇತ್  
ಕಶ್ಚಿತ್ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಶಗೋಽಥ ವಾ .. 1.278.. ಯದಸತ್ಯಂ ವದೇನ್ ಮತ್ಯೋಽ  
ಯದ್ವಾಸೇವ್ಯಂ ಚ ಸೇವತೇ . ಯದ್ಗಚ್ಛತಿ ವಿದೇಶಂ ಚ ತತ್ ಸರ್ವಮುದರಾರ್ಥತಃ  
.. 1.279..

ತನ್ ಮಯಾ ಗೃಹಾಗತೇನ ಬುಭುಕ್ಷಯಾ ಪೀಡ್ಯಮಾನೇನಾಪಿ ತ್ವತ್-  
ಸಕಾಶಾದ್ಭೋಜನಮರ್ಥನೀಯಂ . ತನ್ ನ ತ್ವಯೈಕಾಕಿನ್ಯಾಸ್ಯ ಭೂಪತೇ ರಕ್ತ-  
ಭೋಜನಂ ಕರ್ತುಂ ಯುಜ್ಯತೇ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಮಂದವಿಸರ್ಪಿಣಾಹ-ಭೋ ಮತ್ಕುಣ ! ಅಸ್ಯ ನೃಪತೇರ್ನಿದ್ರಾ-ವಶಂ  
ಗತಸ್ಯ ರಕ್ತಮಾಸ್ವಾದಯಾಮಿ .

ಪುನಸ್ತ್ವ ಮಗ್ನಿಮುಖಶ್ಚಪಲಶ್ಚ-ತದ್ಯದಿ ಮಯಾ ಸಹ ರಕ್ತ-ಪಾನಂ ಕರೋಷಿ ತತ್  
ತಿಷ್ಠ . ಅಭೀಷ್ಟತರ-ರಕ್ತಮಾಸ್ವಾದಯ . ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭಗವತೇವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ  
. ಯಾವತ್ ತ್ವಂ ನಾಸ್ವಾದಯಸಿ ಪ್ರಥಮಂ ನೃಪ-ರಕ್ತಂ ತಾವನ್ ಮಮ ದೇವ-  
ಗುರು-ಕೃತಃ ಶಪಥಃ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ತದಾಸ್ವಾದಯಾಮಿ . ಏವಂ ತಯೋಃ ಪರಸ್ಪರಂ  
ವದತೋಃ ಸ ರಾಜಾ ತಚ್ಛಯನಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರಸುಪ್ತಃ . ಅಥಾಸೌ ಮತ್ಕುಣೋ  
ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯೋತ್ಕೃಷ್ಟೈತ್ಸುಕ್ಯಾಜ್ ಜಾಗ್ರತಮಪಿ ತಂ ಮಹೀ-ಪತಿಮದಶತ್ . ಅಥ  
ವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ . ಸ್ವಭಾವೋ ನೋಪದೇಶೇನ ಶಕ್ಯತೇ ಕರ್ತುಮನ್ಯಥಾ .  
ಸುತಪ್ತಮಪಿ ಪಾನೀಯಂ ಪುನರ್ಗಚ್ಛತಿ ಶೀತತಾಂ .. 1.280.. ಯದಿ ಸ್ಯಾಚ್ಛೇತಲೋ  
ವಕ್ಷಿಃ ಶೀತಾಂಶುರ್ದಹನಾತ್ಮಕಃ . ನ ಸ್ವಭಾವೋಽತ್ರ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಶಕ್ಯತೇ

ಕರ್ತುಮನ್ಯಥಾ .. 1.281..

ಅಧಾಸೌ ಮಹೀಪತಿಃ ಸೂಚ್ಯಗ್ರ-ವಿದ್ಧ ಇವ ತಚ್ಚಯನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತತ್-  
ಕ್ಷಣಾದೇವೋತ್ಥಿತಃ . ಅಹೋ ಜ್ಞಾಯತಾಮತ್ರ ಪ್ರಚ್ಛಾದನ-ಪಟೇ ಮತ್ಕುಣೋ  
ಯೂಕಾ ವಾ ನೂನಂ ತಿಷ್ಠತಿ ಯೇನಾಹಂ ದಷ್ಟ ಇತಿ . ಅಥ ಯೇ ಕಂಚುಕಿನಸ್ತತ್ರ  
ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ಸತ್ತರಂ ಪ್ರಚ್ಛಾದನ-ಪಟಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವೀಕ್ಷಾಂ  
ಚಕ್ರುಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸ ಮತ್ಕುಣಶ್ಚಾಪಲ್ಯಾತ್ ಖಟ್ವಾಂತಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸಾ  
ಮಂದವಿಸರ್ಪಿಣಪಿ ವಸ್ತ್ರ-ಸಂಧ್ಯಂತರ್ಗತಾ ತೈರ್ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾದಿತಾ ಚ .  
ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ನ ಹವಿಜ್ಞಾತ-ಶೀಲಸ್ಯ ಇತಿ .

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತ್ವಯಿಷ ವಧ್ಯಃ . ನೋ ಚೇತ್ ತ್ವಾಂ ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯತೀತಿ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಶ್ಚಾಭ್ಯಂತರಾ ಯೇನ ಬಾಹ್ಯಾಶ್ಚಾಭ್ಯಂತರೀಕೃತಾಃ .

ಸ ಏವ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಕಕುದ್ಧಮಃ .. 1.282..

ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 10 ಚಂಡರವ-ನಾಮ-ಶೃಗಾಲ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಚಂಡರವೋ ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ .  
ಸ ಕದಾಚಿತ್ ಕ್ಷುಧಾವಿಷ್ಟೋ ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯಾನ್ ನಗರ-ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಅಥ  
ತಂ ನಗರ-ವಾಸಿನಃ ಸಾರಮೇಯಾ ಅವಲೋಕ್ಯ ಸರ್ವತಃ ಶಬ್ದಾಯಮಾನಾಃ  
ಪರಿಧಾವ್ಯ ತೀಕ್ಷ್ಣ-ದಂಷ್ಟ್ರ ಆಗ್ನಿ-ಭರ್ಷಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ . ಸೋಽಪಿ ತೈರ್ಭಕ್ತ್ಯಮಾಣಃ  
ಪ್ರಾಣ-ಭಯಾತ್ ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ-ರಜಕ-ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ತತ್ರ ನೀಲೀ-ರಸ-  
ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಮಹಾ-ಭಾಂಡಂ ಸಜ್ಜೀಕೃತಮಾಸೀತ್ . ತತ್ರ ಸಾರಮೇಯೈರಾಕ್ರಾಂತೋ  
ಭಾಂಡ-ಮಧ್ಯೇ ಪತಿಸತಃ . ಅಥ ಯಾವನ್ ನಿಷ್ರಾಂತಸ್ತಾವನ್ ನೀಲೀ-ವರ್ಣಃ  
ಸಂಜಾತಃ . ತತ್ರಾಪರೇ ಸಾರಮೇಯಾಸ್ತಂ ಶೃಗಾಲಮಜಾನಂತೋ ಯಥಾಭೀಷ್ಟ-  
ದಿಶಂ ಜಗ್ಮುಃ . ಚಂಡರವೋಽಪಿ ದೂರತರಂ ಪ್ರದೇಶಮಾಸಾದ್ಯ ಕಾನನಾಭಿಮುಖಂ  
ಪ್ರತಸ್ಥೇ . ನ ಚ ನೀಲ-ವರ್ಣೇನ ಕದಾಚಿನ್ ನಿಜ-ರಂಗಸ್ಯ ಜ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ವಜ್ರ-ಲೇಪಸ್ಯ ಮೂರ್ಫಸ್ಯ ನಾರೀಣಾಂ ಕರ್ಕಟಸ್ಯ ಚ . ಏಕೋ ಗ್ರಹಸ್ತು  
ಮೀನಾನಾಂ ನೀಲೀಮದ್ಯಪಯೋರ್ಯಥಾ .. 1.283..

ಅಥ ತಂ ಹರ-ಗಲ-ಗರಲ-ತಮಾಲ-ಸಮ-ಪ್ರಭಮಪೂರ್ವಂ ಸತ್ತಮವಲೋಕ್ಯ  
ಸರ್ವೇ ಸಿಂಹ-ವ್ಯಾಘ್ರ-ದ್ವೀಪಿ-ವೃಕ-ಪ್ರಭೃತಯೋರಣ್ಯ-ನಿವಾಸಿನೋ ಭಯ-  
ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಚಿತ್ತಾಃ ಸಮಂತಾತ್ ಪಲಾಯನ-ಕ್ರಿಯಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ . ಕಥಯಂತಿ

ಚ-ನ ಜ್ಞಾಯತೇಸ್ಯ ಕೀದೃಗ್ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ ಪೌರುಷಂ ಚ . ತದ್ಗೂರತರಂ ಗಚ್ಛಾಮಃ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಯಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ವಿದ್ಯಾನ್ ನ ಕುಲಂ ನ ಪರಾಕ್ರಮಂ .

ನ ತಸ್ಯ ವಿಶ್ವನೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಯದೀಚ್ಛೇಚ್ಛಿಯಮಾತ್ಮನಃ .. 1.284..

ಚಂಡರವೋಽಪಿ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲಿತಾನ್ ವಿಜ್ಞಾಯೇದಮಾಹ-ಭೋ ಭೋಃ  
ಶ್ವಾಪದಾಃ ! ಕಿಂ ಯೂಯಂ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಸಂತ್ರನ್ನಾ ವ್ರಜಥ . ತನ್ ನ ಭೇತವ್ಯಂ  
. ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾದ್ಯ ಸ್ವಯಮೇವ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಿಹಿತಃ-ಯಚ್ಛ್ವಾ ಪದಾನಾಂ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜಾ  
ನಾಸ್ತಿ . ತತ್ ತ್ವಂ ಮಯಾದ್ಯ ಸರ್ವ-ಶ್ವಾಪದ-ಪ್ರಭುತ್ವೇಽಭಿಷಿಕ್ತಃ ಕಕುದ್ವಾಮಾಭಿಧಃ .  
ತತೋ ಗತ್ವಾ ಕ್ಷಿತಿ-ತಲೇ ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪರಿಪಾಲಯೇತಿ . ತತೋಽಹಮತ್ರಾಗತಃ  
. ತನ್ ಮಮ ಚೈತ್ರ-ಚ್ಛಾಯಾಯಾಂ ಸರ್ವೈರಪಿ ಶ್ವಾಪದೈರ್ವರ್ತಿತವ್ಯಂ . ಅಹಂ  
ಕಕುದ್ವಾಮೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ತೈಲೋಕೈಃ ಸಂಜಾತಃ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಸಿಂಹ-ವ್ಯಾಘ್ರ-ಪುರಃ-ಸರಾಃ ಶ್ವಾಪದಾಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಪ್ರಭೋ ಸಮಾದಿಶೇತಿ  
ವದಂತಸ್ತಂ ಪರಿವವ್ರುಃ . ಅಥ ತೇನ ಸಿಂಹಸ್ಯಾಮಾತ್ಯ-ಪದವೀ ಪ್ರದತ್ತಾ . ವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಯ  
ಶಯ್ಯಾ-ಪಾಲಕತ್ವಂ . ದ್ವೀಪಿನಸ್ತಾಂಬೂಲಾಧಿಕಾರಃ . ವೃಕಸ್ಯ ದ್ವಾರ-ಪಾಲಕತ್ವಂ .  
ಯೇ ಚಾತ್ಮೀಯಾಃ ಶೃಗಾಲಾಸ್ತೈಃ ಸಹಾಲಾಪ-ಮಾತ್ರಮಪಿ ನ ಕರೋತಿ . ಶೃಗಾಲಾಃ  
ಸರ್ವೇಽಪಧರ್ಮ-ಚಂದ್ರಂ ದತ್ತಾ ನಿಃಸಾರಿತಾಃ . ಏವಂ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಯ-ಕ್ರಿಯಯಾಂ  
ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ತೇ ಸಿಂಹಾದಯೋ ಮೃಗಾನ್ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ತತ್-ಪುರತಃ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಿ .  
ಸೋಽಪಿ ಪ್ರಭು-ಧರ್ಮೇಣ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತಾನ್ ಪ್ರವಿಭಜ್ಯ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ಏವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾಲೇ ಕದಾಚಿತ್ ತೇನ ಸಮಾಗತೇನ ದೂರ-ದೇಶೇ ಶಬ್ದಾಯಮಾನಸ್ಯ  
ಶೃಗಾಲ-ವೃಂದಸ್ಯ ಕೋಲಾಹಲೋಽಶ್ರಾವಿ . ತಂ ಶಬ್ದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುಲಕಿತ-  
ತನುರಾನಂದಾಶ್ರು-ಪೂರ್ಣ-ನಯನ ಉತ್ಥಾಯ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ವಿರೋತುಮಾರಬ್ಧವಾನ್  
. ಅಥ ತೇ ಸಿಂಹಾದಯಸ್ತಂ ತಾರ-ಸ್ವರಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಶೃಗಾಲೋಽಯಮಿತಿ ಮತ್ವಾ  
ಲಜ್ಜಾಯಾಧೋ-ಮುಖಾಃ ಕ್ಷಣಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋಃ ! ವಾಹಿತಾ ವಯಮನೇನ  
ಕ್ಷುದ್ರ-ಶೃಗಾಲೇನ . ತದ್ವದ್ಯತಾಮಿತಿ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಪಲಾಯಿತುಮಿಚ್ಛಂತತ್ರ ಸ್ಥಾನ ಏವ ಸಿಂಹಾದಿಭಿಃ ಖಂಡಶಃ  
ಕೃತೋ ಮೃತಶ್ಚ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ತ್ಯಕ್ತಾಶ್ಚಾಭ್ಯಂತರಾ ಯೇನ ಇತಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಪಿಂಗಲಕ ಆಹ-ಭೋ ದಮನಕ ! ಕಃ ಪ್ರತ್ಯಯೋಽತ್ರ ವಿಷಯೇ ಯತ್  
ಸ ಮಮೋಪರಿ ದುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧಿಃ .

ಸ ಆಹ-ಯದದ್ಯ ಮಮಾಗ್ರೇ ತೇನ ನಿಶ್ಚಯಃ ಕೃತೋ ಯತ್ ಪ್ರಭಾತೇ ಪಿಂಗಲಕಂ  
ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ . ತದತ್ರೈವ ಪ್ರತ್ಯಯಃ . ಪ್ರಭಾತೇವಸರ-ವೇಲಾಯಾಮಾರಕ್ತ-ಮುಖ-

ನಯನಃ ಸ್ಫುರಿತಾಧರೋ ದಿಶೋವಲೋಕಯನ್ನನುಚಿತ-ಸ್ಥಾನೋಪವಿಷ್ಟಸ್ತ್ವಾಂ  
 ಕ್ರೂರ-ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಿಲೋಕಯಿಷ್ಯತಿ . ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯದುಚಿತಂ ತತ್  
 ಕರ್ತವ್ಯಂ . ಇತಿ ಕಥಯಿತ್ವಾ ಸಂಜೀವಕ-ಸಕಾಶಂ ಗತಸ್ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಃ .  
 ಸಂಜೀವಕೋಽಪಿ ಸೋದ್ವೇಗಾಕಾರಂ ಮಂದ-ಗತ್ಯಾ ಸಮಾಯಾಂತಂ ತಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ  
 ಸಾದರತರಮುವಾಚ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಸ್ವಾಗತಂ . ಚಿರಾದ್ವೈಷ್ಟೋಽಸಿ . ಅಪಿ ಶಿವಂ  
 ಭವತಃ . ತತ್ ಕಥಯ ಯೇನಾದೇಯಮಪಿ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಗತಾಯ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ  
 . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ತೇ ಧನ್ಯಾಸ್ತೇ ವಿವೇಕ-ಜ್ಞಾಸ್ತೇ ಸಭ್ಯಾ ಇಹ ಭೂತಲೇ .  
 ಆಗಚ್ಛಂತಿ ಗೃಹೇ ಯೇಷಾಂ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಂ ಸುಹೃದೋ ಜನಾಃ .. 1.285..  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಥಂ ಶಿವಂ ಸೇವಕ-ಜನಸ್ಯ .  
 ಸಂಪತ್ತಯಃ ಪರಾಯತ್ನಾಃ ಸದಾ ಚಿತ್ತಮನಿವೃತ್ತಂ .  
 ಸ್ವ-ಜೀವಿತೇಽಪವಿಶ್ವಾಸಸ್ತೇಷಾಂ ಯೇ ರಾಜ-ಸೇವಕಾಃ .. 1.286..  
 ತಥಾ ಚ-

ಸೇವಯಾ ಧನಮಿಚ್ಛದ್ಭಿಃ ಸೇವಕೈಃ ಪಶ್ಯ ಯತ್ ಕೃತಂ .  
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ ಯಚ್ಛರೀರಸ್ಯ ಮೂಢೈಸ್ತದಪಿ ಹಾರಿತಂ .. 1.287..  
 ತಾವಜ್ ಜನ್ಮಾತಿ-ದುಃಖಾಯ ತತೋ ದುರ್ಗತತಾ ಸದಾ .  
 ತತ್ರಾಪಿ ಸೇವಯಾ ವೃತ್ತಿರಹೋ ದುಃಖ-ಪರಂಪರಾ .. 1.288..  
 ಜೀವಂತೋಽಪಿ ಮೃತಾಃ ಪಂಚ ಶ್ರೂಯಂತೇ ಕಿಲ ಭಾರತೇ .  
 ದರಿದ್ರೋ ವ್ಯಾಧಿತೋ ಮೂರ್ಖಃ ಪ್ರವಾಸೀ ನಿತ್ಯ-ಸೇವಕಃ .. 1.289..  
 ನಾಶ್ನಾತಿ ಸ್ವಚ್ಛಯೋತ್ಸುಕ್ಯಾದ್ವಿನಿದ್ರೋ ನ ಪ್ರಬುದ್ಧತೇ .  
 ನ ನೀಶಂಕಂ ವಚೋ ಬ್ರೂತೇ ಸೇವಕೋಽಪತ್ರ ಜೀವತಿ .. 1.290..  
 ಸೇವಾ ಶ್ವ-ವೃತ್ತಿರಾಖ್ಯಾತಾ ಯೈಸ್ತೈರ್ಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರಜಲ್ಪಿತಂ .  
 ಸ್ವಚ್ಛಂದಂ ಚರತಿ ಸ್ವಾತ್ರ ಸೇವಕಃ ಪರ-ಶಾಸನಾತ್ .. 1.291..  
 ಭೂ-ಶಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ಕೃಶತ್ವಂ ಲಘು-ಭೋಜನಂ .  
 ಸೇವಕಸ್ಯ ಯತೇರ್ಯದ್ವದ್ವಿಶೇಷಃ ಪಾಪ-ಧರ್ಮಜಃ .. 1.292..  
 ಶೀತಾತಪಾದಿ-ಕಷ್ಟಾನಿ ಸಹತೇ ಯಾನಿ ಸೇವಕಃ .  
 ಧನಾಯ ತಾನಿ ಚಾಲ್ಪಾನಿ ಯದಿ ಧರ್ಮಾನ್ ನ ಮುಚ್ಯತೇ .. 1.293..  
 ಮೃದುನಾಪಿ ಸುವೃತ್ತೇನ ಸುಶ್ಲಿಷ್ಟೇನಾಪಿ ಹಾರಿಣಾ .  
 ಮೋದಕೇನಾಪಿ ಕಿಂ ತೇನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಸ್ಯ ಸೇವಯಾ .. 1.294..  
 ಸಂಜೀವಕ ಆಹ-ಅಥ ಭವಾನ್ ಕಿಂ ವಕ್ತು-ಮನಾಃ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಮಿತ್ರ, ಸಚಿವಾನಾಂ ಮಂತ್ರ-ಭೇದಂ ನ ಯುಜ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೋ ಮಂತ್ರಂ ಸ್ವಾಮಿನೋ ಭಿದ್ಯಾತ್ ಸಾಚಿವ್ಯೇ ಸನ್-ನಿಯೋಜಿತಃ .  
 ಸ ಹತ್ವಾ ನೃಪ-ಕಾರ್ಯಂ ತತ್ ಸ್ವಯಂ ಚ ನರಕಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 1.295..  
 ಯೇನ ಯಸ್ಯ ಕೃತೋ ಭೇದಃ ಸಚಿವೇನ ಮಹೀಪತೇಃ .  
 ತೇನಾಶಸ್ತೃ-ವಧಸ್ತಸ್ಯ ಕೃತ ಇತಾಹ ನಾರದಃ .. 1.296..  
 ತಥಾಪಿ ಮಯಾ ತವ ಸ್ನೇಹ-ಪಾಶ-ಬದ್ಧೇನ ಮಂತ್ರ-ಭೇದಃ ಕೃತಃ . ಯತಸ್ತ್ವಂ ಮಮ  
 ವಚನೇನಾತ್ರ ರಾಜ-ಕುಲೇ ವಿಶ್ವಸ್ತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ವಿಶ್ರಂಭಾದ್ಯಸ್ಯ ಯೋ ಮೃತ್ಯುಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕಥಂಚನ .  
 ತಸ್ಯ ಹತ್ಯಾ ತದುತ್ಥಾ ಸಾ ಪ್ರಾಹೇದಂ ವಚನಂ ಮನುಃ .. 1.297..  
 ತತ್ ತವೋಪರಿ ಪಿಂಗಲಕೋಽಯಂ ದುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧಿಃ ಕಥಿತಂ ಚಾದ್ಯಾನೇನ ಮತ್-  
 ಪುರತಶ್ಚತುಷ್ಟರ್ಣತಯಾ-ಯತ್ ಪ್ರಭಾತೇ ಸಂಜೀವಕಂ ಹತ್ವಾ ಸಮಸ್ತ-ಮೃಗ-  
 ಪರಿವಾರಂ ಚಿರಾತ್ ತೃಪ್ತಿಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ .  
 ತತಃ ಸ ಮಯೋಕ್ತಃ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ನ ಯುಕ್ತಮಿದಂ ಯನ್ ಮಿತ್ರ-ದ್ರೋಹೇಣ  
 ಜೀವನಂ ಕ್ರಿಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅಪಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಧಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇನ ಶುದ್ಧತಿ .  
 ತದರ್ಥೇನ ವಿಚೀರ್ಣೇನ ನ ಕಥಂಚಿತ್ ಸುಹೃದ್ಬಹಃ .. 1.298..  
 ತತಸ್ತೇನಾಹಂ ಸಮರ್ಷೇಣೋಕ್ತಃ-ಭೋ ದುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧೇ, ಸಂಜೀವಕಸ್ತಾವಚ್ಚಷ್ಟ-  
 ಭೋಜೀ, ವಯಂ ಮಾಂಸಾಶಿನಃ . ತದಸ್ಮಾಕಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ ವೈರಮಿತಿ ಕಥಂ  
 ರಿಪುರುಪೇಕ್ಷ್ಯತೇ ? ತಸ್ಮಾತ್ ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪಾಯೈರ್ಹನ್ಯತೇ . ನ ಚ ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್  
 ದೋಷಃ ಸ್ಯಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ದತ್ವಾಪಿ ಕನ್ಯಕಾಂ ವೈರೀ ನಿಹಂತವ್ಯೋ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ .  
 ಅನ್ಯೋಪಾಯೈರಶಕ್ಯೋ ಯೋ ಹತೇ ದೋಷೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ .. 1.299..  
 ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಂ ನ ಮನ್ಯೇತ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಯುಧಿ ಸಂಗತಃ .  
 ಪ್ರಸುಪ್ತೋ ದ್ರೋಣ-ಪುತ್ರೇಣ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಃ ಪುರಾ ಹತಃ .. 1.300..  
 ತದಹಂ ತಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತ್ವತ್-ಸಕಾಶಮಿಹಾಗತಃ . ಸಾಂಪ್ರತಂ ಮೇ  
 ನಾಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸ-ಘಾತಕ-ದೋಷಃ . ಮಯಾ ಸುಗುಪ್ತ-ಮಂತ್ರಸ್ತವ ನಿವೇದಿತಃ .  
 ಅಥ ಯತ್ ತೇ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತತ್ ಕುರುಷ್ವ ಇತಿ . ಅಥ ಸಂಜೀವಕಸ್ತಸ್ಯ ತದ್ವಜ್ರ-  
 ಪಾತ-ದಾರುಣಂ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮೋಹಮುಪಗತಃ . ಅಥ ಚೇತನಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ  
 ಸವೈರಾಗ್ಯಮಿದಮಾಹ-ಭೋ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ದುರ್ಜನ-ಗಮ್ಯಾ ನಾರ್ಯಃ ಪ್ರಾಯೇಣಾಸ್ನೇಹವಾನ್ ಭವತಿ ರಾಜಾ .  
 ಕೃಪಣಾನುಸಾರಿ ಚ ಧನಂ ಮೇಘೋ ಗಿರಿ-ದುರ್ಗ-ವರ್ಷಿ ಚ .. 1.301..  
 ಅಹಂ ಹಿ ಸಮ್ಮತೋ ರಾಜ್ಞೋ ಯ ಏವಂ ಮನ್ಯತೇ ಕುಧೀಃ .

ಬಲೀವರ್ದಃ ಸ ವಿಜ್ಞೇಯೋ ವಿಷಾಣ-ಪರಿವರ್ಜಿತಃ .. 1.302..

ವರಂ ವನಂ ವರಂ ಭೈಕ್ಷಂ ವರಂ ಭಾರೋಪಜೀವನಂ .

ವರಂ ವ್ಯಾಧಿರ್ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ನಾಧಿಕಾರೇಣ ಸಂಪದಃ .. 1.303..

ತದ್ಯುಕ್ತಂ ಮಯಾ ಕೃತಂ ತದನೇನ ಸಹ ಮೈತ್ರೀ ವಿಹಿತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ವಿತ್ತಂ ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ಕುಲಂ .

ತಯೋರ್ಮೈತ್ರೀ ವಿವಾಹಶ್ಚ ನ ತು ಪುಷ್ಟ-ವಿಪುಷ್ಟಯೋಃ .. 1.304..

ತಥಾ ಚ-

ಮೃಗಾ ಮೃಗೈಃ ಸಂಗಮನುವ್ರಜಂತಿ

ಗಾವಶ್ಚ ಗೋಭಿಸ್ತುರಗಾಸ್ತುರಗೈಃ .

ಮೂರ್ಖಾಶ್ಚ ಮೂರ್ಖೈಃ ಸುಧಿಯಃ

ಸುಧೀಭಿಃ ಸಮಾನ-ಶೀಲ-ವ್ಯಸನೇನ ಸಖ್ಯಂ .. 1.305..

ತದ್ಯದಿ ಗತ್ವಾ ತಂ ಪ್ರಸಾದಯಾಮಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಪ್ರಸಾದಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಿಮಿತ್ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಹಿ ಯಃ ಪ್ರಕುಪ್ಯತಿ

ಧ್ರುವಂ ಸ ತಸ್ಯಾಪಗಮೇ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ .

ಅಕಾರಣ-ದ್ವೇಷ-ಪರೋ ಹಿ ಯೋ ಭವೇತ್

ಕಥಂ ನರಸ್ತಂ ಪರಿತೋಷಯತಿ .. 1.306..

ಅಹೋ ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಭಕ್ತಾನಾಮುಪಕಾರಿಣಾಂ ಪರ-ಹಿತ-ವ್ಯಾಪಾರ-ಯುಕ್ತಾತ್ಮನಾಂ

ಸೇವಾ-ಸಂವ್ಯವಹಾರ-ತತ್ತ್ವ-ವಿದುಷಾಂ ದ್ರೋಹ-ಚ್ಯುತಾನಾಮಪಿ .

ವ್ಯಾಪತ್ತಿಃ ಸ್ವಲಿತಾಂತರೇಷು ನಿಯತಾ ಸಿದ್ಧಿಭವೇದ್ವಾ ನ ವಾ

ತಸ್ಮಾದಂಬುಪತೇರಿವಾವನಿ-ಪತೇಃ ಸೇವಾ ಸದಾ ಶಂಕಿನೀ .. 1.307..

ತಥಾ ಚ-

ಭಾವ-ಸ್ಥಿಗ್ಧೈ ರುಪಕೃತಮಪಿ ದ್ವೇಷ್ಯತಾಂ ಯಾತಿ ಲೋಕೇ

ಸಾಕ್ಷಾದನ್ಯೈ ರಪಕೃತಮಪಿ ಪ್ರೀತಯೇ ಚೋಪಯಾತಿ .

ದುರ್ಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವಾನ್ ನೃಪತಿ-ಮನಸಾಂ ನೈಕ-ಭಾವಾಶ್ರಯಾಣಾಂ

ಸೇವಾ-ಧರ್ಮಃ ಪರಮ-ಗಹನೋ ಯೋಗಿನಾಮಪಗಮ್ಯಃ .. 1.308..

ತತ್ ಪರಿಜ್ಞಾತಂ ಮಯಾ ಮತ್-ಪ್ರಸಾದಮಸಹಮಾನ್ಯೈಃ ಸಮೀಪವರ್ತಿಭಿರೇಷ

ಪಿಂಗಲಕಃ ಪ್ರಕೋಪಿತಃ . ತೇನಾಯಂ ಮಮಾದೋಷಸ್ಯಾಪೇವಂ ವದತಿ . ಉಕ್ತಂ

ಚ-

ಪ್ರಭೋಃ ಪ್ರಸಾದಮನ್ಯಸ್ಯ ನ ಸಹಂತೀಹ ಸೇವಕಾಃ .

ಸಪತ್ನ್ಯ ಇವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಸಪತ್ನ್ಯಾಃ ಸುಕೃತೈರಪಿ .. 1.309..

ಭವತಿ ಚೈವಂ ಯದ್ಗುಣವತ್ಪು ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿಷು ಗುಣ-ಹೀನಾನಾಂ ನ ಪ್ರಸಾದೋ  
ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗುಣವತ್ತರ-ಪಾತ್ರೇಣ ಛಾದ್ಯಂತೇ ಗುಣಿನಾಂ ಗುಣಾಃ .

ರಾತ್ರೌ ದೀಪ-ಶಿಖಾ-ಕಾಂತಿರ್ನ ಭಾನಾವುದಿತೇ ಸತಿ .. 1.310..

ದಮನಕ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಯದೇವಂ ತನ್ ನಾಸ್ತಿ ತೇ ಭಯಂ .  
ಪ್ರಕೋಪಿತೋಽಪಿ ಸ ದುರ್ಜನೈಸ್ತವ ವಚನ-ರಚನಯಾ ಪ್ರಸಾದಂ ಯಾಸ್ಯತಿ

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ನ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ . ಲಘೂನಾಮಪಿ ದುರ್ಜನಾನಾಂ  
ಮಧ್ಯೇ ವಸ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ . ಉಪಾಯಾಂತರಂ ವಿಧಾಯ ತೇ ನೂನಂ ಘ್ನಂತಿ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಹವಃ ಪಂಡಿತಾಃ ಕ್ಷುದ್ರಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಾಯೋಪಜೀವಿನಃ .

ಕುರ್ಯುಃ ಕೃತ್ಯಮಕೃತ್ಯಂ ವಾ ಉಷ್ಟ್ರೇ ಕಾಕಾದಯೋ ಯಥಾ .. 1.311..

ದಮಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 11 ಮದೋತ್ಕಟ-ಸಿಂಹ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಮದೋತ್ಕಟೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರತಿವಸ ತಿ ಸ್ಮ  
. ತಸ್ಯ ಚಾನುಚರಾ ಅನ್ಯೇ ದ್ವೀಪಿ-ವಾಯಸ-ಗೋಮಾಯವಃ ಸಂತಿ . ಅಥ  
ಕದಾಚಿತ್ ತೈರಿತಸ್ತತೋ ಭ್ರಮದ್ಭಿಃ ಸಾರ್ಥಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಃ ಕ್ರಥನಕೋ ನಾಮೋಷ್ಟೋ  
ದೃಷ್ಟಃ . ಅಥ ಸಿಂಹ ಆಹ-ಅಹೋ ಅಪೂರ್ವಮಿದಂ ಸತ್ತ್ವಂ . ತಜ್ ಜ್ಞಾಯತಾಂ  
ಕಿಮೇತದಾರಣ್ಯಕಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಂ ವೇತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಗ್ರಾಮ್ಯೋಽಯಮುಷ್ಟ್ಯ-ನಾಮಾ ಜೀವ-  
ವಿಶೇಷಸ್ತವ ಭೋಜ್ಯಃ . ತದ್ವ್ಯಾಪಾದ್ಯತಾಂ . ಸಿಂಹ ಆಹ-ನಾಹಂ ಗೃಹಮಾಗತಂ  
ಹನ್ಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ಗೃಹಂ ಶತ್ರುಮಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಿಶ್ವಸ್ತಮಕುತೋಭಯಂ . ಯೋ  
ಹನ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಪಾಪಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚತಬ್ರಾಹ್ಮಣಘಾತಜಂ .. 1.312..

ತದಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಮತ್-ಸಕಾಶಮಾನೀಯತಾಂ ಯೇನಾಸ್ಯಾಗಮ-  
ಕಾರಣಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ .

ಅಥಾಸೌ ಸರ್ವೈರಪಿ ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಾಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಮದೋತ್ಕಟ-  
ಸಕಾಶಮಾನೀತಃ ಪ್ರಣಮ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಶ್ಚ . ತತಸ್ತಸ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಸ್ತೇನಾತ್ಮ-ವೃತ್ತಾಂತಃ  
ಸಾರ್ಥ-ಭ್ರಂಶ-ಸಮುದ್ಭವೋ ನಿವೇದಿತಃ . ತತಃ ಸಿಂಹೇನೋಕ್ತಂ-ಭೋಃ ಕ್ರಥನಕ !  
ಮಾ ತ್ವಂ ಗ್ರಾಮಂ ಗತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಭಾರೋದ್ವಹನ-ಕಷ್ಟ-ಭಾಗೀ ಭೂಯಾಃ

. ತದತ್ಯೈವಾರಣ್ಯೇ ನಿರ್ವಿಶಂಕೋ ಮರಕತ-ಸದೃಶಾನಿ ಶಷ್ಟಾಗ್ರಾಣಿ ಭಕ್ಷಯನ್  
ಮಯಾ ಸಹ ಸದೈವ ವಸ . ಸೋಽಪಿ ತಥೇತುಕ್ತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಿಚರನ್ ನ  
ಕುತೋಽಪಿ ಭಯಮಿತಿ ಸುಖೇನಾಸ್ತೇ .

ತಥಾನ್ಯೇದ್ಯುರ್ಮದೋತ್ಕಟಸ್ಯ ಮಹಾ-ಗಜೇನಾರಣ್ಯ-ಚಾರಿಣಾ ಸಹ ಯುದ್ಧಮಭವತ್  
. ತತಸ್ತಸ್ಯ ದಂತ-ಮುಸಲ-ಪ್ರಹಾರೈರ್ವ್ಯಥಾ ಸಂಜಾತಾ . ವ್ಯಥಿತಃ ಕಥಮಪಿ  
ಪ್ರಾಣೈರ್ನ ವಿಯುಕ್ತಃ . ಅಥ ಶರೀರಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಾನ್ ನ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಪದಮಪಿ  
ಚಲಿತುಂ ಶಕ್ನೋತಿ . ತೇ ಸರ್ವೇ ಕಾಕಾದಯೋಽಪಪ್ರಭುತ್ವೇನ ಕ್ಷುಧಾವಿಷ್ಟಾಃ ಪರಂ  
ದುಃಖಂ ಭೇಜುಃ . ಅಥ ತಾನ್ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ! ಅನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಕುತ್ರಚಿತ್  
ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ಯೇನಾಹಮೇತಾಮಪಿ ದಶಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತದ್ಧತ್ವಾ ಯುಷ್ಮದ್ಭೋಜನಂ  
ಸಂಪಾದಯಾಮಿ .

ಅಥ ತೇ ಚತ್ವಾರೋಽಪಿ ಭ್ರಮಿತುಮಾರಬ್ಧಾ ಯಾವನ್ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ಪಶ್ಯಂತಿ  
ತಾವದ್ವಾಯಸ-ಶೃಗಾಲೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಮಂತ್ರಯತಃ . ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಭೋ ವಾಯಸ  
! ಕಿಂ ಪ್ರಭೂತ-ಭ್ರಾಂತೇನ . ಅಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಭೋಃ ಕ್ರಥನಕೋ ವಿಶ್ವಸ್ತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ .  
ತದೇನಂ ಹತ್ವಾ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾಂ ಕುರ್ಮಃ . ವಾಯಸ ಆಹ-ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ  
. ಪರಂ ಸ್ವಾಮಿನಾ ತಸ್ಯಾಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ ದತ್ತಮಾಸ್ತೇ ನ ವಧ್ಯೋಽಯಮಿತಿ .  
ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಭೋ ವಾಯಸ ! ಅಹಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ತಥಾ ಕರಿಷ್ಯೇ ಯಥಾ  
ಸ್ವಾಮೀ ವಧಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ತತ್ ತಿಷ್ಠಂತು ಭವಂತೋಽತ್ಯೈವ, ಯಾವದಹಂ ಗೃಹಂ  
ಗತ್ವಾ ಪ್ರಭೋರಾಜ್ಞಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚಾಗಚ್ಛಾಮಿ .

ಏವಮಭಿಧಾಯ ಸತ್ತ್ವರಂ ಸಿಂಹಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಸಿಂಹಮಾಸಾದ್ಯೇದಮಾಹ-  
ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಸಮಸ್ತಂ ವನಂ ಭ್ರಾಂತ್ವಾ ವಯಮಾಗತಾಃ . ನ ಕಿಂಚಿತ್  
ಸತ್ತ್ವಮಾಸಾದಿತಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಕುರ್ಮೋ ವಯಂ . ಸಂಪ್ರತಿ ವಯಂ ಬುಭುಕ್ಷಯಾ  
ಪದಮೇಕಮಪಿ ಪ್ರಚಲಿತುಂ ನ ಶಕ್ನುಮಃ . ದೇವೋಽಪಿ ಪಥ್ಯಾಶೀ ವರ್ತತೇ . ತದ್ಯದಿ  
ದೇವಾದೇಶೋ ಭವತಿ ತತ್ ಕ್ರಥನಕ-ಪಿಶಿತೇನಾದ್ಯ ಪಥ್ಯ-ಕ್ರಿಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ .

ಅಥ ಸಿಂಹಸ್ತಸ್ಯ ತದ್ದಾರುಣಂ ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಕೋಪಮಿದಮಾಹ-  
ಧಿಕ್ ಪಾಪಾಧಮ ! ಯದೇವಂ ಭೂಯೋಽಪಿ ವದಸಿ . ತತಸ್ತ್ವಾಂ ತತ್-  
ಕ್ಷಣಮೇವ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತೋ ಮಯಾ ತಸ್ಯಾಭಯಂ ಪ್ರದತ್ತಂ . ತತ್ ಕಥಂ  
ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಗೋ-ಪ್ರದಾನಂ ನ ಮಹೀ-ಪ್ರದಾನಂ ನ ಚಾನ್ವ-ದಾನಂ ಹಿ ತಥಾ ಪ್ರಧಾನಂ .  
ಯಥಾ ವದಂತೀಹ ಬುಧಾಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಸರ್ವ-ಪ್ರದಾನೇಷ್ಟಭಯ-ಪ್ರದಾನಂ ..1.313..  
ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ಯದಭಯಪ್ರದಾನಂ ದತ್ತ್ವಾ ವಧಃ ಕ್ರಿಯತೇ  
ತದೇಷ ದೋಷೋ ಭವತಿ . ಪುನರ್ಯದಿ ದೇವಪಾದಾನಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಾತ್ಮನೋ



ಜೀವಿತವ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ತನ್ ನ ದೋಷಃ . ತತೋ ಯದಿ ಸ ಸ್ವಯಮೇವಾತ್ಮಾನಂ  
ವಧಾಯ ನಿಯೋಜಯತಿ ತದ್ವದ್ಯೋಽನ್ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯಾದೇಕತಮೋ  
ವದ್ಯ ಇತಿ ಯತೋ ದೇವಪಾದಾಃ ಪಥ್ಯಾಶಿನಃ ಕ್ಷುನ್ನಿರೋಧಾದಂತ್ಯಾಂ ದಶಾಂ  
ಯಾಸ್ಯಂತಿ . ತತ್ ಕಿಮೇತ್ಯೈಃ ಪ್ರಾಣೈರಸ್ಮಾಕಂ ಯೇ ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ನ ಯಾಸ್ಯಂತಿ .  
ಅಪರಂ ಪಶ್ಚಾದಪಸ್ಮಾಭಿವರ್ಷ್ಣಿ-ಪ್ರವೇಶಃ ಕಾರ್ಯೋ ಯದಿ ಸ್ವಾಮಿ-ಪಾದಾನಾಂ  
ಕಿಂಚಿದನಿಷ್ಠಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ಯಸ್ಮಿನ್ ಕುಲೇ ಯಃ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಧಾನಃ  
ಸ ಸರ್ವ-ಯತ್ನೈಃ ಪರಿರಕ್ಷಣೀಯಃ . ತಸ್ಮಿನ್ ವಿನಷ್ಟೇ ಸ್ವ-ಕುಲಂ ವಿನಷ್ಟಂ ನ  
ನಾಭಿ-ಭಂಗೇ ಹರಕಾ ವಹಂತಿ .. 1.314..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಮದೋತ್ಕಟ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತತ್ ಕುರುಷ್ವ ಯದ್ರೋಚತೇ .  
ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸ ಸತ್ತರಂ ಗತ್ವಾ ತಾನ್ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಸ್ವಾಮಿನೋ ಮಹತವಸ್ಥಾ ವರ್ತತೇ  
. ತತ್ ಕಿಂ ಪರ್ಯಟಿತೇನ ? ತೇನ ವಿನಾ ಕೋಽತ್ರಾಸ್ಮಾನ್ ರಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ ? ತದ್ಗತ್ವಾ  
ತಸ್ಯ ಕ್ಷುದ್ರೋಗಾತ್ ಪರ-ಲೋಕಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಯಾತ್ಮ-ಶರೀರ-ದಾನಂ ಕುರ್ವೋ ಯೇನ  
ಸ್ವಾಮಿ-ಪ್ರಸಾದಸ್ಯ ಅನ್ಯಥಾಂ ಗಚ್ಛಾಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಆಪದಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ ಸ್ವಾಮೀ ಯಸ್ಯ ಭೃತ್ಯಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ .

ಪ್ರಾಣೇಷು ವಿದ್ಯಮಾನೇಷು ಸ ಭೃತ್ಯೋ ನರಕಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 1.315..  
ತದನಂತರಂ ತೇ ಸರ್ವೇ ಬಾಷ್ಪ-ಪೂರಿತ-ದೃಶೋ ಮದೋತ್ಕಟಂ ಪ್ರಣಮ್ಯೋಪವಿಷ್ಣಾಃ

. ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮದೋತ್ಕಟ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಪ್ರಾಪ್ತಂ ದೃಷ್ಟಂ ವಾ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತಂ  
. ಅಥ ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯಾತ್ ಕಾಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ವಯಂ ತಾವತ್ ಸರ್ವತ್ರ  
ಪರ್ಯಟಿತಾಃ ಪರಂ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ ಮಾಸಾದಿತಂ ದೃಷ್ಟಂ ವಾ . ತದದ್ಯ ಮಾಂ  
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಧಾರಯತು ಸ್ವಾಮೀ, ಯೇನ ದೇವಸ್ಯಾಶ್ವಾಸನಂ ಭವತಿ  
ಮಮ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗ-ಪ್ರಾಪ್ತಿರಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ಯಸ್ಯಜೇತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಭೃತ್ಯೋ ಭಕ್ತಿ-ಸಮನ್ವಿತಃ . ಸ ಪರಂ  
ಪದಮಾಪ್ನೋತಿ ಜರಾ-ಮರಣ-ವರ್ಜಿತಂ .. 1.316..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಸ್ವಲ್ಪ-ಕಾರ್ಯೋ ಭವಾನ್ . ತವ ಭಕ್ಷಣಾತ್  
ಸ್ವಾಮಿನಸ್ತಾವತ್ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ ನ ಭವತಿ . ಅಪರೋ ದೋಷಶ್ಚ ತಾವತ್  
ಸಮುತ್ಪದ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕಾಕ-ಮಾಂಸಂ ತಥೋಚ್ಛಿಷ್ಯಂ ಸ್ತೋಕಂ ತದಪಿ ದುರ್ಬಲಂ .  
ಭಕ್ತಿತೇನಾಪಿ ಕಿಂ ತೇನ ಯೇನ ತೃಪ್ತರ್ನ ಜಾಯತೇ .. 1.317..

ತದ್ಧರ್ಷಿತಾ ಸ್ವಾಮಿ-ಭಕ್ತಿರ್ಭವತಾ ಗತಂ ಚ ಆನ್ಯಥಾಂ ಭರ್ತೃ-ಪಿಂಡಸ್ಯ  
ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚೋಭಯ-ಲೋಕೇ ಸಾಧು-ವಾದಃ . ತದಪಸರಾಗ್ರತಃ . ಅಹಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ  
ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಶೃಗಾಲಃ ಸಾದರಂ ಪ್ರಣಮ್ಯೋಪವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಾಹ-

ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಮಾಂ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾದ್ಯ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾಂ ವಿಧಾಯ ಮಮೋಭಯ-  
ಲೋಕ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಕುರು . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸ್ವಾಮ್ಯಾಯತ್ತಾಃ ಸದಾ ಪ್ರಾಣಾ ಭೃತ್ಯಾನಾಮರ್ಜಿತಾ ಧನೈಃ . ಯತಸ್ತತೋ ನ  
ದೋಷೋಽಸ್ಮಿ ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಣ-ಸಂಭವಃ .. 1.318..

ಅಥ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ದ್ವೀಪಾಹ-ಭೋಃ ಸಾಧೂಕ್ತಂ ಭವತಾ ಪುನರ್ಭವಾನಪಿ ಸ್ವಲ್ಪ-  
ಕಾಯಃ ಸ್ವ-ಜಾತಿಶ್ಚ ನಖಾಯುಧತ್ವಾದಭಕ್ಷ್ಯ ಏವ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ನಾಭಕ್ಷ್ಯಂ  
ಭಕ್ಷಯೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಾಣೈಃ ಕಂಠ-ಗತ್ಯೈರಪಿ . ವಿಶೇಷಾತ್ ತದಪಿ ಸ್ತೋಕಂ ಲೋಕ-  
ದ್ವಯ-ವಿನಾಶಕಂ .. 1.319..

ತದ್ಧರ್ಶಿತಂ ತ್ವಯಾತ್ಮನಃ ಕೌಲೀನ್ಯಂ . ಅಥ ವಾ ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ- ಏತದರ್ಥಂ  
ಕುಲೀನಾನಾಂ ನೃಪಾಃ ಕುರ್ವಂತಿ ಸಂಗ್ರಹಂ . ಆದಿ-ಮಧ್ಯಾವಸಾನೇಷು ನ ತೇ  
ಗಚ್ಛಂತಿ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ .. 1.320..

ತದಪಸರಾಗ್ರತಃ, ಯೇನಾಹಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ದ್ವೀಪೀ  
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮದೋತ್ಕಟಮಾಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಕ್ರಿಯತಾಮದ್ಯ ಮಮ ಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರಾಣ-  
ಯಾತ್ರಾ . ದೀಯತಾಮಕ್ಷಯೋ ವಾಸಃ ಸ್ವರ್ಗೇ . ಮಮ ವಿಸ್ತಾರ್ಯತಾಂ ಕ್ಷಿತಿ-ತಲೇ  
ಪ್ರಭೂತಂ ಯಶಃ . ತನ್ ನಾತ್ರ ವಿಸ್ಮಯಃ ಕಾರ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ಮೃತಾನಾಂ  
ಸ್ವಾಮಿನಃ ಕಾರ್ಯೇ ಭೃತ್ಯಾನಾಮನುವರ್ತಿನಾಂ . ಭವೇತ್ ಸ್ವರ್ಗೇ ಅಕ್ಷಯೋ  
ವಾಸಃ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಧರಣೀ-ತಲೇ .. 1.321..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕ್ರಥನಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಏತ್ಯೆಸ್ತಾವತ್ ಸರ್ವೈರಪಿ ಶೋಭಾ-  
ವಾಕ್ಯಾನುಕ್ತಾನಿ ನ ಚೈಕೋಽಪಿ ಸ್ವಾಮಿನಾ ವಿನಾಶಿತಃ . ತದಹಮಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತ-ಕಾಲಂ  
ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಚಿತ್ರಕಂ ಯೇನ ಮದ್ವಚನಮೇತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಸಮರ್ಥಯಂತಿ . ಇತಿ  
ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪೋವಾಚ-ಭೋಃ ಸತ್ಯಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ ಪರಂ ಭವಾನಪಿ ನಖಾಯುಧಃ .  
ತತ್ ಕಥಂ ಭವಂತಂ ಸ್ವಾಮೀ ಭಕ್ಷಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ- ಮನಸಾಪಿ ಸ್ವಜಾತ್ಯಾನಾಂ  
ಯೋಽನಿಷ್ಠಾನಿ ಪ್ರಚಿಂತಯೇತ್ . ಭವಂತಿ ತಸ್ಯ ತಾನೇವ ಇಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ  
.. 1.322..

ತದಪಸರಾಗ್ರತಃ, ಯೇನಾಹಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯಾಮಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ  
ಕ್ರಥನಕೋಽಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯೋವಾಚ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಏತೇಽಭಕ್ತ್ಯಾಸ್ತವ ತನ್  
ಮಮ ಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ ವಿಧೀಯತಾಂ ಯೇನ ಮಮೋಭಯ-ಲೋಕ-  
ಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಯಜ್ಞಾನೋಽಪಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ತಾಂ ಗತಿಂ ನೈವ ಯೋಗಿನಃ . ಯಾಂ ಯಾಂತಿ  
ಪೋಜ್ಞಿ-ತ-ಪ್ರಾಣಾಃ ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ಸೇವಕೋತ್ತಮಾಃ .. 1.323..

ಏವಮಭಿಹಿತೇ ತಾಭ್ಯಾಂ ಶೃಗಾಲ-ಚಿತ್ರಕಾಭ್ಯಾಂ ವಿದಾರಿತೋಭಯ-ಕುಕ್ಷಿಃ ಕ್ರಥನಕಃ  
ಪ್ರಾಣಾನತ್ಯಾಕ್ಷೀತ್ . ತತಶ್ಚ ತೈಃ ಕ್ಷುದ್ರ-ಪಂಡಿತೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಭಕ್ಷಿತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಬಹವಃ ಪಂಡಿತಾಃ ಕ್ಷುದ್ರಾಃ ಇತಿ .

ತದ್ಭದ್ರ, ಕ್ಷುದ್ರ-ಪರಿವಾರೋಽಯಂ ತೇ ರಾಜಾ ಮಯಾ ಸಮ್ಯಗ್ಜಾತಃ .

ಸತಾಮಸೇವ್ಯಂ ಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಶುದ್ಧ-ಪ್ರಕೃತೌ ರಾಜ್ಞಿ ಜನತಾ ನಾನುರಜ್ಯತೇ .

ಯಥಾ ಗೃಧ್ರ-ಸಮಾಸನ್ನಃ ಕಲಹಂಸಃ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 1.324..

ತಥಾ ಚ-

ಗೃಧ್ರಾಕಾರೋಽಪಿ ಸೇವ್ಯಃ ಸ್ಯಾದ್ಧಂಸಾಕಾರೈಃ ಸಭಾಸದೈಃ .

ಹಂಸಾಕಾರೋಽಪಿ ಸಂತ್ಯಾಜ್ಯೋ ಗೃಧ್ರಾಕಾರೈಃ ಸ ತೈರ್ನೃಪಃ .. 1.325..

ತನ್ ನೂನಂ ಮಮೋಪರಿ ಕೇನಚಿದ್ಧುರ್ಜನೇನಾಯಂ ಪ್ರಕೋಪಿತಃ, ತೇನೈವಂ

ವದತಿ . ಅಥವಾ ಭವತೇತತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮೃದುನಾ ಸಲಿಲೇನ ಖನ್ಯಮಾ

ನಾನ್ಯವದ್ಧ್ಯಷ್ಟಂತಿ ಗಿರೇರಪಿ ಸ್ಥಲಾನಿ .

ಉಪಜಾಪವಿದಾಂ ಚ ಕರ್ಣ-ಜಾಪೈಃ

ಕಿಮು ಚೇತಾಂಸಿ ಮೃದೂನಿ ಮಾನವಾನಾಂ .. 1.326..

ಕರ್ಣ-ವಿಷೇಣ ಚ ಭಗ್ನಃ ಕಿಂ ಕಿಂ ನ ಕರೋತಿ ಬಾಲಿಶೋ ಲೋಕಃ .

ಕ್ಷಪಣಕತಾಮಪಿ ಧತ್ತೇ ಪಿಬತಿ ಸುರಾಂ ನರಕ-ಪಾಲೇನ .. 1.327..

ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಪಾದಾಹತೋಽಪಿ ದೃಢ-ದಂಡ-ಸಮಾಹತೋಽಪಿ

ಯಂ ದಂಷ್ಟ್ರಯಾ ಸ್ಪೃಶತಿ ತಂ ಕಿಲ ಹಂತಿ ಸರ್ಪಃ .

ಕೋಽಪೇಷ ಏವ ಪಿಶುನೋಗ್ರ-ಮನುಷ್ಯ-ಧರ್ಮಃ

ಕರ್ಣೇ ಪರಂ ಸ್ಪೃಶತಿ ಹಂತಿ ಪರಂ ಸಮೂಲಂ .. 1.328..

ತಥಾ ಚ-

ಅಹೋ ಖಲ-ಭುಜಂಗಸ್ಯ ವಿಪರೀತೋ ವಧ-ಕ್ರಮಃ .

ಕರ್ಣೇ ಲಗತಿ ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಣೈರನ್ಯೋ ವಿಯುಜ್ಯತೇ .. 1.329..

ತದೇವಂ ಗತೇಽಪಿ ಕಿಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಹಂ ತ್ವಾಂ ಸುಹೃದ್ಭಾವಾತ್ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ .

ದಮನಕ ಆಹ-ತದ್ದೇಶಾಂತರ-ಗಮನಂ ಯುಜ್ಯತೇ . ನೈವಂ-ವಿಧಸ್ಯ ಕುಸ್ವಾಮಿನಃ

ಸೇವಾಂ ವಿಧಾತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗುರೋರಪವಲಿಪ್ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಮಜಾನತಃ .

ಉತ್ಪಥ-ಪ್ರತಿಪನ್ನಸ್ಯ ಪರಿತ್ಯಾಗೋ ವಿಧೀಯತೇ .. 1.330..

ಸಂಜೀವಕ ಆಹ-ಅಸ್ಮಾಕಮುಪರಿ ಸ್ವಾಮಿನಿ ಕುಪಿತೇ ಗಂತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ, ನ ಚಾನ್ಯತ್ರ

ಗತಾನಾಮಪಿ ನಿರ್ವೃತಿರ್ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಹತಾಂ ಯೋಽಪರಾಧ್ಯೇನ ದೂರಸ್ಥೋಽಸ್ಮೀತಿ ನಾಶ್ವಸೇತ್ .

ದೀರ್ಘೌ ಬುದ್ಧಿಮತೋ ಬಾಹೂ ತಾಭ್ಯಾಂ ಹಿಂಸತಿ ಹಿಂಸಕಂ .. 1.331..

ತದ್ಯುದ್ಧಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಮೇ ನಾನ್ಯದಸಿತ್ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ತಾನ್ ಹಿ ತೀರ್ಥೈಸ್ತಪನಾ ಚ ಲೋಕಾನ್

ಸ್ವಗೈಷಿಣೋ ದಾನ-ಶತೈಃ ಸುವೃತ್ತೈಃ .

ಕ್ಷಣೇನ ಯಾನ್ ಯಾಂತಿ ರಣೇಷು ಧೀರಾಃ

ಪ್ರಾಣಾನ್ ಸಮುಜ್ಞಂತಿ ಹಿ ಯೇ ಸುಶೀಲಾಃ .. 1.332..

ಮೃತೈಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸ್ವಗೋರ್ ಜೀವದ್ಭಿಃ ಕೀರ್ತಿರುತ್ತಮಾ .

ತದುಭಾವಪಿ ಶೂರಾಣಾಂ ಗುಣಾವೇಶೌ ಸುದುರ್ಲಭೌ .. 1.333..

ಲಲಾಟ-ದೇಶೇ ರುಧಿರಂ ಸ್ರವತ್ ತು

ಶೂರಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಪ್ರವಿಶೇಚ್ಚ ವಕ್ತ್ರೇ .

ತತ್ ಸೋಮಪಾನೇನ ಸಮಂ ಭವೇಚ್ಚ

ಸಂಗ್ರಾಮ-ಯಜ್ಞೇ ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರದಿಷ್ಟಂ .. 1.334..

ತಥಾ ಚ-

ಹೋಮಾರ್ಥೈರ್ವಿಧಿವತ್ ಪ್ರದಾನ-ವಿಧಿನಾ ಸದ್ವಿಪ್ರ-ವೃಂದಾರ್ಚನೈರ್

ಯಜ್ಞೈರ್ಭೂರಿ-ಸುದಕ್ಷಿಣೈಃ ಸುವಿಹಿತೈಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಯತ್ ಫಲಂ .

ಸತ್-ತೀರ್ಥಾಶ್ರಮ-ವಾಸ-ಹೋಮ-ನಿಯಮೈಶ್ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದ್ಯೈಃ ಕೃತೈಃ

ಪುಂಭಿಸ್ತತ್-ಫಲಮಾಹವೇ ವಿಹಿತೈಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ .. 1.335..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ದಮನಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಯುದ್ಧಾಯ ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯೋಽಯಂ

ದೃಶ್ಯತೇ ದುರಾತ್ಮಾ . ತದ್ಯದಿ ಕದಾಚಿತ್ ತೀಕ್ಷ್ಣ-ಶೃಗಾಲಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ

ಪ್ರಹರಿಷ್ಯತಿ ತನ್ ಮಹಾನನರ್ಥಃ ಸಂಪತ್ಸ್ಯತೇ . ತದೇನಂ ಭೂಯೋಽಪಿ ಸ್ವ-

ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ತಥಾ ಕರೋಮಿ, ಯಥಾ ದೇಶಾಂತರ-ಗಮನಂ ಕರೋತಿ .

ಆಹ ಚ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ನಮ್ಯಗಭಿಹಿತಂ ಭವತಾ . ಪರಂ ಕಃ ಸ್ವಾಮಿ-ಭೃತ್ಯಯೋಃ

ಸಂಗ್ರಾಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಲವಂತಂ ರಿಪುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಿಲಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಗೋಪಯೇತ್ .

ಬಲವದ್ಭಿಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ-ಪ್ರಕಾಶತಾ .. 1.336..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಶತ್ರೋರ್ವಿಕ್ರಮಮಜ್ಞಾತ್ವಾ ವೈರಮಾರಭತೇ ಹಿ ಯಃ .

ಸ ಪರಾಭವಮಾಪ್ನೋತಿ ಸಮುದ್ರಷ್ ಟಿಟ್ಟಿಭಾದ್ಯಥಾ .. 1.337..

ಸಂಜೀವಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

ಕಥಾ 12 ಟಿಟ್ಟಿಭ-ದಂಪತೀ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಸಮುದ್ಯೈಕ-ದೇಶೇ ಟಿಟ್ಟಿಭ-ದಂಪತೀ ವಸತಃ . ತತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾಲ ಋತು-ಸಮಯಮಾಸಾದ್ಯ ಟಿಟ್ಟಿಭೀ ಗರ್ಭಮಾಧತ್ತ . ಆಸನ್ನ-ಪ್ರಸವಾ ಸತೀ ಸಾ ಟಿಟ್ಟಿಭಮೂಚೇ-ಭೋಃ ಕಾಂತ ! ಮಮ ಪ್ರಸವ-ಸಮಯೋ ವರ್ತತೇ . ತದ್ವಿಚಿಂತ್ಯತಾಂ ಕಿಮಪಿ ನಿರುಪದ್ರವಂ ಸ್ಥಾನಂ ಯೇನ ತತ್ರಾಹಮಂಡಕ-ಮೋಕ್ಷಣಂ ಕರೋಮಿ .

ಟಿಟ್ಟಿಭಃ ಪ್ರಾಹ-ಭದ್ರೇ ರಮ್ಯೋಽಯಂ ಸಮುದ್ರ-ಪ್ರದೇಶಃ . ತದತ್ಯೈವ ಪ್ರಸವಃ ಕಾರ್ಯಃ .

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಅತ್ರ ಪೂರ್ಣಿಮಾ-ದಿನೇ ಸಮುದ್ರ-ವೇಲಾ ಚರತಿ . ಸಾ ಮತ್ತ-ಗಜೇಂದ್ರಾನಪಿ ಸಮಾಕರ್ಷತಿ . ತದ್ಗೂರಮನ್ಯತ್ರ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ಥಾನಮನ್ವಿಷ್ಟತಾಂ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಿಹಸ್ಯ ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಭದ್ರೇ ನ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತ್ಯಾ . ಕಾ ಮಾತ್ರಾ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಯಾ ಮಮ ದೂಷಯಿಷ್ಯತಿ ಪ್ರಸೂತಿಂ . ಕಿಂ ನ ಶ್ರುತಂ ಭವತ್ಯಾ-ಬದ್ಧಾಂಬರ-ಚರ-ಮಾರ್ಗಂ ವ್ಯಪಗತ-ಧೂಮಂ ಸದಾ ಮಹದ್ಭಯದಂ .

ಮಂದ-ಮತಿಃ ಕಃ ಪ್ರವಿಶತಿ ಹುತಾಶನಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಮನುಜಃ .. 1.338..

ಮತ್ತೇಭ-ಕುಂಭ-ವಿದಲನ-ಕೃತ-ಶ್ರಮಂ ಸುಪ್ತಮಂತಕ-ಪ್ರತಿಮಂ .

ಯಮ-ಲೋಕ-ದರ್ಶನೇಚ್ಛುಃ ಸಿಂಹಃ ಬೋಧಯತಿ ಕೋ ನಾಮ .. 1.339..

ಕೋ ಗತ್ವಾ ಯಮ-ಸದನಂ ಸ್ವಯಮಂತಕಮಾದಿಶತಜಾತ-ಭಯಃ .

ಪ್ರಾಣಾನಪಹರ ಮತ್ತೋ ಯದಿ ಶಕ್ತಿಃ ಕಾಚಿದಸ್ತಿ ತವ .. 1.340..

ಪ್ರಾಲೇಯ-ಲೇಶ-ಮಿಶ್ರೇ ಮರುತಿ ಪ್ರಾಭಾತಿಕೇ ಚ ವಾತಿ ಜಡೇ .

ಗುಣ-ದೋಷ-ಜ್ಞಃ ಪುರುಷೋ ಜಲೇನ ಕಃ ಶೀತಮಪನಯತಿ .. 1.341..

ತಸ್ಮಾದ್ವಿಶ್ರಬ್ಧಾತ್ಯೈವ ಗರ್ಭಂ ಮುಂಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಃ ಪರಾಭವ-ಸಂತ್ರಸ್ತಃ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಸಂತ್ಯಜೇನ್ ನರಃ .

ತೇನ ಚೇತ್ ಪುತ್ರಿಣೀ ಮಾತಾ ತದ್ವಂಧ್ಯಾ ಕೇನ ಕಥ್ಯತೇ .. 1.342..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಮುದ್ರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ಗರ್ವಃ ಪಕ್ಷಿ-ಕೀಟಸ್ಯಾಸ್ಯ . ಅಥ ವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಉತ್ಕಿಪ್ಯ ಟಿಟ್ಟಿಭಃ ಪಾದಾವಾಸ್ತೇ ಭ ಗಭಯಾದ್ವಿವಃ .

ಸ್ವ-ಚಿತ್ತ-ಕಲ್ಪಿತೋ ಗರ್ವಃ ಕಸ್ಯ ನಾತ್ರಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ .. 1.343..

ತನ್ ಮಯಾಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುತೂಹಲಾದಪಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ . ಕಿಂ ಮಮೈಷೋಽಣ್ಡಾಪಹಾರೇ

ಕೃತೇ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಇತಿ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಪ್ರಸವಾನಂತರಂ ಪ್ರಾಣಯಾತ್ರಾರ್ಥಂ

ಗತಾಯಾಷ್ ಟಿಟ್ಟಿಭ್ಯಾಃ ಸಮುದ್ರೋ ವೇಲಾವ್ಯಾಜೇನಾಂಡಾನಪಜಹಾರ .

ಅಥಾಯಾತಾ ಸಾ ಟಿಟ್ಟಿಭೀ ಪ್ರಸವಸ್ಥಾನಂ ಶೂನ್ಯಮವಲೋಕ್ಯ ಪ್ರಲಪಂತೀ  
 ಟಿಟ್ಟಿಭಮೂಚೇ-ಭೋ ಮೂರ್ಖ ! ಕಥಿತಮಾಸೀನ್ ಮಯಾ ತೇ ಯತ್  
 ಸಮುದ್ರವೇಲಯಾ ಅಂಡಾನಾಂ ವಿನಾಶೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದ್ಗೂರತರಂ ವ್ರಜಾವಃ  
 ಪರಂ ಮೂಢತಯಾಹಂಕಾರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ವಚನಂ ನ ಕರೋಷಿ . ಅಥವಾ  
 ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ .

ಸುಹೃದಾಂ ಹಿತಕಾಮಾನಾಂ ನ ಕರೋತೀಹ ಯೋ ವಚಃ . ಸ ಕೂರ್ಮ ಇವ  
 ದುರ್ಬುದ್ಧಿಃ ಕಾಷ್ಠಾದ್ಭ್ರಷ್ಟೋ ವಿನಶ್ಯತಿ .. 1.344..

ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ? ಸಾಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 13 ಕಂಬುಗ್ರೀವಾಖ್ಯ-ಕೂರ್ಮ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿಜ್ ಜಲಾಶಯೇ ಕಂಬು-ಗ್ರೀವೋ ನಾಮ ಕಚ್ಚಪಃ . ತಸ್ಯ ಚ  
 ಸಂಕಟ-ವಿಕಟ-ನಾಮ್ನೀ ಮಿತ್ರೇ ಹಂಸ-ಜಾತೀಯೇ ಪರಮ-ಸ್ನೇಹ-ಕೋಟಿಮಾಶ್ರಿತೇ  
 ನಿತ್ಯಮೇವ ಸರಸ್ತೀರಮಾಸಾದ್ಯ ತೇನ ಸಹಾನೇಕ-ದೇವರ್ಷಿ-ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಕಥಾಃ  
 ಕೃತ್ವಾಸ್ತ-ಮಯ-ವೇಲಾಯಾಂ ಸ್ವ-ನೀಡಾ-ಸಂಶ್ರಯಂ ಕುರುತಃ . ಅಥ ಗಚ್ಛತಾ  
 ಕಾಲೇನಾವೃಷ್ಟಿ-ವಶಾತ್ ಸರಃ ಶನ್ಯಃ ಶನ್ಯಃ ಶೋಷಮಗಮತ್ . ತತಸ್ತದ್ಬಾಹು-  
 ದುಃಖಿತೌ ತಾವೂಚತುಃ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಜಂಬಾಲ-ಶೇಷಮೇತತ್-ಸರಃ ಸಂಜಾತಂ .  
 ತತ್ ಕಥಂ ಭವಾನ್ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ವ್ಯಾಕುಲತ್ವಂ ನೋ ಹೃದಿ ವರ್ತತೇ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕಂಬುಗ್ರೀವ ಆಹ-ಭೋಃ, ಸಾಂಪ್ರತಂ ನಾಸ್ತಸ್ಮಾಕಂ ಜೀವಿತವ್ಯಂ  
 ಜಲಾಭಾವಾತ್ . ತಥಾಪುಪಾಯಶ್ಚಿಂತ್ಯತಾಮಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ನ ಧೈರ್ಯಂ ವಿಧುರೇಽಪಿ ಕಾಲೇ  
 ಧೈರ್ಯಾತ್ ಕದಾಚಿದ್ಗತಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ಸಃ .

ಯಥಾ ಸಮುದ್ರೇಽಪಿ ಚ ಪೋತ-ಭಂಗೇ  
 ಸಾಂಯಾತ್ರಿಕೋ ವಾಂಛತಿ ತರ್ತುಮೇವ .. 1.345..

ಅಪರಂ ಚ-

ಮಿತ್ರಾರ್ಥೇ ಬಾಂಧವಾರ್ಥೇ ಚ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಯತತೇ ಸದಾ .

ಜಾತಾಸ್ವಾಪತ್ತು ಯತ್ತೇನ ಜಗಾದೇದಂ ವಚೋ ಮನುಃ .. 1.346..

ತದಾನೀಯತಾಂ ಕಾಚಿದ್ಧೃಢ-ರಜ್ಜುರ್ಲಘು-ಕಾಷ್ಠಂ ವಾ . ಅನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಚ ಪ್ರಭೂತ-  
 ಜಲ-ಸನಾಥಂ ಸರಃ, ಯೇನ ಮಯಾ ಮಧ್ಯ-ಪ್ರದೇಶೇ ದಂತ್ಯೈರ್ಗೃಹೀತೇ ಸತಿ  
 ಯುವಾಂ ಕೋಟಿ-ಭಾಗಯೋಸ್ತತ್-ಕಾಷ್ಠಂ ಮಯಾ ಸಹಿತಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ತತ್-ಸರೋ  
 ನಯಥಃ .

ತಾವೂಚತುಃ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಏವಂ ಕರಿಷ್ಯಾವಃ . ಪರಂ ಭವತಾ ಮೌನ-ವ್ರತೇನ  
 ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ . ನೋ ಚೇತ್ ತವ ಕಾಷ್ಠಾತ್ ಪಾತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ .  
 ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಗಚ್ಛತಾ ಕಂಬುಗ್ರೀವೇಣಾಧೋಭಾಗ-ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ಕಿಂಚಿತ್  
 ಪುರಮಾಲೋಕಿತಂ . ತತ್ರ ಯೇ ಪೌರಾಸ್ತೇ ತಥಾ ನೀಯಮಾನಂ ವಿಲೋಕ್ಯ  
 ಸವಿಸ್ಮಯಮಿದಮೂಷುಃ-ಅಹೋ ಚಕ್ರಾಕಾರಂ ಕಿಮಪಿ ಪಕ್ಷಿಭ್ಯಾಂ ನೀಯತೇ .  
 ಪಶ್ಯತ ಪಶ್ಯತ .  
 ಅಥ ತೇಷಾಂ ಕೋಲಾಹಲಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಕಂಬುಗ್ರೀವ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಮೇಷ  
 ಕೋಲಾಹಲಃ ? ಇತಿ ವಕ್ತು-ಮನಾ ಅಧೋರಕ್ತೇ ಪತಿತಃ ಪೌರೈಃ ಖಂಡಶಃ ಕೃತಶ್ಚ  
 . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸುಹೃದಾಂ ಹಿತ-ಕಾಮಾನಾಮಿತಿ . ತಥಾ ಚ-  
 ಅನಾಗತ-ವಿಧಾತಾ ಚ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ-ಮತಿಸ್ತಥಾ .  
 ದ್ವಾವೇತೌ ಸುಖಮೇಧೇತೇ ಯದ್ಭವಿಷ್ಯೋ ವಿನಶ್ಯತಿ .. 1.347..  
 ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸಾಬ್ರವೀತ್-

#### ಕಥಾ 14 ಅನಾಗತ-ವಿಧಾತಾದಿ-ಮತ್ಸ್ಯ-ತ್ರಯ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿಜ್ ಜಲಾಶಯೇನಾಗತ-ವಿಧಾತಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ-ಮತಿಯದ್ಭವಿಷ್ಯಶ್ಚೇತಿ  
 ತ್ರಯೋ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಂತಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತಂ ಜಲಾಶಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
 ಗಚ್ಛದ್ಭಿರ್ಮತ್ಸ್ಯ-ಜೀವಿಭಿರುಕ್ತಂ-ಯದಹೋ ಬಹು-ಮತ್ಸ್ಯೋಽಯಂ ಹೃದಃ .  
 ಕದಾಚಿದಪಿ ನಾಸ್ಮಾಭಿರನ್ವೇಷಿತಃ . ತದದ್ಯ ತಾವದಾಹಾರ-ವೃತ್ತಿಃ ಸಂಜಾತಾ .  
 ಸಂಧ್ಯಾ-ಸಮಯಶ್ಚ ಸಂವೃತ್ತಃ . ತತಃ ಪ್ರಭಾತೇಽತ್ರಾಗಂತವ್ಯಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ .  
 ಅತಸ್ತೇಷಾಂ ತತ್-ಕುಲಿಶ-ಪಾತೋಪಮಂ ವಚಃ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯಾನಾಗತ-ವಿಧಾತಾ  
 ಸರ್ವಾನ್ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ಆಹೂಯೇದಮೂಚೇ-ಅಹೋ, ಶ್ರುತಂ ಭವದ್ಭಿಯನ್  
 ಮತ್ಸ್ಯ-ಜೀವಿಭಿರಭಿಹಿತಂ . ತದ್ರಾತ್ರಾವಪಿ ಗಮ್ಯತಾಂ ಕಿಂಚಿನ್ ನಿಕಟಂ ಸರಃ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅಶಕ್ತೈರ್ಬಲಿನಃ ಶತ್ರೋಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಪಲಾಯನಂ .  
 ಸಂಶ್ರಿತವ್ಯೋಽಥವಾ ದುರ್ಗೋ ನಾನ್ಯಾ ತೇಷಾಂ ಗತಿರ್ಭವೇತ್ .. 1.348..  
 ತನ್ ನೂನಂ ಪ್ರಭಾತ-ಸಮಯೇ ಮತ್ಸ್ಯ-ಜೀವಿನೋಽತ್ರ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯ-  
 ಸಂಕ್ಷಯಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ . ಏತನ್ ಮಮ ಮನಸಿ ವರ್ತತೇ . ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ  
 ಸಾಂಪ್ರತಂ ಕ್ಷಣಮಪತ್ರಾವಸ್ಥಾತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ವಿದ್ಯಮಾನಾ ಗತಿಯೇಷಾಮನ್ಯತ್ರಾಪಿ ಸುಖಾವಹಾ .  
 ತೇ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ದೇಹ-ಭಂಗಂ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಂ .. 1.349..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ-ಮತಿಃ ಪ್ರಾಹ-ಅಹೋ ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತಾ .  
ಮಮಾಪಭೀಷ್ಟಮೇತತ್ . ತದನ್ಯತ್ರ ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಪರ-ದೇಶ-ಭಯಾತ್ ಭೀತಾ ಬಹು-ಮಾಯಾ ನಪುಂಸಕಾಃ .  
ಸ್ವ-ದೇಶೇ ನಿಧನಂ ಯಾಂತಿ ಕಾಕಾಃ ಕಾಪುರುಷಾ ಮೃಗಾಃ .. 1.350..  
ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಗತಿಃ ಸ ಕಸ್ಮಾತ್  
ಸ್ವ-ದೇಶ-ರಾಗೇಣ ಹಿ ಯಾತಿ ನಾಶಂ .  
ತಾತಸ್ಯ ಕೂಪೋಽಯಮಿತಿ ಬ್ರುವಾಣಾಃ  
ಕ್ಷಾರ-ಜಲಂ ಕಾಪುರುಷಾಃ ಪಿಬಂತಿ .. 1.351..  
ಅಥ ತತ್ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರೋಚ್ಛ್ಯವಿಹಸ್ಯ ಯದ್ಭವಿಷ್ಯಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಅಹೋ, ನ  
ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ಮಂತ್ರಿತಂ ಸಮ್ಯಗೇತದಿತಿ, ಯತಃ ಕಿಂ ವಾಜ್-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ ತೇಷಾಂ  
ಪಿತೃ-ಪೃತಾಮಹಿಕಮೇತತ್ ಸರಸ್ವತ್ಕುಂ ಯುಜ್ಯತೇ . ಯದಾಯುಃಕ್ಷಯೋಽಸ್ತಿ  
ತದನ್ಯತ್ರ ಗತಾನಾಮಪಿ ಮೃತ್ಯುರ್ಭವಿಷ್ಯತೇವ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅರಕ್ಷಿತಂ ತಿಷ್ಠತಿ ದೈವ-ರಕ್ಷಿತಂ  
ಸುರಕ್ಷಿತಂ ದೈವ-ಹತಂ ವಿನಶ್ಯತಿ .  
ಜೀವತನಾಥೋಽಪಿ ವನೇ ವಿಸರ್ಜಿತಃ  
ಕೃತ-ಪ್ರಯತ್ನೋಽಪಿ ಗೃಹೇ ನ ಜೀವತಿ .. 1.352..  
ತದಹಂ ನ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಭವದ್ಭ್ಯಾಂ ಚ ಯತ್ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತತ್ ಕರ್ತವ್ಯಂ .  
ಅಥ ತಸ್ಯ ತಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾನಾಗತ-ವಿಧಾತಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ-ಮತಿಶ್ಚ  
ನಿಷ್ಪ್ರಾನ್ತೌ ಸಹ ಪರಿಜನೇನ . ಅಥ ಪ್ರಭಾತೇ ತೈರ್ಮತ್ಸ್ಯ-ಜೀವಿಭಿರ್ಜಾಲೈಸ್ತಜ್  
ಜಲಾಶಯಮಾಲೋಡ್ಯ ಯದ್ಭವಿಷ್ಯೇಣ ಸಹ ತತ್-ಸರೋ ನಿರ್ಮತ್ಸ್ಯತಾಂ ನೀತಂ  
. ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಅನಾಗತ-ವಿಧಾತಾ ಚೇತಿ .  
ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಭದ್ರೇ, ಕಿಂ ಮಾಂ ಯದ್ಭವಿಷ್ಯ-ಸದೃಶಂ ಸಂಭಾವಯಸಿ  
. ತತ್ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವಂ ಯಾವದೇನಂ ದುಷ್ಟ-ಸಮುದ್ರಂ ಸ್ವ-ಚಂಚ್ಛಾ  
ಶೋಷಯಾಮಿ .  
ಟಿಟ್ಟಿಭಾಹ-ಅಹೋ ಕಸ್ತೇ ಸಮುದ್ರೇಣ ಸಹ ವಿಗ್ರಹಃ . ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಮಸ್ಯೋಪರಿ  
ಕೋಪಂ ಕರ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಪುಂಸಾಮಸಮರ್ಥಾನಾಮುಪದ್ರವಾಯಾತ್ಮನೋ ಭವೇತ್ ಕೋಪಃ .  
ಪಿಠರಂ ಜ್ವಲದತಿಮಾತ್ರಂ ನಿಜ-ಪಾರ್ಶ್ವಾನ್ ಏವ ದಹತಿತರಾಂ .. 1.353..  
ತಥಾ ಚ-  
ಅವಿದಿತ್ವಾತ್ಮನಃ ಶಕ್ತಿಂ ಪರಸ್ಯ ನ ಸಮುತ್ಸುಕಃ .  
ಗಚ್ಛನ್ನಭಿಮುಖೋ ವಹ್ನೌ ನಾಶಂ ಯಾತಿ ಪತಂಗವತ್ .. 1.354..



ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಪ್ರಿಯೇ, ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ಯೇಷಾಮುತ್ಸಾಹ-ಶಕ್ತಿರ್ಭವತಿ ತೇ  
ಸ್ವಲ್ಪಾ ಅಪಿ ಗುರೂನ್ ವಿಕ್ರಮಂತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವಿಶೇಷಾತ್ ಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಯಾತಿ ಶತ್ರೋರಮರ್ಷಣಃ .

ಆಭಿಮುಖ್ಯಂ ಶಶಾಂಕಸ್ಯ ಯಥಾದ್ಯಾಪಿ ವಿಧುಂತುದಃ .. 1.355..

ತಥಾ ಚ- ಪ್ರಮಾಣಾದಧಿಕಸ್ಯಾಪಿ ಗಂಡ-ಶ್ಯಾಮ-ಮದ-ಚ್ಯುತೇಃ . ಪದಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ  
ಸಮಾಧತ್ತೇ ಕೇಸರೀ ಮತ್ತ-ದಂತಿನಃ .. 1.356..

ತಥಾ ಚ-

ಬಾಲಸ್ಯಾಪಿ ರವೇಃ ಪಾದಾಃ ಪತಂತುಪರಿ ಭೂಭೃತಾಂ .

ತೇಜಸಾ ಸಹ ಜಾತಾನಾಂ ವಯಃ ಕುತ್ರೋಪಯುಜ್ಯತೇ .. 1.357..

ಹಸ್ತಾ ಸ್ಥೂಲತರಃ ಸ ಚಾಂಕುಶ-ವಶಃ ಕಿಂ ಹಸ್ತಿ-ಮಾತ್ರೋಜ್ಯುಶೋ

ದೀಪೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತೇ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ತಮಃ ಕಿಂ ದೀಪ-ಮಾತ್ರಂ ತಮಃ .

ವಜ್ರೇಣಾಪಿ ಹತಾಃ ಪತಂತಿ ಗಿರಯಃ ಕಿಂ ವಜ್ರ-ಮಾತ್ರೋ ಗಿರಿಸ್

ತೇಜೋ ಯಸ್ಯ ವಿರಾಜತೇ ಸ ಬಲವಾನ್ ಸ್ಥೂಲೇಷು ಕಃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ .. 1.358..

ತದನಯಾ ಚಂಚ್ವಾಸ್ಯ ಸಕಲಂ ತೋಯಂ ಶುಷ್ಕ-ಸ್ಥಲತಾಂ ನಯಾಮಿ .

ಟಿಟ್ಟಿಭಾಹ-ಭೋಃ ಕಾಂತ ! ಯತ್ರ ಜಾಹ್ವವೀ ನವ-ನದೀ-ಶತಾನಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ನಿತ್ಯಮೇವ ಪ್ರವಿಶತಿ, ತಥಾ ಸಿಂಧುಶ್ಚ . ತತ್ ಕಥಂ ತ್ವಮಷ್ಟಾದಶ-ನದೀ-ಶತ್ಯಃ

ಪೂರ್ಯಮಾಣಂ ತಂ ವಿಪ್ರುಷ-ವಾಹಿನ್ಯಾ ಚಂಚ್ವಾ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಸಿ ? ತತ್  
ಕಿಮಶ್ರದ್ಧೋ ಯೇನೋಕ್ತೇನ .

ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಪ್ರಿಯೇ !

ಅನಿವೇದಃ ಶ್ರಿಯೋ ಮೂಲಂ ಚಂಚುರ್ಮೇ ಲೋಹ-ಸನ್ನಿಭಾ .

ಅಹೋ-ರಾತ್ರಾಣಿ ದೀರ್ಘಾಣಿ ಸಮುದ್ರಃ ಕಿಂ ನ ಶುಷ್ಯತಿ .. 1.359..

ದುರಧಿಗಮಃ ಪರ-ಭಾಗೋ ಯಾವತ್ ಪುರುಷೇಣ ಪೌರುಷಂ ನ ಕೃತಂ .

ಜಯತಿ ತುಲಾಮಧಿರೂಢೋ ಭಾಸ್ವಾನಪಿ ಜಲದ-ಪಟಲಾನಿ .. 1.360..

ಟಿಟ್ಟಿಭಾಹ-ಯದಿ ತ್ವಯಾವಶ್ಯಂ ಸಮುದ್ರೇಣ ಸಹ ವಿಗ್ರಹಾನುಷ್ಠಾನಂ ಕಾರ್ಯಂ .

ತದನ್ಯಾನಪಿ ವಿಹಂಗಮಾನ್ ಆಹೂಯ ಸುಹೃಜ್-ಜನ-ಸಹಿತ ಏವಂ ಸಮಾಚರ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಹೂನಾಮಪಸಾರಾಣಾಂ ಸಮ್ವಾಯೋ ಹಿ ದುರ್ಜಯಃ .

ತೃಣೈರಾವೇಷ್ಟ್ಯತೇ ರಜ್ಜುರ್ಯಥಾ ನಾಗೋಽಪಿ ಬದ್ಧ್ಯತೇ .. 1.361..

ತಥಾ ಚ-

ಚಟಕಾಕಾಷ್ಠ-ಕೂಟೇನ ಮಕ್ಷಿಕಾ-ದರ್ದುರೈಸ್ತಥಾ .

ಮಹಾಜನ-ವಿರೋಧೇನ ಕುಂಜರಃ ಪ್ರಲಯಂ ಗತಃ .. 1.362..

ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-

ಕಥಾ 15 ಕುಂಜರ-ಚಟಕ-ದಂಪತೀ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಚಟಕ-ದಂಪತೀ ತಮಾಲ-ತರು-ಕೃತ-ನಿಲಯೌ ಪ್ರತಿವಸತಃ  
 ಸ್ಮ . ಅಥ ತಯೋರ್ಗಚ್ಛತಾ ಕಾಲೇನ ಸಂತತಿರಭವತ್ . ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ  
 ಪ್ರಮತ್ತೋ ವನ-ಗಜಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ತಂ ತಮಾಲ-ವೃಕ್ಷಂ ಘರ್ಮಾರ್ತಶ್ಚಾಯಾರ್ಥೀ  
 ಸಮಾಶ್ರಿತಃ . ತತೋ ಮದೋತ್ಕಮುಷಾತ್ ತಾಂ ತಸ್ಯ ಶಾಖಾಂ ಚಟಕಾಶ್ರಿತಾಂ  
 ಪುಷ್ಕರಾಗ್ರೇಣಾಕೃಷ್ಯ ಬಭಂಜ . ತಸ್ಯಾ ಭಂಗೇನ ಚಟಕಾಂಡಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ  
 ವಿಶೀರ್ಣಾನಿ . ಆಯುಃ-ಶೇಷತಯಾ ಚ ಚಟಕೌ ಕಥಮಪಿ ಪ್ರಾಣೈರ್ನ ವಿಯುಕ್ತೌ .  
 ಅಥ ಚಟಕಾ ಸಾಂಡ-ಭಂಗಾಭಿಭೂತಾ ಪ್ರಲಾಪಾನ್ ಕುರ್ವಾಣಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್  
 ಸುಖಮಾಸಸಾದ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತಸ್ಯಾಸ್ತಾನ್ ಪ್ರಲಾಪಾನ್ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಾಷ್ಠಕೂಟೋ  
 ನಾಮ ಪಕ್ಷೀ ತಸ್ಯಾಃ ಪರಮ-ಸುಹೃತ್-ತದ್ಬುಃಖ-ದುಃಖಿತೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ತಾಮುವಾಚ-  
 ಭಗವತಿ ! ಕಿಂ ವೃಥಾ ಪ್ರಲಾಪೇನ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಷ್ಟಂ ಮೃತಮತಿಕ್ರಾಂತಂ ನಾನುಶೋಚಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ .  
 ಪಂಡಿತಾನಾಂ ಚ ಮೂರ್ಖಾಣಾಂ ವಿಶೇಷೋಽಯಂ ಯತಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 1.363..

ತಥಾ ಚ-

ಅಶೋಚ್ಯಾನೀಹ ಭೂತಾನಿ ಯೋ ಮೂಢಸ್ತಾನಿ ಶೋಚತಿ .  
 ತದ್ಬುಃಖಾಲ್ಲಭತೇ ದುಃಖಂ ದ್ವಾವನರ್ಥೌ ನಿಷೇವತೇ .. 1.364..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಶ್ಲೇಷ್ಮಾಶ್ಚ ಬಾಂಧವೈರ್ಮುಕ್ತಂ ಪ್ರೇತೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಯತೋಽವಶಃ .  
 ತಸ್ಮಾನ್ ನ ರೋದಿತವ್ಯಂ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾಃ ಕಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಶಕ್ತಿತಃ .. 1.365..

ಚಟಕಾ ಪ್ರಾಹ-ಅಸ್ತೇತತ್ . ಪರಂ ದುಷ್ಟ-ಗಜೇನ ಮದಾನ್ ಮಮ ಸಂತಾನ-  
 ಕ್ಷಯಃ ಕೃತಃ . ತದ್ಯದಿ ಮಮ ತ್ವಂ ಸುಹೃತ್-ಸತ್ಯಸ್ತದಸ್ಯ ಗಜಾಪಸದಸ್ಯ  
 ಕೋಽಪಿ ವಧೋಪಾಯಶ್ಚಿಂತ್ಯತಾಂ . ಯಸ್ಯಾನುಷ್ಠಾನೇನ ಮೇ ಸಂತತಿ-ನಾಶ-  
 ದುಃಖಮಪಸರತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಆಪದಿ ಯೇನೋಪಕೃತಂ ಯೇನ ಚ ಹಸಿತಂ ದಶಾಸು ವಿಷಮಾಸು .  
 ಉಪಕೃತ್ಯ ತಯೋರುಭಯೋಃ ಪುನರಪಿ ಜಾತಂ ನರಂ ಮನ್ಯೇ .. 1.366..

ಕಾಷ್ಠಕೂಟ ಆಹ-ಭಗವತಿ, ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತ್ಯಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಸ ಸುಹೃದ್ವ್ಯಸನೇ ಯಃ ಸ್ಯಾದನ್ಯ-ಜಾತ್ಯದ್ಭವೋಽಪಿ ಸನ್ .

ವೃದ್ಧೌ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಮಿತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ದೇಹಿನಾಂ .. 1.367..  
 ಸ ಸುಹೃದ್ವ್ಯಸನೇ ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ ಪುತ್ರೋ ಯಸ್ತು ಭಕ್ತಿಮಾನ್ .

ಸ ಭೃತ್ಯೋ ಯೋ ವಿಧೇಯಜ್ಞಃ ಸಾ ಭಾರ್ಯಾ ಯತ್ರ ನಿರ್ವೃತಿಃ .. 1.368..

ತತ್ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವಂ . ಪರಂ ಮಮಾಪಿ ಸುಹೃದ್ಭೂತಾ ವೀಣಾರವಾ  
ನಾಮ ಮಕ್ಷಿಕಾಸ್ತಿ . ತತ್ ತಾಮಾಹೂಯಾಗಚ್ಛಾಮಿ, ಯೇನ ಸ ದುರಾತ್ಮಾ ದುಷ್ಟ-  
ಗಜೋ ಬಧ್ಯತೇ .

ಅಧಾಸೌ ಚಟಕಯಾ ಸಹ ಮಕ್ಷಿಕಾಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭದ್ರೇ, ಮಮೇಷ್ಟೇಯಂ  
ಚಟಕಾ ಕೇನಚಿದ್ಧುಷ್ಟ-ಗಜೇನ ಪರಾಭೂತಾಂಡಸ್ಪೋಟನೇನ . ತತ್ ತಸ್ಯ  
ವಧೋಪಾಯಮನುತಿಷ್ಠತೋ ಮೇ ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ .

ಮಕ್ಷಿಕಾಪಾಹ-ಭದ್ರ ! ಕಿಮುಚ್ಯತೇಽತ್ರ ವಿಷಯೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾಯ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಕ್ರಿಯತೇ ಪ್ರಿಯಂ .

ಯತ್ ಪುನರ್ಮಿತ್ರ-ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ಮಿತ್ರೈರ್ನ ಕಿಂ ಕೃತಂ .. 1.369..

ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ಪರಂ ಮಮಾಪಿ ಭೇಕೋ ಮೇಘನಾದೋ ನಾಮ ಮಿತ್ರಂ ತಿಷ್ಠತಿ .

ತಮಪಾಹೂಯ ಯಥೋಚಿತಂ ಕುರ್ಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಹಿತ್ಯೈಃ ಸಾಧು-ಸಮಾಚಾರೈಃ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೈರ್ಮತಿ-ಶಾಲಿಭಿಃ .

ಕಥಂಚಿನ್ ನ ವಿಕಲ್ಪಂತೇ ವಿಧ್ವಂಶ್ಚಿಂತಿತಾ ನಯಾಃ .. 1.370..

ಅಥ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಗತ್ವಾ ಮೇಘನಾದಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಸಮಸ್ತಂ ವೃತ್ತಾಂತಂ ನಿವೇದ್ಯ  
ತಸ್ತುಃ . ಅಥ ಸ ಪ್ರೋವಾಚ-ಕಿಯನ್ ಮಾತ್ರೋಽಸೌ ವರಾಕೋ ಗಜೋ

ಮಹಾಜನಸ್ಯ ಕುಪಿತಸ್ಯಾಗ್ರೇ . ತನ್ ಮದೀಯೋ ಮಂತ್ರಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ . ಮಕ್ಷಿಕೇ,

ತ್ವಂ ಗತ್ವಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಸಮಯೇ ತಸ್ಯ ಮದೋದ್ಧತಸ್ಯ ಗಜಸ್ಯ ಕರ್ಣೇ ವೀಣಾ-ರವ-

ಸದೃಶಂ ಶಬ್ದಂ ಕುರು . ಯೇನ ಶ್ರವಣ-ಸುಖ-ಲಾಲಸೋ ನಿಮೀಲಿತ-ನಯನೋ

ಭವತಿ . ತತಶ್ಚ ಕಾಷ್ಠ-ಕೂಟ-ಚಂಚ್ಚಾ ಸ್ಪೋಟಿತ-ನಯನೋಽನ್ವಿಭೂತಸ್ತೃಷಾರ್ತೋ

ಮಮ ಗರ್ತ-ತಟಾಶ್ರಿತಸ್ಯ ಸಪರಿಕರಸ್ಯ ಶಬ್ದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಜಲಾಶಯಂ ಮತ್ವಾ

ಸಮಭ್ಯೇತಿ . ತತೋ ಗರ್ತಮಾಸಾದ್ಯ ಪತಿಷ್ಯತಿ ಪಂಚತ್ವಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಚೇತಿ .

ಏವಂ ಸಮವಾಯಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಯಥಾ ವೈರ-ಸಾಧನಂ ಭವತಿ .

ಅಥ ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸ ಮತ್ತ-ಗಜೋ ಮಕ್ಷಿಕಾ-ಗೇಯ-ಸುಖಾನ್ ನಿಮೀಲಿತ-

ನೇತ್ರಃ ಕಾಷ್ಠ-ಕೂಟ-ಹೃತ-ಚಕ್ಷುರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಸಮಯೇ ಭ್ರಾಮ್ಯನ್ ಮಂಡೂಕ-

ಶಬ್ದಾನುಸಾರೀ ಗಚ್ಛನ್ ಮಹತೀಂ ಗರ್ತಮಾಸಾದ್ಯ ಪತಿತೋ ಮೃತಶ್ಚ . ಅತೋಽಹಂ

ಬ್ರವೀಮಿ-ಚಟಕಾ ಕಾಷ್ಠ-ಕೂಟೇನ ಇತಿ .

ಟಿಟ್ಟಿಭ ಆಹ-ಭದ್ರೇ, ಏವಂ ಭವತು . ಸುಹೃದ್ವರ್ಗ-ಸಮುದಾಯೇನ ಸಹ ಸಮುದ್ರಂ

ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಬಕ-ಸಾರಸ-ಮಯೂರಾದೀನ್ ಸಮಾಹೂಯ

ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ಪರಾಭೂತೋಽಹಂ ಸಮುದ್ರೇಣಾಂಡಕಾಪಹರೇಣ .

ತಚ್ಚಿಂತ್ಯತಾಮಸ್ಯ ಶೋಷಣೋಪಾಯಃ .

ತೇ ಸಮ್ಮಂತ್ಯ ಪ್ರೋಚುಃ-ಅಶಕ್ತಾ ವಯಂ ಸಮುದ್ರ-ಶೋಷಣೇ . ತತ್ ಕಿಂ ವೃಥಾ  
ಪ್ರಯಾಸೇನ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಬಲಃ ಪ್ರೋನ್ನತಂ ಶತ್ರುಂ ಯೋ ಯಾತಿ ಮದ-ಮೋಹಿತಃ .

ಯುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಸ ನಿವರ್ತೇತ ಶೀರ್ಣ-ದಂತೋ ಯಥಾ ಗಜಃ .. 1.371..

ತದನ್ಯಾಕಂ ಸ್ವಾಮೀ ವೈನತೇಯೋಽಸ್ತಿ . ತಸ್ಮೈ ಸರ್ವಮೇತತ್-ಪರಿಭವ-ಸ್ಥಾನಂ  
ನಿವೇದ್ಯತಾಂ, ಯೇನ ಸ್ವಜಾತಿ-ಪರಿಭವ-ಕುಪಿತೋ ವೈರಾನ್ಯಣ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ .

ಅಥವಾತ್ರಾವಲೇಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ತಥಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ ವೋ ದುಃಖಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸುಹೃದಿ ನಿರಂತರ-ರಚಿತೇ ಗುಣವತಿ ಭೃತ್ಯೇಽನುವರ್ತಿನಿ ಕಲತ್ರೇ .

ಸ್ವಾಮಿನಿ ಶಕ್ತಿ-ಸಮೇತೇ ನಿವೇದ್ಯ ದುಃಖಂ ಸುಖೀ ಭವತಿ .. 1.372..

ತದ್ಯಾಮೋ ವಿನತೇಯ-ಸಕಾಶಂ ಯತೋಽಸಾವನ್ಯಾಕಂ ಸ್ವಾಮೀ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸರ್ವೇ ತೇ ಪಕ್ಷಿಣೋ ವಿಷಣ್ಣ-ವದನಾ ಬಾಷ್ಟ-ಪೂರಿತ-ದೃಶೋ  
ವೈನತೇಯ-ಸಕಾಶಮಾಸಾದ್ಯ ಕರುಣ-ಸ್ವರೇಣ ಪೂತ್ಯರ್ತಮಾರಬ್ಧಾಃ-ಅಹೋ !

ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ! ಅಧುನಾ ಸದಾಚಾರಸ್ಯ ಟಿಟ್ಟಿಭಸ್ಯ ಭವತಿ ನಾಥೇ ಸತಿ  
ಸಮುದ್ರೇಣಾಂಡಾನಪಹೃತಾನಿ ತತ್-ಪ್ರನಷ್ಟಮಧುನಾ ಪಕ್ಷಿ-ಕುಲಂ . ಅನ್ಯೇಽಪಿ

ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸಮುದ್ರೇಣ ವ್ಯಾಪಾದಿಷ್ಯಂತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕ್ಷ ಕಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಸಂವೀಕ್ಷ್ಯ ಕರೋತನ್ಯೋಽಪಿ ಗರ್ಹಿತಂ .

ಗತಾನುಗತಿಕೋ ಲೋಕೋ ನ ಲೋಕಃ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಃ .. 1.373..

ಚಾಟು-ತಸ್ಕರ-ದುವೃತ್ತೈಸ್ತಥಾ ಸಾಹಸಿಕಾದಿಭಿಃ .

ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾ ರಕ್ಷಾಃ ಕಟೂಚ್ಛದ್ಮಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ .. 1.374..

ಪ್ರಜಾನಾಂ ಧರ್ಮ-ಷಡ್-ಭಾಗೋ ರಾಜ್ಞೋ ಭವತಿ ರಕ್ಷಿತುಃ .

ಅಧರ್ಮಾದಪಿ ಷಡ್-ಭಾಗೋ ಜಾಯತೇ ಯೋ ನ ರಕ್ಷತಿ .. 1.375..

ಪ್ರಜಾ-ಪೀಡನ-ಸಂತಾಪಾತ್ ಸಮುದ್ಭೂತೋ ಹುತಾಶನಃ .

ರಾಜ್ಞಃ ಶ್ರಿಯಂ ಕುಲಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ ನಾದಗ್ಲ್ವಾ ವಿನಿವರ್ತತೇ .. 1.376..

ರಾಜಾ ಬಂಧುರಬಂಧೂನಾಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಷುರಚಕ್ಷುಷಾಂ .

ರಾಜಾ ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನ್ಯಾಯ-ವರ್ತಿನಾಂ .. 1.377..

ಫಲಾರ್ಥಿ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಲೋಕಾನ್ ಪಾಲಯೇದ್ಯತ್ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ .

ದಾನ-ಮಾನಾದಿ-ತೋಯೇನ ಮಾಲಾಕಾರೋಽಜ್ಞುರಾನ್ ಇವ .. 1.378..

ಯಥಾ ಬೀಜಾಂಕುರಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಃ ಪ್ರತ್ನೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ .

ಫಲ-ಪ್ರದೋ ಭವೇತ್ ಕಾಲೇ ತದ್ವಲ್ಲೋಕಃ ಸುರಕ್ಷಿತಃ .. 1.379..

ಹಿರಣ್ಯ-ಧಾನ್ಯ-ರತ್ನಾನಿ ಯಾನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ .

ತಥಾನ್ಯದಪಿ ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಸ್ಯಾನ್ ನೃಪಸ್ಯ ತತ್ .. 1.380..

ಅಥೈವಂ ಗರುಡಃ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ತದ್ಧುಃಖ-ದುಃಖಿತಃ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಶ್ಚ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-  
ಅಹೋ ! ಸತ್ಯಮುಕ್ತಮೇತೈಃ ಪಕ್ಷಿಭಿಃ . ತದದ್ಯ ಗತ್ವಾ ತಂ ಸಮುದ್ರಂ ಶೋಷಯಾಮಃ

ಏವಂ ಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಟು-ದೂತಃ ಸಮಾಗತ್ಯಾಹ-ಭೋ ಗರುತ್ಮನ್ !  
ಭಗವತಾ ನಾರಾಯಣೇನಾಹಂ ತವ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪ್ರೇಷಿತಃ . ದೇವ-ಕಾರ್ಯಾಯ  
ಭಗವಾನಮರಾವತ್ಯಾಂ ಯಾಸ್ಯತೀತಿ . ತತ್ ಸತ್ವರಮಾಗಮ್ಯತಾಂ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಗರುಡಃ ಸಾಭಿಮಾನಂ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ದೂತ ! ಕಿಂ ಮಯಾ ಕುಭೃತ್ಯೇನ  
ಭಗವಾನ್ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ತದ್ಗತ್ವಾ ತಂ ವದ ಯದನ್ಯೋ ಭೃತ್ಯೋ ವಾಹನಾಯ್ಸಮತ್-  
ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ರಿಯತಾಂ . ಮದೀಯೋ ನಮಸ್ಕಾರೋ ವಾಚ್ಯೋ ಭಗವತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯೋ ನ ವೇತ್ತಿ ಗುಣಾನ್ ಯಸ್ಯ ನ ತಂ ಸೇವೇತ ಪಂಡಿತಃ .

ನ ಹಿ ತಸ್ಮಾತ್ ಫಲಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಸುಕೃಷ್ಟಾದೂಷರಾದಿವ .. 1.381..

ದೂತ ಆಹ-ಭೋ ವೈನತೇಯ ! ಕದಾಚಿದಪಿ ಭಗವಂತಂ ಪ್ರತಿ ತ್ವಯಾ  
ನೈತದಭಿಹಿತಮೀದೃಕ್ . ತತ್ ಕಥಯ, ಕಿಂ ತೇ ಭಗವತಾಪಮಾನ-ಸ್ಥಾನಂ ಕೃತಂ ?  
ಗರುಡ ಆಹ-ಭಗವದಾಶ್ರಯ-ಭೂತೇನ ಸಮುದ್ರೇಣಾಸ್ಮಟ್ ಟಿಟ್ಟಿಭಾಂಡಾನಪಹೃತಾನಿ  
. ತದ್ಯದಿ ನಿಗ್ರಹಂ ನ ಕರೋತಿ ತದಹಂ ಭಗವತೋ ನ ಭೃತ್ಯ ಇತೇಷ ನಿಶ್ಚಯಸ್ತ್ವಯಾ  
ವಾಚ್ಯಃ . ತದ್ಭುತತರಂ ಗತ್ವಾ ಭವತಾ ಭಗವತಃ ಸಮೀಪೇ ವಕ್ತವ್ಯಂ .

ಅಥ ದೂತ-ಮುಖೇನ ಪ್ರಣಯ-ಕುಪಿತಂ ವೈನತೇಯಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಸಮ್ಮಾನ-  
ಪುರಃಸರಂ ತಮಾನಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಭಕ್ತಂ ಶಕ್ತಂ ಕುಲೀನಂ ಚ ನ ಭೃತ್ಯಮವಮಾನಯೇತ್ .

ಪುತ್ರವಲ್ಲಾಲಯೇನ್ ನಿತ್ಯಂ ಯ ಇಚ್ಛೇಚ್ಛಿಯಮಾತ್ಮನಃ .. 1.382..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ರಾಜಾ ತುಷ್ಟೋಽಪಿ ಭೃತ್ಯಾನಾಮರ್ಥ-ಮಾತ್ರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ತೇ ತು ಸಮ್ಮಾನಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣೈರಪುಪಕುರ್ವತೇ .. 1.383..

ಇತೇವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ರುಕ್ಮ-ಪುರೇ ವೈನತೇಯ-ಸಕಾಶಂ ಸತ್ವರಮಗಮತ್  
. ವೈನತೇಯೋಽಪಿ ಗೃಹಾಗತಂ ಭಗವಂತಮವಲೋಕ್ಯ ತ್ರಪಾಧೋಮುಖಃ  
ಪ್ರಣಮ್ಯೋವಾಚ-ಭಗವನ್ ! ತ್ವದಾಶ್ರಯೋನ್ಮತ್ತೇನ ಸಮುದ್ರೇಣ ಮಮ  
ಭೃತ್ಯಾಸ್ಥಾಂಡಾನಪಹೃತ್ಯ ಮಮಾಪಮಾನೋ ವಿಹಿತಃ . ಪರಂ ಭಗವಲ್-ಲಜ್ಜಯಾ  
ಮಯಾ ವಿಲಂಬಿತಂ . ನೋ ಚೇದೇನಮಹಂ ಸ್ಥಲಾಂತರಮದ್ಯೈವ ನಯಾಮಿ .  
ಯತಃ ಸ್ವಾಮಿ-ಭಯಾಚ್ಛವಣೋಽಪಿ ಪ್ರಹಾರೋ ನ ದೀಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೇನ ಸ್ಯಾಲ್ಲಘುತಾ ವಾಥ ಪೀಡಾ ಚಿತ್ತೇ ಪ್ರಭೋಃ ಕ್ವಚಿತ್ .

ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗೇಽಪಿ ತತ್ ಕರ್ಮ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕುಲ-ಸೇವಕಃ .. 1.384..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ಆಹ-ಭೋ ವೈನತೇಯ ! ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಭೃತ್ಯಾಪರಾಧಜೋ ದಂಡಃ ಸ್ವಾಮಿನೋ ಜಾಯತೇ ಯತಃ .

ತೇನ ಲಜ್ಜಾಪಿ ತಸ್ಯೋತ್ಥಾ ನ ಭೃತ್ಯಸ್ಯ ತಥಾ ಪುನಃ .. 1.385..

ತದಾಗಚ್ಚ ಯೇನಾಂಡಾನಿ ಸಮುದ್ರಾದಾದಾಯ ಟಿಟ್ಟಿಭಂ ಸಂಭಾವಯಾವಃ .  
ಅಮರಾವತೀಂ ಚ ಗಚ್ಛಾವಃ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸಮುದ್ರೋ ಭಗವತಾ ನಿರ್ಭಸ್ಯಾಗ್ನೇಯಂ ಶರಂ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಭಿಹಿತಃ-  
ಭೋ ದುರಾತ್ಮನ್ ! ದೀಯಂತಾಂ ಟಿಟ್ಟಿಭಾಂಡಾನಿ . ನೋ ಚೇತ್ ಸ್ಥಲತಾಂ ತ್ವಾಂ  
ನಯಾಮಿ .

ತತಃ ಸಮುದ್ರೇಣ ಸಭಯೇನ ಟಿಟ್ಟಿಭಾಂಡಾನಿ ತಾನಿ ಪ್ರದತ್ತಾನಿ . ಟಿಟ್ಟಿಭೇನಾಪಿ  
ಭಾರ್ಯಾಯೈ ಸಮರ್ಪಿತಾನಿ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಶತ್ರೋರ್ಬಲಮವಿಜ್ಞಾಯ  
ಇತಿ . ತಸ್ಮಾತ್ ಪುರುಷೇಣೋದ್ಯಮೋ ನ ತ್ಯಾಜ್ಯಃ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಂಜೀವಕಸ್ತಮೇವ ಭೂಯೋಽಪಿ ಪಪ್ರಚ್ಛ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಕಥಂ  
ಜ್ಞೇಯೋ ಮಯಾಸೌ ದುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧಿರಿತಿ . ಇಯಂತಂ ಕಾಲಂ ಯಾವದುತ್ತರೋತ್ತರ-  
ಸ್ನೇಹೇನ ಪ್ರಸಾದೇನ ಚಾಹಂ ದೃಷ್ಟಃ . ನ ಕದಾಚಿತ್ ತದ್ವಿಕೃತಿದೃಷ್ಟಾ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ  
ಯೇನಾಹಮಾತ್ಮ-ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತದ್ವಧಾಯೋದ್ಯಮಂ ಕರೋಮಿ .

ದಮನಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಕಿಮತ್ರ ಜ್ಞೇಯಂ ? ಏಷ ತೇ ಪ್ರತ್ಯಯಃ . ಯದಿ ರಕ್ತ-  
ನೇತ್ರಸ್ತಿಶಿಖಾಂ ಭ್ರೂಕುಟಿಂ ದಧಾನಃ ಸೃಕ್ಮಣೀ ಪರಿಲೇಲಿಹನ್ ತ್ವಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಭವತಿ, ತದ್ವುಷ್ಟ-ಬುದ್ಧಿಃ . ಅನ್ಯಥಾ ಸುಪ್ರಸಾದಶ್ಚೇತಿ . ತದಾಜ್ಞಾಪಯ ಮಾಂ .  
ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ತ್ವಯಾ ಚ ಯಥಾಯಂ ಮಂತ್ರ-ಭೇದೋ ನ ಭವತಿ  
ತಥಾ ಕಾರ್ಯಂ . ಯದಿ ನಿಶಾಮುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಗಂತುಂ ಶಕ್ನೋಷಿ ತದ್ದೇಶ-ತ್ಯಾಗಃ  
ಕಾರ್ಯಃ . ಯತಃ-

ತ್ಯಜೇದೇಕಂ ಕುಲಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಗ್ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಕುಲಂ ತ್ಯಜೇತ್ .

ಗ್ರಾಮಂ ಜನಪದಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಸ್ವಾತ್ಮಾರ್ಥೇ ಪೃಥಿವೀಂ ತ್ಯಜೇತ್ .. 1.386..

ಆಪದರ್ಥೇ ಧನಂ ರಕ್ಷೇದ್ದಾರಾನ್ ರಕ್ಷೇದ್ಧನೈರಪಿ .

ಆತ್ಮಾನಂ ಸತತಂ ರಕ್ಷೇದ್ದಾರೈರಪಿ ಧನೈರಪಿ .. 1.387..

ಬಲವತಾಭಿಭೂತಸ್ಯ ವಿದೇಶ-ಗಮನಂ ತದನುಪ್ರವೇಶೋ ವಾ ನೀತಿಃ . ತದ್ದೇಶ-  
ತ್ಯಾಗಃ ಕಾರ್ಯಃ . ಅಥವಾತ್ಮಾ ಸಾಮಾದಿಭಿರುಪಾಯೈರಾಭರಕ್ಷಣೀಯಃ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಅಪಿ ಪುತ್ರ-ಕಲತ್ರೈರ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ ರಕ್ಷೇತ ಪಂಡಿತಃ .

ವಿದ್ಯಮಾನ್ಯೈರ್ವತಸ್ತ್ರೈಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಂ ಭೂಯೋಽಪಿ ದೇಹಿನಾಂ .. 1.388..

ತಥಾ ಚ-

ಯೇನ ಕೇನಾಪುಪಾಯೇನ ಶುಭೇನಾಪಶುಭೇನ ವಾ .

ಉದ್ಧರೇದ್ಧೀನಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಮರ್ಥೋ ಧರ್ಮಮಾಚರೇತ್ .. 1.389..

ಯೋ ಮಾಯಾಂ ಕುರುತೇ ಮೂಢಃ ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗೇ ಧನಾದಿಷು .

ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ತೈರ್ನಷ್ಟೈರ್ನಷ್ಟಮೇವ ತತ್ .. 1.390..

ಏವಮಭಿಧಾಯ ದಮನಕಃ ಕರಟಕ-ಸಕಾಶಮಗಮತ್ . ಕರಟಕೋಽಪಿ

ತಮಾಯಾಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭದ್ರ ! ಕಿಂ ಕೃತಂ ತತ್ರಭವತಾ ?

ದಮನಕ ಆಹ-ಮಯಾ ತಾವನ್ ನೀತಿ-ಬೀಜ-ನಿರ್ವಾಪಣಂ ಕೃತಂ . ಪರತೋ ದೈವ-

ವಿಹಿತಾಯತ್ತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪರಾಜ್ಞುಖೀಽಪಿ ದೈವೇಽತ್ರ ಕೃತ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ .

ಆತ್ಮ-ದೋಷ-ವಿನಾಶಾಯ ಸ್ವ-ಚಿತ್ತ-ಸ್ತಂಭನಾಯ ಚ .. 1.391..

ತಥಾ ಚ-

ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷ-ಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್

ದೈವೇನ ದೇಯಮಿತಿ ಕಾಪುರುಷಾ ವದಂತಿ .

ದೈವಂ ನಿಹತ್ಯ ಕುರು ಪೌರುಷಮಾತ್ಮ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ಯತ್ನೇ ಕೃತೇ ಯದಿ ನ ಸಿದ್ಧತಿ ಕೋಽತ್ರ

ದೋಷಃ .. 1.392..

ಕರಟಕ ಆಹ-ತತ್ ಕಥಯ ಕೀದೃಕ್ ತ್ವಯಾ ನೀತಿ-ಬೀಜಂ ನಿರ್ವಾಪಿತಂ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಮಯಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಿಥ್ಯಾ-ಪ್ರಜಲ್ಲೇನ ಭೇದಸ್ತಥಾ

ವಿಹಿತೋ ಯಥಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಮಂತ್ರಯಂತಾವೇಕ-ಸ್ಥಾನ-ಸ್ಥಿತೌ ನ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ

ಕರಟಕ ಆಹ-ಅಹೋ, ನ ಯುಕ್ತಂ ಭವತಾ ವಿಹಿತಂ ಯತ್ ಪರಸ್ಪರಂ ತೌ

ಸ್ನೇಹಾದ್ರ-ಹೃದಯೌ ಸುಖಾಶ್ರಯೌ ಕೋಪ-ಸಾಗರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತೌ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅವಿರುದ್ಧಂ ಸುಖ-ಸ್ಥಂ ಯೋ ದುಃಖ-ಮಾರ್ಗೇ ನಿಯೋಜಯೇತ್ .

ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರೇ ದುಃಖೀ ಸ ನರಃ ಸ್ಯಾದಸಂಶಯಂ .. 1.393..

ಅಪರಂ ತ್ವಂ ಯದ್ಭೇದ-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ ಹೃಷ್ಟಸ್ತದಪಯುಕ್ತಂ, ಯತಃ ಸರ್ವತೋಽಪಿ

ಜನೋ ವಿರೂಪ-ಕರಣೇ ಸಮರ್ಥೋ ಭವತಿ ನೋಪಕರ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಘಾತಯಿತುಮೇವ ನೀಚಃ ಪರ-ಕಾರ್ಯಂ ವೇತ್ತಿ ನ ಪ್ರಸಾದಯಿತುಂ .

ಪಾತಯಿತುಮಸ್ತಿ ಶಕ್ತಿರ್ವಾಯೋರ್ವ್ಯಕ್ತಂ ನ ಚೋನ್ನಮಿತುಂ .. 1.394..

ದಮನಕ ಆಹ-ಅನಭಿಜ್ಞೋ ಭವಾನ್ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಸ್ವ, ತೇನೈತದ್ಭವೀಷಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ

ಯತಃ-

ಜಾತ-ಮಾತ್ರಂ ನ ಯಃ ಶತ್ರುಂ ವ್ಯಾಧಿಂ ಚ ಪ್ರಶಮಂ ನಯೇತ್ .

ಮಹಾ-ಬಲೋಽಪಿ ತೇನೈವ ವೃದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ ಹನ್ಯತೇ .. 1.395..

ತಚ್ಚತ್ರು-ಭೂತೋಽಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಮಂತ್ರಿ-ಪದಾಹರಣಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪಿತೃ-ಪೈತಾಮಹಂ ಸ್ಥಾನಂ ಯೋ ಯಸ್ಯಾತ್ರ ಜಿಗೀಷತೇ .  
 ಸ ತಸ್ಯ ಸಹಜಃ ಶತ್ರುರುಚ್ಛೇದ್ಯೋಽಪಿ ಪ್ರಿಯೇ ಸ್ಥಿತಃ .. 1.396..  
 ತನ್ ಮಯಾ ಸ ಉದಾಸೀನತಯಾ ಸಮಾನೀತೋಽಭಯ-ಪ್ರದಾನೇನ ಯಾವತ್  
 ತಾವದಹಮಪಿ ತೇನ ಸಾಚಿವ್ಯಾತ್ ಪ್ರಚ್ಯಾವಿತಃ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ದದ್ಯಾತ್ ಸಾಧುರ್ಯದಿ ನಿಜ-ಪದೇ ದುರ್ಜನಾಯ ಪ್ರವೇಶಂ  
 ತನ್-ನಾಶಾಯ ಪ್ರಭವತಿ ತತೋ ವಾಂಛಮಾನಃ ಸ್ವಯಂ ಸಃ .  
 ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಯೋ ವಿಪುಲ-ಮತಿಭಿರ್ನಾವಕಾಶೋಽಧಮಾನಾಂ  
 ಜಾರಾಪಿ ಸ್ಯಾದ್ಗೃಹ-ಪತಿರಿತಿ ಶ್ರುಯತೇ ವಾಕ್ಯತೋಽತ್ರ .. 1.397..  
 ತೇನ ಮಯಾ ತಸ್ಯೋಪರಿ ವಧೋಪಾಯ ಏವ ವಿರಚ್ಯತೇ . ದೇಶ-ತ್ಯಾಗಾಯ  
 ವಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತಚ್ಚ ತ್ವಾಂ ಮುಕ್ತಾನ್ಯೋ ನ ಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ . ತದುಕ್ತಮೇತತ್ ತೇ  
 ಸ್ವಾರ್ಥಾಯಾನುಷ್ಠಿತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ನಿಸ್ತಂಶಂ ಹೃದಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಾಣೀಮಿಕ್ಷು-ರಸೋಪಾಮಾಂ .  
 ವಿಕಲ್ಪೋಽತ್ರ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಹನ್ಯಾತ್ ತತ್ರಾಪಕಾರಿಣಂ .. 1.398..  
 ಅಪರಂ ಮೃತೋಽಪಸ್ಮಾಕಂ ಭೋಜ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತದೇಕಂ ತಾವದ್ವರ-ಸಾಧನಂ  
 . ಅಪರಂ ಸಾಚಿವ್ಯಂ ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತೃಪ್ತಿಶ್ಚೇತಿ . ತದುಣ-ತ್ರಯೇಽಸ್ಮಿನ್ ಉಪಸ್ಥಿತೇ  
 ಕಸ್ಮಾನ್ ಮಾಂ ದೂಷಯಸಿ ತ್ವಂ ಜಾಡ್ಯ-ಭಾವಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಪರಸ್ಯ ಪೀಡನಂ ಕುರ್ವನ್ ಸ್ವಾರ್ಥ-ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಪಂಡಿತಃ .  
 ಮೂಢ-ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಭಕ್ಷೇತ ವನೇ ಚತುರಕೋ ಯಥಾ .. 1.399..  
 ಕರಟಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 16 ವಜ್ರ-ದಂಷ್ಟ್ರ-ನಾಮ-ಸಿಂಹ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ವಜ್ರ-ದಂಷ್ಟ್ರೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ . ತಸ್ಯ ಚತುರಕ-  
 ಕ್ರವ್ಯಮುಖ-ನಾಮಾನೌ ಶೃಗಾಲ-ವೃಕೌ ಭೃತ್ಯ-ಭೂತೌ ಸದೈವಾನುಗತೌ ತತ್ತ್ವಿವ  
 ವನೇ ಪ್ರತಿವಸತಃ . ಅಥಾನ್ಯ-ದಿನೇ ಸಿಂಹೇನ ಕದಾಚಿದಾಸನ್ನ-ಪ್ರಸವಾ  
 ಪ್ರಸವ-ವೇದನಯಾ ಸ್ವ-ಯೂಥಾದ್ಭ್ರಷ್ಟೋಷ್ಟ್ರಪವಿಷ್ಟಾ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನ-ಗಹನೇ  
 ಸಮಾಸಾದಿತಾ . ಅಥ ತಾಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಯಾವದುದರಂ ಸ್ಪೋಟಯತಿ, ತಾವಜ್  
 ಜೀವನ್ ಲಘು-ದಾಸೇರಕ-ಶಿಶುರ್ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ . ಸಿಂಹೋಽಪಿ ದಾಸೇರಕ್ಯಾಃ ಪಿಶಿತೇನ  
 ಸಪರಿವಾರಃ ಪರಾಂ ತೃಪ್ತಿಮುಪಾಗತಃ . ಪರಂ ಸ್ನೇಹಾದ್ಬಾಲ-ದಾಸೇಕಂ ತೃಕ್ತಂ  
 ಗೃಹಮಾನೀಯೇದಮುವಾಚ-ಭದ್ರ, ನ ತೇಽಸ್ಮಿ ಮೃತ್ಯೋರ್ಭಯಂ ಮತ್ಯೋ



ನಾನ್ಯಸ್ಮಾದಪಿ . ತತಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾತ್ರ ವನೇ ಭ್ರಾಮ್ಯತಾಮಿತಿ . ಯತಸ್ತೇ ಶಂಕು-  
ನದೃಶೌ ಕರ್ಣೌ . ತತಃ ಶಂಕುಕರ್ಣೋ ನಾಮ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಏವಮನುಷ್ಠಿತೇ ಚತ್ವಾರೋಽಪಿ ನ ಏಕ-ಸ್ಥಾನೇ ವಿಹಾರಿಣಃ ಪರಸ್ಪರಮನೇಕ-  
ಪ್ರಕಾರ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭವಂತಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ . ಶಂಕುಕರ್ಣೋಽಪಿ ಯೌವನ-  
ಪದವೀಮಾರೂಢಃ ಕ್ಷಣಮಪಿ ನ ತಂ ಸಿಂಹಂ ಮುಂಚತಿ .

ಅಥ ಕದಾಚಿದ್ವಜ್ರ-ದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಕೇನಚಿದ್ವನ್ಯೇನ ಮತ್ತ-ಗಜೇನ ಸಹ ಯುದ್ಧಮಭವತ್  
. ತೇನ ಮದ-ವೀರ್ಯಾತ್ ಸ ದಂತ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಥಾ ಕ್ಷತ-ಶರೀರೋ ವಿಹಿತೋ  
ಯಥಾ ಪ್ರಚಲಿತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ತದಾ ಕ್ಷತ್-ಕ್ಷಾಮ-ಕಂಠಸ್ತಾನ್ ಪ್ರೋವಾಚ-  
ಭೋಃ ! ಅನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ಯೇನಾಹಮೇವಂ ಸ್ಥಿತೋಽಪಿ ತಂ  
ವ್ಯಾಪಾದ್ಯಾತ್ಮನೋ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಚ ಕ್ಷತ್-ಪ್ರಣಾಶಂ ಕರೋಮಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ವನೇ ಸಂಧ್ಯಾ-ಕಾಲಂ ಯಾವದ್ಬಾಂತಾಃ, ಪರಂ  
ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಮಾಸಾದಿತಂ . ಅಥ ಚತುರಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಯದಿ  
ಶಂಕುಕರ್ಣೋಽಯಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯೇತ ತತಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಕತಿಚಿದ್ವಿನಾನಿ ತೃಪ್ತಿರ್ಭವತಿ  
. ಪರಂ ನೈನಂ ಸ್ವಾಮೀ ಮಿತ್ರತ್ವಾದಾಶ್ರಯ-ಸಮಾಶ್ರಿತತ್ವಾಚ್ಚ ವಿನಾಶಯಿಷ್ಯತಿ  
. ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಪ್ರತಿಬೋಧ್ಯ ತಥಾ ಕರಿಷ್ಯೇ ಯಥಾ  
ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅವಧ್ಯಂ ವಾಥವಾಗಮ್ಯಮಕೃತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ .

ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧಿಮತಾಮತ್ರ ತಸ್ಮಾತ್ ತಾಂ ಯೋಜಯಾಮಹಂ .. 1.400..

ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಶಂಕುಕರ್ಣಮಿದಮಾಹ-ಭೋಃ ಶಂಕುಕರ್ಣ ! ಸ್ವಾಮೀ ತಾವತ್  
ಪಥ್ಯಂ ವಿನಾ ಕ್ಷುಧಯಾ ಪರಿಪೀಡ್ಯತೇ . ಸ್ವಾಮ್ಯ-ಭಾವಾದಸ್ಮಾಕಮಪಿ ಧ್ರುವಂ  
ವಿನಾಶ ಏವ . ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ವದಿಷ್ಯಾಮಿ . ತಚ್ಛೂಯತಾಂ

ಶಂಕುಕರ್ಣ ಆಹ-ಭೋಃ ಶೀಘ್ರಂ ನಿವೇದ್ಯತಾಂ, ಯೇನ ತೇ ವಚನಂ ಶೀಘ್ರಂ  
ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಂ ಕರೋಮಿ . ಅಪರಂ ಸ್ವಾಮಿನೋಹಿತೇ ಕೃತೇ ಮಯಾ ಸುಕೃತ-ಶತಂ  
ಕೃತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಅಥ ಚತುರಕ ಆಹ-ಭೋ ಭದ್ರ ! ಆತ್ಮ-ಶರೀರಂ ದ್ವಿಗುಣ-ಲಾಭೇನ ಸ್ವಾಮಿನೇ  
ಪ್ರಯಚ್ಛ್ಯ ಯೇನ ತೇ ದ್ವಿಗುಣಂ ಶರೀರಂ ಭವತಿ . ಸ್ವಾಮಿನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ  
ಭವತಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಶಂಕುಕರ್ಣಃ ಪ್ರಾಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತನ್ ಮದೀಯ-  
ಪ್ರಯೋಜನಮೇತದುಚ್ಯತಾಂ . ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ . ಪರಮತ್ರ ಧರ್ಮಃ  
ಪ್ರತಿಭೂಃ ಇತಿ .

ತೇ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಿಂಹ-ಸಕಾಶಮಾಜಗ್ಮುಃ . ತತಶ್ಚತುರಕ ಆಹ-ದೇವ ! ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ . ಭಗವಾನ್ ಆದಿತ್ಯೋಽಪಸ್ತಂ ಗತಃ . ತದ್ಯದಿ ಸ್ವಾಮೀ ದ್ವಿಗುಣಂ ಶರೀರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ತತಃ ಶಂಕುಕರ್ಣೋಽಯಂ ದ್ವಿಗುಣ-ವೃದ್ಧ್ಯಾ ಸ್ವ-ಶರೀರಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಧರ್ಮ-ಪ್ರತಿಭುವಾ .

ಸಿಂಹ ಆಹ-ಭೋಃ, ಯದೇವಂ ತತ್ ಸುಂದರತರಂ . ವ್ಯವಹಾರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಧರ್ಮಃ ಪ್ರತಿಭೂಃ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ .

ಅಥ ಸಿಂಹ-ವಚನಾನಂತರಂ ವೃಕ-ಶೃಗಾಲಾಭ್ಯಾಂ ವಿದಾರಿತೋಭಯ-ಕುಕ್ಷಿಃ ಶಂಕುಕರ್ಣಃ ಪಂಚತ್ವಮುಪಾಗತಃ .

ಅಥ ವಜ್ರ-ದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚತುರಕಮಾಹ-ಭೋಶ್ಚತುರಕ ! ಯಾವದಹಂ ನದೀಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ನಾನಂ ದೇವತಾರ್ಚನ-ವಿಧಿಂ ಕೃತ್ವಾಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವತ್ ತ್ವಯಾತ್ರಾಪಮತ್ತೇನ ಭಾವ್ಯಮಿತುಕ್ತ್ವಾ ನದ್ಯಾಂ ಗತಃ .

ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ಗತೇ ಚತುರಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಕಥಂ ಮಮೈಕಾಕಿನೋ ಭೋಜ್ಯೋಽಯಮುಷ್ಟ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಕ್ರವ್ಯಮುಖಮಾಹ-ಭೋಃ ಕ್ರವ್ಯಮುಖ ! ಕ್ಷುಧಾಲುರ್ಭವಾನ್ . ತದ್ಯಾವದಸೌ ಸ್ವಾಮೀ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ತಾವತ್ ತ್ವಮಸ್ಮೋಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಮಾಂಸಂ ಭಕ್ಷಯ . ಅಹಂ ತ್ವಾಂ ಸ್ವಾಮಿನೋ ನಿರ್ದೋಷಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಸೋಽಪಿ ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ಯಾವತ್ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಾಂಸಮಾಸ್ವಾದಯತಿ ತಾವಚ್ಛತುರಕೇಣೋಕ್ತಂ-ಭೋಃ ಕ್ರವ್ಯಮುಖ ! ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ಸ್ವಾಮೀ . ತತ್ ತ್ಯಕ್ತ್ವೈನಂ ದೂರೇ ತಿಷ್ಠ, ಯೇನಾಸ್ಯ ಭಕ್ಷಣಂ ನ ವಿಕಲ್ಪಯತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸಿಂಹಃ ಸಮಾಯಾತೋ ಯಾವದುಷ್ಟಂ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವದ್ರಿಕ್ಷೀಕೃತ-ಹೃದಯೋ ದಾಸೇರಕಃ . ತತೋ ಭೃಕುಟಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪರುಷತರಮಾಹ-ಅಹೋ ಕೇನೈಷ ಉಷ್ಟ್ರ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟತಾಂ ನೀತೋ, ಯೇನ ತಮಪಿ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ .

ಏವಮಭಿಹಿತೇ ಕ್ರವ್ಯಮುಖಶ್ಚತುರಕ-ಮುಖಮವಲೋಕಯತಿ . ಅಥ ಚತುರಕೋ ವಿಹಸ್ಯೋವಾಚ-ಭೋಃ ! ಮಾಮನಾದೃತ್ಯ ಪಿಶಿತಂ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾಧುನಾ ಮನ್-ಮುಖಮವಲೋಕಯಸಿ . ತದಾಸ್ವಾದಯಾಸ್ಯ ದುರ್ಣಯ-ತರೋಃ ಫಲಮಿತಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಕ್ರವ್ಯಮುಖೋ ಜೀವ-ನಾಶ-ಭಯಾದ್ಲೂರ-ದೇಶಂ ಗತಃ . ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ತೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ದಾಸೇರಕ-ಸಾರ್ಥೋ ಭಾರಾಕ್ರಾಂತಃ ಸಮಾಯಾತಃ . ತಸ್ಯಾಗ್ರೇಸರೋಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಕಂಠೇ ಮಹತೀ ಘಂಟಾ ಬದ್ಧಾ . ತಸ್ಯಾಃ ಶಬ್ದಂ ದುರತೋಽಪಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಿಂಹೋ ಜಂಬುಕಮಾಹ-ಭದ್ರ, ಜ್ಞಾಯತಾಂ ಕಿಮೇಷ ರೌದ್ರಃ ಶಬ್ದಃ ಶ್ರೂಯತೇಶ್ಚುತ-ಪೂರ್ವಃ ?

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಚತುರಕಃ ಕಿಂಚಿದ್ವನಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ಸತ್ವರಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಪೋವಾಚ-  
ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಗಮ್ಯತಾಂ ಗಮ್ಯತಾಂ ಯದಿ ಶಕ್ನೋಷಿ ಗಂತುಂ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್ ಭದ್ರ, ಕಿಮೇವಂ ಮಾಂ ವ್ಯಾಕುಲಯಸಿ . ತತ್ ಕಥಯ  
ಕಿಮೇತತ್ ? ಇತಿ ಚತುರಕ ಆಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್, ಏಷ ಧರ್ಮರಾಜಸ್ತವೋಪರಿ  
ಕುಪಿತಃ . ಯದನೇನಾಕಾಲೇ ದಾಸೇರಕೋಽಯಂ ಮದೀಯೋ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ  
. ತತ್ ಸಹಸ್ರ-ಗುಣಮುಷ್ಟಮಸ್ಯ ಸಕಾಶಾದ್ಧಹೀಷ್ಯಾಮಿ . ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ  
ಬೃಹನ್-ಮಾನಮಾದಾಯಾಗ್ರೇಸರಸ್ಯೋಷ್ಟಸ್ಯ ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಘಂಟಾಂ  
ಬದ್ಧ್ವಾ ಬಧ್ಯ-ದಾಸೇರಕ-ಸಕ್ತಾನಪಿ ಪಿತೃ-ಪಿತಾಮಹಾನ್ ಆದಾಯ ವೈರ-  
ನಿಯಾರ್ತನಾರ್ಥಮಾಯಾತ ಏವ .

ಸಿಂಹೋಽಪಿ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸರ್ವತೋ ದೂರಾದೇವಾವಲೋಕ್ಯ ಮೃತಮುಷ್ಟಂ  
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರಾಣ-ಭಯಾತ್ ಪ್ರಣಷ್ಟಃ . ಚತುರಕೋಽಪಿ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೆಸ್ತಸ್ಯೋಷ್ಟಸ್ಯ  
ಮಾಂಸಂ ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಪರಸಯ ಪೀಡನಂ ಕುರ್ವನ್  
(399) ಇತಿ .

ಅಥ ದಮನಕೇ ಗತೇ ಸಂಜೀವಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ಕಿಮೇತನ್ ಮಯಾ  
ಕೃತಂ ? ಯಚ್ಚಷ್ಟಾದೋಽಪಿ ಮಾಂಸಾಶಿತಸ್ತಸ್ಯಾನುಗಃ ಸಂವೃತ್ತಃ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಗಮ್ಯಾನಿ ಪುಮಾನ್ ಯಾತಿ ಯೋಽಸೇವ್ಯಾಂಶ್ಚ ನಿಷೇವತೇ .

ಸ ಮೃತ್ಯುಮುಪಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗರ್ಭಮಶ್ವತರೀ ಯಥಾ .. 1.401..

ತತ್ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಕ್ಷ ಗಚ್ಛಾಮಿ ? ಕಥಂ ಮೇ ಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ? ಅಥವಾ  
ತಮೇವ ಪಿಂಗಲಕಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಕದಾಚಿನ್ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಂ ರಕ್ಷತಿ . ಪ್ರಾಣೈರ್ನ  
ವಿಯೋಜಯತಿ . ಯತ ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ಯತತಾಮಪೀಹ ವಿಪದೋ ದೇವಾದ್ಯದಿ ಸ್ಯುಃ ಕ್ಷಚಿತ್

ತತ್ ತಾಸಾಮುಪಶಾಂತಯೇ ಸುಮತಿಭಿಃ ಕಾರ್ಯೋ ವಿಶೇಷಾನ್ ನಯಃ .

ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತಿಮುಪಾಗತಾತ್ರ ಸಕಲೇ ಲೋಕೋಕ್ತಿರೇಷಾ ಯತೋ

ದಗ್ಧಾನಾಂ ಕಿಲ ವಹ್ನಿನಾ ಹಿತ-ಕರಃ ಸೇಕೋಽಪಿ ತಸ್ಯೋದ್ಭವಃ .. 1.402..

ತಥಾ ಚ-

ಲೋಕೇಽಥವಾ ತನು-ಭೃತಾಂ ನಿಜ-ಕರ್ಮ-ಪಾಕಂ

ನಿತ್ಯಂ ಸಮಾಶ್ರಿತವತಾಂ ಸುಹಿತ-ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ .

ಭಾವಾರ್ಜಿತಂ ಶುಭಮಥಾಪಶುಭಂ ನಿಕಾಮಂ

ಯದ್ಭಾವಿ ತದ್ಭವತಿ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರ-ಹೇತುಃ .. 1.403..

ಅಪರಂ ಚಾನ್ಯತ್ರ ಗತಸ್ಯಾಪಿ ಮೇ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಧುಷ್ಟ-ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ಮಾಂಸಾಶಿನಃ ಸಕಾಶಾನ್  
ಮೃತ್ಯುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತದ್ವರಂ ಸಿಂಹಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಮಹದ್ಭಿಃ ಸ್ವರ್ಧಮಾನಸ್ಯ ವಿಪದೇವ ಗರೀಯಸೀ .

ದಂತ-ಭಂಗೇಽಪಿ ನಾಗಾನಾಂ ಶ್ಲಾಘ್ನೋ ಗಿರಿ-ವಿದಾರಣೇ .. 1.404..

ತಥಾ ಚ-

ಮಹತೋಽಪಿ ಕ್ಷಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಶ್ಲಾಘ್ಯಂ ನೀಚೋಽಪಿ ಗಚ್ಛತಿ .

ದಾನಾರ್ಥಿ ಮಧುಪೋ ಯದ್ವದ್ಗಜ-ಕರ್ಣ-ಸಮಾಹತಃ .. 1.405..

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸ ಸ್ಥಲಿತ-ಗತಿಂ ಮಂದಂ ಗತ್ವಾ ಸಿಂಹಾಶ್ರಯಂ ಪಶ್ಯನ್ನಪರತ್-  
ಅಹೋ, ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಂತರ್ಲೀನ-ಭುಜಂಗಮಂ ಗೃಹಮಿವಾಂತಃಸ್ಥೋಗ್ರ-ಸಿಂಹಂ ವನಂ

ಗ್ರಾಹಾರ್ಕೀಣಮಿವಾಭಿರಾಮ-ಕಮಲ-ಚ್ಚಾಯಾ-ಸನಾಥಂ ಸರಃ .

ಕಾಲೇನಾರ್ಯ-ಜನಾಪವಾದ-ಪಿಶುನೈಃ ಕ್ಷುದೈರನಾರ್ಯೈಃ ಶ್ರಿತಂ

ದುಃಖೇನ ಪ್ರವಿಗಾಹ್ಯತೇ ಸಚಕಿತಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ಮನಃ ಸಾಮಯಂ .. 1.406..

ಏವಂ ಪಠನ್ ದಮನಕೋಕ್ತಾಕಾರಂ ಪಿಂಗಲಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಚಕಿತಃ ಸಂವೃತ-  
ಶರೀರೋ ದೂರತರಂ ಪ್ರಣಾಮ-ಕೃತಿಂ ವಿನಾಪುಪವಿಷ್ಯಃ . ಪಿಂಗಲಕೋಽಪಿ  
ತಥಾವಿಧಂ ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ದಮನಕ-ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಕೋಪಾತ್ ತಸ್ಮೋಪರಿ  
ಪಪಾತ .

ಅಥ ಸಂಜೀವಕಃ ಖರ-ನಖ-ವಿಕರ್ತಿತ-ಪೃಷ್ಠಃ ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ತದುದರಮುಲ್ಲಿಖ್ಯ  
ಕಥಮಪಿ ತಸ್ಮಾದಪೇತಃ ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ಹಂತುಮಿಚ್ಛನ್ ಯುದ್ಧಾಯಾವಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ  
ದ್ವಾವಪಿ ತೌ ಪುಷ್ಪಿತ-ಪಲಾಶ-ಪ್ರತಿಮೌ ಪರಸ್ಪರ-ವಧ-ಕಾಂಕ್ಷಣೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರಟಕೋ  
ದಮನಕಮಾಹ-ಭೋ ಮೂಢ-ಮತೇ ! ಅನಯೋರ್ವಿರೋಧಂ ವಿತನ್ವತಾ ತ್ವಯಾ  
ಸಾಧು ನ ಕೃತಂ . ನ ಚ ತ್ವಂ ನೀತಿ-ತತ್ತ್ವಂ ವೇತ್ತಿ . ನೀತಿವಿದ್ಭಿರುಕ್ತಂ ಚ-

ಕಾರ್ಯಾಣುತ್ತಮ-ದಂಡ-ಸಾಹಸ-ಫಲಾನಾಯಾಸ-ಸಾಧ್ಯಾನಿ ಯೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ  
ಸಂಶಮಯಂತಿ ನೀತಿ-ಕುಶಲಾಃ ಸಾಮ್ಪ್ರವ ತೇ ಮಂತ್ರಿಣಃ .

ನಿಸಾರಾಲ್ಪ-ಫಲಾನಿ ಯೇ ತ್ವವಿಧಿನಾ ವಾಂಛಂತಿ ದಂಡೋದ್ಯಮೈಸ್

ತೇಷಾಂ ದುರ್ನಯ-ಚೇಷ್ಟಿತ್ಯೈರ್ನರಪತೇರಾರೋಪ್ಯತೇ ಶ್ರೀಸ್ತುಲಾಂ .. 1.407..

ತದ್ಯದಿ ಸ್ವಾಮ್ಯಭಿಘಾತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತತ್ ಕಿಂ ತವ್ವೀಯ-ಮಂತ್ರ-ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ  
. ಅಥ ಸಂಜೀವಕೋ ನ ಬದ್ಧತೇ ತಥಾಪಭವ್ಯಂ . ಯತಃ ಪ್ರಾಣ-ಸಂದೇಹಾತ್ ತಸ್ಯ

ಚ ವಧಃ . ತನ್ ಮೂಢ ! ಕಥಂ ತ್ವಂ ಮಂತ್ರಿ-ಪದಮಭಿಲಷಸಿ . ಸಾಮ-ಸಿದ್ಧಿಂ ನ  
ವೇತ್ತಿ . ತದ್ವೃಥಾ ಮನೋರಥೋಽಯಂ ತೇ ದಂಡರುಚೇಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಾಮಾದಿ-ದಂಡ-ಪರ್ಯಂತೋ ನಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ್ವಯಂಭುವಾ .

ತೇಷಾಂ ದಂಡಸ್ತು ಪಾಪೀಯಾಂಸ್ತಂ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ .. 1.408..

ತಥಾ ಚ-

ಸಾಮ್ನ್ವೇವ ಯತ್ರ ಸಿದ್ಧಿರ್ನ ತತ್ರ ದಂಡೋ ಬುಧೇನ ವಿನಿಯೋಜ್ಯಃ .

ಪಿತ್ತಂ ಯದಿ ಶರ್ಕರಯಾ ಶಾಮ್ಯತಿ ಕೋಽರ್ಥಃ ಪಟೋಲೇನ .. 1.409..

ತಥಾ ಚ-

ಆದೌ ಸಾಮ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣ ವಿಜಾನತಾ .

ಸಾಮ-ಸಾಧ್ಯಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ ಯಾಂತಿ ನ ಕ್ವಚಿತ್ .. 1.410..

ನ ಚಂದ್ರೇಣ ನ ಚಾಲುಷಧ್ಯಾ ನ ಸೂರ್ಯೇಣ ನ ವಹ್ನಿನಾ .

ಸಾಮ್ನ್ವೇವ ವಿಲಯಂ ಯಾತಿ ವಿದ್ವೇಷ-ಪ್ರಭವಂ ತಮಃ .. 1.411..

ತಥಾ ಯತ್ ತ್ವಂ ಮಂತ್ರಿತ್ವಮಭಿಲಷಸಿ, ತದಪಯುಕ್ತಂ . ಯತಸ್ತ್ವಂ ಮಂತ್ರಿ-ಗತಿಂ

ನ ವೇತ್ಸಿ . ಯತಃ ಪಂಚ-ವಿಧೋ ಮಂತ್ರಃ . ಸ ಚ ಕರ್ಮಣಾಮಾರಂಭೋಪಾಯಃ,

ಪುರುಷ-ದ್ರವ್ಯ-ಸಂಪತ್, ದೇಶ-ಕಾಲ-ವಿಭಾಗಃ, ವಿನಿಪಾತ-ಪ್ರತೀಕಾರಃ, ಕಾರ್ಯ-

ಸಿದ್ಧಿಶ್ಚೇತಿ . ಸೋಽಯಂ ಸ್ವಾಮ್ಯಮಾತ್ಮಯೋರೇಕತಮಸ್ಯ ಕಿಂ ವಾ ದ್ವಯೋರಪಿ

ವಿನಿಪಾತಃ ಸಮುತ್ಪದ್ಯತೇ ಲಗ್ನಃ . ತದ್ಯದಿ ಕಾಚಿಚ್ಛಕ್ತಿರಸ್ತಿ ತದ್ವಿಚಿಂತ್ಯತಾಂ ವಿನಿಪಾತ-

ಪ್ರತೀಕಾರಃ . ಭಿನ್ನ-ಸಂಧಾನೇ ಹಿ ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ಬುದ್ಧಿ-ಪರೀಕ್ಷಾ . ತನ್ ಮೂರ್ಖ !

ತತ್ ಕರ್ತುಮಸಮರ್ಥತ್ವಂ ಯತೋ ವಿಪರೀತ-ಬುದ್ಧಿರಸಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ಭಿನ್ನ-ಸಂಧಾನೇ ಭಿಷಜಾಂ ಸಾನ್ನಿಪಾತಿಕೇ .

ಕರ್ಮಣಿ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸುಸ್ಥೇ ಕೋ ವಾ ನ ಪಂಡಿತಃ .. 1.412..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಘಾತಯಿತುಮೇವ ನೀಚಃ ಪರ-ಕಾರ್ಯಂ ವೇತ್ಸಿ ನ ಪ್ರಸಾಧಯಿತುಂ .

ಪಾತಯಿತುಮೇವ ಶಕ್ತಿನಾಃಖೋರುದ್ಧರ್ತುಮನ್ನ-ಪಿಟಕಂ .. 1.413..

ಅಥವಾ ನ ತೇ ದೋಷೋಽಯಂ . ಸ್ವಾಮಿನೋ ದೋಷಃ . ಯಸ್ತೇ ವಾಕ್ಯಂ

ಶ್ರದ್ಧಧಾತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನರಾಧಿಪಾ ನೀಚ-ಜನಾನುವರ್ತಿನೋ

ಬುಧೋಪದಿಷ್ಟೇನ ಪಥಾ ನ ಯಾಂತಿ ಯೇ .

ವಿಶಂತತೋ ದುರ್ಗಮ-ಮಾರ್ಗ-ನಿರ್ಗಮಂ

ಸಮಸ್ತ-ಸಂಬಾಧಮನರ್ಥ-ಪಂಜರಂ .. 1.414..

ತದ್ಯದಿ ತ್ವಮಸ್ಯ ಮಂತ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ತದಾನ್ಯೋಽಪಿ ಕಶ್ಚಿನ್ ನಾಸ್ಯ ಸಮೀಪೇ ಸಾಧು-

ಜನಃ ಸಮೇಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗುಣಾಲಯೋಽಪಸನ್ ಮಂತ್ರೀ ನೃಪತೀರ್ನಾಧಿಗಮ್ಯತೇ .

ಪ್ರಸನ್ನ-ಸ್ವಾದು-ಸಲಿಲೋ ದುಷ್ಟ-ಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಯಥಾ ಹ್ರದಃ .. 1.415..

ತಥಾ ಚ ಶಿಷ್ಟ-ಜನ-ರಹಿತಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿನೋಽಪಿ ನಾಶೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಚಿತ್ರಾಸ್ವಾದ-ಕಥೈರ್ಭೃತ್ಯೈರನಾಯಾಸಿತ-ಕಾರ್ಮುಕೈಃ .

ಯೇ ರಮಂತೇ ನೃಪಾಸ್ತೇಷಾಂ ರಮಂತೇ ರಿಪವಃ ಶ್ರಿಯಾ .. 1.416..

ತತ್ ಕಿಂ ಮೂರ್ಖೋಪದೇಶೇನ . ಕೇವಲಂ ದೋಷೋ ನ ಗುಣಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಾನಾಮ್ಯಂ ನಮತೇ ದಾರು ನಾಶ್ಮನಿ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ಷುರ-ಕ್ರಿಯಾ .

ಸೂಚೀ-ಮುಖಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ನಾಶಿಷ್ಯಾಯೋಪಶ್ಯತೇ .. 1.417..

ದಮನಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 17 ವಾನರ-ಯೂಥ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪರ್ವತೈಕ-ದೇಶೇ ವಾನರ-ಯೂಥಂ . ತಚ್ಚ ಕದಾಚಿದ್ಧೇಮಂತ-  
ಸಮಯೇಽತಿಕರೋರ-ವಾತ-ಸಂಸ್ಪರ್ಶ-ವೇಪಮಾನ-ಕಲೇವರಂ ತುಷಾರ-  
ವರ್ಷೋದ್ಧತ-ಪ್ರವರ್ಷ-ಘನ-ಧಾರಾ-ನಿಪಾತ-ಸಮಾಹತಂ ನ ಕಥಂಚಿಚ್ಛಾಂತಿಮಗಮತ್

. ಅಥ ಕೇಚಿದ್ವಾನರಾ ವಹ್ನಿ-ಕಣ-ಸದೃಶಾನಿ ಗುಂಜಾ-ಫಲಾನವಚಿತ್ಯ ವಹ್ನಿ-  
ವಾಂಭಯಾ ಪೂತ್ಕುವಂತಃ ಸಮಂತಾತ್ ತಸ್ತುಃ .

ಅಥ ಸುಚೀಮೂರ್ಖೋ ನಾಮ ಪಕ್ಷೀ ತೇಷಾಂ ತಂ ವೃಥಾಯಾಸಮವಲೋಕ್ಯ  
ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ, ಸರ್ವೇ ಮೂರ್ಖಾ ಯೂಯಂ . ನೈತೇ ವಹ್ನಿ-ಕಣಾಃ ಗುಂಜಾ-  
ಫಲಾನಿ ಏತಾನಿ . ತತ್ ಕಿಂ ವೃಥಾ ಶ್ರಮೇಣ . ನೈತಸ್ಮಾಚ್ಛೀತ-ರಕ್ಷಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ .  
ತದನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ ನಿರ್ವಾತೋ ವನ-ಪ್ರದೇಶೋ ಗುಹಾ ಗಿರಿ-ಕಂದರಂ ವಾ .  
ಅದ್ಯಾಪಿ ಸಟೋಪಾ ಮೇಧಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ .

ಅಥ ತೇಷಾಮೇಕತಮೋ ವೃದ್ಧ-ವಾನರಸ್ತಮುವಾಚ-ಭೋ ಮೂರ್ಖ ! ಕಿಂ  
ತಾವದನೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ . ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮುಹುರ್ವಿಘ್ನಿತ-ಕರ್ಮಾಣಂ ದ್ಯೂತ-ಕಾರಂ ಪರಾಜಿತಂ .

ನಾಲಾಪಯೇದ್ವಿವೇಕ-ಜ್ಞೋ ಯದೀಚ್ಛೇತ್ ಸಿದ್ಧಿಮಾತ್ಮನಃ .. 1.418..

ತಥಾ ಚ-

ಆಖೇಟಕಂ ವೃಥಾಕ್ಲೇಶಂ ಮೂರ್ಖಂ ವ್ಯಸನಸಂಸ್ಥಿತಂ .

ಸಮಾಲಾಪೇನ ಯೋ ಯುಂಕ್ತೇ ಸ ಗಚ್ಛತಿ ಪರಾಭವಂ .. 1.419..

ಸೋಽಪಿ ತಮನಾದೃತ್ಯ ಭೂಯೋಽಪಿ ವಾನರಾನನವರತಮಾಹ-ಭೋಃ !

ಕಿಂ ವೃಥಾ ಕ್ಲೇಶೇನ ? ಅಥ ಯಾವದಸೌ ನ ಕಥಂಚಿತ್ ಪ್ರಲಪನ್ ವಿರಮತಿ  
ತಾವದೇಕೇನ ವಾನರೇಣ ವ್ಯರ್ಥ-ಶ್ರಮತ್ವಾತ್ ಕುಪಿತೇನ ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ಶಿಲಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಲಿತ ಉಪರತಶ್ಚ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ನಾನಾಮ್ಯಂ ನಮತೇ ದಾರು ಇತಾದಿ . ತಥಾ ಚ-

ಉಪದೇಶೋ ಹಿ ಮೂರ್ಖಾಣಾಂ ಪ್ರಕೋಪಾಯ ನ ಶಾಂತಯೇ .

ಪಯಃಪಾನಂ ಭುಜಂಗಾನಾಂ ಕೇವಲಂ ವಿಷ-ವರ್ಧನಂ .. 1.420..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಉಪದೇಶೋ ನ ದಾತವ್ಯೋ ಯಾದೃಶೇ ತಾದೃಶೇ ನರೇ .

ಪಶ್ಯ ವಾನರಮೂರ್ಖೇಣ ಸುಗೃಹೀ ನಿಗೃಹೀಕೃತಾ .. 1.421..

ದಮನಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 18 ಶಮೀ-ವೃಕ್ಷಸ್ಥ-ಚಟಕ-ದಂಪತೀ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೇ ಶಮೀ-ವೃಕ್ಷ-ಶಾಖಾಲಂಬಿತ-ವಸಥಂ ಕೃತ್ವಾರಣ್ಯ-ಚಟಕ-ದಂಪತೀ ಪ್ರತಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತಯೋಃ ಸುಖ-ಸಂಸ್ಥಯೋರ್ಹೇಮಂತ-ಮೇಘೋ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ವರ್ಷಿತುಮಾರಬ್ಧಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಕಶ್ಚಿಚ್ಛಾಖಾ-ಮೃಗೋ ವಾತಾಸಾರ-ಸಮಾಹತಃ ಪ್ರೋದ್ಧೂಷಿತ-ಶರೀರೋ ದಂತವೀಣಾಂ ವಾದಯನ್ ವೇಪಮಾನಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಶಮ್ಯಾ ಮೂಲಮಾಸಾದ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಃ . ಅಥ ತಂ ತಾದೃಷಮವಲೋಕ್ಯ ಚಟಕಾ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಭದ್ರ ! ಹಸ್ತ-ಪಾದ-ಸಮೋಪೇತೋ ದೃಶ್ಯಸೇ ಪುರುಷಾಕೃತಿಃ . ಶೀತೇನ ಭಿದ್ಯಸೇ ಮೂಢ ಕಥಂ ನ ಕುರುಷೇ ಗೃಹಂ .. 1.422..

ಏತಚ್ಛೃತ್ವಾ ತಾಂ ವಾನರಃ ಸಕೋಪಮಾಹ-ಅಥಮೇ ಕಸ್ಮಾನ್ ನ ತ್ವಂ ಮೌನ-ವ್ರತಾ ಭವಸಿ ? ಅಹೋ ಧಾಷ್ಟ್ಯಮಸ್ಯಾಃ . ಅದ್ಯ ಮಾಮುಪಹಸತಿ-

ಸೂಚೀ-ಮುಖಿ ದುರಾಚಾರಾ ರಂಡಾ ಪಂಡಿತ-ವಾದಿನೀ .

ನಾಶಂಕತೇ ಪ್ರಜಲ್ಪಂತೀ ತತ್ ಕಿಮೇನಾಂ ನ ಹನ್ಮಹಂ .. 1.423..

ಏವಂ ಪ್ರಲಪ್ಯ ತಾಮಾಹ-ಮುಗ್ಧೇ ! ಕಿಂ ಮಮ ಚಿಂತಯಾ ತವ ಪ್ರಯೋಜನಂ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವಾಚ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಾ-ಸಮೇತಸ್ಯ ಪೃಚ್ಛತೇಶ್ಚ ವಿಶೇಷತಃ .

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶ್ರದ್ಧಾ-ವಿಹೀನಸ್ಯ ಅರಣ್ಯ-ರುದಿತೋಪಮಂ .. 1.424..

ತತ್ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ತಾವತ್ . ಕುಲಾಯ-ಸ್ಥಿತಯಾ ತಯಾ ಪುನರಪಭಿಹಿತಃ . ಸ ತಾವತ್ ತಾಂ ಶಮೀಮಾರುಹ್ಯ ತಸ್ಯಾಃ ಕುಲಾಯಂ ಶತಧಾ ಖಂಡಶೋಕರೋತ್ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಉಪದೇಶೋ ನ ದಾತವ್ಯಃ ಇತಿ .

ತನ್ ಮೂರ್ಖ ! ಶಿಕ್ಷಾಪಿತೋಽಪಿ ನ ಶಿಕ್ಷಿತಸ್ತ್ವಂ . ಅಥವಾ ನ ತೇ ದೋಷೋಽಸ್ತಿ-

ಯತಃ ಸಾಧೋಃ ಶಿಕ್ಷಾ ಗುಣಾಯ ಸಂಪದ್ಯತೇ, ನಾಸಾಧೋಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕಿಂ ಕರೋತೇವ ಪಾಂಡಿತ್ಯಮಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಜಿತಂ .

ಅಂಧಕಾರ-ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನೇ ಘಟೇ ದೀಪ ಇವಾಹಿತಃ .. 1.425..

ತದ್ವ್ಯರ್ಥ-ಪಾಂಡಿತ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ವಚನಮಶೃಣ್ವನ್ ಆತ್ಮನಃ ಶಾಂತಿಮಪಿ ವೇತ್ತಿ  
 . ತನ್ ನೂನಮಪಜಾತಸ್ತ್ವಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಜಾತಃ ಪುತ್ರೋಽನುಜಾತಶ್ಚ ಅತಿಜಾತಸ್ತಥೈವ ಚ .  
 ಅಪಜಾತಶ್ಚ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮಂತವ್ಯಾಃ ಶಾಸ್ತ್ರ-ವೇದಿಭಿಃ .. 1.426..  
 ಮಾತೃ-ತುಲ್ಯ-ಗುಣೋ ಜಾತಸ್ತ್ವ ನುಜಾತಃ ಪಿತುಃ ಸಮಃ .  
 ಅತಿಜಾತೋಽಧಿಕಸ್ತಸ್ಮಾದಪಜಾತೋಽಧಮಾಧಮಃ .. 1.427..  
 ಅಪಾತ್ಮನೋ ವಿನಾಶಂ ಗಣಯತಿ ನ ಖಲಃ ಪರ-ವ್ಯಸನ-ಹೃಷ್ಣಃ .  
 ಪ್ರಾಯೋ ಮಸ್ತಕ-ನಾಶೇ ಸಮರ-ಮುಖೇ ನೃತ್ಯತಿ ಕಬಂಧಃ .. 1.428..  
 ಅಹೋ, ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಧರ್ಮ-ಬುದ್ಧಿಃ ಕುಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ದ್ವಾವೇತೌ ವಿದಿತೌ ಮಮ .  
 ಪುತ್ರೇಣ ವ್ಯರ್ಥ-ಪಾಂಡಿತ್ಯಾತ್ ಪಿತಾ ಧೂಮೇನ ಘಾತಿತಃ .. 1.429..  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 19 ಧರ್ಮ-ಬುದ್ಧಿ-ಪಾಪ-ಬುದ್ಧಿ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ಧೇಶೇ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಃ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ದ್ವೇ ಮಿತ್ರೇ ಪ್ರತಿವಸತಃ .  
 ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಪಾಪಬುದ್ಧಿನಾ ಚಿಂತಿತಂ ಯದಹಂ ತಾವನ್ ಮೂರ್ಖೋ  
 ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪೇತಶ್ಚ . ತದೇನಂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಮಾದಾಯ ದೇಶಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ  
 ಅಸ್ಯಾಶ್ರಯೇಣಾರ್ಥೋಪಾರ್ಜನಾಂ ಕೃತ್ವೈನಮಪಿ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ಸುಖೀಭವಾಮಿ

ಅಧಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ವಾರ್ಧಕ-  
 ಭಾವೇ ಕಿಂ ತ್ವಾತ್ಮ-ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ ಸ್ಮರಸಿ . ದೇಶಾಂತರಮದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಂ ಶಿಷ್ಟ-ಜನಸ್ಯ  
 ವಾರ್ತಾಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಸಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದೇಶಾಂತರೇಷು ಬಹು-ವಿಧ-ಭಾಷಾ-ವೇಷಾದಿ ಯೇನ ನ ಜ್ಞಾತಂ .  
 ಭ್ರಮತಾ ಧರಣೀ-ಪೀಠೇ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ಜನ್ಮನೋ ವ್ಯರ್ಥಂ .. 1.430..  
 ತಥಾ ಚ-

ವಿದ್ಯಾಂ ವಿತ್ತಂ ಶಿಲ್ಪಂ ತಾವನ್ ನಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ ಸಮ್ಯಕ್ .  
 ಯಾವದ್ವ್ಯಜತಿ ನ ಭೂಮೌ ದೇಶಾದ್ಧೇಶಾಂತರಂ ಹೃಷ್ಣಃ .. 1.431..  
 ಅಥ ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಣ-ಮನಾಸ್ತೇನೈವ ಸಹ ಗುರು-ಜನಾನುಜ್ಞಾತಃ  
 ಶುಭೇಽಹನಿ ದೇಶಾಂತರಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ತತ್ರ ಚ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣ  
 ಭ್ರಮತಾ ಪಾಪಬುದ್ಧಿನಾ ಪ್ರಭೂತತರಂ ವಿತ್ತಮಾಸಾದಿತಂ . ತತಶ್ಚ ತೌ ದ್ವಾವಪಿ



ಪ್ರಭೂತೋಪಾರ್ಜಿತ-ದ್ರವ್ಯೈ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೈ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರತೌತ್ಸುಕ್ಯೇನ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪ್ರಾಪ್ತ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥ-ಶಿಲ್ಪಾನಾಂ ದೇಶಾಂತರ-ನಿವಾಸಿನಾಂ .

ಕ್ರೋಶ-ಮಾತ್ರೋಽಪಿ ಭೂ-ಭಾಗಃ ಶತ-ಯೋಜನವದ್ಧವೇತ್ .. 1.432..

ಅಥ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನ-ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನಾ ಪಾಪಬುದ್ಧಿನಾ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿರಭಿಹಿತಃ-ಭದ್ರ !  
ನ ಸರ್ವಮೇತದ್ಧನಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ನೇತುಂ ಯುಜ್ಯತೇ . ಯತಃ ಕುಟುಂಬಿನೋ  
ಬಾಂಧವಾಶ್ಚ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿಷ್ಯಂತೇ . ತದತ್ಯೈವ ವನ-ಗಹನೇ ಕ್ವಾಪಿ ಭೂಮೌ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ಕಿಂಚಿನ್ ಮಾತ್ರಮಾದಾಯ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶಾವಃ . ಭೂಯೋಽಪಿ ಪ್ರಯೋಜನೇ  
ಸಂಜಾತೇ ತನ್-ಮಾತ್ರಂ ಸಮೇತ್ಯಾನ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನಾನ್ ನೇಷ್ಯಾವಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ವಿತ್ತಂ ದರ್ಶಯೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಸ್ವಲ್ಪಮಪಹೋ .

ಮುನೇರಪಿ ಯತಸ್ತಸ್ಯ ದರ್ಶನಾಚ್ಚಲತೇ ಮನಃ .. 1.433..

ತಥಾ ಚ-

ಯಥಾಮಿಷಂ ಜಲೇ ಮತ್ಸೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯತೇ ಶ್ವಾಪದೈರ್ಭುವಿ .

ಆಕಾಶೇ ಪಕ್ಷಿಭಿಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಸರ್ವತ್ರ ವಿತ್ತವಾನ್ .. 1.434..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿರಾಹ-ಭದ್ರ ಏವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ  
ದ್ವಾವಪಿ ತೌ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಸುಖೇನ ಸಂಸ್ಥಿತವಂತೌ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ  
ಪಾಪಬುದ್ಧಿರ್ನಿಶೀರ್ಢೇಽಟವ್ಯಾಂ ಗತ್ವಾ ತತ್ ಸರ್ವಂ ವಿತ್ತಂ ಸಮಾದಾಯ ಗರ್ತಂ  
ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಸ್ವ-ಭವನಂ ಜಗಾಮ .

ಅಥಾನೈದ್ಯುರ್ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಂ ಸಮೇತ್ಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಸಖೇ ಬಹು-ಕುಟುಂಬಾ  
ವಯಂ ವಿತ್ತಾಭಾವಾತ್ ಸೀದಾಮಃ . ತದ್ಗತ್ವಾ ತತ್ರ ಸ್ಥಾನೇ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಾತ್ರಂ  
ಧನಮಾನಯಾವಃ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ, ಏವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ .

ಅಥ ದ್ವಾವಪಿ ಗತ್ವಾ ತತ್ ಸ್ಥಾನಂ ಯಾವತ್ ಖನತಸ್ತಾವದ್ರಿಕ್ತಂ ಭಾಂಡಂ  
ದೃಷ್ಟವಂತೌ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಃ ಶಿರಸ್ತಾಡಯನ್ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ  
ಧರ್ಮಬುದ್ಧೇ ! ತ್ವಯಾ ಹೃತಮೇತದ್ಧನಂ, ನಾನೈನ . ಯತೋ ಭೂಯೋಽಪಿ  
ಗರ್ತಾಪೂರಣಂ ಕೃತಂ . ತತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ತಸ್ಯಾರ್ಥಂ . ಅನ್ಯಥಾಹಂ ರಾಜ-  
ಕುಲೇ ನಿವೇದಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಭೋ ದುರಾತ್ಮನ್ ! ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಃ ಖಲ್ವಹಂ . ನೈತಚ್ಚೌರ-  
ಕರ್ಮ ಕರೋಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಾತ್ರವತ್ ಪರ-ದಾರಾಣಿ ಪರ-ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಲೋಷ್ಣವತ್ .

ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವ-ಭೂತಾನಿ ವೀಕ್ಷಂತೇ ಧರ್ಮ-ಬುದ್ಧಯಃ .. 1.435..

ಏವಂ ದ್ವಾವಪಿ ವಿವದಮಾನೌ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಣಂ ಗತೌ ? ಪ್ರೋಚತುಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ  
ದೂಷಯಂತೌ . ಅಥ ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣಾಧಿಷ್ಠಿತ-ಪುರುಷೈರ್ದಿವ್ಯಾರ್ಥಂ ಯಾವನ್  
ನಿಯೋಜಿತೌ ತಾವತ್ ಪಾಪಬುದ್ಧಿರಾಹ- ಅಹೋ ನ ಸಮ್ಯಗ್-ದೃಷ್ಟೋ ನ್ಯಾಯಃ  
. ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವಿವಾದೇ ಅನ್ವಿಷ್ಯತೇ ಪತ್ರಂ ತದಭಾವೇಽಪಿ ಸಾಕ್ಷಿಣಃ .

ಸಾಕ್ಷಭಾವಾತ್ ತತೋ ದಿವ್ಯಂ ಪ್ರವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ .. 1.436..

ತದತ್ರ ವಿಷಯೇ ಮಮ ವೃಕ್ಷ-ದೇವತಾಃ ಸಾಕ್ಷಿ-ಭೂತಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ . ತಾ ಅಪಾವಯೋರೇಕತರಂ  
ಚೌರಂ ಸಾಧುಂ ವಾ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ . ಅಥ ತೈಃ ಸರ್ವೈರಭಿಹಿತಂ-ಭೋ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ  
ಭವತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಂತ್ಯಜೋಽಪಿ ಯದಾ ಸಾಕ್ಷೀ ವಿವಾದೇ ಸಂಪ್ರಜಾಯತೇ .

ನ ತತ್ರ ಯುಜ್ಯತೇ (ವಿದ್ಯತೇ) ದಿವ್ಯಂ ಕಿಂ ಪುನರ್ವನ-ದೇವತಾಃ .. 1.437..

ತದಸ್ಮಾಕಮಪತ್ರ ವಿಷಯೇ ಮಹತ್ ಕೌತೂಹಲಂ ವರ್ತತೇ . ಪ್ರತ್ಯೂಷ-ಸಮಯೇ  
ಯುವಾಭ್ಯಾಮಪಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಹ ತತ್ರ ವನೋದ್ದೇಶೇ ಗಂತವ್ಯಮಿತಿ . ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ  
ಪಾಪಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವ-ಜನಕಮುವಾಚ-ತಾತ, ಪ್ರಭೂತೋಽಯಂ  
ಮಯಾರ್ಥೋ ಧರ್ಮಬುದ್ಧೇಶ್ಚೋರಿತಃ . ಸ ಚ ತವ ವಚನೇನ ಪರಿಣತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ .  
ಅನ್ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಹ ಯಾಸ್ಯತಿ .

ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ, ದ್ರುತಂ ವದ ಯೇನ ಪ್ರೋಚ್ಯ ತದ್ವ್ಯಂ ಸ್ಥಿರತಾಂ ನಯಾಮಿ .

ಪಾಪಬುದ್ಧಿರಾಹ-ತಾತ, ಅಸ್ತಿ ತತ್-ಪ್ರದೇಶೇ ಮಹಾ-ಶಮೀ . ತಸ್ಯಾಂ ಮಹತ್  
ಕೋಟರಮಸ್ತಿ . ತತ್ರ ತ್ವಂ ಸಾಂಪ್ರತಮೇವ ಪ್ರವಿಶ . ತತಃ ಪ್ರಭಾತೇ ಯದಾಹಂ  
ಸತ್ಯ-ಶ್ರಾವಣಂ ಕರೋಮಿ, ತದಾ ತ್ವಯಾ ವಾಚ್ಯಂ ಯದ್ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಶ್ಚೈರ ಇತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಃ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ-ಪುರಃ-ಸರೋ  
ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣಕೈಃ ಸಹ ತಾಂ ಶಮೀಮಭ್ಯೇತ್ಯ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ಪ್ರೋವಾಚ .

ಆದಿತ್ಯಚಂದ್ರಾವನಿಲೋಽನಲಶ್ಚ ದ್ಯೌರ್ಭೂಮಿರಾಪೋ ಹೃದಯಂ ಯಮಶ್ಚ .

ಅಹಶ್ಚ ರಾತ್ರಿಶ್ಚ ಉಭೇ ಚ ಸಂದ್ಯೇ ಧರ್ಮೋ ಹಿ ಜಾನಾತಿ ನರಸ್ಯ ವೃತ್ತಂ .. 1.438..

ಭಗವತಿ ವನ-ದೇವತೇ ! ಆವಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯಶ್ಚೈರ ತತ್ ಕಥಯತ .

ಅಥ ಪಾಪಬುದ್ಧಿ-ಪಿತಾ ಶಮೀ-ಕೋಟರ-ಸ್ಥಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿನಾ  
ಹೃತಮೇತದ್ಧನಂ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸರ್ವೇ ತೇ ರಾಜ-ಪುರುಷಾ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಪಲ್ಲ-ಲೋಚನಾ  
ಯಾವದ್ಧರ್ಮಬುದ್ಧೇರ್ವಿತ್ತ-ಹರಣೋಚಿತಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಶಾಸ್ತ್ರ-ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಲೋಕಯಂತಿ  
ತಾವದ್ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿನಾ ತಚ್ಚಮೀ-ಕೋಟರಂ ವಹ್ನಿ-ಭೋಜ್ಯ-ದ್ರವ್ಯೈಃ ಪರಿವೇಷ್ಟ್ಯ  
ವಹ್ನಿನಾ ಸಂದೀಪಿತಂ . ಅಥ ಜ್ವಲತಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಶಮೀ-ಕೋಟರೇಽರ್ಧ-ದಗ್ಧ-ಶರೀರಃ

ಸ್ಪುಟಿತೇಕ್ಷಣಃ ಕರುಣಂ ಪರಿದೇವಯನ್ ಪಾಪಬುದ್ಧಿ-ಪಿತಾ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ . ತತಶ್ಚ ತೈಃ  
 ಸರ್ವೈಃ ಪೃಷ್ಠಃ-ಭೋ ಕಿಮಿದಂ ?  
 ಇತುಕ್ತೇ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಕುಕೃತ್ಯಂ ಪಾಪಬುದ್ಧೇಃ ಕಾರಣಾಜ್ ಜಾತಮಿತುಕ್ತ್ವಾ  
 ಮೃತಃ . ತತಸ್ತೇ ರಾಜ-ಪುರುಷಾಃ ಪಾಪಬುದ್ಧಿಂ ಶಮೀ-ಶಾಖಾಯಾಂ ಪ್ರತಿಲಂಬ್ಯ  
 ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಶಂಸ್ಯೇದಮೂಚುಃ- ಅಹೋ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಉಪಾಯಂ ಚಿಂತಯೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಥಾಪಾಯಮಪಿ ಚಿಂತಯೇತ್ .  
 ಪಶ್ಯತೋ ಬಕ-ಮೂರ್ಖಸ್ಯ ನಕುಲೈರ್ಭಕ್ಷಿತಾಃ ಸುತಾಃ .. 1.439..  
 ಧರ್ಮ-ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-

### ಕಥಾ 20 ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಬಹು-ಬಕ-ಸನಾಥೋ ವಟ-ಪಾದಪಃ . ತಸ್ಯ ಕೋಟರೇ  
 ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಚ ಬಕ-ಬಾಲಕಾನಜಾತ-ಪಕ್ಷಾನಪಿ ಸದೈವ  
 ಭಕ್ಷಯನ್ ಕಾಲಂ ನಯತಿ . ಅಧೈಕೋ ಬಕಸ್ತೇನ ಭಕ್ಷಿತಾನಪತ್ಯಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಿಶು-  
 ವೈರಾಗ್ಯಾತ್ ಸರಸ್ತೀರಮಾಸಾದ್ಯ ಬಾಷ್ಪ-ಪೂರೈತ-ನಯನೋಽಧೋ-ಮುಖಸ್ತಿಷ್ಠತಿ  
 . ತಂ ಚ ತಾದೃಕ್-ಚೇಷ್ಟಿತಮವಲೋಕ್ಯ ಕುಲೀರಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಮಾಮ ಕಿಮೇವಂ  
 ರುದ್ಯತೇ ಭವತಾದ್ಯ ?  
 ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಮಮ ಮಂದ-ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಬಾಲಕಾಃ ಕೋಟರ-  
 ನಿವಾಸಿನಾ ಸರ್ವೇಣ ಭಕ್ಷಿತಾಃ . ತದ್ಬು-ದುಃಖಿತೋಽಹಂ ರೋದಿಮಿ .  
 ತತ್ ಕಥಯ ಮೇ ಯದಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯಸ್ತದ್ವಿನಾಶಾಯ . ತದಾಕರ್ಣ್ಯ  
 ಕುಲೀರಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಯಂ ತಾವದಸ್ಮತ್-ಸಹಜ-ವೈರೀ . ತಥೋಪದೇಶಂ  
 ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಸತ್ಯಾನ್ಯತಂ ಯಥಾನ್ಯೇಽಪಿ ಬಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಕ್ಷಯಮಾಯಾಂತಿ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ನವನೀತ-ಸಮಾಂ ವಾಣೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ತು ನಿರ್ದಯಂ .  
 ತಥಾ ಪ್ರಬೋಧ್ಯತೇ ಶತ್ರುಃ ಸಾನ್ವಯೋ ಮ್ರಿಯತೇ ಯಥಾ .. 1.440..  
 ಆಹ ಚ-ಮಾಮ, ಯದೇವಂ ತನ್ ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಾಂಸ-ಖಂಡಾನಿ ನಕುಲಸ್ಯ ಬಿಲ-  
 ದ್ವಾರಾತ್ ಸರ್ಪ-ಕೋಟರಂ ಯಾವತ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ ಯಥಾ ನಕುಲಸ್ತನ್-ಮಾರ್ಗೇಣ  
 ಗತ್ವಾ ತಂ ದುಷ್ಟ-ಸರ್ಪಂ ವಿನಾಶಯತಿ .  
 ಅಥ ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಾಂಸಾನುಸಾರಿಣಾ ನಕುಲೇನ ತಂ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಂ  
 ನಿಹತ್ಯ ತೇಽಪಿ ತದ್ವೃಕ್ಷಾಶ್ರಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಬಕಾಶ್ಚ ಶನೈಃ ಶನೈರ್ಭಕ್ಷಿತಾಃ . ಅತೋ  
 ವಯಂ ಬ್ರೂಮಃ-ಉಪಾಯಂ ಚಿಂತಯೇದಿತಿ .

ಏವಂ ಮೂಢ ! ತ್ವಯಾಪಪಾಯಶ್ಚಿಂತಿತೋ ನೋಪಾಯಃ ಪಾಪ-ಬುದ್ಧಿವತ್ . ತನ್  
 ನ ಭವಸಿ ತ್ವಂ ಸಜ್ಜನಃ . ಕೇವಲಂ ಪಾಪ-ಬುದ್ಧಿರಸಿ . ಜ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸ್ವಾಮಿನಃ  
 ಪ್ರಾಣ-ಸಂದೇಹಾನಯನಾತ್ . ಪ್ರಕಟೀಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ವಯಮೇವಾತ್ಮನೋ  
 ದುಷ್ಟತ್ವಂ ಕೌಟಿಲ್ಯಂ ಚ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಯತ್ನಾದಪಿ ಕಃ ಪಶ್ಯೇಚ್ಛಿನಾಮಾಹಾರ-ನಿಸರಣ-ಮಾರ್ಗಂ .  
 ಯದಿ ಜಲದ-ಧ್ವನಿ-ಮುದಿತಾಸ್ತ ಏವ ಮೂಢಾ ನ ನೃತ್ಯೇಯುಃ .. 1.441..  
 ಯದಿ ತ್ವಂ ಸ್ವಾಮಿನಮೇನಾಂ ದಶಾಂ ನಯಸಿ ತದಸ್ಮದ್ವಿಧಸ್ಯ ಕಾ ಗಣನಾ ? ತಸ್ಮಾನ್  
 ಮಮಾಸನ್ನೇನ ಭವತಾ ನ ಭಾವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ತುಲಾಂ ಲೋಹ-ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಯತ್ರ ಖಾದಂತಿ ಮೂಷಕಾಃ .  
 ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಹರೇಚ್ಛ್ಯೇನೋ ಬಾಲಕಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ .. 1.442..  
 ದಮನಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ? ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 21 ಜೀರ್ಣಧನ-ನಾಮ-ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಜೀರ್ಣಧನೋ ನಾಮ ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರಃ . ಸ ಚ ದ್ರವ್ಯ-  
 ಕ್ಷಯಾದ್ಧೇಶಾಂತರ-ಗಮನ-ಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-  
 ಯತ್ರ ದೇಶೇ ಅಥ ವಾ ಸ್ಥಾನೇ ಭೋಗಾನ್ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವವೀರ್ಯತಃ .  
 ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಭವಹೀನೋ ಯೋ ವಸೇತ್ ಸ ಪುರುಷಾಧಮಃ .. 1.443..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಯೇನಾಹಂಕಾರಯುಕ್ತೇನ ಚಿರಂ ವಿಲಸಿತಂ ಪುರಾ .  
 ದೀನಂ ವದತಿ ತತ್ರೈವ ಯಃ ಪರೇಷಾಂ ಸ ನಿಂದಿತಃ .. 1.444..  
 ತಸ್ಯ ಚ ಗೃಹೇ ಸಹಸ್ರ-ಲೋಹ-ಭಾರ-ಘಟಿತಾ ಪೂರ್ವ-ಪುರುಷೋಪಾರ್ಜಿತಾ  
 ತುಲಾಸೀತ್ . ತಾಂ ಚ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಭೇಷ್ಠಿನೋ ಗೃಹೇ ನಿಕ್ಷೇಪ-ಭೂತಾಂ ಕೃತ್ವಾ  
 ದೇಶಾಂತರಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ತತಃ ಸುಚಿರಂ ಕಾಲಂ ದೇಶಾಂತರಂ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ  
 ಭ್ರಾಂತ್ವಾ ಪುನಃ ಸ್ವ-ಪುರಮಾಗತ್ಯ ತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನಮುವಾಚ-ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನ್ !  
 ದೀಯತಾಂ ಮೇ ಸಾ ನಿಕ್ಷೇಪ-ತುಲಾ .  
 ಸ ಆಹ-ಭೋ ! ನಾಸ್ತಿ ಸಾ ತ್ವದೀಯಾ ತುಲಾ . ಮೂಷಿಕೈರ್ಭಕ್ಷಿತಾ .  
 ಜೀರ್ಣಧನ ಆಹ-ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನ್ ! ನಾಸ್ತಿ ದೋಷಸ್ತೇ ಯದಿ ಮೂಷಿಕೈರ್ಭಕ್ಷಿತೇತಿ .  
 ಈದೃಗೇವಾಯಂ ಸಂಸಾರಃ . ನ ಕಿಂಚಿದತ್ರ ಶಾಶ್ವತಮಸ್ತಿ . ಪರಮಹಂ ನದ್ಯಾಂ  
 ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತ್ ತ್ವಮಾತ್ಮೀಯಂ ಶಿಶುಮೇನಂ ಧನದೇವ-  
 ನಾಮಾನಂ ಮಯಾ ಸಹ ಸ್ನಾನೋಪಕರಣ-ಹಸ್ತಂ ಪ್ರೇಷಯೇತಿ .

ಸೋಽಪಿ ಚೌರ್ಯ-ಭಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಶಂಕಿತಃ ಸ್ವ-ಪುತ್ರಮುವಾಚ-ವತ್ಸ ಪಿತೃವೈರ್ಯಂ  
ತವ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ನದ್ಯಾಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ತದ್ಗಮ್ಯತಾಮನೇನ ಸಾರ್ಥಂ ಸ್ನಾನೋಪಕರಣಮಾದಾ  
. ಅಹೋ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ನ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಕೋಽಪಿ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಕುರುತೇ ನರಃ .

ಮುಕ್ತ್ವಾ ಭಯಂ ಪ್ರಲೋಭಂ ವಾ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣಮೇವ ವಾ .. 1.445..

ತಥಾ ಚ-

ಅತ್ಯಾದರೋ ಭವೇದ್ಯತ್ರ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣ-ವರ್ಜಿತಃ .

ತತ್ರ ಶಂಕಾ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಪರಿಣಾಮೇಽಸುಖಾವಹಾ .. 1.446..

ಅಥಾಸೌ ವಣಿಕ್-ಶಿಶುಃ ಸ್ನಾನೋಪಕರಣಮಾದಾಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಾಸ್ತೇನಾಭ್ಯಾಗತೇನ  
ಸಹ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ವಣಿಕ್ ಸ್ನಾತ್ವಾ ತಂ ಶಿಶುಂ ನದೀ-ಗುಹಾಯಾಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ತದ್ವಾರಂ ಬೃಹಚ್ಛಿಲಯಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಸತ್ತರಂ ಗೃಹಮಾಗತಃ . ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ ತೇನ ವಣಿಜಾ-  
ಭೋಽಭ್ಯಾಗತ ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ ಕುತ್ರ ಮೇ ಶಿಶುರ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಸಹ ನದೀಂ ಗತಃ  
ಇತಿ .

ಸ ಆಹ-ನದೀ-ತಟಾತ್ ಸ ಶೈನೇನ ಹೃತ ಇತಿ .

ಶ್ರೇಷ್ಠಾಹ-ಮಿಥ್ಯಾ-ವಾದಿನ್ ! ಕಿಂ ಕ್ವಚಿಚ್ಛೈನೋ ಬಾಲಂ ಹರ್ತುಂ ಶಕ್ನೋತಿ ? ತತ್  
ಸಮರ್ಪಯ ಮೇ ಸುತಂ, ಅನ್ಯಥಾ ರಾಜ-ಕುಲೇ ನಿವೇದಯಿಷ್ಯಾಮೀತಿ .

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಸತ್ಯವಾದಿನ್ ! ಯಥಾ ಶೈನೋ ಬಾಲಂ ನ ನಯತಿ ತಥಾ ಮೂಷಿಕಾ  
ಅಪಿ ಲೋಹ-ಭಾರ-ಘಟಿತಾಂ ತುಲಾಂ ನ ಭಕ್ಷಯಂತಿ . ತದರ್ಪಯ ಮೇ ತುಲಾಂ  
ಯದಿ ದಾರಕೇಣ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ಏವಂ ವಿವದಮಾನೌ ದ್ವಾವಪಿ ರಾಜ-ಕುಲಂ  
ಗತೌ .

ತತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಽಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ . ಮಮ  
ಶಿಶುರನೇನ ಚೌರೇಣಾಪಹೃತಃ .

ಅಥ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಣಸ್ತಮೂಚುಃ-ಭೋಃ ಸಮರ್ಪತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಿ-ಸುತಃ .

ಸ ಆಹ-ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಪಶ್ಯತೋ ಮೇ ನದೀ-ತಟಾಚ್ಛೈನೇನಾಪಹೃತಃ ಶಿಶುಃ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋ ನ ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಭವತಾ . ಕಿಂ ಶೈನಃ ಶಿಶುಂ  
ಹರ್ತುಂ ಸಮರ್ಥೋ ಭವತಿ ?

ಸ ಆಹ-ಭೋ ಭೋಃ ಶೂಯತಾಂ ಮದ್ವಚಃ .

ತುಲಾಂ ಲೋಹ-ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಯತ್ರ ಖಾದಂತಿ ಮೂಷಿಕಾಃ .

ರಾಜಂಸ್ತತ್ರ ಹರೇಚ್ಛೈನೋ ಬಾಲಕಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ .. 1.447..

ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ತತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ಸಭ್ಯಾನಾಮಗ್ರೇ ಸರ್ವಂ ವೃತ್ತಾಂತಂ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ .  
ತತಸ್ತೈರ್ವಿಹಸ್ಯ ದ್ವಾವಪಿ ತೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಸಂಬೋಧ್ಯ ತುಲಾ-ಶಿಶು-ಪ್ರದಾನೇನ  
ಸಂತೋಷಿತೌ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ತುಲಾಂ ಲೋಹ-ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಇತಿ . ತನ್ ಮೂರ್ಖ !  
ಸಂಜೀವಕ-ಪ್ರಸಾದಮಸಹಮಾನೇನ ತ್ವಯೈತತ್ ಕೃತಂ . ಅಹೋ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಪ್ರಾಯೇಣಾತ್ರ ಕುಲಾನ್ವಿತಂ ಕುಕುಲಜಾಃ ಶ್ರೀ-ವಲ್ಲಭಂ ದುರ್ಭಗಾ  
ದಾತಾರಂ ಕೃಪಣಾ ಋಜೂನನೃಜವೋ ವಿತ್ತೇ ಸ್ಥಿತಂ ನಿರ್ಧನಾಃ .  
ವೈರೋಪ್ಯೋಪಹೃತಾಶ್ಚ ಕಾಂತ-ವಪುಷಂ ಧರ್ಮಾಶ್ರಯಂ ಪಾಪಿನೋ  
ನಾನಾ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿಚಕ್ಷಣಂ ಚ ಪುರುಷಂ ನಿಂದಂತಿ ಮೂರ್ಖಾಃ ಸದಾ .. 1.448..

ತಥಾ ಚ-

ಮೂರ್ಖಾಣಾಂ ಪಂಡಿತಾ ದ್ವೇಷ್ಯಾ ನಿರ್ಧನಾನಾಂ ಮಹಾಧನಾಃ .

ವೃತಿನಃ ಪಾಪ-ಶೀಲಾನಾಮಸತೀನಾಂ ಕುಲ-ಸ್ತ್ರೀಯಃ .. 1.449..

ತನ್ ಮೂರ್ಖ ತ್ವಯಾ ಹಿತಮಪಹಿತಂ ಕೃತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪಂಡಿತೋಽಪಿ ವರಂ ಶತ್ರುರ್ನ ಮೂರ್ಖೋ ಹಿತ-ಕಾರಕಃ .

ವಾನರೇಣ ಹತೋ ರಾಜಾ ವಿಪ್ರಾಶ್ಚೀರೇಣ ರಕ್ಷಿತಾಃ .. 1.450..

ದಮನಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

## ಕಥಾ 22 ನೃಪ-ಸೇವಕ-ವಾನರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಯಚಿದ್ರಾಜ್ಞೋ ನಿತ್ಯಂ ವಾನರೋಽತಿಭಕ್ತಿ-ಪರೋಽಭ್ಯ-ಸೇವಕೋಽನ್ಯಃ-ಪುರೇ  
ಅಪಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ-ಪ್ರಸರೋಽತಿವಿಶ್ವಾಸ-ಸ್ಥಾನಮಭೂತ್ . ಏಕದಾ ರಾಜ್ಞೋ ನಿದ್ರಾಂ  
ಗತಸ್ಯ ವಾನರೇ ವ್ಯಜನಂ ನೀತ್ವಾ ವಾಯುಂ ವಿಧಧತಿ ರಾಜ್ಞೋ ವಕ್ಷಃ-ಸ್ಥಲೋಪರಿ  
ಮಕ್ಷಿಕೋಪವಿಷ್ಟಾ . ವ್ಯಜನೇನ ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ನಿಷಿದ್ಯಮಾನಾಪಿ ಪುನಃ  
ಪುನಸ್ತತ್ರ ಏವೋಪವಿಶತಿ . ತತಸ್ತೇನ ಸ್ವಭಾವ-ಚಪಲೇನ ಮೂರ್ಖೇಣ ವಾನರೇಣ  
ಕುದ್ಧೇನ ಸತಾ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಖಡ್ಗಮಾದಾಯ ತಸ್ಯಾ ಉಪರಿ ಪ್ರಹಾರೋ ವಿಹಿತಃ . ತತೋ  
ಮಕ್ಷಿಕೋಡ್ಡಿಯ ಗತಾ, ಪರಂ ತೇನ ಶಿತ-ಧಾರೇಣಾಸಿನಾ ರಾಜ್ಞೋ ವಕ್ಷೋ ದ್ವಿಧಾ  
ಜಾತಂ ರಾಜಾ ಮೃತಶ್ಚ . ತಸ್ಮಾಚ್ಚಿರಾಯುರಿಚ್ಛತಾ ನೃಪೇಣ ಮೂರ್ಖೋಽನುಚರೋ  
ನ ರಕ್ಷಣೀಯಃ .

ಅಪರಮೇಕಸ್ಮಿನ್ ನಗರೇ ಕೋಽಪಿ ವಿಪ್ರೋ ಮಹಾ-ವಿದ್ವಾನ್ ಪರಂ ಪೂರ್ವ-ಜನ್ಮ-  
ಯೋಗೇನ ಚಾರೋ ವರ್ತತೇ . ತಸ್ಮಿನ್ ಪುರೇಽನ್ಯ-ದೇಶಾದಾಗತಾಂಶ್ಚತುರೋ

ವಿಪ್ರಾನ್ ಬಹೂನಿ ವಸ್ತೂನಿ ವಿಕ್ರೀಣತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹೋ  
ಕೇನೋಪಾಯೇನೈಷಾಂ ಧನಂ ಲಭೇ . ಇತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತೇಷಾಂ ಪುರೋಽನೇಕಾನಿ  
ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಾನಿ ಸುಭಾಷಿತಾನಿ ಚಾತಿಪ್ರಿಯಾಣಿ ಮಧುರಾಣಿ ವಚನಾನಿ ಜಲ್ಪತಾ  
ತೇಷಾಂ ಮನಸಿ ವಿಶ್ವಾಸಮುತ್ಪಾದ್ಯ ಸೇವಾ ಕರ್ತುಮಾರಬ್ಧಾ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಸತೀ ಭವತಿ ಸಲಜ್ಞಾ ಕ್ಷಾರಂ ನೀರಂ ಚ ಶೀತಲಂ ಭವತಿ .

ದಂಭೀ ಭವತಿ ವಿವೇಕೀ ಪ್ರಿಯವಕ್ತಾ ಭವತಿ ಧೂರ್ತಜನಃ .. 1.451..

ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ಸೇವಾಂ ಕುರ್ವತಿ ತೈರ್ವಿಪ್ರೈಃ ಸರ್ವ-ವಸ್ತೂನಿ ವಿಕ್ರೀಯ ಬಹು-  
ಮೂಲ್ಯಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ಕ್ರೀತಾನಿ . ತತಸ್ತಾನಿ ಜಂಘಾ-ಮಧ್ಯೇ ತತ್-ಸಮಕ್ಷಂ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ಸ್ವ-ದೇಶಂ ಪ್ರತಿ ಗಂತುಮುದ್ಯಮೋ ವಿಹಿತಃ . ತತಃ ಸ ಧೂರ್ತ-ವಿಪ್ರಸ್ತಾನ್ ವಿಪ್ರಾನ್  
ಗಂತುಮುದ್ಯತಾನ್ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚಿಂತಾ-ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಮನಾಃ ಸಂಜಾತಃ- ಅಹೋ  
ಧನಮೇತನ್ ನ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಮ ಚಟಿತಂ . ಅಥೈಭಿಃ ಸಹ ಯಾಮಿ . ಪಥಿ ಕ್ವಾಪಿ  
ವಿಷಂ ದತ್ತೈಶ್ಚ ತಾನ್ ನಿಹತ್ಯ ಸರ್ವ-ರತ್ನಾನಿ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ . ಇತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತೇಷಾಮಗ್ರೇ  
ಸಕರುಣಂ ವಿಲಪ್ಯೇದಮಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರಾಣಿ ! ಯೂಯಂ ಮಾಮೇಕಾಕಿನಂ  
ಮುಕ್ತ್ವಾ ಗಂತುಮುದ್ಯತಾಃ . ತನ್ ಮೇ ಮನೋ ಭವದ್ಭಿಃ ಸಹ ಸ್ನೇಹ-ಪಾಶೇನ  
ಬದ್ಧಂ ಭವದ್ವಿರಹ-ನಾಮ್ನೈವಾಕುಲಂ ಸಂಜಾತಂ ಯಥಾ ದೃಶಿಂ ಕ್ವಾಪಿ ನ ಧತ್ತೇ .  
ಯೂಯಮನುಗ್ರಹಂ ವಿಧಾಯ ಸಹಾಯ-ಭೂತಂ ಮಾಮಪಿ ಸಹೈವ ನಯತ .  
ತದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ-ಚಿತ್ತಾಸ್ತೇನ ಸಮಮೇವ ಸ್ವ-ದೇಶಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ  
. ಅಥಾದ್ವನಿ ತೇಷಾಂ ಪಂಚಾನಾಮಪಿ ಪಲ್ಲೀ-ಪುರ-ಮಧ್ಯೇ ವ್ರಜತಾಂ ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾಃ  
ಕಥಯಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ-ರೇ ರೇ ಕಿರಾತಾಃ ! ಧಾವತ ಧಾವತ . ಸಪಾದ-ಲಕ್ಷ-ಧನಿನೋ  
ಯಾಂತಿ . ಏತಾನ್ ನಿಹತ್ಯ ಧನಂ ನಯತ .

ತತಃ ಕಿರಾತೈರ್ಧ್ವಾಂಕ್ಷ-ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸತ್ವರಂ ಗತ್ವಾ ತೇ ವಿಪ್ರಾ ಲಗುಡ-  
ಪ್ರಹಾರೈರ್ಜರ್ಜರೀ-ಕೃತ್ಯ ವಸ್ತಾಣಿ ಮೋಚಯಿತ್ವಾ ವಿಲೋಕಿತಾಃ, ಪರಂ ಧನಂ  
ಕಿಂಚಿನ್ ನ ಲಬ್ಧಂ . ತದಾ ತ್ರೈಃ ಕಿರಾತೈರಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಪಾಂಥಾಃ ! ಪುರಾ ಕದಾಪಿ  
ಧ್ವಾಂಕ್ಷ-ವಚನಮನ್ಯತಂ ನಾಸೀತ್ . ತತೋ ಭವತಾಂ ಸನ್ನಿಧೌ ಕ್ವಾಪಿ ಧನಂ ವಿದ್ಯತೇ  
ತದರ್ಪಯತ . ಅನ್ಯಥಾ ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ವಧಂ ವಿಧಾಯ ಚರ್ಮ ವಿದಾಯ  
ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಧನಂ ನೇಷ್ಯಾಮಃ .

ತದಾ ತೇಷಾಮೀದೃಶಂ ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಚೌರ-ವಿಪ್ರೇಣ ಮನಸಿ ಚಿಂತಿತಂ-  
ಯದೈಷಾಂ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ವಧಂ ವಿಧಾಯಾಂಗಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ರತ್ನಾನಿ ನೇಷ್ಯಂತಿ,  
ತದಾಪಿ ಮಾಂ ವಧಿಷ್ಯಂತಿ ತತೋಽಹಂ ಪೂರ್ವಮೇವಾತ್ಮಾನಮರತ್ನಂ  
ಸಮಪ್ಯೈಶ್ಚ ತಾನ್ ಮುಂಚಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮೃತ್ಯೋರ್ಬಿಭೇಷಿ ಕಿಂ ಬಾಲ ನ ಸ ಭೀತಂ ವಿಮುಂಚತಿ .

ಅದ್ಯ ವಾಬ್ಧ-ಶತಾಂತೇ ವಾ ಮೃತ್ಯುವೈ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಧ್ರುವಃ .. 1.452..

ತಥಾ ಚ-

ಗವಾರ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಚ ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗಂ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಮಂಡಲಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ .. 1.453..

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಕಿರಾತಾಃ ! ಯದೇವಂ ತತೋ ಮಾಂ ಪೂರ್ವಂ  
ನಿಹತ್ಯ ವಿಲೋಕಯತ . ತತಸ್ತೈಸ್ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ತಂ ಧನ-ರಹಿತಮವಲೋಕ್ಯಾಪರೇ  
ಚತ್ವಾರೋಽಪಿ ಮುಕ್ತಾಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಪಂಡಿತೋಽಪಿ ವರಂ ಶತ್ರುಃ ಇತಿ . ಅಥೈವಂ ಸಂವದತೋಃ  
ಸಂಜೀವಕಃ ಕ್ಷಣಮೇಕಂ ಪೀಂಗಲಕೇನ ಸಹ ಯುದ್ಧಂ ಕೃತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಖರ-  
ನಖರ-ಪ್ರಹಾರಾಭಿಹಿತೋ ಗತಾಸುರ್ವಸುಂಧರಾ-ಪೀಠೇ ನಿಪಪಾತ . ಅಥ ತಂ  
ಗತಾಸುಮವಲೋಕ್ಯ ಪಿಂಗಲಕಸ್ತದ್ಗುಣ-ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ-ಹೃದಯಃ ಪ್ರೋವಾಚ-  
ಭೋಃ, ಅಯುಕ್ತಂ ಮಯಾ ಪಾಪೇನ ಕೃತಂ ಸಂಜೀವಕಂ ವ್ಯಾಪಾದಯತಾ .  
ಯತೋ ವಿಶ್ವಾಸ-ಘಾತಾದನ್ಯನ್ ನಾಸ್ತಿ ಪಾಪತರಂ ಕರ್ಮ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಿತ್ರ-ದ್ರೋಹೀ ಕೃತಘ್ನಶ್ಚ ಯಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾಸ-ಘಾತಕಃ .

ತೇ ನರಾ ನರಕಂ ಯಾಂತಿ ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರ-ದಿವಾಕರೌ .. 1.454..

ಭೂಮಿ-ಕ್ಷಯೇ ರಾಜ-ವಿನಾಶ ಏವ

ಭೃತ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಬುದ್ಧಿಮತೋ ವಿನಾಶೇ .

ನೋ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಹನಯೋಃ ಸಮತ್ವಂ

ನಷ್ಟಾಪಿ ಭೂಮಿಃ ಸುಲಭಾ ನ ಭೃತ್ಯಾಃ .. 1.455..

ತಥಾ ಮಯಾ ಸಭಾ-ಮಧ್ಯೇ ಸ ಸದೈವ ಪ್ರಶಂಸಿತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ  
ತೇಷಾಮಗ್ರತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉಕ್ತೋ ಭವತಿ ಯಃ ಪೂರ್ವಂ ಗುಣವಾನ್ ಇತಿ ಸಂಸದಿ .

ನ ತಸ್ಯ ದೋಷೋ ವಕ್ತವ್ಯಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ-ಭಂಗ-ಭೀರುಣಾ .. 1.456..

ಏವಂ-ವಿಧಂ ಪ್ರಲಪಂತಂ ದಮನಕಃ ಸಮೇತ್ಯ ಸಹರ್ಷಮಿದಮಾಹ-ದೇವ,  
ಕಾತರತಮಸ್ತವೈಷ ನ್ಯಾಯೋ ಯದ್ರೋಹ-ಕಾರಿಣಂ ಶಷ್ಟ-ಭುಜಂ ಹತ್ವೇತ್ಥಂ  
ಶೋಚಸಿ . ತನ್ ನೈತದುಪಪನ್ನಂ ಭೂಭುಜಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪಿತಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಭ್ರಾತಾ ಪುತ್ರೋ ಭಾರ್ಯಾಥವಾ ಸುಹೃತ್ .

ಪ್ರಾಣ-ದ್ರೋಹಂ ಯದಾ ಗಚ್ಛೇದ್ಧಂತವ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ಪಾತಕಂ .. 1.457..

ತಥಾ ಚ-

ರಾಜಾ ಘೃಣೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸರ್ವ-ಭಕ್ಷೀ

ಸ್ತ್ರೀ ಚಾತ್ರಪಾ ದುಷ್ಟಮತಿಃ ಸಹಾಯಃ .



ಪ್ರೇಷ್ಯಃ ಪ್ರತೀಪೋಽಧಿಕೃತಃ ಪ್ರಸಾದೀ

ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಅಮೀ ಯಶ್ಚ ಕೃತಂ ನ ವೇತ್ತಿ .. 1.458..

ಅಪಿ ಚ-

ಸತ್ಯಾನ್ಯತಾ ಚ ಪರುಷಾ ಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನೀ ಚ

ಹಿಂಸ್ರಾ ದಯಾಲುರಪಿ ಚಾರ್ಥ-ಪರಾ ವದಾನ್ಯಾ .

ಭೂರಿ-ವ್ಯಥಾ ಪ್ರಚುರ-ವಿತ್ತ-ಸಮಾಗಮಾ ಚ

ವೇಶ್ಯಾಂಗನೇವ ನೃಪ-ನೀತಿರನೇಕ-ರೂಪಾ .. 1.459..

ಅಪಿ ಚ-

ಅಕೃತೋಪದ್ರವಃ ಕಶ್ಚಿನ್ ಮಹಾನಪಿ ನ ಪೂಜ್ಯತೇ .

ಪೂಜಯಂತಿ ನರಾ ನಾಗಾನ್ ನ ತಾಕ್ಷ್ಯಂ ನಾಗ-ಘಾತಿನಂ .. 1.460..

ತಥಾ ಚ-

ಅಶೋಚ್ಯಾನನ್ವಶೋಚಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ-ವಾದಾಂಶ್ಚ ಭಾಷಸೇ .

ಗತಾಸೂನಗತಾಸೂಂಶ್ಚ ನಾನುಶೋಚಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ .. 1.461..

ಏವಂ ತೇನ ಸಂಬೋಧಿತಃ ಪಿಂಗಲಕಃ ಸಂಜೀವಕ-ಶೋಕಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದಮನಕ-

ಸಾಚಿವ್ಯೇನ ರಾಜ್ಯಮಕರೋತ್ .

ಇತಿ ಶ್ರೀ-ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮ-ವಿರಚಿತೇ ಪಂಚತಂತ್ರೇ ಮಿತ್ರ-ಭೇದೋ ನಾಮ ಪ್ರಥಮಂ

ತಂತ್ರಂ ..1..

## ಪಂಚತಂತ್ರಂ

### 2. ಮಿತ್ರ-ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಃ



ಅಥ ಮಿತ್ರ-ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿಃ

ಅಥೇದಮಾರಭ್ಯತೇ ಮಿತ್ರ-ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಂ ತಂತ್ರಂ . ಯಸ್ಯಾಯಮಾದ್ಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ-

ಅಸಾಧನಾ ಅಪಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಬುದ್ಧಿಮನೋತ್ ಬಹು-ಶ್ರುತಾಃ .

ಸಾಧಯಂತಾಶು ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಕಾಕಾಖು-ಮೃಗ-ಕೂರ್ಮವತ್ .. 2.1..

ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರುಯತೇ-

ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ-ಕಥಾ ಲಘುಪತನಕ-ಚಿತ್ರಗ್ರೀವ-ವೃತ್ತಾಂತಃ

ಅಸ್ತಿ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಂ ನಾಮ ನಗರಂ . ತಸ್ಯ ನಾತಿದೂರಸ್ಥೋ ಮಹೋಚ್ಚಾಯವಾನ್ ನಾನಾ-ವಿಹಂಗೋಪಭುಕ್ತ-ಫಲಃ ಕೀಟೈರಾವೃತ-ಕೋಟರಶ್ಚಾಯಾಶ್ವಾಸಿತ-ಪಥಿಕ-ಜನ-ಸಮೂಹೋ ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ಪಾದಪೋ ಮಹಾನ್ . ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಂ-

ಭಾಯಾ-ಸುಪ್ತ-ಮೃಗಃ ಶಕುಂತ-ನಿವಹೈರ್ವಿಷ್ಟಗ್-ವಿಲುಪ್ತ-ಚ್ಛದಃ

ಕೀಟೈರಾವೃತ-ಕೋಟರಃ ಕಪಿ-ಕುಲೈಃ ಸ್ಕಂಧೇ ಕೃತ-ಪ್ರಶ್ರಯಃ .

ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಮಧುಪೈರ್ನಿಪೀತ-ಕುಸುಮಃ ಶ್ಲಾಘ್ಯಃ ಸ ಏವ ದ್ರುಮಃ

ಸರ್ವಾಂಗೈರ್ಬಹು-ಸತ್ತ್ವ-ಸಂಗ-ಸುಖದೋ ಭೂ-ಭಾರ-ಭೂತೋಽಪರಃ .. 2.2..

ತತ್ರ ಚ ಲಘುಪತನಕೋ ನಾಮ ವಾಯಸಃ ಪ್ರತೀವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಕದಾಚಿತ್ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾರ್ಥಂ ಪುರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತೋ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವಜ್ ಜಾಲ-ಹಸ್ತೋಽತಿಕೃಷ್ಟ-ತನುಃ ಸ್ಪುಟಿತ-ಚರಣ ಊರ್ಧ್ವ-ಕೇಶೋ ಯಮ-ಕಿಂಕರಾಕಾರೋ ನರಃ ಸಮ್ಮುಖೋ ಬಭೂವ . ಅಥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಂಕಿತ-ಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಯದಯಂ ದುರಾತ್ಮಾದ್ಯ ಮಮಾಶ್ರಯ-ವಟ-ಪಾದಪ-ಸಮ್ಮುಖೋಽಭ್ಯೇತಿ . ತನ್ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಕಿಮದ್ಯ ವಟ-ವಾಸಿನಾಂ ವಿಹಂಗಮಾನಾಂ ಸಂಕ್ಷಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ವಾ .

ಏವಂ ಬಹುವಿಧಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತತ್-ಕ್ಷಣಾನ್ ನಿವೃತ್ಯ ತಮೇವ ಬಟ-ಪಾದಪಂ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಾನ್ ವಿಹಂಗಮಾನ್ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ! ಅಯಂ ದುರಾತ್ಮಾ ಲುಬ್ಧಕೋ ಜಾಲ-ತಂಡುಲ-ಹಸ್ತಃ ಸಮಭ್ಯೇತಿ . ತತ್ ಸರ್ವಥಾ ತಸ್ಯ ನ ವಿಶ್ವಸನೀಯಂ . ಏಷ

ಜಾಲಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ತಂಡುಲಾನ್ ಪ್ರಕ್ಷೇಪ್ಯತಿ . ತೇ ತಂಡುಲಾ ಭವದ್ಭಿಃ ಸರ್ವೈರಪಿ ಕಾಲಕೂಟ-ಸದೃಶಾ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಃ .

ಏವಂ ವದತಸ್ತಸ್ಯ ಸ ಲುಬ್ಧಕಸ್ತತ್ರ ಬಟ-ತಲ ಆಗತ್ಯ ಜಾಲಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ಸಿಂದು-ವಾರ-ಸದೃಶಾಂಸ್ತಂಡುಲಾನ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ನಾತಿದೂರಂ ಗತ್ವಾ ನಿಭೃತಃ ಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಯೇ ಪಕ್ಷಿಣಸ್ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ಲಘು-ಪತನಕ-ವಾಕ್ಯಾರ್ಗಲಯಾ ನಿವಾರಿತಾಸ್ತಾಂಸ್ತಂಡುಲಾನ್ ಹಾಲಾಹಾಲಾಂಕುರಾನ್ ಇವ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾ ನಿಭೃತಾಸ್ತಸ್ಯಃ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋ ನಾಮ ಕಪೋತರಾಜಃ ಸಹಸ್ರ-ಪರಿವಾರಃ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾರ್ಥ-ಪರಿಭ್ರಮಂಸ್ತಾಂಸ್ತಂಡುಲಾನ್ ದೂರತೋಽಪಿ ಪಶ್ಯನ್ ಲಘುಪತನಕೇನ ನಿವಾರ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯಾದ್ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಪತತ್ . ಸಪರಿವಾರೋ ನಿಬದ್ಧಶ್ಚ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯ-ಪ್ರಸಕ್ತಾನಾಂ ಜಲ-ಮಧ್ಯ-ನಿವಾಸಿನಾಂ .

ಅಚಿಂತಿತೋ ವಧೋಽಜ್ಞಾನಾಂ ಮೀನಾನಾಮಿವ ಜಾಯತೇ .. 2.3..

ಅಥವಾ ದೈವ-ಪ್ರತಿಪತಿಕೂಲತಯಾ ಭವತೇವಂ . ನ ತಸ್ಯ ದೋಷೋಽಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪೌಲಸ್ತ್ಯಃ ಕಥಮನ್ಯ-ದಾರ-ಹರಣೇ ದೋಷಂ ನ ವಿಜ್ಞಾತವಾನ್

ರಾಮೇಣಾಪಿ ಕಥಂ ನ ಹೇಮ-ಹರಿಣಸ್ಯಾಸಂಭವೋ ಲಕ್ಷಿತಃ .

ಅಕ್ಷೈಶ್ಚಾಪಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇಣ ಸಹಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಹನರ್ಧಃ ಕಥಂ

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ-ವಿಪತ್ತಿ-ಮೂಢ-ಮನಸಾಂ ಪ್ರಾಯೋ ಮತಿಃ ಕ್ಷೀಯತೇ .. 2.4..

ತಥಾ ಚ-

ಕೃತಾಂತ-ಪಾಶ-ಬದ್ಧಾನಾಂ ದೈವೋಪಹತ-ಚೇತಸಾಂ .

ಬುದ್ಧಯಃ ಕುಬ್ಜ-ಗಾಮಿನೋ ಭವಂತಿ ಮಹತಾಮಪಿ .. 2.5..

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಲುಬ್ಧಕಸ್ತಾನ್ ಬದ್ಧಾನ್ ವಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಾಃ ಪ್ರೋದ್ಯತ-ಯಷ್ಟಿಸ್ತದ್ವದಾರ್ಥಂ ಪ್ರಧಾವಿತಃ . ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋಽಪಾತ್ಮಾನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಬದ್ಧಂ ಮತ್ವಾ ಲುಬ್ಧಕಮಾಯಾಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನ್ ಕಪೋತಾನ್ ಊಚೇ-ಅಹೋ, ನ ಭೇತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವ್ಯಸನೇಷ್ಟೇವ ಸರ್ವೇಷು ಯಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಹೀಯತೇ .

ಸ ತೇಷಾಂ ಪಾರಮಭ್ಯೇತಿ ತತ್-ಪ್ರಭಾವಾದಸಂಶಯಂ .. 2.6..

ಸಂಪತ್ತೌ ಚ ವಿಪತ್ತೌ ಚ ಮಹತಾಮೇಕ-ರೂಪತಾ .

ಉದಯೇ ಸವಿತಾ ರಕ್ತೋ ರಕ್ತಶ್ಚಾಸ್ತ-ಮಯೇ ತಥಾ .. 2.7..

ತತ್ ಸರ್ವೇ ವಯಂ ಹೇಲಯೋಡ್ಧೀಯ ಸಪಾಶ-ಜಾಲಾ ಅಸ್ಯಾದರ್ಶನಂ ಗತ್ವಾ  
ಮುಕ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಮಃ . ನೋ ಚೇದ್ಧಯ-ವಿಕ್ಲವಾಃ ಸಂತೋ ಹೇಲಯಾ ಸಮುತ್ಪಾತಂ  
ನ ಕರಿಷ್ಯಥ . ತತೋ ಮೃತ್ಯುಮವಾಪ್ಸ್ಯಥ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ತಂತವೋಽಪಾಯತಾ ನಿತ್ಯಂ ತಂತವೋ ಬಹುಲಾಃ ಸಮಾಃ .

ಬಹೂನ್ ಬಹುತ್ವಾದಾಯಾಸಾನ್ ಸಹಂತೀತುಪಮಾ ಸತಾಂ .. 2.8..

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಲುಬ್ಧಕೋ ಜಾಲಮಾದಾಯಾಕಾಶೇ ಗಚ್ಛತಾಂ ತೇಷಾಂ ಪೃಷ್ಠತೋ  
ಭೂಮಿಸ್ಥೋಽಪಿ ಪರ್ಯಧಾವತ್ . ತತ ಊರ್ಧ್ವಾನನ್ ಶ್ಲೋಕಮೇನಮಪರತ್ .  
ಜಾಲಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸಂಹತಾಃ ಪಕ್ಷಿಣೋಽಪಮೀ .

ಯಾವಚ್ಚ ವಿವದಿಷ್ಯಂತೇ ಪತಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ .. 2.9..

ಲಘುಪತನಕೋಽಪಿ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ-ಕ್ರಿಯಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕಿಮತ್ರ ಭವಿಷ್ಯಂತೀತಿ  
ಕುತೂಹಲಾತ್ ತತ್-ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಸರತಿ . ಅಥ ದೃಷ್ಟೇರಗೋಚರತಾಂ ಗತಾನ್  
ವಿಜ್ಞಾಯ ಲುಬ್ಧಕೋ ನಿರಾಶಃ ಶ್ಲೋಕಮಪರನ್ ನಿವೃತ್ತಶ್ಚ-  
ನಹಿ ಭವತಿ ಯನ್ ನ ಭಾವ್ಯಂ ಭವತಿ ಚ ಭಾವ್ಯಂ ವಿನಾಪಿ ಯತ್ನೇನ .

ಕರತಲ-ಗತಮಪಿ ನಶ್ಯತಿ ಯಸ್ಯ ಹಿ ಭವಿತವ್ಯತಾ ನಾಸ್ತಿ .. 2.10..

ತಥಾ ಚ-

ಪರಾಜ್ಞುಖೇ ವಿಧೌ ಚೇತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕಥಂಚಿದ್ವಿಣೋದಯಃ .

ತತ್ ಸೋಽನ್ಯದಪಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಯಾತಿ ಶಂಖ-ನಿಧಿಯಥಾ .. 2.11..

ತದಾಸ್ತಾಂ ತಾವದ್ವಿಹಂಗಾಮಿಷ-ಲೋಭೋ ಯಾವತ್ ಕುಟುಂಬ-ವರ್ತನೋಪಾಯ-  
ಭೂತಂ ಜಾಲಮಪಿ ಮೇ ನಷ್ಟಂ . ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋಽಪಿ ಲುಬ್ಧಕಮದರ್ಶನೀಭೂತಂ  
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಾನ್ ಉವಾಚ-ಭೋಃ ! ನಿವೃತ್ತಃ ಸ ದುರಾತ್ಮಾ ಲುಬ್ಧಕಃ . ತತ್ ಸರ್ವೈರಪಿ  
ಸ್ತಸ್ಥೈರ್ಗಮ್ಯತಾಂ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಗ್-ಉತ್ತರ-ದಿಗ್-ಭಾಗೇ . ತತ್ರ ಮಮ  
ಸುಹೃದ್ಧಿರಣ್ಯಕೋ ನಾಮ ಮೂಷಕಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಶ-ಚ್ಛೇದಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ವ್ಯಸನೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ .

ವಾಜ್ಞ್-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಮಿತ್ರಾದನ್ಯೋ ನ ಸಂದಧೇ .. 2.12..

ಏವಂ ತೇ ಕಪೋತಾಶ್ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೇಣ ಸಂಬೋಧಿತಾ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯೇ ನಗರೇ  
ಹಿರಣ್ಯಕ-ಬಿಲ-ದುರ್ಗಂ ಪ್ರಾಪುಃ . ಹಿರಣ್ಯಕೋಽಪಿ ಸಹಸ್ರ-ಮುಖ-ಬಿಲ-ದುರ್ಗಂ  
ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಸನ್ನಕುತೋಭಯಃ ಸುಖೇನಾಸ್ತ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ದಂಷ್ಟ್ರಾ-ವಿರಹಿತಃ ಸರ್ಪೋ ಮದ-ಹೀನೋ ಯಥಾ ಗಜಃ .

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜಾಯತೇ ವಶ್ಯೋ ದುರ್ಗ-ಹೀನಸ್ತಥಾ ನೃಪಃ .. 2.13..

ತಥಾ ಚ-

ನ ಗಜಾನಾಂ ಸಹಸ್ರೇಣ ನ ಚ ಲಕ್ಷೇಣ ವಾಜಿನಾಂ .

ತತ್ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧತೇ ರಾಜ್ಞಾಂ ದುರೇಣೈಕೇನ ಯದ್ರಣೇ .. 2.14..

ಶತಮೇಕೋಽಪಿ ಸಂಧತ್ತೇ ಪ್ರಾಕಾರಸ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ .

ತಸ್ಮಾದ್ಗುರ್ಗಂ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿದೋ ಜನಾಃ .. 2.15..

ಅಥ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋ ಬಿಲಮಾಸಾದ್ಯ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಭೋ ಮಿತ್ರ  
ಹಿರಣ್ಯಕ ! ಸತ್ವರಮಾಗಚ್ಛ . ಮಹತೀ ಮೇ ವ್ಯಸನಾವಸ್ಥಾ ವರ್ತತೇ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಕೋಽಪಿ ಬಿಲ-ದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತಃ ಸನ್ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ! ಕೋ  
ಭವಾನ್ ? ಕಿಮರ್ಥಮಾಯಾತಃ ? ಕಿಂ ಕಾರಣಂ ? ಕೀದೃಕ್ ತೇ ವ್ಯಸನಾವಸ್ಥಾನಾಂ  
? ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಮಿತಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋ ನಾಮ ಕಪೋತ-ರಾಜೋಽಹಂ  
ತೇ ಸುಹೃತ್ . ತತ್ ಸತ್ವರಮಾಗಚ್ಛ . ಗುರುತರಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಸ್ತಿ . ತದಾಕರ್ಣ್ಯ  
ಪುಲಕಿತ-ತನುಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಸ್ಥಿರ-ಮನಾಸ್ತ್ವರಮಾಣೋ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸುಹೃದಃ ಸ್ನೇಹ-ಸಂಪನ್ನಾ ಲೋಚನಾನಂದ-ದಾಯಿನಃ .

ಗೃಹೇ ಗೃಹವತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ನಾಗಚ್ಛಂತಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ .. 2.16..

ಆದಿತ್ಯಸ್ಯೋದಯಂ ತಾತ ತಾಂಬೂಲಂ ಭಾರತೀ ಕಥಾ .

ಇಷ್ಟಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸುಮಿತ್ರಂ ಚ ಅಪೂರ್ವಾಣಿ ದಿನೇ ದಿನೇ .. 2.17..

ಸುಹೃದೋ ಭವನೇ ಯಸ್ಯ ಸಮಾಗಚ್ಛಂತಿ ನಿತ್ಯಶಃ .

ಚಿತ್ತೇ ಚ ತಸ್ಯ ಸೌಖ್ಯಸ್ಯ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರತಿಮಂ ಸುಖಂ .. 2.18..

ಅಥ ಚಿತ್ರಂ ಗ್ರೀವಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಪಾಶ-ಬದ್ಧಮಾಲೋಕ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕಃ  
ಸವಿಷಾದಮಿದಮಾಹ-ಭೋಃ, ಕಿಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ, ಜಾನನ್ನಪಿ ಕಿಂ ಪೃಚ್ಛಸಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಯಸ್ಮಾಚ್ಚ ಯೇನ ಚ ಯದಾ ಚ ಯಥಾ ಚ ಯಚ್ಛ

ಯಾವಚ್ಛ ಯತ್ರ ಚ ಶುಭಾಶುಭಮಾತ್ಮ-ಕರ್ಮ .

ತಸ್ಮಾಚ್ಛ ತೇನ ಚ ತದಾ ಚ ತಥಾ ಚ ತಚ್ಛ

ತಾವಚ್ಛ ತತ್ರ ಚ ಕೃತಾಂತ-ವಶಾದುವೈತಿ .. 2.19..

ತತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಯೈತದ್ಬಂಧನಂ ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯಾತ್ . ಸಾಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ತ್ವಂ ಸತ್ವರಂ  
ಪಾಶ-ವಿಮೋಕ್ಷಂ ಕುರು . ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕಃ ಪ್ರಾಹ-

ಅರ್ಧಾರ್ಧಾದ್ಯೋಜನ-ಶತಾದಾಮಿಷಂ ವೀಕ್ಷತೇ ಖಗಃ .

ಸೋಽಪಿ ಪಾರ್ಶ್ವ-ಸ್ಥಿತಂ ದೈವಾದ್ಬಂಧನಂ ನ ಚ ಪಶ್ಯತಿ .. 2.20..

ತಥಾ ಚ-

ರವಿ-ನಿಶಾಕರಯೋರ್ಗ್ರಹ-ಪೀಡನಂ

ಗಜ-ಭುಜಂಗ-ವಿಹಂಗಮ-ಬಂಧನಂ .

ಮತಿಮತಾಂ ಚ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ದರಿದ್ರತಾ

ವಿಧಿರಹೋ ಬಲವಾನ್ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ .. 2.21..

ತಥಾ ಚ-

ವ್ಯೋಮೈಕಾಂತ-ವಿಚಾರಿಣೋಽಪಿ ವಿಹಗಾಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಾಪದಂ

ಬಧ್ಯಂತೇ ನಿಪುಣೈರಗಾಧ-ಸಲಿಲಾನ್ ಮೀನಾಃ ಸಮುದ್ರಾದಪಿ .

ದುರ್ನೀತಂ ಕಿಮಿಹಾಸ್ತಿ ಕಿಂ ಚ ಸುಕೃತಂ ಕಃ ಸ್ಥಾನ-ಲಾಭೇ ಗುಣಃ

ಕಾಲಃ ಸರ್ವ-ಜನಾನ್ ಪ್ರಸಾರಿತ-ಕರೋ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ದೂರಾದಪಿ .. 2.22..

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವಸ್ಯ ಪಾಶಂ ಭೇತ್ತುಮುದ್ಯತಂ ಸ ತಮಾಹ-ಭದ್ರ, ಮಾ

ಮೈವಂ ಕುರು . ಪ್ರಥಮಂ ಮಮ ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಪಾಶ-ಚ್ಛೇದಂ ಕುರು . ತದನು

ಮಮಾಪಿ ಚ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕುಪಿತೋ ಹಿರಣ್ಯಕಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ! ನ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ . ಯತಃ

ಸ್ವಾಮಿನೋಽನಂತರಂ ಭೃತ್ಯಾಃ .

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ಮದಾಶ್ರಯಾಃ ಸರ್ವ ಏತೇ ವರಾಕಾಃ . ಅಪರಂ

ಸ್ವ-ಕುಟುಂಬಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸಮಾಗತಾಃ . ತತ್ ಕಥಮೇತಾವನ್-ಮಾತ್ರಮಪಿ

ಸಮಾನಂ ನ ಕರೋಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಃ ಸಮಾನಂ ಸದಾ ಧತ್ತೇ ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಕ್ಷಿತಿಪೋಽಧಿಕಂ .

ವಿತ್ತಾಭಾವೇಽಪಿ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ತ್ಯಜಂತಿ ನ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ .. 2.23..

ತಥಾ ಚ-

ವಿಶ್ವಾಸಃ ಸಂಪದಾಂ ಮೂಲಂ ತೇನ ಯೂಥಪತಿರ್ಗಜಃ .

ಸಿಂಹೋ ಮೃಗಾಧಿಪತ್ಯೇಽಪಿ ನ ಮೃಗೈಃ ಪರಿವಾಯತೇ .. 2.24..

ಅಪರಂ ಮಮ ಕದಾಚಿತ್ ಪಾಶ-ಚ್ಛೇದೇ ಕುರ್ವತಸ್ತೇ ದಂತ-ಭಂಗೋ ಭವತಿ .

ಅಥವಾ ದುರಾತ್ಮಾ ಲುಬ್ಧಕಃ ಸಂಭ್ಯೇತಿ . ತನ್ ನೂನಂ ನರಕ-ಪಾತ ಏವ . ಉಕ್ತಂ

ಚ-

ಸದಾಚಾರೇಷು ಭೃತ್ಯೇಷು ಸಂಸೀದತ್ಸು ಚ ಯಃ ಪ್ರಭುಃ .

ಸುಖೀ ಸ್ಯಾನ್ ನರಕಂ ಯಾತಿ ಪರತ್ರೇಹ ಚ ಸೀದತಿ .. 2.25..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಹಿರಣ್ಯಕಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ, ವೇದ್ಮಹಂ ರಾಜ-ಧರ್ಮಂ . ಪರಂ

ಮಯಾ ತವ ಪರಿಕ್ಷಾ ಕೃತಾ . ತತ್ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪೂರ್ವಂ ಪಾಶ-ಚ್ಛೇದಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ

. ಭವಾನಪನೇನ ಬಹು-ಕಪೋತ-ಪರಿವಾರೇಣ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕಾರುಣ್ಯಂ ಸಂವಿಭಾಗಶ್ಚ ಯಥಾ ಭೃತ್ಯೇಷು ಲಕ್ಷ್ಯತೇ .

ಚಿತ್ತೇನಾನೇನ ತೇ ಶಂಕ್ಯಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ನಾಥತಾ .. 2.26..

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಶ-ಚ್ಛೇದಂ ಕೃತ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಚಿತ್ರಗ್ರೀವಮಾಹ-  
ಮಿತ್ರ, ಗಮ್ಯತಾಮಧುನಾ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಪ್ರತಿ . ಭೂಯೋಽಪಿ ವ್ಯಸನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ  
ಸಮಾಗಂತವ್ಯಮಿತಿ .

ತಾನ್ ಸಂಪ್ರೇಷ್ಯ ಪುನರಪಿ ದುರ್ಗಂ ಪ್ರವಿಷ್ಯಃ . ಚಿತ್ರಗ್ರೀವೋಽಪಿ ಸಪರಿವಾರಃ  
ಸ್ವಾಶ್ರಯಮಗಮತ್ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಮಿತ್ರವಾನ್ ಸಾಧಯತರ್ಥಾನ್ ದುಃಸಾಧ್ಯಾನಪಿ ವೈ ಯತಃ .

ತಸ್ಮಾನ್ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಕುರ್ವೀತ ಸಮಾನಾನೇವ ಚಾತ್ಮನಃ .. 2.27..

ಲಘುಪತನಕೋಽಪಿ ವಾಯಸಃ ಸರ್ವಂ ತಂ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವ-ಬಂಧು-ಮೋಕ್ಷಮವಲೋಕ್ಯ

ವಿಸ್ಮಿತಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಬುದ್ಧಿರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಶ್ಚ ದುರ್ಗ-  
ಸಾಮಗ್ರೀ ಚ . ತದೀದೃಗೇವ ವಿಧಿ-ವಿಹಂಗಾನಾಂ ಬಂಧನ-ಮೋಕ್ಷಾತ್ಮಕಃ . ಅಹಂ ಚ

ನ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವಿಶ್ವಸಿಮಿ ಚಲ-ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ . ತದಾಪೇನಂ ಮಿತ್ರಂ ಕರೋಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪಿ ಸಂಪೂರ್ಣತಾ-ಯುಕ್ತೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ ಸುಹೃದೋ ಬುದ್ಧಿಃ .

ನದೀಶಃ ಪರಿಪೂರ್ಣೋಽಪಿ ಚಂದ್ರೋದಯಮಪೇಕ್ಷತೇ .. 2.28..

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಪಾದಪಾದವತೀರ್ಯ ಬಿಲ-ದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಚಿತ್ರಗ್ರೀವವಚ್ಚಬ್ಧೇನ  
ಹಿರಣ್ಯಕಂ ಸಮಾಹೂತವಾನ್-ಏಹೇಹಿ ಭೋ ಹಿರಣ್ಯಕ, ಏಹಿ .

ತಚ್ಚಬ್ಧಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಕೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಿಮನ್ಮೋಽಪಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕಪೋತೋ  
ಬಂಧನ-ಶೇಷಸ್ತಿಷ್ಯತಿ ಯೇನ ಮಾಂ ವ್ಯಾಹರತಿ . ಆಹ ಚ-ಭೋಃ ! ಕೋ ಭವಾನ್

?

ಸ ಆಹ-ಅಹಂ ಲಘುಪತನಕೋ ನಾಮ ವಾಯಸಃ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಿಶೇಷಾದಂತರ್ಲೀನೋ ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ದ್ರುತಂ ಗಮ್ಯತಾಮಸ್ಮಾತ್  
ಸ್ಥಾನಾತ್ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಅಹಂ ತವ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಗುರು-ಕಾರ್ಯೇಣ ಸಮಾಗತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ನ  
ಕ್ರಿಯತೇ ಮಯಾ ಸಹ ದರ್ಶನಂ ?

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ನ ಮೇಽಸ್ಮಿ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಂಗಮೇನ ಪ್ರಯೋಜನಮಿತಿ .

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಚಿತ್ರಗ್ರೀವಸ್ಯ ಮಯಾ ತವ ಸಕಾಶಾತ್ ಪಾಶ-ಮೋಕ್ಷಣಂ ದೃಷ್ಟಂ

. ತೇನ ಮಮ ಮಹತೀ ಪ್ರೀತಿಃ ಸಂಜಾತಾ . ತತ್ ಕದಾಚಿನ್ ಮಮಾಪಿ ಬಂಧನೇ

ಜಾತೇ ತವ ಪಾರ್ಶ್ವಾನ್ ಮುಕ್ತೈರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತತ್ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮಯಾ ಸಹ ಮೈತ್ರೀ

.

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಅಹೋ ತ್ವಂ ಭೋಕ್ತಾ . ಅಹಂ ತೇ ಭೋಜ್ಯ-ಭೂತಃ . ತತ್ ಕಾ ತ್ವಯಾ  
ಸಹ ಮಮ ಮೈತ್ರೀ ? ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ . ಮೈತ್ರೀ ವಿರೋಧ-ಭಾವಾತ್ ಕಥಂ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ವಿತ್ತಂ ಯಯೋರೇವ ಸಮಂ ಕುಲಂ .

ತಯೋರ್ಮೈತ್ರೀ ವಿವಾಹಶ್ಚ ನ ತು ಪುಷ್ಪ-ವಿಪುಷ್ಪಯೋಃ .. 2.29..

ತಥಾ ಚ-

ಯೋ ಮಿತ್ರಂ ಕುರುತೇ ಮೂಢ ಆತ್ಮನೋಽಸದೃಶಂ ಕುಧೀಃ .

ಹೀನಂ ವಾಪಧಿಕಂ ವಾಪಿ ಹಾಸ್ಯತಾಂ ಯಾತಸೌ ಜನಃ .. 2.30..

ತದ್ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋ ಹಿರಣ್ಯಕ ! ಏಷೋಽಹಂ ತವ ದುರ್ಗ-ದ್ವಾರ ಉಪವಿಷ್ಟಃ

. ಯದಿ ತ್ವಂ ಮೈತ್ರೀ ನ ಕರೋಷಿ ತತೋಽಹಂ ಪ್ರಾಣ-ಮೋಕ್ಷಣಂ ತವಾಗ್ರೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಅಥವಾ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ ಮೇ ಸ್ಯಾತ್ ಇತಿ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ತ್ವಯಾ ವೈರಿಣಾ ಸಹ ಕಥಂ ಮೈತ್ರೀಂ ಕರೋಮಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವೈರಿಣಾ ನ ಹಿ ಸಂದಧ್ಯಾತ್ ಸುಶ್ಲಿಷ್ಟೇನಾಪಿ ಸಂಧಿನಾ .

ಸುತಪ್ತಮಪಿ ಪಾನೀಯಂ ಶಮಯತೇವ ಪಾವಕಂ .. 2.31..

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ತ್ವಯಾ ಸಹ ದರ್ಶನಮಪಿ ನಾಸ್ತಿ . ಕುತೋ ವೈರಂ ? ತತ್ ಕಿಮನುಚಿತಂ ವದಸಿ ?

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ದ್ವಿವಿಧಂ ವೈರಂ ಭವತಿ . ಸಹಜಂ ಕೃತ್ರಿಮಂ ಚ . ತತ್ ಸಹಜ-ವೈರೀ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕೃತ್ರಿಮಂ ನಾಶಮಭ್ಯೇತಿ ವೈರಂ ದ್ರಾಕ್ ಕೃತ್ರಿಮೈರ್ಗುಣೈಃ .

ಪ್ರಾಣ-ದಾನಂ ವಿನಾ ವೈರಂ ಸಹಜಂ ಯಾತಿ ನ ಕ್ಷಯಂ .. 2.32..

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ದ್ವಿವಿಧಸ್ಯ ವೈರಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಾರಣೇನ ನಿರ್ವೃತಂ ಕೃತ್ರಿಮಂ . ತತ್-ತದರ್ಹೋಪಕಾರ-ಕರಣಾದ್ಗಚ್ಛತಿ . ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ ಪುನಃ ಕಥಮಪಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ . ತದ್ಯಥಾ ನಕುಲ-ಸರ್ಪಾಣಾಂ, ಶಷ್ಟಭುಜ್-ನಖಾಯುಧಾನಾಂ, ಜಲ-ವಹ್ನೋಃ, ದೇವ-ದೈತ್ಯಾನಾಂ, ಸಾರಮೇಯ-ಮಾರ್ಜರಾಣಾಂ, ಈಶ್ವರ-ದರಿದ್ರಾಣಾಂ, ಸಪತ್ನೀನಾಂ, ಸಿಂಹ-ಗಜಾನಾಂ, ಲುಬ್ಧಕ-ಹರಿಣಾನಾಂ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯ-ಭ್ರಷ್ಟ-ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ, ಮೂರ್ಕ-ಪಂಡಿತಾನಾಂ, ಪತಿವ್ರತಾ-ಕುಲಟಾನಾಂ, ಸಜ್ಜನ-ದುರ್ಜನಾನಾಂ . ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕೇನಾಪಿ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ, ತಥಾಪಿ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಸಂತಾಪಯಂತಿ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಅಕಾರಣಮೇತತ್ . ಶ್ರೂಯತಾಂ ಮೇ ವಚನಂ-

ಕಾರಣಾನ್ ಮಿತ್ರತಾಮೇತಿ ಕಾರಣಾದ್ಯಾತಿ ಶತ್ರುತಾಂ .

ತಸ್ಮಾನ್ ಮಿತ್ರತ್ವಮೇವಾತ್ರ ಯೋಜ್ಯಂ ವೈರಂ ನ ಧೀಮತಾ .. 2.33..

ತಸ್ಮಾತ್ ಕುರು ಮಯಾ ಸಹ ಸಮಾಗಮಂ ಮಿತ್ರ-ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭೋಃ, ಶ್ರೂಯತಾಂ ನೀತಿ-ಸರ್ವಸ್ವಂ-

ಸಕೃದ್ಧುಷ್ಟಮಪೀಷ್ಟಂ ಯಃ ಪುನಃ ಸಂಧಾತುಮಿಚ್ಛತಿ .



ಸ ಮೃತ್ಯುಮುಪಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗರ್ಭಮಶ್ವತರೀ ಯಥಾ .. 2.34..

ಅಥವಾ ಗುಣವಾನಹಂ, ನ ಮೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವೈರ-ಯಾತನಾಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಏತದಪಿ ನ ಸಂಭಾವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಿಂಹೋ ವ್ಯಾಕರಣಸ್ಯ ಕರ್ತುರಹರತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪಿಯಾನ್ ಪಾಣಿನೇರ್  
ಮೀಮಾಂಸಾ-ಕೃತಮುನ್ಮಮಾಥ ಸಹಸಾ ಹಸ್ತೀ ಮುನಿಂ ಜೈಮಿನಿಂ .

ಛಂದೋ-ಜ್ಞಾನ-ನಿಧಿಂ ಜಘಾನ ಮಕರೋ ವೇಲಾ-ತಟೇ ಪಿಂಗಲಂ  
ಅಜ್ಞಾನಾವೃತ-ಚೇತಸಾಮತಿರುಷಾ ಕೋಽರ್ಥಸ್ತಿರಶ್ಚಾಂ ಗುಣೈಃ .. 2.35..

ವಾಯಸ ಆಹ-ಅಸ್ತೇತತ್ . ಯಥಾಪಿ ಶ್ರೂಯತಾಂ-

ಉಪಕಾರಾಚ್ಚ ಲೋಕಾನಾಂ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿಣಾಂ .

ಭಯಾಲೋಭಾಚ್ಚ ಮೂರ್ಖಾಣಾಂ ಮೈತ್ರೀ ಸ್ಯಾದ್ಧರ್ಶನಾತ್ ಸತಾಂ .. 2.36..

ಮೃದ್ಧಾಟ ಇವ ಸುಖ-ಭೇದ್ಯೋ ದುಃಸಂಧಾನಶ್ಚ ದುರ್ಜನೋ ಭವತಿ .

ಸುಜನಸ್ತು ಕನಕ-ಘಟ ಇವ ದುರ್ಭೇದಃ ಸುಕರ-ಸಂಧಿಶ್ಚ .. 2.37..

ಇಕ್ಷೋರಗ್ರಾತ್ ಕ್ರಮಶಃ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ ಯಥಾ ರಸ-ವಿಶೇಷಃ .

ತದ್ವತ್ ಸಜ್ಜನ-ಮೈತ್ರೀ-ವಿಪರೀತಾನಾಂ ತು ವಿಪರೀತಾ .. 2.38..

ತಥಾ ಚ-

ಆರಂಭ-ಗುವೀ ಕ್ಷಯಿಣೇ ಕ್ರಮೇಣ ಲಘ್ವೀ ಪುರಾ ವೃದ್ಧಿಮತೀ ಚ ಪಶ್ಚಾತ್ .

ದಿನಸ್ಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ-ಪರಾರ್ಧ-ಭಿನ್ನಾ ಛಾಯೇವ ಮೈತ್ರೀ ಖಲ-ಸಜ್ಜನಾನಾಂ .. 2.39..

ತತ್ ಸಾಧುರಹಂ . ಅಪರಂ ತ್ವಾಂ ಶಪಥಾದಿಭಿರ್ನಿರ್ಭಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ನ ಮೇಽಸ್ತಿ ತೇ ಶಪಥೈಃ ಪ್ರತ್ಯಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶಪಥೈಃ ಸಂಧಿತಸ್ಯಾಪಿ ನ ವಿಶ್ವಾಸಂ ವ್ರಜೇದ್ರಿಪೋಃ .

ಶ್ರೂಯತೇ ಶಪಥಂ ಕೃತ್ವಾ ವೃತ್ರಃ ಶಕ್ರೇಣ ಸೂದಿತಃ .. 2.40..

ನ ವಿಶ್ವಾಸಂ ವಿನಾ ಶತ್ರುದೇವಾನಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧತಿ .

ವಿಶ್ವಾಸಾತ್ ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರೇಣ ದಿತೇರ್ಗರ್ಭೋ ವಿದಾರಿತಃ .. 2.41..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಬೃಹಸ್ಪತೇರಪಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಮಾನ್ ನೈವಾತ್ರ ವಿಶ್ವಸೇತ್ .

ಯ ಇಚ್ಛೇದಾತ್ಮನೋ ಬುದ್ಧಿಮಾಯುಷ್ಯಂ ಚ ಸುಖಾನಿ ಚ .. 2.42..

ತಥಾ ಚ-

ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣಾಪಿ ರಂಧ್ರೇಣ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಭ್ಯಂತರಂ ರಿಪುಃ .

ನಾಶಯೇಚ್ಚ ಶನೈಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ಲವಂ ಸಲಿಲ-ಪೂರವತ್ .. 2.43..

ನ ವಿಶ್ವಸೇದವಿಶ್ವಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಸ್ತೇಽಪಿ ನ ವಿಶ್ವಸೇತ್ .

ವಿಶ್ವಾಸಾಧ್ಯಯಮುತ್ಪನ್ನಂ ಮೂಲಾನಪಿ ನಿಕ್ರಂತತಿ .. 2.44..

ನ ಬದ್ಧತೇ ಹವಿಶ್ವಸ್ತೋ ದುರ್ಬಲೋಽಪಿ ಬಲೋತ್ಕಟೈಃ .

ವಿಶ್ವಸ್ತಾಶ್ಚಾಶು ಬಧ್ಯಂತೇ ಬಲವಂತೋಽಪಿ ದುರ್ಬಲೈಃ .. 2.45..

ಸುಕೃತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣು-ಗುಪ್ತಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾಪ್ತಿರ್ಭಾಗವಸ್ಯ ಚ .

ಬೃಹಸ್ಪತೇರವಿಶ್ವಾಸೋ ನೀತಿಸಂಧಿಸ್ತ್ರಿಧಾ ಸ್ಥಿತಃ .. 2.46..

ತಥಾ ಚ-

ಮಹತಾಪರ್ಧ-ಸಾರೇಣ ಯೋ ವಿಶ್ವಸಿತಿ ಶತ್ರುಷು .

ಭಾರ್ಯಾಸು ಸುವಿರಕ್ತಾಸು ತದಂತಂ ತಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ .. 2.47..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಲಘುಪತನಕೋಽಪಿ ನಿರುತ್ತರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ, ಬುದ್ಧಿ-  
ಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಮಸ್ಯ ನೀತಿ-ವಿಷಯೇ . ಅಥವಾ ಸ ಏವಾಸ್ಯೋಪರಿ ಮೈತ್ರೀ-ಪಕ್ಷಪಾತಃ .  
ಸ ಆಹ-ಭೋ ಹಿರಣ್ಯಕ !

ಸತಾಂ ಸಾಪ್ತಪದಂ ಮೈತ್ರಮಿತಾಹರ್ವಿಬುಧಾ ಜನಾಃ .

ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಂ ಮಿತ್ರತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ವಚನಂ ಮಮ ತಚ್ಛು ಣು .. 2.48..

ದುರ್ಗಸ್ಥೇನಾಪಿ ತ್ವಯಾ ಮಯಾ ಸಹ ನಿತ್ಯಮೇವಾಲಾಪೋ ಗುಣ-ದೋಷ-  
ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಕಥಾಃ ಸರ್ವದಾ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ, ಯದೇವಂ ನ ವಿಶ್ವಸಿಷಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಕೋಽಪಿ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ವಿದಗ್ಧ-ವಚನೋಽಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ  
ಲಘುಪತನಕಃ ಸತ್ಯ-ವಾಕ್ಯಶ್ಚ ತದ್ಯುಕ್ತಮನೇನ ಮೈತ್ರೀ-ಕರಣಂ . ಪರಂ ಕದಾಚಿನ್  
ಮಮ ದುರ್ಗೇ ಚರಣ-ಪಾತೋಽಪಿ ನ ಕಾರ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಭೀತ-ಭೀತೈಃ ಪುರಾ ಶತ್ರುರ್ಮಂದಂ ಮಂದಂ ವಿಸರ್ಪತಿ .

ಭೂಮೌ ಪ್ರಹೇಲಯಾ ಪಶ್ಚಾಜ್ ಜಾರ-ಹಸ್ತೋಽಜ್ಞನಾಸ್ತಿವ .. 2.49..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಾಯಸ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಏವಂ ಭವತು . ತತಃ-ಪ್ರಭೃತಿ ತೌ ದ್ವಾವಪಿ  
ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭವಂತೌ ತಿಷ್ಠತಃ . ಪರಸ್ಪರಂ ಕೃತೋಪಕಾರೌ  
ಕಾಲಂ ನಯತಃ . ಲಘುಪತನಕೋಽಪಿ ಮಾಂಸ-ಶಕಲಾನಿ ಮೇಧ್ಯಾನಿ  
ಬಲಿಶೇಷಾಣ್ಯಾನಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಹೃತಾನಿ ಪಕ್ಷಾನ್ನ-ವಿಶೇಷಾಣಿ ಹಿರಣ್ಯಕಾರ್ಥಮಾನಯತಿ  
. ಹಿರಣ್ಯಕೋಽಪಿ ತಂಡುಲಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಭಕ್ಷ್ಯ-ವಿಶೇಷಾಲ್ಲಘುಪತನಕಾರ್ಥಂ  
ರಾತ್ರಾವಾಹೃತ್ಯ ತತ್-ಕಾಲಾಯಾತನ್ಯಾರ್ಪಯತಿ . ಅಥವಾ ಯುಜ್ಯತೇ  
ದ್ವಯೋರಪೇತತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದದಾತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗುಹ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಿ ಪೃಚ್ಛತಿ .

ಭುಂಕ್ತೇ ಭೋಜಾಯತೇ ಚೈವ ಷಡ್-ವಿಧಂ ಪ್ರೀತಿ-ಲಕ್ಷಣಂ .. 2.50..

ನೋಪಕಾರಂ ವಿನಾ ಪ್ರೀತಿಃ ಕಥಂಚಿತ್ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಭವೇತ್ .

ಉಪಯಾಚಿತ-ದಾನೇನ ಯತೋ ದೇವಾ ಅಭೀಷ್ಟದಾಃ .. 2.51..

ತಾವತ್ ಪ್ರೀತಿರ್ಭವೇಲ್ಲೋಕೇ ಯಾವದ್ದಾನಂ ಪ್ರದೀಯತೇ .

ವತ್ಸಃ ಕ್ಷೀರ-ಕ್ಷಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಿತ್ಯಜತಿ ಮಾತರಂ .. 2.52..

ಪಶ್ಯ ದಾನಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರತ್ಯಯ-ಕಾರಕಂ .

ಯತ್-ಪ್ರಭಾವಾದಪಿ ದ್ವೇಷೋ ಮಿತ್ರತಾಂ ಯಾತಿ ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ .. 2.53..

ಪುತ್ರಾದಪಿ ಪ್ರಿಯತರಂ ಖಲು ತೇನ ದಾನಂ

ಮನ್ಯೇ ಪಶೋರಪಿ ವಿವೇಕ-ವಿವರ್ಜಿತಸ್ಯ .

ದತ್ತೇ ಖಲೇ ತು ನಿಖಿಲಂ ಖಲು ಯೇನ ದುಗ್ಧಂ

ನಿತ್ಯಂ ದದಾತಿ ಮಹಿಷೀ ಸಸುತಾಪಿ ಪಶ್ಯ .. 2.54..

ಕಿಂ ಬಹುನಾ-

ಪ್ರೀತಿಂ ನಿರಂತರಾಂ ಕೃತ್ವಾ ದುರ್ಭೇದ್ಯಾಂ ನಖ-ಮಾಂಸವತ್ .

ಮೂಷಕೋ ವಾಯಸಶ್ಚೈವ ಗತೌ ಕೃತ್ರಿಮ-ಮಿತ್ರತಾಂ .. 2.55..

ಏವಂ ಸ ಮೂಷಕಸ್ತದುಪಕಾರ-ರಂಜಿತಸ್ತಥಾ ವಿಶ್ವಸ್ತೋ ಯಥಾ ತಸ್ಯ ಪಕ್ಷ-  
ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತೇನ ಸಹ ಸರ್ವದೈವ ಗೋಷ್ಠೀಂ ಕರೋತಿ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ  
ವಾಯಸೋಽಶ್ರು-ಪೂರ್ಣ-ನಯನಃ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಸಗದ್ಗದಂ ತಮುವಾಚ-ಭದ್ರ  
ಹಿರಣ್ಯಕ, ವಿರಕ್ತಿಃ ಸಂಜಾತಾ ಮೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ದೇಶನ್ಯಾಸ್ಮೋಪರಿ ತದನ್ಯತ್ರ  
ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭದ್ರ ಕಿಂ ವಿರಕ್ತೇಃ ಕಾರಣಂ .

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಶ್ರೂಯತಾಂ . ಅತ್ರ ದೇಶೇ ಮಹತ್ಯಾನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ  
ಸಂಜಾತಂ . ದುರ್ಭಿಕ್ಷತ್ವಾಜ್ ಜನೋ ಬುಭುಕ್ಷಾ-ಪೀಡಿತಃ ಕೋಽಪಿ ಬಲಿ-ಮಾತ್ರಮಪಿ  
ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ಅಪರಂ ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ ಬುಭುಕ್ಷಿತ-ಜನ್ಯೇರ್ವಿಹಂಗಾನಾಂ ಬಂಧನಾಯ  
ಪಾಶಾಃ ಪ್ರಗುಣೀಕೃತಾಃ ಸಂತಿ . ಅಹಮಪಾಯುಃ-ಶೇಷತಯಾ ಪಾಶೇನ ಬದ್ಧ  
ಉದ್ಧರಿತೋಽಸ್ಮಿ . ಏತದ್ವಿರಕ್ತೇಃ ಕಾರಣಮೇ ತೇನಾಹಂ ವಿದೇಶಂ ಚಲಿತ ಇತಿ  
ಬಾಷ್ಟ-ಮೋಕ್ಷಂ ಕರೋಮಿ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಅಥ ಭವಾನ್ ಕ್ವ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ?

ಸ ಆಹ-ಅಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾ-ಪಥೇ ವನ-ಗಹನ-ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಸರಃ . ತತ್ರ ತ್ವತ್ತೋಽಧಿಕಃ  
ಪರಮ-ಸುಹೃತ್ ಕೂರ್ಮೋ ಮಂಥರಕೋ ನಾಮ . ಸ ಚ ಮೇ ಮತ್ಸ್ಯ-  
ಮಾಂಸ-ಖಂಡಾನಿ ದಾಸ್ಯತಿ . ತದ್ಭಕ್ಷಣಾತ್ ತೇನ ಸಹ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-  
ಸುಖಮನುಭವನ್ ಸುಖೇನ ಕಾಲಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ . ನಾಹಮತ್ರ ವಿಹಂಗಾನಾಂ  
ಪಾಶ-ಬಂಧನೇನ ಕ್ಷಯಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅನಾವೃಷ್ಟಿ-ಹತೇ ದೇಶೇ ಸಸ್ಯೇ ಚ ಪ್ರಲಯಂ ಗತೇ .

ಧನ್ಯಾಸ್ತಾತ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ದೇಶ-ಭಂಗಂ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಂ .. 2.56..

ಕೋಽತಿಭಾರಃ ಸಮರ್ಥಾನಾಂ ಕಿಂ ದೂರಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಾಂ .

ಕೋ ವಿದೇಶಃ ಸವಿದ್ಯಾನಾಂ ಕಃ ಪರಃ ಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನಾಂ .. 2.57..

ವಿದ್ವತ್ತಂ ಚ ನೃಪತ್ವಂ ಚ ನೈವ ತುಲ್ಯಂ ಕದಾಚನ .

ಸ್ವ-ದೇಶೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ರಾಜಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಸರ್ವತ್ರ ಪೂಜ್ಯತೇ .. 2.58..

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತದಹಮಪಿ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ . ಮಮಾಪಿ ಮಹದ್ಭುಜಂ ವರ್ತತೇ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ತವ ಕಿಂ ದುಃಖಂ ? ತತ್ ಕಥಯ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಬಹು ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ತತ್ರ ವಿಷಯೇ . ತತ್ತ್ವೇವ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ವಾಯಸ ಆಹ-ಅಹಂ ತಾವದಾಕಾಶ-ಗತಿಃ . ತತ್ ಕಥಂ ಭವತೋ ಮಯಾ ಸಹ ಗಮನಂ ?

ಸ ಆಹ-ಯದಿ ಮೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ ರಕ್ಷಸಿ ತದಾ ಸ್ವ-ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯ ಮಾಂ ತತ್ರ ಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯಸಿ . ನಾನ್ಯಥಾ ಮಮ ಗತಿರಸ್ತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಾನಂದಂ ವಾಯಸ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತದ್ಧನ್ಯೋಽಹಂ ಯದ್ಭವತಾಪಿ ಸಹ ತತ್ರ ಕಾಲಂ ನಯಾಮಿ . ಅಹಂ ಸಂಪಾತಾದಿಕಾನಷಾವೃದ್ಧೀನ-ಗತಿ-ವಿಶೇಷಾನ್ ವೇದ್ಮಿ . ತತ್ ಸಮಾರೋಹ ಮಮ ಪೃಷ್ಠಂ, ಯೇನ ಸುಖೇನ ತ್ವಾಂ ತತ್-ಸರಃ ಪ್ರಾಪಯಾಮಿ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಉಡ್ಧೀನಾನಾಂ ನಾಮಾನಿ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-

ಸಂಪಾತಂ ವಿಪ್ರ-ಪಾತಂ ಚ ಮಹಾ-ಪಾತಂ ನಿಪಾತನಂ .

ವಕ್ರಂ ತಿರ್ಯಕ್ ತಥಾ ಚೋರ್ಧ್ವಮಷ್ಟಮಂ ಲಘು-ಸಂಜ್ಞಕಂ .. 2.59..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಹಿರಣ್ಯಕಸ್ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವ ತದುಪರಿ ಸಮಾರೂಢಃ . ಸೋಽಪಿ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೈಸ್ತಮಾದಾಯ ಸಂಪಾತೋಡ್ಧೀನ-ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಕ್ರಮೇಣ ತತ್-ಸರಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ .

ತತೋ ಲಘುಪತನಕಂ ಮೂಷಕಾಧಿಷ್ಠಿತಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ದೂರತೋಽಪಿ ದೇಶ-ಕಾಲ-ವಿದ-ಸಾಮಾನ್ಯ-ಕಾಕೋಽಯಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸತ್ವರಂ ಮಂಥರಕೋ ಜಲೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ .

ಲಘುಪತನಕೋಽಪಿ ತೀರಸ್ಥ-ತರು-ಕೋಟರೇ ಹಿರಣ್ಯಕಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ಶಾಖಾಗ್ರಮಾರುಹ್ಯ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಮಂಥರಕ ! ಆಗಚ್ಛಾಗಚ್ಛ .

ತವ ಮಿತ್ರಮಹಂ ಲಘುಪತನಕೋ ನಾಮ ವಾಯಸಶ್ಚಿರಾತ್ ಸೋತ್ಕಂಠಃ ಸಮಾಯಾತಃ . ತದಾಗತ್ಯಾಲಿಂಗಯ ಮಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕಿಂ ಚಂದನೈಃ ಸಕರ್ಪೂರೈಸ್ತುಹಿನೈಃ ಕಿಂ ಚ ಶೀತಲೈಃ .

ಸರ್ವೇ ತೇ ಮಿತ್ರ-ಗಾತ್ರಸ್ಯ ಕಲಾಂ ನಾಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಂ .. 2.60..

ತಥಾ ಚ-

ಕೇನಾಮೃತಮಿದಂ ಸೃಷ್ಟಂ ಮಿತ್ರಮಿತಕ್ಷರ-ದ್ವಯಂ .

ಆಪದಾಂ ಚ ಪರಿತ್ರಾಣಂ ಶೋಕ-ಸಂತಾಪ-ಭೇಷಜಂ .. 2.61..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ನಿಪುಣತರಂ ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಸತ್ತರಂ ಸಲಿಲಾನ್ ನಿಷ್ಯಮ್ಯ ಪುಲಕಿತ-  
ತನುರಾನಂದಾಶ್ರು-ಪೂರಿತ-ನಯನೋ ಮಂಥರಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಏಹೇಹಿ ಮಿತ್ರ,  
ಆಲಿಂಗಯ ಮಾಂ . ಚಿರ-ಕಾಲಾನ್ ಮಯಾ ತ್ವಂ ನ ಸಮ್ಯಕ್ ಪರಿಜ್ಞಾತಃ . ತೇನಾಹಂ  
ಸಲಿಲಾಂತಃ-ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಸ್ಯ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ವೀರ್ಯಂ ನ ಕುಲಂ ನ ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ .

ನ ತೇನ ಸಂಗತಿಂ ಕುರ್ಯಾದಿತುವಾಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ .. 2.62..

ಏವಮುಕ್ತೇ ಲಘುಪತನಕೋ ವೃಕ್ಷಾದವತೀರ್ಯ ತಮಾಲಿಂಗಿತವಾನ್ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಕ್ತಂ-

ಅಮೃತಸ್ಯ ಪ್ರವಾಹೈಃ ಕಿಂ ಕಾಯ-ಕ್ಷಾಲನ-ಸಂಭವೈಃ .

ಚಿರಾನ್ ಮಿತ್ರ-ಪರಿಷ್ಟಂಗೋ ಯೋಽಸೌ ಮೂಲ್ಯ-ವಿವರ್ಜಿತಃ .. 2.63..

ಏವಂ ದ್ವಾವಪಿ ತೌ ವಿಹಿತಾಲಿಂಗಿತೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಪುಲಕಿತ-ಶರೀರೀ ವೃಕ್ಷಾದಧಃ  
ಸಮುಪವಿಷ್ಟೌ ಪ್ರೋಚತುರಾತ್ಮ-ಚರಿತ್ರ-ವೃತ್ತಾಂತಂ . ಹಿರಣ್ಯಕೋಽಪಿ ಮಂಥರಕಸ್ಯ  
ಪ್ರಣಾಮಂ ಕೃತ್ವಾ ವಾಯಸಾಭ್ಯಾಶೇ ಸಮುಪವಿಷ್ಟಃ . ಅಥ ತಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ  
ಮಂಥರಕೋ ಲಘುಪತನಕಮಾಹ-ಭೋಃ ಹಿರಣ್ಯಕೋ ನಾಮ ಮೂಷಕೋಽಯಂ  
. ಮಮ ಸುಹೃದ್ವಿ ತೀಯಮಿವ ಜೀವಿತಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಬಹುನಾ-

ಪರ್ಜನ್ಯಸ್ಯ ಯಥಾ ಧಾರಾ ಯಥಾ ಚ ದಿವಿ ತಾರಕಾಃ .

ಸಿಕತಾ-ರೇಣವೋ ಯದ್ವತ್ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಪರಿವರ್ಜಿತಾ .. 2.64..

ಗುಣಾಃ ಸಂಖ್ಯಾ-ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಸ್ತದ್ವದಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ .

ಪರಂ ನಿವೇದಮಾಪನ್ನಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ನೋಽಯಂ ತವಾಂತಿಕಂ .. 2.65..

ಮಂಥರಕ ಆಹ-ಕಿಮಸ್ಯ ವೈರಾಗ್ಯ-ಕಾರಣಂ ?

ವಾಯಸ ಆಹ-ಪೃಷ್ಟೋ ಮಯಾ, ಪರಮನೇನಾಭಿಹಿತಂ, ಯದ್ಬಹು ವಕ್ತವ್ಯಮಿತಿ .

ತತ್ ತತ್ತ್ವೈವ ಗತಃ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಮಮಾಪಿ ನ ನಿವೇದಿತಂ . ತದ್ಭದ್ರ ಹಿರಣ್ಯಕ !

ಇದಾನೀಂ ನಿವೇದ್ಯತಾಮುಭಯೋರಪಾವಯೋಸ್ತದಾತ್ಮನೋ ವೈರಾಗ್ಯ-ಕಾರಣಂ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 1 ಹಿರಣ್ಯಕ-ತಾಮ್ರಚೂಡ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಂ ನಾಮ ನಗರಂ . ತಸ್ಯ ನಾತಿದೂರೇ  
ಮಲಾಯತನಂ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀ-ಮಹಾದೇವಸ್ಯ . ತತ್ರ ಚ ತಾಮ್ರಚೂಡೋ  
ನಾಮ ಪರಿವ್ರಾಜಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಚ ನಗರೇ ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಣ-  
ಯಾತ್ರಾಂ ಸಮಾಚರತಿ . ಭಿಕ್ಷಾ-ಶೇಷಂ ಚ ತತ್ತ್ವೈವ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ  
ತದ್ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರಂ ನಾಗದಂತೇವಲಂಬ್ಯ ಪಶ್ಚಾದ್ರಾತ್ರೌ ಸ್ವಪಿತಿ . ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ

ಚ ತದನ್ನಂ ಕರ್ಮಕರಾಣಾಂ ದತ್ತಾ ಸಮ್ಯಕ್ ತತ್ತ್ವೈವ ದೇವತಾಯತನೇ  
ಸಮಾಜ್ಜನೋಪಲೇಪನ-ಮಂಡನಾದಿಕಂ ಸಮಾಜ್ಜಾಪಯತಿ . ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ  
ಮಮ ಬಾಂಧವೈರ್ನಿವೇದಿತಂ-ಸ್ವಾಮಿನ್, ಮರಾಯತನೇ ಸಿದ್ಧಮನ್ನಂ ಮೂಷಕ-  
ಭಯಾತ್ ತತ್ತ್ವೈವ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರೇ ನಿಹಿತಂ ನಾಗದಂತೇವಲಂಬಿತಂ ತಿಷ್ಠತಿ ಸದೈವ  
. ತದ್ವಯಂ ಭಕ್ಷಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ನುಮಃ . ಸ್ವಾಮಿನಃ ಪುನರಾಗಮ್ಯ ಕಿಮಪಿ ನಾಸ್ತಿ .  
ತತ್ ಕಿಂ ವೃಧಾಟನೇನಾನ್ಯತ್ರ . ಅದ್ಯ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಭುಂಜಾಮಹೇ ತವ  
ಪ್ರಸಾದಾತ್ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾಹಂ ಸಕಲ-ಯೂಥ-ಪರಿವೃತಸ್ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವ ತತ್ರ ಗತಃ . ಉತ್ಪತ್ಯ  
ಚ ತಸ್ಮಿನ್ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರೇ ಸಮಾರೂಢಃ . ತತ್ರ ಭಕ್ಷ್ಯ-ವಿಶೇಷಾಣಿ ಸೇವಕೇಭ್ಯೋ  
ದತ್ತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೃಪ್ತೌ ಜಾತಾಯಾಂ  
ಭೂಯಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಏವಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ತದನ್ನಂ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ .  
ಪರಿವ್ರಾಜಕೋಽಪಿ ಯಥಾ-ಶಕ್ತಿ ರಕ್ಷತಿ . ಪರಂ ಯದೈವ ನಿದ್ರಾಂತರಿತೋ ಭವತಿ,  
ತದಾಹಂ ತತ್ರಾರುಹ್ಯಾತ್ಯ-ಕೃತ್ಯಂ ಕರೋಮಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತೇನ ಮಮ  
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಮಹಾನ್ ಯತ್ನಃ ಕೃತಃ . ಜರ್ಜರ-ವಂಶಃ ಸಮಾನೀತಃ . ತೇನ  
ಸುಪ್ತೋಽಪಿ ಮಮ ಭಯಾದ್ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರಂ ತಾಡಯತಿ . ಅಹಮಪಭಿಕ್ಷಿತೇವನ್ನೇ  
ಪ್ರಹಾರ-ಭಯಾದಪಸರ್ಪಾಮಿ . ಏವಂ ತೇನ ಸಹ ಸಕಲಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ವಿಗ್ರಹ-ಪರಸ್ಯ  
ಕಾಲೋ ವ್ರಜತಿ .

ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ತಸ್ಯ ಮರೇ ಬೃಹಸ್ಪಿಜ್-ನಾಮಾ ಪರಿವ್ರಾಜಕಸ್ತಸ್ಯ ಸುಹೃತ್  
ತೀರ್ಥ-ಯಾತ್ರಾ-ಪ್ರಸಂಗೇನ ಪಾಂಥಃ ಪ್ರಾಘುಣಿಕಃ ಸಮಾಯಾತಃ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನ-ವಿಧಿನಾ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ-ಪೂರ್ವಕಮಭ್ಯಾಗತ-ಕ್ರಿಯಯಾ  
ನಿಯೋಜಿತಃ . ತತಶ್ಚ ರಾತ್ರಾವೇಕತ್ರ ಕುಶ-ಸಂಸ್ತರೇ ದ್ವಾವಪಿ ಪ್ರಸುಪ್ತೌ ಧರ್ಮ-  
ಕಥಾಂ ಕಥಯಿತುಮಾರಬ್ಧೌ .

ಅಥ ಬೃಹಸ್ಪಿಕ್-ಕಥಾ-ಗೋಷ್ಠೀಷು ಸ ತಾಮ್ರಚೂಡೋ ಮೂಷಕ-ತ್ರಾಸಾರ್ಥಂ  
ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ತ-ಮನಾ ಜರ್ಜರ-ವಂಶೇನ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರಂ ತಾಡಯಂಸ್ತಸ್ಯ ಶೂನ್ಯಂ  
ಪ್ರತಿವಚನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ತನ್-ಮಯೋ ನ ಕಿಂಚಿದುದಾಹರತಿ . ಅಥಾಸಾವಭ್ಯಾಗತಃ  
ಪರಂ ಕೋಪಮುಪಾಗತಸ್ತಮುವಾಚ-ಭೋಸ್ತಾಮ್ರಚೂಡ ! ಪರಿಜ್ಞಾತಃ ನ ತ್ವಂ  
ಸಮ್ಯಕ್ ಸುಹೃತ್ . ತೇನ ಮಯಾ ಸಹ ಸಾಹ್ಯಾದಂ ನ ಜಲ್ಪಸಿ . ತದ್ರಾತ್ರಾವಪಿ  
ತ್ವದೀಯಂ ಮಠಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾನ್ಯತ್ರ ಮಇಷ್ಟೇ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಏಹಾಗಚ್ಛ ಸಮಾವಿಶಾಸನಮಿದಂ ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಿದ್ಧೌಶ್ಯಸೇ ಕಾ ವಾರ್ತೇತಿ  
ಸುದುರ್ಬಲೋಽಸಿ ಕುಶಲಂ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ದರ್ಶನಾತ್ .

ಏವಂ ಯೇ ಸಮುಪಾಗತಾನ್ ಪ್ರಣಯಿನಃ ಪ್ರತ್ಯಾಲಪಂತಾದರಾತ್ ತೇಷಾಂ

ಯುಕ್ತಮಶಂಕಿತೇನ ಮನಸಾ ಹರ್ಮ್ಯಾಣಿ ಗಂತುಂ ಸದಾ .. 2.66..

ಗೃಹೀ ಯತ್ರಾಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿಶೋ ವೀಕ್ಷೇತ ವಾಪಧಃ .

ತತ್ರ ಯೇ ಸದನೇ ಯಾಂತಿ ತೇ ಶೃಂಗ-ರಹಿತಾ ವೃಷಾಃ .. 2.67..

ಸಾಭ್ಯುತ್ಥಾನ-ಕ್ರಿಯಾ ಯತ್ರ ನಾಲಾಪಾ ಮಧುರಾಕ್ಷರಾಃ .

ಗುಣ-ದೋಷ-ಕಥಾ ನೈವ ತತ್ರ ಹರ್ಮ್ಯಂ ನ ಗಮ್ಯತೇ .. 2.68..

ತದೇಕ-ಮಠ-ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾಪಿ ತ್ವಂ ಗರ್ವಿತಃ . ತೃಕ್ತಃ ಸುಹೃತ್-ನ್ನೇಹಃ . ನೈತದ್ವೇತ್ತಿ ಯತ್

ತ್ವಯಾ ಮಠಾಶ್ರಯ-ವ್ಯಾಜೇನ ನರಕೋಪಾರ್ಜನಂ ಕೃತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನರಕಾಯ ಮತಿಸ್ತೇ ಚೇತ್ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಂ ಸಮಾಚಾರ .

ವರ್ಷಂ ಯಾವತ್ ಕಿಮನ್ಯೇನ ಮಠ-ಚಿಂತಾಂ ದಿನ-ತ್ರಯಂ .. 2.69..

ತನ್-ಮುಖಂ, ಶೋಚಿತವ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಗರ್ವಂ ಗತಃ . ತದಹಂ ತ್ವದೀಯಂ ಮಠಂ  
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತ-ಮನಾಸ್ತಾಮ್ರಚೂಡಸ್ತಮುವಾಚ-ಭೋ ಭಗವನ್

! ಮೈವಂ ವದ . ನ ತ್ವತ್-ಸಮೋಽನ್ಯೋ ಮಮ ಸುಹೃತ್ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ . ಪರಂ

ತಚ್ಚೂಯತಾಂ ಗೋಷ್ಠೀ-ಶೈಥಿಲ್ಯ-ಕಾರಣಂ . ಏಷ ದುರಾತ್ಮಾ ಮೂಷಕಃ ಪ್ರೋನ್ನತ-

ಸ್ಥಾನೇ ಧೃತಮಪಿ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರಮುತ್ಪ್ಲತ್ಯಾರೋಹತಿ, ಭಿಕ್ಷಾ-ಶೇಷಂಚ ತತ್ರಸ್ಥಂ

ಭಕ್ಷಯತಿ . ತದಭಾವಾದೇವ ಮಠೇ ಮಾರ್ಜನ-ಕ್ರಿಯಾಪಿ ನ ಭವತಿ . ತನ್ ಮೂಷಕ

ಮುಹುರ್ಮುಹುಸ್ತಾಡಯಾಮಿ . ನಾನ್ಯತ್ ಕಾರಣಮಿತಿ . ಅಪರಮೇತತ್

ಕುತೂಹಲಂ ಪಶ್ಯಾಸ್ಯ ದುರ್ತಾತ್ಮನೋ ಯನ್ ಮಾರ್ಜಾರ-ಮರ್ಕಟಾದಯೋಽಪಿ

ತಿರಸ್ಕೃತಾ ಅಸ್ಮೋತ್ಪತನೇನ .

ಬೃಹತ್ಪಿ ಗಾಹ-ಅಥ ಜ್ಞಾಯತೇ ತಸ್ಯ ಬಿಲಂ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರದೇಶೇ .

ತಾಮ್ರಚೂಡ ಆಹ-ಭಗವನ್ ನ ವೇದ್ಮಿ ಸಮ್ಯಕ್ .

ಸ ಆಹ-ನೂನಂ ನಿಧಾನಸ್ಯೋಪರಿ ತಸ್ಯ ಬಿಲಂ . ನಿಧಾನೋಷ್ಮಣಾ ಪ್ರಕೂರ್ದತೇ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಊಷ್ಮಾಪಿ ವಿತ್ತಜೋ ವೃದ್ಧಿಂ ತೇಜೋ ನಯತಿ ದೇಹಿನಾಂ .

ಕಿಂ ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಭೋಗಸ್ತ್ಯಾಗ-ಧರ್ಮ-ಸಮನ್ವಿತಃ .. 2.70..

ತಥಾ ಚ-

ನಾಕಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂಡಿಲೀ ಮಾತರ್ವಿಕ್ರೀಣಾತಿ ತಿಲೈಸ್ತಿಲಾನ್ .

ಉಂಚಿತಾನ್ ಇತರೈರ್ಯೇನ ಹೇತುರತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 2.71..

ತಾಮ್ರಚೂಡ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ನ ಆಹ-

ಕಥಾ 2 ತಿಲಚೂರ್ಣ-ವಿಕ್ರಯ-ಕಥಾ

ಯದಾಹಂ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರಾವೃಟ್-ಕಾಲೇ ವ್ರತ-ಗ್ರಹಣ-ನಿಮಿತ್ತಂ  
ಕಂಚಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾಸಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತವಾನ್ . ತತಶ್ಚ ತದ್ವಚನಾತ್ ತೇನಾಪಿ  
ಶುಶ್ರುಷಿತಃ ಸುಖೇನ ದೇವಾರ್ಚನ-ಪರಸ್ತಿಷ್ಠಾಮಿ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ  
ಪ್ರಬುದ್ಧೋಽಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ-ಸಂವಾದೇ ದತ್ತಾವಧಾನಃ ಶೃಣೋಮಿ .  
ತತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಹ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ಪ್ರಭಾತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ-ಸಂಕ್ರಾಂತಿರನಂತ-ದಾನ-  
ಫಲದಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತದಹಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .  
ತ್ವಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೈಕಸ್ಯ ಭಗವತಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದ್ದೇಶೇನ ಕಿಂಚಿದ್ಭೋಜನಂ  
ದಾತವ್ಯಮಿತಿ .

ಅಥ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪರುಷತರ-ವಚನೈಸ್ತಂ ಭರ್ತ್ಸಯಮಾನಾ ಪ್ರಾಹ-  
ಕುತಸ್ತೇ ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪಹತಸ್ಯ ಭೋಜನ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಲಜ್ಜಸ ಏವಂ  
ಬ್ರುವಾಣಃ . ಅಪಿ ಚ ನ ಮಯಾ ತವ ಹಸ್ತ-ಲಗ್ನಯಾ ಕ್ಷಚಿದಪಿ ಲಬ್ಧಂ ಸುಖಂ  
ನ ಮಿಷ್ಠಾನ್ನಸ್ಯಾಸ್ವಾದನಂ . ನ ಚ ಹಸ್ತ-ಪಾದ-ಕಂಠಾದಿ-ಭೂಷಣಂ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತೋಽಪಿ ವಿಪ್ರೋ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಪ್ರಾಹ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ !  
ನೈತದ್ಯುಚ್ಯತೇ ವಕ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗ್ರಾನಾದಪಿ ತದರ್ಥಂ ಚ ಕಸ್ಮಾನ್ ನೋ ದೀಯತೇಽರ್ಥಿಷು .

ಇಚ್ಛಾನುರೂಪೋ ವಿಭವಃ ಕದಾ ಕಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 2.72..

ಈಶ್ವರಾ ಭೂರಿ-ದಾನೇನ ಯಲ್ಲಭಂತೇ ಫಲಂ ಕಿಲ .

ದರಿದ್ರಸ್ತಚ್ಚ ಕಾಕಿಣ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದಿತಿ ನ ಶ್ರುತಿಃ .. 2.73..

ದಾತಾ ಲಘುರಪಿ ಸೇವ್ಯೋ ಭವತಿ ನ ಕೃಪಣೋ ಮಹಾನಪಿ ಸಮೃದ್ಧ್ಯಾ .

ಕೂಪೋಽನ್ತಃ-ಸ್ವಾದು-ಜಲಃ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಲೋಕಸ್ಯ ನ ಸಮುದ್ರಃ .. 2.74..

ತಥಾ ಚ-

ಅಕೃತ-ತ್ಯಾಗ-ಮಹಿಮ್ನಾಂ ಮಿಥ್ಯಾ ಕಿಂ ರಾಜ-ರಾಜ-ಶಬ್ದೇನ .

ಗೋಪ್ತಾರಂ ನ ನಿಧೀನಾಂ ಮಹಯಂತಿ ಮಹೇಶ್ವರಂ ವಿಬುಧಾಃ .. 2.75..

ಅಪಿ ಚ-

ಸದಾ ದಾನ-ಪರಿಕ್ಷೀಣಃ ಶಸ್ತ ಏವ ಕರೀಶ್ವರಃ .

ಅದಾನಃ ಪೀನ-ಗಾತ್ರೋಽಪಿ ನಿಂದ್ಯ ಏವ ಹಿ ಗರ್ದಭಃ .. 2.76..

ಸುಶೀಲೋಽಪಿ ಸುವೃತ್ತೋಽಪಿ ಯಾತದಾನಾದಧೋ ಘಟಃ .

ಪುನಃ ಕುಬ್ಜಾಪಿ ಕಾಣಾಪಿ ದಾನಾದುಪರಿ ಕರ್ಕಟೇ .. 2.77..

ಯಚ್ಛನ್ ಜಲಮಪಿ ಜಲದೋ ವಲ್ಲಭತಾಮೇತಿ ಸಕಲ-ಲೋಕಸ್ಯ .

ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಸಾರಿತ-ಕರೋ ಮಿತ್ರೋಽಪಿ ನ ವೀಕ್ಷಿತುಂ ಶಕ್ಯಃ .. 2.78..



ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದರಿದ್ರ್ಯಾಭಿಭೂತೈರಪಿ ಸ್ವಲ್ಪಾತ್ ಸ್ವಲ್ಪತರಂ ಕಾಲೇ ಪಾತ್ರೇ ಚ  
ದೇಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸತ್-ಪಾತ್ರಂ ಮಹತೀ ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇಶೇ ಕಾಲೇ ಯಥೋಚಿತೇ .

ಯದ್ಧೀಯತೇ ವಿವೇಕ-ಜ್ಞೈಸ್ತದನಂತಾಯ ಕಲ್ಪತೇ .. 2.79..

ತಥಾ ಚ-

ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ತೃಷ್ಟಾಂ ನೈವ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ .

ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಾಭಿಭೂತಸ್ಯ ಶಿಖಾ ಭವತಿ ಮಸ್ತಕೇ .. 2.80..

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ನ ಆಹ-

### ಕಥಾ 3 ಶವರ-ಶೂಕರ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪುಲಿಂದಃ . ಸ ಚ ಪಾಪರ್ಥಿಂ ಕರ್ತುಂ ವನಂ  
ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ತೇನ ಪ್ರಸರ್ಪತಾ ಮಹಾನಂಜನ-ಪರ್ವತ-ಶಿಖರಾಕಾರಃ  
ಕ್ರೋಡಃ ಸಮಾನಾದಿತಃ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಣಾಂತಾಕೃಷ್ಣ-ನಿಶಿತ-ಸಾಯಕೇನ  
ಸಮಾಹತಃ . ತೇನಾಪಿ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟೇನ ಚೇತಸಾ ಬಾಲೇಂದು-ದ್ಯುತಿನಾ  
ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರೇಣ ಪಾಟಿತೋದರಃ ಪುಲಿಂದೋ ಗತಾಸುಭೂತಲೇಽಪತತ್ .

ಅಥ ಲುಬ್ಧಕಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಶೂಕರೋಽಪಿ ಶರ-ಪ್ರಹಾರ-ವೇದನಯಾ ಪಂಚತ್ವಂ  
ಗತಃ . ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವಾಸನ್ನ-ಮೃತ್ಯುಃ ಶೃಗಾಲ ಇತಸ್ತತೋ ನಿರಾಹಾರತಯಾ  
ಪೀಡಿತಃ ಪರಿಭ್ರಮಂಸ್ತಂ ಪ್ರದೇಶಮಾಜಗಾಮ . ಯಾವದ್ವರಾಹ-ಪುಲಿಂದೌ  
ದ್ವಾವಪಿ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಭೋಃ ! ಸಾನುಕೂಲೋ ಮೇ  
ವಿಧಿಃ . ತೇನೈತದಪಚಿಂತಿತಂ ಭೋಜನಮುಪಸ್ಥಿತಂ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಕ್ತಂ-  
ಅಕೃತೇಽಪುದ್ಯಮೇ ಪುಂಸಾಮನ್ಯ-ಜನ್ಮ-ಕೃತಂ ಫಲಂ .

ಶುಭಾಶುಭಂ ಸಮಭ್ಯೇತಿ ವಿಧಿನಾ ಸನ್ನಿಯೋಜಿತಂ .. 2.81..

ತಥಾ ಚ-

ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಚ ಕಾಲೇ ಚ ವಯಸಾ ಯಾದೃಶೇನ ಚ .

ಕೃತಂ ಶುಭಾಶುಭಂ ಕರ್ಮ ತತ್ ತಥಾ ತೇನ ಭುಜ್ಯತೇ .. 2.82..

ತದಹಂ ತಥಾ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ ಯಥಾ ಬಹೂನಹಾನಿ ಮೇ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾ ಭವತಿ .

ತತ್ ತಾವದೇನಂ ಸ್ನಾಯು-ಪಾಶಂ ಧನುಷ್ಕೋಟಿ-ಗತಂ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶನೈಃ ಶನೈಶ್ಚ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಸ್ವಯಂ ವಿತ್ತಮುಪಾರ್ಜಿತಂ .

ರಸಾಯನಮಿವ ಪ್ರಾಜ್ಞೈರ್ಹೇಲಯಾ ನ ಕದಾಚನ .. 2.83..

ಇತೇವಂ ಮನಸಾ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಚಾಪ-ಘಟಿತ-ಕೋಟಿಂ ಮುಖ-ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ನ್ನಾಯುಂ ಭಕ್ಷಿತುಂ ಪ್ರವೃತ್ತಃ . ತತಶ್ಚ ತ್ರುಟಿತೇ ಪಾಶೇ ತಾಲು-ದೇಶಂ ವಿದಾಯ್  
ಚಾಪ-ಕೋಟಿರ್ಮಸ್ತಕ-ಮಧ್ಯೇನ ನಿಷ್ಪ್ರಾಂತಾ . ಸೋಽಪಿ ತದ್ವದೇನಯಾ ತತ್-  
ಕ್ಷಣಾಂತನ್ ಮೃತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಅತಿತ್ಯಷ್ಟಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಇತಿ .

ಸ ಪುನರಪಾಹ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ, ನ ಶ್ರುತಂ ಭವತ್ಯಾ .

ಆಯುಃ ಕರ್ಮ ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ವಿದ್ಯಾ ನಿಧನಮೇವ ಚ .

ಪಂಚೈತಾನಿ ಹಿ ಸೃಜ್ಯಂತೇ ಗರ್ಭಸ್ಥಸ್ಯೈವ ದೇಹಿನಃ .. 2.84..

ಅಥೈವಂ ಸಾ ತೇನ ಪ್ರಬೋಧಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಹ-ಯದೇವಂ ತದಸ್ತಿ ಮೇ ಗೃಹೇ  
ಸ್ತೋಕಸ್ತಿಲ-ರಾಶಿಃ . ತತಸ್ತೀಲಾನ್ ಲುಂಚಿತ್ವಾ ತಿಲ-ಚೂರ್ಣೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ  
ಭೋಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಇತಿ .

ತತಸ್ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗ್ರಾಮಂ ಗತಃ . ಸಾಪಿ ತಿಲಾನುಷ್ಣೋದಕೇನ  
ಸಮ್ಮದ್ಯ ಕುಟಿತ್ವಾ ಸೂರ್ಯಾತಪೇ ದತ್ತವತೀ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತಸ್ಯಾ ಗ್ಹ್ನ-ಕರ್ಮ-  
ವ್ಯಾಗ್ರಾಯಾಸ್ತೀಲಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸಾರಮೇಯೋ ಮೂತ್ರೋತ್ಸರ್ಗಂ ಚಕಾರ  
. ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಚಿಂತಿತವತೀ-ಅಹೋ ನೈಪುಣ್ಯಂ ಪಶ್ಯ ಪರಾಜ್ಞುಖೀಭೂತಸ್ಯ  
ವಿಧೇಃ . ಯದೇತೇ ತಿಲಾ ಅಭೋಜ್ಯಾಃ ಕೃತಾಃ . ತದಹಮೇತಾನ್ ಸಮಾದಾಯ  
ಕಸ್ಯಚಿತ್ ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಲುಂಚಿತ್ಯೈರಲುಂಚಿತಾನ್ ಆನಯಾಮಿ . ಸವೋಽಪಿ  
ಜನೋಽನೇನ ವಿಧಿನಾ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ಇತಿ .

ಅಥ ಯಸ್ಮಿನ್ ಗೃಹೇಽಹಂ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತತ್ರ ಗೃಹೇ ಸಾಪಿ ತಿಲಾನ್ ಆದಾಯ  
ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ವಿಕ್ರಯಂ ಕರ್ತುಂ . ಆಹ ಚ-ಗೃಹ್ಣಾತು ಕಶ್ಚಿದಲುಂಚಿತ್ಯೈರ್ಲುಂಚಿತಾಂಸ್ತೀಲಾನ್

ಅಥ ತದ್ಗೃಹ-ಗೃಹಿಣೀ-ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಯಾವದಲುಂಚಿತ್ಯೈರ್ಲುಂಚಿತಾನ್ ಗೃಹ್ಣಾತಿ  
ತಾವದಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೇಣ ಕಾಮಂದಕೀ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯಾಹೃತಂ-ಮಾತಃ !  
ಅಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ ಖಲ್ವಿಮೇ ತಿಲಾಃ . ನಾಸ್ಯಾ ಅಲುಂಚಿತ್ಯೈರ್ಲುಂಚಿತಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ . ಕಾರಣಂ  
ಕಿಂಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತೇನೈಷಾಲುಂಚಿತ್ಯೈರ್ಲುಂಚಿತಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಅಯಾ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಸ್ತೇ ತಿಲಾಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ನಾಕಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂಡಿಲೀ-  
ಮಾತಃ ಇತಿ .

ಏತದುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಭೂಯೋಽಪಿ ಪ್ರಾಹ-ಅಥ ಜ್ಞಾಯತೇ ತಸ್ಯ ಕ್ರಮಣ-ಮಾರ್ಗಃ .

ತಾಮ್ರಚೂಡ ಆಹ-ಭಗವನ್, ಜ್ಞಾಯತೇ . ಯತ ಏಕಾಕೀ ನ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ,  
ಕಿಂತ್ವಸಂಖ್ಯ-ಯೂಧ-ಪರಿವೃತಃ ಪಶ್ಯತೋ ಮೇ ಪರಿಭ್ರಮನ್ ಇತಸ್ತತಃ ಸರ್ವ-  
ಜನೇನ ಸಹಾಗಚ್ಛತಿ ಯಾತಿ ಚ .

ಅಭ್ಯಾಗತ ಆಹ-ಅಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಖನಿತೃಕಂ .

ಸ ಆಹ-ಬಾಡಮಸ್ತಿ . ಏಷಾ ಸರ್ವ-ಲೋಹ-ಮಯೀ ಸ್ವ-ಹಸ್ತಿಕಾ .  
 ಅಭ್ಯಾಗತ ಆಹ-ತರ್ಹಿ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ತ್ವಯಾ ಮಯಾ ಸಹ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ . ಯೇನ  
 ದ್ವಾವಪಿ ಜನ-ಚರಣ-ಮಲಿನಾಯಾಂ ಭೂಮೌ ತತ್-ಪದಾನುಸಾರೇಣ ಗಚ್ಛಾವಃ  
 . ಮಯಾಪಿ ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಚಿಂತಿತಮಹೋ ವಿನಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ಯತೋಽಸ್ಯ  
 ಸಾಭಿಪ್ರಾಯ-ವಚಾಂಸಿ ಶ್ರೂಯಂತೇ . ನೂನಂ, ಯಥಾ ನಿಧಾನಂ ಜ್ಞಾತಂ ತಥಾ  
 ದುರ್ಗಮಪಸ್ಮಾಕಂ ಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ . ಏತದಭಿಪ್ರಾಯಾದೇವ ಜ್ಞಾಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಸಕೃದಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರುಷಂ ವಿಬುಧಾ ಜಾನಂತಿ ಸಾರತಾಂ ತಸ್ಯ .  
 ಹಸ್ತ-ತುಲಯಾಪಿ ನಿಪುಣಾಃ ಪಲ-ಪ್ರಮಾಣಾ ವಿಜಾನಂತಿ .. 2.85..  
 ವಾಂಛೈವ ಸೂಚಯತಿ ಪೂರ್ವತರಂ ಭವಿಷ್ಯಂ  
 ಪುಂಸಾಂ ಯದನ್ಯ-ತನುಜಂ ತ್ವಶುಭಂ ಶುಭಂ ವಾ .  
 ವಿಜ್ಞಾಯತೇ ಶಿಶುರಜಾತ-ಕಲಾಪ-ಚಿಹ್ನಃ  
 ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗತೈರಪಸರನ್ ಸರಲಃ ಕಲಾಪೀ .. 2.86..  
 ತತೋಽಹಂ ಭಯ-ತ್ಯಸ್ತ-ಮನಾಃ ಸಪರಿವಾರೋ ದುರ್ಗ-ಮಾರ್ಗಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಾನ್ಯ-  
 ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಂತುಂ ಪ್ರವೃತ್ತಃ . ಸಪರಿಜನೋ ಯಾವದಗ್ರತೋ ಗಚ್ಛಾಮಿ ತಾವತ್  
 ಸಮ್ಮುಖೋ ಬೃಹತ್ಯಾಯೋ ಮಾರ್ಜಾರಃ ಸಮಾಯಾತಿ . ಸ ಚ ಮೂಷಕ-  
 ವೃಂದಮವಲೋಕ್ಯ ತನ್-ಮಧ್ಯೇ ಸಹಸೋತ್ಪಪಾತ . ಅಥ ತೇ ಮೂಷಕಾ ಮಾಂ  
 ಕುಮಾರ್ಗ-ಗಾಮಿನಮವಲೋಕ್ಯ ಗರ್ಹಯಂತೋ ಹತ-ಶೇಷಾ ರುಧಿರ-ಪ್ಲಾವಿತ-  
 ವಸುಂಧರಾಸ್ತಮೇವ ದುರ್ಗಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಃ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಛಿತ್ವಾ ಪಾಶಮಪಾಸ್ಯ ಕೂಟ-ರಚನಾಂ ಭಂಕ್ತ್ವಾ ಬಲಾದ್ವಾಗುರಾಂ  
 ಪರ್ಯಂತಾಗ್ನಿ-ಶಿಖಾ-ಕಲಾಪ-ಜಟಿಲಾನ್ ನಿರ್ಗತ್ಯ ದೂರಂ ವನಾತ್ .  
 ವ್ಯಾಧಾನಾಂ ಶರ-ಗೋಚರಾದಪಿ ಜವೇನೋತ್ಪತ್ಯ ಧಾವನ್ ಮೃಗಃ  
 ಕೂಪಾಂತಃ-ಪತಿತಃ ಕರೋತು ವಿಧುರೇ ಕಿಂ ವಾ ವಿಧೌ ಪೌರುಷಂ .. 2.87..  
 ಅಥಾಹಮೇಕೋಽನ್ಯತ್ರ ಗತಃ . ಶೇಷಾ ಮೂಢತಯಾ ತತ್ತ್ವೈವ ದುರ್ಗೇ  
 ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸ ದುಷ್ಟ-ಪರಿವ್ರಾಜಕೋ ರುಧಿರ-ಬಿಂದು-ಚರ್ಚಿತಾಂ  
 ಭೂಮಿಮವಲೋಕ್ಯ ತೇನೈವ ದುರ್ಗ-ಮಾರ್ಗೇಣಾಗತ್ಯೋಪಸ್ಥಿತಃ .  
 ಯದುತ್ಸಾಹೀ ಸದಾ ಮರ್ತ್ಯಃ ಪರಾಭವತಿ ಯಜ್ ಜನಾನ್ .  
 ಯದುದ್ಧತಂ ವದೇದ್ವಾಕ್ಯಂ ತತ್ ಸರ್ವಂ ವಿತ್ತಜಂ ಬಲಂ .. 2.88..  
 ಅಥಾಹಂ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟೋ ಭಿಕ್ಷಾ-ಪಾತ್ರಮುದ್ದಿಶ್ಯ ವಿಶೇಷಾದುತ್ತೂರ್ಧಿತೋಽಪ್ರಾಪ್ಯ  
 ಏವ ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತಃ . ತಚ್ಛುತ್ವಾಸೌ ಮೇ ಶತ್ರುವಿಹಸ್ಯ ತಾಮ್ರಚೂಡಮುವಾಚ-  
 ಭೋಃ ! ಪಶ್ಯ ಪಶ್ಯ ಕೌತೂಹಲಂ . ಆಹ ಚ-  
 ಅಥೇನ ಬಲವಾನ್ ಸರ್ವೋಽಪರ್ಧ-ಯುಕ್ತಃ ಸ ಪಂಡಿತಃ .

ಪಶ್ಯೇನಂ ಮೂಷಕಂ ವ್ಯರ್ಥಂ ಸಜಾತೇಃ ಸಮತಾಂ ಮತಂ .. 2.89..  
 ತತ್ ಸ್ವಪಿಹಿ ತ್ವಂ ಗತ-ಶಂಕಃ . ಯದಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತನ-ಕಾರಣಂ ತದಾವಯೋರ್ಹಸ್ತ-ಗತಂ  
 ಜಾತಂ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ದಂಷ್ಟ್ರ-ವಿರಹಿತಃ ಸರ್ಪೋ ಮದ-ಹೀನೋ ಯಥಾ ಗಜಃ .  
 ತಥಾರ್ಥೇನ ವಿಹೀನೋಽತ್ರ ಪುರುಷೋ ನಾಮ-ಧಾರಕಃ .. 2.90..  
 ತಚ್ಚುತ್ವಾಹಂ ಮನಸಾ ವಿಚಿಂತಿತವಾನ್-ಯತೋಽಜ್ಜುಲಿ-ಮಾತ್ರಮಪಿ ಕೂರ್ಧನ-  
 ಶಕ್ತಿನಾಸ್ತಿ. ತದ್ಧಿಗರ್ಥ-ಹೀನಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯ ಜೀವಿತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅರ್ಥೇನ ಚ ವಿಹೀನಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯಾಲ್ಪ-ಮೇಧಸಃ .  
 ವ್ಯುಚ್ಛಿದ್ಯಂತೇ ಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾ ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ಕುಸರಿತೋ ಯಥಾ .. 2.91..  
 ಯಥಾ ಕಾಕ-ಯವಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಯಥಾರಣ್ಯ-ಭವಾಸ್ತಿಲಾಃ .  
 ನಾಮ-ಮಾತ್ರಾ ನ ಸಿದ್ಧಾ ಹಿ ಧನ-ಹೀನಾಸ್ತಥಾ ನರಾಃ .. 2.92..  
 ಸಂತೋಽಪಿ ನ ಹಿ ರಾಜಂತೇ ದರಿದ್ರಸ್ಯೇತರೇ ಗುಣಾಃ .  
 ಆದಿತ್ಯ ಇವ ಭೂತಾನಾಂ ಶ್ರೀಗುಣಾನಾಂ ಪ್ರಕಾಶಿನೀ .. 2.93..  
 ನ ತಥಾ ಬಾಧ್ಯತೇ ಲೋಕೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ನಿರ್ಧನೋ ಜನಃ .  
 ಯಥಾ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತೈರ್ವಿಹೀನೋಽಸುಖೇ ಸ್ಥಿತಃ .. 2.94..  
 ಶುಷ್ಕಸ್ಯ ಕೀಟ-ಖಾತಸ್ಯ ವಕ್ಷಿ-ದಗ್ಧಸ್ಯ ಸರ್ವತಃ .  
 ತರೋರಪೂಷರಸ್ಥಸ್ಯ ವರಂ ಜನ್ಮ ನ ಚಾರ್ಥಿನಃ .. 2.95..  
 ಶಂಕನೀಯಾ ಹಿ ಸರ್ವತ್ರ ನಿಷ್ಪ್ರತಾಪಾ ದರಿದ್ರತಾ .  
 ಉಪಕರ್ತುಮಪಿ ಹಿ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿಃಸ್ವಂ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ .. 2.96..  
 ಉನ್ನಮ್ಯೋನ್ನಮ್ಯ ತತ್ತ್ವೈವ ದರಿದ್ರಾಣಾಂ ಮನೋರಥಾಃ .  
 ಪತಂತಿ ಹೃದಯೇ ವ್ಯರ್ಥಾ ವಿಧವಾಸ್ತಿಸ್ತನಾ ಇವ .. 2.97..  
 ವ್ಯಕ್ತೇಽಪಿ ವಾಸರೇ ನಿತ್ಯಂ ದೌರ್ಗತ್ಯ-ತಮಸಾವೃತಃ .  
 ಅಗ್ರತೋಽಪಿ ಸ್ಥಿತೋ ಯತ್ನಾನ್ ನ ಕೇನಾಪೀಹ ದೃಶ್ಯತೇ .. 2.98..  
 ಏವಂ ವಿಲಪ್ಯಾಹಂ ಭಗ್ನೋತ್ನಾಹಸ್ತನ್-ನಿಧಾನಂ ಗಂಡೋಪಧಾನೀಕೃತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
 ಸ್ವಂ ದುರ್ಗಂ ಪ್ರಭಾತೇ ಗತಃ . ತತಶ್ಚ ಮದ್ಭೃತ್ಯಾಃ ಪ್ರಭಾತೇ ಗಚ್ಛಂತೋ ಮಿಥೋ  
 ಜಲ್ಪಂತಿ-ಅಹೋ, ಅಸಮರ್ಥೋಽಯಮುದರ-ಪೂರಣೇಽಸ್ಮಾಕಂ . ಕೇವಲಮಸ್ಯ  
 ಪೃಷ್ಠ-ಲಗ್ನಾನಾಂ ವಿಡಾಲಾದಿ-ವಿಪತ್ತಯಃ ತತ್ ಕಿಮನೇನಾರಾಧಿತೇನ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಯತ್-ಸಕಾಶಾನ್ ನ ಲಾಭಾಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕೇವಲಾಃ ಸ್ಪೃರ್ವಿಪತ್ತಯಃ .  
 ಸ ಸ್ವಾಮೀ ದೂರತಸ್ತ್ಯಾಜ್ಯೋ ವಿಶೇಷಾದನುಜೀವಿಭಿಃ .. 2.99..

ಏವಂ ತೇಷಾಂ ವಚಾಂಸಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವ-ದುರ್ಗಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಹಂ . ಯಾವನ್ ನ  
ಕಶ್ಚಿನ್ ಮಮ ಸಮ್ನುಖೀಽಭ್ಯೇತಿ ತಾವನ್ ಮಯಾ ಚಿಂತಿತಂ-ಧಿಗಿಯಂ ದರಿದ್ರತಾ  
. ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಮೃತೋ ದರಿದ್ರಃ ಪುರುಷೋ ಮೃತಂ ಮೈಥುನಮಪ್ರಜಂ .

ಮೃತಮಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಮೃತೋ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವ ದಕ್ಷಿಣಂ .. 2.100..

ವ್ಯಥಯಂತಿ ಪರಂ ಚೇತೋ ಮನೋರಥ-ಶತ್ಯೈರ್ಜನಾಃ .

ನಾನುಷ್ಠಾನೈರ್ಧನೈರ್ಹೀನಾಃ ಕುಲಜಾಃ ವಿಧವಾ ಇವ .. 2.101..

ದೌರ್ಗತ್ಯಂ ದೇಹಿನಾಂ ದುಃಖಮಪಮಾನ-ಕರಂ ಪರಂ .

ಯೇನ ಸ್ವೈ ರಪಿ ಮನ್ಯಂತೇ ಜೀವಂತೋಽಪಿ ಮೃತಾ ಇವ .. 2.102..

ಧೈನ್ಯಸ್ಯ ಪಾತ್ರತಾಮೇತಿ ಪರಾಭೃತೇಃ ಪರಂ ಪದಂ .

ವಿಪದಾಮಾಶ್ರಯಃ ಶಶ್ವದ್ಧೌರ್ಗತ್ಯ-ಕಲುಷೀ-ಕೃತಃ .. 2.103..

ಲಜ್ಜಂತೇ ಬಾಂಧವಾಸ್ತೇನ ಸಂಬಂಧಂ ಗೋಪಯಂತಿ ಚ .

ಮಿತ್ರಾಣಮಿತ್ರತಾಂ ಯಾಂತಿ ಯಸ್ಯ ನ ಸ್ಯುಃ ಕಪರ್ದಕಾಃ .. 2.104..

ಮೂರ್ತಂ ಲಾಘವಮೇವೈತದಪಾಯಾನಾಮಿದಂ ಗೃಹಂ .

ಪರ್ಯಾಯೋ ಮರಣಸ್ಯಾಯಂ ನಿರ್ಧನತ್ವಂ ಶರೀರಿಣಾಂ .. 2.105..

ಅಜಾ-ಧೂಲಿರಿವ ತ್ರಸ್ತೈರ್ಮಾರ್ಜನೀ-ರೇಣುವಜ್ ಜನೈಃ .

ದೀಪ-ಖಟ್ಟೋತ್ಥ-ಚ್ಚಾಯೇವ ತ್ಯಜ್ಯತೇ ನಿರ್ಧನೋ ಜನಃ .. 2.106..

ಶೌಚಾವಶಿಷ್ಟಯಾಪಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ವಚಿನ್ ಮೃದಾ .

ನಿರ್ಧನೇನ ಜನೇನೈವ ನ ತು ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಯೋಜನಂ .. 2.107..

ಅಧನೋ ದಾತು-ಕಾಮೋಽಪಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಧನಿನಾಂ ಗೃಹಂ .

ಮನ್ಯತೇ ಯಾಚಕೋಽಯಂ ಧಿಗ್ಧಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಖಲು ದೇಹಿನಾಂ .. 2.108..

ಸ್ವ-ವಿತ್ತ-ಹರಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯೋ ಹಿ ರಕ್ಷತಸೂನ್ ನರಃ .

ಪಿತರೋಽಪಿ ನ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ತದ್ಗತ್ತಂ ಸಲಿಙ್ಗಜಲಿಂ .. 2.109..

ತಥಾ ಚ-

ಗವಾರ್ಥೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇ ಚ ಸ್ತ್ರೀ-ವಿತ್ತ-ಹರಣೇ ತಥಾ .

ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತೃಜತಿ ಯೋ ಯುದ್ಧೇ ತಸ್ಯ ಲೋಕಾಃ ಸನಾತನಾಃ .. 2.110..

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ರಾತ್ರೌ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ನಿದ್ರಾವಶಮುಪಾಗತಸ್ಯ ಪೇಟಾಯಾಂ ಮಯಾ

ಭಿದ್ರಂ ಕೃತಂ ಯಾವತ್, ತಾವತ್ ಪ್ರಬುದ್ಧೋ ದುಷ್ಟ-ತಾಪಸಃ . ತತಶ್ಚ ಜರ್ಜರ-

ವಂಶ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ಶಿರಸಿ ತಾಡಿತಃ ಕಥಂಚಿದಾಯುಃ-ಶೇಷತಯಾ ನಿರ್ಗತೋಽಹಂ,

ನ ಮೃತಶ್ಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯೋ

ದೇವೋಽಪಿ ತಂ ಲಂಘಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ತಃ .

ತಸ್ಮಾನ್ ನ ಶೋಚಾಮಿ ನ ವಿಸ್ಮಯೋ ಮೇ  
ಯದಸ್ಮದೀಯಂ ನ ಹಿ ತತ್ ಪರೇಷಾಂ .. 2.111..  
ಕಾಕ-ಕೂರ್ಮೌ ಪೃಚ್ಛತಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-

#### ಕಥಾ 4 ಸಾಗರದತ್ತ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಸಾಗರದತ್ತೋ ನಾಮ ವಣಿಕ್ . ತತ್-ಸೂನುನಾ ರೂಪಕ-  
ಶತೇನ ವಿಕ್ರೀಯಮಾಣಂ ಪುಸ್ತಕಂ ಗೃಹೀತಂ . ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಲಿಖಿತಮಸ್ತಿ-  
ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯೋ  
ದೇವೋಽಪಿ ತಂ ಲಂಘಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ತಃ .  
ತಸ್ಮಾನ್ ನ ಶೋಚಾಮಿ ನ ವಿಸ್ಮಯೋ ಮೇ  
ಯದಸ್ಮದೀಯಂ ನ ಹಿ ತತ್ ಪರೇಷಾಂ .. 2.111..  
ತದ್ವೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಗರದತ್ತೇನ ತನುಜಃ ಪೃಷ್ಠಃ-ಪುತ್ರ, ಕಿಯತಾ ಮೂಲ್ಯೇನೈತತ್ ಪುಸ್ತಕಂ  
ಗೃಹೀತಂ ?  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ರೂಪಕ-ಶತೇನ .  
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸಾಗರದತ್ತೋಽಬ್ರವೀತ್-ಧಿಜ್ಞೂರ್ಖ ! ತ್ವಂ ಲಿಖಿತೈಕ-ಶ್ಲೋಕಂ ರೂಪಕ-  
ಶತೇನ ಯದ್ಗೃಹ್ಣಾಸಿ, ಏತಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಕಥಂ ದ್ರವ್ಯೋಪಾರ್ಜನಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ .  
ತದದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ ತ್ವಯಾ ಮೇ ಗೃಹೇ ನ ಪ್ರವೇಷ್ಯವ್ಯಂ .  
ಏವಂ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಯ ಗೃಹಾನ್ ನಿಃಸಾರಿತಃ . ಸ ಚ ತೇನ ನಿರ್ವೇದೇನ ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಂ  
ದೇಶಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ಕಿಮಪಿ ನಗರಮಾಸಾದ್ಯಾವಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಕತಿಪಯ-ದಿವಸೈಸ್ತನ್-  
ನಗರ-ನಿವಾಸಿನಾ ಕೇನಚಿದಸೌ ಪೃಷ್ಠಃ-ಕುತೋ ಭವಾನ್ ಆಗತಃ ? ಕಿಂ ನಾಮ-  
ಧೇಯೋ ವಾ ? ಇತಿ .  
ಅಸಾವಬ್ರವೀತ್-ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯ ಇತಿ . ಅಥಾನೈನಾಪಿ  
ಪೃಷ್ಠೇನಾನೇನ ತಥೈವೋತ್ತರಂ ದತ್ತಂ . ಏವಂ ಚ ತಸ್ಯ ನಗರಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ  
ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥ ಇತಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ನಾಮ ಜಾತಂ .  
ಅಥ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ಚಂದ್ರವತೀ ನಾಮಾಭಿನವ-ರೂಪ-ಯೌವನ-ಸಂಪನ್ನಾ ಸಖೀ-  
ದ್ವಿತೀಯೈಕಸ್ಮಿನ್ ಮಹೋತ್ಸವ-ದಿವಸೇ ನಗರಂ ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತಿ . ತತ್ತ್ರಿವ ಚ  
ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜ-ಪುತ್ರೋಽತೀವ-ರೂಪ-ಸಂಪನ್ನೋ ಮನೋರಮಶ್ಚ ಕಥಮಪಿ ತಸ್ಯಾ  
ದೃಷ್ಟಿ-ಗೋಚರೇ ಗತಃ . ತದ್ಧರ್ಶನ-ಸಮ-ಕಾಲಮೇವ ಕುಸುಮ-ಬಾಣಾಹತಯಾ  
ತಯಾ ನಿಜ-ಸಖ್ಯಾಭಿಹಿತಾ-ಸಖಿ ! ಯಥಾ ಕಿಲಾನೇನ ಸಹ ಸಮಾಗಮೋ ಭವತಿ  
ತಥಾದ್ಯ ತ್ವಯಾ ಯತಿತವ್ಯಂ .

ಏವಂ ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾ ಸಖೀ ತತ್-ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಬ್ರವೀತ್-ಯದಹಂ  
ಚಂದ್ರವತ್ಯಾ ತವಾಂತಿಕಂ ಪ್ರೇಷಿತಾ . ಭಣಿತಂ ಚ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿ ತಯಾ ಯನ್  
ಮಮ ತ್ವದ್ಧರ್ಶನಾನ್ ಮನೋಭವೇನ ಪಶ್ಚಿಮಾವಸ್ಥಾ ಕೃತಾ . ತದ್ಯದಿ ಶೀಘ್ರಮೇವ  
ಮದಂತಿಕೇ ನ ಸಮೇಷ್ಮಸಿ ತದಾ ಮೇ ಮರಣಂ ಶರಣಂ .

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಯದವಶ್ಯಂ ಮಯಾ ತತ್ರಾಗಂತವ್ಯಂ, ತತ್ ಕಥಯ  
ಕೇನೋಪಾಯೇನ ಪ್ರವೇಷ್ಯವ್ಯಂ ?

ಅಥ ಸಖ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ರಾಶ್ರೌ ಸೌಧಾವಲಂಬಿತಯಾ ದೃಢ-ವರತ್ರಯಾ ತ್ವಯಾ  
ತತ್ರಾರೋಢವ್ಯಂ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಯದೇವಂ ನಿಶ್ಚಯೋ ಭವತ್ಯಾಸ್ತದಹಮೇವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸಖೀ ಚಂದ್ರವತೀ-ಸಕಾಶಂ ಗತಾ . ಅಥಾಗತಾಯಾಂ ರಜನ್ಯಾಂ ಸ  
ರಾಜ-ಪುತ್ರಃ ಸ್ವ-ಚೇತಸಾ ವ್ಯ-ಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಮಹದಕೃತ್ಯಮೇತತ್ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಗುರೋಃ ಸುತಾಂ ಮಿತ್ರ-ಭಾರ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಮಿ-ಸೇವಕ-ಗೇಹಿನೀಂ .

ಯೋ ಗಚ್ಛತಿ ಪುಮಾಂಲೋಕೇ ತಮಾಹುರ್ಬ್ರಹ್ಮ-ಘಾತಿನಂ .. 2.112..

ಅಪರಂ ಚ-

ಅಯಶಃ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಯೇನ ಯೇನ ಚಾಧೋ-ಗತಿರ್ಭವೇತ್ .

ಸ್ವಾರ್ಥಾಚ್ಚ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಯೇನ ತತ್ ಕರ್ಮ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 2.113..

ಇತಿ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಚಾರ್ಯ ತತ್-ಸಕಾಶಂ ನ ಜಗಾಮ . ಅಥ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಃ  
ಪರ್ಯಟನ್ ಧವಲ-ಗೃಹ-ಪಾರ್ಶ್ವೇ ರಾತ್ರಾವಲಂಬಿತ-ವರತ್ರಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಕೌತುಕಾವಿಷ್ಟ-ಹೃದಯಸ್ತಾಮಾಲಂಬ್ಯಾಧಿರೂಢಃ . ತಯಾ ಚ ರಾಜ-ಪುತ್ರಾ ಸ  
ಏವಾಯಮಿತಾಶ್ವಸ್ತ-ಚಿತ್ತಯಾ ಸ್ನಾನ-ಖಾದನ-ಪಾನಾಚ್ಛಾದನಾದಿನಾ ಸಮ್ಮಾನ್ಯ  
ತೇನ ಸಹ ಶಯನ-ತಲಮಾಶ್ರಿತಯಾ ತದಂಗ-ಸಂಸ್ಪರ್ಶ-ಸಂಜಾತ-ಹರ್ಷ-  
ರೋಮಾಂಚಿತ-ಗಾತ್ರಯೋಕ್ತಂ-ಯುಷ್ಮದ್ಧರ್ಶನ-ಮಾತ್ರಾನುರಕ್ತಯಾ ಮಯಾತ್ಮಾ  
ಪ್ರದತ್ತೋಽಯಂ . ತ್ವದ್ವರ್ಜಮನ್ಯೋ ಭರ್ತಾ ಮನಸಪಿ ಮೇ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ .  
ತತ್ ಕಸ್ಮಾನಮ್ಯಾ ಸಹ ನ ಬ್ರವೀಷಿ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್- ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ .

ಇತುಕ್ತೇ ತಯಾನ್ಯೋಽಯಮಿತಿ ಮತ್ವಾ ಧವಲ-ಗೃಹಾದುತ್ತಾರ್ಯ ಮುಕ್ತಃ . ಸ ತು  
ಖಂಡ-ಪಾಶಕಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ . ತಾವದಸೌ ಖಂಡ-ದೇವ-ಕುಲೇ ಗತ್ವಾ ಸುಪ್ತಃ . ಅಥ  
ತತ್ರ ಕಯಾಚಿತ್ ಸ್ವೈರಿಣ್ಯಾ ದತ್ತ-ಸಂಕೇತಕೋ ಯಾವದ್ಧಂಡ-ಪಾಶಕಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ,  
ತಾವದಸೌ ಪೂರ್ವ-ಸುಪ್ತಸ್ತೇನ ದೃಷ್ಟೋ ರಹಸ್ಯ-ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಭಿಹಿತಶ್ಚ-ಕೋ  
ಭವಾನ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ .

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಂಡ-ಪಾಶಕೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಯಚ್ಛೂನ್ಯಂ ದೇವ-ಗೃಹಮಿದಂ . ತದತ್ರ ಮದೀಯ-ಸ್ಥಾನೇ ಗತ್ವಾ ಸ್ವಪಿಹಿ .

ತಥಾ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ಸ ಮತಿರ್ವಿಪರ್ಯಾಸಾದನ್ಯ-ಶಯನೇ ಸುಪ್ತಃ . ಅಥ ತಸ್ಯ ರಕ್ಷಕಸ್ಯ ಕನ್ಯಾ ವಿನಯವತೀ ನಾಮ ರೂಪ-ಯೌವನ-ಸಂಪನ್ನಾ ಕನ್ಯಾಪಿ ಪುರುಷಸ್ಯಾನುರಕ್ತಾ ಸಂಕೇತಂ ದತ್ವಾ ತತ್ರ ಶಯನೇ ಸುಪ್ತಾಸೀತ್ . ಅಥ ಸಾ ತಮಾಯಾತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಏವಾಯಮಸ್ಮದ್ವಲ್ಲಭ ಇತಿ ರಾತ್ರೌ ಘನತರಾಂಧಕಾರ-ವ್ಯಾಮೋಹಿತೋತ್ಥಾಯ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾದಿ-ಕ್ರಿಯಾಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಗಾಂಧರ್ವ-ವಿವಾಹೇನಾತ್ಮಾನಂ ವಿವಾಹಯಿತ್ವಾ ತೇನ ಸಮಂ ಶಯನೇ ಸ್ಥಿತಾ ವಿಕಸಿತ-ವದನ-ಕಮಲಾ ತಮಾಹ-ಕಿಮದ್ಯಾಪಿ ಮಯಾ ಸಹ ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಭವಾನ್ ನ ಬ್ರವೀತಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ .

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಯಾ ಚಿಂತಿತಂ-ಯತ್ ಕಾರ್ಯಮಸಮೀಕ್ಷಿತಂ ಕ್ರಿಯತೇ ತಸ್ಯೈದೃಕ್-ಫಲ-ವಿಪಾಕೋ ಭವತಿ ಇತಿ . ಏವಂ ವಿಮೃಶ್ಯ ಸವಿಷಾದಯಾ ತಯಾ ನಿಸಾರಿತೋಽಸೌ . ಸ ಚ ಯಾವದ್ವೀಧೀ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಚ್ಛತಿ ತಾವದನ್ಯ-ವಿಷಯ-ವಾಸೀ ವರ-ಕೀರ್ತಿನಾಮ ವರೋ ಮಹತಾ ವಾದ್ಯ-ಶಬ್ದೇನಾಗಚ್ಛತಿ . ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥೋಽಪಿ ತೈಃ ಸಮಂ ಗಂತುಮಾರಬ್ಧಃ .

ಅಥ ಯಾವತ್ ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನೇ ಲಗ್ನ-ಸಮಯೇ ರಾಜ-ಮಾರ್ಗಾಸನ್ನ-ಶ್ರೇಷ್ಠಿ-ಗೃಹ-ದ್ವಾರೇ ರಚಿತ-ಮಂಡಪ-ವೇದಿಕಾಯಾಂ ಕೃತ-ಕೌತುಕ-ಮಂಗಲ-ವೇಶಾ ವಣಿಕ್-ಸುತಾಸ್ತಿ, ತಾವನ್ ಮದ-ಮತ್ತೋ ಹಸ್ತಾರೋಹಕಂ ಹತ್ವಾ ಪ್ರಣಶ್ಯಜ್-ಜನ-ಕೋಲಾಹಲೇನ ಲೋಕಮಾಕುಲಯಂಸ್ತಮೇವೋದ್ದೇಶಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ . ತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವೇ ವರಾನುಯಾಯಿನೋ ವರೇಣ ಸಹ ಪ್ರಣಶ್ಯ ದಿಶೋ ಜಗ್ಮುಃ .

ಅಥಾಸ್ಮಿನ್ನವಸರೇ ಭಯ-ತರಲ-ಲೋಚನಾಮೇಕಾಕಿನೀಂ ಕನ್ಯಾಮವಲೋಕ್ಯ-ಮಾ ಭೈಷೀಃ . ಅಹಂ ಪರಿತ್ರಾತೇತಿ ಸುಧೀರಂ ಸ್ಥಿರೀಕೃತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ-ಪಾಣೌ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಮಹಾ-ಸಾಹಸಿಕತಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಃ ಪುರುಷ-ವಾಕ್ಯೈರ್ಹಸ್ತಿನಂ ನಿರ್ಭರ್ತ್ವಿತವಾನ್ . ತತಃ ಕಥಮಪಿ ದೈವ-ಯೋಗಾದಪಾಯೇ ಹಸ್ತಿನಿ ಸಸುಹೃದ್ಬಾಂಧವೇನಾತಿಕ್ರಾಂತ-ಲಗ್ನ-ಸಮಯೇ ವರ-ಕೀರ್ತಿನಾಗತ್ಯ ತಾವತ್ ತಾಂ ಕನ್ಯಾಮನ್ಯ-ಹಸ್ತ-ಗತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಶ್ವಶುರ, ವಿರುದ್ಧಮಿದಂ ತ್ವಯಾನುಷ್ಠಿತಂ ಯನ್ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರದಾಯ ಕನ್ಯಾನ್ಯಸ್ಮೈ ಪ್ರದತ್ತಾ ಇತಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭೋಃ ! ಅಹಮಪಿ ಹಸ್ತಿ-ಭಯ-ಪಲಾಯಿತೋಭವದ್ಭಿಃ ಸಹಾಯಾತೋ ನ ಜಾನೇ ಕಿಮಿದಂ ವೃತಮಿತಭಿಧಾಯ ದುಹಿತರಂ ಪ್ರಷ್ಟುಮಾರಬ್ಧಃ-ವತ್ಸೇ, ನ ತ್ವಯಾ ಸುಂದರಂ ಕೃತಂ . ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ ಕೋಽಯಂ ವೃತ್ತಾಂತಃ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಯದಹಮನೇನ ಪ್ರಾಣ-ಸಂಶಯಾದ್ವಕ್ಷಿತಾ, ತದೇನಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ



ಮಮ ಜೀವಂತ್ಯಾ ನಾನ್ಯಃ ಪಾಣಿಂ ಗ್ರಹೀಷ್ಯತಿ ಇತಿ .

ಅನೇನ ವಾರ್ತಾ-ವ್ಯತಿಕರೇಣ ರಜನೀ ವ್ಯುಷ್ಣಾ . ಅಥ ಪ್ರಾತಸ್ತತ್ರ ಸಂಜಾತೇ ಮಹಾ-  
ಜನ-ಸಮವಾಯೇ ವಾರ್ತಾ-ವ್ಯತಿಕರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜ-ದುಹಿತಾ ತಮುದ್ದೇಶಮಾಗತಾ .  
ಕರ್ಣ-ಪರಂಪರಯಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಂಡಪಾಶಕ-ಸುತಾಪಿ ತತ್ಕೈವಾಗತಾ . ಅಥ ತಂ  
ಮಹಾಜನ-ಅಮವಾಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾಪಿ ತತ್ರ ಏವಾಜಗಾಮ .

ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ವಿಶ್ವಬ್ಧಂ ಕಥಯ . ಕೀದೃಶೋಽಸೌ ವೃತ್ತಾಂತಃ ?  
ಅಥ ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ ಇತಿ .

ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಹ-ದೇವೋಽಪಿ ತಂ ಲಂಘಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ತ ಇತಿ .

ತತೋ ದಂಡಪಾಶಕ-ಸುತಾಬ್ರವೀತ್-ತನ್ಮಾನ್ ನ ಶೋಚಾಮಿ ನ ವಿಸ್ಮಯೋ ಮೇ  
ಇತಿ .

ತಮಖಿಲಲೋಕ-ವೃತ್ತಾಂತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ವಣಿಕ್-ಸುತಾಬ್ರವೀತ್-ಯದಸ್ಮದೀಯಂ  
ನ ಹಿ ತತ್ ಪರೇಷಾಮಿತಿ .

ತತೋಽಭಯ-ದಾನಂ ದತ್ವಾ ರಾಜಾ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಗ್ವೃತ್ತಾಂತಾನ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾವಗತ-  
ತತ್ತ್ವಸ್ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಾಯ ಸ್ವ-ದುಹಿತರಂ ಸಬಹು-ಮಾನಂ ಗ್ರಾಮ-  
ಸಹಸ್ರೇಣ ಸಮಂ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ-ಪರಿವಾರ-ಯುತಾಂ ದತ್ವಾ ತ್ವಂ ಮೇ  
ಪುತ್ರೋಽಸೀತಿ ನಗರ-ವಿದಿತಂ ತಂ ಯೌವರಾಜ್ಯೇಭಿಷಿಕ್ತವಾನ್ . ದಂಡ-  
ಪಾಸಕೇನಾಪಿ ಸ್ವ-ದುಹಿತಾ ಸ್ವ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತು-ದಾನಾದಿನಾ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಾಯ  
ಪ್ರದತ್ತಾ .

ಅಥ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥೇನಾಪಿ ಸ್ವೀಯ-ಪಿತೃ-ಮಾತೃೌ ಸಮಸ್ತ-ಕುಟುಂಬಾವೃತೌ  
ತಸ್ಮಿನ್ ನಗರೇ ಸಮ್ಮಾನ-ಪುರಃಸರಂ ಸಮಾನೀತೌ . ಅಥ ಸೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಗೋತ್ರೇಣ  
ಸಹ ವಿವಿಧ-ಭೋಗಾನುಪಭುಂಜಾನಃ ಸುಖೇನಾವಸ್ಥಿತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-  
ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮರ್ಥಂ ಲಭತೇ ಮನುಷ್ಯಃ ಇತಿ .

ತದೇತತ್ ಸಕಲಂ ಸುಖ-ದುಃಖಮನುಭೂಯ ಪರಂ ವಿಷಾದಮುಪಾಗತೋಽನೇನ  
ಮಿತ್ರೇಣ ತ್ವತ್-ಸಕಾಶಮಾನೀತಃ . ತದೇತನ್ ಮೇ ವೈರಾಗ್ಯ-ಕಾರಣಂ . ಮಂಥರಕ  
ಆಹ-ಭದ್ರ, ಭವತಿ ಸುಹೃದಯಮಸಂದಿಗ್ಧಂ ಯಃ ಕ್ಷುತ್-ಕ್ಷಾಮೋಽಪಿ ಶತ್ರು-ಭೂತಂ  
ತ್ವಾಂ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಮೇವಂ ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯಾನಯತಿ ನ ಮಾರ್ಗೇಽಪಿ  
ಭಕ್ಷಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ವಿಕಾರಂ ಯಾತಿ ನೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿತ್ತೇ ಯಸ್ಯ ಕದಾಚನ .

ಮಿತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವ-ಕಾಲೇ ಚ ಕಾರಯೇನ್ ಮಿತ್ರಮುತ್ತಮಂ .. 2.114..

ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಸುಹೃದಾಮತ್ರ ಚಿಹ್ನೈರೇತೈರಸಂಶಯಂ .

ಪರೀಕ್ಷಾ-ಕರಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಹೋಮಾಗ್ನೇರಿವ ಪಂಡಿತ್ಯೈಃ .. 2.115..

ತಥಾ ಚ-

ಆಪತ್-ಕಾಲೇ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯನ್ ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಮೇವ ತತ್ .

ವೃದ್ಧಿ-ಕಾಲೇ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ದುರ್ಜನೋಽಪಿ ಸುಹೃದ್ಭವೇತ್ .. 2.116..

ತನ್ ಮಮಾಪದ್ಯಾಸ್ಯ ವಿಷಯೇ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ಯತೋ ನೀತಿ-  
ವಿರುದ್ಧೇಯಂ ಮೈತ್ರೀ ಮಾಂಸಾಶಿಭಿರ್ವಾಯಸೈಃ ಸಹ ಜಲಚರಾಣಾಂ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಮಿತ್ರಂ ಕೋಽಪಿ ನ ಕಸ್ಯಾಪಿ ನಿತಾಂತಂ ನ ಚ ವೈರ-ಕೃತ್ .

ದೃಶ್ಯತೇ ಮಿತ್ರ-ವಿಧ್ವಸ್ತಾತ್ ಕಾರ್ಯಾದ್ವೈರೀ ಪರೀಕ್ಷಿತಃ .. 2.117..

ತತ್ ಸ್ವಾಗತಂ ಭವತಃ . ಸ್ವ-ಗೃಹ-ವದಾಸ್ಯತಾಮತ್ರ ಸರಸ್ವೀರೇ . ಯಚ್ಚ ವಿತ್-ನಾಶೋ  
ವಿದೇಶ-ವಾಸಶ್ಚ ತೇ ಸಂಜಾತಸ್ತತ್ರ ವಿಷಯೇ ಸಂತಾಪೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅಭ್ರಜ್ಞಾಯಾ ಖಲ-ಪ್ರೀತಿಃ ಸಮುದ್ರಾಂತೇ ಚ ಮೇದಿನೀ .

ಅಲ್ಪೇನೈವ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಯೌವನಾನಿ ಧನಾನಿ ಚ .. 2.118..

ಅತ ಏವ ವಿವೇಕಿನೋ ಜಿತಾತ್ಮಾನೋ ಧನ-ಸ್ಪೃಹಾಂ ನ ಕುರ್ವಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸುಸಂಚಿತ್ತೈರ್ಜೀವನವತ್ ಸುರಕ್ಷಿತೈರ್

ನಿಜೇಽಪಿ ದೇಹೇ ನ ವಿಯೋಜಿತ್ಯೈಃ ಕ್ಷಚಿತ್ .

ಪುಂಸೋ ಯಮಾಂತಂ ವ್ರಜತೋಽಪಿ ನಿಷ್ಕರೈರ್

ಏತ್ಯೈರ್ಧನೈಃ ಪಂಚಪದೀ ನ ದೀಯತೇ .. 2.119..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಯಥಾಮಿಷಂ ಜಲೇ ಮತ್ಸ್ಯೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯತೇ ಶ್ವಾಪದೈರ್ಭುವಿ .

ಆಕಾಶೇ ಪಕ್ಷಿಭಿಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಸರ್ವತ್ರ ವಿತ್ತವಾನ್ .. 2.120..

ನಿದೋಷಮಪಿ ವಿತ್ತಾಡ್ಯ ದೋಷೈರ್ಯೋಜಯತೇ ನೃಪಃ .

ನಿಧನಃ ಪ್ರಾಪ್ತ-ದೋಷೋಽಪಿ ಸರ್ವತ್ರ ನಿರುಪದ್ರವಃ .. 2.121..

ಅರ್ಥಾನಾಮರ್ಜನಂ ಕಾರ್ಯಂ ವರ್ಧನಂ ರಕ್ಷಣಂ ತಥಾ .

ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣೋ ನಿರಾದಾಯಃ ಸುಮೇರುರಪಿ ಹೀಯತೇ .. 2.122..

ಅರ್ಥಾರ್ಥೇ ಯಾನಿ ಕಷ್ಟಾನಿ ಮೂಢೋಽಯಂ ಸಹತೇ ಜನಃ .

ಶತಾಂಶೇನಾಪಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೇ ತಾನಿ ಚೇನ್ ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 2.123..

ಕೋ ಧೀರಸ್ಯ ಮನಸ್ತಿನಃ ಸ್ವ-ವಿಷಯಃ ಕೋ ವಾ ವಿದೇಶಃ ಸ್ಮೃತೋ

ಯಂ ದೇಶಂ ಶ್ರಯತೇ ತಮೇವ ಕುರುತೇ ಬಾಹು-ಪ್ರತಾಪಾರ್ಜಿತಂ .

ಯದ್ಧಂಷ್ಟಾನಖಲಾಂಗುಲ-ಪ್ರಹರಣೈಃ ಸಿಂಹೋ ವನಂ ಗಾಹತೇ

ತಸ್ಮಿನ್ ಏವ ಹತ-ದ್ವಿಪೇಂದ್ರ-ರುಧಿರೈಸ್ತೃಷ್ಣಾಂ ಛಿನತ್ತಾತ್ಮನಃ .. 2.124..

ಅರ್ಥ-ಹೀನಃ ಪರೇ ದೇಶೇ ಗತೋಽಪಿ ಯಃ ಪ್ರಜ್ಞಾವಾನ್ ಭವತಿ ಸ ಕಥಂಚಿದಪಿ ನ ಸೀದತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕೋಽತಿಭಾರಃ ಸಮರ್ಥಾನಾಂ ಕಿಂ ದೂರಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಾಂ .

ಕೋ ವಿದೇಶಃ ಸುವ್ಯಾಞಾನಾಂ ಕಃ ಪರಃ ಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನಾಂ .. 2.125..

ತತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾ-ನಿಧಿರ್ಭವಾನ್ ನ ಪ್ರಾಕೃತ-ಪುರುಷ-ತುಲ್ಯಃ . ಅಥವಾ-

ಉತ್ಸಾಹ-ಸಂಪನ್ನಮದೀರ್ಘ-ಸೂತ್ರಂ ಕ್ರಿಯಾ-ವಿಧಿಜ್ಞಂ ವ್ಯಸನೇಷ್ಟಸಕ್ತಂ .

ಶೂರಂ ಕೃತಜ್ಞಂ ದೃಢ-ಸೌಹೃದಂ ಚ- ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ವಯಂ ವಾಂಛತಿ ವಾಸ-ಹೇತೋಃ ..

2.126..

ಅಪರಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಪರ್ಥಃ ಕರ್ಮ-ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ನಶ್ಯತಿ . ತದೇತಾವಂತಿ ದಿನಾನಿ

ತ್ವದೀಯಮಾಸೀತ್ . ಮುಹೂರ್ತಮಪನಾತ್ಮೀಯಂ ಭೋಕ್ತುಂ ನ ಲಭ್ಯತೇ .

ಸ್ವಯಮಾಗತಮಪಿ ವಿಧಿನಾಪಕ್ರಿಯತೇ .

ಅರ್ಥಸ್ಯೋಪಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ನೈವಾಭಾಗ್ಯಃ ಸಮಶ್ನುತೇ .

ಅರಣ್ಯಂ ಮಹದಾಸಾದ್ಯ ಮೂಢಃ ಸೋಮಿಲಕೋ ಯಥಾ .. 2.127..

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 5 ಸೋಮಿಲಕ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಸೋಮಿಲಕೋ ನಾಮ ಕೌಲಿಕೋ ವಸತಿ ಸ್ಮ

. ಸೋಽನೇಕ-ವಿಧ-ಪಟ್ಟ-ರಚನಾರಂಜಿತಾನಿ ಪಾರ್ಥಿವೋಚಿತಾನಿ ಸದೈವ

ವಸ್ತ್ರಾಣುತ್ಪಾದಯತಿ . ಪರಂ ತಸ್ಯ ಚಾನೇಕ-ವಿಧ-ಪಟ್ಟ-ರಚನ-ನಿಪುಣಸ್ಯಾಪಿ ನ

ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾಭ್ಯಧಿಕಂ ಕಥಮಪರ್ಥ-ಮಾತ್ರಂ ಸಂಪದ್ಯತೇ . ಅಥಾನೈ ತತ್ರ

ಸಾಮಾನ್ಯ-ಕೌಲಿಕಾಃ ಸ್ಥೂಲ-ವಸ್ತ್ರ-ಸಂಪಾದನ-ವಿಜ್ಞಾನಿನೋ ಮಹರ್ಥಿ-ಸಂಪನ್ನಾಃ

. ತಾನವಲೋಕ್ಯ ಸ ಸ್ವ-ಭಾರ್ಯಾಮಾಹ-ಪ್ರಿಯೇ ! ಪಶ್ಯಂತಾನ್ ಸ್ಥೂಲ-ಪಟ್ಟ-

ಕಾರಕಾನ್ ಧನ-ಕನಕ-ಸಮೃದ್ಧಾನ್ . ತದಧಾರಣಕಂ ಮಮೈತತ್ ಸ್ಥಾನಂ .

ತದನ್ಯತ್ರೋಪಾರ್ಜನಾಯ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ಪ್ರಿಯತಮ ! ಮಿಥ್ಯಾ

ಪ್ರಲಪಿತಮೇತದ್ಯದನ್ಯತ್ರ-ಗತಾನಾಂ ಧನಂ ಭವತಿ, ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನೇ ನ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉತ್ಪತಂತಿ ಯದಾಕಾಶೇ ನಿಪತಂತಿ ಮಹೀತಲೇ .

ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ತದಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ನಾದತ್ತಮುಪತಿಷ್ಠತಿ .. 2.128..

ತಥಾ ಚ-

ನ ಹಿ ಭವತಿ ಯನ್ ನ ಭಾವ್ಯಂ

ಭವತಿ ಚ ಭಾವ್ಯಂ ವಿನಾಪಿ ಯತ್ನೇನ .

ಕರ-ತಲ-ಗತಮಪಿ ನಶ್ಯತಿ

ಯಸ್ಯ ತು ಭವಿತವ್ಯತಾ ನಾಸ್ತಿ .. 2.129..

ಯಥಾ ಧೇನು-ಸಹಸ್ರೇಷು ವತ್ಸೋ ವಿಂದತಿ ಮಾತರಂ .

ತಥಾ ಪೂರ್ವ-ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತಾರಮನುಗಚ್ಛತಿ .. 2.130..

ಶೇತೇ ಸಹ ಶಯಾನೇನ ಗಚ್ಛಂತಮನುಗಚ್ಛತಿ .

ನರಾಣಾಂ ಪ್ರಾಕ್ತನಂ ಕರ್ಮ ತಿಷ್ಠತಿ ತು ಸಹಾತ್ಮನಾ .. 2.131..

ಯಥಾ ಛಾಯಾ-ತಪೌ ನಿತ್ಯಂ ಸುಸಂಬದ್ಧೌ ಪರಸ್ಪರಂ .

ಏವಂ ಕರ್ಮ ಚ ಕರ್ತಾ ಚ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಠಾವಿತರೇತರಂ .. 2.132..

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಪ್ರಿಯೇ ! ನ ಸಮ್ಯಗಭಿಹಿತಂ ಭವತ್ಯಾ . ವ್ಯವಸಾಯಂ ವಿನಾ ನ ಕರ್ಮ ಫಲತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯದೈಕೇನ ನ ಹಸ್ತೇನ ತಾಲಿಕಾ ಸಂಪ್ರಪದ್ಯತೇ .

ತಥೋದ್ಯಮ-ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ನ ಫಲಂ ಕರ್ಮಣಃ ಸ್ಮೃತಂ .. 2.133..

ಪಶ್ಯ ಕರ್ಮ-ವಶಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭೋಜ್ಯಕಾಲೇಽಪಿ ಭೋಜನಂ .

ಹಸ್ತೋದ್ಯಮಂ ವಿನಾ ವಕ್ತ್ರೇ ಪ್ರವಿಶೇನ್ ನ ಕಥಂಚನ .. 2.134..

ತಥಾ ಚ-

ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷ-ಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್

ದೈವೇನ ದೇಯಮಿತಿ ಕಾಪುರುಷಾ ವದಂತಿ .

ದೈವಂ ನಿಹತ್ಯ ಕುರು ಪೌರುಷಮಾತ್ಮ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ಯತ್ನೇ ಕೃತೇ ಯದಿ ನ ಸಿದ್ಧತಿ ಕೋಽತ್ರ ದೋಷಃ .. 2.135..

ತಥಾ ಚ- ಉದ್ಯಮೇನ ಹಿ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ನ ಮನೋರಥೈಃ . ನ ಹಿ ಸುಪ್ತಸ್ಯ ಸಿಂಹಸ್ಯ ವಿಶಂತಿ ವದನೇ ಮೃಗಾಃ .. 2.136.. ಉದ್ಯಮೇನ ವಿನಾ ರಾಜನ್ ನ ಸಿದ್ಧಂತಿ

ಮನೋರಥಾಃ . ಕಾತರಾ ಇತಿ ಜಲ್ಪಂತಿ ಯದ್ಭಾವ್ಯಂ ತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 2.137..

ಸ್ವ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ಕುರ್ವತಃ ಕರ್ಮ ನ ಚೇತ್ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ನೋಪಾಲಭ್ಯಃ ಪುಮಾಂಸ್ತತ್ರ ದೈವಾಂತರಿತ-ಪೌರುಷಃ .. 2.138..

ತನ್ ಮಯಾವಶ್ಯಂ ದೇಶಾಂತರಂ ಗಂತವ್ಯಂ .

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ವರ್ಧಮಾನ-ಪುರಂ ಗತ್ವಾ ತತ್ರ ವರ್ಷ-ತ್ರಯಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸುವರ್ಣ-ಶತ-ತ್ರಯೋಪಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಭೂಯಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥಾರ್ಧ-ಪಥೇ ಗಚ್ಛತಸ್ತಸ್ಯ ಕದಾಚಿದಟವ್ಯಾಂ ಪರ್ಯಟತೋ ಭಗವಾನ್ ರವಿರಸ್ತಮುಪಾಗತಃ . ತತ್ರ ಚ ವ್ಯಾಲ-ಭಯಾತ್ ಸ್ಥೂಲತರ-ವಟ-ಸ್ಕಂಧ ಆರೂಹ್ಯ ಪ್ರಸುಪ್ತೋ ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ ತಾವನ್ ನಿಶೀಢೇ ದ್ವೌ ಪುರುಷೌ ರೌದ್ರಾಕಾರೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಜಲ್ಪಂತಾವಶ್ಯಣೋತ್ .

ತತ್ಕೈಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ತಃ ತ್ವಂ ಕಿಂ ಸಮ್ಯಜ್ಞ ವೇತ್ಸಿ ಯದಸ್ಯ ಸೋಮಿಲಕಸ್ಯ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾದೃತೇಽಧಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿರ್ನಾಸ್ತಿ . ತತ್ ಕಿಂ ತ್ವಯಾಸ್ಯ ಸುವರ್ಣ-ಶತ-ತ್ರಯಂ ದತ್ತಂ .

ನ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ಮನ್ ಮಯಾವಶ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಾಂ ತತ್ರ ಚ ತಸ್ಯ ಪರಿಣತಿಸ್ವ ದಾಯತ್ತೇತಿ . ಅಥ ಯಾವದಸೌ ಕೌಲಿಕಃ ಪ್ರಬುದ್ಧಃ ಸುವರ್ಣ-ಗ್ರಂಥಿಮವಲೋಕಯತಿ ತಾವದ್ರಿಕ್ತಂ ಪಶ್ಯತಿ .

ತತಃ ಸಾಕ್ಷೇಪಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ . ಅಹೋ ಕಿಮೇತತ್ ? ಮಹತಾ ಕಷ್ಟೇನೋಪಾರ್ಜಿತಂ ವಿತ್ತಂ ಹೇಲಯಾ ಕ್ವಾಪಿ ಗತಂ . ಯದ್ವ್ಯರ್ಥ-ಶ್ರಮೋಽಕಿಂಚನಃ ಕಥಂ ಸ್ವ-ಪತ್ನ್ಯಾ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಮುಖಂ ದರ್ಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತದೇವ ಪತ್ತನಂ ಗತಃ . ತತ್ರ ಚ ವರ್ಷ-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ ಸುವರ್ಣ-ಶತ-ಪಂಚಕಮುಪಾರ್ಜ್ಯ ಭೂಯೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಯಾವದರ್ಥ-ಪಥೇ ಭೂಯೋಽಟವೀ-ಗತಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಭಾನುರಸ್ತಂಜಗಾಮಾಥ ಸುವರ್ಣ-ನಾಶ-ಭಯಾತ್ ಸುಶ್ರಾಂತೋಽಪಿ ನ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ ಕೇವಲಂ ಕೃತ-ಗೃಹೋತ್ಕಂಠಃ ಸತ್ವರಂ ವ್ರಜತಿ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ದ್ವೌ ಪುರುಷೌ ತಾದೃಷೌ ದೃಷ್ಟಿ-ದೇಶೇ ಸಮಾಗಚ್ಛಂತೌ ಜಲ್ಪಂತೌ ಚ ಶೃಣೋತಿ . ತತ್ರೈಕಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ಕರ್ತಃ ! ಕಿಂ ತ್ವಯೈತಸ್ಯ ಸುವರ್ಣ-ಶತ-ಪಂಚಕಂ ದತ್ತಂ ? ತತ್ ಕಿಂ ನ ವೇತ್ತಿ ಯದ್ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾಭ್ಯಧಿಕಮಸ್ಯ ಕಿಂಚಿನ್ ನಾಸ್ತಿ .

ನ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ಮನ್ ! ಮಯಾವಶ್ಯಂ ದೇಯಂ ವ್ಯವಸಾಯಿನಾಂ . ತಸ್ಯ ಪರಿಣಾಮಸ್ವ ದಾಯತ್ತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಮಾಮುಪಾಲಂಭಯಸಿ ?

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸೋಮಿಲಕೋ ಯಾವದ್ಗ್ರಂಥಿಮವಲೋಕಯತಿ ತಾವತ್ ಸುವರ್ಣಂ ನಾಸ್ತಿ . ತತಃ ಪರಂ ದುಃಖಮಾಪನ್ನೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಕಿಂ ಮಮ ಧನ-ರಹಿತಸ್ಯ ಜೀವಿತೇನ ? ತದತ್ರ ವಟ-ವೃಕ್ಷ ಆತ್ಮಾನಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ಯಜಾಮಿ . ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ದರ್ಭ-ಮಯೀಂ ರಜ್ಜುಂ ವಿಧಾಯ ಸ್ವ-ಕಂಠೇ ಪಾಶಂ ನಿಯೋಜ್ಯ ಶಾಖಾಯಾಮಾತ್ಮಾನಂ ನಿಬದ್ಧ ಯಾವತ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪತಿ ತಾವದೇಕಃ ಪುಮಾನ್ ಆಕಾಶ-ಸ್ಥ ಏವೇದಮಾಹ-ಭೋ ಭೋಃ ಸೋಮಿಲಕ ! ಮೈವಂ ಸಾಹಸಂ ಕುರು . ಅಹಂ ತೇ ವಿತ್ತಾಪಹಾರಕೋ ನ ತೇ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾಭ್ಯಧಿಕಂ ವರಾಟಿಕಾಮಪಿ ಸಹಾಮಿ . ತದ್ಗಚ್ಛ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ . ಅನ್ಯಚ್ಛ ಭವದೀಯ-ಸಾಹಸೇನಾಹಂ ತುಷ್ಟಃ . ತಥಾ ಮೇ ನ ಸ್ಯಾದ್ವ್ಯರ್ಥಂ ದರ್ಶನಂ . ತತ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯತಾಮಭೀಷ್ಟೋ ವರಃ ಕಶ್ಚಿತ್ .

ಸೋಮಿಲಕ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತದ್ಧೇಹಿ ಮೇ ಪ್ರಭೂತಂ ಧನಂ .

ನ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಭೋಗ-ರಹಿತೇನ ಧನೇನ ಯತಸ್ತವ ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನಾಭ್ಯಧಿಕಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿರಪಿ ನಾಸ್ತಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-ಕಿಂ ತಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಯಾ ವಧೂರಿವ ಕೇವಲಾ .

ಯಾ ನ ವೇಶ್ಯೇವ ಸಾಮಾನ್ಯಾ ಪಧಿಕೈರುಪಭುಜ್ಯತೇ .. 2.139..

ಸೋಮಿಲಕ ಆಹ-ಯದಪಿ ಭೋಗೋ ನಾಸ್ತಿ ತಥಾಪಿ ಭವತು ಮೇ ಧನಂ . ಉಕ್ತಂ

ಚ-

ಕೃಪಣೋಽಪಕುಲೀನೋಽಪಿ ಸದಾ ಸಂಶ್ರಿತ-ಮಾನುಷ್ಯೈಃ .

ಸೇವ್ಯತೇ ಸ ನರೋ ಲೋಕೇ ಯಸ್ಯ ಸ್ಯಾದ್ವಿತ್ತ-ಸಂಚಯಃ .. 2.140..

ತಥಾ ಚ-

ಶಿಥಿಲೌ ಚ ಸುಬದ್ಧೌ ಚ ಪತತಃ ಪತತೋ ನ ವಾ .

ನಿರೀಕ್ಷಿತೌ ಮಯಾ ಭದ್ರೇ ದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ಪಂಚ ಚ .. 2.141..

ಪುರುಷ ಆಹ-ಕಿಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 6 ತೀಕ್ಷ್ಣ-ವಿಷಾಣ-ಶೃಗಾಲ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ತೀಕ್ಷ್ಣ-ವಿಷಾಣೋ ನಾಮ ಮಹಾ-ವೃಷಭೋ ವಸತಿ .

ಸ ಚ ಮದಾತಿರೇಕಾತ್ ಪರಿತ್ಯಕ್ತ-ನಿಜ-ಯೂರಃ ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ನದೀ-ತಟಾನಿ

ವಿದಾರಯನ್ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಮರಕತ-ಸದೃಶಾನಿ ಶಷ್ಟಾಣಿ ಭಕ್ಷಯನ್ನರಣ್ಯ-ಚರೋ

ಬಭೂವ . ಅಥ ತತ್ತ್ವೈವ ವನೇ ಪ್ರಲೋಭಕೋ ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ

. ಸ ಕದಾಚಿತ್ ಸ್ವ-ಭಾರ್ಯಯಾ ಸಹ ನದೀ-ತೀರೇ ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಸ್ತಿಷ್ಠತಿ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸ ತೀಕ್ಷ್ಣ-ವಿಷಾಣೋ ಜಲಾರ್ಥಂ ತದೇವ ಪುಲಿನಮವತೀರ್ಣಃ . ತತಶ್ಚ

ತಸ್ಯ ಲಂಬಮಾನೌ ವೃಷಣಾವಾಲೋಕ್ಯ ಶೃಗಾಲ್ಯಾ ಶೃಗಾಲೋಽಭಿಹಿತಃ-ಸ್ವಾಮಿನ್

! ಪಶ್ಯಾಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡೌ ಲಂಬಮಾನೌ ಯಥಾ ಸ್ಥಿತೌ . ತತಃ ಕ್ಷಣೇನ

ಪ್ರಹರೇಣ ವಾ ಪತಿಷ್ಯತಃ . ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭವತಾ ಪೃಷ್ಠ-ಯಾಯಿನಾ ಭಾವ್ಯಂ .

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಪ್ರಿಯೇ ! ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಕದಾಚಿದೇತಯೋಃ ಪತನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ

ವಾ ನ ವಾ . ತತ್ ಕಿಂ ವೃಥಾ ಶ್ರಮಾಯ ಮಾಂ ನಿಯೋಜಯಸಿ ? ಅತ್ರ-

ಸ್ಥಸ್ತಾವಜ್ ಜಲಾರ್ಥಮಾಗತಾನ್ ಮೂಷಕಾನ್ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಂ

ತ್ವಯಾ . ಮಾರ್ಗೋಽಯಂ ಯತಸ್ತೇಷಾಂ . ಅಥ ಯದಾ ತ್ವಾಂ ಮುಕ್ತ್ವಾಸ್ಯ

ತೀಕ್ಷ್ಣ-ವಿಷಾಣಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ತದಾಗತ್ಯಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದೇತತ್

ಸ್ಯಾನಂ ಸಮಾಶ್ರಯಿಷ್ಯತಿ . ನೈತದ್ಯುಜ್ಯತೇ ಕರ್ತುಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೋ ಧ್ರುವಾಣಿ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಾಧ್ರುವಾಣಿ ನಿಷೇವತೇ .

ಧ್ರುವಾಣಿ ತಸ್ಯ ನಶ್ಯಂತಿ ಅಧ್ರುವಂ ನಷ್ಟಮೇವ ಚ .. 2.142..

ಶೃಗಾಲಾಹ-ಭೋಃ ಕಾಪುರುಷಸ್ತ್ವಂ ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತೇನಾಪಿ ಸಂತೋಷಂ

ಕರೋಷಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸುಪೂರಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕುನದಿಕಾ ಸುಪೂರೋ ಮೂಷಿಕಾಂಜಲಿಃ .

ಸುಸಂತುಷ್ಟಃ ಕಾಪುರುಷಃ ಸ್ವಲ್ಪಕೇನಾಪಿ ತುಷ್ಯತಿ .. 2.143..

ತಸ್ಮಾತ್ ಪುರುಷೇಣ ಸದೈವೋತ್ಸಾಹವತಾ ಭಾವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯತ್ರೋತ್ಸಾಹ-ಸಮಾರಂಭೋ ಯತ್ರಾಲಸ್ಯ-ವಿನಿಗ್ರಹಃ .

ನಯ-ವಿಕ್ರಮ-ಸಂಯೋಗಸ್ತತ್ರ ಶ್ರೀರಚಲಾ ಧ್ರುವಂ .. 2.144..

ತದ್ಧೈವಮಿತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ತ್ಯಜೇನ್ ನೋದ್ಯೋಗಮಾತ್ಮನಃ .

ಅನುಯೋಗಂ ವಿನಾ ತೈಲಂ ತಿಲಾನಾಂ ನೋಪಜಾಯತೇ .. 2.145..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಯಃ ಸೋಕೇನಾಪಿ ಸಂತೋಷಂ ಕುರುತೇ ಮಂದಧೀರ್ಜನಃ .

ತಸ್ಯ ಭಾಗ್ಯ-ವಿಹೀನಸ್ಯ ದತ್ತಾ ಶ್ರೀರಪಿ ಮಾರ್ಜ್ಯತೇ .. 2.146..

ಯಚ್ಚ ತ್ವಂ ವದಸಿ . ಏತೌ ಪತಿಷ್ಯತೋ ನ ವೇತಿ . ತದಪಯುಕ್ತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯಿನೋ ವಂದ್ಯಾಸ್ತುಂಗಿಮಾ ನೋಪಭುಜ್ಯತೇ .

ಚಾತಕಃ ಕೋ ವರಾಕೋಽಯಂ ಯಸ್ಯೇಂದ್ರೋ ವಾರಿವಾಹಕಃ .. 2.147..

ಅಪರಂ ಮೂಷಕ-ಮಾಂಸಸ್ಯ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಾಹಂ . ಏತೌ ಚ ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡೌ ಪತನ-  
ಪ್ರಾಯೌ ದೃಶ್ಯೇತೇ . ತತ್ ಸರ್ವಥಾ ನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ . ಅಥಾಸೌ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ  
ಮೂಷಕ-ಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಸ್ಥಾನಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಿಷಾಣಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠಮನ್ವಗಚ್ಛತ್ . ಅಥ ವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ತಾವತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವ-ಕೃತ್ಯೇಷು ಪುರುಷೋಽತ್ರ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುಃ .

ಸ್ತ್ರೀ-ವಾಕ್ಯಾಂಕುಶ-ವಿಕ್ಷಣ್ಣೋ ಯಾವನ್ ನೋ ದ್ರಿಯತೇ ಬಲಾತ್ .. 2.148..

ಅಕೃತ್ಯಂ ಮನ್ಯತೇ ಕೃತ್ಯಂ ಅಗಮ್ಯಂ ಮನ್ಯತೇ ಸುಗಂ .

ಅಭಕ್ತ್ಯಂ ಮನ್ಯತೇ ಭಕ್ತ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀ-ವಾಕ್ಯ-ಪ್ರೇರಿತೋ ನರಃ .. 2.149..

ಏವಂ ಸ ತಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಃ ಸಭಾರ್ಯಃ ಪರಿಭ್ರಮಂಶ್ಚಿರ-ಕಾಲಮನಯತ್ . ನ ಚ  
ತಯೋಃ ಪತನಮಭೂತ್ . ತತಶ್ಚ ನಿರ್ವೇದಾತ್ ಪಂಚದಶೇ ವರ್ಷೇ ಶೃಗಾಲಃ  
ಸ್ವಭಾರ್ಯಾಮಾಹ-ಶಿಥಿಲೌ ಚ ಸುಬದ್ಧೌ ಚ (141) ಇತ್ಯಾದಿ .

ತಯೋಸ್ತತ್-ಪಶ್ಚಾದಪಿ ಪಾತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತತ್ ತದೇವ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಗಚ್ಛಾವಃ  
. ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಶಿಥಿಲೌ ಚ ಸುಬದ್ಧೌ ಚ (141) ಇತಿ .

ಪುರುಷ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತದ್ಗಚ್ಛ ಭೂಯೋಽಪಿ ವರ್ಧಮಾನ-ಪುರಂ . ತತ್ರ  
ದ್ವೌ ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರೌ ವಸತಃ . ಏಕೋ ಗುಪ್ತ-ಧನಃ . ದ್ವಿತೀಯ ಉಪಭುಕ್ತ-ಧನಃ  
. ತತಸ್ತಯೋಃ ಸ್ವರೂಪಂ ಬುದ್ಧೈಕಸ್ಯ ವರಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯಃ . ಯದಿ ತೇ  
ಧನೇನ ಪ್ರಯೋಜನಮಭಕ್ಷಿತೇನ ತತ್ಸ್ವಾಮಿ ಗುಪ್ತ-ಧನಂ ಕರೋಮಿ . ಅಥವಾ  
ದತ್ತ-ಭೋಗ್ಯೇನ ಧನೇನ ತೇ ಪ್ರಯೋಜನಂ ತದುಪಭುಕ್ತ-ಧನಂ ಕರೋಮೀತಿ .  
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾದರ್ಶನಂ ಗತಃ .

ಸೋಮಿಲಕೋಽಪಿ ವಿಸ್ಮಿತ-ಮನಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ವರ್ಧಮಾನ-ಪುರಂ ಗತಃ . ಅಥ ಸಂಧ್ಯಾ-ಸಮಯೇ ಶ್ರಾಂತಃ ಕಥಮಪಿ ತತ್-ಪುರಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಗುಪ್ತಧನ-ಗೃಹಂ ಪೃಚ್ಛನ್ ಕೃಚ್ಛಾಲ್ನಬ್ಧಾಸ್ತಮಿತ-ಸೂರ್ಯೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಅಥಾಸೌ ಭಾರ್ಯಾ-ಪುತ್ರ-ಸಮೇತೇನ ಗುಪ್ತಧನೇನ ನಿರ್ಭತ್ಸ್ಯಮಾನೋ ಹರಾದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಃ . ತತಶ್ಚ ಭೋಜನ-ವೇಲಾಯಾಂ ತಸ್ಯಾಪಿ ಭಕ್ತಿ-ವರ್ಜಿತಂ ಕಿಂಚಿದಶನಂ ದತ್ತಂ . ತತಶ್ಚ ಭುಕ್ತ್ವಾ ತತ್ತ್ವೇವ ಯಾವತ್ ಸುಪ್ತೋ ನಿಶೀಥೇ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ತಾವಪಿ ದ್ವಾ ಪುರುಷೌ ಪರಸ್ಪರಂ ಮಂತ್ರಯತಃ . ತತ್ತ್ವೇಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ತಃ ! ಕಿಂ ತ್ವಯಾಸ್ಯ ಗುಪ್ತಧನಸ್ಯಾನೋಽಧಿಕೋ ವ್ಯಯೋ ನಿರ್ಮಿತೋ ಯತ್ ಸೋಮಿಲಕಸ್ಯಾನೇನ ಭೋಜನಂ ದತ್ತಂ . ತದಯುಕ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ .

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ಮನ್ ! ನ ಮಮಾತ್ರ ದೋಷಃ . ಮಯಾ ಪುರುಷಸ್ಯ ಲಾಭ-ಪ್ರಾಪ್ತಿದಾತವ್ಯಾ . ತತ್-ಪರಿಣತಿಃ ಪುನಸ್ತ್ವದಾಯತ್ತೇತಿ . ಅಥಾಸೌ ಯಾವದುತ್ಪಿಷ್ಟತಿ ತಾವದ್ಗುಪ್ತಧನೋ ವಿಸೂಚಿಕಯಾ ಖಿದ್ಯಮಾನೋ ರುಜಾಭಿಭೂತಃ ಕ್ಷಣಂ ತಿಷ್ಠತಿ . ತತೋ ದ್ವಿತೀಯೇಽಹ್ನಿ ತದ್ಗೋಷೇಣ ಕೃತೋಪವಾಸಃ ಸಂಜಾತಃ . ಸೋಮಿಲಕೋಽಪಿ ಪ್ರಭಾತೇ ತದ್ಗೃಹಾನ್ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಉಪಭುಕ್ತಧನ-ಗೃಹಂ ಗತಃ . ತೇನಾಪಿ ಚಾಭ್ಯುತ್ಥಾದಿನಾ ಸತ್-ಕೃತೋ ವಿಹಿತ-ಭೋಜನಾಚ್ಯಾದನ-ಸಮ್ಮಾನಸ್ತಸ್ಯೈವ ಗೃಹೇ ಭವ್ಯ-ಶಯ್ಯಾಮಾರುಹ್ಯ ಸುಷ್ವಾಪ . ತತಶ್ಚ ನಿಶೀಥೇ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ತಾವೇವ ದ್ವಾ ಪುರುಷೌ ಮಿಥೋ ಮಂತ್ರಯತಃ . ಅತ್ರ ತಯೋರೇಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ತಃ ! ಅನೇನ ಸೋಮಿಲಕಸ್ಯೋಪಕಾರಂ ಕುರ್ವತಾ ಪ್ರಭೂತೋ ವ್ಯಯಃ ಕೃತಃ . ತತ್ ಕಥಯ ಕಥಮಸ್ಯೋದ್ಧಾರಕ-ವಿಧಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಅನೇನ ಸರ್ವಮೇತದ್ವ್ಯವಹಾರಕ-ಗೃಹಾತ್ ಸಮಾನೀತಂ .

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಕರ್ಮನ್ ! ಮಮ ಕೃತ್ಯಮೇತತ್ . ಪರಿಣತಿಸ್ತ್ವದಾಯತ್ತೇತಿ . ಅಥ ಪ್ರಭಾತ-ಸಮಯೇ ರಾಜ-ಪುರುಷೋ ರಾಜ-ಪ್ರಸಾದಜಂ ವಿತ್ತಮಾದಾಯ ಸಮಾಯಾತ ಉಪಭುಕ್ತ-ಧನಾಯ ಸಮರ್ಪಯಾಮಾಸ .

ತದ್ಗೃಹಾತ್ ಸೋಮಿಲಕಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ . ಸಂಚಯ-ರಹಿತೋಽಪಿ ವರಮೇಷ ಉಪಭುಕ್ತಧನೋ ನಾಸೌ ಕದರ್ಯೋ ಗುಪ್ತಧನಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ-ಫಲಾ ವೇದಾಃ ಶೀಲ-ವೃತ್ತ-ಫಲಂ ಶ್ರುತಂ .

ರತಿ-ಪುತ್ರ-ಫಲಾ ದಾರಾ ದತ್ತ-ಭುಕ್ತ-ಫಲಂ ಧನಂ .. 2.150..

ತದ್ವಿಧಾತಾ ಮಾಂ ದತ್ತ-ಭುಕ್ತ-ಧನಂ ಕರೋತು . ನ ಕಾರ್ಯಂ ಮೇ ಗುಪ್ತಧನೇನ . ತತಃ ಸೋಮಿಲಕೋ ದತ್ತ-ಭುಕ್ತಧನಃ ಸಂಜಾತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಅರ್ಥಸ್ಯೋಪಾರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಇತಿ .

ಗೃಹ-ಮಧ್ಯ-ನಿಖಾತೇನ ಧನೇನ ಧನಿನೋ ಯದಿ .



ಭವಾಮಃ ಕಿಂ ನ ತೇನೈವ ಧನೇನ ಧನಿನೋ ವಯಂ .. 2.151..

ತದ್ಭದ್ರ ! ಹಿರಣ್ಯಕೈವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧನ-ವಿಷಯೇ ಸಂತಾಪೋ ನ ಕಾರ್ಯಃ . ಅಥ  
ವಿದ್ಯಮಾನಮಪಿ ಧನಂ ಭೋಜ್ಯ-ಬಂಧ್ಯತಯಾ ತದವಿದ್ಯಮಾನಂ ಮಂತವ್ಯಂ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉಪಾರ್ಜಿತಾನಾಮರ್ಥಾನಾಂ ತ್ಯಾಗ ಏವ ಹಿ ರಕ್ಷಣಂ .

ತಡಾಗೋದರ-ಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಪರಿವಾಹ ಇವಾಂಭಸಾಂ .. 2.152..

ತಥಾ ಚ-

ಉಪಾರ್ಜಿತಾನಾಮರ್ಥಾನಾಂ ತ್ಯಾಗ ಏವ ಹಿ ರಕ್ಷಣಂ .

ತಡಾಗೋದರ-ಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಪರಿವಾಹ ಇವಾಂಭಸಾಂ .. 2.153..

ಅನ್ಯಚ್ಚ- ದಾನಂ ಭೋಗೋ ನಾಶಸ್ತಿಸ್ತೋ ಗತಯೋ ಭವಂತಿ ವಿತ್ತಸ್ಯ . ಯೋ ನ  
ದದಾತಿ ನ ಭುಂಕ್ತೇ ತಸ್ಯ ತೃತೀಯಾ ಗತಿರ್ಭವತಿ .. 2.154..

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿವೇಕಿನಾ ನ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಂ ವಿತ್ತೋಪಾರ್ಜನಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯತೋ  
ದುಃಖಾಯ ತತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಧನಾದಿಕೇಷು ವಿದ್ಯಂತೇ ಯೇಽತ್ರ ಮೂರ್ಖಾಃ ಸುಖಾಶಯಾಃ .

ತಪ್ತ-ಗ್ರೀಷ್ಮೇಣ ಸೇವಂತೇ ಶೈತ್ಯಾರ್ಥಂ ತೇ ಹುತಾಶನಂ .. 2.155..

ಸರ್ಪಾಃ ಪಿಬಂತಿ ಪವನಂ ನ ಚ ದುರ್ಬಲಾಸ್ತೇ

ಶುಷ್ಕೈಸ್ತೃಣೈರ್ವನ-ಗಜಾ ಬಲಿನೋ ಭವಂತಿ .

ಕಂದ್ಯೈಃ ಫಲೈರ್ಮುನಿ-ವರಾ ಗಮಯಂತಿ ಕಾಲಂ

ಸಂತೋಷ ಏವ ಪುರುಷಸ್ಯ ಪರಂ ನಿಧಾನಂ .. 2.156..

ಸಂತೋಷಾಮೃತ-ತೃಪ್ತಾನಾಂ ಯತ್ ಸುಖಂ ಶಾಂತ-ಚೇತಸಾಂ .

ಕುತಸ್ತದ್ಧನ-ಉಬ್ಧಾನಾಮಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಧಾವತಾಂ .. 2.157..

ಪೀಯೂಷಮಿವ ಸಂತೋಷಂ ಪಿಬತಾಂ ನಿರ್ವೃತಿಃ ಪರಾ .

ದುಃಖಂ ನಿರಂತರಂ ಪುಂಸಾಮಸಂತೋಷವತಾಂ ಪುನಃ .. 2.158..

ನಿರೋಧಾಚ್ಚೇತಸೋಽಕ್ಷಾಣಿ ನಿರುದ್ಧಾನಖಿಲಾನಪಿ .

ಆಚ್ಛಾದಿತೇ ರವೌ ಮೇಘೈಃ ಸಂಭನ್ನಾಃ ಸ್ಯುರ್ಗಭಸ್ತಯಃ .. 2.159..

ವಾಂಛಾ-ವಿಚ್ಛೇದನಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ಶಾಂತಾ ಮಹ-ರ್ಷಯಃ . ವಾಂಛಾ

ನಿವರ್ತತೇ ನಾರ್ಥೈಃ ಪಿಪಾಸೇವಾಗ್ನಿ-ಸೇವನೈಃ .. 2.160.. ಅನಿಂದ್ಯಮಪಿ ನಿಂದಂತಿ

ಸ್ತುವಂತಸ್ತುತ್ಯಮುಚ್ಚಕ್ರೈಃ . ಸ್ವಾಪತೇಯ-ಕೃತೇ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಕಿಂ ಕಿಂ ನಾಮ ನ ಕುರ್ವತೇ

.. 2.161..

ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ಯಸ್ಯ ವಿತ್ತೇಹಾ ತಸ್ಯಾಪಿ ನ ಶುಭಾವಹಾ .

ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದ್ಧಿ ಪಂಕಸ್ಯ ದೂರಾದಸ್ಪರ್ಶನಂ ವರಂ .. 2.162..

ದಾನೇನ ತುಲ್ಯೋ ನಿಧಿರಸ್ತಿ ನಾನ್ಯೋ

ಲೋಭಾಚ್ಚ ನಾನೋಽಸ್ತಿ ಪರಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ .

ವಿಭೂಷಣಂ ಶೀಲ-ಸಮಂ ನ ಚಾನ್ಯತ್

ಸಂತೋಷ-ತುಲ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತಿ ನಾನ್ಯತ್ .. 2.163..

ದಾರಿದ್ರ್ಯಸ್ಯ ಪರಾ ಮೂರ್ತಿಯನ್ ಮಾನ-ದ್ರವಿಣಾಲ್ಪತಾ .

ಜರದ್ಗವ-ಧನಃ ಶರ್ವಸ್ತಥಾಪಿ ಪರಮೇಶ್ವರಃ .. 2.164..

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭದ್ರ ತ್ವಯಾ ಸಂತೋಷಃ ಕಾರ್ಯ ಇತಿ . ಮಂಥರಕವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ

ವಾಯಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ಮಂಥರಕೋ ಯದೇವಂ ವದತಿ ತತ್ ತ್ವಯಾ ಚಿತ್ತೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ

. ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸುಲಭಾಃ ಪುರುಷಾ ರಾಜನ್ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನಃ .

ಅಪ್ರಿಯಸ್ಯ ಚ ಪಥ್ಯಸ್ಯ ವಕ್ತಾ ಶೋತಾ ಚ ದುರ್ಲಭಃ .. 2.166..

ಅಪ್ರಿಯಾಣಪಿ ಪಥ್ಯಾನಿ ಯೇ ವದಂತಿ ನೃಣಾಮಿಹ .

ತ ಏವ ಸುಹೃದಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಅನ್ಯೇ ಸ್ಯುರ್ನಾಮ-ಧಾರಕಾಃ .. 2.167..

ಅಥೈವಂ ಜಲ್ಪತಾಂ ತೇಷಾಂ ಚಿತ್ರಾಂಗೋ ನಾಮ ಹರಿಣೋ ಲುಬ್ಧಕ-

ತ್ರಾಸಿತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಏವ ಸರಸಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಅಥಾಯಾಂತಂ ಸಸಂಭ್ರಮಮವಲೋಕ್ಯ

ಲಘುಪತನಕೋ ವೃಕ್ಷಮಾರೂಢಃ . ಹಿರಣ್ಯಕಃ ಶರಸ್ತಂಬಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಮಂಥರಕಃ

ಸಲಿಲಾಶಯಮಾಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಲಘುಪತನಕೋ ಮೃಗಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪರಿಜ್ಞಾಯ

ಮಂಥರಕಮುವಾಚ-ಏಹೇಹಿ ಸಖೇ ಮಂಥರಕ ! ಮೃಗೋಽಯಂ ತೃಷಾತೋಽತ್ರ

ಸಮಾಯಾತಃ ಸರಸಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ತಸ್ಯ ಶಬ್ದೋಽಯಂ ನ ಮಾನುಷ-ಸಂಭವ ಇತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಮಂಥರಕೋ ದೇಶ-ಕಾಲೋಚಿತಮಾಹ-ಭೋ ಲಘುಪತನಕ !

ಯಥಾಯಂ ಮೃಗೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಪ್ರಭೂತಮುಚ್ಛಾಸಮುದ್ವಹನ್ ಉದ್ಭಾಂತ-

ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಪೃಷ್ಠತೋಽವಲೋಕಯತಿ ತನ್ ನ ತೃಷಾರ್ತ ಏಷ ನೂನಂ ಲುಬ್ಧಕ-

ತ್ರಾಸಿತಃ . ತಜ್ ಜ್ಞಾಯತಾಮಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಲುಬ್ಧಕಾ ಆಗಚ್ಛಂತಿ ನ ವೇತಿ . ಉಕ್ತಂ

ಚ-

ಭಯ-ತ್ರಸ್ತೋ ನರಃ ಶ್ವಾಸಂ ಪ್ರಭೂತಂ ಕುರುತೇ ಮುಹುಃ .

ದಿಶೋಽವಲೋಕಯತೇವ ನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ವ್ರಜತಿ ಕ್ಷಚಿತ್ .. 2.168..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಚಿತ್ರಾಂಗ ಆಹ-ಭೋ ಮಂಥರಕ ! ಜ್ಞಾತಂ ತ್ವಯಾ ಸಮ್ಯಜ್ಞೇ ತ್ರಾಸ-

ಕಾರಣಂ . ಅಹಂ ಲುಬ್ಧಕ-ಶರ-ಪ್ರಹಾರಾದುದ್ಧಾರಿತಃ ಕೃಚ್ಛೇಣಾತ್ರ ಸಮಾಯಾತಃ .

ಮಮ ಯೂಥಂ ತೈರ್ಲುಬ್ಧಕೈರ್ವ್ಯಾಪಾದಿತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತಚ್ಚರಣಾಗತಸ್ಯ ಮೇ

ದರ್ಶಯ ಕಿಂಚಿದಗಮ್ಯಂ ಸ್ಥಾನಂ ಲುಬ್ಧಕಾನಾಂ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಮಂಥರಕ ಆಹ-ಭೋಶ್ಚಿತ್ರಾಂಗ ! ಶ್ರೂಯತಾಂ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಂ .

ದ್ವಾವುಪಾಯಾವಿಹ ಪ್ರೋಕ್ತೌ ವಿಮುಕ್ತೌ ಶತ್ರು-ದರ್ಶನೇ .

ಹಸ್ತಯೋಶ್ಚಾಲನಾದೇಕೋ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದ-ವೇಗ-ಜಃ .. 2.169..

ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ಘನಂ ವನಂ ಯಾವದದ್ಯಾಪಿ ನಾಗಚ್ಚಂತಿ ತೇ ದುರಾತ್ಮಾನೋ  
ಲುಬ್ಧಕಾಃ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಲಘುಪತನಕಃ ಸತ್ವರಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯೋವಾಚ-ಭೋ ಮಂಥರಕ !  
ಗತಾಸ್ತೇ ಲುಬ್ಧಕಾಃ ಸ್ವ-ಗೃಹೋನ್ಮುಖಾಃ ಪ್ರಚುರ-ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡ-ಧಾರಿಣಃ .  
ತಚ್ಚಿತ್ರಾಂಗ ! ತ್ವಂ ವಿಶ್ರಬ್ಧೋ ಜಲಾದ್ಬಹಿರ್ಭವ . ತತಸ್ತೇ ಚತ್ವಾರೋಽಪಿ ಮಿತ್ರ-  
ಭಾವಮಾಶ್ರಿತಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸರಸಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-ಸಮಯೇ ವೃಕ್ಷ-ಚ್ಛಾಯಾಧಸ್ತಾತ್  
ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭವಂತಃ ಸುಖೀನ ಕಾಲಂ ನಯಂತಿ . ಅಥವಾ  
ಯುಕ್ತಮೇತದುಚ್ಯತೇ-

ಸುಭಾಷಿತ-ರಸಾಸ್ವಾದ-ಬದ್ಧ-ರೋಮಾಂಚ-ಕಂಚುಕಂ .

ವಿನಾಪಿ ಸಂಗಮಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಕವೀನಾಂ ಸುಖಮೇಧತೇ .. 2.170..

ಸುಭಾಷಿತ-ಮಯ-ದ್ರವ್ಯ-ಸಂಗ್ರಹಂ ನ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಸ ತು ಪ್ರಸ್ತಾವ-ಯಜ್ಞೇಷು ಕಾಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ .. 2.171..

ತಥಾ ಚ-

ಸಕೃದುಕ್ತಂ ನ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಸ್ವಯಂ ವಾ ನ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಯಸ್ಯ ಸಂಪುಟಿಕಾ ನಾಸ್ತಿ ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಸುಭಾಷಿತಂ .. 2.172..

ಅಧೈಕಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಗೋಷ್ಠೀ-ಸಮಯೇ ಮೃಗೋ ನಾಯಾತಃ . ಅಥ ತೇ  
ವ್ಯಾಕುಲೀಭೂತಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಜಲ್ಪಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ . ಅಹೋ ಕಿಮದ್ಯ ಸುಹೃನ್  
ನ ಸಮಾಯಾತಃ . ಕಿಂ ಸಿಂಹಾದಿಭಿಃ ಕ್ಷಚಿದ್ವ್ಯಾಪಾದಿತ ಉತ ಲುಬ್ಧಕೈರಥ  
ವಾನಲೇ ಪ್ರಪತಿತೋ ಗರ್ತಾ-ವಿಷಮೇ ವಾ ನವ-ತ್ಯಣ-ಲೌಲ್ಯಾದಿತಿ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸ್ವ-ಗೃಹೋದ್ಯಾನ-ಗತೇಽಪಿ ಸ್ಥಿಗ್ಧೈಃ ಪಾಪಂ ವಿಶಂಕ್ಯತೇ ಮೋಹಾತ್ .

ಕಿಮು ದೃಷ್ಟ-ಬಹ್ವಪಾಯ-ಪ್ರತಿಭಯ-ಕಾಂತಾರ-ಮಧ್ಯ-ಸ್ಥೇ .. 2.173..

ಅಥ ಮಂಥರಕೋ ವಾಯಸಮಾಹ-ಭೋ ಲಘುಪತನಕಾಹಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಚ  
ತಾವದ್ಧ್ವಾವಪಶಕ್ತೌ ತಸ್ಯಾನ್ವೇಷಣಂ ಕರ್ತುಂ ಮಂದಗತಿತ್ವಾತ್ . ತದ್ಗತ್ವಾ  
ತ್ವಮರಣ್ಯಂ ಶೋಧಯ ಯದಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ ತಂ ಜೀವಂತಂ ಪಶ್ಯಸೀತಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಲಘುಪತನಕೋ ನಾತಿದೂರೇ ಯಾವದ್ಗಚ್ಚತಿ ತಾವತ್ ಪಲ್ವಲ-ತೀರೇ  
ಚಿತ್ರಾಂಗಃ ಕೂಟ-ಪಾಶ-ನಿಯಂತ್ರಿತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕ-ವ್ಯಾಕುಲಿತ-  
ಮನಾಸ್ತಮವೋಚತ್ . ಭದ್ರ ಕಿಮಿದಂ ? ಚಿತ್ರಾಂಗೋಽಪಿ ವಾಯಸಮವಲೋಕ್ಯ  
ವಿಶೇಷೇಣ ದುಃಖಿತ-ಮನಾ ಬಭೂವ . ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಮೇತತ್-

ಅಪಿ ಮಂದತ್ವಮಾಪನ್ನೋ ನಷ್ಟೋ ವಾಪೀಷ್ಟ-ದರ್ಶನಾತ್ .

ಪ್ರಾಯೇಣ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಭೂಯೋ ದುಃಖಾವೇಗೋಽಧಿಕೋ ಭವೇತ್ .. 2.174..

ತತಶ್ಚ ವಾಷ್ಪಾವಸಾನೇ ಚಿತ್ರಾಂಗೋ ಲಘುಪತನಕಮಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ  
ಸಂಜಾತೋಽಯಂ ತಾವನ್ ಮಮ ಮೃತ್ಯುಃ . ತದ್ಯುಕ್ತಂ ಸಂಪನ್ನಂ ಯದ್ಭವತಾ  
ಸಹ ಮೇ ದರ್ಶನಂ ಸಂಜಾತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪ್ರಾಣಾತ್ಯಯೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಯದಿ ಸ್ಯಾನ್ ಮಿತ್ರ-ದರ್ಶನಂ .

ತದ್ವ್ಯಾ ಭ್ಯಾಂ ಸುಖ-ದಂ ಪಶ್ಚಾಜ್ ಜೀವತೋಽಪಿ ಮೃತಸ್ಯ ಚ .. 2.175..

ತತ್ ಕ್ಷಂತವ್ಯಂ ಯನ್ ಮಯಾ ಪ್ರಣಯಾತ್ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀಷ್ಟಭಿಹಿತಂ . ತಥಾ  
ಹಿರಣ್ಯಕ-ಮಂಥರಕೌ ಮಮ ವಾಕ್ಯಾದ್ವಾಚ್ಯೈ .

ಅಜ್ಞಾನಾಜ್ ಜ್ಞಾನತೋ ವಾಪಿ ದುರುಕ್ತಂ ಯದುದಾಹೃತಂ .

ಮಯಾ ತತ್ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಮದ್ಯ ದ್ವಾಭ್ಯಾಮಪಿ ಪ್ರನಾದತಃ .. 2.176..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಲಘುಪತನಕ ಆಹ-ಭದ್ರ ನ ಭೇತವ್ಯಮಸ್ಮದ್ವಿದ್ಯೈರ್ಮಿತ್ರೈರ್ಮಿದ್ಯಮಾನ್ಯೈಃ  
. ಯಾವದಹಂ ದ್ರುತತರಂ ಹಿರಣ್ಯಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಗಚ್ಛಾಮಿ . ಅಪರಂ ಯೇ ಸತ್-  
ಪುರುಷಾ ಭವಂತಿ ತೇ ವ್ಯಸನೇ ನ ವ್ಯಾಕುಲತ್ವಮುಪಯಾಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಸಂಪದಿ ಯಸ್ಯ ನ ಹರ್ಷೋ ವಿಪದಿ ವಿಷಾದೋ ರಣೇ ನ ಭೀರುತ್ವಂ . ತಂ ಭುವನ-  
ತ್ರಯ-ತಿಲಕಂ ಜನಯತಿ ಜನನೀ ಸುತಂ ವಿರಲಂ .. 2.177..

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಲಘುಪತನಕಶ್ಚಿತ್ರಾಂಗಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಯತ್ರ ಹಿರಣ್ಯಕ-ಮಂಥರಕೌ  
ತಿಷ್ಠತಸ್ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಚಿತ್ರಾಂಗ-ಪಾಶ-ಪತನಂ ಕಥಿತವಾನ್ . ಹಿರಣ್ಯಕಂ ಚ  
ಚಿತ್ರಾಂಗ-ಪಾಶ-ಮೋಕ್ಷಣಂ ಪ್ರತಿ ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯಂ ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯ ಭೂಯೋಽಪಿ  
ಸತ್ತರಂ ಚಿತ್ರಾಂಗ-ಸಮೀಪೇ ಗತಃ . ಸೋಽಪಿ ಮೂಷಕಮವಲೋಕ್ಯ ಕಿಂಚಿಜ್  
ಜೀವಿತಾಶಯಾ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ ಆಹ-

ಆಪನ್-ನಾಶಾಯ ವಿಬುದ್ಧೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ ಸುಹೃದೋಽಮಲಾಃ .

ನ ತರತಾಪದಂ ಕಶ್ಚಿದ್ಯೋಽತ್ರ ಮಿತ್ರ-ವಿವರ್ಜಿತಃ .. 2.178..

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭದ್ರ ತ್ವಂ ತಾವನ್ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಜ್ಞೋ ದಕ್ಷ ಇತಿ . ತತ್ ಕಥಮತ್ರ  
ಕೂಟ-ಪಾಶೇ ಪತಿತಃ ?

ಸ ಆಹ-ಭೋ ನ ಕಾಲೋಽಯಂ ವಿವಾದಸ್ಯ . ತನ್ ನ ಯಾವತ್ ಸ ಪಾಪಾತ್ಮಾ  
ಲುಬ್ಧಕಃ ಸಮಭ್ಯೇತಿ ತಾವದ್ಧ್ರುತತರಂ ಕರ್ತಯೇಮಂ ಮತ್-ಪಾದ-ಪಾಶಂ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾ ವಿಹಸ್ಯಾಹ ಹಿರಣ್ಯಕಃ-ಕಿಂ ಮಯಪಿ ಸಮಾಯಾತೇ ಲುಬ್ಧಕಾದ್ವಿಭೇಷಿ  
ತತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಮಹತೀ ಮೇ ವಿರಕ್ತಿಃ ಸಂಪನ್ನಾ ಯದ್ಭವದ್ವಿಧಾ ಅಪಿ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರ-  
ವಿದ ಏತಾಮವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ . ತೇನ ತ್ವಾಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ಕರ್ಮಣಾ ಬುದ್ಧಿರಪಿ ಹನ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕೃತಾಂತ-ಪಾಶ-ಬದ್ಧಾನಾಂ ದೈವೋಪಹತ-ಚೇತಸಾಂ .

ಬುದ್ಧಯಃ ಕುಬ್ಜ-ಗಾಮಿನೋ ಭವಂತಿ ಮಹತಾಮಪಿ .. 2.179..

ವಿಧಾತ್ರಾ ರಚಿತಾ ಯಾ ಸಾ ಲಲಾಟೀಽಕ್ಷರ-ಮಾಲಿಕಾ .

ನ ತಾಂ ಮಾರ್ಜಯಿತುಂ ಶಕ್ತಾಃ ಸ್ವ-ಶಕ್ತ್ಯಾಪತಿಪಂಡಿತಾಃ .. 2.180..

ಏವಂ ತಯೋಃ ಪ್ರವದತೋಃ ಸುಹೃದ್ವ್ಯಸನ-ಸಂತಪ್ತ-ಹೃದಯೋ ಮಂಥರಕಃ ಶನೈಃ  
ಶನೈಸ್ತಂ ಪ್ರದೇಶಮಾಜಗಾಮ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲಘುಪತನಕೋ ಹಿರಣ್ಯಕಮಾಹ-  
ಅಹೋ ನ ಶೋಭನಮಾಪತಿತಂ . ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಕಿಂ ಸ ಲುಬ್ಧಕಃ ಸಮಾಯಾತಿ  
?

ಸ ಆಹ-ಆಸ್ತಾಂ ತಾವಲ್ಲುಬ್ಧಕ-ವಾರ್ತಾ . ಏಷ ಮಂಥರಕಃ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ  
. ತದನೀತಿರನುಷ್ಠಿತಾನೇನ ಯತೋ ವಯಮಪಸ್ಯ ಕಾರಣಾನ್ ನೂನಂ  
ವ್ಯಾಪಾದನಂ ಯಾಸ್ಯಾಮೋ ಯದಿ ಸ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಲುಬ್ಧಕಃ ಸಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ  
. ತದಹಂ ತಾವತ್ ಖಮುತ್ಪತಿಷ್ಯಾಮಿ . ತ್ವಂ ಪುನರ್ಬಿಲಂ ಪ್ರವಿಷ್ಯಾತ್ಮಾನಂ  
ರಕ್ಷಯಿಷ್ಯಸಿ . ಚಿತ್ರಾಂಗೋಽಪಿ ವೇಗೇನ ದಿಗ್-ಅಂತರಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ಏಷ  
ಪುನರ್ಜಲಚರಃ ಸ್ಥಲೇ ಕಥಂ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ವ್ಯಾಕುಲೋಽಸ್ಮಿ . ಅತ್ರಾಂತರೇ  
ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಂ ಮಂಥರಕಃ .

ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ನ ಯುಕ್ತಮನುಷ್ಠಿತಂ ಭವತಾ ಯದತ್ರ ಸಮಾಯಾತಃ .  
ತದ್ಭಯೋಽಪಿ ದ್ರುತತರಂ ಗಮ್ಯತಾಂ ಯಾವದಸೌ ಲುಬ್ಧಕೋ ನ ಸಮಾಯಾತಿ  
.

ಮಂಥರಕ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ತತ್ರ-ಸ್ಥೋ ಮಿತ್ರ-ವ್ಯಸನಾಗ್ನಿ-  
ದಾಘಂ ಸೋಢುಂ . ತೇನಾಹಮತ್ರಾಗತಃ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ದಯಿತ-ಜನ-ವಿಪ್ರಯೋಗೋ ವಿತ್ತ-ವಿಯೋಗಶ್ಚ ಸಹ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಃ .

ಯದಿ ಸುಮಹೌಷಧ-ಕಲ್ಪೋ ವಯಸ್ಯ-ಜನ-ಸಂಗಮೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ .. 2.181..

ವರಂ ಪ್ರಾಣ-ಪರಿತ್ಯಾಗೋ ನ ವಿಯೋಗೋ ಭವಾದೃಶೈಃ .

ಪ್ರಾಣಾ ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಭೂಯೋ ನ ಭವಂತಿ ಭವದ್ವಿಧಾಃ .. 2.182..

ಏವಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರವದತ ಆಕರ್ಣ-ಪೂರಿತ-ಶರಾಸನೋ ಲುಬ್ಧಕೋಽಪುಪಾಗತಃ . ತಂ  
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೂಷಕೇಣ ತಸ್ಯ ಸ್ನಾಯು-ಪಾಶಸ್ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ಖಂಡಿತಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ  
ಚಿತ್ರಾಂಗಃ ಸತ್ವರಂ ಪೃಷ್ಠಮವಲೋಕಯನ್ ಪ್ರಧಾವಿತಃ . ಲಘುಪತನಕೋ  
ವೃಕ್ಷಮಾರೂಢಃ . ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಚ ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿ ಬಿಲಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಅಥಾಸೌ  
ಲುಬ್ಧಕೋ ಮೃಗ-ಗಮನಾದ್ವಿಷಣ್ಣ-ವದನೋ ವ್ಯರ್ಥ-ಶ್ರಮಸ್ತಂ ಮಂಥರಕಂ  
ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಸ್ಥಲ-ಮಧ್ಯೇ ಗಚ್ಛಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾನ್ . ಅಚಿಂತಯಚ್ಛ-ಯದಪಿ  
ಕುರಂಗೋ ಧಾತ್ರಾಪಹೃತಸ್ತಥಾಪಯಂ ಕೂರ್ಮ ಆಹಾರಾರ್ಥಂ ಸಂಪಾದಿತಃ .  
ತದದ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿಷೇಣ ಮೇ ಕುಟುಂಬಸ್ಯಾಹಾರ-ನಿವೃತ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತಂ ದರ್ಭೈಃ ಸಂಭಾದ್ಯ ಧನುಷು ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಸ್ಕಂಧೇ ಕೃತ್ವಾ  
ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತಂ ನೀಯಮಾನಮವಲೋಕ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕೋ  
ದುಃಖಾಕುಲಃ ಪರ್ಯದೇವಯತ್-ಕಷ್ಟಂ ಭೋಃ ಕಷ್ಟಮಾಪತಿತಂ .

ಏಕಸ್ಯ ದುಃಖಸ್ಯ ನ ಯಾವದಂತಂ  
 ಗಚ್ಛಾಮಹಂ ಪಾರಮಿವಾರ್ಣವಸ್ಯ .  
 ತಾವದ್ವಿ ತೀಯಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ ಮೇ ಭಿದ್ರೇಷ್ಟನರ್ಥಾ ಬಹುಲೀ-ಭವಂತಿ .. 2.183..  
 ತಾವದಸ್ವಲಿತಂ ಯಾವತ್ ಸುಖಂ ಯಾತಿ ಸಮೇ ಪಥಿ .  
 ಸ್ವಲಿತೇ ಚ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ವಿಷಮೇ ಚ ಪದೇ ಪದೇ .. 2.184..  
 ಯನ್ ನಮ್ರಂ ಸರಲಂ ಚಾಪಿ ಯಚ್ಚಾಪತ್ನು ನ ಸೀದತಿ .  
 ಧನುರ್ಮಿತ್ರಂ ಕಲತ್ರಂ ಚ ದುರ್ಲಭಂ ಶುದ್ಧ-ವಂಶಜಂ .. 2.185..  
 ನ ಮಾತರಿ ನ ದಾರೇಷು ನ ಸೋದರ್ಯೇ ನ ಚಾತ್ಮಜೇ .  
 ವಿಶ್ರಂಭಸ್ತಾದೃಶಃ ಪುಂಸಾಂ ಯಾದೃಜ್ಞಿತ್ರೇ ನಿರಂತರೇ .. 2.186..  
 ಯದಿ ತಾವತ್ ಕೃತಾಂತೇನ ಮೇ ಧನ-ನಾಶೋ ವಿಹಿತಸ್ತನ್-ಮಾರ್ಗ-ಶ್ರಾಂತಸ್ಯ ಮೇ  
 ವಿಶ್ರಾಮ-ಭೂತಂ ಮಿತ್ರಂ ಕಸ್ಯಾದಪಹೃತಂ . ಅಪರಮಪಿ ಮಿತ್ರಂ ಪರಂ ಮಂಥರಕ-  
 ಸಮಂ ನ ಸ್ಯಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅಸಂಪತ್ತೌ ಪರೋ ಲಾಭೋ ಗುಹ್ಯಸ್ಯ ಕಥನಂ ತಥಾ .  
 ಆಪದ್ವಿಮೋಕ್ಷಣಂ ಚೈವ ಮಿತ್ರಸ್ಯೈತತ್ ಫಲ-ತ್ರಯಂ .. 2.187..  
 ತದಸ್ಯ ಪಶ್ಚಾನ್ ನಾನ್ಯಃ ಸುಹೃನ್ ಮೇ . ತತ್ ಕಿಂ ಮಮೋಪರನವರತಂ  
 ವ್ಯಸನ-ಶರೈರ್ವರ್ಷತಿ ಹಂತ ವಿಧಿಃ . ಯತ ಆದೌ ತಾವದ್ವಿತ್ತ-ನಾಶಸ್ತತಃ ಪರಿವಾರ-  
 ಭ್ರಂಶಸ್ತತೋ ದೇಶ-ತ್ಯಾಗಸ್ತತೋ ಮಿತ್ರ-ವಿಯೋಗ ಇತಿ . ಅಥವಾ ಸ್ವರೂಪಮೇತತ್  
 ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಜಂತೂನಾಂ ಜೀವಿತ-ಧರ್ಮಸ್ಯ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಕಾಯಃ ಸನ್ನಿಹಿತಾಪಾಯಃ ಸಂಪದಃ ಪದಮಾಪದಾಂ .  
 ಸಮಾಗಮಾಃ ಸಾಪಗಮಾಃ ಸರ್ವಮುತ್ಪಾದಿ ಭಂಗುರಂ .. 2.188..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಕ್ಷತೇ ಪ್ರಹಾರಾ ನಿಪತಂತಭೀಕ್ಷಂ  
 ಧನ-ಕ್ಷಯೇ ವರ್ಧತಿ ಜಾರರಾಗ್ನಿಃ .  
 ಆಪತ್ಸು ವೈರಾಣಿ ಸಮುದ್ಭವಂತಿ  
 ಚೈದ್ರೇಷ್ಟನರ್ಥಾ ಬಹುಲೀ-ಭವಂತಿ .. 2.189..  
 ಅಹೋ ಸಾಧೂಕ್ತಂ ಕೇನಾಪಿ .  
 ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಭಯೇ ಪರಿತ್ರಾಣಂ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ರಂಭ-ಭಾಜನಂ .  
 ಕೇನ ರತ್ನಮಿದಂ ಸೃಷ್ಟಂ ಮಿತ್ರಮಿತ್ಯಕ್ಷರ-ದ್ವಯಂ .. 2.190..  
 ಅತ್ರಾಂತರೇ ಆಕ್ರಂದ-ಪರೌ ಚಿತ್ರಾಂಗ-ಲಘುಪತನಕೌ ತತ್ತ್ವೈವ ಸಮಾಯಾತೌ . ಅಥ  
 ಹಿರಣ್ಯಕ ಆಹ-ಅಹೋ ಕಿಂ ವೃಥಾ-ಪ್ರಲಪಿತೇನ . ತದ್ಯಾವದೇಷ ಮಂಥರಕೋ  
 ದೃಷ್ಟಿ-ಗೋಚರಾನ್ ನ ನೀಯತೇ ತಾವದಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಶ್ಚಿಂತ್ಯತಾಮಿತಿ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವ್ಯಸನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋ ಮೋಹಾತ್ ಕೇವಲಂ ಪರಿದೇವಯೇತ್ .

ಕ್ರಂದನಂ ವರ್ಧಯತೇವ ತಸ್ಯಾಂತಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ .. 2.191..

ಕೇವಲಂ ವ್ಯಸನಸ್ಯೋಕ್ತಂ ಭೇಷಜಂ ನಯ-ಪಂಡಿತ್ಯೈಃ .

ತಸ್ಯೋಚ್ಛೇದ-ಸಮಾರಂಭೋ ವಿಷಾದ-ಪರಿವರ್ಜನಂ .. 2.192..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಅತೀತ-ಲಾಭಸ್ಯ ಸುರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ

ಭವಿಷ್ಯ-ಲಾಭಸ್ಯ ಚ ಸಂಗಮಾರ್ಥಂ .

ಆಪತ್-ಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯ ಚ ಮೋಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ

ಯನ್ ಮಂತ್ರೈತೇನೌ ಪರಮೋ ಹಿ ಮಂತ್ರಃ .. 2.193..

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ವಾಯಸ ಆಹ-ಭೋ ಯದೇವಂ ತತ್ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮದ್ವಚಃ . ಏಷ

ಚಿತ್ರಾಂಗೋಽಸ್ಯ ಮಾರ್ಗೇ ಗತ್ವಾ ಕಿಂಚಿತ್ ಪಲ್ವಲಮಾಸಾದ್ಯ ತಸ್ಯ ತೀರೇ

ನಿಶ್ಚೇತನೋ ಭೂತ್ವಾ ಪತತು . ಅಹಮಪಸ್ಯ ಶಿರಸಿ ಸಮಾರುಹ್ಯ ಮಂದೈಶ್ಚಂಚು-

ಪ್ರಹಾರೈಃ ಶಿರ ಉಲ್ಲೇಖಿಷ್ಯಾಮಿ ಯೇನಾಸೌ ಲುಬ್ಧಕೋಽಮುಂ ಮೃತಂ ಮತ್ವಾ

ಮಮ ಚಂಚು-ಪ್ರಹಾರ-ಪ್ರತ್ಯಯೇನ ಮಂಥರಕಂ ಭೂಮೌ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಮೃಗಾರ್ಥೇ

ಧಾವತಿ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತ್ವಯಾ ದರ್ಭ-ಮಯ-ಬಂಧನ-ವೇಷ್ಣನಾನಿ ಖಂಡನೀಯಾನಿ

ಯೇನಾಸೌ ಮಂಥರಕೋ ದ್ರುತತರಂ ಪಲ್ವಲಂ ಪ್ರವಿಶತಿ .

ಚಿತ್ರಾಂಗಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಭದ್ರೋಽಯಂ ದೃಷ್ಟೋ ಮಂತ್ರಸ್ತ್ವಯಾ . ನೂನಂ

ಮಂಥರಕೋ ಮುಕ್ತೋ ಮಂತವ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಿದ್ಧಿಂ ವಾ ಯದಿ ವಾಸಿದ್ಧಿಂ ಚಿತ್ತೋತ್ಸಾಹೋ ನಿವೇದಯೇತ್ .

ಪ್ರಥಮಂ ಸರ್ವ-ಜಂತೂನಾಂ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ವೇತ್ತಿ ನ ಚೇತರಃ .. 2.194..

ತತ್ ತದೇವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸ ಲುಬ್ಧಕಸ್ತಥೈವ ಮಾರ್ಗಾಸನ್ನ-

ಪಲ್ವಲ-ತೀರಸ್ಥಂ ಚಿತ್ರಾಂಗಂ ವಾಯಸ-ಸನಾಥಮದ್ರಾಕ್ಷೀತ್ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರ್ಷಿತ-

ಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್ . ನೂನಂ ಪಾಶ-ವೇದನಯಾ ವರಾಕೋಽಯಂ ಮೃಗೋ

ಗತ್ವಾಯುಃ ಶೇಷ-ಜೀವಿತಃ ಪಾಶಂ ತ್ರೋಟಯಿತ್ವಾ ಕಥಮಪೇತದ್ವನಾಂತರಂ

ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಯಾವನ್ ಮೃತಃ . ತದ್ವಶ್ಯೋಽಯಂ ಮೇ ಕಚ್ಛಪಃ ಸುಯಂತ್ರಿತತ್ವಾತ್

. ತದೇನಮಪಿ ತಾವದ್ಗ್ಲಹ್ಣಾಮೀತವರ್ಧಾಯ ಕಚ್ಛಪಂ ಭೂ-ತಲೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ

ಮೃಗಮುಪಾದ್ರವತ್ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಹಿರಣ್ಯಕೇನ ವಜ್ರೋಪಮ-ದಂಷ್ಟ್ರ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ತದ್ವರ್ಭ-ವೇಷ್ಣನಂ

ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ಖಂಡಶಃ ಕೃತಂ . ಮಂಥರಕೋಽಪಿ ತೃಣ-ಮಧ್ಯಾನ್ ನಿಷ್ಕಮ್ಯ

ಪಲ್ವಲಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಚಿತ್ರಾಂಗೋಽಪಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಯಾಪಿ ತಸ್ಯೋತ್ಪಾಯ ವಾಯಸೇನ ಸಹ

ದ್ರುತಂ ಪ್ರನಷ್ಟಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ವಿಲಕ್ಷೋ ವಿಷಾದ-ಪರೋ ನಿವೃತ್ತೋ ಲುಬ್ಧಕೋ

ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ಕಚ್ಚಪೋಽಪಿ ಗತಃ . ತತಶ್ಚ ತತ್ರೋಪವಿಶ್ಯೇಮಂ  
ಶ್ಲೋಕಮಪರತ್-

ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಬಂಧನಮಪಯಂ ಗುರು-ಮೃಗಸ್ತಾವತ್ ತ್ವಯಾ ಮೇ ಹೃತಃ

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಮಠಃ ಸ ಚಾಪಿ ನಿಯತಂ ನಷ್ಟಸ್ತವಾದೇಶತಃ .

ಕ್ಷುತ್-ಕ್ಷಾಮೋಽತ್ರ ವನೇ ಭ್ರಮಾಮಿ ಶಿಶುಕೈಸ್ತಕ್ತಃ ಸಮಂ ಭಾರ್ಯಯಾ

ಯಚ್ಚಾನ್ಯನ್ ನ ಕೃತಂ ಕೃತಾಂತ ಕುರುತೇ ತಚ್ಚಾಪಿ ಸಹ್ಯಂ ಮಯಾ .. 2.195..

ಏವಂ ಬಹು-ವಿಧಂ ವಿಲಪ್ಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತಃ . ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ದೂರೀ-ಭೂತೇ

ಸರ್ವೇಽಪಿ ತೇ ಕಾಕ-ಕೂರ್ಮ-ಮೃಗಾಖವಃ ಪರಮಾನಂದ-ಭಾಜೋ ಮಿಲಿತ್ವಾ

ಪರಸ್ಪರಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಪುನರ್ಜಾತಾನ್ ಇವಾತ್ಮನೋ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ತದೇವ ಸರಃ

ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹಾ-ಸುಖೇನ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ವಿನೋದಂ ಕುರ್ವಂತಃ ಕಾಲಂ

ನಯಂತಿ ಸ್ಮ . ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿವೇಕಿನಾ ಮಿತ್ರ-ಸಂಗ್ರಹಃ ಕಾರ್ಯಃ . ತಥಾ ಮಿತ್ರೇಣ

ಸಹಾವ್ಯಾಜೇನ ವರ್ತಿತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೋ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಕರೋತತ್ರ ನ ಕೌಟಿಲ್ಯೇನ ವರ್ತತೇ .

ತೈಃ ಸಮಂ ನ ಪರಾಭೂತಿಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋತಿ ಕಥಂಚನ .. 2.196..

ಇತಿ ಶ್ರೀ-ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮ-ವಿರಚಿತೇ ಪಂಚತಂತ್ರೇ ಮಿತ್ರ-ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಂ

ತಂತ್ರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ..2..



ಪಂಚತಂತ್ರಂ

3. ಕಾಕೋಲೂಕೀಯಂ



ಅಥ ತೃತೀಯಂ ತಂತ್ರಮಥ ಕಾಕೋಲೂಕೀಯಂ .  
ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ ಕಥಾ ಮೇಘವರ್ಣಾರಿಮರ್ದನ-ವೃತ್ತಾಂತಃ  
ಅಥೇದಮಾರಭ್ಯತೇ ಕಾಕೋಲೂಕೀಯಂ ನಾಮ ತೃತೀಯಂ ತಂತ್ರಂ .  
ಯಸ್ಯಾಯಮಾದ್ಯಃ ಶ್ಲೋಕಃ-  
ನ ವಿಶ್ವಸೇತ್ ಪೂರ್ವ-ವಿರೋಧಿತಸ್ಯ  
ಶತ್ರೋಶ್ಚ ಮಿತ್ರತ್ವಮುಪಾಗತಸ್ಯ .  
ದಗ್ಧಾಂ ಗುಹಾಂ ಪಶ್ಯ ಉಲೂಕ-ಪೂರ್ಣಾಂ  
ಕಾಕ-ಪ್ರಣೀತೇನ ಹುತಾಶನೇನ .. 3.1..  
ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರುಯತೇ-ಅಸ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಮಹಿಲಾರೋಪ್ಯಂ ನಾಮ  
ನಗರಂ . ತಸ್ಯ ಸಮೀಪಸ್ಥೋನೇಕ-ಶಾಖಾಸನಾಥೋಽತಿಘನತರ-ಪತ್ರ-ಚ್ಛನ್ನೋ  
ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ಪಾದಪೋಽಸ್ತಿ . ತತ್ರ ಚ ಮೇಘ-ವರ್ಣೋ ನಾಮ ವಾಯುಸ-  
ರಾಜೋಽನೇಕ-ಕಾಕ-ಪರಿವಾರಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ತತ್ರ ವಿಹಿತ-ದುರ್ಗ-ರಚನಃ  
ಸಪರಿಜನಃ ಕಾಲಂ ನಯತಿ . ತಥಾನ್ಯೋಽರಿ-ಮರ್ದನೋ ನಾಮೋಲೂಕ-  
ರಾಜೋಽಸಂಖ್ಯೋಲೂಕ-ಪರಿವಾರೋ ಗಿರಿ-ಗುಹಾ-ದುರ್ಗಾಶ್ರಯಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ  
ಸ್ಮ . ಸ ಚ ರಾತ್ರಾವಭ್ಯೇತ್ಯ ಸದೈವ ತಸ್ಯ ನ್ಯಗ್ರೋಧಸ್ಯ ಸಮಂತಾತ್  
ಪರಿಭ್ರಮತಿ . ಅಥೋಲೂಕರಾಜಃ ಪೂರ್ವ-ವಿರೋಧ-ವಶಾದ್ಯಂ ಕಂಚಿದ್ವಾಯುಸ-  
ಸಮಾಸಾದಯತಿ . ತಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ . ಏವಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಗಮನಾಚ್ಛನ್ಯೈಃ ಶನೈಸ್ತನ್  
ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ಪಾದಪದ್ಧುರ್ಗಂ ತೇನ ಸಮಂತಾನ್ ನಿರ್ವಾಯುಸಂ ಕೃತಂ . ಅಥವಾ  
ಭವತೇವಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯ ಉಪೇಕ್ಷೇತ ಶತ್ರುಂ ಸ್ವಂ ಪ್ರಸರಂತಂ ಯದೃಚ್ಛಯಾ .  
ರೋಗಂ ಚಾಲಸ್ಯ-ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸ ಶನೈಸ್ತೇನ ಹನ್ಯತೇ .. 3.2..  
ತಥಾ ಚ-  
ಜಾತ-ಮಾತ್ರಂ ನ ಯಃ ಶತ್ರುಂ ವ್ಯಾಧಿಂ ಚ ಪ್ರಶಮಂ ನಯೇತ್ .  
ಮಹಾಬಲೋಽಪಿ ತೇನೈವ ವೃದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ ಹನ್ಯತೇ .. 3.3..

ಅಥಾನೈದ್ಯುಃ ಸ ವಾಯಸ-ರಾಜಃ ಸರ್ವಾನ್ ಸಚಿವಾನ್ ಆಹೂಯ  
 ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ! ಉತ್ಕಟಸ್ತಾವದಸ್ಮಾಕಂ ಶತ್ರುರುದ್ಯಮ-ಸಂಪನ್ನಶ್ಚ ಕಾಲವಿಚ್ಛ  
 ನಿತ್ಯಮೇವ ನಿಶಾಗಮೇ ಸಮೇತ್ಯಾಸ್ಮತ್-ಪಕ್ಷ-ಕದನಂ ಕರೋತಿ . ತತ್ ಕಥಮಸ್ಯ  
 ಪ್ರತಿವಿಘಾತವ್ಯಂ ? ವಯಂ ತಾವದ್ರಾತ್ರೈ ನ ಪಶ್ಯಾಮಃ . ನ ಚ ದಿವಾ ದುರ್ಗಂ  
 ವಿಜಾನೀಮೋ ಯೇನ ಗತ್ವಾ ಪ್ರಹರಾಮಃ . ತದತ್ರ ಕಿಂ ಯುಜ್ಯತೇ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹ-  
 ಯಾನಾಸನ-ಸಂಶ್ರಯ-ದ್ವೈಧೀ-ಭಾವಾನಾಂ ಮಧ್ಯಾತ್ . ಅಥ ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-  
 ಯುಕ್ತಮಭಿಹಿತಂ ದೇವೇನ ಯದೇಷ ಪ್ರಶ್ನಃ ಕೃತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅಪೃಷ್ಟೇನಾಪಿ ವಕ್ತವ್ಯಂ ಸಚಿವೇನಾತ್ರ ಕಿಂಚನ .  
 ಪೃಷ್ಟೇನ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ವಾಚ್ಯಂ ಪಥ್ಯಂ ಮಹೀಪತೇಃ .. 3.4..  
 ಯೋ ನ ಪೃಷ್ಟೋ ಹಿತಂ ಬ್ರೂತೇ ಪರಿಣಾಮೇ ಸುಖಾವಹಂ .  
 ಮಂತ್ರೋ ನ ಪ್ರಿಯ-ವಕ್ತಾ ಚ ಕೇವಲಂ ಸ ರಿಪುಃ ಸ್ಮೃತಂ .. 3.5..  
 ತಸ್ಮಾದೇಕಾಂತಮಾಸಾದ್ಯ ಕಾರ್ಯೋ ಮಂತ್ರೋ ಮಹೀಪತೇ .  
 ಯೇನ ತಸ್ಯ ವಯಂ ಕುರ್ಮೋ ನಿಯಮಂ ಕಾರಣಂ ತಥಾ .. 3.6..  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಬಲೀಯಸಿ ಪ್ರಣಮತಾಂ ಕಾಲೇ ಪ್ರಹರತಾಮಪಿ .  
 ಸಂಪದೋ ನಾವಗಚ್ಛಂತಿ ಪ್ರತೀಪಮಿವ ನಿಮ್ಮಗಾಃ .. 3.7..  
 ಸತ್ಯಾಢ್ಯೋ ಧಾರ್ಮಿಕಶ್ಚಾಯೋರ್ ಭ್ರಾತೃ-ಸಂಘಾತವಾನ್ ಬಲೀ .  
 ಅನೇಕ-ವಿಜಯೀ ಚೈವ ಸಂಧೇಯಃ ಸ ರಿಪುರ್ಭವೇತ್ .. 3.8..  
 ಸಂಧಿಃ ಕಾರ್ಯೋಽಪನಾರ್ಯೇಣ ವಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಾಣ-ಸಂಶಯಂ .  
 ಪ್ರಾಣೈಃ ಸಂರಕ್ಷಿತೈಃ ಸರ್ವಂ ಯತೋ ಭವತಿ ರಕ್ಷಿತಂ .. 3.9..  
 ಅನೇಕ-ಯುದ್ಧ-ವಿಜಯೀ ಸಂಧಾನಂ ಯಸ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ .  
 ತತ್-ಪ್ರಭಾವೇಣ ತಸ್ಯಾಶು ವಶಂ ಗಚ್ಛಂತರಾತಯಃ .. 3.10..  
 ಸಂಧಿಮಿಚ್ಛೇತ್ ಸಮೇನಾಪಿ ಸಂದಿಗ್ಧೋ ವಿಜಯೀ ಯುಧಿ .  
 ನ ಹಿ ಸಾಂಶಯಿಕಂ ಕುರ್ಯಾದಿತುವಾಚ ಭೃಹಸ್ಪತಿಃ .. 3.11..  
 ಸಂದಿಗ್ಧೋ ವಿಜಯೋ ಯುದ್ಧೇ ಜನಾನಾಮಿಹ ಯುದ್ಧ್ಯತಾಂ .  
 ಉಪಾಯ-ತ್ರಿತಯಾದೂರ್ಧ್ವಂ ತಸ್ಮಾದ್ಯುದ್ಧಂ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 3.12..  
 ಅಸಂದಧಾನೋ ಮಾನಾಂಧಃ ಸಮೇನಾಪಿ ಹತೋ ಭೃಶಂ .  
 ಆಮಕುಂಭಮಿವಾಭಿತ್ವಾ ನಾವತಿಷ್ಠೇತ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ .. 3.13..  
 ಸಮಂ ಶಕ್ತಿಮತಾ ಯುದ್ಧಮಶಕ್ತಸ್ಯ ಹಿ ಮೃತ್ಯವೇ .  
 ವೃಷತ್ಕುಂಭಂ ಯಥಾ ಭಿತ್ವಾ ತಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ .. 3.14..  
 ಅನ್ಯಚ್ಛ-  
 ಭೂಮಿರ್ಮಿತ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಾ ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಫಲ-ತ್ರಯಂ .

ನಾಸ್ತೇಕಮಪಿ ಯದೇಷಾಂ ವಿಗ್ರಹಂ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 3.15..

ಖನನ್ ಆಖು-ಬಿಲಂ ಸಿಂಹಃ ಪಾಷಾಣ-ಶಕಲಾಕುಲಂ .

ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ನಖ-ಭಂಗಂ ಹಿ ಫಲಂ ವಾ ಮೂಷಕೋ ಭವೇತ್ .. 3.16..

ತಸ್ಮಾನ್ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಫಲಂ ಯತ್ರ ಪುಷ್ಪಂ ಯುದ್ಧಂ ತು ಕೇವಲಂ .

ನ ಹಿ ತತ್ ಸ್ವಯಮುತ್ತಾದ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನ ಕಥಂಚನ .. 3.17..

ಬಲೀಯಸಾ ಸಮಾಕ್ರಾಂತೋ ವೈತಸೀಂ ವೃತ್ತಿಮಾಶ್ರಯೇತ್ .

ವಾಂಛನ್ನಭ್ರಂಶಿನೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ನ ಭೌಜಂಗೀ ಕದಾಚನ .. 3.18..

ಕುರ್ವನ್ ಹಿ ವೈತಸೀಂ ವೃತ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಹತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ .

ಭುಜಂಗ-ವೃತ್ತಿಮಾಪನ್ನೋ ವಧಮರ್ಹತಿ ಕೇವಲಂ .. 3.19..

ಕೌರ್ಮಂ ಸಂಕೋಚಮಾಸ್ಥಾಯ ಪ್ರಹಾರಾನಪಿ ಮರ್ಷಯೇತ್ .

ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಚ ಮತಿಮಾನ್ ಉತ್ತಿಷ್ಠೇತ್ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪವತ್ .. 3.20..

ಆಗತಂ ವಿಗ್ರಹಂ ವಿದ್ವಾನ್ ಉಪಾಯೈಃ ಪ್ರಶಮಂ ನಯೇತ್ .

ವಿಜಯಸ್ಯ ಹನಿತ್ಯತ್ವಾದ್ಭಸೇನ ನ ಸಂಪತೇತ್ .. 3.21..

ಬಲಿನಾ ಸಹ ಯೋದ್ಧವ್ಯಮಿತಿ ನಾಸ್ತಿ ನಿದರ್ಶನಂ .

ಪ್ರತಿವಾತಂ ನ ಹಿ ಘನಃ ಕದಾಚಿದುಪಸರ್ಪತಿ .. 3.22..

ಶತ್ರುಣಾ ನ ಹಿ ಸಂದಧ್ಯಾತ್ ಸುಶ್ಲಿಷ್ಟೇನಾಪಿ ಸಂಧಿನಾ .

ಸುತಪ್ತಮಪಿ ಪಾನೀಯಂ ಶಮಯತೇವ ಪಾವಕಂ .. 3.23..

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮ-ವಿಹೀನೇನ ನ ಸಂದಧ್ಯಾತ್ ಕಥಂಚನ .

ಸುಗಂಧಿತೋಽಪಸಾಧುತ್ವಾದಚಿರಾದ್ಯಾತಿ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ .. 3.24..

ತಸ್ಮಾತ್ ತೇನ ಯೋದ್ಧವ್ಯಮಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಕ್ರೂರೋ ಉಬ್ಧೋಽಲಸೋಽಸತ್ಯಃ ಪ್ರಮಾದೀ ಭೀರುರಸ್ಥಿರಃ .

ಮೂಢೋ ಯೋಧಾವಮಂತಾ ಚ ಸುಖೋಚ್ಛೇದ್ಯೋ ಭವೇದ್ರಿಪುಃ .. 3.25..

ಅಪರಂ ತೇನ ಪರಾಭೂತಾ ವಯಂ . ತದ್ಯದಿ ಸಂಧಾನ-ಕೀರ್ತನಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಸ್ತದ್ಭೂಯೋಽತಃ

ಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಚತುರ್ಥೋಪಾಯ-ಸಾಧ್ಯೇ ತು ರಿಪೌ ಸಾಂತ್ವಮಪಕ್ರಿಯಾ .

ಸ್ವೇದ್ಯಮಾಮ-ಜ್ವರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕೋಽಮ್ಭಸಾ ಪರಿಷಿಂಚತಿ .. 3.26..

ಸಾಮವಾದಾಃ ಸಕೋಪಸ್ಯ ಶತ್ರೋಃ ಪ್ರತ್ಯುತ ದೀಪಿಕಾಃ .

ಪ್ರತಪ್ತಸ್ಯೇವ ಸಹಸಾ ಸರ್ಪಿಷಸ್ತೋಯ-ಬಿಂದವಃ .. 3.27..

ಪ್ರಮಾಣಾಭ್ಯಧಿಕಸ್ಯಾಪಿ ಮಹತ್-ಸತ್ತ್ವ ಮಧಿಷ್ಠಿತಃ .

ಪದಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸಮಾಧತ್ತೇ ಕೇಸರೀ ಮತ್ತ-ದಂತಿನಃ .. 3.28..

ಉತ್ಸಾಹ-ಶಕ್ತಿ-ಸಂಪನ್ನೋ ಹನ್ಯಾಚ್ಚತ್ರುಂ ಲಘುಗುರುಂ .

ಯಥಾ ಕಂಠೀರವೋ ನಾಗಂ ಭಾರದ್ವಾಜಃ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ .. 3.29..  
 ಮಾಯಯಾ ಶತ್ರವೋ ವಧ್ಯಾ ಅವಧ್ಯಾಃ ಸ್ಯುರ್ಬಲೇನ ಯೇ .  
 ಯಥಾ ಸ್ತ್ರೀ-ರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯ ಹತೋ ಭೀಮೇನ ಕೀಚಕಃ .. 3.30..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಮೃತ್ಯೋರಿವೋಗ್ರ-ದಂಡಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ ಯಾಂತಿ ವಶಂ ದ್ವಿಷಃ .  
 ಸರ್ವಂಸಹಂ ತು ಮನ್ಯಂತೇ ತೃಣಾಯ ರಿಪವಶ್ಚ ತಂ .. 3.31..  
 ನ ಜಾತು ಶಮನಂ ಯಸ್ಯ ತೇಜಸ್ತೇಜಸ್ವಿ-ತೇಜಸಾಂ .  
 ವೃಥಾ ಜಾತೇನ ಕಿಂ ತೇನ ಮಾತುರ್ಯೌವನ-ಹಾರಿಣಾ .. 3.32..  
 ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗೀ ವೈಶೋಣಿತ-ಕುಂಕುಮೈಃ .  
 ಕಾಂತಾಪಿ ಮನಸಃ ಪ್ರೀತಿಂ ನ ಸಾ ಧತ್ತೇ ಮನಸ್ವಿನಾಂ .. 3.33..  
 ರಿಪು-ರಕ್ಷೇನ ಸಂಸಿಕ್ತಾ ತತ್-ಸ್ತ್ರೀ-ನೇತ್ರಾಂಬುಭಿಸ್ತಥಾ .  
 ನ ಭೂಮಿಯಸ್ಯ ಭೂಪಸ್ಯ ಕಾ ಶ್ಲಾಘಾ ತಸ್ಯ ಜೀವಿತೇ .. 3.34..  
 ಬಲೋತ್ಕಟೇನ ದುಷ್ಟೇನ ಮರ್ಯಾದಾ-ರಹಿತೇನ ಚ .  
 ನ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹೌ ನೈವ ವಿನಾ ಯಾನಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ .. 3.35..  
 ದ್ವಿಧಾಕಾರಂ ಭವೇದ್ಯಾನಂ ಭವೇತ್ ಪ್ರಾಣಾರ್ಥ-ರಕ್ಷಣಂ .  
 ಏಕಮನ್ಯಜ್ ಜಿಗೀಷೋಶ್ಚ ಯಾತ್ರಾಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ .. 3.36..  
 ಕಾರ್ತಿಕೇ ವಾಥ ಚೈತ್ರೇ ವಾ ವಿಜಿಗೀಷೋಃ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ .  
 ಯಾನಮುತ್ಕೃಷ್ಟ-ವೀರ್ಯಸ್ಯ ಶತ್ರು-ದೇಶೇ ನ ಚಾನ್ಯದಾ .. 3.37..  
 ಅವಸ್ತುಂದ-ಪ್ರದಾನಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಕಾಲಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ .  
 ವ್ಯಸನೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಶತ್ೋಚ್ಛಿದ್ರಾನ್ವಿತಸ್ಯ ಚ .. 3.38..  
 ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಸುದೃಢಂ ಕೃತ್ವಾ ಶೂರೈಶ್ಚಾತ್ಮೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ .  
 ಪರ-ದೇಶಂ ತತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ ಪ್ರಣಿಧಿ-ವ್ಯಾಪ್ತಮಗ್ರತಃ .. 3.39..  
 ಅಜ್ಞಾತವೀ-ವಧಾಸಾರ-ತೋಯ-ಶಸ್ತ್ರೋ ವ್ರಜೇತ್ ತು ಯಃ .  
 ಪರ-ರಾಷ್ಟ್ರಂ ನ ಭೂಯಃ ಸ ಸ್ವ-ರಾಷ್ಟ್ರಮಧಿಗಚ್ಛತಿ .. 3.40..  
 ತತ್ ತೇ ಯುಕ್ತಂ ಕರ್ತುಮಪಸರಣಂ . ಅನ್ಯಚ್ಛ-  
 ತನ್ ನ ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಭೋ ಕರ್ತುಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಯಾನಮೇವ ಚ .  
 ನ ವಿಗ್ರಹೋ ನ ಸಂಧಾನಂ ಬಲಿನಾ ತೇನ ಪಾಪಿನಾ .. 3.41..  
 ಅಪರಂ ಕಾರಣಾಪೇಕ್ಷಯಾಪಸರಣಂ ಕ್ರಿಯತೇ ಬುದ್ಧಿಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಯದಪಸರತಿ ಮೇಷಃ ಕಾರಣಂ ತತ್ ಪ್ರಹರ್ತುಂ  
 ಮೃಗ-ಪತಿರಪಿ ಕೋಪಾತ್ ಸಂಕುಚತುತ್ಪತಿಷ್ಟುಃ .  
 ಹೃದಯ-ನಿಹಿತ-ಭಾವಾ ಗೂಢ-ಮಂತ್ರ-ಪ್ರಚಾರಾಃ  
 ಕಿಮಪಿ ವಿಗಣಯಂತೋ ಬುದ್ಧಿಮಂತಃ ಸಹಂತೇ .. 3.42..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಬಲವಂತಂ ರಿಪುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇಶ-ತ್ಯಾಗಂ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಇವಾಪ್ನೋತಿ ಪುನರ್ಜೀವನ್ ಸ ಮೇದಿನೀಂ .. 3.43..

ಯುಧ್ಯತೇಹಂಕೃತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ದುರ್ಬಲೋ ಯೋ ಬಲೀಯಸಾ .

ಸ ತಸ್ಯ ವಾಂಛಿತಂ ಕುರ್ಯಾದಾತ್ಮನಶ್ಚ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಂ .. 3.44..

ತದ್ಬಲವತಾಭಿಯುಕ್ತ್ಯಾಪಸರಣ-ಸಮಯೋಸಯಂ ನ ಸಂಧೇರ್ವಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಚ .

ಏವಮನುಜೀವಿ-ಮಂತ್ರೋಪಸರಣಸ್ಯ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಜೀವನಮಾಹ-ಭದ್ರ ! ತ್ವಮಪಾತ್ಮನೋಽಭಿಪ್ರಾಯಂ ವದ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಮಮ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹ-ಯಾನಾನಿ ತ್ರೀಣಪಿ ನ ಪ್ರತಿಭಾಂತಿ .

ವಿಶೇಷತಶ್ಚಾನನಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಕ್ರಃ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯ ಗಜೇಂದ್ರಮಪಿ ಕರ್ಷತಿ .

ಸ ಏವ ಪ್ರಚ್ಯುತಃ ಸ್ಥಾನಾಚ್ಛುನಾಪಿ ಪರಿಭೂಯತೇ .. 3.45..

ತಥಾ-

ಅಭಿಯುಕ್ತೋ ಬಲವತಾ ತಿಷ್ಠನ್ ದುರ್ಗೇ ಪ್ರಯತ್ನವಾನ್ .

ತತ್ರಸ್ಯಃ ಸುಹೃದಾಹ್ವಾನಂ ಕುರ್ವೀತಾತ್ಮ-ವಿಮುಕ್ತಯೇ .. 3.46..

ಯೋ ರಿಪೋರಾಗಮಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಯ-ಸಂತ್ರಸ್ತ-ಮಾನಸಃ .

ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಹಿ ತ್ಯಜೇತ್ ತತ್ರ ನ ತು ಭೂಯೋ ವಿಶೇಚ್ಛ ಸಃ .. 3.47..

ದಂಷ್ಟ್ರಾ-ವಿರಹಿತಃ ಸರ್ಪೋ ಮದ-ಹೀನೋ ಯಥಾ ಗಜಃ .

ಸ್ಥಾನ-ಹೀನಸ್ತಥಾ ರಾಜಾ ಗಮ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವ-ಜಂತುಷು .. 3.48..

ನಿಜ-ಸ್ಥಾನ-ಸ್ಥಿತೋಽಪೇಕಃ ಶತಂ ಯೋದ್ಧಂ ಸಹೇನ್ ನರಃ .

ಶಕ್ತಾನಾಮಪಿ ಶತ್ರುಣಾಂ ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನಂ ನ ಸಂತ್ಯಜೇತ್ .. 3.49..

ತಸ್ಮಾದ್ಧುರ್ಗಂ ದೃಢಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಭಟಾಸಾರ-ಸಂಯುತಂ .

ಪ್ರಾಕಾರ-ಪರಿಖಾ-ಯುಕ್ತಂ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಭಿರಲಂಕೃತಂ .. 3.50..

ತಿಷ್ಠೇನ್ ಮಧ್ಯ-ಗತೋ ನಿತ್ಯಂ ಯುದ್ಧಾಯ ಕೃತ-ನಿಶ್ಚಯಃ . ಜೀವನ್ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ

ರಾಜ್ಯಂ ಮೃತೋ ವಾ ಸ್ವರ್ಗಮೇಷ್ಯತಿ .. 3.51.. (ಯುಗ್ಮಕಂ)

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಬಲಿನಾಪಿ ನ ಬಾಧ್ಯಂತೇ ಲಘವೋಽಪೇಕ-ಸಂಶ್ರಯಾಃ .

ವಿಪಕ್ಷೇಣಾಪಿ ಮರುತಾ ಯಥೈಕ-ಸ್ಥಾನ-ವೀರುಧಾಃ .. 3.52..

ಮಹಾನಪೇಕಜೋ ವೃಕ್ಷಃ ಬಲವಾನ್ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ .

ಪ್ರಸಹ್ಯ ಇವ ವಾತೇನ ಶಕ್ಯೋ ಧರ್ಷಯಿತುಂ ಯತಃ .. 3.53..

ಅಥ ಯೇ ಸಂಹತಾ ವೃಕ್ಷಾ ಸರ್ವತಃ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ .

ತೇ ನ ರೌದ್ರಾನಿಲೇನಾಪಿ ಹನ್ಯಂತೇ ಹೇಕ-ಸಂಶ್ರಯಾತ್ .. 3.54..

ಏವಂ ಮನುಷ್ಯಮಪೇಕಂ ಶೌರ್ಯೇಣಾಪಿ ಸಮನ್ವಿತಂ .

ಶಕ್ಯಂ ದ್ವಿಷಂತೋ ಮನ್ಯಂತೇ ಹಿಂಸಂತಿ ಚ ತತಃ ಪರಂ .. 3.55..

ಏವಂ ಪ್ರಜೀವ-ಮಂತ್ರಃ . ಇದಮಾಸನ-ಸಂಜ್ಞಕಂ .

ಏತತ್ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಚಿರಂಜೀವಿನಂ ಪ್ರಾಹ-ಭದ್ರ ! ತ್ವಮಪಿ ಸ್ವಾಭಿಪ್ರಾಯಂ ವದ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ-ಮಧ್ಯೇ ಮಮ ಸಂಶ್ರಯಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರತಿಭಾತಿ .

ತತ್ ತಸ್ಯಾನುಷ್ಠಾನಂ ಕಾರ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಸಹಾಯಃ ಸಮರ್ಥೋಽಪಿ ತೇಜಸ್ವೀ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ .

ನಿರ್ವಾತೇ ಜ್ವಲಿತೋ ವಹ್ನಿಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ .. 3.56..

ಸಂಗತಿಃ ಶ್ರೇಯಸೀ ಪುಂಸಾಂ ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇ ಚ ವಿಶೇಷತಃ .

ತುಷ್ಯೈರಪಿ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾ ನ ಪ್ರರೋಹಂತಿ ತಂಡುಲಾಃ .. 3.57..

ತದತ್ಯೈವ ಸ್ಥಿತೇನ ತ್ವಯಾ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸಮರ್ಥಃ ಸಮಾಶ್ರಯಣೀಯಃ ಯೋ ವಿಪತ್-

ಪ್ರತಿಕಾರಂ ಕರೋತಿ . ಯದಿ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನ್ಯತ್ರ ಯಾಸ್ಯಸಿ . ತತ್

ಕೋಽಪಿ ತೇ ವಾಜ್-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ ಸಹಾಯತ್ವಂ ನ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ, ಯತಃ-

ವನಾನಿ ದಹತೋ ವಹ್ನೇಃ ಸಖೀ ಭವತಿ ಮಾರುತಃ .

ಸ ಏವ ದೀಪ-ನಾಶಾಯ ಕೃಶೇ ಕಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸೌಹೃದಂ .. 3.58..

ಅಥವಾ ನೈತದೇಕಾಂತಂ ಯದ್ಬಲಿನಮೇಕಂ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್ . ಲಘೂನಾಮಪಿ

ಸಂಶ್ರಯೋ ರಕ್ಷಾಯೈ ಏವ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ, ಯತಃ-

ಸಂಘಾತವಾನ್ ಯಥಾ ವೇಣುರ್ನಿವಿಡೈರ್ವೇಣುಭಿರ್ವೃತಃ .

ನ ಶಕ್ಯೇತ ಸಮುಚ್ಛೇತ್ತುಂ ದುರ್ಬಲೋಽಪಿ ಯಥಾ ನೃಪಃ .. 3.59..

ಯದಿ ಪುನರುತ್ತಮ-ಸಂಶ್ರಯೋ ಭವತಿ ತತ್ ಕಿಮುಚ್ಯತೇ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಹಾಜನಸ್ಯ ಸಂಪರ್ಕಃ ಕಸ್ಯ ನೋನ್ನತಿ-ಕಾರಕಃ .

ಪದ್ಮ-ಪತ್ರ-ಸ್ಥಿತಂ ತೋಯಂ ಧತ್ತೇ ಮುಕ್ತಾ-ಫಲ-ಶ್ರಿಯಂ .. 3.60..

ತದೇವಂ ಸಂಶ್ರಯಂ ವಿನಾ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರತೀಕಾರೋ ಭವತಿ ಇತಿ ಮೇಽಭಿಪ್ರಾಯಃ .

ಏವಂ ಚಿರಂಜೀವಿ-ಮಂತ್ರಃ .

ಅಥೈವಮಭಿಹಿತೇ ಸ ಮೇಘವರ್ಣೋ ರಾಜಾ ಚಿರಂತನಂ ಪಿತೃ-ಸಚಿವಂ

ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಸಕಲ-ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪಾರಂಗತಂ ಸ್ಥಿರಜೀವಿ-ನಾಮಾನಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ

ಪ್ರೋವಾಚ-ತಾತ ! ಯದೇತೇ ಮಯಾ ಪೃಷ್ಟಾಃ ಸಚಿವಾಸ್ತಾವದತ್ರ-ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಪಿ

ತವ ತತ್-ಪರಿಕ್ಷಾರ್ಥಂ, ಯೇನ ತ್ವಂ ಸಕಲಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯದುಚಿತಂ ತನ್ ಮೇ

ಸಮಾದಿಶಸಿ . ತದ್ಯದುಕ್ತಂ ಭವತಿ ತನ್ನಮಾದೇಶ್ಯಂ .

ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ ! ಸರ್ವೈರಪೇತೈರ್ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಶ್ರಯಮುಕ್ತಂ ಸಚಿವೈಃ . ತದುಪಯುಜ್ಯತೇ

ಸ್ವ-ಕಾಲೋಚಿತಂ ಸರ್ವಮೇವ . ಪರಮೇಷ ದ್ವೈಧೀಭಾವಸ್ಯ ಕಾಲಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅವಿಶ್ವಾಸಂ ಸದಾ ತಿಷ್ಠೇತ್ ಸಂಧಿನಾ ವಿಗ್ರಹೇಣ ಚ .

ದ್ವೈಧೀ-ಭಾವಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪಾಪೇ ಶತ್ರು ಬಲೀಯಸಿ .. 3.61..

ತಚ್ಚತ್ರಂ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಾವಿಶ್ವಸ್ತೈರ್ಲೋಭಂ ದರ್ಶಯದ್ಭಿಃ ಸುಖೇನೋಚ್ಚಿದ್ಯತೇ ರಿಪುಃ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉಚ್ಛೇದ್ಯಮಪಿ ವಿದ್ವಾಂಸೋ ವರ್ಧಯಂತರಿಮೇಕದಾ .

ಗುಡೇನ ವರ್ಧಿತಃ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾ ಯತೋ ನಿಃಶೇಷತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 3.62..

ತಥಾ ಚ-

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಶತ್ರುಃ ಕುಮಿತ್ರಸ್ಯ ಪಣ್ಯ-ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿಶೇಷತಃ .

ಯೋ ಭವೇದೇಕ-ಭಾವೋಽತ್ರ ನ ಸ ಜೀವತಿ ಮಾನವಃ .. 3.63..

ಕೃತ್ಯಂ ದೇವ-ದ್ವಿಜಾತೀನಾಮಾತ್ಮನಶ್ಚ ಗುರೋಸ್ತಥಾ .

ಏಕ-ಭಾವೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶೇಷಂ ದ್ವೈಧ-ಸಮಾಶ್ರಿತಂ .. 3.64..

ಏಕೋ ಭಾವಃ ಸದಾ ಶಸ್ತ್ರೋ ಯತೀನಾಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ .

ಶ್ರೀ-ಉಬ್ಧಾನಾಂ ನ ಲೋಕಾನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಮಹೀ-ಭುಜಾಂ .. 3.65..

ತದ್ವೈಧೀಭಾವಂ ಸಂಶ್ರಿತಸ್ಯ ತವ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನೇ ವಾಸೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ, ಲೋಭಾಶ್ರಯಾಚ್ಚ

ಶತ್ರುಮುಚ್ಚಾಟಯಿಷ್ಯಸಿ ಅಪರಂ-ಯದಿ ಕಿಂಚಿಚ್ಚಿದ್ರಂ ತಸ್ಯ ಪಶ್ಯಸಿ, ತದ್ಗತ್ವಾ  
ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯಸಿ .

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ಮಯಾ ಸೋಽವಿದಿತ ಸಂಶ್ರಯಃ . ತತ್ ಕಥಂ ತಸ್ಯ ಭಿದ್ರಂ  
ಜ್ಞಾನ್ಯಾಮಿ ?

ಸ್ಥಿರಜೀವಾಹ-ವತ್ಸ ! ನ ಕೇವಲಂ ಸ್ಥಾನಂ, ಭಿದ್ರಾಣಪಿ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕಟೀಕರಿಷ್ಯಾಮಿ  
ಪ್ರಣಧಿಭಿಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಗಾವೋ ಗಂಧೇನ ಪಶ್ಯಂತಿ ವೇದೈಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ವೈ ದ್ವಿಜಾಃ .

ಚಾರೈ ಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಜಾನಶ್ಚಕ್ಷುರ್ಭ್ಯಾಮಿತರೇ ಜನಾಃ .. 3.66..

ಉಕ್ತಂ ಚಾತ್ರ ವಿಷಯೇ-

ಯಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ನಿಜೇ ಪಕ್ಷೇ ಪರ-ಪಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷತಃ .

ಗುಪ್ತೈಶ್ಚಾರೈರ್ನೃಪೋ ವೇತ್ತಿ ನ ಸ ದುರ್ಗತಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 3.67..

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ, ಕಾನಿ ತೀರ್ಥಾನುಚ್ಯಂತೇ ? ಕತಿ ಸಂಖ್ಯಾನಿ ಚ ? ಕೀದೃಶಾ  
ಗುಪ್ತಚರಾಃ ? ತತ್ ಸರ್ವಂ ನಿವೇದ್ಯತಾಮಿತಿ .

ಸ ಆಹ-ಅತ್ರ ವಿಷಯೇ ಭಗವತಾ ನಾರದೇನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ . ಯಚ್ಚತ್ರ-  
ಪಕ್ಷೇಽಷ್ಟಾದಶ-ತೀರ್ಥಾನಿ, ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇ ಪಂಚದಶ . ತ್ರಿಭಿಃತ್ರಿಭಿರ್ಗುಪ್ತಚರೈಸ್ತಾನಿ

ಜ್ಞೇಯಾನಿ . ತೈರ್ಜ್ಞಾತೈಃ ಸ್ವ-ಪಕ್ಷಃ ಪರ-ಪಕ್ಷಶ್ಚ ವಶ್ಯೋ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ನಾರದೇನ  
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂ ಪ್ರತಿ-

ಕಚ್ಚಿದಷ್ಟದಶಾನೇಷು ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇ ದಶ ಪಂಚ ಚ .

ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರವಿಜ್ಞಾತೈರ್ವೇತ್ಸಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಚಾರಕೈಃ .. 3.68..

ತೀರ್ಥ-ಶಬ್ದೇನಾಯುಕ್ತ-ಕರ್ಮಾಭಿಧೀಯತೇ . ತದ್ಯದಿ ತೇಷಾಂ ಕುಸ್ವಿತಂ ಭವತಿ  
ತತ್ ಸ್ವಾಮಿನೋಽಭಿಘಾತಾಯ, ಯದಿ ಪ್ರಧಾನಂ ಭವತಿ ತದ್ವೃದ್ಧಯೇ ಸ್ಯಾದಿತಿ  
. ತದ್ಯಥಾ-ಮಂತ್ರೀ, ಪುರೋಹಿತಃ, ಸೇನಾಪತಿಃ, ಯುವರಾಜಃ, ದೌವಾರಿಕಃ,  
ಅಂತರ್ವಾಸಿಕಃ, ಪ್ರಶಾಸಕಃ, ಸಮಾಹರ್ತೃ-ಸನ್ನಿಧಾತ್ಯ-ಪ್ರದೇಷ್ಟ್ಯ-ಜ್ಞಾಪಕಾಃ,  
ಸಾಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಃ, ಗಜಾಧ್ಯಕ್ಷಃ, ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷಃ, ದುರ್ಗಪಾಲ-ಕರಪಾಲ-ಸೀಮಾಪಾಲ-  
ಪ್ರೋತ್ಕಟ-ಭೃತ್ಯಾಃ . ಏಷಾಂ ಭೇದೇನ ದ್ರಾಗ್ರಿಪುಃ ಸಾಧ್ಯತೇ . ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇ ಚ ದೇವೀ,  
ಜನನೀ, ಕಂಚುಕೀ, ಮಾಲಿಕಃ, ಶಯ್ಯಾ-ಪಾಲಕಃ, ಸ್ವಶಾಧ್ಯಕ್ಷಃ, ಸಾಂವತ್ಸರಿಕಃ, ಭಿಷಗ್,  
ತಾಂಬೂಲ-ವಾಹಕಃ, ಆಚಾರ್ಯಃ, ಅಂಗ-ರಕ್ಷಕಃ, ಸ್ಥಾನ-ಚಿಂತಕಃ, ಭತ್ತಧರಃ,  
ವಿಲಾಸಿನೀ . ಏಷಾಂ ವೈರ-ದ್ವಾರೇಣ ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇ ವಿಘಾತಃ . ತಥಾ ಚ-

ವೈದ್ಯ-ಸಾಂವತ್ಸರಾಚಾರ್ಯಾಃ ಸ್ವ-ಪಕ್ಷೇಽಧಿಕೃತಾಶ್ಚರಾಃ .

ತಥಾಹಿ-ತುಂಡಿಕೋನ್ಮತ್ತಾಃ ಸರ್ವಂ ಜಾನಂತಿ ಶತ್ರುಷು .. 3.69..

ತಥಾ ಚ-

ಕೃತ್ವಾ ಕೃತ್ಯ-ವಿದಸ್ತೀರ್ಥೇಷ್ಟಂತಃ ಪ್ರಣಿಧಯಃ ಪದಂ .

ವಿದಾಂಕುರ್ವಂತು ಮಹತಸ್ತಲಂ ವಿದ್ವಿಷದಂಭಸಃ .. 3.70..

ಏವಂ ಮಂತ್ರಿ-ವಾಕ್ಯಮಾಕರ್ಣ್ಯಾತ್ರಾಂತರೇ ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ! ಅಥ ಕಿಂ  
ನಿಮಿತ್ತಮೇವಂವಿಧಂ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕಂ ಸದೈವ ವಾಯುಸೋಲೂಕಾನಾಂ ವೈರಂ ?

ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ ! ಕದಾಚಿದ್ಧಂಸ-ಶುಕ-ಕೋಕಿಲ-ಚಾತಕ-ಉಲೂಕ-ಮಯೂರ-ಕಪಾತ-  
ಪಾರಾವತ-ವಿಷ್ಕಿರ-ಪ್ರಭೃತಯಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಪಕ್ಷಿಣಃ ಸಮೇತ್ಯ ಸೋದ್ದೇಗಂ  
ಮಂತ್ರಯಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ . ಅಹೋ ಅಸ್ಮಾಕಂ ತಾವದ್ವೈನತೇಯೋ ರಾಜಾ, ಸ  
ಚ ವಾಸುದೇವ-ಭಕ್ತೋ ನ ಕಾಮಪಿ ಚಿಂತಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಕರೋತಿ . ತತ್ ಕಿಂ ತೇನ  
ವೃಥಾಸ್ವಾಮಿನಾ ? ಯೋ ಲುಬ್ಧಕ-ಪಾಶೈರ್ನಿತ್ಯಂ ನಿಬದ್ಧಮಾನಾನಾಂ ನ ರಕ್ಷಾಂ  
ವಿಧತ್ತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೋ ನ ರಕ್ಷತಿ ವಿತ್ರಸ್ತಾನ್ ಪೀಡ್ಯಮಾನಾನ್ ಪರೈಃ ಸದಾ .

ಜಂತೂನ್ ಪಾರ್ಥಿವ-ರೂಪೇಣ ಸ ಕೃತಾಂತೋ ನ ಸಂಶಯಃ .. 3.71..

ಯದಿ ನ ಸ್ಯಾನ್ ನರಪತಿಃ ಸಮ್ಯಜ್ ನೇತಾಃ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ .

ಅರ್ಕಣಧಾರಾ ಜಲಧೌ ವಿಫಲವೇತೇಹ ನೌರಿವ .. 3.72..

ಷಡ್ ಇಮಾನ್ ಪುರುಷೋ ಜಹ್ಯಾದ್ಭಿನ್ನಾಂ ನಾವಮಿವಾರ್ಣವೇ .

ಅಪ್ರವಕ್ತಾರಮಾಚಾರ್ಯಮನಧೀಯಾನಂ ಋತ್ವಿಜಂ .. 3.73..

ಅರಕ್ಷಿತಾರಂ ರಾಜಾನಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಚಾಪರ್ಯ-ವಾದಿನೀಂ . ಗ್ರಾಮ-ಕಾಮಂ ಚ  
ಗೋಪಾಲಂ ವನ-ಕಾಮಂ ಚ ನಾಪಿತಂ .. 3.74.. (ಯುಗ್ಮಂ)



ತತ್, ಸಂಚಿತ್ಯಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜಾ ವಿಹಂಗಮಾನಾಂ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ . ಅಥ ತೈರ್ಭದ್ರಾಕಾರಮುಲೂಕಮವಲೋಕ್ಯ ಸರ್ವೈರಭಿಹಿತಂ-ಯದೇಷ ಉಲೂಕೋ ರಾಜಾಸ್ಮಾಕಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ, ತದಾನೀಯಂತಾಂ ನೃಪಾಭಿಷೇಕ-ಸಂಬಂಧಿನಃ ಸಂಭಾರಾಃ ಇತಿ .

ಅಥ ಸಾಧಿತೇ ವಿವಿಧ-ತೀರ್ಥೋದಕೇ, ಪ್ರಗುಣೀಕೃತೇಽಷ್ಟೋತ್ತರ-ಶತ-ಮೂಲಿಕಾ-ಸಂಘಾತೇ ಪ್ರದತ್ತೇ ಸಿಂಹಾಸನೇ, ವರ್ತೀತೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ-ಸಮುದ್ರ-ಭೂಧರ-ವಿಚಿತ್ರೇ ಧರಿತ್ರೀ-ಮಂಡಲೇ, ಪ್ರಸ್ತಾರಿತೇ ವ್ಯಾಘ್ರ-ಚರ್ಮಣಿ ಆಪೂರಿತೇಷು ಹೇಮ-ಕುಂಭೇಷು ದೀಪೇಷು ವಾದ್ಯೇಷು ಚ ಸಜ್ಜೀಕೃತೇಷು ದರ್ಪಣಾದಿಷು ಮಾಂಗಲ್ಯ-ವಸ್ತುಷು, ಪರತ್ನು ವಂದಿ-ಮುಖ್ಯೇಷು, ವೇದೋಚ್ಚಾರಣ-ಪರೇಷು ಸಮುದಿತ-ಮುಖೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು, ಗೀತ-ಪರೇ ಯುವತಿ-ಜನೇ, ಆನೀತಾಯಾಮಗ್ರ-ಮಹಿಷ್ಯಾಂ ಕೃಕಾಲಿಕಾಯಾಂ, ಉಲೂಕೋಽಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂ ಯಾವತ್ ಸಿಂಹಾಸನೇ ಉಪವಿಶತಿ ತಾವತ್ ಕುತೋಽಪಿ ವಾಯಸಃ ಸಮಾಯಾತಃ ಸೋಽಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ! ಕಿಮೇಷ ಸಕಲ-ಪಕ್ಷಿ-ಸಮಾಗಮೋ ಮಹೋತ್ಸವಶ್ಚ ? ಅಥ ತೇ ಪಕ್ಷಿಣಸ್ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಿಥಃ ಪ್ರೋಚುಃ . ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಾಯಸಶ್ಚತುರಃ ಶ್ರೂಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನರಾಣಾಂ ನಾಪಿತೋ ಧೂರ್ತಃ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ಚೈವ ವಾಯಸಃ .

ದಂಷ್ಟ್ರಿಣಾಂ ಚ ಶೃಗಾಲಸ್ತು ಶ್ವೇಭಿಕ್ಷುಸ್ತಪಸ್ವಿನಾಂ .. 3.75..

ತದಸ್ಯಾಪಿ ವಚನಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಹುಧಾ ಬಹುಭಿಃ ಸಾರ್ಥಂ ಚಿಂತಿತಾಃ ಸುನಿರೂಪಿತಾಃ .

ಕಥಂಚಿನ್ ನ ವಿಲೀಯಂತೇ ವಿದ್ವದ್ಭಿಶ್ಚಿಂತಿತಾ ನಯಾಃ .. 3.76..

ಅಥ ವಾಯಸಃ ಸಮೇತ್ಯ ತಾನ್ ಆಹ-ಅಹೋ ! ಕಿಂ ಮಹಾಜನ-ಸಮಾಗಮೋಽಯಂ ಪರಮ-ಮಹೋತ್ಸವಶ್ಚ .

ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋಃ ! ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಹಂಗಮಾನಾಂ ರಾಜಾ, ತದಸ್ಯೋಲೂಕಸ್ಯ ವಿಹಂಗ-ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋ ನಿರೂಪಿತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಸಮಸ್ತ-ಪಕ್ಷಿಭಿಃ . ತತ್ತ್ವಮಪಿ ಸ್ವ-ಮತಂ ದೇಹಿ . ಪ್ರಸ್ತಾವೇ ಸಮಾಗತೋಽಸಿ .

ಅಥಾಸೌ ಕಾಕೋ ವಿಹಸ್ಯಾಹ-ಅಹೋ ! ನ ಯುಕ್ತಮೇತತ್ . ಯನ್ ಮಯೂರ-ಹಂಸ-ಕೋಕಿಲ-ಚಕ್ರವಾಕ-ಶುಕ-ಕಾರಂಡವ-ಹಾರೀತ-ಸಾರಸಾದಿಷು ಪಕ್ಷಿ-ಪ್ರಧಾನೇಷು ವಿದ್ಯಮಾನೇಷು ದಿವಾಂಧಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕರಾಲ-ವಕ್ತಸ್ಯಾಭಿಷೇಕಃ ಕ್ರಿಯತೇ . ತತ್ಕೃತನ್ ಮಮ ಮತಂ . ಯತಃ-

ವಕ್ರ-ನಾಸಂ ಸುಜಿಹ್ಮಾಕ್ಷಂ ಕ್ರೂರಮಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಂ .

ಅಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯೇದೃಶಂ ವಕ್ತ್ರಂ ಭವೇತ್ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಕೀದೃಶಂ .. 3.77..

ಸ್ವಭಾವ-ರೌದ್ರಮತ್ಯುಗ್ರಂ ಕ್ರೂರಮಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನಂ .

ಉಲೂಕಂ ನೃಪತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾ ನಃ ಸಿದ್ಧಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 3.78..

ಅಪರಂ ವೈನತೇಯೇ ಸ್ವಾಮಿನಿ ಸ್ಥಿತೇ ಕಿಮೇಷ ದಿವಾಂಧಃ ಕ್ರಿಯತೇ ರಾಜಾ ?  
ತದ್ಯದ್ಯಪಿ ಗುಣವಾನ್ ಭವತಿ, ತಥಾಪೇಕಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವಾಮಿನಿ ಸ್ಥಿತೇ ನಾನೋ ಭೂಪಃ  
ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ .

ಏಕ ಏವ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ತೇಜಸ್ವೀ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಭುವಃ .

ಯುಗಾಂತ ಇವ ಭಾಸ್ವಂತೋ ಬಹವೋಽತ್ರ ವಿಪತ್ತಯೇ .. 3.79..

ತತ್ ತಸ್ಯ ನಾಮ್ನಾಪಿ ಯೂಯಂ ಪರೇಷಾಮಗಮ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಥ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಗುರೂಣಾಂ ನಾಮ-ಮಾತ್ರೇಽಪಿ ಗೃಹೀತೇ ಸ್ವಾಮಿ-ಸಂಭವೇ .

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ಪುರತಃ ಕ್ಷೇಮಂ ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವ ಜಾಯತೇ .. 3.80..

ತಥಾ ಚ-

ವ್ಯಪದೇಶೇನ ಮಹತಾಂ ಸಿದ್ಧಿಃ ಸಂಜಾಯತೇ ಪರಾ .

ಶಶಿನೋ ವ್ಯಪದೇಶೇನ ವಸಂತಿ ಶಶಕಾಃ ಸುಖಂ .. 3.81..

ಪಕ್ಷಿಣ ಊಚುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 1 ಚತುರ್ದಂತ-ನಾಮ-ಮಹಾ-ಗಜ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೇ ಚತುರ್ದಂತೋ ನಾಮ ಮಹಾ-ಗಜೋ ಯೂಥಾಧಿಪಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ  
ಸ್ಮ . ತತ್ರ ಕದಾಚಿನ್ ಮಹತನಾವೃಷ್ಟಿಃ ಸಂಜಾತಾ ಪ್ರಭೂತ-ವರ್ಷಾಣಿ ಯಾವತ್  
. ತಯಾ ತಡಾಗ-ಹ್ರದ-ಪಲ್ಪಲ-ಸರಾಂಸಿ ಶೋಷಮುಪಗತಾನಿ . ಅಥ ತೈಃ ಸಮಸ್ತ-  
ಗಜೈಃ ಸ ಗಜರಾಜಃ ಪ್ರೋಕ್ಷಃ-ದೇವ ! ಪಿಪಾಸಾಕುಲಾ ಗಜ-ಕಲಭಾ ಮೃತ-ಪ್ರಾಯಾ  
ಅಪರೇ ಮೃತಾಶ್ಚ . ತದನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿಜ್ ಜಲಾಶಯೋ ಯತ್ರ ಜಲ-ಪಾನೇನ  
ಸ್ವಸ್ಥತಾಂ ವ್ರಜಂತಿ .

ತತಶ್ಚಿರಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತೇನಾಭಿಹಿತಮಸ್ತಿ ಮಹಾ-ಹ್ರದೋ ವಿವಿಕ್ಲೇ ಪ್ರದೇಶೇ ಸ್ಥಲ-  
ಮಧ್ಯ-ಗತಃ ಪಾತಾಲ-ಗಂಗಾ-ಜಲೇನ ಸದೈವ ಪೂರ್ಣಃ . ತತ್ ತತ್ರ ಗಮ್ಯತಾಂ ಇತಿ

ತಥಾನುಷ್ಠಾಃಇತೇ ಪಂಚರಾತ್ರಮುಪಸರ್ಪದ್ಭಿಃ ಸಮಾಸಾದಿತಸ್ಯೈಃ ಸ ಹ್ರದಃ . ತತ್ರ  
ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಜಲಮವಗಾಹ್ಯಾಸ್ತಮನವೇಲಾಯಾಂ ನಿಷ್ಪಾಂತಾಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಹ್ರದಸ್ಯ  
ಸಮಂತಾಚ್ಚಶಕ-ಬಿಲಾನಿ ಅಸಂಖ್ಯಾನಿ ಸುಕೋಮಲ-ಭೂಮೌ ತಿಷ್ಠಂತಿ . ತಾನಪಿ  
ಸಮಸ್ತೈರಪಿ ತೈರ್ಗಜೈರಿತಸ್ತತೋ ಭ್ರಮದ್ಭಿಃ ಪರಿಭಗ್ನಾನಿ . ಬಹವಃ ಶಶಕಾಃ ಭಗ್ನ-  
ಪಾದ-ಶಿರೋ-ಗ್ರೀವಾ ವಿಹಿತಾಃ . ಕೇಚಿನ್ ಮೃತಾಃ ಕೇಚಿಜ್ ಜೀವ-ಶೇಷಾ ಜಾತಾಃ .

ಅಥ ಗತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಗಜ-ಯೂಥೇ ಶಶಕಾಃ ಸೋದ್ವೇಗಾ ಗಜಪಾದ-ಕ್ಷುಣ್ಣ-  
ಸಮಾವಾಸಾಃ ಕೇಚಿದ್ಭಗ್ನ-ಪಾದಾಃ . ಅನ್ಯೇ ಜರ್ಜರಿತ-ಕಲೇವರಾ ರುಧಿರ-ಪ್ಲುತಾಃ  
. ಅನ್ಯೇ ಹತ-ಶಿಶವೋ ಬಾಷ್ಟ-ಪಿಹಿತ-ಲೋಚನಾಃ ಸಮೇತ್ಯ ಮಿಥೋ ಮಂತ್ರಂ  
ಚಕ್ರುಃ-ಅಹೋ ವಿನಷ್ಟಾ ವಯಂ . ನಿತ್ಯಮೇವೈತದ್ಗಜ-ಯೂಥಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ  
ಯತೋ ನಾನ್ಯತ್ರ ಜಲಮಸ್ತಿ . ತತ್ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಾಲೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಸ್ತೃಶನ್ನಪಿ ಗಜೋ ಹಂತಿ ಜಿಘ್ರನ್ನಪಿ ಭುಜಂಗಮಃ .

ಹಸನ್ನಪಿ ನೃಪೋ ಹಂತಿ ಮಾನಯನ್ನಪಿ ದುರ್ಜನಃ .. 3.82..

ತಚ್ಚಿಂತ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯಃ . ತತ್ತ್ಯಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಗಮ್ಯತಾಂ ದೇಶ-ತ್ಯಾಗೇನ .  
ಕಿಮನ್ಯತ್ ? ಉಕ್ತಂ ಚ ಮನುನಾ ವ್ಯಾಸೇನ ಚ-

ತ್ಯಜೇದೇಕಂ ಕುಲಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಗ್ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಕುಲಂ ತ್ಯಜೇತ್ .

ಗ್ರಾಮಂ ಜನಪದಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಆತ್ಮಾರ್ಥೇ ಪೃಥಿವೀಂ ತ್ಯಜೇತ್ .. 3.83..

ಕ್ಷೇಮ್ಯಾಂ ಶಸ್ಯ-ಪ್ರದಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಪಶು-ವೃದ್ಧಿ-ಕರೀಮಪಿ .

ಪರಿತ್ಯಜೇನ್ ನೃಪೋ ಭೂಮಿಮಾತ್ಮಾರ್ಥಮವಿಚಾರಯನ್ .. 3.84..

ಆಪದರ್ಥೇ ಧನಂ ರಕ್ಷೇದ್ದಾರಾನ್ ರಕ್ಷೇದ್ಧನೈರಪಿ .

ಆತ್ಮಾನಂ ಸತತಂ ರಕ್ಷೇದ್ದಾರೈರಪಿ ಧನೈರಪಿ .. 3.85..

ತತಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋಃ ! ಪಿತೃ-ಪೈತಾಮಹಂ ಸ್ಥಾನಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ ಸಹನಾ ತ್ಯಕ್ತುಂ  
. ತತ್ ಕ್ರಿಯತಾಂ ತೇಷಾಂ ಕೃತೇ ಕಾಚಿದ್ವಿಭೀಷಿಕಾ . ಯತ್ ಕಥಮಪಿ ದೈವಾನ್ ನ  
ಸಮಾಯಾಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನಿರ್ವಿಷೇಣಾಪಿ ಸರ್ಪೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಮಹತೀ ಘಟಾ .

ವಿಷಂ ಭವತು ಮಾ ವಾಸ್ತು ಘಟಾಟೋಪೋ ಭಯಂಕರಃ .. 3.86..

ಅಥಾನ್ಯೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಯದೇವಂ ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಮಹದ್ವಿಭೀಷಿಕಾ-ಸ್ಥಾನಮಸ್ತಿ  
ಯೇನ ನಾಗಮಿಷ್ಯಂತಿ . ಸಾ ಚ ಚತುರ-ದೂತಾಯತ್ತಾ ವಿಭೀಷಿಕಾ . ಯತೋ  
ವಿಜಯದತ್ತೋ ನಾಮಾಸ್ಮತ್-ಸ್ವಾಮೀ ಶಶಕಶ್ಚಂದ್ರ-ಮಂಡಲೇ ನಿವಸತಿ . ತತ್  
ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ ಮಿಥ್ಯಾ-ದೂತೋ ಯೂಥಾಧಿಪ-ಸಕಾಶಂ ಯಚ್ಚಂದ್ರಸ್ತ್ವಾಮತ್ರ  
ಹೃದ ಆಗಚ್ಚಂತಂ ನಿಷೇಧಯತಿ, ಯತೋಽಸ್ಮತ್-ಪರಿಗ್ರಹೋಽಸ್ಯ ಸಮಂತಾದ್ವಸತಿ  
. ಏವಮಭಿಹಿತೇ ಶ್ರದ್ಧೇಯ-ವಚನಾತ್ ಕದಾಪಿ ನಿವರ್ತತೇ . ಅಥಾನ್ಯೇ ಪ್ರೋಚುಃ-  
ಯದೇವಂ ತದಸ್ತಿ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ನಾಮ ಶಶಕಃ . ಸ ಚ ವಚನ-ರಚನಾ-ಚತುರೋ  
ದೂತ-ಕರ್ಮಜ್ಞಃ . ಸ ತತ್ರ ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಮಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಾಕಾರೋ ನಿಃಸ್ಪೃಹೋ ವಾಗ್ಮೀ ನಾನಾ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿಚಕ್ಷಣಃ .

ಪರ-ಚಿತ್ತಾವಗಂತಾ ಚ ರಾಜ್ಞೋ ದೂತಃ ಸ ಇಷ್ಯತೇ .. 3.87..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಯೋ ಮೂರ್ಖಂ ಲೌಲ್ಯ-ಸಂಪನ್ನಂ ರಾಜ-ದ್ವಾರಿಕಮಾಚರೇತ್ .

ಮಿಥ್ಯಾ-ವಾದಂ ವಿಶೇಷೇಣ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ನ ಸಿದ್ಧತಿ .. 3.88..

ತದನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಯದಸ್ಮಾದ್ವ್ಯಸನಾದಾತ್ಮನಾಂ ಸುನಿರ್ಮುಕ್ತಿಃ .

ಅಧಾನ್ಯೇ ಪ್ರೋಚುಃ ಅಹೋ ಯುಕ್ತಮೇತತ್ . ನಾನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯೋಽಸ್ಮಾಕಂ  
ಜೀವಿತಸ್ಯ . ತಥೈವ ಕ್ರಿಯತಾಂ .

ಅಥ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ಗಜ-ಯೂಥಾಧಿಪ-ಸಮೀಪೇ ನಿರೂಪಿತೋ ಗತಶ್ಚ .  
ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಲಂಬಕರ್ಣೋಽಪಿ ಗಜ-ಮಾರ್ಗಮಾನಾದ್ಯಾಗಮ್ಯಂ ಸ್ಥಲಮಾರುಹ್ಯ  
ತಂ ಗಜಮುವಾಚ-ಭೋಃ ಭೋಃ ದುಷ್ಟ-ಗಜ ! ಕಿಮೇವಂ ಲೀಲಯಾ  
ನಿಃಶಂಕಯಾತ್ರ ಚಂದ್ರ-ಹೃದ ಆಗಚ್ಛಸಿ ? ತನ್ ನಾಗಂತವ್ಯಂ ನಿವರ್ತ್ಯತಾಮಿತಿ

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತ-ಮನಾ ಗಜ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಸ್ತ್ವಂ ?

ಸ ಆಹ-ಅಹಂ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ನಾಮ ಶಶಕಶ್ಚಂದ್ರ-ಮಂಡಲೇ ವಸಾಮಿ .  
ಸಾಂಪ್ರತಂ ಭಗವತಾ ಚಂದ್ರಮಸಾ ತವ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪ್ರಹಿತೋ ದೂತಃ . ಜಾನಾತೇವ  
ಭವಾನ್ . ಯಥಾರ್ಥ-ವಾದಿನೋ ದೂತಸ್ಯ ನ ದೋಷಃ ಕರಣೀಯಃ . ದೂತ-  
ಮುಖಾ ಹಿ ರಾಜಾನಃ ಸರ್ವ ಏವ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಉದ್ಯತೇಷ್ಟಪಿ ಶಸ್ತ್ರೇಷು ಬಂಧು-ವರ್ಗ-ವಧೇಷ್ಟಪಿ .

ಪುರುಷಾಣಪಿ ಜಲ್ಪಂತೋ ವಧ್ಯಾ ದೂತಾ ನ ಭೂಭುಜಾ .. 3.89..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಶಶಕ ! ತತ್ ಕಥಯ ಭಗವತಶ್ಚಂದ್ರಮಸಃ ಸಂದೇಶಂ .  
ಯೇನ ಸತ್ವರಂ ಕ್ರಿಯತೇ .

ಸ ಆಹ-ಭವತಾತೀತ-ದಿವಸೇ ಯೂಥೇನ ಸಹಾಗಚ್ಛತಾ ಪ್ರಭೂತಾಃ ಶಶಕಾ  
ನಿಪಾತಿತಾಃ . ತತ್ ಕಿಂ ನ ವೇತ್ತಿ ಭವಾನ್ . ಯನ್ ಮಮ ಪರಿಗ್ರಹೋಽಯಂ .  
ತದ್ಯದಿ ಜೀವಿತೇನ ತೇ ಪ್ರಯೋಜನಂ ತದಾ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಯೋಜನೇನಾಪತ್ರ ಹೃದೇ  
ನಾಗಂತವ್ಯಮಿತಿ ಸಂದೇಶಃ .

ಗಜ ಆಹ-ಅಥ ಕ್ವ ವರ್ತತೇ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಾಮೀ ಚಂದ್ರಃ .

ಸ ಆಹ-ಅತ್ರ ಹೃದೇ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಶಶಕಾನಾಂ ಭವದ್ಯೂಥ-ಮಥಿತಾನಾಂ ಹತ-  
ಶೇಷಾಣಾಂ ಸಮಾಶ್ವಾಸನಾಯ ಸಮಾಯಾತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಅಹಂ ಪುನಸ್ತವಾಂತಿಕಂ  
ಪ್ರೇಷಿತಃ .

ಗಜ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತದ್ಧರ್ಶಯ ಮೇ ತಂ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಯೇನ ಪ್ರಣಮ್ಯಾನ್ಯತ್ರ  
ಗಚ್ಛಾಮಿ .

ಶಶಕ ಆಹ-ಆಗಚ್ಛ ಮಯಾ ಸಹೈಕಕೀ ಯೇನ ದರ್ಶಯಾಮಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಶಶಕೋ ನಿಶಾ-ಸಮಯೇ ತಂ ಹೃದ-ತೀರೇ ನೀತ್ವಾ ಜಲ-ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ  
ಚಂದ್ರ-ಬಿಂಬಮದರ್ಶಯತ್ . ಆಹ ಚ-ಭೋಃ ಏಷ ನಃ ಸ್ವಾಮೀ ಜಲ-ಮಧ್ಯೇ

ಸಮಾಧಿಸ್ಥಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ತನ್-ನಿಭೃತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ವ್ರಜೇತಿ . ನೋ ಚೇತ್, ಸಮಾಧಿ-ಭಂಗ-  
ಭಯಾದ್ಭೂಯೋಽಪಿ ಪ್ರಭೂತಂ ಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ .

ಅಥ ಗಜೋಽಪಿ ತ್ರಸ್ತ-ಮನಾಸ್ತಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಪುನರ್ಗಮನಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಶಶಕಶ್ಚ  
ತದ್ಧಿನಾದಾರಭ್ಯ ಸಪರಿವಾರಾಃ ಸುಖೇನ ಸ್ವೇಷು ಸ್ಥಾನೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಸ್ಮ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ ವ್ಯಪದೇಶೇನ ಮಹತಾಮಿತಿ . ಅಪಿ ಚ-  
ಕ್ಷುದ್ರಮಲಸಂ ಕಾಪುರುಷಂ ವ್ಯಸನಿನಮಕೃತಜ್ಞಂ ಜೀವಿತ-ಕಾಮಃ .

ಪೃಷ್ಠ-ಪ್ರಲಪನ-ಶೀಲಂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇ ನಾಭಿಯೋಜಯೇತ್ .. 3.90..

ತಥಾ ಚ-

ಕ್ಷುದ್ರಮರ್ಥಪತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ್ಯಾಯಾನ್ವೇಷಣ-ತತ್-ಪರೌ .

ಉಭಾವಪಿ ಕ್ಷಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಪುರಾ ಶಶಕ-ಪಿಂಜಲೌ .. 3.91..

ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-

## ಕಥಾ 2 ಶಶ-ಕಪಿಂಜಲ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವ್ಯಕ್ತೇ ಪುರಾಹಮವಸಂ . ತತ್ರಾಧಸ್ತಾತ್ ಕೋಟರೇ ಕಪಿಂಜಲೋ ನಾಮ  
ಚಟಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಅಥ ಸದೈವಾಸ್ತಮನವೇಲಾಯಾಮಾಗತಯೋರ್ಧ್ವಯೋರನೇಕ-  
ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಯಾ ದೇವರ್ಷಿ-ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ-ರಾಜರ್ಷಿ-ಪುರಾಣ-ಚರಿತ-ಕೀರ್ತನೇನ

ಚ ಪರ್ಯಟನ-ದೃಷ್ಟಾನೇಕ-ಕೌತೂಹಲ-ಪ್ರಕಥನೇನ ಚ ಪರಮ-ಸುಖಮನುಭವತೋಃ

ಕಾಲೋ ವ್ರಜತಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಕಪಿಂಜಲಃ ಪ್ರಾಣ-ಯಾತ್ರಾರ್ಥಮನ್ಯೈಶ್ಚಟಕೈಃ

ಸಹಾನ್ಯಂ ಪಕ್ಷ-ಶಾಲಿ-ಪ್ರಾಣಂ ದೇಶಂ ಗತಃ . ತತೋ ಯಾವನ್ ನಿಶಾ-ಸಮಯೇಽಪಿ

ನಾಯಾತಸ್ತಾವದಹಂ ಸೋದ್ವೇಗ-ಮನಾಸ್ತದ್ವಿಪ್ರಯೋಗ-ದುಃಖಿತಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-

ಅಹೋ ಕಿಮದ್ಯ ಕಪಿಂಜಲೋ ನಾಯಾತಃ . ಕಿಂ ಕೇನಾಪಿ ಪಾಶೇನ ಬದ್ಧಃ ? ಆಹೋ

ಸ್ವಿತ್ ಕೇನಾಪಿ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ ? ಸರ್ವಥಾ ಯದಿ ಕುಶಲೋ ಭವತಿ, ಯನ್ ಮಾಂ

ವಿನಾ ನ ತಿಷ್ಠತಿ .

ಏವಂ ಮೇ ಚಿಂತಯತೋ ಬಹೂನನ್ಯಾನಿ ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತಾನಿ . ತತಶ್ಚ ತತ್ರ ಕೋಟರೇ

ಕದಾಚಿಚ್ಛೇಘ್ರಗೋ ನಾಮ ಶಶಕೋಽಸ್ತಮನವೇಲಾಯಾಮಾಗತ್ಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ .

ಮಯಾಪಿ ಕಪಿಂಜಲ-ನಿರಾಶತ್ವೇನ ನ ನಿವಾರಿತಃ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಕಪಿಂಜಲಃ

ಶಾಲಿ-ಭಕ್ಷಣಾದತೀವ ಪೀವರ-ತನುಃ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪತ್ಯೈವ

ಸಮಾಯಾತಃ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ನ ತಾದೃಗ್ನಾಯತೇ ಸೌಖ್ಯಮಪಿ ಸ್ವರ್ಗೇ ಶರೀರಿಣಾಂ .

ದಾರಿದ್ರ್ಯೇಽಪಿ ಹಿ ಯಾದೃಕ್ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ವ-ದೇಶೇ ಸ್ವ-ಪುರೇ ಗೃಹೇ .. 3.92..

ಅಧಾಸೌ ಕೋಟರಾಂತರ್ಗತಂ ಶಶಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಕ್ಷೇಪಮಾಹ-ಭೋಃ ಶಶಕ ! ನ ತ್ವಯಾ ಸುಂದರಂ ಕೃತಂ, ಯನ್ ಮಮಾವಸಥ-ಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಸಿ . ತಚ್ಚೇಘ್ರಂ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯತಾಂ .

ಶಶಕ ಆಹ-ನ ತವೇದಂ ಗೃಹಂ, ಕಿಂತು ಮಮೈವ . ತತ್ ಕಿಂ ಮಿಥ್ಯಾ ಪರುಷಾಣಿ ಜಲ್ಪಸಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವಾಪೀ-ಕೂಪ-ತಡಾಗಾನಾಂ ದೇವಾಲಯ-ಕುಜನ್ಮನಾಂ .

ಉತ್ಸರ್ಗಾತ್ ಪರತಃ ಸ್ವಾಮ್ಯಮಪಿ ಕರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ .. 3.93..

ತಥಾ ಚ-

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಯಸ್ಯ ಯದ್ಭುಕ್ತಂ ಕ್ಷೇತ್ರಾದ್ಯಂ ದಶ ವತ್ಸರಾನ್ .

ತತ್ರ ಭುಕ್ತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸ್ಯಾದ್ವ ಸಾಕ್ಷೀ ನಾಕ್ಷರಾಣಿ ವಾ .. 3.94..

ಮಾನುಷಾಣಾಮಯಂ ನ್ಯಾಯೋ ಮುನಿಭಿಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ .

ತಿರಶ್ಚಾಂ ಚ ವಿಹಂಗಾನಾಂ ಯಾವದೇವ ಸಮಾಶ್ರಯಃ .. 3.95..

ತನ್ ಮಮೈತದ್ಗೃಹಂ, ನ ತವೇತಿ .

ಕಪಿಂಜಲ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಯದಿ ಸ್ಮೃತಿಂ ಪ್ರಮಾಣೇಕರೋಷಿ, ತದಾಗಚ್ಛ ಮಯಾ ಸಹ ಯೇನ ಸ್ಮೃತಿ-ಪಾರಕಂ ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಯಸ್ಯ ದದಾತಿ ಸ ಗೃಹ್ಣಾತು .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಮಯಾಪಿ ಚಿಂತಿತಂ-ಕಿಮತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ ? ಮಯಾ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯೋಽಯಂ ನ್ಯಾಯಃ . ತತಃ ಕೌತುಕಾದಹಮಪಿ ತಾವನುಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದಂಷ್ಟೋ ನಾಮಾರಣ್ಯ-ಮಾರ್ಜಾರಸ್ತಯೋರ್ವಿವಾದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾರ್ಗಾಸನ್ನಂ ನದೀ-ತಟಮಾಸಾದ್ಯ ಕೃತ-ಕುಶೋಪಗ್ರಹೋ ನಿಮೀಲಿತ-ನಯನ ಊರ್ಧ್ವ-ಬಾಹುರರ್ಧ-ಪಾದ-ಸ್ಪೃಷ್ಟ-ಭೂಮಿಃ ಶ್ರೀ-ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖ ಇಮಾಂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶನಾಮಕರೋತ್-

ಅಹೋ ! ಅಸಾರೋಽಯಂ ಸಂಸಾರಃ . ಕ್ಷಣ-ಭಂಗುರಾಃ ಪ್ರಾಣಾಃ . ಸ್ವಪ್ನ-ಸದೃಶಃ ಪ್ರಿಯ-ಸಮಾಗಮಃ . ಇಂದ್ರ-ಜಾಲವತ್ ಕುಟುಂಬ-ಪರಿಗ್ರಹೋಽಯಂ . ತದ್ಧರ್ಮಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ನಾನ್ಯಾ ಗತಿರಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅನಿತ್ಯಾನಿ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಭವೋ ನೈವ ಶಾಶ್ವತಃ .

ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮ-ಸಂಗ್ರಹಃ .. 3.96..

ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮ-ವಿಹೀನಾನಿ ದಿನಾನಾಯಾಂತಿ ಯಾಂತಿ ಚ .

ಸ ಲೋಹಕಾರ-ಭಸ್ಮೈವ ಶ್ವಸನ್ನಪಿ ನ ಜೀವತಿ .. 3.97..

ನಾಚ್ಛಾದಯತಿ ಕೌಪೀನಂ ನ ದಂಶ-ಮಶಕಾಪಹಂ .

ಶುನಃ-ಪುಚ್ಛಮಿವ ವ್ಯರ್ಥಂ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಧರ್ಮ-ವರ್ಜಿತಂ .. 3.98..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಪುಲಾಕಾ ಇವ ಧಾನ್ಯೇಷು ಪೂತಿಕಾ ಇವ್ವಕ್ಷಿಷು .

ಮಶಕಾ ಇವ ಮರ್ತ್ಯೇಷು ಯೇಷಾಂ ಧರ್ಮೋ ನ ಕಾರಣಂ .. 3.99..  
ಶ್ರೇಯಃ ಪುಷ್ಪ-ಫಲಂ ವೃಕ್ಷಾದ್ಧಧ್ನಃ ಶ್ರೇಯೋ ಘೃತಂ ಸ್ತೃತಂ .  
ಶ್ರೇಯಸ್ಸೈಲಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಕಾಚ್ಛೇಯಾನ್ ಧರ್ಮಸ್ತು ಮಾನುಷಾತ್ .. 3.100..  
ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೂತ್ರ-ಪುರೀಷಾರ್ಥಮಾಹಾರಾಯ ಚ ಕೇವಲಂ .  
ಧರ್ಮ-ಹೀನಾಃ ಪರಾರ್ಥಾಯ ಪುರುಷಾಃ ಪಶವೋ ಯಥಾ .. 3.101..  
ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಸರ್ವೇಷು ಕೃತ್ಯೇಷು ಶಂಸಂತಿ ನಯ-ಪಂಡಿತಾಃ .  
ಬಹ್ವಂತರಾಯ-ಯುಕ್ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ವರಿತಾ ಗತಿಃ .. 3.102..  
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಕಥ್ಯತೇ ಧರ್ಮೋ ಜನಾಃ ಕಿಂ ವಿಸ್ತರೇಣ ವಃ .  
ಪರೋಪಕಾರಃ ಪುಣ್ಯಾಯ ಪಾಪಾಯ ಪರ-ಪೀಡನಂ .. 3.103..  
ಶ್ರೂಯತಾಂ ಧರ್ಮ-ಸರ್ವಸ್ವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೈವಾವಧಾಯತಾಂ .  
ಆತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಕೂಲಾನಿ ಪರೇಷಾಂ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 3.104..  
ಅಥ ತಸ್ಯ ತಾಂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶನಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಶಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಭೋಃ ಕಪಿಂಜಲ  
! ಏಷ ನದೀ-ತೀರೇ ತವಸ್ವೀ ಧರ್ಮ-ವಾದೀ ತಿಷ್ಠತಿ . ತದೇನಂ ಪೃಚ್ಛಾವಃ .  
ಕಪಿಂಜಲ ಆಹ-ನನು ಸ್ವಭಾವತೋಽಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಶತ್ರು-ಭೂತಃ . ತದ್ಗೂರೇ  
ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪೃಚ್ಛಾವಃ . ಕದಾಚಿದಸ್ಯ ವ್ರತ-ವೈಕಲ್ಯಂ ಸಂಪದ್ಯೇತ . ತತೋ ದೂರಸ್ಥೋ  
ತಾವೂಚತುಃ ಭೋಃಸ್ತಪಸ್ವಿನ್ ! ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕ ! ಅವಯೋರ್ವಿವಾದೋ  
ವರ್ತತೇ . ತದ್ಧರ್ಮ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ದ್ವಾರೇಣಾಸ್ಮಾಕಂ ನಿರ್ಣಯಂ ಕುರು . ಯೋ  
ಹೀನವಾದೀ ಸ ತೇ ಭಕ್ಷ್ಯ ಇತಿ .  
ಸ ಆಹ-ಭದ್ರಾ ! ಮಾ ಮೈವಂ ವದತಂ . ನಿವೃತ್ತೋಽಹಂ ನರಕ-ಮಾರ್ಗಾಧ್ಧಿಂಸಾ-  
ಕರ್ಮಣಃ . ಅಹಿಂಸೈವ ಧರ್ಮ-ಮಾರ್ಗಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅಹಿಂಸಾ-ಪೂರ್ವಕೋ ಧರ್ಮೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ-ಹಿತೇ ರತಃ .  
ಯೂಕಾ-ಮತ್-ಕುಣ-ದಂಶಾದೀಂಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ತಾನಪಿ ರಕ್ಷಯೇತ್ .. 3.105..  
ಹಿಂಸಕಾನಪಿ ಭೂತಾನಿ ಯೋ ಹಿಂಸತಿ ಸ ನಿರ್ಘೃಣಃ .  
ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಘೋರಂ ಕಿಂ ಪುನರ್ಯಃ ಶುಭಾನಿ ಚ .. 3.106..  
ಏತೇಽಪಿ ಯೇ ಯಾಜ್ಞಿಕಾ ಯಜ್ಞ-ಕರ್ಮಣಿ ಪಶೂನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯಂತಿ, ತೇ  
ಮೂರ್ಖಾಃ . ಪರಮಾರ್ಥಂ ಶ್ರುತೇರ್ನ ಜಾನಂತಿ . ತತ್ರ ಕಿಲೈತದುಕ್ತಮಜಯೈಷ್ಟವ್ಯಂ  
. ಅಜಾ ವ್ರೀಹಯಸ್ತಾವತ್ ಸಪ್ತ-ವಾರ್ಷಿಕಾಃ ಕಥ್ಯಂತೇ ನ ಪುನಃ ಪಶು-ವಿಶೇಷಃ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಪಶೂನ್ ಹತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ರುಧಿರ-ಕರ್ದಮಂ .  
ಯದೇವಂ ಗಮ್ಯತೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ನರಕಂ ಕೇನ ಗಮ್ಯತೇ .. 3.107..

ತನ್ ನಾಹಂ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ಪರಂ ಜಯ-ಪರಾಜಯ-ನಿರ್ಣಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .  
 ಕಿಂತ್ವಹಂ ವೃದ್ಧೋ ದೂರಾನ್ ನ ಯಥಾವಚ್ಛ್ಯಣೋಮಿ . ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಮ  
 ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನೋ ಭೂತ್ವಾ ಮಮಾಗ್ರೇ ನ್ಯಾಯಂ ವದತಂ, ಯೇನ ವಿಜ್ಞಾಯ,  
 ವಿವಾದ-ಪರಮಾರ್ಥಂ ವಚೋ ವದತೋ ಮೇ ಪರ-ಲೋಕ-ಬಾಧಾ ನ ಭವತಿ .  
 ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮಾನಾದ್ವಾ ಯದಿ ವಾ ಲೋಭಾತ್ ಕ್ರೋಧಾದ್ವಾ ಯದಿ ವಾ ಭಯಾತ್ .

ಯೋ ನ್ಯಾಯಮನ್ಯಥಾ ಬ್ರೂತೇ ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ನರಃ .. 3.108..

ಪಂಚ ಪಶ್ಚನ್ಯತೇ ಹಂತಿ ದಶ ಹಂತಿ ಗವಾನ್ಯತೇ .

ಶತಂ ಕನ್ಯಾನ್ಯತೇ ಹಂತಿ ಸಹಸ್ರಂ ಪುರುಷಾನ್ಯತೇ .. 3.109..

ಉಪವಿಷ್ಟಃ ಸಭಾ-ಮಧ್ಯೇ ಯೋ ನ ವಕ್ತಿ ಸ್ಪುಟಂ ವಚಃ .

ತಸ್ಮಾದ್ಧೂರೇಣ ಸ ತ್ಯಾಜ್ಯೋ ನ ಯೋ ವಾ ಕೀರ್ತಯೇದೃತಂ .. 3.110..

ತಸ್ಮಾದ್ವಿಶ್ವಶ್ಚೈವ ಮಮ ಕರ್ಣೋಪಾಂತಿಕೇ ಸ್ಪುಟಂ ನಿವೇದಯತಂ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ,  
 ತೇನ ಕ್ಷುದ್ರೇಣ ತಥಾ ತೌ ಪೂರ್ಣಂ ವಿಶ್ವಾಸಿತೌ ಯಥಾ ತಸ್ಮೋತ್ಸಂಗ-ವರ್ತಿನೌ  
 ಜಾತೌ . ತತಶ್ಚ ತೇನಾಪಿ ಸಮ-ಕಾಲಮೇವೈಕಃ ಪಾದಾಂತೇನಾಕ್ರಾಂತೋಽನ್ಯೋ  
 ದಂಷ್ಟಾಕ್ರಕಚೇನ ಚ ತತೋ ಗತ-ಪ್ರಾಣೌ ಭಕ್ಷಿತಾವಿತಿ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-  
 ಕ್ಷುದ್ರಮರ್ಥ-ಪತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ (91) ಇತಿ .

ಭವಂತೋಽಪೇನಂ ದಿವಾಂಧಂ ಕ್ಷುದ್ರಮರ್ಥ-ಪತಿಮಾಸಾದ್ಯ ರಾತ್ಯಂಧಾಃ ಸಂತಃ  
 ಶಶಕ-ಪಿಂಜಲ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಯಾಸ್ಯಂತಿ . ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯದುಚಿತಂ ತದ್ವಿಧೇಯಂ  
 . ಅಥ ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಸಾಧ್ಯನೇನಾಭಿಹಿತಮಿತುಕ್ತಾ ಭೂಯೋಽಪಿ  
 ಪಾರ್ಥಿವಾಧಂ ಸಮೇತ್ಯ ಮಂತ್ರಯಿಷ್ಯಾಮಹೇ ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಕ್ಷಿಣೋ  
 ಯಥಾಭಿಮತಂ ಜಗ್ಮುಃ . ಕೇವಲಮವಶಿಷ್ಟೋ ಭದ್ರಾಸನೋಪವಿಷ್ಟೋಽಭಿಷೇಕಾಭಿಮುಖೋ  
 ದಿವಾಂಧಃ ಕೃಕಾಲಿಕಯಾ ಸಹಾಸ್ತೇ . ಆಹ ಚ-ಕಃ ಕೋಽತ್ರ ಭೋಃ ! ಕಿಮದ್ಯಾಪಿ ನ  
 ಕ್ರಿಯತೇ ಮಮಾಭಿಷೇಕಃ ?

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃಕಾಲಿಕಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭದ್ರ ! ಕುತೋಽಯಂ ವಿಘ್ನಸ್ತೇ ಕಾಕೇನ  
 ? ಗತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಪಿ ವಿಹಗಾ ಯಥೇಷ್ಟಿತಾಸು ದಿಕ್ಷು ಕೇವಲಮೇಕೋಽಯಂ  
 ವಾಯುಸೋಽವಶಿಷ್ಟಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಕೇನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ . ತತ್ ತ್ವರಿತಮುತ್ತಿಷ್ಯ ಯೇನ  
 ತ್ವಾಂ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಪ್ರಾಪಯಾಮಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸವಿಷಾದಮುಲೂಕೋ ವಾಯುಸಮಾಹ-ಭೋ ಭೋ ದುಷ್ಟಾತ್ಮನ್ !

ಕಿಂ ಮಯಾ ತೇಽಪಕೃತಂ ಯದ್ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕೋ ಮೇ ವಿಘ್ನಿತಃ ? ತದದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ  
 ಸಾನ್ವಯಮಾವಯೋರ್ವೈರಂ ಸಂಜಾತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ರೋಹತೇ ಸಾಯಕೈರ್ವಿದ್ಧಂ ಛಿನ್ನಂ ರೋಹತಿ ಚಾಸಿನಾ .

ವಚೋ ದುರುಕ್ತಂ ಬೀಭತ್ಸಂ ನ ಪ್ರರೋಹತಿ ವಾಕ್-ಕ್ಷತಂ .. 3.111..



ಇತೇವಮಭಿಧಾಯ ಕೃಕಾಲಿಕಯಾ ಸಹ ಸ್ವಾಶ್ರಮಂ ಗತಃ . ಅಥ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲೋ  
ವಾಯಸೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ! ಅಕಾರಣಂ ವೈರಮಾಸಾದಿತಂ ಮಯಾ .  
ಕಿಮಿದಂ ವ್ಯಾಹೃತಂ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಅದೇಶ-ಕಾಲಜ್ಞಮನಾಯತಿ-ಕ್ಷಮಂ  
ಯದಪ್ರಿಯಂ ಲಾಘವ-ಕಾರಿ ಚಾತ್ಮನಃ .  
ಯೋಽತ್ರಾಬ್ರವೀತ್ ಕಾರಣ-ವರ್ಜಿತಂ ವಚೋ  
ನ ತದ್ವಚಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಷಮೇವ ತದ್ಭವೇತ್ .. 3.112..  
ಬಲೋಪಪನ್ನೋಽಪಿ ಹಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ನರಃ  
ಪರೇ ನಯೇನ್ ನ ಸ್ವಯಮೇವ ವೈರಿತಾಂ .  
ಭಿಷಜ್ಮಮಾಸ್ತೀತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಭಕ್ಷಯೇದ್  
ಅಕಾರಣಾತ್ ಕೋ ಹಿ ವಿಚಕ್ಷಣೋ ವಿಷಂ .. 3.113..  
ಪರಿವಾದಃ ಪರಿಷದಿ ನ ಕಥಂಚಿತ್ ಪಂಡಿತೇನ ವಕ್ತವ್ಯಃ .  
ಸತ್ಯಮಪಿ ತನ್ ನ ವಾಚ್ಯಂ ಯದುಕ್ತಮಸುಖಾವಹಂ ಭವತಿ .. 3.114..  
ಸುಹೃದ್ಭಿರಾಪ್ತೈರಸಕೃದ್ವಿಚಾರಿತಂ  
ಸ್ವಯಂ ಹಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಪ್ರವಿಚಾರಿತಾಶ್ರಯಂ .  
ಕರೋತಿ ಕಾರ್ಯಂ ಖಲು ಯಃ ಸ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್  
ಸ ಏವ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಯಶಸಾಂ ಚ ಭಾಜನಂ .. 3.115..  
ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಕಾಕೋಽಪಿ ಪ್ರಯಾತಃ . ತದಾ-ಪ್ರಭೃತಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಹ ಕೌಶಿಕಾನಾಮನ್ವಯಾ-  
ಗತಂ ವೈರಮಸ್ತಿ .  
ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ! ಏವಂ ಗತೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಕಿಂ ಕ್ರಿಯತೇ ?  
ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ ! ಏವಂ ಗತೇಽಪಿ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಾದಪರಃ ಸ್ಥೂಲೋಽಭಿಪ್ರಾಯೋಽಸ್ತಿ  
. ತಮಂಗೀಕೃತ್ಯ ಸ್ವಯಮೇವಾಹಂ ತದ್ವಿಜಯಾಯ ಯಾನ್ಯಾಮಿ . ರಿಪೂನ್  
ವಂಚಯಿತ್ವಾ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಬಹು-ಬುದ್ಧಿ-ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ ಸುವಿಜ್ಞಾನಾ ಬಲೋತ್ಕಟಾನ್ .  
ಶಕ್ತಾ ವಂಚಯಿತುಂ ಧೂರ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಛಾಗಲದಿವ .. 3.116..  
ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 3 ಮಿತ್ರ-ಶರ್ಮ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಮಿತ್ರಶರ್ಮಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕೃತಾಗ್ನಿಹೋತ್ರ-ಪರಿಗ್ರಹಃ  
ಪ್ರತಿಸಂತಿ ಸ್ಮ . ತೇನ ಕದಾಚಿನ್ ಮಾಘ-ಮಾಸೇ ಸೌಮ್ಯಾನಿಲೇ ಪ್ರವಾತಿ,

ಮೇಘಾಚ್ಛಾದಿತೇ ಗಗನೇ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಪ್ರವರ್ಷತಿ ಪರ್ಜನೈಃ, ಪಶು-  
ಪ್ರಾರ್ಥನಾರ್ಥಂ ಕಿಂಚಿದ್ಭ್ರಾಮಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ, ಕಶ್ಚಿದ್ಭ್ರಜಮಾನೋ ಯಾಚಿತಃ-ಭೋ  
ಯಜಮಾನ ! ಆಗಾಮಿನ್ಯಾಮಮಾವಾಸ್ಯಾಯಾಮಹಂ ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಜ್ಞಂ .  
ತದ್ಧೇಹಿ ಮೇ ಪಶುಮೇಕಂ .

ಅಥ ತೇನ ಯಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಃ ಪೀವರ-ತನುಃ ಪಶುಃ ಪ್ರದತ್ತಃ . ಸೋಽಪಿ  
ತಂ ಸಮರ್ಥಮಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಗಚ್ಛಂತಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಸ್ಕಂಧೇ ಕೃತ್ವಾ ಸತ್ತರಂ ಸ್ವ-  
ಪುರಾಭಿಮುಖಃ ಪ್ರತಸ್ತೇ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ಗಚ್ಛತೋ ಮಾರ್ಗೇ ತ್ರಯೋ ಧೂರ್ತಾಃ ಕ್ಷುತ್-ಕ್ಷಾಮ-ಕಂಠಾಃ ಸಮ್ಮುಖಾ  
ಬಭೂವುಃ . ತೈಶ್ಚ ತಾದೃಶಂ ಪೀವರ-ತನುಂ ಸ್ಕಂಧ ಆರೂಢಮಾಲೋಕ್ಯ,  
ಮಿಥೋಽಭಿಹಿತಂ-ಅಹೋ ! ಅಸ್ಯ ಪಶೋರ್ಭಕ್ಷಣಾದದ್ಯತನೀಯೋ ಹಿಮ-  
ಪಾತೋ ವ್ಯರ್ಥತಾಂ ನೀಯತೇ . ತದೇನಂ ವಂಚಯಿತ್ವಾ ಪಶುಮಾದಾಯ ಶೀತ-  
ತ್ರಾಣಂ ಕುರ್ಮಃ .

ಅಥ ತೇಷಾಮೇಕತಮೋ ವೇಶ-ಪರಿವರ್ತನಂ ವಿಧಾಯ ಸಮ್ಮುಖೋ  
ಭೂತ್ವಾಪಮಾರ್ಗೇಣ ತಮಾಹಿತಾಗ್ನಿಮೂಚೇ-ಭೋ ಭೋಃ ! ಬಾಲಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಿನ್  
! ಕಿಮೇವಂ ಜನ-ವಿರುದ್ಧಂ ಹಾಸ್ಯ-ಕಾರ್ಯಮನುಷ್ಠೀಯತೇ ? ಯದೇಷ  
ಸಾರಮೇಯೋಽಪವಿತ್ರಃ ಸ್ಕಂಧಾಧಿರೂಢೋ ನೀಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ .

ಶ್ವಾನ-ಕುಕ್ಕುಟ-ಚಾಂಡಾಲಾಃ ಸಮ-ಸ್ಪರ್ಶಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ .

ರಾಸಭೋಷ್ಠೈ ವಿಶೇಷೇಣ ತಸ್ಮಾತ್ ತಾನ್ ನೈವ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್ .. 3.117..

ತತಶ್ಚ ತೇನ ಕೋಪಾಭಿಭೂತೇನಾಭಿಹಿತಮಹೋ ! ಕಿಮಂಧೋ ಭವಾನ್ ? ಯತ್  
ಪಶುಂ ಸಾರಮೇಯತ್ವೇನ ಪ್ರತಿಪಾದಯಸಿ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಕೋಪಸ್ವ ಯಾ ನ ಕಾರ್ಯಃ . ಯಥೇಚ್ಛಂ ಗಮ್ಯತಾಂ .  
ಅಥ ಯಾವತ್ ಕಿಂಚಿದಧ್ವನೋಽಂತರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವದ್ವಿತ್ತೀಯೋ ಧೂರ್ತಃ  
ಸಮ್ಮುಖಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ಕಷ್ಟಂ ಕಷ್ಟಂ ! ಯದ್ಯಪಿ  
ವಲ್ಲಭೋಽಯಂ ತೇ ಮೃತ-ವತ್ಸಸ್ತಥಾಪಿ ಸ್ಕಂಧಮಾರೋಪಯಿತುಮಯುಕ್ತಂ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ತಿಯಂಚಂ ಮಾನುಷಂ ವಾಪಿ ಯೋ ಮೃತಂ ಸಂಸ್ಪೃಶೇತ್ ಕುಧೀಃ .

ಪಂಚ-ಗವ್ಯೇನ ಶುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಚಾಂದ್ರಾಯಣೇನ ವಾ .. 3.118..

ಅಥಾಸೌ ಸಕೋಪಮಿದಮಾಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಮಂಧೋ ಭವಾನ್ ? ಯತ್ ಪಶುಂ  
ಮೃತ-ವತ್ಸಂ ವದತಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭಗವನ್ ! ಮಾ ಕೋಪಂ ಕುರು . ಅಜ್ಞಾನಾನ್ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ .  
ತತ್ ತ್ವಮಾತ್ಮ-ರುಚಿಂ ಸಮಾಚರ ಇತಿ .

ಅಥ ಯಾವತ್ ಸ್ತೋಕಂ ವನಾಂತರಂ ಗಚ್ಛತಿ ತಾವತ್ ತೃತೀಯೋಽನ್ಯ-ವೇಶ-  
ಧಾರೀ ಧೂರ್ತಃ ಸಮ್ಮುಖಃ ಸಮುಪೇತ್ಯ ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ! ಅಯುಕ್ತಮೇತತ್,  
ಯದ್ರಾಸಭಂ ಸ್ತಂಧಾಧಿರೂಢಂ ನಯಸಿ . ತತ್ ತೃಜ್ಯತಾಮೇಷಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯಃ ಸ್ವಶೇದ್ರಾಸಭಂ ಮತ್ಯೋರ್ಜ್ಞಾನಾದಜ್ಞಾನತೋಽಪಿ ವಾ .

ಸ-ಚೈಲಂ ಸ್ನಾನಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ತಸ್ಯ ಪಾಪ-ಪ್ರಶಾಂತಯೇ .. 3.119..

ತತ್ ತೃಜ್ಯೆನಂ ಯಾವದನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿನ್ ನ ಪಶ್ಯತಿ .

ಅಥಾಸೌ ತಂ ಪಶುಂ ರಾಸಭಂ ಮನ್ಯಮಾನೋ ಭಯಾದ್ಭೂಮೌ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ  
ಸ್ವ-ಗೃಹಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಪಲಾಯಿತುಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧಃ . ತತಸ್ತೇಽಪಿ ತ್ರಯೋ ಮಿಲಿತ್ವಾ  
ಪಶುಮಾದಾಯ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಭಕ್ಷಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಬಹು-ಬುದ್ಧಿ-ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ (116) ಇತಿ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಭಿನವ-ಸೇವಕ-ವಿನಯೈಃ ಪ್ರಾಘುಣಕೋಕ್ತೈರ್ವಿಲಾಸಿನೀರುದಿತೈಃ .

ಧೂರ್ತ-ಜನ-ವಚನ-ನಿಕರೈರಿಹ ಕಶ್ಚಿದವಂಚಿತೋ ನಾಸ್ತಿ .. 3.120..

ಕಿಂ ಚ-ದುರ್ಬಲೈರಪಿ ಬಹುಭಿಃ ಸಹ ವಿರೋಧೋ ನ ಯುಕ್ತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಬಹವೋ ನ ವಿರೋಧವ್ಯಾ ದುರ್ಜಯಾ ಹಿ ಮಹಾಜನಾಃ .

ಸ್ವರಂತಮಪಿ ನಾಗೇಂದ್ರಂ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಪಿಪೀಲಿಕಾಃ .. 3.121..

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಕಥಯತಿ-

#### ಕಥಾ 4 ಅತಿದರ್ಪ-ನಾಮ-ಸರ್ಪ-ಕಥಾ

(ಪಿಪೀಲಿಕಾಭುಜಂಗಮಕಥಾ)

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವಿಲೀಕೇ ಮಹಾ-ಕಾಯಃ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪೋಽತಿದರ್ಪೋ ನಾಮ . ಸ  
ಕದಾಚಿದ್ವಿಲಾನುಸಾರಿ-ಮಾರ್ಗಮುತ್ಸೃಜ್ಯಾನ್ಯೇನ ಲಘು-ದ್ವಾರೇಣ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿತುಮಾರಬ್ಧಃ

. ನಿಷ್ಯಾಮತಶ್ಚ ತಸ್ಯ ಮಹಾ-ಕಾಯತ್ವಾದ್ವೈವ-ವಶತಯಾ ಲಘು-ವಿವರತ್ವಾಚ್ಚ  
ಶರೀರೇ ವ್ರಣಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ . ಅಥ ವ್ರಣ-ಶೋಣಿತ-ಗಂಧಾನುಸಾರಿಣೀಭಿಃ  
ಪಿಪೀಲಿಕಾಭಿಃ ಸರ್ಪತೋ ವ್ಯಾಪ್ತೋ ವ್ಯಾಕುಲೀಕೃತಶ್ಚ ಕತಿ ವ್ಯಾಪಾದಯತಿ ಕತಿ ವಾ  
ತಾಡಯತಿ ? ಅಥ ಪ್ರಭೂತತ್ವಾದ್ವಿಸ್ತಾರಿತ-ಬಹು-ವ್ರಣಃ ಕ್ಷತ-ಸರ್ವಾಂಗೋಽತಿದರ್ಪಃ  
ಪಂಚತ್ವಮುಪಾಗತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಬಹವೋ ನ ವಿರೋಧವ್ಯಾ (121) ಇತಿ . ತದತ್ರಾಸ್ತಿ ಮೇ  
ಕಿಂಚಿದ್ವಕ್ತವ್ಯಮೇವ . ತದವಧಾರ್ಯ ಯಥೋಕ್ತಮನುಷ್ಠೀಯತಾಂ .

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತತ್ ಸಮಾದೇಶಯ . ತವಾದೇಶೋ ನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ತವ್ಯಃ .

ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಪ್ರಾಹ-ವತ್ಸ ! ಸಮಾಕರ್ಣಯ ತರ್ಹಿ . ಸಾಮಾದೀನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಯೋ  
ಮಯಾ ಪಂಚಮ ಉಪಾಯೋ ನಿರೂಪಿತಃ . ತನ್ ಮಾಂ ವಿಪಕ್ಷ-ಭೂತಂ ಕೃತ್ವಾನಿ  
ನಿಷ್ಕುರ-ವಚನೈರ್ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯ . ಯಥಾ ವಿಪಕ್ಷ-ಪ್ರಣಿಧೀನಾಂ ಪ್ರತ್ಯಯೋ ಭವತಿ,  
ತಥಾ ಸಮಾಹೃತ-ರುಧಿರೈರಾಲಿಪ್ಯಾಸ್ಯೈವ ನ್ಯಗ್ರೋಧಸ್ಯಾಧಸ್ತಾತ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಾಂ  
ಗಮ್ಯತಾಂ ಪರ್ವತಂ ಋಷ್ಯಮೂಕಂ ಪ್ರತಿ . ತತ್ರ ಸಪರಿವಾರಸ್ತಿಷ್ಯ ಯಾವದಹಂ  
ಸಮಸ್ತಾನ್ ಸಪತ್ನಾನ್ ಸುಪ್ರಣೀತೇನ ವಿಧಿನಾ ವಿಶ್ವಾನ್ಯಾಭಿಮುಖಾನ್ ಕೃತ್ವಾ  
ಕೃತಾರ್ಥೋ ಜ್ಞಾತ-ದುರ್ಗ-ಮಧ್ಯೋ ದಿವಸೇ ತಾನಂಧತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಂಸ್ತ್ವಾಂ ನೀತ್ವಾ  
ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ಜ್ಞಾತಂ ಮಯಾ ಸಮ್ಯಕ್ ನಾನ್ಯಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಸಿದ್ಧಿರಸ್ತಿ . ಯತೋ  
ದುರ್ಗಮೇತದಪಸಾರ-ರಹಿತಂ ಕೇವಲಂ ವಧಾಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪಸಾರ-ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನ ಯಜ್ಞೈರ್ದುರ್ಗಮುಚ್ಯತೇ .

ಅಪಸಾರ-ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ದುರ್ಗ-ವ್ಯಾಜೇನ ಬಂಧನಂ .. 3.122..

ನ ಚ ತ್ವಯಾ ಮದರ್ಥಂ ಕೃಪಾ ಕಾರ್ಯಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪಿ ಪ್ರಾಣ-ಸಮಾನ್ ಇಷ್ಟಾನ್ ಪಾಲಿತಾನ್ ಲಾಲಿತಾನಪಿ .

ಭೃತ್ಯಾನ್ ಯುದ್ಧೇ ಸಮುತ್ತನ್ನೇ ಪಶ್ಯೇಚ್ಛುಷ್ಯಮಿವೇಂಧನಂ .. 3.123..

ತಥಾ ಚ-

ಪ್ರಾಣವದ್ರಕ್ಷಯೇದ್ಭೃತ್ಯಾನ್ ಸ್ವಕಾಯಮಿವ ಪೋಷಯೇತ್ .

ಸದೈಕ-ದಿವಸಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಯತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ರಿಪು-ಸಂಗಮಃ .. 3.124..

ತತ್ ತ್ವಯಾಹಂ ನಾತ್ರ ವಿಷಯೇ ಪ್ರತಿಷೇಧನೀಯಃ . ಇತುಕ್ತ್ವಾ ತೇನ ಸಹ ಶುಷ್ಯ-  
ಕಲಹಂ ಕರ್ತುಮಾರಭ್ಯಃ . ಅಥಾನ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಭೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನಮುಚ್ಛಂಖಲ-  
ವಚನೈರ್ಜಲ್ಪಂತಮವಲೋಕ್ಯ ತಸ್ಯ ವಧಾಯೋದ್ಯತಾ ಮೇಘವರ್ಣೇನಾಭಿಹಿತಾಃ-  
ಅಹೋ ! ನಿವರ್ತಧ್ವಂ ಯೂಯಂ . ಅಹಮೇವಾಸ್ಯ ಶತ್ರು-ಪಕ್ಷಪಾತಿನೋ  
ದುರಾತ್ಮನಃ ಸ್ವಯಂ ನಿಗ್ರಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಂಇ . ಇತಭಿಧಾಯ ತಸ್ಯೋಪರಿ ಸಮಾರುಹ್ಯ,  
ಲಘುಭಿಶ್ಚಂಚು-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಂ ನಿಹತ್ಯಾಹೃತ-ರುಧಿರೇಣ ಪ್ಲಾವಯಿತ್ವಾ ತದುಪದಿಷ್ಟಂ  
ಋಷ್ಯಮೂಕ-ಪರ್ವತಂ ಸಪರಿವಾರೋ ಗತಃ .

ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕೃಕಾಲಿಕಯಾ ದ್ವಿಷತ್-ಪ್ರಣಿಧೀ-ಭೂತಯಾ ತತ್ ಸರ್ವಂ  
ತದಮಾತ್ಯ-ವ್ಯಸನಂ ಕ್ವಚಿತ್ ಪ್ರಚಲಿತಃ ಸಪರಿವಾರ ಇತಿ .

ಅಥೋಲೂಕಾಧಿಪಸ್ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾಸ್ತಮನವೇಲಾಯಾಂ ಸಾಮಾತ್ಯಃ ಸಪರಿಜನೋ  
ವಾಯಸ-ವಧಾರ್ಥಂ ಪ್ರಚಲಿತಃ . ಪ್ರಾಹ ಚ-ತ್ವರ್ಯತಾಂ ತ್ವರ್ಯತಾಂ ಭೀತಃ ಶತ್ರುಃ  
ಪಲಾಯನ-ಪರಃ ಪುಣೈರ್ಲಭ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶತ್ರೋಃ ಪ್ರಚಲನೇ ಭಿದ್ರಮೇಕಮನ್ಯಂ ಚ ಸಂಶ್ರಯಂ .

ಕುರ್ವಾಣೋ ಜಾಯತೇ ವಶ್ಯೋ ವ್ಯಗ್ರತ್ವೇ ರಾಜ-ಸೇವಿನಾಂ .. 3.125..

ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣಃ ಸಮಂತಾನ್ ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ಪಾದಪಮಧಃ ಪರಿವೇಷ್ಟ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ  
 . ಯಾವನ್ ನ ಕಶ್ಚಿದ್ವಾಯಸೋ ದೃಶ್ಯತೇ, ತಾವಚ್ಛಾಖಾಗ್ರಮಧಿರೂಢೋ  
 ಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ವಂದಿಭಿರಭಿಷ್ಟಾಯಮಾನೋಽರಿಮರ್ದನಸ್ತಾನ್ ಪರಿಜನಾನ್  
 ಪ್ರೋವಾಚ-ಅಹೋ ! ಜ್ಞಾಯತಾಂ ತೇಷಾಂ ಮಾರ್ಗಃ . ಕತಮೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ  
 ಪ್ರನಷ್ಟಾಃ ಕಾಕಾಃ ? ತದ್ಯಾವನ್ ನ ದುರ್ಗಂ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಿ, ತಾವದೇವ ಪೃಷ್ಠತೋ  
 ಗತ್ವಾ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯಾ ಭವಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವೃತ್ತಿಮಪಾಶ್ರಿತಃ ಶತ್ರುರವಧ್ಯಃ ಸ್ಯಾಜ್ ಜಿಗೀಷುಣಾ .

ಕಿಂ ಪುನಃ ಸಂಶ್ರಿತೋ ದುರ್ಗಂ ಸಾಮಗ್ರ್ಯಾ ಪರಯಾ ಯುತಂ .. 3.126..

ಅಧೈತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸ್ತಾವೇ ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಯದೇತೇಽಸ್ಮಚ್ಛತ್ರುವೋಽನುಲಬ್ಧಾಸ್ತು  
 ಯಥಾಗತಮೇವ ಯಾಂತಿ ತತೋ ಮಯಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಕೃತಂ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಅನಾರಂಭೋ ಹಿ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ಪ್ರಥಮಂ ಬುದ್ಧಿ-ಲಕ್ಷಣಂ .

ಆರಬ್ಧಸ್ಯಾಂತ-ಗಮನಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಬುದ್ಧಿ-ಲಕ್ಷಣಂ .. 3.127..

ತದ್ವರಮನಾರಂಭೋ ನ ಚಾರಂಭ-ವಿಘಾತಃ . ತದಹಮೇತಾನ್ ಶಬ್ದಂ  
 ಸಂಶ್ಲಾವ್ಯ ಆತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ಇತಿ ವಿಚಾರ್ಯ ಮಂದಂ ಮಂದಂ  
 ಶಬ್ದಮಕರೋತ್ . ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ತೇ ಸಕಲಾ ಅಪುಲೂಕಾಸ್ತದ್ವಧಾಯ ಪ್ರಜಗ್ಮುಃ .  
 ಅಥ ತೇನೋಕ್ತಂ-ಅಹೋ ! ಅಹಂ ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ನಾಮ ಮೇಘವರ್ಣಸ್ಯ ಮಂತ್ರಿ .  
 ಮೇಘವರ್ಣೇನೈವೇದೃಶೀಮವಸ್ಥಾಂ ನೀತಃ . ತನ್ ನಿವೇದಯತಾತ್ಮ-ಸ್ವಾಮಿನೇ .  
 ತೇನ ಸಹ ಬಹು ವಕ್ತವ್ಯಮಸ್ತಿ .

ಅಥ ತೈರ್ನಿವೇದಿತಃ ಸ ಉಲೂಕ-ರಾಜೋ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಸ್ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ತಸ್ಯ  
 ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ಭೋಃ ! ಕಿಮೇತಾಂ ದಶಾಂ ಗತಸ್ತ್ವಂ, ತತ್  
 ಕಥ್ಯತಾಂ .

ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಪ್ರಾಹ-ದೇವ ! ಶ್ರೂಯತಾಂ ತದವಸ್ಥಾ-ಕಾರಣಂ . ಅತೀತ-ದಿನೇ  
 ಸ ದುರಾತ್ಮಾ ಮೇಘವರ್ಣೋ ಯುಷ್ಮದ್ವ್ಯಾಪಾದಿತ-ಪ್ರಭೂತ-ವಾಯುಸಾನಾಂ  
 ಪೀಡಯಾ ಯುಷ್ಮಾಕಮುಪರಿ ಕೋಪ-ಶೋಕ-ಗ್ರಸ್ತೋ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಪ್ರಚಲಿತ  
 ಆಸೀತ್ . ತತೋ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ನ ಯುಕ್ತಂ ಭವತಸ್ತದುಪರಿ ಗಂತುಂ  
 . ಬಲವಂತ ಏತೇ, ಬಲ-ಹೀನಾಶ್ಚ ವಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಲೀಯಸಾ ಹೀನ-ಬಲೋ ವಿರೋಧಂ

ನ ಭೂತಿ-ಕಾಮೋ ಮನಸಾಪಿ ವಾಂಛೇತ್ .

ನ ವಧ್ಯತೇ ವೇತಸ-ವೃತ್ತಿರತ್ರ

ವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರಣಾಶೋಽಸ್ತಿ ಪತಂಗ-ವೃತ್ತೇಃ .. 3.128..

ತತ್ ತಸ್ಯೋಽಯನ-ಪ್ರದಾನೇನ ಸಂಧಿರೇವ ಯುಕ್ತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬಲವಂತಂ ರಿಪುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಸ್ವಮಪಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ .

ದತ್ತ್ವಾ ಹಿ ರಕ್ಷಯೇತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ರಕ್ಷಿತ್ಯೈಸ್ವೈರ್ಧನಂ ಪುನಃ .. 3.129..

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ದುರ್ಜನ-ಕೋಪಿತೇನ ತ್ವತ್-ಪಕ್ಷ-ಪಾತಿನಂ ಮಾಮಾಶಂಕಮಾನೇನೇಮಾಂ  
ದಶಾಂ ನೀತಃ . ತತ್ ತವ ಪಾದೌ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಮೇ ಶರಣಂ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ ವಿಜ್ಞಪ್ತೇನ  
? ಯಾವದಹಂ ಪ್ರಚಲಿತುಂ ಶಕ್ನೋಮಿ ತಾವತ್ ತ್ವಾಂ ತಸ್ಯಾವಾಸಂ ನೀತ್ವಾ ಸರ್ವ-  
ವಾಯಸ-ಕ್ಷಯಂ ವಿಧಾನ್ಯಾಮಿ ಇತಿ .

ಅಥಾರಿಮರ್ದನಸ್ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾ ಪಿತೃ-ಪಿತಾಮಹ-ಕ್ರಮಾಗತ-ಮಂತ್ರಿಭಿಃ ಸಾರ್ಧಂ  
ಮಂತ್ರಯಾಂಚಕ್ರೇ . ತಸ್ಯ ಚ ಪಂಚ ಮಂತ್ರಿಣಃ . ತದ್ಯಥಾ-ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ, ಕ್ರೂರಾಕ್ಷಃ,  
ದೀಪ್ತಾಕ್ಷಃ, ವಕ್ರನಾಸಃ, ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣಶ್ಚೇತಿ . ತತ್ರಾದೌ ರಕ್ತಾಕ್ಷಮಪೃಚ್ಛತ್-ಭದ್ರ !  
ಏಷ ತಾವತ್ ತಸ್ಯ ರಿಪೋರ್ಮಂತ್ರೀ ಮಮ ಹಸ್ತ-ಗತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ ? ಇತಿ

ರಕ್ತಾಕ್ಷ ಆಹ-ದೇವ ! ಕಿಮತ್ರ ಚಿಂತ್ಯತೇ ? ಅವಿಚಾರಿತಮಯಂ ಹಂತವ್ಯಃ, ಯತಃ-

ಹೀನಃ ಶತ್ರುನಿಹಂತವ್ಯೋ ಯಾವನ್ ನ ಬಲವಾನ್ ಭವೇತ್ .

ಪ್ರಾಪ್ತ-ಸ್ವ-ಪೌರುಷ-ಬಲಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಭವತಿ ದುರ್ಜಯಃ .. 3.130..

ಕಿಂ ಚ ಸ್ವಯಮುಪಾಗತಾ ಶ್ರೀಸ್ವಜ್ಯಮಾನಾ ಶಪತೀತಿ ಲೋಕೇ ಪ್ರವಾದಃ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಕಾಲೋ ಹಿ ಸಕೃದಭ್ಯೇತಿ ಯನ್ ನರಂ ಕಾಲ-ಕಾಂಕ್ಷಿಣಂ .

ದುರ್ಲಭಃ ಸ ಪುನಸ್ತೇನ ಕಾಲ-ಕರ್ಮಾಚಿಕೀರ್ಷತಾ .. 3.131..

ಶ್ರೂಯತೇ ಚ ಯಥಾ-

ಕಶ್ಚಿತ್ ಕ್ಷುದ್ರ-ಸಮಾಚಾರಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಕಾಲ-ಸನ್ನಿಭಃ .

ವಿಚಚಾರ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಘೋರಃ ಶುನಿ-ಉಬ್ಧಕಃ .. 3.132..

ಅರಿಮರ್ದನಃ ಪ್ರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 5 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸರ್ಪ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಹರಿದತ್ತೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಕೃಷಿಂ ಕುರ್ವತಃ  
ಸದೈವ ನಿಷ್ಫಲಃ ಕಾಲೋಽತಿವರ್ತತೇ . ಅಧೈಕಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ  
ಉಷ್ಣ-ಕಾಲಾವಸಾನೇ ಘರ್ಮಾರ್ತಃ ಸ್ವ-ಕ್ಷೇತ್ರ-ಮಧ್ಯೇ ವೃಕ್ಷ-ಚ್ಛಾಯಾಯಾಂ  
ಪ್ರಸುಪ್ತೋಽನತಿದೂರೇ ವಲ್ಮೀಕೋಪರಿ ಪ್ರಸಾರಿತಂ ಬೃಹತ್-ಘಟಾ-ಯುಕ್ತಂ  
ಭೀಷಣಂ ಭುಜಂಗಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ನೂನಮೇಷಾ ಕ್ಷೇತ್ರ-ದೇವತಾ  
ಮಯಾ ಕದಾಚಿದಪಿ ನ ಪೂಜಿತಾ . ತೇನೇದಂ ಮೇ ಕೃಷಿ-ಕರ್ಮ ವಿಫಲೀಭವತಿ

. ತದನ್ಯಾ ಅಹಂ ಪೂಜಾಮದ್ಯ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಇತವಧಾರ್ಯ ಕುತೋಽಪಿ ಕ್ಷೀರಂ  
ಯಾಚಿತ್ವಾ ಶರಾವೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವಲ್ಮೀಕಾಂತಿಕಮುಪಗತ್ಯೋವಾಚ-ಭೋಃ ಕ್ಷೇತ್ರ-ಪಾಲ  
! ಮಯೈತ್ವಾವಂತಂ ಕಾಲಂ ನ ಜ್ಞಾತಂ ಯತ್ ತ್ವಮತ್ರ ವಸಸಿ . ತೇನ ಪೂಜಾ ನ  
ಕೃತಾ . ತತ್ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಕ್ಷಮಸ್ವೇತಿ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದುಗ್ಧಂ ಚ ನಿವೇದ್ಯ ಗೃಹಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರಾಯಾತ್ . ಅಥ  
ಪ್ರಾತರ್ಯಾವದಾಗತ್ಯ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವದ್ಧೀನಾರಮೇಕಂ ಶರಾವೇ ದೃಷ್ಟವಾನ್ . ಏವಂ  
ಚ ಪ್ರತಿದಿನಮೇಕಾಕೀ ಸಮಾಗತ್ಯ ತಸ್ಮೈ ಕ್ಷೀರಂ ದದಾತಿ, ಏಕೈಕಂ ಚ ದೀನಾರಂ  
ಗೃಹ್ಣಾತಿ . ಅಧೈಕಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಕ್ಷೀರ-ನಯನಾಯ ಪುತ್ರಂ ನಿರೂಪ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ  
ಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಜಗಾಮ . ಪುತ್ರೋಽಪಿ ಕ್ಷೀರಂ ತತ್ರ ನೀತ್ವಾ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚ  
ಪುನರ್ಗೃಹಂ ಸಮಾಯಾತಃ . ದಿನಾಂತರೇ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ದೀನಾರಕಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ಚ ಚಿಂತಿತವಾನ್-ನೂನಂ ಸೌವರ್ಣ-ದೀನಾರ-ಪೂರ್ಣೋ ವಲ್ಮೀಕಃ . ತದೇನಂ  
ಹತ್ವಾ ಸರ್ವಮೇಕ-ವಾರಂ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮಿ ಇತೇವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾನ್ಯೇದ್ಯುಃ ಕ್ಷೀರಂ  
ದದತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಪುತ್ರೇಣ ಸರ್ಪೋ ಲಗುಡೇನ ತಾಡಿತಃ . ತತಃ ಕಥಮಪಿ ದೈವ-  
ವಶಾದಮುಕ್ತ-ಜೀವಿತ್ ಏವ ರೋಷಾತ್ ತಮೇವ ತೀವ್ರ-ವಿಷದ-ಶನೈಸ್ತಥಾದಶತ್,  
ಯಥಾ ಸದ್ಯಃ ಪಂಚತ್ವಮುಪಾಗತಃ . ಸ್ವಜನೈಶ್ಚ ನಾತಿದೂರೇ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಕಾಷ್ಠ-  
ಸಂಚಯೈಃ ಸಂಸ್ಕೃತಃ .

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯ-ದಿನೇ ತಸ್ಯ ಪಿತಾ ಸಮಾಯಾತಃ . ಸ್ವಜನೇಭ್ಯಃ ಸುತ-ವಿನಾಶ-  
ಕಾರಣಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಥೈವ ಸಮರ್ಥಿತವಾನ್ . ಅಬ್ರವೀಚ್ಛ-  
ಭೂತಾನ್ ಯೋ ನಾನುಗೃಹ್ಣಾತಿ ಹಾತ್ಮನಃ ಶರಣಾಗತಾನ್ .  
ಭೂತಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯ ನಶ್ಯಂತಿ ಹಂಸಾಃ ಪದ್ಮ-ವನೇ ಯಥಾ .. 3.133..  
ಪುರುಷೈರುಕ್ತಂ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 6 ಹೈಮ-ಹಂಸ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚಿತ್ರರಥೋ ನಾಮ ರಾಜಾ . ತಸ್ಯ ಯೋಧೈಃ  
ಸುರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ ಪದ್ಮಸರೋ ನಾಮ ಸರಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ತತ್ರ ಚ ಪ್ರಭೂತಾ ಜಾಂಬೂನದ-  
ಮಯಾ ಹಂಸಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ . ಷಣ್ಮಾಸೇ ಷಣ್ಮಾಸೇ ಪಿಚ್ಛಮೇಕೈಕಂ ಪರಿತ್ಯಜಂತಿ  
. ಅಥ ತತ್ರ ಸರಸಿ ಸೌವರ್ಣೋ ಬೃಹತ್-ಪಕ್ಷೀ ಸಮಾಯಾತಃ . ತೈಶ್ಶೋಕ್ತಃ-  
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮಧ್ಯೇ ತ್ವಯಾ ನ ವಸ್ತವ್ಯಂ . ಯೇನ ಕಾರಣೇನಾಸ್ಮಾಭಿಃ ಷಣ್ಮಾಸಾಂತೇ  
ಪಿಚ್ಛೈಕೈಕ-ದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ಗೃಹೀತಮೇತತ್ ಸರಃ . ಏವಂ ಚ ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ಪರಸ್ಪರಂ  
ದ್ವೈಧಮುತ್ಪನ್ನಂ . ಸ ಚ ರಾಜ್ಞಃ ಶರಣಂ ಗತೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಏತೇ ಪಕ್ಷಿಣ

ಏವಂ ವದಂತಿ, ಯದಸ್ಮಾಕಂ ರಾಜಾ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ? ನ ಕಸ್ಯಾಪಾವಾಸಂ ದದ್ಮಃ .  
ಮಯಾ ಚೋಕ್ತಂ-ನ ಶೋಭನಂ ಯುಷ್ಮಾಭಿರಭಿಹಿತಂ . ಅಹಂ ಗತ್ವಾ ರಾಜ್ಞೇ  
ನಿವೇದಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಏವಂ ಸ್ಥಿತೇ ದೇವಃ ಪ್ರಮಾಣಂ .  
ತತೋ ರಾಜಾ ಭೃತ್ಯಾನಬ್ರವೀತ್-ಭೋ ಭೋಃ ಗಚ್ಛತ . ಸರ್ವಾನ್ ಪಕ್ಷಿಣೋ  
ಗತಾಸೂನ್ ಕೃತ್ವಾ ಶೀಘ್ರಮಾನಯತ . ರಾಜಾದೇಶಾನಂತರಮೇವ ಪ್ರಚೇಲುಸ್ತೇ .  
ಅಥ ಲಗುಡ-ಹಸ್ತಾನ್ ರಾಜ-ಪುರುಷಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ಪ್ರೇನ ಪಕ್ಷಿಣಾ  
ವೃದ್ಧೇನೋಕ್ತಂ-ಭೋಃ ಸ್ವಜನಾಃ ! ನ ಶೋಭನಮಾಪತಿತಂ . ತತಃ ಸರ್ವೈರೇಕ-  
ಮತೀ-ಭೂಯೋತ್ಪತಿತವ್ಯಂ . ತೈಶ್ಚ ತಥಾನುಷ್ಠಿತಂ .  
ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಭೂತಾನ್ ಯೋ ನಾನುಗೃಹ್ಣಾತಿ (133) ಇತಿ .  
ಇತುಕ್ತ್ವಾ ಪುನರಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪ್ರತ್ಯುಷೇ ಕ್ಷೀರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ  
ಸರ್ಪಮಸ್ತೌತ್ . ತದಾ ಸರ್ಪಶ್ಚಿರಂ ವಲ್ಮೀಕ-ದ್ವಾರಾಂತರ್ಲೀನ ಏವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ  
ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ-ತ್ವಂ ಲೋಭಾದತ್ರಾಗತಃ ಪುತ್ರ-ಶೋಕಮಪಿ ವಿಹಾಯ . ಅತಃ ಪರಂ  
ತವ ಮಮ ಚ ಪ್ರೀತಿನೋಽಚಿತಾ . ತವ ಪುತ್ರೇಣ ಯೌವನೋನ್ಮಾದೇನಾಹಂ  
ತಾಡಿತೋ ಮಯಾ ಸ ದೃಷ್ಟಃ . ಕಥಂ ಮಯಾ ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೋ ವಿಸ್ಮರ್ತವ್ಯಃ  
. ತ್ವಯಾ ಚ ಪುತ್ರ-ಶೋಕ-ದುಃಖಂ ಕಥಂ ವಿಸ್ಮರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಪುನರುಕ್ತ್ವಾ  
ವಿವರಾಂತರ್ಗತಃ . ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚ ಮಣಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪುತ್ರ-ಬುದ್ಧಿಂ ನಿಂದನ್ ಸ್ವ-  
ಗೃಹಮಾಗತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಚಿತಿಕಾಂ ದೀಪಿತಾಂ ಪಶ್ಯ ಇತಿ . ತದಸ್ಮಿನ್  
ಹತೇಽಯತ್ನಾದೇವ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ ಭವತೋ ಭವತಿ .  
ತಸ್ಯೈತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕ್ರೂರಾಕ್ಷಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ-ಭದ್ರ ! ತ್ವಂ ತು ಕಿಂ ಮನ್ಯಸೇ ?  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ನಿರ್ದಯಮೇತದ್ಯದನೇನಾಭಿಹಿತಂ . ಯತ್ ಕಾರಣಂ  
ಶರಣಾಗತೋ ನ ವದ್ಯತೇ ಸುಷ್ಮ . ಖಲ್ವಿದಮಾಖ್ಯಾನಂ-  
ಶ್ರುಯತೇ ಹಿ ಕಪೋತೇನ ಶತ್ರುಃ ಶರಣಮಾಗತಃ .  
ಪೂಜಿತಶ್ಚ ಯಥಾ-ನ್ಯಾಯಂ ಸ್ವೈಶ್ಚ ಮಾಂಸೈರ್ನಿಮಂತ್ರಿತಃ .. 3.134..  
ಅರಿಮರ್ದನೋಽಬ್ರವೀತ್-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಕ್ರೂರಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 7 ಕಪೋತ-ಲುಬ್ಧಕ-ಕಥಾ

ಕಶ್ಚಿದ್ಕು ದ್ವ-ಸಮಾಚಾರಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಕಾಲ-ಸನ್ನಿಭಃ .  
ವಿಚಚಾರ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಘೋರಃ ಶಕುನಿ-ಲುಬ್ಧಕಃ .. 3.135..  
ನೈವ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸುಹೃತ್ ತಸ್ಯ ನ ಸಂಬಂಧೀ ನ ಬಾಂಧವಃ .  
ನ ತೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ತೇನ ರೌದ್ರೇಣ ಕರ್ಮಣಾ .. 3.136..



ಅಥವಾ-

ಯೇ ನೃಶಂಸಾ ದುರಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣ-ನಾಶಕಾಃ .

ಉದ್ದೇಜನೀಯಾ ಭೂತಾನಾಂ ವ್ಯಾಲಾ ಇವ ಭವಂತಿ ತೇ .. 3.137..

ಸ ಪಂಜರಕಮಾದಾಯ ಪಾಶಂ ಚ ಲಗುಡಂ ತಥಾ .

ನಿತ್ಯಮೇವ ವನಂ ಯಾತಿ ಸರ್ವ-ಪ್ರಾಣಿ-ವಿಹಿಂಸಕಃ .. 3.138..

ಅನ್ಯೇದ್ಯುರ್ಭ್ರಮತಸ್ತಸ್ಯ ವನೇ ಕಾಪಿ ಕಪೋತಿಕಾ .

ಜಾತಾ ಹಸ್ತ-ಗತಾ ತಾಂ ಸ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪತ್ ಪಂಜ್ಜರಾಂತರೇ .. 3.139..

ಅಥ ಕೃಷ್ಣಾ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ವನಸ್ಥಸ್ಯಾಭವನ್ ಘನೈಃ ವಾತ-ವೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ಮಹತೋ ಕ್ಷಯ-

ಕಾಲ ಇವಾಭವತ್ .. 3.140..

ತತಃ ಸ ತ್ರಸ್ತ-ಹೃದಯಃ ಕಂಪಮಾನೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ .

ಅನ್ವೇಷಯನ್ ಪರಿತ್ರಾಣಮಾಸಸಾದ ವನಸ್ಪತಿಂ .. 3.141..

ಮುಹೂರ್ತಂ ಪಶ್ಯತೇ ಯಾವದ್ವಿಯದ್ವಿಮಲ-ತಾರಕಂ .

ಪ್ರಾಪ್ಯ ವೃಕ್ಷಂ ವದತೇವಂ ಯೋಽತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ಕಶ್ಚನ .. 3.142..

ತಸ್ಯಾಹಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸ ಪರಿತ್ರಾತು ಮಾಮಿತಿ .

ಶೀತೇನ ಭಿದ್ಯಮಾನಂ ಚ ಕ್ಷುಧಯಾ ಗತ-ಚೇತನಂ .. 3.143..

ಅಥ ತಸ್ಯ ತರೋಃ ಸ್ತಂಧೇ ಕಪೋತಃ ಸುಚಿರೋಷಿತಃ .

ಭಾರ್ಯಾ-ವಿರಹಿತಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಿತಃ .. 3.144..

ವಾತ-ವರ್ಷೋ ಮಹಾನ್ ಆಸೀನ್ ನ ಚಾಗಚ್ಛತಿ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾ .

ತಯಾ ವಿರಹಿತಂ ಹೇತಚ್ಛೂನ್ಯಮದ್ಯ ಗೃಹಂ ಮಮ .. 3.145..

ಪತಿವ್ರತಾ ಪತಿ-ಪ್ರಾಣಾ ಪತ್ಯುಃ ಪ್ರಿಯ-ಹಿತೇ ರತಾ .

ಯಸ್ಯ ಸ್ಯಾದೀದೃಶೀ ಭಾರ್ಯಾ ಧನ್ಯಃ ಸ ಪುರುಷೋ ಭುವಿ .. 3.146..

ನ ಗೃಹಂ ಗೃಹಮಿತಾಹುರ್ಗೃಹಿಣೀ ಗೃಹಮುಚ್ಯತೇ .

ಗೃಹಂ ತು ಗೃಹಿಣೀ-ಹೀನಮರಣ್ಯ-ಸದೃಶಂ ಮತಂ .. 3.147..

ಪಂಜರ-ಸ್ಥಾ ತತಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭರ್ತುರ್ದುಃಖಾನ್ವಿತಂ ವಚಃ .

ಕಪೋತಿಕಾ ಸುಸಂತುಷ್ಟಾ ವಾಕ್ಯಂ ಚೇದಮಥಾಹ ಸಾ .. 3.148..

ನ ಸಾ ಸ್ತ್ರೀತಭಿಮಂತವ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಂ ಭರ್ತಾ ನ ತುಷ್ಯತಿ .

ತುಷ್ಟೇ ಭರ್ತರಿ ನಾರೀಣಾಂ ತುಷ್ಟಾಃ ಸ್ಯುಃ ಸರ್ವ-ದೇವತಾಃ .. 3.149..

ದಾವಾಗ್ನಿನಾ ವಿದಗ್ಧೇವ ಸಪುಷ್ಪ-ಸ್ತವಕಾ ಲತಾ .

ಭಸ್ಮೀಭವತು ಸಾ ನಾರೀ ಯಸ್ಯಾಂ ಭರ್ತಾ ನ ತುಷ್ಯತಿ .. 3.150..

ಮಿತಂ ದದಾತಿ ಹಿ ಪಿತಾ ಮಿತಂ ಭ್ರಾತಾ ಮಿತಂ ಸುತಃ .

ಅಮಿತಸ್ಯ ಹಿ ದಾತಾರಂ ಭರ್ತಾರಂ ಕಾ ನ ಪೂಜಯೇತ್ .. 3.151..

ಪುನಶ್ಚಾಬ್ರವೀತ್-

ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತಃ ಕಾಂತ ಯತ್ ತೇ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಹಂ ಹಿತಂ .  
 ಪ್ರಾಣೈರಪಿ ತ್ವಯಾ ನಿತ್ಯಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯಃ ಶರಣಾಗತಃ .. 3.152..  
 ಏಷ ಶಾಕುನಿಕಃ ಶೇತೇ ತವಾವಾಸಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ .  
 ಶೀತಾರ್ತಶ್ಚ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಶ್ಚ ಪೂಜಾಮಸ್ಮೈ ಸಮಾಚರ .. 3.153..  
 ಶ್ರುಯತೇ ಚ-  
 ಯಃ ಸಾಯಮತಿಥಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯಥಾ-ಶಕ್ತಿ ನ ಪೂಜಯೇತ್ .  
 ತಸ್ಯಾಸೌ ದುಷ್ಕೃತಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸುಕೃತಂ ಚಾಪಕರ್ಷತಿ .. 3.154..  
 ಮಾ ಚಾಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಕೃಧಾ ದ್ವೈಷಂ ಬದ್ಧಾನೇನೇತಿ ಮತ್-ಪ್ರಿಯಾ .  
 ಸ್ವ-ಕೃತ್ಯೈರೇವ ಬದ್ಧಾಹಂ ಪ್ರಾಕ್ತನೈಃ ಕರ್ಮ-ಬಂಧನೈಃ .. 3.155..  
 ದಾರಿದ್ರ್ಯ-ರೋಗ-ದುಃಖಾನಿ ಬಂಧನ-ವ್ಯಸನಾನಿ ಚ .  
 ಆತ್ಮಾಪರಾಧ-ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಫಲಾನೇತಾನಿ ದೇಹಿನಾಂ .. 3.156..  
 ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಂ ದ್ವೇಷಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಮದ್ಬಂಧನ-ಸಮುದ್ಭವಂ .  
 ಧರ್ಮೇ ಮನಃ ಸಮಾಧಾಯ ಪೂಜಯೈನಂ ಯಥಾ-ವಿಧಿ .. 3.157..  
 ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧರ್ಮ-ಯುಕ್ತಿ-ಸಮನ್ವಿತಂ .  
 ಉಪಗಮ್ಯ ತತೋಽದೃಷ್ಟಃ ಕಪೋತಃ ಪ್ರಾಹ ಲುಬ್ಧಕಂ .. 3.158..  
 ಭದ್ರ ಸುಸ್ವಾಗತಂ ತೇಽಸ್ತು ಬ್ರೂಹಿ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ತೇ .  
 ಸಂತಾಪಶ್ಚ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸ್ವ-ಗೃಹೇ ವರ್ತತೇ ಭವಾನ್ .. 3.159..  
 ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ವಿಹಂಗಮಂ .  
 ಕಪೋತ ಖಲು ಶೀತಂ ಮೇ ಹಿಮ-ತ್ರಾಣಂ ವಿಧೀಯತಾಂ .. 3.160..  
 ಸ ಗತ್ವಾಂಗಾರಕಂ ನೀತ್ವಾ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಪಾವಕಂ .  
 ತತಃ ಶುಷ್ಕೇಷು ಪರ್ಣೇಷು ತಮಾಶು ಸಮದೀಪಯತ್ .. 3.161..  
 ಸುಸಂದೀಪ್ತಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಮಾಹ ಶರಣಾಗತಂ .  
 ಪ್ರತಾಪಯಸ್ವ ವಿಶ್ರಬ್ಧಂ ಸ್ವ-ಗಾತ್ರಾಣತ್ರ ನಿರ್ಭಯಃ .. 3.162..  
 ಉದ್ಗತೇನ ಚ ಜೀವಾಮೋ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ವನೌಕಸಃ .  
 ನ ಚಾಸ್ತಿ ವಿಭವಃ ಕಶ್ಚಿನ್ ನಾಶಯೇ ಯೇನ ತೇ ಕ್ಷುಧಂ .. 3.163..  
 ಸಹಸ್ರಂ ಭರತೇ ಕಶ್ಚಿಚ್ಛತಮನ್ಯೋ ದಶಾಪರಃ .  
 ಮಮ ತ್ವಕೃತ-ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷುದ್ರಸ್ಯಾತ್ಮಾಪಿ ದುರ್ಭರಃ .. 3.164..  
 ಏಕಸ್ಯಾಪತಿಥೇರನ್ನಂ ಯಃ ಪ್ರದಾತುಂ ನ ಶಕ್ತಿಮಾನ್ .  
 ತಸ್ಯಾನೇಕ-ಪರಿಕ್ಷೇಶೇ ಗೃಹೇ ಕಿಂ ವಸತಃ ಫಲಂ .. 3.165..  
 ತತ್ ತಥಾ ಸಾಧಯಾಮೇತಚ್ಚರೀರಂ ದುಃಖ-ಜೀವಿತಂ .  
 ಯಥಾ ಭೂಯೋ ನ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನಾಸ್ತೀತರ್ಥಿ-ಸಮಾಗಮೇ .. 3.166..

ಸ ನಿನಿಂದಿ ಕಿಲಾತ್ಮಾನಂ ನ ತು ತಂ ಉಬ್ಧಕಂ ಪುನಃ .  
 ಉವಾಚ ತರ್ಪಯಿಷ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಯ .. 3.167..  
 ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ .  
 ತಮಗ್ನಿಂ ಸಂಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ಸ್ವ-ವೇಶ್ವವತ್ .. 3.168..  
 ತತಸ್ತಂ ಉಬ್ಧಕೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೃಪಯಾ ಪೀಡಿತೋ ಭೃಶಂ .  
 ಕಪೋತಮಗ್ನೌ ಪತಿತಂ ವಾಕ್ಯಮೇತದಭಾಷತ .. 3.169..  
 ಯಃ ಕರೋತಿ ನರಃ ಪಾಪಂ ನ ತನ್ಯಾತ್ಮಾ ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಿಯಃ .  
 ಆತ್ಮನಾ ಹಿ ಕೃತಂ ಪಾಪಮಾತ್ಮನೈವ ಹಿ ಭುಜ್ಯತೇ .. 3.170..  
 ಸೋಽಹಂ ಪಾಪ-ಮತಿಶ್ಚೈವ ಪಾಪ-ಕರ್ಮ-ರತಃ ಸದಾ .  
 ಪತಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾ-ಘೋರೇ ನರಕೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ .. 3.171..  
 ನೂನಂ ಮಮ ನೃಶಂಸಸ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಾದರ್ಶಃ ಸುದರ್ಶಿತಃ .  
 ಪ್ರಯಚ್ಛತಾ ಸ್ವ-ಮಾಂಸಾನಿ ಕಪೋತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ .. 3.172..  
 ಅದ್ಯ-ಪ್ರಭೃತಿ ದೇಹಂ ಸ್ವಂ ಸರ್ವ-ಭೋಗ-ವಿವರ್ಜಿತಂ .  
 ತೋಯಂ ಸ್ವಲ್ಪಂ ಯಥಾ ಗ್ರೀಷ್ಮಃ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಹಂ ಪುನಃ .. 3.173..  
 ಶೀತ-ವಾತಾತಪ-ಸಹಃ ಕೃಶಾಂಗೋ ಮಲಿನಸ್ತಥಾ . ಉಪವಾಸೈರ್ಬಹುವಿದ್ಧೈಶ್ಚರಿಷ್ಯೇ  
 ಧರ್ಮಮುತ್ತಮಂ .. 3.174.. ತತೋ ಯಷ್ಟಿಂ ಶಲಾಕಾಂ ಚ ಜಾಲಕಂ ಪಂಜರಂ ತಥಾ  
 . ಬಭಂಜ ಉಬ್ಧಕೋ ದೀನಾಂ ಕಾಪೋತೀಂ ಚ ಮುಮೋಚ ತಾಂ .. 3.175..  
 ಉಬ್ಧಕೇನ ತತೋ ಮುಕ್ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾಗ್ನೌ ಪತಿತಂ ಪತಿಂ .  
 ಕಪೋತೀ ವಿಲಲಾಪಾರ್ತಾ ಶೋಕ-ಸಂತಪ್ತ-ಮಾನಸಾ .. 3.176..  
 ನ ಕಾರ್ಯಮದ್ಯ ಮೇ ನಾಥ ಜೀವಿತೇನ ತ್ವಯಾ ವಿನಾ .  
 ದೀನಾಯಾಃ ಪತಿ-ಹೀನಾಯಾಃ ಕಿಂ ನಾರ್ಯಾ ಜೀವಿತೇ ಫಲಂ .. 3.177..  
 ಮಾನೋ ದರ್ಪಸ್ತ್ವ ಹಂಕಾರಃ ಕುಲಂ ಪೂಜಾ ಚ ಬಂಧುಷು .  
 ದಾಸ-ಭೃತ್ಯ-ಜನೇಷ್ಟಾಜ್ಞಾ ವೈಧವ್ಯೇನ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ .. 3.178..  
 ಏವಂ ವಿಲಪ್ಯ ಬಹುಶಃ ಕೃಪಣಂ ಭೃಶ-ದುಃಖಿತಾ .  
 ಪತಿವ್ರತಾ ಸುಸಂದೀಪ್ತಂ ತಮೇವಾಗ್ನಿಂ ವಿವೇಶ ಸಾ .. 3.179..  
 ತತೋ ದಿವ್ಯಾಂಬರ-ಧರಾ ದಿವ್ಯಾಭರಣ-ಭೂಷಿತಾ .  
 ಭರ್ತಾರಂ ಸಾ ವಿಮಾನಸ್ಥಂ ದದರ್ಶ ಸ್ವಂ ಕಪೋತಿಕಾ .. 3.180..  
 ಸೋಽಪಿ ದಿವ್ಯ-ತನುರ್ಭೂತ್ವಾ ಯಥಾರ್ಥಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ .  
 ಅಹೋ ಮಾಮನುಗಚ್ಛಂತ್ಯಾ ಕೃತಂ ಸಾಧು ಶುಭೇ ತ್ವಯಾ .. 3.181..  
 ತಿಸ್ರಃ ಕೋಟ್ಯೋರ್ಧ-ಕೋಟೀ ಚ ಯಾನಿ ರೋಮಾಣಿ ಮಾನುಷೇ .  
 ತಾವತ್ ಕಾಲಂ ವನೇತ್ ಸ್ವರ್ಗೇ ಭರ್ತಾರಂ ಯಾನುಗಚ್ಛತಿ .. 3.182..

ಕಪೋತ-ದೇಹಃ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತೇ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಸುಖಮನ್ವಭೂತ್ .  
 ಕಪೋತ-ದೇಹವತ್ಸಾಸೀತ್ ಪ್ರಾಕ್ ಪುಣ್ಯ-ಪ್ರಭವಂ ಹಿತಂ .. 3.183..  
 ಹರ್ಷಾವಿಷ್ಟಸ್ತತೋ ವ್ಯಾಧೋ ವಿವೇಶ ಚ ವನಂ ಧನಂ .  
 ಪ್ರಾಣಿ-ಹಿಂಸಾಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಬಹು-ನಿವೇದವಾನ್ ಭೃಶಂ .. 3.184..  
 ತತ್ರ ದಾವಾನಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿವೇಶ ವಿರತಾಶಯಃ .  
 ನಿರ್ದಗ್ಧ-ಕಲ್ಮಷೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗ-ಸೌಖ್ಯಮವಾಪ್ತವಾನ್ .. 3.185..  
 ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಶ್ರುಯತೇ ಹಿ ಕಪೋತೇನ (134) ಇತಾದಿ .  
 ತಚ್ಚುತ್ವಾರಿಮರ್ದನೋ ದೀಪ್ತಾಕ್ಷಂ ಪೃಷ್ಠವಾನ್-ಏವಮವಸ್ಥಿತೇ ಕಿಂ ಭವಾನ್  
 ಮನ್ಯತೇ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ನ ಹಂತವ್ಯ ಏವಾಯಂ . ಯತಃ-  
 ಯಾ ಮಮೋದ್ವಿಜತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸಾ ಮಮಾದ್ಯಾವಗೂಹತೇ .  
 ಪ್ರಿಯ-ಕಾರಕ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯನ್ ಮಮಾಸ್ತಿ ಹರಸ್ವ ತತ್ .. 3.186..  
 ಚೋರೇಣ ಚಾಪುಕ್ತಂ-  
 ಹರ್ತವ್ಯಂ ತೇ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಹರ್ತವ್ಯಂ ಚೇದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ .  
 ಪುನರಪಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದೀಯಂ ನಾವಗೂಹತೇ .. 3.187..  
 ಅರಿಮರ್ದನಃ ಪೃಷ್ಠವಾನ್-ಕಾ ಚ ನಾವಗೂಹತೇ ? ಕಶ್ಚಾಯಂ ಚೌರಃ ? ಇತಿ  
 ವಿಸ್ತರತಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ .  
 ದೀಪ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

ಕಥಾ 8 ಕಾಮಾತುರ-ವಣಿಕ್-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕಾಮಾತುರೋ ನಾಮ ವೃದ್ಧ-ವಣಿಕ್ . ತೇನ ಚ  
 ಕಾಮೋಪಹೃತ-ಚೇತಸಾ, ಮೃತ-ಭಾರ್ಯೇಣ ಕಾಚಿನ್ ನಿರ್ದನ-ವಣಿಕ್-ಸುತಾ,  
 ಪ್ರಭೂತಂ ಧನಂ ದತ್ತೋದ್ವಾಹಿತಾ . ಅಥ ಸಾ ದುಃಖಾಭಿಭೂತಾ ತಂ ವೃದ್ಧ-  
 ವಣಿಜಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಪಿ ನ ಶಶಾಕ . ಯುಕ್ತಂ ಚೈತತ್-  
 ಶ್ವೇತಂ ಪದಂ ಶಿರಸಿ ಯತ್ ತು ಶಿರೋರುಹಾಣಾಂ  
 ಸ್ಥಾನಂ ಪರಂ ಪರಿಭವಸ್ಯ ತದೇವ ಪುಂಸಾಂ .  
 ಆರೋಪಿತಾಸ್ಥಿ-ಶಕಲಂ ಪರಿಹೃತ್ಯ ಯಾಂತಿ  
 ಚಾಂಡಾಲ-ಕೂಪಮಿವ ದೂರತರಂ ತರುಣ್ಯಃ .. 3.188..  
 ತಥಾ ಚ-  
 ಗಾತ್ರಂ ಸಂಕುಚಿತಂ ಗತಿರ್ವಿಗಲಿತಾ ದಂತಾಶ್ಚ ನಾಶಂಗತಾ  
 ದೃಷ್ಟಿಭ್ರಾಮ್ಯತಿ ರೂಪಮಪುಪಹತಂ ವಕ್ತ್ರಂ ಚ ಲಾಲಾಯತೇ .

ವಾಕ್ಯಂ ನೈವ ಕರೋತಿ ಬಾಂಧವ-ಜನಃ ಪತ್ನೀ ನ ಶುಶ್ರುಷತೇ  
 ಧಿಕ್ ಕಷ್ಟಂ ಜರಯಾಭಿಭೂತ-ಪೂರುಷಂ ಪುತ್ರೋಽಪವಜ್ಞಾಯತೇ .. 3.189..  
 ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಸಾ ತೇನ ಸಹೈಕಶಯನೇ ಪರಾಜ್ಞುಖೀ ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ  
 ತಾವದ್ಗೃಹೇ ಚೌರಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಸಾಪಿ ತಂ ಚೌರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲಿತಾ  
 ವೃದ್ಧಮಪಿ ತಂ ಪತಿಂ ಗಾಢಂ ಸಮಾಲಿಲಿಂಗ . ಸೋಽಪಿ ವಿಸ್ಮಯಾತ್ ಪುಲಕಾಂಚಿತ-  
 ಸರ್ವ-ಗಾತ್ರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ಕಿಮೇಷಾ ಮಾಮದ್ಯಾವಗೂಹತೇ ?  
 ಯಾವನ್ ನಿಪುಣತಯಾ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ಗೃಹ-ಕೋಣೈಕ-ದೇಶೇ ಚೌರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
 ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ನೂನಮೇಷಾಸ್ಯ ಭಯಾನ್ ಮಾಮಾಲಿಂಗತಿ ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಂ  
 ಚೌರಮಾಹ-ಯಾ ಮಮೋದ್ವಿಜತೇ (186) ಇತಾದಿ .  
 ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಚೌರೋಽಪಾಹ-ಹರ್ತವ್ಯಂ ತೇ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ (187) ಇತಾದಿ .  
 ತಸ್ಮಾಚ್ಚೌರಸ್ಯಾಪುಪಕಾರಃ ಶ್ರೇಯಶ್ಚಿಂತ್ಯತೇ ಕಿಂ ಪುನಃ ಶರಣಾಗತಸ್ಯ . ಅಪಿ  
 ಚಾಯಂ ತ್ರೈವಿಪ್ರಕೃತೋಽಸ್ಮಾಕಮೇವ ಪುಷ್ಟಯೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದೀಯ-ರಂಧ್ರ-  
 ದರ್ಶನಾಯ ಚೇತಿ ಅನೇನ ಕಾರಣೇನಾಯಮವಧ್ಯ ಇತಿ .  
 ಏತದಾಕರ್ಣ್ಯಾರಿಮರ್ದನೋಽನ್ಯಂ ಸಚಿವಂ ವಕ್ರನಾಸಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ-ಭದ್ರ !  
 ಸಾಂಪ್ರತಮೇವಂ ಸ್ಥಿತೇ ಕಿಂ ಕರಣೀಯಮಿತಿ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಅವಧ್ಯೋಽಯಂ . ಯತಃ-  
 ಶತ್ರ್ವೋಽಪಿ ಹಿತಾರ್ಥೈವ ವಿವದಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ .  
 ಚೌರೇಣ ಜೀವಿತಂ ದತ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸೇನ ತು ಗೋ-ಯುಗಂ .. 3.190..  
 ಅರಿಮರ್ದನಃ ಪ್ರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ವಕ್ರನಾಸಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 9 ದ್ರೋಣಾಖ್ಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ದರಿದ್ರೋ ದ್ರೋಣ-ನಾಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹ-ಧನಃ  
 ಸತತಂ ವಿಶಿಷ್ಟ-ವಸ್ತ್ರಾನುಲೇಪನ-ಗಂಧ-ಮಾಲ್ಯಾಲಂಕಾರ-ತಾಂಬೂಲಾದಿ-ಭೋಗ-  
 ಪರಿವರ್ಜಿತಃ, ಪ್ರರೂಢ-ಕೇಶ-ಶ್ಮಶ್ರು-ನಖ-ರೋಮೋಪಚಿತಃ, ಶೀತೋಷ್ಣ-ವಾತ-  
 ವರ್ಷಾದಿಭಿಃ ಪರಿಶೋಷಿತ-ಶರೀರಃ, ತಸ್ಯ ಚ ಕೇನಾಪಿ ಯಜಮಾನೇನಾನುಕಂಪಯಾ  
 ಶಿಶು-ಗೋ-ಯುಗಂ ದತ್ತಂ . ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಚ ಬಾಲ-ಭಾವಾದಾರಭ್ಯ ಯಾಚಿತ-  
 ಘೃತ-ತೈಲ-ಯವಸಾದಿಭಿಃ ಸಂವರ್ಧ್ಯ ಸುಪುಷ್ಟಂ ಕೃತಂ . ತಚ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸೈವ  
 ಕಶ್ಚಿಚ್ಚೌರಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹಮಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಗೋ-ಯುಗಮಿದಮಪಹರಿಷ್ಯಾಮಿ  
 . ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ನಿಶಾಯಾಂ ಬಂಧನ-ಪಾಶಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ಯಾವತ್ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ತಾವದರ್ಧ-  
 ಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರವಿರಲ-ತೀಕ್ಷ್ಣ-ದಂತ-ಪಂಕ್ತಿರುನ್ನತ-ನಾಸಾ-ವಂಶಃ, ಪ್ರಕಟ-ರಕ್ತಾಂತ-

ನಯನಃ ಉಪಚಿತ-ಸ್ನಾಯು-ಸಂತತನತ-ಗಾತ್ರಃ ಶುಷ್ಕ-ಕಪೋಲಃ ಸುಹುತ-ಹುತವಹ-ಪಿಂಗಲ-ಶ್ಮಶ್ರು-ಕೇಶ-ಶರೀರಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವೃಷ್ಟಃ . ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತಂ ತೀವ್ರ-ಭಯ-ತ್ರಸ್ತೋ ಚೌರೋಽಬ್ರವೀತ್-ಕೋ ಭವಾನ್ ? ಇತಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಅಹಂ ಕ್ರೂರ-ಕರ್ಮಾ ಚೌರೋ ದರಿದ್ರ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಗೋ-ಯುಗಂ ಹರ್ತುಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿ .

ಅಥ ಜಾತ-ಪ್ರತ್ಯಯೋ ರಾಕ್ಷಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ ! ಷಷ್ಠಾಹ್ನ-ಕಾಲಿಕೋಽಹಂ . ಅತಸ್ತಮೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮದ್ಯ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ತೌ ತತ್ರ ಗತ್ವೈಕಾಂತೇ ಕಾನ್ಲಮನ್ವೇಷಯಂತೌ ಸ್ಥಿತೌ . ಪ್ರಸುಪ್ತೇ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ತದ್ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚೌರೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ ! ನೈಷನ್ಯಾಯೋ ಯತೋ ಗೋ-ಯುಗೇ ಮಯಾಪಹೃತೇ ಪಶ್ಚಾತ್ ತ್ವಮೇನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಭಕ್ಷಯ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಕದಾಚಿದಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗೋ-ಶಬ್ದೇನ ಬುದ್ಧೇತ ತದಾನರ್ಥಕೋಽಯಂ ಮಮಾರಂಭಃ ಸ್ಯಾತ್ .

ಚೌರೋಽಪಬ್ರವೀತ್-ತವಾಪಿ ಯದಿ ಭಕ್ಷಣಾಯೋಪಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಏಕೋಽಪಂತರಾಯಃ ಸ್ಯಾತ್ . ತದಾಹಮಪಿ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ಗೋ-ಯುಗಮಪಹರ್ತುಂ . ಅತಃ ಪ್ರಥಮಂ ಮಯಾಪಹೃತೇ ಗೋ-ಯುಗೇ ಪಶ್ಚಾತ್ ತ್ವಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಕ್ಷಿತವ್ಯಃ . ಇತ್ಥಂ ಚಾಹಮಹಮಿಕಯಾ ತಯೋರ್ವಿವದತೋಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ದ್ವೈಧೇ ಪ್ರತಿರವ-ವಶಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜಜಾಗಾರ .

ಅಥ ತಂ ಚೌರೋಽಬ್ರವೀತ್-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ತ್ವಾಮೇವಾಯಂ ರಾಕ್ಷಸೋ ಭಕ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ಇತಿ .

ರಾಕ್ಷಸೋಽಪಾಹ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ! ಚೌರೋಽಯಂ ಗೋ-ಯುಗಂ ತೇಽಪಹರ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ .

ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವೋತ್ಥಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸಾವಧಾನೋ ಭೂತ್ವೇಷ್ಟ-ದೇವತಾ-ಮಂತ್ರ-ಧ್ಯಾನೇನಾತ್ಮಾನಂ ರಾಕ್ಷಸಾದುದ್ಗೂರ್ಣ-ಲಗುಡೇನ ಚೌರಾದ್ಗೋ-ಯುಗಂ ರರಕ್ಷ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಶತ್ರವೋಽಪಿ ಹಿತಾರ್ಥೈವ (190) ಇತಿ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ವಚನಮವಧಾರ್ಯಾರಿಮರ್ದನಃ ಪುನರಪಿ ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣಮಪೃಚ್ಛತ್-ಕಥಯ, ಕಿಮತ್ರ ಮನ್ಯತೇ ಭವಾನ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಅವಧ್ಯ ಏವಾಯಂ, ಯತೋ ರಕ್ಷಿತೇನಾನೇನ ಕದಾಚಿತ್ ಪರಸ್ಪರ-ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಕಾಲಃ ಸುಖೇನ ಗಚ್ಛತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-ಪರಸ್ಪರಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣಿ ಯೇ ನ ರಕ್ಷಂತಿ ಜಂತವಃ .

ತ ಏವ ನಿಧನಂ ಯಾಂತಿ ವಲ್ಮೀಕೋದರ-ಸರ್ಪವತ್ .. 3.191..

ಅರಿಮರ್ದನೋಽಬ್ರವೀತ್-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಪ್ರಾಕಾರಕರ್ಣಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 10 ವಲ್ಮೀಕೋದರ-ಗತ-ಸರ್ಪ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ದೇವಶಕ್ತಿನಾಮ ರಾಜಾ . ತಸ್ಯ ಚ ಪುತ್ರೋ ಜಠರ-  
ವಲ್ಮೀಕಾಶ್ರಯೇಣೋರಗೇಣ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಕ್ಷೀಯತೇ . ಅನೇಕೋಪಚಾರೈಃ  
ಸದ್ವೈ ದೈಃ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರೋಪದಿಷ್ಟಾಷಢ-ಯುಕ್ತ್ಯಾಪಿ ಚಿಕಿತ್ಸ್ಯ ಮಾನೋ ನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಮೇತಿ  
. ಅಥಾಸೌ ರಾಜಪುತ್ರೋ ನಿರ್ವೇದಾದ್ಧೇಶಾಂತರಂ ಗತಃ .

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹತಿ ದೇವಾಲಯೇ ಕಾಲಂ ಯಾಪಯತಿ  
. ಅಥ ತತ್ರ ನಗರೇ ಬಲಿನಾಮ ರಾಜಾಸ್ತೇ . ತಸ್ಯ ಚ ದ್ವೇ ದುಹಿತರೌ ಯೌವನ-  
ಸ್ಥೇ ತಿಷ್ಠತಃ . ತೇ ಚ ಪ್ರತಿದಿವಸಮಾದಿತ್ಯೋದಯೇ ಪಿತುಃ ಪಾದಾಂತಿಕಮಾಗತ್ಯ  
ನಮಸ್ಕಾರಂ ಚಕ್ರತುಃ . ತತ್ರ ಚೈಕಾಬ್ರವೀತ್-ವಿಜಯಸ್ವ ಮಹಾರಾಜ ! ಯಸ್ಯ  
ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಸರ್ವಂ ಸುಖಂ ಲಭ್ಯತೇ .

ದ್ವಿತೀಯಾ ತು-ವಿಹಿತಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಮಹಾರಾಜ ! ಇತಿ ಬ್ರವೀತಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಕುಪಿತೋ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್-ಭೋ ಮಂತ್ರಿಣಃ ! ಏನಾಂ ದುಷ್ಟ-  
ಭಾಷಿಣೀಂ ಕುಮಾರಿಕಾಂ ಕಸ್ಯಚಿದ್ವೈದೇಶಿಕಸ್ಯ ಪ್ರಯಚ್ಛತ ತೇನ ನಿಜ-  
ವಿಹಿತಮಿಯಮೇವ ಭುಂಕ್ಷೇ .

ಅಥ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಾಲ್ಪ-ಪರಿವಾರಾ ಸಾ ಕುಮಾರಿಕಾ ಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ತಸ್ಯ ದೇವ-  
ಕುಲಾಶ್ರಿತ-ರಾಜ-ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ . ಸಾಪಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಸಾ ತಂ ಪತಿಂ  
ದೇವವತ್ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಾದಾಯ ಚಾನ್ಯ-ವಿಷಯಂ ಗತಾ .

ತತಃ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ಗೂರತರ-ನಗರ-ಪ್ರದೇಶೇ ತಡಾಗ-ತಟೀ ರಾಜ-ಪುತ್ರಮಾವಾಸ-  
ರಕ್ಷಾಯೈ ನಿರೂಪ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಚ ಘೃತ-ತೈಲ-ಲವಣ-ತಂಡುಲಾದಿ-ಕ್ರಯ-ನಿಮಿತ್ತಂ  
ಸಪರಿವಾರಾ ಗತಾ . ಕೃತ್ವಾ ಚ ಕ್ರಯ-ವಿಕ್ರಯಂ ಯಾವದಾಗಚ್ಛತಿ ತಾವತ್ ಸ ರಾಜ-  
ಪುತ್ರೋ ವಲ್ಮೀಕೋಪರಿ ಕೃತ-ಮೂರ್ಧಾ ಪ್ರಸುಪ್ತಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಮುಖಾದ್ಭುಜಗಃ  
ಘಣಾಂ ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ವಾಯುಮಶ್ನಾತಿ . ತತ್ತ್ವೈವ ಚ ವಲ್ಮೀಕೇಽಪರಃ ಸರ್ಪೋ ನಿಷ್ಕೃಮ್ಯ  
ತಥೈವಾಸೀತ್ .

ಅಥ ತಯೋಃ ಪರಸ್ಪರ-ದರ್ಶನೇನ ಕ್ರೋಧ-ಸಂರಕ್ತ-ಲೋಚನಯೋರ್ಮರ್ದ್ಯಾದ್ವಲ್ಮೀಕಸ್ಥೇನ  
ಸರ್ಪೇಣೋಕ್ತಂ-ಭೋ ಭೋ ದುರಾತ್ಮನ್ ! ಕಥಂ ಸುಂದರ-ಸರ್ವಾಂಗಂ ರಾಜ-  
ಪುತ್ರಮಿತ್ಥಂ ಕದರ್ಥಯಸಿ ?

ಮುಖಸೋಽರಿಬ್ರವೀತ್-ಭೋ ಭೋಃ ! ತ್ವಯಾಪಿ ದುರಾತ್ಮನಾಸ್ಯ ವಲ್ಮೀಕಸ್ಯ

ಮಧ್ಯೇ ಕಥಮಿದಂ ದೂಷಿತಂ ಹಾಟಕ-ಪೂರ್ಣಂ ಕಲಶ-ಯುಗಲಮಿತೇವಂ  
ಪರಸ್ಪರಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣುದ್ವಾಟಿತವಂತೌ .

ಪುನರ್ವಲ್ಮೀಕಸೋಽಹಿರಬ್ರವೀತ್-ಭೋ ದುರಾತ್ಮನ್ ! ಭೇಷಜಮಿದಂ ತೇ ಕಿಂ  
ಕೋಽಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ ಯಜ್ ಜೀರ್ಣೋತ್ಪಾಲಿತ-ಕಾಂಜಿಕಾ-ರಾಜಿಕಾ-ಪಾನೇನ  
ಭವಾನ್ ವಿನಾಶಮುಪಯಾತಿ .

ಅಥೋದರಸೋಽಹಿರಬ್ರವೀತ್-ತವಾಪೇತದ್ಭೇಷಜಂ ಕಿಂ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನ ವೇತ್ತಿ  
ಯದುಷ್ಟ-ತೈಲೇನ ಮಹೋಷ್ಟೋದಕೇನ ವಾ ತವ ವಿನಾಶಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ . ಏವಂ ಚ ಸಾ  
ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ವಿಟಪಾಂತರಿತಾ ತಯೋಃ ಪರಸ್ಪರಾಲಾಪಾನ್ ಮರ್ಮ-ಮಯಾನ್  
ಆಕರ್ಣ್ಯ ತಥೈವಾನುಷ್ಠಿತವತಿ .

ವಿಧಾಯ ವ್ಯಂಗಂ ನೀರೋಗಂ ಭರ್ತಾರಂ ನಿಧಿಂ ಚ ಪರಮಮಾಸಾದ್ಯ  
ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರಾಯಾತ್ . ಪಿತೃ-ಮಾತೃ-ಸ್ವಜನ್ಯೈಃ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಾ  
ವಿಹಿತೋಪಭೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುಖೇನಾವಸ್ಥಿತಾ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-  
ಪರಸ್ಪರಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣಿ ಇತಿ .

ತಚ್ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವಯಮರಿದ್ಧನೋಽಪೇವಂ ಸಮರ್ಥಿತವಾನ್ . ತಥಾ ಚಾನುಷ್ಠಿತಂ  
. ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತರ್ಲೀನಂ ವಿಹಸ್ಯ ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಪುನರಬ್ರವೀತ್-ಕಷ್ಟಂ . ವಿನಾಶಿತೋಽಯಂ  
ಭವದ್ಧಿರನ್ಯಾಯೇನ ಸ್ವಾಮೀ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪೂಜ್ಯಾ ಯತ್ರ ಪೂಜ್ಯಂತೇ ಪೂಜ್ಯಾನಾಂ ತು ವಿಮಾನನಾ .

ತ್ರಿಣಿ ತತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಮರಣಂ ಭಯಂ .. 3.192..

ತಥಾ ಚ-

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಽಪಿ ಕೃತೇ ಪಾಪೇ ಮೂರ್ಖಃ ಸಾಮ್ನಾ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ .

ರಥ-ಕಾರಃ ಸ್ವಕಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸಜಾರಾಂ ಶಿರಸಾವಹತ್ .. 3.193..

ಮಂತ್ರಿಣಃ ಪ್ರಾಹುಃ ಕಥಮೇತತ್ ?

ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 11 ವೀರವರ-ರಥಕಾರ-ತತ್-ಪತ್ನೀ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ವೀರವರೋ ನಾಮ ರಥಕಾರಃ . ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ  
ಕಾಮದಮನೀ . ಸಾ ಪುಂಶ್ಚಲೀ ಜನಾಪವಾದ-ಸಂಯುಕ್ತಾ . ಸೋಽಪಿ ತಸ್ಯಾಃ  
ಪರೀಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಥ ಮಯಾಸ್ಯಾಃ ಪರೀಕ್ಷಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ ಪಾವಕಃ ಶೀತಃ ಪ್ರೋಷ್ಟೀ ವಾ ಶಶ-ಲಾಂಛನಃ .

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತದಾ ಸತೀತ್ವಂ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ಸ್ಯಾದ್ಭರ್ಜನೋ ಹಿತಃ .. 3.194..

ಜಾನಾಮಿ ಚೈನಾಂ ಲೋಕ-ವಚನಾದಸತೀಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-



ಯಚ್ಚ ವೇದೇಷು ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನ ದೃಷ್ಟಂ ನ ಚ ಸಂಶ್ರುತಂ .

ತತ್ ಸರ್ವಂ ವೇತ್ತಿ ಲೋಕೋಽಯಂ ಯತ್ ಸ್ಯಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಾಂಡ-ಮಧ್ಯಗಂ .. 3.195..

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾಯ ಭಾರ್ಯಾಮವೋಚತ್-ಪ್ರಿಯೇ ! ಪ್ರಭಾತೇಽಹಂ  
ಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ . ತತ್ರ ಕತಿಚಿದ್ಧಿನಾನಿ ಲಗಿಷ್ಯಂತಿ . ತತ್ ತ್ವಯಾ ಕಿಮಪಿ  
ಪಾಥೇಯಂ ಮಮ ಯೋಗ್ಯಂ ವಿಧೇಯಂ .

ಸಾಪಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹರ್ಷಿತ-ಚಿತ್ತಾ . ಔತ್ಸುಕ್ಯಾತ್ ಸರ್ವ-ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ  
ಸಿದ್ಧಮನ್ನಂ ಘೃತ-ಶರ್ಕರಾ-ಪ್ರಾಯಮಕರೋತ್ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ದುರ್ದಿವಸೇ ಘನ-ತಿಮಿರೇ ವರ್ಷತಿ ಜಲದೇ ಮಹಾಟವೀ-ಪ್ರಭೃತೌ .

ಪತ್ಯುವಿದೇಶ-ಗಮನೇ ಪರಮ-ಸುಖಂ ಜಘನ-ಚಪಲಾಯಾಃ .. 3.196..

ಅಥಾಸೌ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಉತ್ಥಾಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಾನ್ ನಿರ್ಗತಃ ಸಾಪಿ ತಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ  
ವಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಹಸಿತ-ವದನಾಂಗ-ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ಕಥಂಚಿತ್ ತಂ  
ದಿವಸಮತ್ಯವಾಹಯತ್ . ಅಥ ಪೂರ್ವ-ಪರಿಚಿತ-ವಿಟ-ಗೃಹೇ ಗತ್ವಾ ತಂ  
ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತವತೀ-ಸ ದುರಾತ್ಮಾ ಮೇ ಪತಿಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಗತಃ . ತತ್ ತ್ವಯಾಸ್ಮದ್ಗೃಹೇ  
ಪ್ರಸುಪ್ತೇ ಜನೇ ಸಮಾಗಂತವ್ಯಂ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸ ರಥಕಾರೋರಣ್ಯೇ ದಿನಮತಿವಾಹ್ಯ ಪ್ರದೋಷೇ ಸ್ವ-  
ಗೃಹೇಪದ್ವಾರೇಣ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಶಯ್ಯಾಧಸ್ತಲೇ ನಿಭೃತೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ಥಿತಃ .  
ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಸ ದೇವದತ್ತಃ ಸಮಾಗತ್ಯ ತತ್ರ ಶಯನೇ ಉಪವಿಷ್ಟಃ . ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ರೋಷಾವಿಷ್ಟ-ಚಿತ್ತೋ ರಥಕಾರೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಿಮೇನಮುತ್ಥಾಯ ಹನ್ಮಿ ?  
ಅಥವಾ ಹೇಲಯೈವ ಪ್ರಸುಪ್ತೌ ದ್ವಾವಪೇತೌ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ ? ಪರಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ  
ತಾವದನ್ಯಾಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ . ಶೃಣೋಮಿ ಚಾನೇನ ಸಹಾಲಾಪಂ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸಾ ಗೃಹ-ದ್ವಾರಂ ನಿಭೃತಂ ಪಿಥಾಯ ಶಯನ-ತಲಮಾರೂಢಾ .  
ತಸ್ಯಾಸ್ತತ್ರಾರೋಹಯಂತ್ಯಾ ರಥಕಾರ-ಶರೀರೇ ಪಾದೋ ವಿಲಗ್ನಃ . ತತಃ ಸಾ  
ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ನೂನಮೇತೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ ರಥಕಾರೇಣ ಮತ್-ಪರೀಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ  
ಭಾವ್ಯಂ . ತತಃ ಸ್ತ್ರೀ-ಚರಿತ್ರ-ವಿಜ್ಞಾನಂ ಕಿಮಪಿ ಕರೋಮಿ .

ಏವಂ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯನ್ಯಾ ಸ ದೇವದತ್ತಃ ಸ್ವಶೋಽತ್ಸುಕೋ ಬಭೂವ . ಅಥ ತಯಾ  
ಕೃತಾಂಜಲಿ-ಪುಟಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಮಹಾನುಭಾವ ! ನ ಮೇ ಶರೀರಂ ತ್ವಯಾ  
ಸ್ವರ್ಶನೀಯಂ ಯತೋಽಹಂ ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾಸತೀ ಚ . ನೋ ಚೇಚ್ಛಾಪಂ ದತ್ತ್ವಾ  
ತ್ವಾಂ ಬಹ್ನುಸಾತ್ಕರಿಸ್ಯಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ತ್ವಯಾ ಕಿಮಹಮಾಹೂತಃ ?

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಭೋಃ ಶೃಣುಷ್ವೈಕಾಗ್ರ-ಮನಾಃ . ಅಹಮದ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ದೇವತಾ-  
ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಚಂಡ್ಯಾಯತನಂ ಗತಾ ತತ್ರಾಕಸ್ಮಾತ್ ಖೇ ವಾಣೀ ಸಂಜಾತಾ-

ಪುತ್ರಿ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಭಕ್ತಾಸಿ ಮೇ ತ್ವಂ, ಪರಂ ಷಣ್ಮಾಸಾಭ್ಯಂತರೇ ವಿಧಿ-  
ನಿಯೋಗಾದ್ವಿಧವಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ .

ತತೋ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭಗವತಿ ! ಯಥಾ ತ್ವಮಾಪದಂ ವೇತ್ಸಿ, ತಥಾ ತತ್-  
ಪ್ರತೀಕಾರಮಪಿ ಜಾನಾಸಿ . ತದಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯೋ ಯೇನ ಮೇ ಪತಿಃ ಶತ-  
ಸಂವತ್ಸರ-ಜೀವೀ ಭವತಿ ?

ತತಸ್ತಯಾಭಿಹಿತಂ-ವತ್ಸೇ, ಸನ್ನಪಿ ನಾಸ್ತಿ, ಯತಸ್ತವಾಯತ್ತಃ ಸ ಪ್ರತೀಕಾರಃ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ದೇವಿ ! ಯದಿ ತನ್ ಮಮ ಪ್ರಾಣೈರ್ಭವತಿ  
ತದಾದೇಶಯ ಯೇನ ಕರೋಮಿ .

ಅಥ ದೇವ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ಯದದ್ಯ ಪರ-ಪುರುಷೇಣ ಸಹೈಕಸ್ಮಿನ್ ಶಯನೇ  
ಸಮಾರುಹ್ಯಾಲಿಂಗನಂ ಕರೋಷಿ ತತ್ ತವ ಭರ್ತೃ-ಸಕ್ಕೋಪಮೃತ್ಯುಸ್ತಸ್ಯ  
ಸಂಚರತಿ . ಭರ್ತಾಪಿ ತೇನ ಪುನರ್ವರ್ಷ-ಶತಂ ಜೀವತಿ . ತೇನ ತ್ವಂ ಮಯಾಭ್ಯರ್ಥಿತಃ  
. ತದ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರ್ತು-ಮನಾಸ್ತತ್ ಕುರುಷ್ವ . ನ ಹಿ ದೇವತಾ-ವಚನಮನ್ಯಥಾ  
ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ . ತತೋಽಂತರ್ಹಾಸ-ವಿಕಾಸ-ಮುಖಃ ಸ ತದುಚಿತಮಾಚಾರ

ಸೋಽಪಿ ರಥಕಾರೋ ಮೂರ್ಖಸ್ತನ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪುಲಕಾಂಚಿತ-ತನುಃ  
ಶಯ್ಯಾಧಸ್ತಲಾನ್ ನಿಷ್ಪ್ರಮ್ಯ ತಾಮುವಾಚ-ಸಾಧು ಪತಿವ್ರತೇ ! ಸಾಧು ಕುಲ-ನಂದಿನಿ  
! ಅಹಂ ದುರ್ಜನ-ವಚನ-ಶಂಕಿತ-ಹೃದಯಸ್ವತ್-ಪರೀಕ್ಷಾ-ನಿಮಿತ್ತಂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ-  
ವ್ಯಾಜಂ ಕೃತ್ವಾ ಖಟ್ವಾಧಸ್ತಲೇ ನಿಭೃತಂ ಲೀನಃ . ತದೇಹಿ, ಆಲಿಂಗ ಮಾಂ . ತ್ವಂ ಸ್ವ-  
ಭರ್ತೃ-ಭಕ್ತಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಾ ನಾರೀಣಾಂ, ಯದೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮ-ವ್ರತಂ ಪರ-ಸಂಗೇಽಪಿ  
ಪಾಲಿತವತೀ . ಯದಾಯುರ್ಬುದ್ಧಿ-ಕೃತೇಽಪಮೃತ್ಯು-ವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಚತ್ವಮೇವಂ  
ಕೃತವತೀ . ತಾಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸನ್ನೇಹಮಾಲಿಂಗಿತವಾನ್ .

ಸ್ವ-ಸ್ಕಂಧೇ ತಾಮಾರೋಪ್ಯ ತಾಮಪಿ ದೇವದತ್ತಮುವಾಚ-ಭೋ ಮಹಾನುಭಾವ  
! ಮತ್-ಪುಣ್ಯೈಸ್ತ ಮಿಹಾಗತಃ . ತ್ವತ್-ಪ್ರಸಾದಾನ್ ಮಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವರ್ಷ-ಶತ-  
ಪ್ರಮಾಣಮಾಯುಃ . ತತ್ ತ್ವಮಪಿ ಮಾಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಮತ್-ಸ್ಕಂಧೇ ಸಮಾರೋಹ  
ಇತಿ ಜಲ್ಮನ್ನನಿಚ್ಛಂತಮಪಿ ದೇವದತ್ತಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಬಲಾತ್ ಸ್ವಕೀಯ-ಸ್ಕಂಧೇ  
ಆರೋಪಿತವಾನ್ .

ತತಶ್ಚ ನೃತ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ-ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮ-ವ್ರತ-ಧರಾಣಾಂ ಧುರೀಣ ! ತ್ವಯಾಪಿ  
ಮಯುಪಕೃತಮಿತಾದುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ಕಂಧಾದುತ್ತಾರ್ಯ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಸ್ವಜನ-  
ಗೃಹ-ದ್ವಾರಾದಿಷು ಬಭ್ರಾವು ತತ್ರ ತತ್ರ ತಯೋರುಭಯೋರಪಿ ತದ್ಗುಣ-  
ವರ್ಣನಮಕರೋತ್ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಽಪಿ ಕೃತೇ ಪಾಪೇ (193) ಇತಿ .

ತತ್ ಸರ್ವಥಾ ಮೂಲೋತ್ಪಾತಾ ವಯಂ ವಿನಷ್ಟಾಃ ಸ್ಯಃ . ಸುಷ್ಕು ಖಲ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಮಿತ್ರ-ರೂಪಾ ಹಿ ರಿಪವಃ ಸಂಭಾವ್ಯಂತೇ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ .

ಯೇ ಹಿತಂ ವಾಕ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವಿಪರೀತೋಪಸೇವಿನಃ .. 3.197..

ತಥಾ ಚ-

ಸಂತೋಷಪರ್ಥಾ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ದೇಶ-ಕಾಲ-ವಿರೋಧಿನಃ .

ಅಪ್ರಾಜ್ಞಾನ್ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತಮಃ ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಯಥಾ .. 3.198..

ತತಸ್ತದ್ವಚೋನಾದೃತ್ಯ ಸರ್ವೇ ತೇ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನಮುತ್ಸಿಪ್ಯ ಸ್ವ-ದುರ್ಗಮಾನೇತುಮಾರಬ್ಧಾಃ

. ಅಥಾನೀಯಮಾನಃ ಸ್ಥಿರಜೀವಾಹ-ದೇವ ! ಅದ್ಯಾಕಿಂಚಿತ್ಕರೇಣೈತದವಸ್ಥೇನ ಕಿಂ  
ಮಯೋಪಸಂಗ್ರಹೀತೇನ ? ಯತ್ ಕಾರಣಮಿಚ್ಛಾಮಿ ದೀಪ್ತಂ ವಕ್ಷಿಮನುಪ್ರವೇಷ್ಯಂ

. ತದರ್ಹಸಿ ಮಾಮಗ್ನಿ-ಪ್ರದಾನೇನ ಸಮುದ್ಧರ್ತುಂ .

ಅಥ ರಕ್ತಾಕ್ಷಸ್ಯಾಂತರ್ಗತ-ಭಾವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾಹ-ಕಿಮರ್ಥಮಗ್ನಿ-ಪತನಮಿಚ್ಛಸಿ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಅಹಂ ತಾವದ್ಯುಷ್ಮದರ್ಥಮಿಮಾಮಾಪದಂ ಮೇಘವರ್ಣೇನ  
ಪ್ರಾಪಿತಃ . ತದಿಚ್ಛಾಮಿ ತೇಷಾಂ ವೈರ-ಯಾತನಾರ್ಥಮುಲೂಕತ್ವಮಿತಿ .

ತಚ್ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜನೀತಿ-ಕುಶಲೋ ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಪ್ರಾಹ-ಭದ್ರ ! ಕುಟಿಲಸ್ತ್ವಂ ಕೃತಕ-  
ವಚನ-ಚತುರಶ್ಚ . ತಾವದುಲೂಕ-ಯೋನಿ-ಗತೋಽಪಿ ಸ್ವಕೀಯಾಮೇವ ವಾಯಸ-

ಯೋನಿಂ ಬಹು ಮನ್ಯಸೇ . ಶ್ರೂಯತೇ ಚೈತದಾಖ್ಯಾನಕಂ .

ಸೂರ್ಯಂ ಭರ್ತಾರಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ಮಾರುತಂ ಗಿರಿಂ .

ಸ್ವ-ಜಾತಿಂ ಮೂಷಿಕಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸ್ವಜಾತಿರ್ದುರತಿಕ್ರಮಾ .. 3.199..

ಮಂತ್ರಿಣಃ ಪ್ರೋಚುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

## ಕಥಾ 12 ಶಾಲಂಕಾಯನ-ರಕ್ಷಿತ-ಮೂಷಿಕಾ-ಕಥಾ

(ಮೂಷಕಕನ್ಯಾವಿವಾಹಕಥಾ)

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಶಾಲಂಕಾಯನೋ ನಾಮ ತಪೋಧನೋ ಜಾಹ್ನವ್ಯಾಂ  
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಗತಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಂ ಕುರ್ವತಸ್ತತ್ರ ಪ್ರದೇಶೇ ಮೂಷಿಕಾ  
ಕಾಚಿತ್ ಖರತರ-ನಖಾಗ್ರ-ಪುಟೇನ ಶ್ಯೇನೇನ ಗೃಹೀತಾ . ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಮುನಿಃ  
ಕರುಣಾರ್ಥ-ಹೃದಯೋ ಮುಂಚ ಮುಂಚೇತಿ ಕುರ್ವಾಣಸ್ತಸ್ಯೋಪರಿ ಪಾಷಾಣ-  
ಖಂಡಂ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪತ್ . ಸೋಽಪಿ ಪಾಷಾಣ-ಖಂಡ-ಪ್ರಹಾರ-ವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯೋ  
ಭೃಷ್ಟ-ಮೂಷಿಕೋ ಭೂಮೌ ನಿಪಪಾತ ಮೂಷಿಕಾಪಿ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತಾ ಕರ್ತವ್ಯಮಜಾನಂತೀ  
ರಕ್ಷ ರಕ್ಷೇತಿ ಜಲ್ಪಂತೀ ಮುನಿ-ಚರಣಾಂತಿಕಮುಪಾವಿಶತ್ . ಶ್ಯೇನೇನಾಪಿ  
ಚೇತನಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಮುನಿರುಕ್ತೋ, ಯದ್ಭೋ ಮುನೇ ! ನ ಯುಕ್ತಮನುಷ್ಠಿತಂ

ಭವತಾ ಯದಹಂ ಪಾಷಾಣೇನ ತಾಡಿತಃ . ಕಿಂ ತ್ವಮಧರ್ಮಾನ್ ನ ಬಿಭೇಷಿ  
? ತತ್ ಸಮರ್ಪಯ ಮಾಮೇನಾಂ ಮೂಷಿಕಾಂ . ನೋ ಚೇತ್ ಪ್ರಭೂತಂ  
ಪಾತಕಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ .

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ಶ್ರೇನಂ ಪ್ರೋವಾಚ ಸಃ-ಭೋ ವಿಹಂಗಾಧಮ ! ರಕ್ಷಣೀಯಾಃ  
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಾಃ . ದಂಡನೀಯಾ ದುಷ್ಟಾಃ . ಸಮ್ಮಾನನೀಯಾಃ ಸಾಧವಃ .  
ಪೂಜನೀಯಾ ಗುರವಃ . ಸ್ತುತ್ಯಾ ದೇವಾಃ . ತತ್ ಕಿಮಸಂಬದ್ಧಂ ಪ್ರಜಲ್ವಸಿ ?

ಶ್ರೇನ ಆಹ-ಮುನೇ ! ನ ತ್ವಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ-ಧರ್ಮಂ ವೇತ್ಸಿ . ಇಹ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ  
ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ವಿಧಿನಾ ಸೃಷ್ಟಿಂ ಕುರ್ವತಾಹಾರೋಽಪಿ ವಿನಿರ್ಮಿತಃ . ತತೋ ಯಥಾ  
ಭವತಾಮನ್ನಂ ತಥಾಸ್ಮಾಕಂ ಮೂಷಿಕಾದಯೋ ವಿಹಿತಾಃ . ತತ್ ಸ್ವಾಹಾರ-  
ಕಾಂಕ್ಷಿಣಂ ಮಾಂ ಕಿಂ ದೂಷಯಸಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯದಸ್ಯ ವಿಹಿತಂ ಭೋಜ್ಯಂ ನ ತತ್ ತಸ್ಯ ಪ್ರದುಷ್ಯತಿ .

ಅಭಕ್ತ್ಯೇ ಬಹು-ದೋಷಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರ್ಯೋ ನ ವ್ಯತ್ಯಯಃ .. 3.200..

ಭಕ್ತ್ಯಂ ಯಥಾ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಮದ್ಯಪಾನಾಂ ಯಥಾ ಹವಿಃ .

ಅಭಕ್ತ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯ ತಾಮೇತಿ ತಥಾನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ದ್ವಿಜ .. 3.201..

ಭಕ್ತ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯತಾಂ ಶ್ರೇಯ ಅಭಕ್ತ್ಯಂ ತು ಮಹದಘಂ .

ತತ್ ಕಥಂ ಮಾಂ ವೃಥಾಚಾರ ತ್ವಂ ದಂಡಯಿತುಮರ್ಹಸಿ .. 3.202..

ಅಪರಂ ಮುನೀನಾಂ ನ ಚೈಷ ಧರ್ಮೋ ಯತಸೈರ್ಧೃಷ್ಟಂ ಶ್ರುತಮಶ್ರುತಮಲೌಲ್ಯತ್ವಮಶತ್ರು  
ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಮಃ ಶತ್ರು ಚ ಮಿತ್ರೇ ಚ ಸಮ-ಲೋಷ್ಟಾಶ್ಚ-ಕಾಂಚನಃ .

ಸುಹೃನ್-ಮಿತ್ರೇ ಹುದಾಸೀನೋ ಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ದ್ವೇಷ್ಯ-ಬಂಧುಷು .

ಸಾಧುಷ್ವಪಿ ಚ ಪಾಪೇಷು ಸಮ-ಬುದ್ಧಿರ್ವಿಶಿಷ್ಯತೇ .. 3.203..

ಸಾಧೂನಾಂ ನಿರವದ್ಯಾನಾಂ ಸದಾಚಾರ-ವಿಚಾರಿಣಾಂ . ಯೋಗೀ ಯುಂಜೀತ  
ಸತತಂ ಸತತಮಾತ್ಮಾನಂ ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಃ .. 3.204.

ತತ್ ತ್ವಮನೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಭ್ರಷ್ಟ-ತಪಾಃ ಸಂಜಾತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮುಂಚ ಮುಂಚ ಪತತೇಕೋ ಮಾ ಮುಂಚೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಕಃ .

ಉಭಯೋಃ ಪತನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೌನಂ ಸರ್ವಾರ್ಥ-ಸಾಧನಂ .. 3.205..

ಶಾಲಂಕಾಯನ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಶ್ರೇನ ಆಹ-

ಕಥಾ 13 ?

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವದೀ-ತಟ ಏಕತ-ದ್ವಿತ-ತ್ರಿತಾಭಿಧಾನಾಸ್ತ್ರಯೋಽಪಿ ಭ್ರಾತರೋ ಮುನಯಸ್ತಪಃ  
ಕುರ್ವಂತಿ . ತೇಷಾಂ ಚ ತಪಃ-ಪ್ರಭಾವಾದಾಕಾಶಸ್ಥಾ ಧೌತ-ಪೋತಿಕಾ ನಿರಾಲಂಬಾ  
ಜಲಾದ್ವಾರ ಭೂ-ಸ್ಪರ್ಶನ-ಭಯೇನ ಸ್ನಾನ-ಸಮಯೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ . ಅಥಾನ್ಯೇ-  
ದ್ಯುರ್ಮಮೈವ ಕಾಚಿನ್ ಮಂಡೂಕಿಕಾ ಕೇನಾಪಿ ಗೃಧ್ರೇಣ ಬಲೇನ ನೀತಾ . ಅಥ  
ತಾಂ ಗೃಹೀತಾ ವಿಲೋಕ್ಯ ತೇಷಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇನ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ-ಹೃದಯೇನ ಭವತೇವ  
ವ್ಯಾಹೃತಂ-ಮುಂಚ ಮುಂಚೇತಿ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತಸ್ಯ ಧೌತ-ಪೋತಿಕಾಕಾಶಾದ್ಭೂಮೌ  
ಪತಿತಾ . ತಾಂ ಪತಿತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವಿತೀಯೇನ ತದ್ಭಯಾರ್ತೇನ ಮಾ  
ಮುಂಚೇತಭಿಹಿತಂ ಯಾವತ್ ತಸ್ಯಾಪಿ ಪವಾತ . ತತಸ್ತುತೀಯೋ ದ್ವಿತೀಯೋರಪಿ  
ಧೌತ-ಪೋತಿಕಾಂ ಭೂಮೌ ಪತಿತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೂಷ್ಣೀನ ಬಭೂವ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಮುಂಚ ಮುಂಚ ಪತತೇಕ ಇತಾದಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಮುನಿರ್ವಿಹಸ್ಯಾಹ-ಭೋ ಮೂರ್ಖ ವಿಹಂಗಮ ! ಕೃತ-ಯುಗೇ ಧರ್ಮಃ  
ಸ ಆಸೀತ್, ಯತಃ ಕೃತ-ಯುಗೇ ಪಾಪಾಲಾಪತೋಽಪಿ ಪಾಪಂ ಜಾಯತೇ ತೇನ  
ಧೌತ-ಪೋತಿಕೇ ಪತಿತೇ ಅಶಿಷ್ಟಾಲಾಪೇನ ನ ಸದಪವಚನ-ದೋಷತಃ . ಏಷ ಪುನಃ  
ಕಲಿ-ಯುಗಃ . ಅತ್ರ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಪಾಪಾತ್ಮಾ . ತತ್ ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ವಿನಾ ಪಾಪಂ ನ  
ಲಗತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಂಚರಂತೀಹ ಪಾಪಾನಿ ಯುಗೇಷ್ಟನ್ಯೇಷು ದೇಹಿನಾಂ .

ಕಲೌ ತು ಪಾಪ-ಸಂಯುಕ್ತೇ ಯಃ ಕರೋತಿ ಸ ಲಿಪ್ಯತೇ .. 3.206..

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಆಸನಾಚ್ಛಯನಾದ್ಯಾನಾತ್ ಸಂಗತೇಶ್ಚಾಪಿ ಭೋಜನಾತ್ .

ಕೃತೇ ಸಂಚರತೇ ಪಾಪಂ ತೈಲ-ಬಿಂದುರಿವಾಂಭಸಿ .. 3.207..

ತತ್ ಕಿಂ ವೃಥಾ ಪ್ರಲಪಿತೇನ ? ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ . ನೋ ಚೇಚ್ಛಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಅಥ ಗತೇ  
ಶ್ಯೇನೇ ಮೂಷಿಕಯಾ ಸ ಮುನಿರಭಿಹಿತಃ-ಭಗವನ್ ! ನಯ ಮಾಂ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ .  
ನೋ ಚೇದನ್ಯೋ ದುಷ್ಟ-ಪಕ್ಷೀ ಮಾಂ ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯತಿ . ತದಹಂ ತತ್ತ್ಯವಾಶ್ರಮೇ  
ತ್ವದ್ಧತ್ತಾನ್ನಾಹಾರ-ಮುಷ್ಟ್ಯಾ ಕಾಲಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ .

ಸೋಽಪಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾನ್ ಸಕರುಣೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಥಂ ಮಯಾ ಮೂಷಿಕಾ  
ಹಸ್ತೇ ಧೃತ್ವಾ ನೇಯಾ ಜನ-ಹಾಸ್ಯ-ಕಾರಿಣೀ . ತದೇನಾಂ ಕುಮಾರಿಕಾಂ  
ಕೃತ್ವಾ ನಯಾಮಿ . ಏವಂ ಸಾ ಕನ್ಯಕಾ ಕೃತಾ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಕನ್ಯಾ-ಸಹಿತಂ  
ಮುನಿಮವಲೋಕ್ಯ ಪತ್ನೀ ಪಪ್ರಚ್ಛ-ಭಗವನ್ ! ಕುತ ಇಯಂ ಕನ್ಯಾ ?

ಸ ಆಹ-ಏಷಾ ಮೂಷಿಕಾ ಶ್ಯೇನ-ಭಯಾಚ್ಛರಣಾರ್ಥಿನೀ ಕನ್ಯಾ-ರೂಪೇಣ ತವ  
ಗೃಹಮಾನೀತಾ . ತತ್ ತ್ವಯಾ ಯತೇನ ರಕ್ಷಣೀಯಾ . ಭೂಯೋಽಪೇನಾಂ

ಮೂಷಿಕಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ನಾ ಪ್ರಾಹ-ಭಗವನ್ ! ಮೈವಂ ಕಾರ್ಷೀಃ . ಅನ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ಧರ್ಮ-ಪಿತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಜನಿತಾ ಚೋಪನೇತಾ ಚ ಯಸ್ತು ವಿದ್ಯಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ಅನ್ನ-ದಾತಾ ಭಯ-ತ್ರಾತಾ ಪಂಚೈತೇ ಪಿತರಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .. 3.208..

ತತ್ ತ್ವಯಾನ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಣ-ಪ್ರದತ್ತಾ . ಅಪರಂ ಮಮಾಪಪತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ . ತಸ್ಮಾದೇಷಾ  
ಮಮ ಸುತಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸಾ ಕನ್ಯಾ ಶುಕ್ಲ-ಪಕ್ಷ-ಚಂದ್ರ-ಕಲಿಕೇವ ನಿತ್ಯಂ ವೃದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ .  
ಸಾಪಿ ತಸ್ಯ ಮುನೇಃ ಶುಶ್ರುಷಾಂ ಕುರ್ವತೀ ಸಪತ್ನೀಕಸ್ಯ ಯೌವನಮಾಶ್ಚಯಾತ್ .  
ಅಥ ತಾಂ ಯೌವನೋನ್ಮುಖೀಮವಲೋಕ್ಯ ಶಾಲಂಕಾಯನಃ ಸ್ವ-ಪತ್ನೀಮುವಾಚ-  
ಪ್ರಿಯೇ ! ಯೌವನೋನ್ಮುಖೀ ವರ್ತತ ಇಯಂ ಕನ್ಯಾ . ಅನರ್ಹಾ ಸ ಸಾಂಪ್ರತಂ  
ಮದ್ಗೃಹ-ವಾಸಸ್ಯ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅನೂಥಾ ಮಂದಿರೇ ಯಸ್ಯ ರಜಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಕನ್ಯಕಾ .

ಪತಂತಿ ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗ-ಸ್ಥಾ ಅಪಿ ತೈರ್ಗುಣೈಃ .. 3.209..

ವರಂ ವರಯತೇ ಕನ್ಯಾ ಮಾತಾ ವಿತ್ತಂ ಪಿತಾ ಶ್ರುತಂ .

ಬಾಂಧವಾಃ ಕುಲಮಿಚ್ಛಂತಿ ಮಿಷ್ಣಾನ್ನಮಿತರೇ ಜನಾಃ .. 3.210..

ತಥಾ ಚ-

ಯಾವನ್ ನ ಲಜ್ಜತೇ ಕನ್ಯಾ ಯಾವತ್ ಕ್ರೀಡತಿ ಪಾಂಸುನಾ .

ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ ಗೋ-ಮಾರ್ಗೇ ತಾವತ್ ಕನ್ಯಾಂ ವಿವಾಹಯೇತ್ .. 3.211..

ಮಾತಾ ಚೈವ ಪಿತಾ ಚೈವ ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಭ್ರಾತಾ ತಥೈವ ಚ .

ತ್ರಯಸ್ತೇ ನರಕಂ ಯಾಂತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕನ್ಯಾಂ ರಜಸ್ವಲಾಂ .. 3.212..

ಕುಲಂ ಚ ಶೀಲಂ ಚ ಸನಾಥತಾಂ ಚ

ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ವಪುರ್ವಯಶ್ಚ .

ಏತಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಸಪ್ತಾನ್ ಸಪ್ತ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ದೇಯಾ

ಕನ್ಯಾ ಬುದ್ಧೈಃ ಶೇಷಮಚಿಂತನೀಯಂ .. 3.213..

ತದ್ಯದ್ಯಸ್ಯಾ ರೋಚತೇ ತದ್ಭಗವಂತಂ ಆದಿತ್ಯಮಾಕಾರ್ಯ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ .

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅನಿಷ್ಟಃ ಕನ್ಯಕಾಯಾ ಯೋ ವರೋ ರೂಪಾನ್ವಿತೋಽಪಿ ಯಃ .

ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ನೋ ದೇಯಾ ಕನ್ಯಾ ಶ್ರೇಯೋಽಭಿವಾಂಛತಾ .. 3.214..

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಕೋ ದೋಷೋಽತ್ರ ವಿಷಯೇ ? ಏವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ .

ಅಥ ಮುನಿನಾ ರವಿರಾಹೂತಃ . ವೇದ-ಮಂತ್ರಾಮಂತ್ರಣ-ಪ್ರಭಾವಾತ್  
ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವಾಭ್ಯುಪಗಮ್ಯಾದಿತ್ಯಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭಗವನ್ ! ವದ ದ್ರುತಂ  
ಕಿಮರ್ಥಮಾಹೂತಃ ?

ಸ ಆಹ-ಏಷಾ ಮದೀಯಾ ಕನ್ಯಕಾ ತಿಷ್ಠತಿ . ಯದೇಷಾ ತ್ವಾಂ ವ್ಯಣೋತಿ  
ತರ್ಹುದ್ವಹಸ್ವ ತಾಮಿತಿ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭಗವಾಂಸ್ತಸ್ಯಾ ದರ್ಶಿತಃ . ಪ್ರೋವಾಚ-  
ಪುತ್ರಿ ! ಕಿಂ ತವ ರೋಚತ ಏಷ ಭಗವಾಂಸ್ತ್ವೈಲೋಕ್ಯ-ದೀಪಃ ?

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ತಾತ ! ಅತಿದಹನಾತ್ಮಕೋಽಯಂ . ನಾಹಮೇನಮಭಿಲಷಾಮಿ .  
ಅಸ್ಮಾದಪಿ ಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತರಃ ಸ ಆಹೂಯತಾಂ .

ಅಥ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಭಾಸ್ವರೋಽಪಿ ತಾಂ ಮೂಷಿಕಾಂ ವಿದಿತ್ವಾ  
ನಿಃಸ್ವ್ರಹಸ್ತಮುವಾಚ-ಭಗವನ್ ! ಅಸ್ತಿ ಮಮಾಪಧಿಕೋ ಮೇಘೋ ಯೇನಾಚ್ಛಾದಿತಸ್ಯ  
ಮೇ ನಾಮಾಇ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ?

ಅಥ ಮುನಿನಾ ಮೇಘಮಪಾಹೂಯ ಕನ್ಯಾಭಿಹಿತಾ-ಏಷ ತೇ ರೋಚತೇ ?

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಕೃಷ್ಣ-ವಣೋಽಯಂ ಜಡಾತ್ಮಾ ಚ . ತದಸ್ಮಾದನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್  
ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಮಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ .

ಅಥ ಮುನಿನಾ ಮೇಘೋಽಪಿ ಪೃಷ್ಠಃ-ಭೋಃ ! ತ್ವತ್ತೋಽಪಧಿಕಃ ಕೋಽಪಸ್ತಿ ?

ಸ ಆಹ-ಮತ್ತೋಽಪಧಿಕೋಽಸ್ತಿ ವಾಯುಃ . ವಾಯುನಾ ಹತೋಽಹಂ ಸಹಸ್ರಧಾ  
ಯಾಮಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಮುನಿನಾ ವಾಯುರಾಹೂತಃ, ಆಹ ಚ-ಪುತ್ರಿಕೇ ಕಿಮೇಷ ವಾಯುಸ್ತೇ  
ವಿವಾಹಾಯ ಉತ್ತಮಃ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ?

ಸಾ ಆಹ-ಪ್ರಬಲೋಽಪಯಂ ಚಂಚಲಃ . ತದಭ್ಯಧಿಕಃ ಕಶ್ಚಿದಾಹೂಯತಾಂ .

ಮುನಿರಾಹ-ಭೋ ವಾಯೋ ! ತ್ವತ್ತೋಽಪಧಿಕೋಽಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ?

ಸ ಆಹ-ಮತ್ತೋಽಪಧಿಕೋಽಸ್ತಿ ಪರ್ವತೋ ಯೇನ ಸಂಸ್ತಭ್ಯ ಬಲವಾನಪಹಂ  
ಧ್ರಿಯೇ .

ಅಥ ಮುನಿಃ ಪರ್ವತಮಾಹೂಯ ಕನ್ಯಾಯಾ ಅದರ್ಶಯತ್-ಪುತ್ರಿಕೇ ! ತ್ವಾಮಸ್ಮೈ  
ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ?

ಸಾ ಆಹ-ತಾತ ! ಕರಿನಾತ್ಮಕೋಽಯಂ ಸ್ತಬ್ಧಶ್ಚ . ತದನ್ಯಸ್ಮೈ ದೇಹಿ ಮಾಂ .

ಅಥ ಸ ಮುನಿನಾ ಪೃಷ್ಠಃ, ಯದ್ಭೋಃ ಪರ್ವತ-ರಾಜ ! ತ್ವತ್ತೋಽಪಧಿಕೋಽಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್  
?

ಸ ಆಹ-ಸಂತಿ ಮತ್ತೋಽಪಧಿಕಾ ಮೂಷಿಕಾಃ, ಯೇ ಮದ್ದೇಹಂ ಬಲಾತ್ ಸರ್ವತೋ  
ಭೇದಯಂತಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಮುನಿಮೂಷಕಮಾಹೂಯ ತಸ್ಯಾ ಅದರ್ಶಯತ್-ಪುತ್ರಿಕೇ ! ಏಷ ತೇ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೂಷಕ-ರಾಜೋ ಯೇನ ಯಥೋಚಿತಮನುಷ್ಠೀಯತೇ . ಸಾಪಿ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವ-ಜಾತೀಯ ಏಷ ಇತಿ ಮನ್ಯಮಾನಾ ಪುಲಕೋದ್ಭೂಷಿತ-ಶರೀರಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ತಾತ ! ಮಾಂ ಮೂಷಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾಸ್ತೈ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಯೇನ ಸ್ವಜಾತಿ-ವಿಹಿತಂ ಗೃಹ-ಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠಾಮಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ತೇನ ಸ್ತ್ರೀ-ಧರ್ಮ-ವಿಚಕ್ಷಣೇನ ತಾಂ ಮೂಷಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮೂಷಕಾಯ ಪ್ರದತ್ತಾ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸೂರ್ಯಂ ಭರ್ತಾರಮುತ್ಪ್ರಜ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ .

ಅಥ ರಕ್ತಾಕ್ಷ-ವಚನಮನಾದೃತ್ಯ ತೈಃ ಸ್ವ-ವಂಶ-ವಿನಾಶಾಯ ಸ ಸ್ವ-ದುರ್ಗಮುಪನೀತಃ . ನೀಯಮಾನಶ್ಚಾಂತರ್ಲೀನಮವಹಸ್ಯ ಸ್ಥಿರಜೀವಚಿಂತಯತ್-

ಹನ್ಯತಾಮಿತಿ ಯೇನೋಕ್ತಂ ಸ್ವಾಮಿನೋ ಹಿತ-ವಾದಿನಾ .

ಸ ಏವೈಕೋಽತ್ರ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ-ತತ್ತ್ವ-ವಿತ್ .. 3.215..

ತದ್ಯದಿ ತಸ್ಯ ವಚನಮಚರಿಷ್ಯನ್ ಏತೇ, ತತೋ ನ ಸ್ವಲ್ಪೋಽಪನರ್ಥೋಽಭವಿಷ್ಯದೇತೇಷಾಂ .

ಅಥ ದುರ್ಗ-ದ್ವಾರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾರಿಮರ್ದನೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭೋ ಭೋ ಹಿತೈಷಿಣೋಽಸ್ಯ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನೋ ಯಥಾ-ಸಮೀಹಿತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತ .

ತಚ್ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಮಯಾ ತಾವದೇತೇಷಾಂ ವಧೋಪಾಯಶ್ಚಿಂತನೀಂ .

ಸ ಮಯಾ ಮಧ್ಯಸ್ಥೇನ ನ ಸಾಧ್ಯತೇ . ಯತೋ ಮದೀಯಮಿಂಗಿತಾದಿಕಂ ವಿಚಾರಯಂತಸ್ತೇಽಪಿ ಸಾವಧಾನಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ . ತದ್ದುರ್ಗ-ದ್ವಾರಮಧಿಶ್ರಿತೋಽಭಿಪ್ರೇತಂ ಸಾಧಯಾಮಿ . ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯೋಲೂಕ-ಪತಿಮಾಹ-ದೇವ ! ಯುಕ್ತಮಿದಂ ಯತ್ ಸ್ವಾಮಿನಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ . ಪರಮಹಮಪಿ ನೀತಿಜ್ಞಸ್ತೇಹಿತಶ್ಚ . ಯದ್ಯಪನುರಕ್ತಃ ಶುಚಿಸ್ತಥಾಪಿ ದುರ್ಗ-ಮಧ್ಯೇ ಆವಾಸೋ ನಾರ್ಹಃ . ತದಹಂ ಅತ್ಯೈವ ದುರ್ಗ-ದ್ವಾರ-ಸ್ಥಃ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಭವತ್-ಪಾದ-ಪದ್ಮ-ರಜಃ ಪವಿತ್ರೀ-ಕೃತ-ತನುಃ ಸೇವಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಪನ್ನೇ ಪ್ರತಿದಿನಮುಲೂಕ-ಪತಿ-ಸೇವಕಾಸ್ತೇ ಪ್ರಕಾಮಮಾಹಾರಂ ಕೃತ್ವೋಲೂಕ-ರಾಜಾದೇಶಾತ್ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ-ಮಾಂಸಾಹಾರಂ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ .

ಅಥ ಕತಿಪಯ್ಯಿರೇವಾಹೋಭಿರ್ಮಯೂರ ಇವ ಸ ಬಲವಾನ್ ಸಂವೃತ್ತಃ .

ಅಥ ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನಂ ಪೋಷ್ಯಮಾಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸವಿಸ್ಮಯೋ ಮಂತ್ರಿ-ಜನಂ ರಾಜಾನಂ ಚ ಪ್ರತಾಹ-ಅಹೋ ಮೂರ್ಖೋಽಯಂ ಮಂತ್ರಿ-ಜನೋ ಭವಾಂಶ್ಚೇತೇವಮಹಮವಗಚ್ಛಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪೂರ್ವಂ ತಾವದಹಂ ಮೂರ್ಖೋ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಶು-ಬಂಧಕಃ .



ತತೋ ರಾಜಾ ಚ ಮಂತ್ರಿ ಚ ಸರ್ವಂ ವೈ ಮೂರ್ಖ-ಮಂಡಲಂ .. 3.216..

ತೇ ಪ್ರಾಹುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 14 ಸ್ವರ್ಣ-ಷ್ಠೀವೀ-ಸಿಂಧುಕ-ಪಕ್ಷೀ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪರ್ವತೈಕ-ದೇಶೇ ಮಹಾನ್ ವೃಕ್ಷಃ . ತತ್ರ ಚ ಸಿಂಧುಕ-ನಾಮಾ ಕೋಽಪಿ ಪಕ್ಷೀ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಪುರೀಷೇ ಸುವರ್ಣಮುತ್ತದ್ಯತೇ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತಮುದ್ವಿಶ್ಯ ವ್ಯಾಧಃ ಕೋಽಪಿ ಸಮಾಯಯೌ . ಸ ಚ ಪಕ್ಷೀ ತದಗ್ರತ ಏವ ಪುರೀಷಮುತ್ತಸರ್ಜ . ಅಥ ಪಾತ-ಸಮ-ಕಾಲಮೇವ ತತ್-ಸುವರ್ಣಭೂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯಾಧೋ ವಿಸ್ಮಯಮಗಮತ್-ಅಹೋ ಮಮ ಶಿಶು-ಕಾಲಾದಾರಭ್ಯ ಶಕುನಿ-ಬಂಧ-ವ್ಯಸನಿನೋಽಶೀತಿ-ವರ್ಷಾಣಿ ಸಮಭೂವನ್,ನ ಚ ಕದಾಚಿತ್ ಪಕ್ಷಿ-ಪುರೀಷೇ ಸುವರ್ಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಮಿತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತತ್ರ ವೃಕ್ಷೇ ಪಾಶಂ ಬಬಂಧ . ಅಥಾಸಾವಪಿ ಪಕ್ಷೀ ಮೂರ್ಖಸ್ತತ್ತ್ರಿವ ವಿಶ್ವಸ್ತ-ಚಿತ್ತೋ ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಮುಪವಿಷ್ಟಸ್ತತ್-ಕಾಲಮೇವ ಪಾಶೇನ ಬದ್ಧಃ . ವ್ಯಾಧಸ್ತು ತಂ ಪಾಶಾದುನ್ಮುಚ್ಯ ಪಂಜರಕೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ನಿಜಾವಾಸಂ ನೀತವಾನ್ . ಅಥ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಕಿಮನೇನ ಸಾಪಾಯೇನ ಪಕ್ಷಿಣಾಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ? ಯದಿ ಕದಾಚಿತ್ ಕೋಽಪಮುಮೀದೃಶಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಯಿಷ್ಯತಿ ತನ್ ನೂನಂ ಪ್ರಾಣ-ಸಂಶಯೋ ಮೇ ಭವೇತ್ . ಅತಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಪಕ್ಷಿಣಂ ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಯಾಮಿ . ಇತಿ ವಿಚಾರ್ಯ ತಥೈವಾನುಷ್ಠಿತವಾನ್ . ಅಥ ರಾಜಾಪಿ ತಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಕಸಿತ-ನಯನ-ವದನ-ಕಮಲಃ ಪರಾಂ ತುಷ್ಟಿಮುಪಗತಃ . ಪ್ರಾಹ ಚೈವಂ-ಹಂಹೋ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷಾಃ ! ಏನಂ ಪಕ್ಷಿಣಂ ಯತ್ನೇನ ರಕ್ಷತ . ಅಶನ-ಪಾನಾದಿಕಂ ಚಾಸ್ಯ ಯಥೇಚ್ಛಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತ . ಅಥ ಮಂತ್ರಿಣಾಭಿಹಿತಂ-ಕಿಮನೇನಾಶ್ರದ್ಧೇಯ-ವ್ಯಾಧ-ವಚನ-ಮಾತ್ರ-ಪರಿಗೃಹೀತೇನಾಂಡಜಿ ? ಕಿಂ ಕದಾಚಿತ್ ಪಕ್ಷೀ-ಪುರೀಷೇ ಸುವರ್ಣಂ ಸಂಭವತಿ ? ತನ್ ಮುಚ್ಯತಾಂ ಪಂಜರ-ಬಂಧನಾದಯಂ ಪಕ್ಷೀ . ಇತಿ ಮಂತ್ರಿ-ವಚನಾದ್ರಾಜ್ಞಾ ಮೋಚಿತೋಽಸೌ ಪಕ್ಷುನ್ನತ-ದ್ವಾರ-ತೋರಣೇ ಸಮುಪವಿಶ್ಯ ಸುವರ್ಣ-ಮಯೀಂ ವಿಷ್ಣಾಂ ವಿಧಾಯ-ಪೂರ್ವಂ ತಾವದಹಂ ಮೂರ್ಖಃ ಇತಿ ಶ್ಲೋಕಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಯಥಾ-ಸುಖಮಾಕಾಶ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಪ್ರಾಯಾತ್ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಪೂರ್ವಂ ತಾವದಹಂ ಮೂರ್ಖಃ ಇತಿ .

ಅಥ ತೇ ಪುನರಪಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ-ದೈವತಯಾ ಹಿತಮಪಿ ರಕ್ತಾಕ್ಷ-ವಚನಮನಾದೃತ್ಯ ಭೂಯಸ್ತಂ ಪ್ರಭೂತ-ಮಾಂಸಾದಿ-ವಿವಿಧಾಹಾರೇಣ ಪೋಷಯಾಮಾಸುಃ . ಅಥ

ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಸ್ವ-ವರ್ಗಮಾಹೂಯ ರಹಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಅಹೋ ! ಏತಾವದೇವಾಸ್ಮದ್ಭೂಪತೇಃ  
ಕುಶಲಂ ದುರ್ಗಂ ಚ . ತದುಪದಿಷ್ಟಂ ಮಯಾ ಯತ್ ಕುಲ-ಕ್ರಮಾಗತಃ  
ಸಚಿವೋಽಭಿಧತ್ತೇ . ತದ್ವಯಮನ್ಯತ್ ಪರ್ವತ-ದುರ್ಗಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಸಮಾಶ್ರಯಾಮಃ  
. ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಅನಾಗತಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸ ಶೋಭತೇ  
ಸ ಶೋಚತೇ ಯೋ ನ ಕರೋತನಾಗತಂ .  
ವನೇ ವಸನ್ನ್ವ ಏವ ಜರಾಮುಪಾಗತೋ  
ಬಿಲಸ್ಯ ವಾಚಾ ನ ಕದಾಪಿ ಹಿ ಶ್ರುತಾ .. 3.217..  
ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ರಕ್ತಾಕ್ಷಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 15 ಖರನಖರ-ಸಿಂಹ-ಕಥಾ

(ಸಿಂಹಜಂಭುಕಗುಹಾಕಥಾ)

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಖರನಖರೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ .  
ಸ ಕದಾಚಿದಿತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಪರಿಭ್ರಮನ್ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮ-ಕಂಠೋ ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ  
ಸತ್ತ್ವಮಾಸಸಾದ . ತತಶ್ಚಾಸ್ತಮನಸಮಯೇ ಮಹತೀಂ ಗಿರಿ-ಗುಹಾಮಾಸಾದ್ಯ  
ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ನೂನಮೇತಸ್ಯಾಂ ಗುಹಾಯಾಂ ರಾತ್ರೌ ಕೇನಾಪಿ  
ಸತ್ತ್ವೇನಾಗಂತವ್ಯಂ . ತನ್ ನಿಭೃತೋ ಭೂತ್ವಾ ತಿಷ್ಠಾಮಿ .  
ಏತಸ್ಮಿನ್‌ಂತರೇ ತತ್-ಸ್ವಾಮೀ ದಧಿಪುಚ್ಛೋ ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ ಸಮಾಯಾತಃ .  
ಸ ಚ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ ತಾವತ್ ಸಿಂಹ-ಪದ-ಪದ್ಧತಿಗುಹಾಯಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ, ನ  
ಚ ನಿಷ್ರಾಂತಾ ಇತಿ ದೃಷ್ಟವಾನ್ . ತತಶ್ಚಾಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ವಿನಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ,  
ನೂನಮಸ್ಯಾಂತರ್ಗತೇನ ಸಿಂಹೇನ ಭಾವ್ಯಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಕಥಂ  
ಜ್ಞಾಸ್ಯಾಮಿ ? ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ದ್ವಾರಸ್ಥಃ ಪೂತ್ಕರ್ತುಮಾರಬ್ಧಃ-ಅಹೋ ಬಿಲ !  
ಅಹೋ ಬಿಲ ! ಇತುಕ್ತ್ವಾ ತೂಷ್ಟಿಂಭೂಯ ಭೂಯೋಽಪಿ ತಥೈವ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ-  
ಭೋಃ ! ಕಿಂ ನ ಸ್ಮರಸಿ ಯನ್ ಮಯಾ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಸಮಯಃ ಕೃತೋಽಸ್ಮಿ ? ಯನ್  
ಮಯಾ ಬಾಹ್ಯಾತ್ ಸಮಾಗತೇನ ತ್ವಂ ವಕ್ತವ್ಯಃ, ತ್ವಯಾ ಚಾಹಮಾಕರಣೀಯಃ  
ಇತಿ . ತದ್ಯದಿ ಮಾಂ ನಾಹ್ವಯಸಿ ತತೋಽಹಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಬಿಲಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .  
ಅಥ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಸಿಂಹಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ನೂನಮೇಷಾ ಗುಹಾಸ್ಯ ಸಮಾಗತಸ್ಯ ಸದಾ  
ಸಮಾಹ್ವಾನಂ ಕರೋತಿ . ಪರಮದ್ಯ ಮಧ್ಯಯಾನ್ ನ ಕಿಂಚಿದ್ಭೂತೇ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಭಯ-ಸಂತ್ರಸ್ತ-ಮನಸಾಂ ಹಸ್ತ-ಪಾದಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ .

ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ನ ವಾಣೀ ಚ ವೇಪಥುಶ್ಚಾಧಿಕೋ ಭವೇತ್ .. 3.218..

ತದಹಮಸ್ಯಾಹ್ವಾನಂ ಕರೋಮಿ ಯೇನ ತದನುಸಾರೇಣ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಯಂ ಮೇ  
ಭೋಜ್ಯತಾಂ ಯಾಸ್ಯತಿ . ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾಯ್ ಸಿಂಹಸ್ತಸ್ಯಾಹ್ವಾನಮಕರೋತ್  
. ಅಥ ಸಿಂಹ-ಶಬ್ದೇನ ಸಾ ಗುಹಾ ಪ್ರತಿರವ-ಸಂಪೂರ್ಣಾ ಅನ್ಯಾನಪಿ ದೂರ-  
ಸ್ಥಾನರಣ್ಯ-ಜೀವಾಂಸ್ತಾಸಯಾಮಾಸ . ಶೃಗಾಲೋಽಪಿ ಪಲಾಯಮಾನ ಇಮಂ  
ಶ್ಲೋಕಮಪರತ್-ಅನಾಗತಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸ ಶೋಭತೇ ಇತಾದಿ .

ತದೇವಂ ಮತ್ವಾ ಯುಷ್ಮಾಭಿರ್ಮಯಾ ಸಹ ಗಂತವ್ಯಮಿತಿ . ಏವಮಭಿಧಾಯಾತ್ಮಾನುಯಾಯಂ  
ಪರಿವಾರಾನುಗತೋ ದೂರ-ದೇಶಾಂತರಂ ರಕ್ತಾಕ್ಷೋ ಜಗಾಮ .

ಅಥ ರಕ್ತಾಕ್ಷೇ ಗತೇ ಸ್ಥಿರಜೀವತಿಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ !  
ಕಲ್ಯಾಣಮಸ್ಯಾಕಮುಪಸ್ಥಿತಂ, ಯದ್ರಕ್ತಾಂಶೋ ಗತಃ ಸ ದೀರ್ಘದರ್ಶೀ ಏತೇ ಚ  
ಮೂಢ-ಮನಸಃ . ತತೋ ಮಮ ಸುಖ-ಘಾತ್ಯಾಃ ಸಂಜಾತಾಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
ನ ದೀರ್ಘ-ದರ್ಶಿನೋ ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸ್ಯುರ್ಮಹೀಪತೇಃ .

ಕ್ರಮಾಯಾತಾ ಧ್ರುವಂ ತಸ್ಯ ನ ಚಿರಾತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಪರಿಕ್ಷಯಃ .. 3.219..

ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಮಂತ್ರಿ-ರೂಪಾ ಹಿ ರಿಪವಃ ಸಂಭಾವ್ಯಾಸ್ತೇ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ .

ಯೇ ಸಂತಂ ನಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಸೇವಂತೇ ಪ್ರತಿಲೋಮತಃ .. 3.220..

ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಸ್ವ-ಕುಲಾಯ ಏಕೈಕಾಂ ವನ-ಕಾಷ್ಠಿಕಾಂ ಗುಹಾ-ಪ್ರದೀಪನಾರ್ಥಂ  
ದಿನೇ ದಿನೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪತಿ . ನ ಚ ತೇ ಮೂರ್ಖಾ ಉಲೂಕಾ ವಿಜಾನಂತಿ, ಯದೇಷ  
ಕುಲಾಯಮಸ್ಮದ್ವಾಹಾಯ ವೃದ್ಧಿಂ ನಯತಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಅಮಿತ್ರಂ ಕುರುತೇ ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಹಿನಸ್ತಿ ಚ .

ಶುಭಂ ವೇತ್ತಶುಭಂ ಪಾಪಂ ಭದ್ರಂ ದೈವ-ಹತೋ ನರಃ .. 3.221..

ಅಥ ಕುಲಾಯ-ವ್ಯಾಜೀನ ದುರ್ಗ-ದ್ವಾರೇ ಕೃತೇ ಕಾಷ್ಠ-ನಿಚಯೇ, ಸಂಜಾತೇ  
ಸೂರ್ಯೋದಯೇ, ಅಂಧತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇಷೂಲೂಕೇಷು ಸತ್ಸು ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಶೀಘ್ರಂ  
ಖುಷ್ಯಮೂಕಂ ಗತ್ವಾ ಮೇಘವರ್ಣಮಾಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ದಾಹ-ಸಾಧ್ಯಾ ಕೃತಾ ರಿಪು-  
ಗುಹಾಃ . ತತ್ ಸಪರಿವಾರಃ ಸಮೇತ್ಯೈಕೈಕಾ ವನ-ಕಾಷ್ಠಿಕಾಂ ಜ್ವಲಂತೀ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ಗುಹಾ-ದ್ವಾರೇಸ್ಮತ್-ಕುಲಾಯೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ ಯೇನ ಸರ್ವೇ ಶತ್ರುವಃ ಕುಂಭೀಪಾಕ-  
ನರಕ-ಪ್ರಾಯೇಣ ದುಃಖೇನ ಮ್ಪ್ರಿಯಂತೇ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ! ಕಥಯಾತ್ಮ-ವೃತ್ತಾಂತಂ .  
ಚಿರಾದದ್ಯ ದೃಷ್ಟೋಽಸಿ .

ಸ ಆಹ-ವತ್ಸ ! ನಾಯಂ ಕಥನಸ್ಯ ಕಾಲಃ . ಯತಃ ಕದಾಚಿತ್ ತಸ್ಯ ರಿಪೋ ಕಶ್ಚಿತ್  
ಪ್ರಣಿಧಿರ್ಮಮೇಹಾಗಮನಂ ನಿವೇದಯಿಷ್ಯತಿ . ಯಜ್ಞ-ಜ್ಞಾನಾದಂಧೋಽನ್ಯತ್ರಾಪಸರಣಂ  
ಕರಿಷ್ಯತಿ . ತತ್ ತ್ವರ್ಯತಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶೀಘ್ರ-ಕೃತ್ಯೇಷು ಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಲಂಬಯತಿ ಯೋ ನರಃ .

ತತ್ ಕೃತ್ಯಂ ದೇವತಾಸ್ತಸ್ಯ ಕೋಪಾದ್ವಿಘ್ನಂತನಂಶಯಂ .. 3.222..

ತಥಾ ಚ-

ಯಸ್ಯ ಯಸ್ಯ ಹಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಫಲಿತಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ .

ಕ್ಷಿಪ್ರಮಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಕಾಲಃ ಪಿಬತಿ ತತ್-ಫಲಂ .. 3.223..

ತದ್ಗುಹಾಯಾಮಾಯಾತಸ್ಯ ತೇ ಹತ-ಶತ್ರುಣಃ ಸರ್ವಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ನಿವ್ಯಾಕುಲತಯಾ

ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಅಥಾಸೌ ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಪರಿಜನ ಏಕೈಕಾಂ ಜ್ವಲಂತೀಂ

ವನ-ಕಾಷ್ಠಿಕಾಂ ಚಂಚ್ಚಗ್ರೀಣ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತದ್ಗುಹಾ-ದ್ವಾರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿರಜೀವಿ-

ಕುಲಾಯೇ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪತ್ . ತತಃ ಸರ್ವೇ ತೇ ದಿವಾಂಧಾ ರಕ್ತಾಕ್ಷ-ವಾಕ್ಯಾನಿ

ಸ್ಮರಂತೋ ದ್ವಾರಸ್ಯಾವೃತತ್ವಾದನಿಸರಂತೋ ಗುಹಾ-ಮಧ್ಯೇ ಕುಂಭೀಪಾಕ-

ನ್ಯಾಯಮಾಪನ್ನಾ ಮೃತಾಶ್ಚ . ಏವಂ ಶತ್ರುನ್ ನಿಶೇಷತಾಂ ನೀತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ

ಮೇಘವರ್ಣಸ್ತದೇವ ನ್ಯಗ್ರೋಧ-ವಾದಪ-ದುರ್ಗಂ ಜಗಾಮ . ತತಃ ಸಿಂಹಾಸನ-

ಸ್ಥೋ ಭೂತ್ವಾ ಸಭಾ-ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಮುದಿತ-ಮನಾಃ ಸ್ಥಿರಜೀವಿನಮಪೃಚ್ಛತ್-ತಾತ !

ಕಥಂ ತ್ವಯಾ ಶತ್ರು-ಮಧ್ಯೇ ಗತೇನ ಏತಾವತ್-ಪರ್ಯಂತಂ ಕಾಲೋ ನೀತಃ ?

ತದತ್ರ ಕೌತುಕಮಸ್ಮಾಕಂ ವರ್ತತೇ, ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಂ . ಯತಃ-

ವರ-ಮಗ್ನಾ ಪ್ರದೀಪ್ತೇ ತು ಪ್ರಪಾತಃ ಪುಣ್ಯ-ಕರ್ಮಣಾಂ .

ನ ಚಾರಿಜನ-ಸಂಸರ್ಗೋ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಸೇವಿತಃ .. 3.224..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸ್ಥಿರಜೀವಾಹ-ಭದ್ರ ! ಆಗಾಮಿ-ಫಲ-ವಾಂಛಯಾ ಕಷ್ಟಮಪಿ ಸೇವಕೋ

ನ ಜಾನಾತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಭುಕ್ತಂ ವಿಷಮಪಮೃತಾಯತೇ .

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಯತ್ರ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ .. 3.225..

ಉಪನತ-ಭಯೇ ಯೋ ಯೋ ಮಾರ್ಗೋ ಹಿತಾರ್ಥ-ಕರೋ ಭವೇತ್- ಸ ಸ

ನಿಪುಣಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸೇವ್ಯೋ ಮಹಾನ್ ಕೃಪಣೋಽಪಿ ವಾ .

ಕರಿಕರ-ನಿಭೌ ಜ್ಯಾಘಾತಾ ಕೌ ಮಹಾಸ್ತ್ರ-ವಿಶಾರದೌ ವಲಯ-ರಚಿತೌ ಸ್ತ್ರೀವದ್ಬಾಹೂ

ಕೃತೌ ನ ಕಿರೀಟಿನಾ .. 3.226..

ಶಕ್ತೇನಾಪಿ ಸತಾ ಜನೇನ ವಿದುಷಾ ಕಾಲಾಂತರಾಪೇಕ್ಷಿಣಾ

ವಸ್ತವ್ಯಂ ಖಲು ವಾಕ್ಯ-ವಜ್ರ-ವಿಷಮೇ ಕ್ಷುದ್ರೇಽಪಿ ಪಾಪೇ ಜನೇ .

ದರ್ವೀ-ವ್ಯಗ್ರ-ಕರೇಣ ಧೂಮ-ಮಲಿನೇನಾಯಾಸ-ಯುಕ್ತೇ ಚ

ಭೀಮೇನಾತಿಬಲೇನ ಮತ್ಸ್ಯ-ಭವನೇ ಕಿಂ ನೋಷಿತಂ ಸೂದವತ್ .. 3.227..

ಯದ್ವಾ ತದ್ವಾ ವಿಷಮ-ಪತಿತಃ ಸಾಧು ವಾ ಗರ್ಹಿತಂ ವಾ

ಕಾಲಾಪೇಕ್ಷೀ ಹೃದಯ-ನಿಹಿತಂ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಕರ್ಮ ಕುರ್ಯಾತ್ .

ಕಿಂ ಗಾಂಡೀವ-ಸ್ಫುರದುರು-ಗುಣಾಸ್ಪಾಲನ-ಕ್ರೂರ-ಪಾಣಿರ್

ನಾಸೀಲ್ಲೀಲಾ-ನಟನ-ವಿಲಸನ್ ಮೇಖಲೀ ಸವ್ಯಸಾಚೀ .. 3.228..  
 ಸಿದ್ದಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯತಾ ಜನೇನ ವಿದುಷಾ ತೇಜೋ ನಿಗೃಹ್ಯ ಸ್ವಕಂ  
 ಸತ್ಪೋತ್ಸಾಹವತಾಪಿ ದೈವ-ವಿಧಿಷು ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಪ್ರಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಾತ್ .  
 ದೇವೇಂದ್ರ-ದ್ರವಿಣೇಶ್ವರಾಂತಕ-ಸಮೈರಪನ್ನಿತೋ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ  
 ಕಿಂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸುಚಿರಂ ವಿರಾಟ-ಭವನೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಃ .. 3.229..  
 ರೂಪಾಭಿಜನ-ಸಂಪನ್ನೋ ಮಾದ್ರೀ-ಪುತ್ರೈ ಬಲಾನ್ವಿತೌ .  
 ಗೋಕರ್ಮ-ರಕ್ಷಾ-ವ್ಯಾಪಾರೇ ವಿರಾಟ-ಪ್ರೇಷ್ಯತಾಂ ಗತೌ .. 3.230..  
 ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮೇನ ಯೌವನ-ಗುಣೈಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಕುಲೇ ಜನ್ಮನಾ  
 ಕಾಂತ್ಯಾ ಶ್ರೀರಿವ ಯಾತ್ರ ಸಾಪಿ ವಿದಶಾಂ ಕಾಲ-ಕ್ರಮಾದಾಗತಾ .  
 ಸೈರಂದ್ರೀತಿ ಸಗರ್ವಿತಂ ಯುವತಿಭಿಃ ಸಾಕ್ಷೇಪಮಾಖ್ಯಾತಯಾ  
 ದ್ರೌಪದ್ಯಾ ನನು ಮತ್ಸ್ಯ-ರಾಜ-ಭವನೇ ಧೃಷ್ಟಂ ನ ಕಿಂ ಚಂದನಂ .. 3.231..  
 ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ! ಅಸಿ-ಧಾರಾ-ವ್ರತಮಿದಂ ಮನ್ಯೇ ಯದರಿಣಾ ಸಹ  
 ಸಂವಾಸಃ .  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಏವಮೇತತ್ . ಪರಂ ನ ತಾದೃಜ್ಞ-ಮೂರ್ಖ-ಸಮಾಗಮಃ  
 ಕ್ವಾಪಿ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಃ . ನ ಚ ಮಹಾಪ್ರಜ್ಞಮನೇಕ-ಶಾಸ್ತ್ರೇಷ್ವಪ್ರತಿಮ-ಬುದ್ಧಿಂ  
 ರಕ್ತಾಕ್ಷಂ ವಿನಾ ಧೀಮಾನ್ . ಯತ್-ಕಾರಣಂ ತೇನ ಮದೀಯಂ ಯಥಾವಸ್ಥಿತಂ  
 ಚಿತ್ತಂ ಜ್ಞಾತಂ . ಯೇ ಪುನರನ್ಯೇ ಮಂತ್ರಿಣಸ್ತೇ ಮಹಾ-ಮೂರ್ಖಾ ಮಂತ್ರಿ-ಮಾತ್ರ-  
 ವ್ಯಪದೇಶೋಪಜೀವಿನೋಽತತ್ತ್ವ-ಕುಶಲಾ, ಯೈರಿದಮಪಿ ನ ಜ್ಞಾತಂ . ಯತಃ-  
 ಅರಿತೋಽಭ್ಯಾಗತೋ ಭೃತ್ಯೋ ದುಷ್ಟಸ್ತತ್-ಸಂಗ-ತತ್-ಪರಃ .  
 ಅಪಸರ್ಪ-ಸಧರ್ಮತ್ವಾನ್ ನಿತ್ಯೋದ್ವೇಗೀ ಚ ದೂಷಿತಃ .. 3.232..  
 ಆಸನೇ ಶಯನೇ ಯಾನೇ ಪಾನ-ಭೋಜನ-ವಸ್ತುಷು .  
 ದೃಷ್ಟ್ವಾಂತರಂ ಪ್ರಮತ್ತೇಷು ಪ್ರಹರಂತರಯೋಽರಿಷು .. 3.233..  
 ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ-ಪ್ರಯತ್ನೇನ ತ್ರಿವರ್ಗ-ನಿಲಯಂ ಬುಧಃ .  
 ಆತ್ಮಾನಮಾದೃತೋ ರಕ್ಷೇತ್ ಪ್ರಮಾದಾದ್ಧಿ ವಿನಶ್ಯತಿ .. 3.234..  
 ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಸಂತಾಪಯಂತಿ ಕಮಪಧ್ಯ-ಭುಜಂ ನ ರೋಗಾ  
 ದುರ್ಮಂತ್ರಿಣಂ ಕಮುಪಯಂತಿ ನ ನೀತಿ-ದೋಷಾಃ .  
 ಕಂ ಶ್ರೀರ್ನ ದರ್ಪಯತಿ ಕಂ ನ ನಿಹಂತಿ ಮೃತ್ಯುಃ  
 ಕಂ ಸ್ವೀಕೃತಾ ನ ವಿಷಯಾ ಪರಿಪೀಡಯಂತಿ .. 3.235..  
 ಲುಭಸ್ಯ ನಶ್ಯತಿ ಯಶಃ ಪಿಶುನಸ್ಯ ಮೈತ್ರೀ  
 ನಷ್ಟ-ಕ್ರಿಯಸ್ಯ ಕುಲ ಅರ್ಥ-ಪರಸ್ಯ ಧರ್ಮಃ .  
 ವಿದ್ಯಾ-ಫಲಂ ವ್ಯಸನಿನಃ ಕೃಪಣಸ್ಯ ಸೌಖ್ಯಂ

ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಮತ್ತ-ಸಚಿವಸ್ಯ ನರಾಧಿಪಸ್ಯ .. 3.236..

ತದ್ರಾಜನ್ ! ಅಸಿ-ಧಾರಾ-ವ್ರತಂ ಮಯಾಚರಿತಮರಿತಮರಿ-ಸಂಸರ್ಗಾದಿತಿ  
ಯದ್ಭವತೋಕ್ತಂ, ತನ್ ಮಯಾ ಸಾಕ್ಷಾದೇವಾನುಭೂತಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಪಮಾನಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಮಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ಪೃಷ್ಠತಃ .

ಸ್ವಾರ್ಥಮಭ್ಯುದ್ಧರೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕಾರ್ಯ-ಧ್ವಂಸೋ ಹಿ ಮೂರ್ಖತಾ .. 3.237..

ಸ್ಕಂಧೇನಾಪಿ ವಹೇಚ್ಛತ್ರಂ ಕಾಲಮಾಸಾದ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ .

ಮಹತಾ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪೇಣ ಮಂಡೂಕಾ ಬಹವೋ ಹತಾಃ .. 3.238..

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ್ಥಿರಜೀವೀ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 16 ಮಂದವಿಷ-ಸರ್ಪ-ಕಥಾ

(ಮಂಡೂಕಮಂದವಿಷಸರ್ಪಕಥಾ)

ಅಸ್ತಿ ವರುಣಾದ್ರಿ-ಸಮೀಪ ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರದೇಶೇ ಪರಿಣತ-ವಯಾ ಮಂದ-  
ವಿಷೋ ನಾಮ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಃ . ಸ ಏವಂ ಚಿತ್ತೇ ಸಂಚಿಂತಿತವಾನ್-ಕಥಂ ನಾಮ  
ಮಯಾ ಸುಖೋಪಾಯ-ವೃತ್ತ್ಯಾ ವರ್ತಿಸ್ಯಮಿತಿ . ತತೋ ಬಹು-ಮಂಡೂಕಂ  
ಹ್ರದಮುಪಗಮ್ಯ ದೃತಿ-ಪರೀತಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಿತವಾನ್ .

ಅಥ ತಥಾ ಸ್ಥಿತೇ ಸೌದಕ-ಪ್ರಾಂತ-ಗತೇನೈಕೇನ ಮಂಡೂಕೇನ ಪೃಷ್ಠಃ-ಮಾಮ !  
ಕಿಮದ್ಯ ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಮಾಹಾರಾರ್ಥಂ ನ ವಿಹರಸಿ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ ! ಕುತೋ ಮೇ ಮಂದ-ಭಾಗ್ಯಸ್ಯಾಹಾರಾಭಿಲಾಷಃ ? ಯತ್  
ಕಾರಣಮದ್ಯ ರಾತ್ರೌ ಪ್ರದೋಷ ಏವ ಮಯಾಹಾರಾರ್ಥಂ ವಿಹರಮಾಣೇನ  
ದೃಷ್ಟ ಏಕೋ ಮಂಡೂಕಃ . ತದ್ಗಹಣಾರ್ಥಂ ಮಯಾ ಕ್ರಮಃ ಸಜ್ಜಿತಃ  
. ಸೋಽಪಿ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೃತ್ಯು-ಭಯೇನ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ-ಪ್ರಸಕ್ತಾನಾಂ  
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮಂತರಮಪಕ್ರಾಂತೋ ನ ವಿಭಾವಿತೋ ಮಯಾ ಕ್ವಾಪಿ ಗತಃ .  
ತತ್-ಸಾದೃಶ್ಯ-ಮೋಹಿತ-ಚಿತ್ತೇನ ಮಯಾ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಸೂನೋರ್ಹದ-  
ತಟ-ಜಲಾಂತಃ-ಸ್ಥೋಽಬ್ಜುಷ್ಣೋ ದಷ್ಟಃ . ತತೋಽಸೌ ಸಪದಿ ಪಂಚತ್ವಮುಪಾಗತಃ

ಅಥ ತಸ್ಯ ಪಿತ್ರಾ ದುಃಖಿತೇನಾಹಂ ಶಪ್ತೋ ಯಥಾ-ದುರಾತ್ಮನ್ ! ತ್ವಯಾ  
ನಿರಪರಾಧೋ ಮತ್-ಸುತೋ ದಷ್ಟಃ . ತದನೇನ ದೋಷೇಣ ತ್ವಂ ಮಂಡೂಕಾನಾಂ  
ವಾಹನಂ ಭವಿಷ್ಯಸಿ, ತತ್-ಪ್ರಸಾದ-ಲಬ್ಧ-ಜೀವಿಕಯಾ ವರ್ತಿಷ್ಯೇ ಇತಿ . ತತೋಽಹಂ  
ಯುಷ್ಮಾಕಂ ವಾಹನಾರ್ಥಮಾಗತೋಽಸ್ಮಿ .

ತೇನ ಚ ಸರ್ವ-ಮಂಡೂಕಾನಾಮಿದಮಾವೇದಿತಂ . ತತಸ್ತೈಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-  
ಮನೋಭಿಃ ಸರ್ವೈರೇವ ಗತ್ವಾ ಜಲ-ಪಾದ-ನಾಮೋ ದರ್ದುರ-ರಾಜಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಪ್ತಂ  
. ಅಥಾಸಾವಪಿ ಮಂತ್ರಿ-ಪರಿವೃತೋಽತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಮಿತಿ ಮನ್ಯಮಾನೋ  
ಸಸಂಭ್ರಮಂ ಹೃದಾದುತ್ತೀರ್ಯ ಮಂದ-ವಿಷಸ್ಯ ಘಣಿನಃ ಫಣಾ-ಪ್ರದೇಶಮಧಿರೂಢಃ  
. ಶೇಷಾ ಅಪಿ ಯಥಾ-ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ತತ್-ಪೃಷ್ಠೋಪರಿ ಸಮಾರುರುಹುಃ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ,  
ಉಪರಿತ-ಸ್ಥಾನಮಪ್ರಾಪ್ತವಂತಸ್ತಸ್ಯಾನುಪದಂ ಧಾವಂತಿ . ಮಂದವಿಷೋಽಪಿ  
ತೇಷಾಂ ತುಷ್ಠ್ಯರ್ಥಮನೇಕ-ಪ್ರಕಾರಾನ್ ಗತಿ-ವಿಶೇಷಾನದರ್ಶಯತ್ . ಅಥ  
ಜಲಪಾದೋ ಲಬ್ಧ-ಸುಖಸ್ತಮಾಹ-

ನ ತಥಾ ಕರಿಣಾ ಯಾನಂ ತುರಗೇಣ ರಥೇನ ವಾ .

ನರ-ಯಾನೇನ ವಾ ಯಾನಂ ಯಥಾ ಮಂದವಿಷೇಣ ಮೇ .. 3.239..

ಅಥಾನೈದ್ಯುಮಂದ-ವಿಷಶ್ಚದ್ಮನಾ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ವಿಸರ್ಪತಿ . ತಚ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಜಲಪಾದೋಽಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ ! ಮಂದವಿಷ ! ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಂ ಕಿಮದ್ಯ ಸಾಧು  
ನೋಹ್ಯತೇ ?

ಮಂದವಿಷೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ಅದ್ಯಾಹಾರ-ವೈಕಲ್ಯಾನ್ ನ ಮೇ ವೋಢುಂ  
ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ .

ಅಥಾಸಾವಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರ ! ಭಕ್ಷಯ ಕ್ಷುದ್ರ-ಮಂಡೂಕಾನ್ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಪ್ರಹರ್ಷಿತ-ಸರ್ವ-ಗಾತ್ರೋ ಮಂದವಿಷಃ ಸಸಂಭ್ರಮಮಬ್ರವೀತ್-  
ಮಮಾಯಮೇವ ವಿಪ್ರ-ಶಾಪೋಽಸ್ತಿ . ತತ್ ತವಾನೇನಾನುಜ್ಞಾ-ವಚನೇನ  
ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ .

ತತೋಽಸೌ ನೈರಂತರ್ಯೇಣ ಮಂಡೂಕಾನ್ ಭಕ್ಷಯನ್ ಕತಿಪಯ್ಮಿರೇವಾಹೋಭಿರ್ಬಲವಾನ್  
ಸಂವೃತ್ತಃ . ಪ್ರಹೃಷ್ಟಶ್ಚಾಂತರ್ಲೀನಮವಹಸ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್-

ಮಂಡೂಕಾ ವಿವಿಧಾ ಹೇತೇ ಛಲ-ಪೂರ್ವೋಪಸಾಧಿತಾಃ .

ಕಿಯಂತಂ ಕಾಲಮಕ್ಷೀಣಾ ಭವೇಯುಃ ಖಾದಿತಾ ಮಮ .. 3.240..

ಜಲ-ಪಾದೋಽಪಿ ಮಂದವಿಷೇಣ ಕೃತ-ಕವಚ-ನವ್ಯಾಮೋಹಿತ-ಚಿತ್ತಃ ಕಿಮಪಿ  
ನಾವಬುದ್ಧ್ಯತೇ . ಅತ್ರಾಂತರೇಽನ್ಯೋ ಮಹಾಕಾಯಃ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಸ್ತಮುದ್ದೇಶಂ  
ಸಮಾಯಾತಃ . ತಂ ಚ ಮಂಡೂಕೈರ್ವಾಹ್ಯಮಾನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಯ-ಗತಂ . ಆಹ  
ಚ-ವಯಸ್ಯ ! ಯದಸ್ಮಾಕಮಶನಂ ತೈಃ ಕಥಂ ವಾಹ್ಯಸೇ . ವಿರುದ್ಧಮೇತತ್ .

ಮಂದವಿಷೋಽಬ್ರವೀತ್-

ಸರ್ವಮೇತದ್ವಿಜಾನಾಮಿ ಯಥಾ ವಾಹ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ದರ್ದುರೈಃ .

ಕಿಂಚಿತ್ ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇಽಹಂ ಘೃತಾಂಧೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯಥಾ .. 3.241..

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಮಂದವಿಷಃ ಕಥಯತಿ-

ಕಥಾ 17 ಘೃತಾಂಧ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಯಜ್ಞದತ್ತೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ . ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಪುಂಶ್ಚಲನ್ಯಾಸಕ್ತ-ಮನಾ ಅಜಸ್ರಂ ವಿಟಾಯಸ-ಖಂಡ-ಘೃತಾನ್ ಘೃತ-ಪೂರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಭರ್ತುಶ್ಚಾರಿಕಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿದ್ಭರ್ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರೇ ! ಕಿಮೇತತ್ ಪರಿಪಚ್ಯತೇ ? ಕುತ್ರ ವಾಜಸ್ರಂ ನಯಸೀದಂ ? ತತ್ ಕಥಯ ಸತ್ಯಂ . ಸಾ ಚೋತ್ಸನ್ನ-ಪ್ರತಿಭಾ ಕೃತಕ-ವಚನೈರ್ಭರ್ತಾರಮಬ್ರವೀತ್-ಅಸ್ತತ್ರ ನಾತಿದೂರೇ ಭಗವತ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾ ಆಯತನಂ . ತತ್ರಾಹಮುಪೋಷಿತಾ ಸತೀ ಬಲಿಂ ಭಕ್ಷ್ಯ-ವಿಶೇಷಾಂಶ್ಚಾಪೂರ್ವಾನ್ ನಯಾಮಿ .

ಅಥ ತತ್ ಪಶ್ಯತಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತತ್ ಸಕಲಂ ದೇವ್ಯಾಯತನಾಭಿಮುಖೀ ಪ್ರತಸ್ಥೇ . ಯತ್ ಕಾರಣಂ ದೇವ್ಯಾ ನಿವೇದಿತೇನಾನೇನ ಮದೀಯೋ ಭರ್ತೃವಂ ಮಂಸ್ಯತೇ ಯತ್ ಮಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಭಗವತ್ಯಾಃ ಕೃತೇ ನದ್ಯಾಮವತೀರ್ಯ ಯಾವತ್ ಸ್ನಾನಂ ಕರೋತಿ ತಾವತ್ ತದ್ಭರ್ತಾಪಿ ಮಾರ್ಗಾಂತರೇಣಾಗತ್ಯ ದೇವ್ಯಾಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽದೃಶ್ಯೋಽವತಸ್ಥೇ .

ಅಥ ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ದೇವ್ಯಾಯತನಮಾಗತ್ಯ ಸ್ನಾನಾನುಲೇಪನ-ಮಾಲ್ಯ-ಧೂಪ-ಬಲಿ-ಕ್ರಿಯಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವೀಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ವ್ಯಜಿಜ್ಞಪತ್-ಭಗವತಿ ! ಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮಮ ಭರ್ತಾಂಧೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ?

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವರ-ಭೇದೇನ ದೇವೀ-ಪೃಷ್ಠ-ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜಗಾದ-ಯದಿ ತ್ವಮಜಸ್ರಂ ಘೃತ-ಪೂರಾದಿ-ಭಕ್ಷ್ಯಂ ತಸ್ಮೈ ಭರ್ತೃ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ, ತತಃ ಶೀಘ್ರಮಂಧೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಸಾ ತು ಬಂಧಕೀ ಕೃತಕ-ವಚನ-ವಂಚಿತ-ಮಾನಸಾ ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತದೇವ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರದದೌ . ಅಥಾನೈದ್ಯು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭದ್ರೇ, ನಾಹಂ ಸುತರಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಚಿಂತಿತಮನಯಾ-ದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಸಾದೋಽಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತ ಇತಿ . ಅಥ ತಸ್ಯಾ ಹೃದಯ-ವಲ್ಲಭೋ ವಿಟಸ್ತತ್-ಸಕಾಶಮಂಧೀಭೂತೋಽಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕಿಂ ಮಮ ಕರಿಷ್ಯತೀತಿ ನಿಃಶಂಕಂ ಪ್ರತಿದಿನಮಭ್ಯೇತಿ . ಅಥಾನೈದ್ಯು-ಪ್ರವಿಶಂತಮಭ್ಯಾಶ-ಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೇಶೈರ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ಲಗುಡ-ಪಾಷ್ಣಿ-ಪ್ರಭೃತಿ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಾವದತಾಡಯತ್ ಯಾವದಸೌ ಪಂಚತ್ವಮಾಪ . ತಾಮಪಿ ಪುಷ್ಪ-ಪತ್ನೀಂ ವಿಚ್ಛನ್ನ-ನಾಸಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಸಸರ್ಜ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸ್ಯಂಧೇನಾಪಿ ವಹೇಚ್ಛತ್ರಂ (238) ಇತಾದಿ .

ಅಥ ರಾಜನ್ ! ಯಥಾ ಮಂದವಿಷೇಣ ಬುದ್ಧಿ-ಬಲೇನ ಮಂಡೂಕಾ ನಿಹತಾಸ್ತಥಾ



ಮಯಾಪಿ ಸರ್ವೇ ವೈರಿಣಃ . ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-  
ವನೇ ಪ್ರಜ್ವಲಿತೋ ವಕ್ಷಿದ್ಧಹನ್ ಮೂಲಾನಿ ರಕ್ಷತಿ .  
ಸಮೂಲೋನ್ಮೂಲನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಾಯುರ್ಯೋ ಮೃದು-ಶೀತಲಃ .. 3.242..  
ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ತಾತ ! ಸತ್ಯಮೇವೈತತ್ . ಯೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಭವಂತಿ ತೇ  
ಮಹಾ-ಸತ್ತ್ವಾ ಆಪದ್ಗತಾ ಅಪಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಂ ನ ತ್ಯಜಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
ಮಹತ್ತ್ವ ಮೇತನ್ ಮಹತಾಂ ನಯಾಲಂಕಾರ-ಧಾರಿಣಾಂ .  
ನ ಮುಂಚಂತಿ ಯದಾರಬ್ಧಂ ಕೃಚ್ಛೈಽಪಿ ವ್ಯಸನೋದಯೇ .. 3.243..  
ತಥಾ ಚ-  
ಪ್ರಾರಭ್ಯತೇ ನ ಖಲು ವಿಘ್ನ-ಭಯೇನ ನೀಚೈಃ  
ಪ್ರಾರಭ್ಯ ವಿಘ್ನ-ವಿಹತಾ ವಿರಮಂತಿ ಮಧ್ಯಾಃ .  
ವಿಘ್ನೈಃ ಸಹಸ್ರ-ಗುಣಿತ್ಯೈರಪಿ ಹನ್ಯಮಾನಾಃ  
ಪ್ರಾರಬ್ಧಮುತ್ತಮ-ಗುಣಾ ನ ಪರಿತ್ಯಜಂತಿ .. 3.244..  
ತತ್ ಕೃತಂ ನಿಷ್ಕಂಟಕಂ ಮಮ ರಾಜ್ಯಂ ಶತ್ರುನ್ ನಿಃಶೇಷತಾಂ ನಯತಾ ತ್ವಯಾ .  
ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಮೇತನ್ ನಯ-ವೇದಿನಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
ಖುಣ-ಶೇಷಂ ಚಾಗ್ನಿ-ಶೇಷಂ ಚ ಶತ್ರು-ಶೇಷಂ ತಥೈವ ಚ .  
ವ್ಯಾಧಿ-ಶೇಷಂ ಚ ನಿಃಶೇಷಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ನ ಸೀದತಿ .. 3.245..  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ದೇವ ! ಭಾಗ್ಯವಾನ್ ತ್ವಮೇವಾಸಿ, ಯಸ್ಯಾರಬ್ಧಂ ಸರ್ವಮೇವ  
ಸಂಸಿದ್ಧ್ಯತಿ . ತನ್ ನ ಕೇವಲಂ ಶೌರ್ಯಂ ಕೃತ್ಯಂ ಸಾಧಯತಿ, ಕಿಂತು ಪ್ರಜ್ಞಯಾ  
ಯತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ತದೇವ ವಿಜಯಾಯ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಶಸ್ತ್ರೈ ಹೃತಾ ನ ಹಿ ಹತಾ ರಿಪವೋ ಭವಂತಿ  
ಪ್ರಜ್ಞಾ-ಹತಾಸ್ತು ರಿಪವಃ ಸುಹತಾ ಭವಂತಿ .  
ಶಸ್ತ್ರಂ ನಿಹಂತಿ ಪುರುಷಸ್ಯ ಶರೀರಮೇಕಂ  
ಪ್ರಜ್ಞಾ ಕುಲಂ ಚ ವಿಭವಶ್ಚ ಯಶಶ್ಚ ಹಂತಿ .. 3.246..  
ತದೇವಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ-ಪುರುಷಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ಯುಕ್ತಸ್ಯಾಯತ್ನೇನ ಕಾರ್ಯ-ಸಿದ್ಧಯಃ  
ಸಂಭವಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಪ್ರಸರತಿ ಮತಿಃ ಕಾರ್ಯಾರಂಭೇ ದೃಢೀಭವತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ  
ಸ್ವಯಮುಪನಯನ್ನರ್ಥಾನ್ ಮಂತ್ರೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಪ್ಲವಂ .  
ಸ್ಪುರತಿ ಸಫಲಸ್ತರ್ಕಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮುನ್ನತಿಮಶ್ನುತೇ  
ಭವತಿ ಚ ರತಿಃ ಶ್ಲಾಘ್ಯೇ ಕೃತ್ಯೇ ನರಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತಃ .. 3.247..  
ತಥಾ ಚ ನಯ-ತ್ಯಾಗ-ಶೌರ್ಯ-ಸಂಪನ್ನೇ ಪುರುಷೇ ರಾಜ್ಯಮಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ತ್ಯಾಗಿನಿ ಶೂರೇ ವಿದುಷಿ ಚ ಸಂಸರ್ಗ-ರುಚಿರ್ಜನೋ ಗುಣೇ ಭವತಿ .

ಗುಣವತಿ ಧನಂ ಧನಾಚ್ಛೇಃ ಶ್ರೀಮತಾಜ್ಞಾ ತತೋ ರಾಜ್ಯಂ .. 3.248..

ಮೇಘವರ್ಣ ಆಹ-ನೂನಂ ಸದ್ಯಃ-ಫಲಾನಿ ನೀತಿ-ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯತ್ ತ್ವಯಾನುಕೃತ್ಯೇನಾನುಪ್ರ  
ಮರ್ದನಃ ಸಪರಿಜನೋ ನಿಃಶೇಷಿತಃ .

ಸ್ಥಿರಜೀವಾಹ-

ತೀಕ್ಷ್ಣೋಪಾಯ-ಪ್ರಾಪ್ತಿ-ಗಮ್ಯೋಽಪಿ ಯೋಽರ್ಥಸ್

ತನ್ಯಾಪಾದೌ ಸಂಶ್ರಯಃ ಸಾಧು ಯುಕ್ತಃ .

ಉತ್ತುಂಗಾಗ್ರಃ ಸಾರ-ಭೂತೋ ವನಾನಾಂ

ಮಾನ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಚೈದ್ಯತೇ ಪಾದಪೇಂದ್ರಃ .. 3.249..

ಅಥವಾ ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಕಿಂ ತೇನಾಭಿಹಿತೇನ ? ಯದನಂತರ-ಜಾಲೇ ಕ್ರಿಯಾ-

ರಹಿತಮಸುಖ-ಸಾಧ್ಯಂ ವಾ ಭವತಿ . ಸಾಧು ಚೇದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅನಿಶ್ಚಿತೈರಧ್ಯವಸಾಯ-ಭೀರುಭಿರ್

ಯಥೇಷ್ಟ-ಸಂಲಾಪ-ರತಿ-ಪ್ರಯೋಜನೈಃ .

ಫಲೇ ವಿಸಂವಾದಮುಪಾಗತಾ ಗಿರಃ

ಪ್ರಯಾಂತಿ ಲೋಕೇ ಪರಿಹಾಸ-ವಸ್ತುತಾಂ .. 3.250..

ನ ಚ ಲಘುಷ್ಟಪಿ ಕರ್ತವ್ಯೇಷು ಧೀಮದ್ಭಿರನಾದರಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ . ಯತಃ-

ಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕರ್ತುಮಿದಮಲ್ಪಮಯತ್ನ-ಸಾಧ್ಯಂ

ಅನಾದರಃ ಕ ಇತಿ ಕೃತ್ಯಮುಪೇಕ್ಷಮಾಣಾಃ .

ಕೇಚಿತ್ ಪ್ರಮತ್ತ-ಮನಸಃ ಪರಿತಾಪ-ದುಃಖಂ

ಆಪತ್-ಪ್ರಸಂಗ-ಸುಲಭಂ ಪುರುಷಾ ಪ್ರಯಾಂತಿ .. 3.251..

ತದದ್ಯ ಜಿತಾರೇರ್ಮದ್ವಿಭೋರ್ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಂ ನಿದ್ರಾ-ಲಾಭೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಉಚ್ಯತೇ ಚೈತತ್-

ನಿಃಸರ್ಪೇ ಬದ್ಧ-ಸರ್ಪೇ ವಾ ಭವನೇ ಸುಷ್ಯತೇ ಸುಖಂ .

ಸದಾ ದೃಷ್ಟ-ಭುಜಂಗೇ ತು ನಿದ್ರಾ ದುಃಖೇನ ಲಭ್ಯತೇ .. 3.252..

ತಥಾ ಚ-

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ-ವ್ಯವಸಾಯ-ಸಾಧ್ಯ-ಮಹತಾಂ ಸ್ನಿಘೋರ್ವಪಯುಕ್ತಾಶಿಷಾಂ

ಕಾರ್ಯಾಣಾಂ ನಯ-ಸಾಹಸೋನ್ನತಿ-ಮತಾಮಿಚ್ಛಾಪದಾರೋಹಿಣಾಂ .

ಮಾನೋತ್ಸೇಕ-ಪರಾಕ್ರಮ-ವ್ಯಸನಿನಃ ಪಾರಂ ನ ಯಾವದ್ಗತಾಃ

ಸಾಮರ್ಷೇ ಹೃದಯೇವಕಾಶ-ವಿಷಯಾ ತಾವತ್ ಕಥಂ ನಿರ್ವೃತಿಃ .. 3.253..

ತದವಸಿತ-ಕಾರ್ಯಾರಂಭಸ್ಯ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತೀವ ಮೇ ಹೃದಯಂ . ತದಿದಮಧುನಾ

ನಿಕತ-ಕಂಟಕಂ ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಜಾ-ಪಾಲನ-ತತ್ಪರೋ ಭೂತ್ವಾ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದಿ-

ಕ್ರಮೇಣಾಚಲ-ಚ್ಯತ್ರಾಸನ-ಶ್ರೀಃ ಚಿರಂ ಭುಂಕ್ಷ್ಯ . ಅಪಿ ಚ-

ಪ್ರಜಾ ನ ರಂಜಯೇದ್ಯಸ್ತು ರಾಜಾ ರಕ್ಷಾದಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ .

ಅಜಾಗಲ-ಸ್ತನಸ್ಯೇವ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ನಿರರ್ಥಕಂ .. 3.254..

ಗುಣೇಷು ರಾಗೋ ವ್ಯಸನೇಷ್ವನಾದರೋ

ರತಿಃ ಸುಭೃತ್ಯೇಷು ಚ ಯಸ್ಯ ಭೂಪತೇಃ .

ಚಿರಂ ಸ ಭುಂಕ್ತೇ ಚಲ-ಚಾಮರಾಂಶುಕಾಂ

ಸಿತಾತಪತ್ರಾಭರಣಾಂ ನೃಪ-ಶ್ರಿಯಂ .. 3.255..

ನ ಚ ತ್ವಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತ-ರಾಜ್ಯೋಽಹಮಿತಿ ಮತ್ವಾ ಶ್ರೀ-ಮದೇನಾತ್ಮಾ ವ್ಯಸಯಿತವ್ಯಃ

. ಯತ್ ಕಾರಣಂ-ಚಲಾ ಹಿ ರಾಜ್ಯೋ ವಿಭೂತಯಃ ವಂಶಾರೋಹಣವದ್ರಾಜ್ಯ-

ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ದುರಾರೋಹಾ, ಕ್ಷಣ-ವಿನಿಪಾತ-ರತಾ, ಪ್ರಯತ್ನ-ಶತ್ರೆರಪಿ ಧಾರ್ಯಮಾಣಾ

ದುರ್ಧರಾ, ಪ್ರಶಸ್ತಾರಾಧಿತಾಪಂತೇ ವಿಪ್ರಲಂಭಿನೀ, ವಾನರ-ಜಾತಿರಿವ ವಿದ್ರುತಾನೇಕ-

ಚಿತ್ತಾ, ಪದ್ಮ-ಪತ್ರಮಿವಾಘಟಿತ-ಸಂಶ್ಲೇಷಾ, ಪವನ-ಗತಿರಿವಾತಿಚಪಲಾ, ಅನಾರ್ಯ-

ಸಂಗತಿರಿವಾಸ್ಥಿರಾ, ಆಶೀವಿಷ ಇವ ದುರುಪಚಾರಾ, ಸಂಧ್ಯಾ-ಭ್ರ-ಲೇಖೇವ

ಮುಹೂರ್ತ-ರಾಗಾ, ಜಲ-ಬುದ್ಧ್ಯದಾವಲೀವ ಸ್ವಭಾವ-ಭಂಗುರಾ, ಶರೀರ-ಪ್ರಕೃತಿರಿವ

ಕೃತಘ್ನಾ, ಸ್ವಪ್ನ-ಲಬ್ಧ-ದ್ರವ್ಯ-ರಾಶಿರಿವ ಕ್ಷಣ-ದೃಷ್ಟ-ನಷ್ಟಾ . ಅಪಿ ಚ-

ಯದೈವ ರಾಜ್ಯೇ ಕ್ರಿಯತೇಽಭಿಷೇಕಸ್

ತದೈವ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಸನೇಷು ಯೋಜ್ಯಾ .

ಘಟಾ ಹಿ ರಾಜ್ಞಾಮಭಿಷೇಕ-ಕಾಲೇ

ಸಹಾಂಭಸೈವಾಪದಮುದ್ಗಿರಂತಿ .. 3.256..

ನ ಚ ಕಶ್ಚಿದನಧಿಗಮನೀಯೋ ನಾಮಾಸ್ತಾಪದಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ರಾಮಸ್ಯ ವ್ರಜನಂ ವನೇ ನಿವಸನಂ ಪಾಂಡೋಃ ಸುತಾನಾಂ ವನೇ

ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ನಿಧನಂ ನಲಸ್ಯ ನೃಪತೇ ರಾಜ್ಯಾತ್ ಪರಿಭ್ರಂಶನಂ .

ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯಕಮರ್ಜುನಸ್ಯ ಪತನಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಲಂಕೇಶ್ವರೇ

ಸರ್ವೇ ಕಾಲ-ವಶಾಜ್ ಜನೋಽತ್ರ ಸಹತೇ ಕಃ ಕಂ ಪರಿತ್ರಾಯತೇ .. 3.257..

ಕ್ಷ ಸ ದಶರಥಃ ಸ್ವರ್ಗೇ ಭೂತ್ವಾ ಮಹೇಂದ್ರ-ಸುಹೃದ್ಗತಃ

ಕ್ಷ ಸ ಜಲನಿಧೇವೇಲಾಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ನೃಪಃ ಸಗರಸ್ತಥಾ .

ಕ್ಷ ಸ ಕರತಲಾಜ್ ಜಾತೋ ವೈನ್ಯಃ ಕ್ಷ ಸೂರ್ಯ-ತನುರ್ಮನುಃ

ನನು ಬಲವತಾ ಕಾಲೇನೈತೇ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ನಿಮೀಲಿತಾಃ .. 3.258..

ಮಾಂಧಾತಾ ಕ್ಷ ಗತಸ್ತ್ರೀಲೋಕ-ವಿಜಯೀ ರಾಜಾ ಕ್ಷ ಸತ್ಯವ್ರತಃ

ದೇವಾನಾಂ ನೃಪತಿರ್ಗತಃ ಕ್ಷ ನಹುಷಃ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವಾನ್ ಕೇಶವಃ .

ಮನ್ಯಂತೇ ಸರಥಾಃ ಸಕುಂಜರ-ವರಾಃ ಶಕ್ರಾಸನಾಧ್ಯಾಸಿನಃ

ಕಾಲೇನೈವ ಮಹಾತ್ಮನಾ ತ್ವನುಕೃತಾಃ ಕಾಲೇನ ನಿರ್ವಾಸಿತಾಃ .. 3.259..

ಅಪಿ ಚ-

ಸ ಚ ನೃಪತಿಸ್ತೇ ಸಚಿವಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರಮದಾಸ್ತಾನಿ ಕಾನನ-ವನಾನಿ .

ಸ ಚ ತೇ ಚ ತಾಶ್ಚ ತಾನಿ ಚ ಕೃತಾಂತ-ದೃಷ್ಟಾನಿ ನಷ್ಟಾನಿ .. 3.260..

ಏವಂ ಮತ್ತ-ಕರಿ-ಕರ್ಣ-ಚಂಚಲಾಂ ರಾಜ್ಯ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಮವಾಪ್ಯ ನ್ಯಾಯೈಕ-ನಿಷ್ಕೋ  
ಭೂತ್ಪೋಪಭುಂಕ್ಷ್ವ .

ಇತಿ ಶ್ರೀ-ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮ-ವಿರಚಿತೇ ಪಂಚತಂತ್ರೇ ಕಾಕೋಲೂಕೀಯಂ ನಾಮ  
ತೃತೀಯಂ ತಂತ್ರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ..3..

ಪಂಚತಂತ್ರಂ

4. ಲಬ್ಧ-ಪ್ರಣಾಶಂ



ಚತುರ್ಥ-ತಂತ್ರಂ

ಅಥ ಲಬ್ಧ-ಪ್ರಣಾಶಂ

ಅಥೇದಮಾರಭತೇ ಲಬ್ಧ-ಪ್ರಣಾಶಂ ನಾಮ ಚತುರ್ಥಂ ತಂತ್ರಂ . ಯಸ್ಯಾಯಮಾದಿಮಃ ಶ್ಲೋಕಃ-

ಸಮುತ್ತನ್ನೇಷು ಕಾರ್ಯೇಷು ಬುದ್ಧಿಯಸ್ಯ ನ ಹೀಯತೇ .

ಸ ಏವ ದುರ್ಗಂ ತರತಿ ಜಲಸ್ಯೋ ವಾನರೋ ಯಥಾ .. 4.1..

ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರೂಯತೇ- ಪ್ರಸ್ತಾವನಾ-ಕಥಾ ವಾನರ-ಮಕರ-ವೃತ್ತಾಂತಃ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಸಮುದ್ರೋಪಕಂಠೇ ಮಹಾನ್ ಜಂಬೂ-ಪಾದಪಃ ಸದಾ-ಫಲಃ .

ತತ್ರ ಚ ರಕ್ತಮುಖೋ ನಾಮ ವಾನರಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಯ . ತತ್ರ ಚ ತಸ್ಯ ತರೋರಧಃ

ಕದಾಚಿತ್ ಕರಾಲಮುಖೋ ನಾಮ ಮಕರಃ ಸಮುದ್ರ-ಸಲಿಲಾನ್ ನಿಷ್ಕೃಮ್ಯ

ಸುಕೋಮಲ-ಬಾಲುಕಾ-ಸನಾಥೇ ತೀರೋಪಾಂತೇ ನ್ಯವಿಶತ . ತತಶ್ಚ ರಕ್ತಮುಖೇನ

ಸ ಪ್ರೋಕ್ಷಃ-ಭೋಃ ! ಭವಾನ್ ಸಮಭ್ಯಾಗತೋಽತಿಥಿಃ . ತದ್ಭಕ್ಷಯತು ಮಯಾ

ದತ್ತಾನಮೃತ-ತುಲ್ಯಾನಿ ಜಂಬೂ-ಫಲಾನಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪ್ರಿಯೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ದ್ವೇಷ್ಯೋ ಮೂರ್ಖೋ ವಾ ಯದಿ ಪಂಡಿತಃ .

ವೈಶ್ವದೇವಾಂತಮಾಪನ್ನಃ ಸೋಽತಿಥಿಃ ಸ್ವರ್ಗ-ಸಂಕ್ರಮಃ .. 4.2..

ನ ಪೃಚ್ಛೇಚ್ಛರಣಂ ಗೋತ್ರಂ ನ ಚ ವಿದ್ಯಾಂ ಕುಲಂ ನ ಚ .

ಅತಿಥಿಂ ವೈಶ್ವದೇವಾಂತೇ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಚ ಮನುರಬ್ರವೀತ್ .. 4.3..

ದೂರ-ಮಾರ್ಗ-ಶ್ರಮ-ಶ್ರಾಂತಂ ವೈಶ್ವದೇವಾಂತಮಾಗತಂ .

ಅತಿಥಿಂ ಪೂಜಯೇದ್ಯಸ್ತು ನ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ .. 4.4..

ಅಪೂಜಿತೋಽತಿಥಿಯಸ್ಯ ಗೃಹಾದ್ಯಾತಿ ವಿನಿಃಶ್ವಸನ್ .

ಗಚ್ಛಂತಿ ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ವಿಮುಖಾಃ ಸಹ ದೈವತೈಃ .. 4.5..

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮೈ ಜಂಬೂ-ಫಲಾನಿ ದದೌ . ಸೋಽಪಿ ತಾನಿ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತೇನ

ಸಹ ಚಿರಂ ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭೂಯ ಭೂಯೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಭವನಮಗಾತ್ . ಏವಂ

ನಿತ್ಯಮೇವ ತೌ ವಾನರ-ಮಕರೌ ಜಂಬೂ-ಚ್ಛಾಯಾ-ಸ್ಥಿತೌ ವಿವಿಧ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗೋಷ್ಯಾ

ಕಾಲಂ ನಯಂತೌ ಸುಖೇನ ತಿಷ್ಠತಃ . ಸೋಽಪಿ ಮಕರೋ ಭಕ್ಷಿತ-ಶೇಷಾಣಿ ಜಂಬೂ-

ಫಲಾನಿ ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವ-ಪತ್ನೈಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ಅಥಾನ್ಯತಮೇ ದಿವಸೇ ತಯಾ ಸ  
ಪೃಷ್ಠಃ-ನಾಥ ! ಕ್ಷೈವಂವಿಧಾನಮೃತ-ಫಲಾನಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋಷಿ ?

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರೇ ! ಮಮಾಸ್ತಿ ಪರಮ-ಸುಹೃದ್ರಕ್ತಮುಖೋ ನಾಮ ವಾನರಃ . ಸ ಪ್ರೀತಿ-  
ಪೂರ್ವಕಮಿಮಾನಿ ಫಲಾನಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ಅಥ ತಯಾಭಿಹಿತಂ-ಯಃ ಸರ್ವದೈವಾಮೃತ-ಪ್ರಾಯಾಣೇದೃಶಾನಿ ಫಲಾನಿ  
ಭಕ್ಷಯತಿ, ತಸ್ಯ ಹೃದಯಮಮೃತ-ಮಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತದ್ಯದಿ ಭಾರ್ಯಯಾ  
ತೇ ಪ್ರಯೋಜನಂ, ತತಸ್ತಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ಮಹ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ . ಯೇನ ತದ್ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ  
ಜರಾ-ಮರಣ-ರಹಿತಾ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಭೋಗಾನ್ ಭುನಜ್ಞಿ .

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರೇ ! ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ಯತಃ ಸ ಪ್ರತಿಪನ್ನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಭ್ರಾತಾ  
. ಅಪರಂ ಫಲ-ದಾತಾ . ತತೋ ವ್ಯಾಪಾದಯಿತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ . ತತ್ ತ್ಯಜ್ಞಿನಂ  
ಮಿಥಾಗ್ರಹಣಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಏಕಂ ಪ್ರಸೂಯತೇ ಮಾತಾ ದ್ವಿತೀಯಂ ವಾಕ್ ಪ್ರಸೂಯತೇ .

ವಾಗ್-ಜಾತಮಧಿಕಂ ಪ್ರೋಚುಃ ಸೋದರ್ಯಾದಪಿ ಬಾಂಧವಾತ್ .. 4.6..

ಅಥ ಮಕರಾಹ-ತ್ವಯಾ ಕದಾಚಿದಪಿ ಮಮ ವಚನಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಕೃತಂ . ತನ್  
ನೂನಂ ಸಾ ವಾನರೀ ಭವಿಷ್ಯತಿ, ಯತಸ್ತಸ್ಯಾ ಅನುರಾಗತಃ ಸಕಲಮಪಿ ದಿನಂ ತತ್ರ  
ಗಮಯಸಿ . ತತ್ ತ್ವಂ ಜ್ಞಾತೋ ಮಯಾ ಸಮ್ಯಕ್ . ಯತಃ-

ಸಾಹ್ಲಾದಂ ವಚನಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ನ ಮೇ ನೋ ವಾಂಛಿತಂ ಕಿಂಚನ  
ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರೋಚ್ಛಸಿಷಿ ದ್ರುತಂ ಹುತವಹ-ಜ್ವಾಲಾ ಸಮಂ ರಾತ್ರಿಷು .

ಕಂಠಾಶ್ಲೇಷ-ಪರಿಗ್ರಹೇ ಶಿಥಿಲತಾ ಯನ್ ನಾದರಾಚ್ಛುಂಬಸೇ

ತತ್ ತೇ ಧೂರ್ತ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಾ ಪ್ರಿಯತಮಾ ಕಾಚಿನ್ ಮಮೇವಾಪರಾ .. 4.7..

ಸೋಽಪಿ ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪಾದೋಪಸಂಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾಂಕೋಪರಿ ನಿಧಾಯ ತಸ್ಯಾಃ ಕೋಪ-  
ಕೋಟಿಮಾಪನ್ನಾಯಾಃ ಸುದೀನಮುವಾಚ-

ಮಯಿ ತೇ ಪಾದ-ಪತಿಸೇ ಕಿಂಕರತ್ವಮುಪಾಗತೇ .

ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣ-ವಲ್ಲಭೇ ಕಸ್ಮಾತ್ ಕೋಪನೇ ಕೋಪಮೇಷ್ಯಸಿ .. 4.8..

ಸಾಪಿ ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯಾಶ್ರು-ಪ್ಲುತ-ಮುಖೀ ತಮುವಾಚ-

ನಾಥಂ ಮನೋರಥ-ಶತೈಸ್ತವ ಧೂರ್ತ ಕಾಂತಾ

ಸೈವ ಸ್ಥಿತಾ ಮನಸಿ ಕೃತ್ರಿಮ-ಭಾವ-ರಮ್ಯಾ .

ಅಸ್ಮಾಕಮಸ್ತಿ ನ ಕಥಂಚಿದಿಹಾವಕಾಶಂ

ತಸ್ಮಾತ್ ಕೃತಂ ಚರಣ-ಪಾತ-ವಿಡಂಬನಾಭಿಃ .. 4.9..

ಅಪರಂ ಸಾ ಯದಿ ತವ ವಲ್ಲಭಾ ನ ಭವತಿ, ತತ್ ಕಿಂ ಮಯಾ ಭಣಿತೋಽಪಿ  
ತಾಂ ನ ವ್ಯಾಪಾದಯಸಿ . ಅಥ ಯದಿ ಸ ವಾನರಸ್ತತ್ ಕಸ್ತೇನ ಸಹ ತವ ಸ್ನೇಹಃ

? ತತ್ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ? ಯದಿ ತಸ್ಯ ಹೃದಯಂ ನ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ, ತನ್ ಮಯಾ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ ಕೃತಂ ವಿದ್ಧಿ .

ಏವಂ ತಸ್ಯಾಸ್ತನ್ ನಿಶ್ಚಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚಿಂತಾ-ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಹೃದಯಃ ಸ ಪ್ರೋವಾಚ-  
ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ವಜ್ರ-ಲೇಪಸ್ಯ ಮೂರ್ಖಸ್ಯ ನಾರೀಣಾಂ ಕರ್ಕಟಸ್ಯ ಚ .

ಏಕೋ ಗ್ರಹಸ್ತು ಮೀನಾನಾಂ ನೀಲೀ-ಮದ್ಯ-ಪಯೋಸ್ತಥಾ .. 4.10..

ತತ್ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಕಥಂ ಸ ಮೇ ವದ್ಯೋ ಭವತಿ . ಇತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ವಾನರ-  
ಪಾರ್ಶ್ವಮಗಮತ್ . ವಾನರೋಽಪಿ ಚಿರಾದಾಯಾಂತಂ ತಂ ಸೋದ್ವೇಗಮವಲೋಕ್ಯ  
ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಕಿಮದ್ಯ ಚಿರ-ವೇಲಾಯಾಂ ಸಮಾಯಾತೋಽಸಿ ?  
ಕಸ್ಮಾತ್ ಸಾಹ್ಲಾದಂ ನಾಲಪಸಿ ? ನ ಸುಭಾಷಿತಾನಿ ಪಠಸಿ .

ಸ ಆಹ-ಮಿತ್ರ ! ಅಹಂ ತವ ಭ್ರಾತೃ-ಜಾಯಯಾ ನಿಷ್ಕುರತರೈರ್ವಾಕೈರಭಿಹಿತಃ-  
ಭೋಃ ಕೃತಘ್ನ ! ಮಾ ಮೇ ತ್ವಂ ಸ್ವಮುಖಂ ದರ್ಶಯ, ಯತಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ  
ಮಿತ್ರಮುಪಜೀವಸಿ . ನ ಚ ತಸ್ಯ ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಂ ಗೃಹ-ದರ್ಶನ-ಮಾತ್ರೇಣಾಪಿ  
ಕರೋಷಿ . ತತ್ ತೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಪಿ ನಾಸ್ತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬ್ರಹ್ಮಘ್ನೇ ಚ ಸುರಾಪೇ ಚ ಚೌರೇ ಭಗ್ನ-ವ್ರತೇ ಶರೇ .

ನಿಷ್ಕೃತಿರ್ವಿಹಿತಾ ಸದ್ಭಿಃ ಕೃತಘ್ನೇ ನಾಸ್ತಿ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ .. 4.11..

ತತ್ ತ್ವಂ ಮಮ ದೇವರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾದ್ಯ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾರ್ಥಂ ಗೃಹಮಾನಯ .  
ನೋ ಚೇತ್ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಮೇ ಪರ-ಲೋಕೇ ದರ್ಶನಮಿತಿ . ತದಹಂ ತಯೈವಂ  
ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತವ ಸಕಾಶಮಾಗತಃ . ತದದ್ಯ ತಯಾ ಸಹ ತ್ವದರ್ಥೇ ಕಲಹಾಯತೋ  
ಮಮೇಯತೀ ವೇಲಾ ವಿಲಗ್ನಾ . ತದಾಗಚ್ಚ ಮೇ ಗೃಹಂ . ತವ ಭ್ರಾತೃ-ಪತ್ನೀ  
ರಚಿತ-ಚತುಷ್ಯಾ ಪ್ರಗುಣಿತ-ವಸ್ತ್ರ-ಮಣಿ-ಮಾಣಿಕ್ಯಾದ್ಯುಚಿತಾಭರಣಾ ದ್ವಾರ-  
ದೇಶ-ಬದ್ಧ-ವಂದನ-ಮಾಲಾ ಸೋತ್ಕಂಠಾ ತಿಷ್ಠತಿ . ಮರ್ಕಟ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ  
! ಯುಕ್ತಮಭಿಹಿತಂ ಮದ್ಭ್ರಾತೃ-ಪತ್ನಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವರ್ಜಯೇತ್ ಕೌಲಿಕಾಕಾರಂ ಮಿತ್ರಂ ಪ್ರಾಜ್ಞತರೋ ನರಃ .

ಆತ್ಮನಃ ಸಮುಖಂ ನಿತ್ಯಂ ಯ ಆಕರ್ಷತಿ ಲೋಲುಪಃ .. 4.12..

ತಥಾ ಚ-

ದದಾತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗುಹ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಿ ಪೃಚ್ಛತಿ .

ಭುಂಕ್ತೇ ಭೋಜಯತೇ ಚೈವ ಷಡ್-ವಿಧಂ ಪ್ರೀತಿ-ಲಕ್ಷಣಂ .. 4.13..

ಪರಂ ವಯಂ ವನಚರಾಃ ಯುಷ್ಮದೀಯಂ ಚ ಜಲಾಂತೇ ಗೃಹಂ . ತತ್ ಕಥಂ ಶಕ್ಯತೇ  
ತತ್ರ ಗಂತುಂ . ತಸ್ಮಾತ್ ತಾಮಪಿ ಮೇ ಭ್ರಾತೃ-ಪತ್ನೀಮತ್ರಾನಯ ಯೇನ ಪ್ರಣಮ್ಯ  
ತಸ್ಯಾ ಆಶೀರ್ವಾದಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಅಸ್ತಿ ಸಮುದ್ರಾಂತರೇ ಸುರಮ್ಯೇ ಪುಲಿನ-ಪ್ರದೇಶೇಽಸ್ಮದ್ಧ್ಯ ಹಮೇ  
ತನ್ ಮಮ ಪೃಷ್ಠಮಾರೂಢಃ ಸುಖೇನಾಕೃತ-ಭಯೋ ಗಚ್ಛ .

ಸೋಽಪಿ ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಾನಂದಮಾಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತತ್ ಕಿಂ ವಿಲಂಬ್ಯತೇ .  
ತ್ವರ್ಯತಾಂ . ಏಷೋಽಹಂ ತವ ಪೃಷ್ಠಾಮಾರೂಢಃ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇಽಗಾಧೇ ಜಲಧೌ ಗಚ್ಛಂತಂ ಮರಕಮಾಲೋಕ್ಯ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತ-ಮನಾ  
ವಾನರಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭ್ರಾತಃ ! ಶನೈಃ ಶನೈರ್ಗಮ್ಯತಾಂ . ಜಲ-ಕಲ್ಲೋಲೈಃ ಪ್ಲಾವ್ಯತೇ  
ಮೇ ಶರೀರಂ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಮಕರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಸಾವಗಾಧಂ ಜಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮೇ ವಶಃ  
ಸಂಜಾತಃ . ಮತ್-ಪೃಷ್ಠ-ಗತಸ್ತಿಲ-ಮಾತ್ರಮಪಿ ಚಲಿತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ತಸ್ಮಾತ್  
ಕಥಯಾಮಸ್ಯ ನಿಜಾಭಿಪ್ರಾಯಂ, ಯೇನಾಭೀಷ್ಟ-ದೇವತಾ-ಸ್ಮರಣಂ ಕರೋತಿ  
. ಆಹ ಚ-ಮಿತ್ರ, ತ್ವಂ ಮಯಾ ವಧಾಯ ಸಮಾನೀತೋ ಭಾರ್ಯಾ-ವಾಕ್ಯೇನ  
ವಿಶ್ವಾಸ್ಯ . ತತ್ ಸ್ಮರ್ಯತಾಮಭೀಷ್ಟ-ದೇವತಾ .

ಸ ಆಹ-ಭ್ರಾತಃ ! ಕಿಂ ಮಯಾ ತಸ್ಯಾಸ್ತವಾಪಿ ಚಾಪಕೃತಂ ಯೇನ ಮೇ  
ವಧೋಪಾಯಶ್ಚಿಂತಿತಃ ?

ಮಕರ ಆಹ-ಭೋಃ ! ತಸ್ಯಾಸ್ತಾವತ್ ತವ ಹೃದಯಸ್ಯಾಮೃತಮಯ-ಫಲ-  
ರಸಾಸ್ವಾದನ-ಮೃಷ್ಟಸ್ಯ ಭಕ್ಷಣೇ ದೋಹದಃ ಸಂಜಾತಃ . ತೇನೈತದನುಷ್ಠಿತಂ .

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ನ-ಮತಿರ್ವಾನರ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತತ್ ಕಿಂ ತ್ವಯಾ ಮಮ  
ತತ್ತ್ವೇವ ನ ವ್ಯಾಹೃತಂ ? ಯೇನ ಸ್ವ-ಹೃದಯಂ ಜಂಬೂ-ಕೋಟರೇ ಸದೈವ  
ಮಯಾ ಸುಗುಪ್ತಂ ಕೃತಂ . ತದ್ಭಾತ್ಯ-ಪತ್ನ್ಯಾ ಅರ್ಪಯಾಮಿ . ತ್ವಯಾಹಂ ಶೂನ್ಯ-  
ಹೃದಯೋಽತ್ರ ಕಸ್ಮಾದಾನೀತಃ ?

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಮಕರಃ ಸಾನಂದಮಾಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತದರ್ಪಯ ಮೇ  
ಹೃದಯಂ . ಯೇನ ಸಾ ದುಷ್ಟ-ಪತ್ನೀ ತದ್ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾನಶನಾದುತ್ಕಿಷ್ಠತಿ . ಅಹಂ ತ್ವಾಂ  
ತಮೇವ ಜಂಬೂ-ಪಾದಪಂ ಪ್ರಾಪಯಾಮಿ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ನಿವರ್ತ್ಯ ಜಂಬೂ-  
ತಲಮಗಾತ್ . ವಾನರೋಽಪಿ ಕಥಮಪಿ ಜಲ್ಪಿತ-ವಿವಿಧ-ದೇವತೋಪಚಾರ-  
ಪೂಜಸ್ತೀರಮಾಸಾದಿತವಾನ್ . ತತಶ್ಚ ದೀರ್ಘತರ-ಚಂಕ್ರಮಣೇನ ತಮೇವ  
ಜಂಬೂ-ಪಾದಪಮಾರೂಢಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ! ಲಬ್ಧಾಸ್ತಾವತ್ ಪ್ರಾಣಾಃ .  
ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ನ ವಿಶ್ವಸೇದವಿಶ್ವಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಸ್ತೇಽಪಿ ನ ವಿಶ್ವಸೇತ್ .

ವಿಶ್ವಾಸಾದ್ಭಯಮುತ್ಪನ್ನಂ ಮೂಲಾನಪಿ ನಿಕ್ಯಂತತಿ .. 4.14..

ತನ್ ಮಮೈತದದ್ಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮ-ದಿನಮಿವ ಸಂಜಾತಂ .

ಇತಿ ಚಿಂತಯಮಾನಂ ಮಕರ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಅರ್ಪಯ ತದ್ಧೃದಯಂ ಯಥಾ



ತೇ ಭ್ರಾತೃ-ಪತ್ನೀ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾನಶನಾದುತ್ತಿಷ್ಠತಿ .

ಅಥ ವಿಹಸ್ಯ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯನ್ ವಾನರಸ್ತಮಾಹ-ಧಿಗ್ಗಿಜ್ಞೂರ್ಖ ವಿಶ್ವಾಸ-ಘಾತಕ ! ಕಿಂ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಧ ದಯ-ದ್ವಯಂ ಭವತಿ ? ತದಾಶು ಗಮ್ಯತಾಂ ಜಂಬೂ-ವೃಕ್ಷಸ್ಯಾಧಸ್ತಾನ್ ನ ಭೂಯೋಽಪಿ ತ್ವಯಾತ್ರಾಗಂತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಸಕೃದ್ವಷ್ಟಂ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ರಂ ಪುನಃ ಸಂಧಾತುಮಿಚ್ಛತಿ .

ಸ ಮೃತ್ಯುಮುಪಗೃಹ್ಣಾತಿ ಗರ್ಭಮಶ್ವತರೀ ಯಥಾ .. 4.15..

ತಚ್ಛೃತ್ವಾ ಮಕರಃ ಸಂವಿಲಕ್ಷಂ ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹೋ ! ಮಯಾತಿಮೂಢೇನ ಕಿಮಸ್ಯ ಸ್ವ-ಚಿತ್ತಾಭಿಪ್ರಾಯೋ ನಿವೇದಿತಃ . ತದ್ಯದಸೌ ಪುನರಪಿ ಕಥಂಚಿದ್ವಿಶ್ವಾಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತದ್ಭೂಯೋಽಪಿ ವಿಶ್ವಾಸಯಾಮಿ . ಆಹ ಚ-ಮಿತ್ರ ! ಹಾಸ್ಯೇನ ಮಯಾ ತೇಽಭಿಪ್ರಾಯೋ ಲಬ್ಧಃ . ತಸ್ಯಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ತವ ಹೃದಯೇನ ಪ್ರಯೋಜನಂ . ತದಾಗಚ್ಛ ಪ್ರಾಘುಣಿಕ-ನ್ಯಾಯೇನಾಸ್ಮದ್ಗೃಹಂ .

ವಾನರ ಆಹ-ಭೋ ದುಷ್ಟ ! ಗಮ್ಯತಾಂ . ಅಧುನಾ ನಾಹಮಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಬುಭುಕ್ಷಿತಃ ಕಿಂ ನ ಕರೋತಿ ಪಾಪಂ

ಕ್ಷೀಣಾ ಜನಾ ನಿಷ್ಕರುಣಾ ಭವಂತಿ .

ಆಖ್ಯಾಹಿ ಭದ್ರೇ ಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಸ್ಯ

ನ ಗಂಗದತ್ತಃ ಪುನರೇತಿ ಕೂಪಂ .. 4.16..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ನ ಆಹ-

### ಕಥಾ 1 ಗಂಗದತ್ತ-ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಕೂಪೇ ಗಂಗದತ್ತೋ ನಾಮ ಮಂಡೂಕ-ರಾಜಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಕದಾಚಿದ್ಧಾಯಾದೈರುದ್ವೇಜಿತೋಽರಘಟ್ಟ-ಘಟೀಮಾರುಹ್ಯ ನಿಷ್ಪ್ರಾಂತಃ . ಅಥ ತೇನ ಚಿಂತಿತಂ-ಯತ್ ಕಥಂ ತೇಸಾಂ ದಾಯಾದಾನಾಂ ಮಯಾ ಪ್ರತ್ಯಪಕಾರಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಆಪದಿ ಯೇನಾಪಕೃತಂ ಯೇನ ಚ ಹಸಿತಂ ದಶಾಸು ವಿಷಮಾಸು .

ಅಪಕೃತ್ಯ ತಯೋರುಭಯೋಃ ಪುನರಪಿ ಜಾತಂ ನರಂ ಮನ್ಯೇ .. 4.17..

ಏವಂ ಚಿಂತಯನ್ ಬಿಲೇ ಪ್ರವಿಶಂತಂ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಮಪಶ್ಯತ್ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಚಿಂತಯತ್-ಯದೇನಂ ತತ್ರ ಕೂಪೇ ನೀತ್ವಾ ಸಕಲ-ದಾಯಾದಾನಾಮುಚ್ಛೇದಂ ಕರೋಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶತ್ರುಭಿಯೋರ್ಜಯೇಚ್ಛತ್ರಂ ಬಲಿನಾ ಬಲವತ್ತರಂ .

ಸ್ವ-ಕಾರ್ಯಾಯ ಯತೋ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಕಾಚಿತ್ ಪೀಡಾತ್ರ ತತ್-ಕ್ಷಯೇ .. 4.18..

ತಥಾ ಚ-

ಶತ್ರುಮುನ್ಮೂಲಯೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ಶತ್ರುಣಾ .

ವ್ಯಥಾ-ಕರಂ ಸುಖಾರ್ಥಾಯ ಕಂಟಕೇನೈವ ಕಂಟಕಂ .. 4.19..

ಏವಂ ಸ ವಿಭಾವ್ಯ ಬಿಲ-ದ್ವಾರಂ ಗತ್ವಾ ತಮಾಹೂತವಾನ್-ಏಹೇಹಿ ಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನ ! ಏಹಿ !

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸರ್ಪಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಯ ಏವಂ ಮಾಮಾಹ್ವಯತಿ . ಸ್ವಜಾತೀಯೋ ನ ಭವತಿ . ಯತೋ ನೈಷಾ ಸರ್ಪ-ವಾಣೀ . ಅನ್ಯೇನ ಕೇನಾಪಿ ಸಹ ಮಮ ಮತ್ಯ-ಲೋಕೇ ಸಂಧಾನಂ ನಾಸ್ತಿ . ತದತ್ಯೈವ ದುರ್ಗೇ ಸ್ಥಿತಸ್ತಾವದ್ವೇದ್ಮಿ ಕೋಽಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ಶೀಲಂ ನ ಕುಲಂ ನ ಚ ಸಂಶ್ರಯಃ .

ನ ತೇನ ಸಂಗತಿಂ ಕುರ್ಯಾದಿತುವಾಚ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ .. 4.20..

ಕದಾಚಿತ್ಕೋಽಪಿ ಮಂತ್ರವಾದೌಷಧ-ಚತುರೋ ವಾ ಮಾಮಾಹೂಯ ಬಂಧನೇ ಕ್ಷಿಪತಿ . ಅಥವಾ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪುರುಷೋ ವೈರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಭಕ್ಷಣಾರ್ಥೇ ಮಾಮಾಹ್ವಯತಿ . ಆಹ ಚ-ಭೋಃ ! ಕೋ ಭವಾನ್ ?

ಸ ಆಹ-ಅಹಂ ಗಂಗದತ್ತೋ ನಾಮ ಮಂಡೂಕಾಧಿಪತಿಸ್ತ್ವತ್-ಸಕಾಶೇ ಮೈತ್ರ್ಯರ್ಥಮಭ್ಯಾಗತಃ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸರ್ಪ ಆಹ-ಭೋ ! ಅಶ್ರದ್ಧೇಯಮೇತತ್ ಯತ್-ತ್ಯಣಾನಾಂ ವಹ್ನಿನಾ ಸಹ ಸಂಗಮಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯೋ ಯಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ವಧ್ಯಃ ಸ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪಿ ಕಥಂಚನ .

ನ ತತ್-ಸಮೀಪಮಭ್ಯೇತಿ ತತ್ ಕಿಮೇವಂ ಪ್ರಜಲ್ಬಸಿ .. 4.21..

ಗಂಗದತ್ತ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ಸ್ವಭಾವ-ವೈರೀ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ . ಪರಂ ಪರ-ಪರಿಭವಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ನೋಽಹಂ ತೇ ಸಕಾಶಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸರ್ಪ-ನಾಶೇ ಚ ಸಂಜಾತೇ ಪ್ರಾಣಾನಾಮಪಿ ಸಂಶಯೇ .

ಅಪಿ ಶತ್ರುಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಪಿ ರಕ್ಷೇತ್ ಪ್ರಾಣಾಂಧನಾನಿ ಚ .. 4.22..

ಸರ್ಪ ಆಹ-ಕಥಯ ಕಸ್ಮಾತ್ ತೇ ಪರಿಭವಃ .

ಸ ಆಹ-ದಾಯಾದೇಭ್ಯಃ .

ನೋಽಪಾಹ-ಕ್ಷ ತೇ ಆಶ್ರಯೋ ವಾಪ್ಯಾಂ ಕೂಪೇ ತಡಾಗೇ ಹೃದೇ ವಾ . ತತ್ ಕಥಯ ನ್ವಾಶ್ರಯಂ .

ತೇನೋಕ್ತಂ-ಪಾಷಾಣ-ಚಯ-ನಿಬದ್ಧೇ ಕೂಪೇ .

ಸರ್ಪ ಆಹ-ಅಹೋ ಅಪದಾ ವಯಂ . ತತ್ರಾಸ್ತಿ ತತ್ರ ಮೇ ಪ್ರವೇಶಃ . ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಚ ಸ್ಥಾನಂ ನಾಸ್ತಿ . ಯತ್ರ ಸ್ಥಿತಸ್ತವ ದಾಯಾದಾನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ . ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಚ್ಚಕ್ಷ್ಯಂ ಗ್ರಸಿತುಂ ಯಸ್ಯ ಗ್ರಸ್ತಂ ಪರಿಣಮೇಚ್ಚ ಯತ್ .

ಹಿತಂ ಚ ಪರಿಣಾಮೇ ಯತ್ ತದಾದ್ಯಂ ಭೂತಿಮಿಚ್ಛತಾ .. 4.23..

ಗಂಗದತ್ತ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಸಮಾಗಚ್ಛ ತ್ವಂ . ಅಹಂ ಸುಖೋಪಾಯೇನ ತತ್ರ ತವ ಪ್ರವೇಶಂ ಕಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ತಥಾ ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಜಲೋಪಾಂತೇ ರಮ್ಯತರಂ ಕೋಟರಮಸ್ತಿ . ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಸ್ತಂ ಲೀಲಯಾ ದಾಯಾದಾನ್ ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯಸಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಸರ್ಪೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹಂ ತಾವತ್ ಪರಿಣತ-ವಯಾಃ . ಕದಾಚಿತ್ ಕಥಂಚಿನ್ ಮೂಷಕಮೇಕಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ . ತತ್ ಸುಖಾವಹೋ ಜೀವನೋಪಾಯೋಽಯಮನೇನ ಕುಲಾಂಗಾರೇಣ ದರ್ಶಿತಃ . ತದ್ಗತ್ವಾ ತಾನ್ ಮಂಡೂಕಾನ್ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ ಇತಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ- ಯೋ ಹಿ ಪ್ರಾಣ-ಪರಿಕ್ಷೀಣಃ ಸಹಾಯ-ಪರಿವರ್ಜಿತಃ .

ಸ ಹಿ ಸರ್ಪ-ಸುಖೋಪಾಯಾಂ ವೃತ್ತಿಮಾರಚಯೇದ್ಭುಧಃ .. 4.24..

ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತಮಾಹ-ಭೋ ಗಂಗದತ್ತ ! ಯದೇವಂ ತದಗ್ರೇ ಭವ . ಯೇನ ತತ್ರ ಗಚ್ಛಾವಃ . ಗಂಗದತ್ತ ಆಹ-ಭೋಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ ! ಅಹಂ ತ್ವಾಂ ಸುಖೋಪಾಯೇನ ತತ್ರ ನೇಷ್ಯಾಮಿ, ಸ್ಥಾನಂ ಚ ದರ್ಶಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತ ಏವ ಭಕ್ಷಣೇಯಾಃ ಇತಿ .

ಸರ್ಪ ಆಹ-ಸಾಂಪ್ರತಂ ತ್ವಂ ಮೇ ಮಿತ್ರಂ ಜಾತಂ . ತನ್ ನ ಭೇತವ್ಯಂ . ತವ ವಚನೇನ ಭಕ್ಷಣ್ಯಾಸ್ತೇ ದಾಯಾದಾಃ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಬಿಲಾನ್ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ತಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಚ ತೇನೈವ ಸಹ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ಕೂಪಮಾಸಾದ್ಯಾರ-ಘಟ್ಟ-ಘಟಿಕಾ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಸರ್ಪಸ್ತೇನಾತ್ಮನಾ ಸ್ವಾಲಯಂ ನೀತಃ .

ಗಂಗದತ್ತ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಕುತಃ ತ್ವಯಾ ಮಿತ್ರ-ಕೃತ್ಯಂ . ತತ್ ಸಾಂಪ್ರತಮನೇನೈವ ಘಟಿಕಾ-ಯಂತ್ರ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ .

ಸರ್ಪ ಆಹ-ಭೋ ಗಂಗದತ್ತ ! ನ ಸಮ್ಯಗಭಿಹಿತಂ ತ್ವಯಾ . ಕಥಮಹಂ ತತ್ರ ಗಚ್ಛಾಮಿ ? ಮದೀಯ-ಬಿಲ-ದುರ್ಗಮನೈನ ರುದ್ಧಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತಸ್ಮಾದತ್ರ-ಸ್ಥಸ್ಯ ಮೇ ಮಂಡೂಕಮೇಕೈಕಂ ಸ್ವ-ವರ್ಗೀಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ . ನೋ ಚೇತ್ ಸರ್ವಾನಪಿ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಇತಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಗಂಗದತ್ತೋ ವ್ಯಾಕುಲ-ಮನಾ ವ್ಯಾಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಕಿಮೇತನ್ ಮಯಾ ಕೃತಂ ಸರ್ಪಮಾನಯತಾ . ತದ್ಯದಿ ನಿಷೇಧಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತತ್ ಸರ್ವಾನಪಿ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ . ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಮುಚ್ಯತೇ-

ಯೋಽಮಿತ್ರಂ ಕುರುತೇ ಮಿತ್ರಂ ವೀರ್ಯಾಭ್ಯಧಿಕಮಾತ್ಮನಃ .

ಸ ಕರೋತಿ ನ ಸಂದೇಹಃ ಸ್ವಯಂ ಹಿ ವಿಷ-ಭಕ್ಷಣಂ .. 4.25..

ತತ್ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಸ್ಯೈಕೈಕಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಸುಹೃದಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸರ್ವಸ್ವ-ಹರಣೇ ಯುಕ್ತಂ ಶತ್ರುಂ ಬುದ್ಧಿ-ಯುತಾ ನರಾಃ .

ತೋಷಯಂತಲ್ಪ-ದಾನೇನ ಬಾಡವಂ ಸಾಗರೋ ಯಥಾ .. 4.26..

ತಥಾ ಚ-

ಯೋ ದುರ್ಬಲೋಽಣೂನಪಿ ಯಾಚ್ಯಮಾನೋ

ಬಲೀಯಸಾ ಯಚ್ಛತಿ ನೈವ ಸಾಮ್ನಾ .

ಪ್ರಯಚ್ಛತೇ ನೈವ ಚ ದರ್ಶ್ಯಮಾನಂ

ಖಾರೀಂ ಸ ಚೂರ್ಣಸ್ಯ ಪುನರ್ದದಾತಿ .. 4.27..

ತಥಾ ಚ-

ಸರ್ವ-ನಾಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಅರ್ಧಂ ತ್ಯಜತಿ ಪಂಡಿತಃ .

ಅರ್ಧೇನ ಕುರುತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಸರ್ವ-ನಾಶೋ ಹಿ ದುಸ್ತರಃ .. 4.28..

ನ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಯ ಕೃತೇ ಭೂರಿ ನಾಶಯೇನ್ ಮತಿಮಾನ್ ನರಃ .

ಏತದೇವ ಹಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಯತ್ ಸ್ವಲ್ಪಾದ್ಭೂರಿ-ರಕ್ಷಣಂ .. 4.29..

ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿಂತ್ಯ ನಿತ್ಯಮೇಕೈಕಮಾದಿಶತಿ . ಸೋಽಪಿ ತಂ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತಸ್ಯ

ಪರೋಕ್ಷೇಽನ್ಯಾನಪಿ ಭಕ್ಷಯತಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಯಥಾ ಹಿ ಮಲಿನೈರ್ವಸ್ತ್ರೈರ್ಯತ್ರ ತತ್ರೋಪವಿಶ್ಯತೇ .

ಏವಂ ಚಲಿತ-ವಿತ್ತಸ್ತು ವಿತ್ತ-ಶೇಷಂ ನ ರಕ್ಷತಿ .. 4.30..

ಅಥಾನ್ಯ-ದಿನೇ ತೇನಾಪರಾನ್ ಮಂಡೂಕಾನ್ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಗಂಗದತ್ತ-ಸುತೋ

ಯಮುನಾದತ್ತೋ ಭಕ್ಷಿತಃ . ತಂ ಭಕ್ಷಿತಂ ಮತ್ವಾ ಗಂಗದತ್ತಸ್ತಾರ-ಸ್ವರೇಣ ಧಿಗ್ಗಿಕ್

ಪ್ರಲಾಪ-ಪರಃ ಕಥಂಚಿದಪಿ ನ ವಿರರಾಮ . ತತಃ ಸ್ವ-ಪತ್ನ್ಯಾಭಿಹಿತಃ-

ಕಿಂ ಕ್ರಂದಸಿ ದುರಾಕ್ರಂದ ಸ್ವ-ಪಕ್ಷ-ಕ್ಷಯ-ಕಾರಕ .

ಸ್ವ-ಪಕ್ಷಸ್ಯ ಕ್ಷಯೇ ಜಾತೇ ಕೋ ನಸ್ತ್ರಾತಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 4.31..

ತದದ್ಯಾಪಿ ವಿಚಿಂತ್ಯತಾಮಾತ್ಮನೋ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣಮಸ್ಯ ವಧೋಪಾಯಶ್ಚ . ಅಥ

ಗಚ್ಛತಾ ಕಾಲೇನ ಸಕಲಮಪಿ ಕವಲಿತಂ ಮಂಡೂಕ-ಕುಲಂ . ಕೇವಲಮೇಕೋ

ಗಂಗದತ್ತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತತಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇನ ಭಣಿತಂ-ಭೋಃ ಗಂಗದತ್ತ !

ಬುಭುಕ್ಷಿತೋಽಹಂ . ನಿಃಶೇಷಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಂಡೂಕಾಃ . ತದ್ವೀಯತಾಂ ಮೇ

ಕಿಂಚಿದ್ಭೋಜನಂ ಯತೋಽಹಂ ತ್ವಯಾತ್ರಾನೀತಃ .

ಸ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ನ ತ್ವಯಾತ್ರ ವಿಷಯೇ ಮಯಾವಸ್ಥಿತೇನ ಕಾಪಿ ಚಿಂತಾ

ಕಾರ್ಯಾ . ತದ್ಯದಿ ಮಾಂ ಪ್ರೇಷಯತಿ ತತೋಽನ್ಯ-ಕೂಪ-ಸ್ಥಾನಪಿ ಮಂಡೂಕಾನ್

ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಾತ್ರಾನಯಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಮಮ ತಾವತ್ ತ್ವಮಭಕ್ಷ್ಯೋ ಭ್ರಾತೃ-ಸ್ಥಾನೇ . ತದ್ಯದೇವಂ ಕರೋಷಿ ತತ್  
 ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪಿತೃ-ಸ್ಥಾನೇ ಭವಸಿ . ತದೇವಂ ಕ್ರಿಯತಾಮಿತಿ .  
 ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯಾರ-ಘಟ್ಟ-ಘಟಿಕಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಿವಿಧ-ದೇವತೋಪಕಲ್ಪಿತ-  
 ಪೂಜೋಪಯಾಚಿತಸ್ತತ್-ಕೂಪಾದ್ವಿನಿಷ್ಠಾಂತಃ . ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೋಽಪಿ ತದಾಕಾಂಕ್ಷಯಾ  
 ತತ್ಸಂಘಃ ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಅಥ ಚಿರಾದನಾಗತೇ ಗಂಗದತ್ತೇ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೋಽನ್ಯ-  
 ಕೋಟರ-ನಿವಾಸಿನೀಂ ಗೋಧಾಮುವಾಚ-ಭದ್ರೇ ! ಕ್ರಿಯತಾಂ ಸ್ತೋಕಂ  
 ಸಾಹಾಯ್ಯಂ . ಯತಶ್ಚಿರ-ಪರಿಚಿತಸ್ತೇ ಗಂಗದತ್ತಃ . ತದ್ಗತ್ವಾ ತತ್-ಸಕಾಶಂ ಕುತ್ರಚಿಜ್  
 ಜಲಾಶಯೇಽನ್ವಿಷ್ಯ ಮಮ ಸಂದೇಶಂ ಕಥಯ . ಯೇನಾಗಮ್ಯತಾಮೇಕಾಕಿನಾಪಿ  
 ಭವತಾ ದ್ರುತತರಂ ಯದನ್ಯೇ ಮಂಡೂಕಾ ನಾಗಚ್ಛಂತಿ . ಅಹಂ ತ್ವಯಾ ವಿನಾ  
 ನಾತ್ರ ವಸ್ತುಂ ಶಕ್ಷೋಮಿ . ತಥಾ ಯದಹಂ ತವ ವಿರುದ್ಧಮಾಚರಾಮಿ ತತ್  
 ಸುಕೃತಮಂತರೇ ಮಯಾ ವಿದೃತಂ .  
 ಗೋಧಾಪಿ ತದ್ವಚನಾದ್ಗಂಗದತ್ತಂ ದ್ರುತತರಮನ್ವಿಷ್ಯಾಹ-ಭದ್ರ ಗಂಗದತ್ತ !  
 ಸ ತವ ಸುಹೃತ್-ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಸ್ತವ ಮಾರ್ಗಂ ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತಿಷ್ಠತಿ .  
 ತಚ್ಛೇಘ್ರಮಾಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ .  
 ಅಪರಂ ಚ ತೇನ ತವ ವಿರೂಪ-ಕರಣೇ ಸುಕೃತಮಂತರೇ ದೃತಂ . ತನ್-ನಿಃಶಬ್ದೇನ  
 ಮನಸಾ ಸಮಾಗಮ್ಯತಾಂ . ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಗಂಗದತ್ತ ಆಹ-  
 ಬುಭುಕ್ಷಿತಃ ಕಿಂ ನ ಕರೋತಿ ಪಾಪಂ  
 ಕ್ಷೀಣಾ ನರಾ ನಿಷ್ಕರುಣಾ ಭವಂತಿ .  
 ಆಖ್ಯಾಹಿ ಭದ್ರೇ ಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಸ್ಯ  
 ನ ಗಂಗದತ್ತಃ ಪುನರೇತಿ ಕೂಪಂ .. 4.32..  
 ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ತಾಂ ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ .  
 ತದ್ಭೋ ದುಷ್ಟ-ಜಲಚರ ! ಅಹಮಪಿ ಗಂಗದತ್ತ ಇವ ತ್ವದ್ಗೃಹೇ ನ ಕಥಂಚಿದಪಿ  
 ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .  
 ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಮಕರ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಅಥವಾತ್ರಾಹಮನಶನಾತ್ ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗಂ  
 ತವೋಪರಿ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .  
 ವಾನರ ಆಹ-ಮೂಢ ! ಕಿಮಹಂ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ಮೂರ್ಖಃ ? ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾಯೋಽಪಿ  
 ಸ್ವಯಮೇವ ತತ್ರ ಗತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ .  
 ಆಗತಶ್ಚ ಗತಶ್ಚೈವ ಗತ್ವಾ ಯಃ ಪುನರಾಗತಃ .  
 ಅರ್ಣ-ಹೃದಯೋ ಮೂರ್ಖಸ್ತತ್ತ್ಯೈವ ನಿಧನಂ ಗತಃ .. 4.33..  
 ಮಕರ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಸ ಕೋ ಲಂಬ-ಕರ್ಣಃ . ಕಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪಾಯೋಽಪಿ ಮೃತಃ ? ತನ್  
 ಮೇ ನಿವೇದ್ಯತಾಂ . ವಾನರ ಆಹ-

ಕಥಾ 2 ಕರಾಲ-ಕೇಸರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಕರಾಲ-ಕೇಸರೋ ನಾಮ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಚ ಧೂಸರಕೋ ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ ಸದೈವಾನುಯಾಯೀ ಪರಿಚಾರಕೋಽಸ್ಮಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತಸ್ಯ ಹಸ್ತಿನಾ ಸಹ ಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶರೀರೇ ಗುರುತರಾಃ ಪ್ರಹಾರಾಃ ಸಂಜಾತಾಃ . ಯೈಃ ಪದಮೇಕಮಪಿ ಚಲಿತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ತಸ್ಯಾಚಲನಾಚ್ಚ ಧೂಸರಕಃ ಕ್ಷತ್ವಾಮ-ಕಂಠೋ ದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ಗತಃ . ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ತಮವೋಚತ್-  
ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಬುಭುಕ್ಷಯ ಪೀಡಿತೋಽಹಂ . ಪದಾತ್ ಪದಮಪಿ ಚಲಿತುಂ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ . ತತ್ ಕಥಂ ತೇ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕರೋಮಿ ?

ಸಿಂಹ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಗಚ್ಛ ಅನ್ವೇಷಯ ಕಿಂಚಿತ್ ಸತ್ತ್ವಂ . ಯೇನೇಮಾಮವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಶೃಗಾಲೋಽನ್ವೇಷಯನ್ ಕಂಚಿತ್ ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನಂ ಗ್ರಾಮಮಾಸಾದಿತವಾನ್ . ತತ್ರ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ನಾಮ ಗರ್ದಭಸ್ತಡಾಗೋಪಾಂತೇ ಪ್ರವಿರಲ-ದೂರ್ವಾಂಕುರಾನ್ ಕೃಚ್ಛಾದಾಸ್ವಾದಯನ್ ದೃಷ್ಟಃ . ತತಶ್ಚ ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನಾ ಭೂತ್ವಾ ತೇನಾಭಿಹಿತಃ-  
ಮಾಮ ! ನಮಸ್ಕಾರೋಽಯಂ ಮದೀಯಃ ಸಂಭಾವ್ಯತಾಂ . ಚಿರಾದ್ಧೃಷ್ಟೋಽಸಿ . ತತ್ ಕಥಯ ಕಿಮೇವಂ ದುರ್ಬಲತಾಂ ಗತಃ .

ಸ ಆಹ-ಭೋ ಭಗಿನೀ-ಪುತ್ರ ! ಕಿಂ ಕಥಯಾಮಿ . ರಜಕೋಽತಿನಿರ್ದಯಾತಿಭಾರೇಣ ಮಾಂ ಪೀಡಯತಿ . ಘಾಸ-ಮುಷ್ಟಿಮಪಿ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ಕೇವಲಂ ದೂರ್ವಾಂಕುರಾನ್ ಧೂಇ-ಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ತತ್ ಕುತೋ ಮೇ ಶರೀರೇ ಪುಷ್ಟಿಃ ?

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಮಾಮ ! ಯದೇವಂ ತದಸ್ತಿ ಮರಕತ-ಸದೃಶ-ಶಷ್ಟ-ಪ್ರಾಯೋ ನದೀ-ಸನಾಥೋ ರಮಣೀಯತರಃ ಪ್ರದೇಶಃ . ತತ್ರಾಗತ್ಯ ಮಯಾ ಸಹ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭವಂಸ್ತಿಷ್ಠ .

ಲಂಬಕರ್ಣ ಆಹ-ಭೋ ಭಗಿನೀ-ಸುತ ! ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ . ಪರಂ ವಯಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಪಶವೋಽರಣ್ಯ-ಚಾರಿಣಾಂ ವಧ್ಯಾಃ . ತತ್ ಕಿಂ ತೇನ ಭವ್ಯ-ಪ್ರದೇಶೇನ

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಮಾಮ ! ಮೈವಂ ವದ . ಮದ್ಭುಜ-ಪಂಜರ-ಪರಿರಕ್ಷಿತಃ ಸ ದೇಶಃ . ತತ್ರಾಸ್ತಿ ನ ಕಶ್ಚಿದಪರಸ್ಯ ತತ್ರ ಪ್ರವೇಶಃ . ಪರಮಮನೇನೈವ ದೋಷೇಣ ರಜಕ-ಕದರ್ಥಿತಾಸ್ತತ್ರ ತಿಸ್ರೋ ರಾಸಭ್ಯೋಽನಾಥಾಃ ಸಂತಿ . ತಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಟಿಮಾಪನ್ನಾ ಯೌವನೋತ್ಕಟಾ ಇದಂ ಮಾಮೂಚುಃ-ಯದಿ ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಸತ್ಕೋ ಮಾತುಲಸ್ತದಾ ಕಂಚಿದ್ಧ್ರಾಮಾಂತರಂ ಗತ್ವಾಸ್ಮದ್ಯೋಗ್ಯಂ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪತಿಮಾನಯ . ತದರ್ಥೇ ತ್ವಾಮಹಂ ತತ್ರ ನಯಾಮಿ .

ಅಥ ಶೃಗಾಲ-ವಚನಾನಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಾಮ-ಪೀಡಿತಾಂಗಸ್ತಮವೋಚತ್-ಭದ್ರ !  
ಯದೇವಂ ತದಗ್ರೇ ಭವ ಯೇನಾಗಚ್ಛಾಮಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ನಾಮೃತಂ ನ ವಿಷಂ ಕಿಂಚಿದೇಕಾಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ನಿತಂಬಿನೀಂ .

ಯಸ್ಯಾಃ ಸಂಗೇನ ಜೀವ್ಯೇತ ಮ್ಪ್ರಿಯತೇ ಚ ವಿಯೋಗತಃ .. 4.34..

ತಥಾ ಚ-

ಯಾಸಾಂ ನಾಮ್ನಾಪಿ ಕಾಮಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸಂಗಮಂ ದರ್ಶನಂ ವಿನಾ .

ತಾಸಾಂ ದೃಕ್-ಸಂಗಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯನ್ ನ ದ್ರವತಿ ಕೌತುಕಂ .. 4.35..

ತತ್ರಾನುಷ್ಠಿತೇ ಶೃಗಾಲೇನ ಸಹ ಸಿಂಹಾಂತಿಕಮಾಗತಃ . ಸಿಂಹೋಽಪಿ ವ್ಯಥಾಕುಲಿತಸ್ತಂ  
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯಾವತ್ ಸಮುತ್ತಿಷ್ಠತಿ ತಾವದ್ರಾಸಭಃ ಪಲಾಯಿತುಮಾರಬ್ಧವಾನ್  
. ಅಥ ತಸ್ಯ ಪಲಾಯಮಾನಸ್ಯ ಸಿಂಹೇನ ತಲ-ಪ್ರಹಾರೋ ದತ್ತಃ . ಸ  
ಚ ಮಂದ-ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಇವ ವ್ಯರ್ಥತಾಂ ಗತಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ  
ಶೃಗಾಲಃ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಸ್ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ! ಕಿಮೇವಂವಿಧಃ ಪ್ರಹಾರಸ್ತೇ .  
ಯದ್ಗರ್ಧಭೋಽಪಿ ತವ ಪುರತೋ ಬಲಾದ್ಗಚ್ಛತಿ . ತತ್ ಕಥಂ ಗಜೇನ ಸಹ ಯುದ್ಧಂ  
ಕರಿಷ್ಯಸಿ ? ತದ್ವೃಷ್ಟಂ ತೇ ಬಲಂ .

ಅಥ ಸವಿಲಕ್ಷ-ಸ್ಮಿತಂ ಸಿಂಹ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಮಹಂ ಕರೋಮಿ . ಮಯಾ ನ ಕ್ರಮಃ  
ಸಜ್ಜೀಕೃತ ಆಸೀತ್ . ಅನ್ಯಥಾ ಗಜೋಽಪಿ ಮತ್-ಕ್ರಮಾಕ್ರಾಂತಾ ನ ಗಚ್ಛತಿ .

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಅದ್ಯಾಪೇಕ-ವಾರಂ ತವಾಂತಿಕೇ ತಮಾನೇಷ್ಯಾಮಿ . ಪರಂ ತ್ವಯಾ  
ಸಜ್ಜೀಕೃತ-ಕ್ರಮೇಣ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ .

ಸಿಂಹ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಯೋ ಮಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗತಃ ಸ ಪುನಃ  
ಕಥಮತ್ರಾಗಮಿಷ್ಯತಿ ? ತದನ್ಯತ್ ಕಿಮಪಿ ಸತ್ತ್ವಮನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ .

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಕಿಂ ತವಾನೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ? ತ್ವಂ ಕೇವಲಂ ಸಜ್ಜಿತ-ಕ್ರಮಸ್ತಿಷ್ಠ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಶೃಗಾಲೋಽಪಿ ಯಾವದ್ರಾಸಭ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವತ್ ತತ್ತ್ವೈವ  
ಸ್ಥಾನೇ ಚರನ್ ದೃಷ್ಟಃ . ಅಥ ಶೃಗಾಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಸಭಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಭಗಿನೀ-ಸುತ  
! ಶೋಭನ-ಸ್ಥಾನೇ ತ್ವಯಾಹಂ ನೀತಃ . ದ್ರಾಜ್ಞತ್ಯ-ವಶಂ ಗತಃ . ತತ್ ಕಥಯ ಕಿಂ  
ತತ್ ಸತ್ತ್ವಂ ಯಸ್ಯಾತಿರೌದ್ರ-ವಜ್ರ-ಸದೃಶ-ಕರ-ಪ್ರಹಾರಾದಹಂ ಮುಕ್ತಃ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಪ್ರಹಸನ್ ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ರಾಸಭೀ ತ್ವಾಮಾಯಾಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಸಾನುರಾಗಮಾಲಿಂಗಿತುಂ ಸಮುತ್ತಿಥಾ . ತ್ವಂ ಚ ಕಾತರತ್ವಾನ್ ನಷ್ಟಃ . ಸಾ ಪುನರ್ನ  
ಶಕ್ತಾ ತ್ವಾಂ ವಿನಾ ಸ್ಥಾತುಂ . ತಯಾ ತು ನಶತಸ್ತೇಽವಲಂಬನಾರ್ಥಂ ಹಸ್ತಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಃ  
. ನಾನ್ಯ-ಕಾರಣೇನ . ತದಾಗಚ್ಛ . ಸಾ ತ್ವತ್-ಕೃತೇ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನೋಪವಿಷ್ಟಾ  
ತಿಷ್ಠತಿ . ಏತದ್ವದತಿ-ಯಲ್ಲಂಬಕರ್ಣೋ ಯದಿ ಮೇ ಭರ್ತಾ ನ ಭವತಿ ತದಹಮಗ್ನೌ  
ಜಲಂ ವಾ ಪ್ರವಿಶಾಮಿ . ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ವಿಯೋಗಂ ಸೋಢುಂ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ಇತಿ . ತತ್

ಪ್ರಸಾದಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರಾಗಮ್ಯತಾಂ . ನೋ ಚೇತ್ ತವ ಸ್ತ್ರೀ-ಹತ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಅಪರಂ  
 ಭಗವಾನ್ ಕಾಮ-ಕೋಪಂ ತವೋಪರಿ ಕರಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಸ್ತ್ರೀ-ಮುದ್ರಾಂ ಮಕರಧ್ವಜಸ್ಯ ಜಯಿನೀಂ ಸರ್ವಾರ್ಥ-ಸಂಪತ್-ಕರೀಂ  
 ತೇ ಮೂಢಾಃ ಪ್ರವಿಹಾಯ ಯಾಂತಿ ಕುಧಿಯೋ ಮಿಥ್ಯಾ-ಫಲಾನ್ವೇಷಿಣಃ .  
 ತೇ ತೇನೈವ ನಿಹತ್ಯ ನಿರ್ದಯತರಂ ನಗ್ನೀಕೃತಾ ಮುಂಡಿತಾಃ  
 ಕೇಚಿದ್ರಕ್ತ-ಪಟೀಕೃತಾಶ್ಚ ಜಟಿಲಾಃ ಕಾಪಾಲಿಕಾಶ್ಚಾಪರೇ .. 4.36..  
 ಅಥಾಸೌ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರದ್ಧೇಯತಯಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ತೇನ ಸಹ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ .  
 ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಜಾನನ್ನಪಿ ನರೋ ದೈವಾತ್ ಪ್ರಕರೋತಿ ವಿಗರ್ಹಿತಂ .  
 ಕರ್ಮ ಕಿಂ ಕಸ್ಯಚಿಲ್ಲೋಕೇ ಗರ್ಹಿತಂ ರೋಚತೇ ಕಥಂ .. 4.37..  
 ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸಜ್ಜಿತ-ಕ್ರಮೇಣ ಸಿಂಹೇನ ಸ ಲಂಬಕರ್ಣೋ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ . ತತಸ್ತಂ  
 ಹತ್ವಾ ಶೃಗಾಲಂ ರಕ್ಷಕಂ ನಿರೂಪ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ನದ್ಯಾಂ ಗತಃ . ಶೃಗಾಲೇನಾಪಿ  
 ಲೌಲ್ಯೋತ್ಸುಕ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಕರ್ಣ-ಹೃದಯಂ ಭಕ್ಷಿತಂ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸಿಂಹೋ  
 ಯಾವತ್ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕೃತೇ ದೇವಾರ್ಚನಃ ಪ್ರತರ್ಪಿತ-ಪಿತೃ-ಗಣಃ ಸಮಾಯಾತಿ ತಾವತ್  
 ಕರ್ಣ-ಹೃದಯ-ರಹಿತೋ ರಾಸಭಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೋಪ-ಪರೀತಾತ್ಮಾ ಸಿಂಹಃ  
 ಶೃಗಾಲಮಾಹ-ಪಾಪ ! ಕಿಮಿದಮನುಚಿತಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರಿತಂ ? ಯತ್ ಕರ್ಣ-  
 ಹೃದಯ-ಭಕ್ಷಣೇನಾಯಮುಚ್ಚಿಷ್ಟತಾಂ ನೀತಃ .  
 ಶೃಗಾಲಃ ಸವಿನಯಮಾಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಮಾ ಮೈವಂ ವದ . ಯತ್ ಕರ್ಣ-  
 ಹೃದಯ-ರಹಿತೋಽಯಂ ರಾಸಭ ಆಸೀತ್, ತೇನೇಹಾಗತ್ಯ ತ್ವಾಮವಲೋಕ್ಯ  
 ಭೂಯೋಽಪಾಗತಃ .  
 ಅಥ ತ್ವದ್ವಚನಂ ಶ್ರದ್ಧೇಯಂ ಮತ್ವಾ ಸಿಂಹಸ್ತೇನೈವ ಸಂವಿಭಜ್ಯ ನಿಃಶಂಕಿತ-ಮನಾಸ್ತಂ  
 ಭಕ್ಷಿತವಾನ್ .  
 ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಆಗತಶ್ಚ ಗತಶ್ಚೈವ ಇತಿ . ತನ್ ಮೂರ್ಖ ! ಕಪಟಂ  
 ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ . ಪರಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರೇಣೇವ ಸತ್ಯ-ವಚನೇನ ವಿನಾಶಿತಂ . ಅಥವಾ  
 ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
 ಸ್ವಾರ್ಥಮುತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋ ದಂಭೀ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂತೇ ಸುಮಂದ-ಧೀಃ .  
 ಸ ಸ್ವಾರ್ಥಾದ್ಭ್ರಾಶ್ಯತೇ ನೂನಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಇವಾಪರಃ .. 4.38..  
 ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸ ಆಹ-



ಕಥಾ 3 ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಖ್ಯ-ಕುಂಭಕಾರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಅಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕುಂಭಕಾರಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಕದಾಚಿತ್ ಪ್ರಮಾದಾದರ್ಧ-  
ಮಗ್ನ-ಖರ್ಪರ-ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಸ್ಯೋಪರಿ ಮಹತಾ ವೇಗೇನ ಧಾವನ್ ಪತಿತಃ . ತತಃ  
ಖಪರ-ಕೋಟ್ಯಾ ಪಾಟಿತ-ಲಲಾಟೋ ರುಧಿರ-ಪ್ಲಾವಿತ-ತನುಃ ಕೃಚ್ಛಾದುತ್ಥಾಯ  
ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಗತಃ . ತತಶ್ಚಾಪಧ್ಯ-ಸೇವನಾತ್ ಸ ಪ್ರಹಾರಸ್ತಸ್ಯ ಕರಾಲತಾಂ ಗತಃ  
ಕೃಚ್ಛೇಣ ನೀರೋಗತಾಂ ನೀತಃ .

ಅಥ ಕದಾಚಿದ್ಭುಕ್ಷ-ಪೀಡಿತೇ ದೇಶೇ ಚ ಕುಂಭಕಾರಃ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮ-ಕಂಠಃ  
ಕೈಶ್ಚಿದ್ರಾಜ-ಸೇವಕೈಃ ಸಹ ದೇಶಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ಕಸ್ಯಾಪಿ ರಾಜ್ಞಃ ಸೇವಕೋ  
ಬಭೂವ . ಸೋಽಪಿ ರಾಜಾ ತಸ್ಯ ಲಲಾಟೇ ವಿಕರಾಲಂ ಪ್ರಹಾರ-ಕ್ಷತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಚಿಂತಯಾಮಾಸ, ಯದ್ವೀರಃ ಪುರುಷಃ ಕಶ್ಚಿದಯಂ . ನೂನಂ ತೇನ ಲಲಾಟ-ಪಟ್ಟೇ  
ಸಮ್ಪುಖ-ಪ್ರಹಾರಃ .

ಅತಸ್ತಂ ಸಮಾನಾದಿಭಿಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಾಜ-ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಿಶೇಷ-  
ಪ್ರಸಾದೇನ ಪಶ್ಯತಿ ಸ್ಮ . ತೇಽಪಿ ರಾಜ-ಪುತ್ರಾಸ್ತಸ್ಯ ತಂ ಪ್ರಸಾದಾತಿರೇಕಂ ಪಶ್ಯಂತಂ  
ಪರಮೇಷ್ಯಾ-ಧರ್ಮಂ ವಹಂತೋ ರಾಜ-ಭಯಾನ್ ನ ಕಿಂಚಿದೂಚುಃ .

ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ತಸ್ಯ ಭೂಪತೇರ್ವೀರ-ಸಂಭಾವನಾಯಾಂ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಂ  
ವಿಗ್ರಹೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ಯಮಾನೇಷು ಗಜೇಷು ಸನ್ನಹ್ಯಮಾನೇಷು ವಾಜಿಷು  
ಯೋಧೇಷು . ಪ್ರಗುಣೇಕ್ರಿಯಮಾಣೇಷು ತೇನ ಭೂಭುಜಾ ಸ ಕುಂಭಕಾರಃ  
ಪ್ರಸ್ತಾವಾನುಗತಂ ಪೃಷ್ಟೋ ನಿರ್ಜನೇ-ಭೋ ರಾಜ-ಪುತ್ರ ! ಕಿಂ ತೇ ನಾಮ ? ಕಾ  
ಚ ಜಾತಿಃ ? ಕಸ್ಮಿನ್ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಪ್ರಹಾರೋಽಯಂ ತೇ ಲಲಾಟೇ ಲಗ್ನಃ ?

ಸ ಆಹ-ದೇವ ! ನಾಯಂ ಶಸ್ತ್ರ-ಪ್ರಹಾರಃ . ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾಭಿಧಃ ಕುಲಾಲೋಽಹಂ  
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ . ಮಧ್ಗೇಹೇಽನೇಕ-ಖರ್ಪರಾಣಾಸನ್ . ಅಥ ಕದಾಚಿನ್ ಮಧ್ಯ-ಪಾನಂ  
ಕೃತ್ವಾ ನಿರ್ಗತಃ ಪ್ರಧಾವನ್ ಖರ್ಪರೋಽಪರಿ ಪತಿತಃ . ತಸ್ಯ ಪ್ರಹಾರ-ವಿಕಾರೋಽಯಂ  
ಮೇ ಲಲಾಟೇ ಏವಂ ವಿಕರಾಲತಾಂ ಗತಃ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ರಾಜಾ ಸವ್ರೀಡಮಾಹ-ಅಹೋ ವಂಚಿತೋಽಹಂ ರಾಜಾಪುತ್ರಾನುಕಾರಿಣಾನೇನ  
ಕುಲಾಲೇನ . ತದ್ವೀಯತಾಂ ದ್ರಾಗೇತಸ್ಯ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಃ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಕುಂಭಕಾರ ಆಹ-ಮಾ ಮೈವಂ ಕುರು . ಪಶ್ಯ ಮೇ ರಣೇ ಹಸ್ತ-  
ಲಾಘವಂ .

ರಾಜಾ ಪ್ರಾಹ-ಸರ್ವ-ಗುಣ-ಸಂಪನ್ನೋ ಭವಾನ್ . ತಥಾಪಿ ಗಮ್ಯತಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಶೂದ್ರಶ್ಚ ಕೃತ-ವಿಘ್ನಶ್ಚ ದರ್ಶನೀಯೋಽಸಿ ಪುತ್ರಕ .

ಯಸ್ಮಿನ್ ಕುಲೇ ತ್ವಮುತ್ಪನ್ನೋ ಗಜಸ್ತತ್ರ ನ ಹನ್ಯತೇ .. 4.39..

ಕುಲಾಲ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ರಾಜಾ ಕಥಯತಿ-

ಕಥಾ 4 ಸಿಂಹ-ದಂಪತೀ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದುದ್ದೇಶೇ ಸಿಂಹ-ದಂಪತೀ ಪ್ರತಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ಅಥ ಸಿಂಹೀ ಪುತ್ರ-  
ದ್ವಯಮಜೀಜನತ್ . ಸಿಂಹೋಽಪಿ ನಿತ್ಯಮೇವ ಮೃಗಾನ್ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಸಿಂಹ್ಯೈ  
ದದಾತಿ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಹನಿ ತೇನ ಕಿಮಪಿ ನಾಸಾದಿತಂ . ಯೇನ ಭ್ರಮತೋಽಪಿ  
ತಸ್ಯ ರವಿರಸ್ತಂ ಗತಃ . ಅಥ ತೇನ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಾಗಚ್ಛತಾ ಶೃಗಾಲ-ಶಿಶುಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ  
 . ಸ ಚ ಬಾಲಕೋಽಯಮಿತವಧಾರ್ಯ ಯತ್ನೇನ ದಂಷ್ಟ್ರಾಮಧ್ಯ-ಗತಂ ಕೃತ್ವಾ  
ಸಿಂಹ್ಯಾ ಜೀವಂತಮೇವ ಸಮರ್ಪಿತವಾನ್ . ತತಃ ಸಿಂಹ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಕಾಂತ !  
ತ್ವಯಾನೀತಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ಮಾಕಂ ಭೋಜನಂ ?

ಸಿಂಹ ಆಹ-ಪ್ರಿಯೇ ! ಮಯಾದ್ಯೈನಂ ಶೃಗಾಲ-ಶಿಶುಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ನ ಕಿಂಚಿತ್  
ಸತ್ತ ಮಾಸಾದಿತಂ . ಸ ಚ ಮಯಾ ಬಾಲೋಽಯಮಿತಿ ಮತ್ವಾ ನ ವ್ಯಾಪಾದಿತೋ  
ವಿಶೇಷಾತ್ ಸ್ವಜಾತೀಯಶ್ಚ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸ್ತ್ರೀ-ವಿಪ್ರಲಿಂಗಿ-ಬಾಲೇಷು ಪ್ರಹರ್ತವ್ಯಂ ನ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ .

ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗೇಽಪಿ ಸಂಜಾತೇ ವಿಶ್ವಸ್ತೇಷು ವಿಶೇಷತಃ .. 4.40..

ಇದಾನೀಂ ತ್ವಮೇನಂ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪಥ್ಯಂ ಕುರು . ಪ್ರಭಾತೇಽನ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿದುಪಾರ್ಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ

. ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ಕಾಂತ ! ತ್ವಯಾ ಬಾಲಕೋಽಯಮಿತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ನ ಹತಃ . ತತ್  
ಕಥಮೇನಮಹಂ ಸ್ನೋದರಾರ್ಥೇ ವಿನಾಶಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅಕೃತ್ಯಂ ನೈವ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಾಣ-ತ್ಯಾಗೇಽಪುಪಸ್ಥಿತೇ .

ನ ಚ ಕೃತ್ಯಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮೇಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ .. 4.41..

ತಸ್ಮಾನ್ ಮಮಾಯಂ ತೃತೀಯಃ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಇತೇವಮುಕ್ತ್ವಾ  
ತಮಪಿ ಸ್ವಸ್ತನ-ಕ್ಷೀರೇಣ ಪರಾಂ ಪುಷ್ಟಿಮನಯತ್ . ಏವಂ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ  
ಶಿಶವಃ ಪರಸ್ಪರಮಜ್ಞಾತ-ಜಾತಿ-ವಿಶೇಷಾ ಏಕಾಚಾರ-ವಿಹಾರಾ ಬಾಲ್ಯ-ಸಮಯಂ  
ನಿರ್ವಾಹಯಂತಿ . ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತತ್ರ ವನೇ ಭ್ರಮನ್ನರಣ್ಯ-ಗಜಃ ಸಮಾಯಾತಃ .  
ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೌ ಸಿಂಹ-ಸುತೌ ದ್ವಾವಪಿ ಕುಪಿತಾನನೌ ತಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಚಲಿತೌ ಯಾವತ್  
ತಾವತ್ ತೇನ ಶೃಗಾಲ-ಸುತೇನಾಭಿಹಿತಮಹೋ ! ಗಜೋಽಯಂ ಯುಷ್ಮತ್-ಕುಲ-  
ಶತ್ರುಃ . ತನ್ ನ ಗಂತವ್ಯಮೇತಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಗೃಹಂ ಪ್ರಧಾವಿತಃ . ತಾವಪಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಬಾಂಧವ-ಭಂಗಾನ್  
ನಿರುತ್ಸಾಹತಾಂ ಗತೌ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಏಕೇನಾಪಿ ಸುಧೀರೇಣ ಸೋತ್ಸಾಹೇನ ರಣಂ ಪ್ರತಿ .

ಸೋತ್ಸಾಹಂ ಜಾಯತೇ ಸೈನ್ಯಂ ಭಗ್ನೇ ಭಂಗಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 4.42..

ತಥಾ ಚ-

ಅತ ಏವ ವಾಂಛಂತಿ ಭೂಪಾ ಯೋಧಾನ್ ಮಹಾಬಲಾನ್ .

ಶೂರಾನ್ ವೀರಾನ್ ಕೃತೋತ್ಸಾಹಾನ್ ವರ್ಜಯಂತಿ ಚ ಕಾತರಾನ್ .. 4.43..

ಅಥ ತೌ ದ್ವಾವಪಿ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಿತೋರಗ್ರತೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಭ್ರಾತೃಚೇಷ್ಟಿತಮೂಚತುಃ-  
ಯಥಾ ಗಜಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೂರತೋಽಪಿ ನಷ್ಟಃ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಮನಾಃ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಾಧರ-ಪಲ್ಲವಸ್ತಾಮ್ರಲೋಚನಸ್ತಿಶಿಖಾ  
ಭುಕುಟಿಂ ಕೃತ್ವಾ ತೌ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯನ್ ಪರುಷತರ-ವಚನಾನುವಾಚ-ತತಃ ಸಿಂಹೈಃ  
ಕಾಂತೇ ನೀತ್ವಾ ಪ್ರಬೋಧಿತೋಽಸೌ-ವತ್ಸ ! ಮೈವಂ ಕದಾಚಿಜ್ ಜಲ್ಪ . ಭವದೀಯ-  
ಲಘು-ಭ್ರಾತರಾವೇತೌ .

ಅಥಾಸೌ ಪ್ರಭೂತ-ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಸ್ತಾಮುವಾಚ-ಕಿಮಹಮೇತಾಭ್ಯಾಂ ಶೌರ್ಯೇಣ  
ರೂಪೇಣ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸೇನ ಕೌಶಲೇನ ವಾ ಹೀನಃ ? ಯೇನ ಮಾಮುಪಹಸತಃ . ತನ್  
ಮಯಾವಶ್ಯಮೇತೌ ವ್ಯಾಪಾದನೀಯೌ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಿಂಹೀ ತಸ್ಯ ಜೀವಿತಮಿಚ್ಛಂತಂತರ್ವಿಹಸ್ಯ ಪ್ರಾಹ-ತತ್ ಸಮ್ಯಕ್  
ಶೃಣು . ತ್ವಂ ಶೃಗಾಲೀ-ಸುತಃ . ಕೃಪಯಾ ಮಯಾ ಸ್ವಸ್ತನ-ಕ್ಷೀರೇಣ ಪುಷ್ಟಿಂ  
ನೀತಃ . ತದ್ಯಾವದೇತೌ ಮತ್-ಪುತ್ರೌ ಶಿಶುತ್ವಾತ್ ತ್ವಾಂ ಶೃಗಾಲಂ ನ ಜಾನೀತಃ,  
ತಾವದ್ಧೃತತರಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವಜಾತೀಯಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಭವ . ನೋ ಚೇದಾಭ್ಯಾಂ ಹತೋ  
ಮೃತ್ಯು-ಪಥಂ ಸಮೇಷ್ಯಸಿ . ಸೋಽಪಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲ-ಮನಾಃ  
ಶನೈಃ ಶನೈರಪಸೃತ್ಯ ಸ್ವ-ಜಾತ್ಯಾ ಮಿಲಿತಃ . ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಂ ಅಪಿ ಯಾವದೇತೇ ರಾಜ-  
ಪುತ್ರಾಸ್ತಾಂ ಕುಲಾಲಂ ನಜಾನಂತಿ, ತಾವದ್ಧೃತತರಮಪಸರ . ನೋ ಚೇದೇತೇಷಾಂ  
ಸಕಾಶಾದ್ವಿಡಂಬನಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಕುಲಾಲೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸತ್ವರಂ  
ಪ್ರಣಿಷ್ಟಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸ್ವಾರ್ಥಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಯೋ ದಂಭೀ (38) ಇತಿ .

ಧಿಜ್ಞೂರ್ಖ ! ಯತ್ ತ್ವಯಾ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽರ್ಥ ಏತತ್-ಕಾರ್ಯಮನುಷ್ಠಾತುಮಾರಬ್ಧಂ  
. ನ ಹಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಕಥಂಚಿದ್ವಿಶ್ವಾಸಮುಪಗಚ್ಛೇತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯದರ್ಥೇ ಸ್ವ-ಕುಲಂ ತ್ಯಕ್ತಂ ಜೀವಿತಾರ್ಥಂ ಚ ಹಾರಿತಂ .

ಸಾ ಮಾಂ ತ್ಯಜತಿ ನಿಃಸ್ನೇಹಾ ಕಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿಶ್ವಸೇನ್ ನರಃ .. 4.44..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ವಾನರ ಆಹ-

ಕಥಾ 5 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕಥಾ

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಪಂಗುಕಥಾ)

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕೋಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ . ತಸ್ಯ ಚ ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪತಿಪ್ರಿಯಾ .  
 . ಸೋಽಪಿ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುಟುಂಬೇನ ಸಹ ಕಲಹಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ನ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ  
 . ಸೋಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕಲಹಮಸಹಮಾನೋ ಭಾರ್ಯಾ-ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತ್ ಸ್ವ-  
 ಕುಟುಂಬಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾ ಸಹ ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಣಂ ದೇಶಾಂತರಂ ಗತಃ . ಅಥ  
 ಮಹಾಟವೀ-ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾಭಿಹಿತಃ-ಆರ್ಯ-ಪುತ್ರ ! ತೃಷ್ಣಾ ಮಾಂ ಬಾಧತೇ .  
 ತದುದಕಂ ಕ್ವಾಪನ್ನೇಷಯ .

ಅಥಾಸೌ ತದ್ವಚನಾನಂತರಂ ಯಾವದುದಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ ತಾವತ್  
 ತಾಂ ಮೃತಾಮಪಶ್ಯತ್ . ಅತಿವಲ್ಲಭತಯಾ ವಿಷಾದಂ ಕುರ್ವನ್ ಯಾವದ್ವಿಲಪತಿ  
 ತಾವದಾಕಾಶೇ ವಾಚಂ ಶೃಣೋತಿ . ಯಥಾ ಹಿ-ಯದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತ್ವಂ ಸ್ವಕೀಯ-  
 ಜೀವಿತಸ್ಯಾರ್ಥಂ ದದಾಸಿ ತತಸ್ತೇ ಜೀವತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಶುಚೀಭೂಯ ತಿಸೃಭಿರ್ವಾಚೋಭಿಃ ಸ್ವಜೀವಿತಾರ್ಥಂ  
 ದತ್ತಂ . ವಾಕ್-ಸಮಮೇವ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಜೀವಿತಾ ಸಾ . ಅಥ ತೌ ಜಲಂ ಪೀತ್ವಾ  
 ವನ-ಫಲಾನಿ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಗಂತುಮಾರಬ್ಧೌ . ತತಃ ಕ್ರಮೇಣ ಕಸ್ಯಚಿನ್ ನಗರಸ್ಯ  
 ಪ್ರದೇಶೇ ಪುಷ್ಪ-ವಾಟಿಕಾಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭಾರ್ಯಾಮಭಿಹಿತವಾನ್-ಭದ್ರೇ,  
 ಯಾವದಹಂ ಭೋಜನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ ತಾವದತ್ರ ತ್ವಯಾ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ .  
 ಇತಭಿಧಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಗರ-ಮಧ್ಯೇ ಜಗಾಮ . ಅಥ ತಸ್ಯಾಂ ಪುಷ್ಪ-  
 ವಾಟಿಕಾಯಾಂ ಪಂಗುರ ಅರ-ಘಟ್ಟಂ ಖೇಲಯನ್ ದಿವ್ಯ-ಗಿರಾ ಗೀತಮುದ್ಗಿರತಿ  
 . ತಚ್ಚ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುಸುಮೇಷುಣಾರ್ದಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾ ತತ್-ಸಕಾಶಂ ಗತ್ವಾಭಿಹಿತಂ-  
 ಭದ್ರ ! ಯರ್ಹಿ ಮಾಂ ನ ಕಾಮಯಸೇ, ತನ್ ಮತ್-ಸಕ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ-ಹತ್ಯಾ ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ

ಪಂಗುರಬ್ರವೀತ್-ಕಿಂ ವ್ಯಾಧಿ-ಗ್ರಸ್ತೇನ ಮಯಾ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ?

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಕಿಮನೇನೋಕ್ಷೇನ ? ಅವಶ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಸಹ ಮಯಾ ಸಂಗಮಃ  
 ಕರ್ತವ್ಯಃ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ತಥಾ ಕೃತವಾನ್ . ಸುರತಾನಂತರಂ ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಇತಃ-ಪ್ರಭೃತಿ ಯಾವಜ್ಞ-  
 ಜೀವಂ ಮಯಾತ್ಮಾ ಭವತೇ ದತ್ತಃ . ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭವಾನಪಸ್ಮಾಭಿಃ ಸಹಾಗಚ್ಛತು .  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಏವಮಸ್ತು .

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೋಜನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಮಾಗತ್ಯ ತಯಾ ಸಹಭೋಕ್ತುಮಾರಬ್ಧಃ  
 ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಏಷ ಪಂಗುರ್ಬುಫಭುಕ್ಷಿತಃ . ತದೇತಸ್ಯಾಪಿ ಕಿಯಂತಮಪಿ ಗ್ರಾಸಂ ದೇಹಿ  
 ಇತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸಹಾಯ-ಹೀನಸ್ತ್ವಂ ಯದಾ  
 ಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಗಚ್ಛಸಿ, ತದಾ ಮಮ ವಚನ-ಸಹಾಯೋಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ . ತದೇನಂ  
 ಪಂಗುಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾವಃ .

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ನ ಶಕ್ನೋಮಾತ್ಮಾನಮಪಾತ್ಮನಾಂ ವೋಢುಂ . ಕಿಂ ಪುನರೇನಂ ಪಂಗುಂ ?

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಪೇಟಾಭ್ಯಂತರ-ಸ್ಥಮೇನಮಹಂ ನೇಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ತತ್-ಕೃತಕ-ವಚನ-ವ್ಯಾಮೋಹಿತ-ಚಿತ್ತೇನ ತೇನ ಪ್ರತಿಪನ್ನಂ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ಕೂಪೋಪಕಂಠೇ ವಿಶ್ರಾಂತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಯಾ ಚ ಪಂಗು-ಪುರುಷಾಸಕ್ತಯಾ ಸಂಪ್ರೇರ್ಯ ಕೂಪಾಂತಃ ಪಾತಿತಃ . ಸಾಪಿ ಪಂಗುಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ . ತತ್ರ ಶುಲ್ಕ-ಚೌರ್ಯ-ರಕ್ಷಾ-ನಿಮಿತ್ತಂ ರಾಜ-ಪುರುಷೈರಿತಸ್ತತೋ ಭ್ರಮದ್ಭಿಸ್ತನ್-ಮಸ್ತಕ-ಸ್ಥಾ ಪೇಟೀ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಲಾದಾಚ್ಛಿದ್ಯ ರಾಜಾಗ್ರೇ ನೀತಾ . ರಾಜಾ ಚ ಯಾವತ್ ತಾಮುದ್ವಾಟಯತಿ ತಾವತ್ ತಂ ಪಂಗುಂ ದದರ್ಶ . ತತಃ ಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಿಲಾಪಂ ಕುರ್ವತಿ ರಾಜ-ಪುರುಷಾನುಪದಮೇವ ತತ್ರಾಗತಾ . ರಾಜ್ಞಾ ಪೃಷ್ಟ್ವಾ-ಕೋ ವೃತ್ತಾಂತಃ ? ಇತಿ .

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಮಮೈಷ ಭರ್ತಾ ವ್ಯಾಧಿ-ಬಾಧಿತೋ ದಾಯಾದ-ಸಮೂಹೈರುದ್ವೇಜಿತೋ ಮಯಾ ಸ್ನೇಹ-ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಮಾನಸಯಾ ಶಿರಸಿ ಕೃತ್ವಾ ಭವದೀಯ-ನಗರ ಆನೀತಃ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ! ತ್ವಂ ಮೇ ಭಗಿನೀ . ಗ್ರಾಮ-ದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭರ್ತಾ ಸಹ ಭೋಗಾನ್ ಭುಂಜಾನಾ ಸುಖೇನ ತಿಷ್ಠ .

ಅಥ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದೈವ-ವಶಾತ್ ಕೇನಾಪಿ ಸಾಧುನಾ ಕೂಪಾದುತ್ತಾರಿತಃ ಪರಿಭ್ರಮಂಸ್ತದೇವ ನಗರಮಾಯಾತಃ . ತಯಾ ದುಷ್ಟ-ಭಾರ್ಯಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಿತಃ-ರಾಜನ್ ! ಅಯಂ ಮಮ ಭರ್ತುವೈರೀ ಸಮಾಯಾತಃ .

ರಾಜ್ಞಾಪಿ ವಧ ಆದಿಷ್ಟಃ . ಸಾಬ್ರವೀತ್-ದೇವ, ಅನಯಾ ಮಮ ಸಕ್ತಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಗೃಹೀತಮಸ್ತಿ . ಯದಿ ತ್ವಂ ಧರ್ಮ-ವತ್ಸಲಃ, ತದ್ಧಾಪಯ .

ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್-ಭದ್ರೇ ! ಯತ್ ತ್ವಯಾಸ್ಯ ಸಕ್ತಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಗೃಹೀತಮಸ್ತಿ ತತ್ ಸಮರ್ಪಯ .

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ದೇವ, ಮಯಾ ನ ಕಿಂಚಿದ್ಗೃಹೀತಂ .

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಹ-ಯನ್ ಮಯಾ ತ್ರಿವಾಚಿಕಂ ಸ್ವ-ಜೀವಿತಾರ್ಥಂ ದತ್ತಂ, ತದ್ಧೇಹಿ .

ಅಥ ಸಾ ರಾಜ-ಭಯಾತ್ ತತ್ರೈವ ತ್ರಿವಾಚಿಕಮೇವ ಜೀವಿತಾರ್ಥಮನೇನ ದತ್ತಮಿತಿ ಜಲ್ಪಂತೀ ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಮುಕ್ತಾ . ತತಃ ಸವಿಸ್ಮಯಂ ರಾಜಾಬ್ರವೀತ್-ಕಿಮೇತತ್ ಇತಿ . ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಾಪಿ ಪೂರ್ವ-ವೃತ್ತಾಂತಃ ಸಕಲೋಽಪಿ ತಸ್ಮೈ ನಿವೇದಿತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಯದರ್ಥೇ ಸ್ವ-ಕುಲಂ ತ್ಯಕ್ತಂ (44) ಇತಿ .

ವಾನರಃ ಪುನರಾಹ-ಸಾಧು ಚೇದಮುಪಾಖ್ಯಾನಕಂ ಶ್ರೂಯತೇ-

ನ ಕಿಂ ದದ್ಯಾನ್ ನ ಕಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರೀಭಿರಭ್ಯರ್ಥಿತೋ ನರಃ .

ಅನಶ್ವಾ ಯತ್ರ ಹ್ರೇಷಂತೇ ಶಿರಃ ಪರ್ವಣಿ ಮುಂಡಿತಂ .. 4.45..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ವಾನರಃ ಕಥಯತಿ-

ಕಥಾ 6 ನಂದವರರುಚಿಕಥಾ

ಅತಿಪ್ರಖ್ಯಾತ-ಬಲ-ಪೌರುಷೋಽನೇಕ-ನರೇಂದ್ರ-ಮುಕುಟ-ಮರೀಚಿ-ಜಾಲ-  
ಜಟಿಲೀ-ಕೃತ-ಪಾದ-ಪೀಠಃ ಶರಚ್ಚಶಾಂಕ-ಕಿರಣ-ನಿರ್ಮಲ-ಯಶಾಃ ಸಮುದ್ರ-  
ಪರ್ಯಂತಾಯಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಭರ್ತಾ ನಂದೋ ನಾಮ ರಾಜಾ . ಯಸ್ಯ  
ಸರ್ವ-ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗತ-ಸಮಸ್ತ-ತತ್ತ್ವಃ ಸಚಿವೋ ವರರುಚಿನಾಮ . ತಸ್ಯ ಚ  
ಪ್ರಣಯ-ಕಲಹೇನ ಜಾಯಾ ಕುಪಿತಾ . ಸಾ ಚಾತೀವ ವಲ್ಲಭಾನೇಕ-ಪ್ರಕಾರಂ  
ಪರಿತೋಷ್ಯಮಾಣಾಪಿ ನ ಪ್ರಸೀದತಿ . ಬ್ರವೀತಿ ಚ ಭರ್ತಾ-ಭದ್ರೇ ! ಯೇನ  
ಪ್ರಕಾರೇಣ ತುಷ್ಯತಿ ತಂ ವದ . ನಿಶ್ಚಿತಂ ಕರೋಮಿ .  
ತತಃ ಕಥಂಚಿತ್ ತಯೋಕ್ಷಂ-ಯದಿ ಶಿರೋ ಮುಂಡಯಿತ್ವಾ ಮಮ ಪಾದಯೋರ್ನಿಪತಸಿ,  
ತದಾ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖೀ ಭವಾಮಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಪ್ರಸನ್ನಾಸೀತ್ . ಅಥ ನಂದಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಪಿ ತಥೈವ ರುಷ್ಣಾ  
ಪ್ರಸಾದ್ಯಮಾನಾಪಿ ನ ತುಷ್ಯತಿ . ತೇನೋಕ್ಷಂ-ಭದ್ರೇ ! ತ್ವಯಾ ವಿನಾ  
ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ನ ಜೀವಾಮಿ . ಪಾದಯೋಃ ಪತಿತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಸಾದಯಾಮಿ

ಸಾಬ್ರವೀತ್-ಯದಿ ಖಲೀನಂ ಮುಖೇ ಪ್ರಕ್ಷಿತ್ಯಾಹಂ ತವ ಪೃಷ್ಠೇ ಸಮಾರುಹ್ಯ ತ್ವಾಂ  
ಧಾವಯಾಮಿ . ಧಾವಿತಸ್ತು ಯದಶ್ಚವದ್ದೇಷಸೇ, ತದಾ ಪ್ರಸನ್ನಾ ಭವಾಮಿ .  
ರಾಜ್ಞಾಪಿ ತಥೈವಾನುಷ್ಠಿತಂ . ಅಥ ಪ್ರಭಾತ-ಸಮಯೇ ಸಭಾಯಾಮುಪವಿಷ್ಟಸ್ಯ  
ರಾಜ್ಞಃ ಸಮೀಪೇ ವರರುಚಿರಾಯಾತಃ . ತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾ ಪಪ್ರಚ್ಛ-ಭೋ  
ವರರುಚೇ ! ಕಿಂ ಪರ್ವಣಿ ಮುಂಡಿತಂ ಶಿರಸ್ತ್ವಯಾ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ನ ಕಿಂ ದದ್ಯಾತ್ (45) ಇತಾದಿ . ತದ್ಭೋ ದುಸ್ವ ಮಕರ ! ತ್ವಮಪಿ  
ನಂದ-ವರರುಚಿ-ವತ್ ಸ್ತ್ರೀ-ವಶ್ಯಃ . ತತೋ ಭದ್ರ ಆಗತೇನ ತ್ವಯಾ ಮಾಂ  
ಪ್ರತಿ ವಧೋಪಾಯ-ಪ್ರಯಾಸಃ ಪ್ರಾರಬ್ಧಃ . ಪರಂ ಸ್ವ-ವಾಗ್-ದೋಷೇಣೈವ  
ಪ್ರಕಟೀಭೂತಃ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಆತ್ಮನೋ ಮುಖ-ದೋಷೇಣ ಬಧ್ಯಂತೇ ಶುಕ-ಸಾರಿಕಾಃ .  
ಬಕಾಸ್ತತ್ರ ನ ಬಧ್ಯಂತೇ ಮೌನಂ ಸರ್ವಾರ್ಥ-ಸಾಧನಂ .. 4.46..

ತಥಾ ಚ-  
ಸುಗುಪ್ತಂ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ ದರ್ಶಯನ್ ದಾರುಣಂ ವಪುಃ .  
ವ್ಯಾಘ್ರ-ಚರ್ಮ-ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನೋ ವಾಕ್-ಕೃತೇ ರಾಸಭೋ ಹತಃ .. 4.47..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ವಾನರಃ ಕಥಯತಿ-

ಕಥಾ 7 ಶುದ್ಧಪಟ-ನಾಮ-ರಜಕ-ಕಥಾ

(ವಾಚಾಲರಾಸಭಕಥಾ)

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಶುದ್ಧಪಟೋ ನಾಮ ರಜಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಚ ಗರ್ದಭ ಏಕೋಽಸ್ತಿ . ಸೋಽಪಿ ಘಾಸಾಭಾವಾದತಿದುರ್ಬಲತಾಂ ಗತಃ . ಅಥ ತೇನ ರಜಕೇನಾಟವ್ಯಾಂ ಪರಿಭ್ರಮತಾ ಮೃತ-ವ್ಯಾಘ್ರೋ ದೃಷ್ಟಃ . ಚಿಂತಿತಂ ಚ-ಅಹೋ ! ಶೋಭನಮಾಪತಿತಂ . ಅನೇನ ವ್ಯಾಘ್ರ-ಚರ್ಮಣಾ ಪ್ರತಿಚ್ಛಾದ್ಯ ರಾಸಭಂ ರಾತ್ರೈ ಯವ-ಕ್ಷೇತ್ರೇಷೂತ್ಸಕ್ತ್ಯಾಮಿ . ಯೇನ ವ್ಯಾಘ್ರಂ ಮತ್ವಾ ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನಃ ಕ್ಷೇತ್ರ-ಪಾಲಾ ಏನಂ ನ ನಿಷ್ಕಾಸಯಿಷ್ಯಂತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ರಾಸಭೋ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ಯವ-ಭಕ್ಷಣಂ ಕರೋತಿ . ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಭೂಯೋಽಪಿ ರಜಕಃ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ನಯತಿ . ಏವಂ ಗಚ್ಛತಾ ಕಾಲೇನ ಸ ರಾಸಭಃ ಪೀವರ-ತನುರ್ಜಾತಃ . ಕೃಚ್ಛಾದ್ಯಂಧನ-ಸ್ಥಾನಮಪಿ ನೀಯತೇ . ಅಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಸ ಮಧೋದ್ಧತೋ ದೂರಾದ್ರಾಸಭೀ-ಶಬ್ದಮಶೃಣೋತ್ . ತಚ್ಚವಣ-ಮಾತ್ರೇಣೈವ ಸ್ವಯಂ ಶಬ್ದಯಿತುಮಾರಬ್ಧಃ .

ಅಥ ತೇ ಕ್ಷೇತ್ರ-ಪಾಲಾ ರಾಸಭೋಽಯಂ ವ್ಯಾಘ್ರ-ಚರ್ಮ-ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನ ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಲಗುಡ-ಶರ-ಪಾಷಾಣ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಂ ವ್ಯಾಪಾದಿತವಂತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸುಗುಪ್ತಂ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ (47) ಇತಿ . ತತ್ ಕಿಂ ಶ್ಯಾಮಲಕವದತ್ಯಪಮಾನ-ಸಹನಾದರ್ಧ-ಚಂದ್ರ-ದಾನೇನ ಯಾಸ್ಯಸಿ .

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ವಾನರ ಆಹ-

ಕಥಾ 8 ಮಹಾಧನ-ಈಶ್ವರ-ನಾಮ-ಭಾಂಡಪತಿ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತತ್ರ ಧರಾ-ಪೀಠೇ ವಿಕಂಟಕಂ ನಾಮ ಪುರಂ . ತತ್ರ ಮಹಾ-ಧನ ಈಶ್ವರೋ ನಾಮ ಭಾಂಡ-ಪತಿಃ . ತಸ್ಯ ಚತ್ವಾರೋ ಜಾಮಾತೃಕಾ ಅವಂತೀ-ಪೀಠಾತ್ ಪ್ರಾಘೂರ್ಣಿಕಾ ವಿಕಂಟಕ-ಪುರೇ ಸಮಾಯಾತಾಃ . ತೇ ಚ ಯೇನ ಮಹತಾ ಗೌರವೇಣಾಭ್ಯರ್ಚಿತಾ ಭೋಜಾನಾಚ್ಛಾದನಾದಿಭಿಃ . ಏವಂ ತೇಷಾಂ ತತ್ರ ವಸತಾಂ ಮಾಸ-ಷಟ್ಕಂ ಸಂಜಾತಂ . ತತ ಈಶ್ವರೇಣ ಸ್ವಭಾಯೋರ್ಯಕ್ತಾ ಯದೇತೇ ಜಾಮಾತರಃ ಪರಮ-ಗೌರವೇಣಾವರ್ಚಿತಾಃ ಸ್ವಾಮಿ ಗೃಹಾಣಿ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ . ತತ್ ಕಿಂ ಕಥ್ಯತೇ ? ವಿನಾಪಮಾನಂ ನ ಯಾಸ್ಯಂತಿ . ತದದ್ಯ ಭೋಜನ-ವೇಲಾಯಾಂ ಪಾದ-

ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾರ್ಥಂ ಜಲಂ ನ ದೇಯಂ ಯೇನಾಪಮಾನಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ  
ಗಚ್ಛಂತೀತಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಗರ್ಗಃ ಪಾದ-ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾಪಮಾನಾತ್, ಸೋಮೋ  
ಲಘ್ವಾಸನ-ದಾನಾತ್, ದತ್ತಃ ಕದಶನತೋ ಯಾತಃ . ಏವಂ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ  
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗತಾಃ . ಚತುರ್ಥಃ ಶ್ಯಾಮಲಕೋ ಯಾವನ್ ನ ಯಾತಿ ತಾವದರ್ಥ-  
ಚಂದ್ರ-ಪ್ರದಾನೇನ ನಿಷ್ಕಾಸಿತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-

ಗರ್ಗೋ ಹಿ ಪಾದ-ಶೌಚಾಲ್ಪಘ್ವಾಸನ-ದಾನತೋ ಗತಃ ಸೋಮಃ .

ದತ್ತಃ ಕದಶನ-ಭೋಜ್ಯಾಚ್ಛ್ಯಾಮಲಕಶ್ಚಾರ್ಥ-ಚಂದ್ರೇಣ .. 4.48..

ತತ್ ಕಿಮಹಂ ರಥಕಾರವನ್ ಮೂರ್ಖೋ ಯತಃ ಸ್ವಯಮಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ವಿಕಾರ-  
ಪಶ್ಯಾದ್ವಿಶ್ವಸಿಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಽಪಿ ಕೃತೇ ಪಾಪೇ ಮೂರ್ಖಃ ಸಾಮ್ನಾ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ .

ರಥಕಾರಃ ಸ್ವಕಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸಜಾರಾಂ ಶಿರಸಾವಹತ್ .. 4.49..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ವಾನರಃ ಕಥಯತಿ-

### ಕಥಾ 10 ರಥಕಾರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕಶ್ಚಿದ್ರಥಕಾರಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ಪುಂಶಲೀತಿ  
ಜನಾಪವಾದ-ಸಂಯುಕ್ತಾ . ಸೋಽಪಿ ತಸ್ಯಾಃ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಥಂ  
ಮಯಾಸ್ಯಾಃ ಪರೀಕ್ಷಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ . ನ ಚೈತದ್ಯುಜ್ಯತೇ ಕರ್ತುಂ, ಯತಃ-  
ನದೀನಾಂ ಚ ಕುಲಾನಾಂ ಚ ಮುನೀನಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ .

ಪರೀಕ್ಷಾ ನ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ದುಶ್ಚರಿತಸ್ಯ ಚ .. 4.49..

ವಸೋವೀರ್ಯೋರ್ತ್ವನ್ನಾಮಭಜತ ಮುನಿರ್ಮತ್ಸ್ಯ-ತನಯಾಂ

ತಥಾ ಜಾತೋ ವ್ಯಾಸೋ ಶತ-ಗುಣ-ನಿವಾಸಃ ಕಿಮಪರಂ .

ಸ್ವಯಂ ವೇದಾನ್ ವ್ಯಸ್ಯನ್ ಶಮಿತ-ಕುರು-ವಂಶ-ಪ್ರಸವಿತಾ

ಸ ಏವಾಭಾಚ್ಛೇಮಾನಹಹ ವಿಷಮಾ ಕರ್ಮ-ಗತಯಃ .. 4.50..

ಕುಲಾನಾಮಿತಿ ಪಾಂಡವಾನಾಮಪಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ನೋತ್ಪತ್ತಿರಧಿಗಂತವ್ಯಾ  
ಯತಃ ತೇ ಕ್ಷೇತ್ರಜಾ ಇತಿ . ಸ್ತ್ರೀ-ದುಶ್ಚರಿತಂ ಸಂಧುಕ್ಯಮಾಣಮನೇಕ-ದೋಷಾನ್  
ಪ್ರಕಟಯತಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಿತಿ . ತಥಾ ಚ-

ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ ಪಾವಕಃ ಶೀತಃ ಪ್ರೋಷ್ಣೋ ವಾ ಶಶ-ಲಾಂಛನಃ .

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತದಾ ಸತೀತ್ವಂ ಸ್ಯಾದ್ಯದಿ ಸ್ಯಾದ್ಧುರ್ಜನೋ ಹಿತಃ .. 4.51..

ಯಥಾಪಿ ಶುದ್ಧಾಮಶುದ್ಧಾಂ ವಾಪಿ ಜಾನಾಮಿ ಲೋಕ-ವಚನಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ-



ಯನ್ ನ ವೇದೇಷು ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನ ದೃಷ್ಟಂ ನ ಚ ಸಂಶ್ರುತಂ .

ತತ್ ಸರ್ವಂ ವೇತ್ತಿ ಲೋಕೋಽಯಂ ಯತ್ ಸ್ಯಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಾಂಡ-ಮಧ್ಯಗಂ .. 4.52..

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾಯ ತಾಮವೋಚತ-ಪ್ರಿಯೇ, ಅಹಂ ಪ್ರಾತ್ರಗ್ರಾಮಾಂತರಂ  
ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ತತ್ರ ದಿನಾನಿ ಕತಿಚಿಲ್ಲಗಿಷ್ಯಂತಿ . ತತ್ ತ್ವಯಾ ಕಿಂಚಿತ್ ಪಾಥೇಯಂ  
ಮಮ ಯೋಗ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಂ .

ಸಾಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಹರ್ಷಿತ-ಚಿತ್ತೈತ್ಯುಕ್ತೇನ ಸರ್ವ-ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಸಿದ್ಧಮನ್ನಂ  
ಘೃತ-ಶರ್ಕರಾ-ಪ್ರಾಯಮಕರೋತ್ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ದುರ್ದಿವಸೇ ಘನ-ತಿಮಿರೇ ದುಃಖ-ಚಾರಾಸು ನಗರ-ವೀಧೀಷು .

ಪತ್ಯಾ ವಿದೇಶ-ಯಾತೇ ಪರಮ-ಸುಖಂ ಜಘನ-ಚಪಲಾಯಾಃ .. 4.53..

ಅಥಾಸೌ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ಉತ್ಥಾಯ ಸ್ವ-ಗೃಹಾನ್ ನಿರ್ಗತಃ . ಸಾಪಿ ತಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಂ  
ವಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಹಸಿತ-ವದನಾಂಗ-ಸತ್ಕಾರಂ ಕುರ್ವಾಣಾ ಕಥಂಚಿತ್ ತಂ  
ದಿವಸಮತ್ಯವಾಹಯತ್ . ತತಶ್ಚ ಪೂರ್ವ-ಪರಿಚಿತಂ ವಿಟ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ  
ತಮಭ್ಯರ್ಥೋಕ್ತವತೀ ಯದ್ಭಾಮಾಂತರಂ ಗತಃ ಸ ದುರಾತ್ಮಾ ಮೇ ಪತಿಃ . ತದದ್ಯ  
ತ್ವಯಾಸ್ಮದ್ಗೃಹೇ ಪ್ರಸುಪ್ತೇ ಜನೇ ಸಮಾಗಂತವ್ಯಂ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸ ರಥಕಾರೋಽಪರಣ್ಯೇ ದಿನಮತಿವಾಹ್ಯ ಪ್ರದೋಷೇ ಸ್ವ-  
ಗೃಹಮಪರ-ದ್ವಾರೇಣ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಶಯ್ಯಾ-ತಲೇ ನಿಭೃತೋ ಭೂತ್ವಾ ಸ್ಥಿತಃ .  
ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸ ದೇವದತ್ತಃ ಶಯನ ಆಗತ್ಯೋಪವಿಷ್ಟಃ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥಕಾರೋ  
ರೋಷಾವಿಷ್ಟ-ಚಿತ್ತೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕಿಮೇನಮುತ್ಥಾಯ ವಿನಾಶಯಾಮಥವಾ  
ದ್ವಾವಪೇತೌ ಸುಪ್ತೌ ಹೇಲಯಾ ಹನ್ಮಿ . ಪರಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಾವಚ್ಛೇಷ್ಟಿತಮಸ್ಯಾಃ  
ಶೃಣೋಮಿ ಚಾನೇನ ಸಹಾಲಾಪಾನ್ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸಾ ಗೃಹ-ದ್ವಾರಂ ನಿಭೃತಂ  
ಪಿಧಾಯ ಶಯನ-ತಲಮಾರೂಢಾ . ತಸ್ಯಾಸ್ತಚ್ಚಯನಮಾರೋಹಂತ್ಯಾ ರಥಕಾರ-  
ಶರೀರೇ ಪಾದೋ ಲಗ್ನಃ . ತತೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ನೂನಮೇತೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ  
ರಥಕಾರೇಣ ಮತ್-ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಭಾವ್ಯಂ . ತತ್-ಸ್ತ್ರೀ-ಚರಿತ-ವಿಜ್ಞಾನಂ ಕಿಮಪಿ  
ಕರೋಮಿ . ಏವಂ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತ್ಯಾಃ ಸ ದೇವದತ್ತಃ ಸ್ವಶೋತುಕ್ಯೋ ಬಭೂವ  
 . ತತಶ್ಚ ತಯಾಕೃತಾಲೂಜಲಿ-ಪುಟಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋ ಮಹಾನುಭವ ! ನ ಮೇ  
ಗಾತ್ರಂ ತ್ವಯಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟವ್ಯಂ, ಯತೋಽಹಂ ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾ-ಸತೀ ಚ . ನೋ  
ಚೇಚ್ಛಾಪಂ ದತ್ತ್ವಾ ತ್ವಾಂ ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ತ್ವಯಾಹೂತಃ ?

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ! ಶೃಣುಷ್ವೈಕಾಗ್ರ-ಮನಾಃ . ಅಹಮದ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ ದೇವತಾ-  
ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ಚಂಡಿಕಾಯತನಂ ಗತಾ . ತತ್ರಾಕಸ್ಮಾತ್ ಖೇ ವಾಣೀ ಸಂಜಾತಾ-  
ಪುತ್ರಿ, ಕಿಂ ಕರೋಮಿ . ಭಕ್ತಾಸಿ ಮೇ ತ್ವಂ . ಪರಂ ಷಣ್ಮಾಸಾಭ್ಯಂತರೇ ವಿಧಿ-

ನಿಯೋಗಾದ್ವಿಧವಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ . ತತೋ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭಗವತಿ ! ಯಯಾ ತ್ವಮಾಪದಂ ವೇತ್ಸಿ ತಥಾ ತತ್-ಪರ್ತಿಕಾರಮಪಿ ಜಾನಾಸಿ . ತದಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದುಪಾಯೋ ಯೇನ ಮೇ ಪತಿಃ ಶತ-ಸಂವತ್ಸರ-ಜೀವೀ ಭವತಿ . ತತಸ್ತಯಾಭಿಹಿತಂ-ವತ್ಸೇ, ಸನ್ನಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಯತಸ್ತವಾಯತ್ತಃ ಸ ಪ್ರತೀಕಾರಃ . ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಮಯಾಭಿಹಿತಂ-ದೇವಿ ! ಯನ್ ಮತ್-ಪ್ರಾಣೈರ್ಭವತಿ ತದಾದೇಶಯ ಯೇನ ಕರೋಮಿ . ತತೋ ದೇವ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-ಯದದ್ಯ ದಿನೇ ಪರ-ಪುರುಷೇಣ ಸಹೈಕಸ್ಮಿಂಭಯನೇ ಸಮಾರುಹ್ಯಾಲಿಂಗನಂ ಕರೋಷಿ, ತದಾ ತವ ಭರ್ತೃ-ಸಕ್ತೋಽಪಮೃತ್ಯುಸ್ತಸ್ಯ ಸಂಚರಿತ, ತ್ವದ್ಭರ್ತಾ ಪುನರ್ವರ್ಷ-ಶತಂ ಜೀವತಿ . ತೇನ ಮಯಾ ತ್ವಮಭ್ಯರ್ಥಿತಃ . ತಯೋ ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರ್ತುಮನಾಸ್ತತ್ ಕುರುಷ್ವ, ನಹಿ ದೇವತಾ-ವಚನಮನ್ಯಥಾ ಭವಿಷ್ಯತೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ . ತತೋಽನ್ತರ್ಹಾಸ-ವಿಕಾಸ-ಮುಖಃ ಸ ತದುಚಿತಮಾಚಚಾರ

ಸೋಽಪಿ ರಥಕಾರೋ ಮೂರ್ಖಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪುಲಕಾಂಕಿತ-ತನುಃ ಶಯ್ಯಾ-ತಲಾನ್ ನಿಷ್ಯಮ್ಯ ತಾಮುವಾಚ-ಸಾಧು ಪತಿವ್ರತೇ ! ಸಾಧು ಕುಲ-ನಂದಿನಿ ! ಸಾಧು ! ಅಹಂ ದುರ್ಜನ-ವಚನ-ಶಂಕಿತ-ಹೃದಯಸ್ವತ್-ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ-ವ್ಯಾಜಂ ಕೃತ್ವಾತ್ರ ನಿಭೃತಂ ಖಟ್ಟಾ-ತಲೇ ಲೀನಃ ಸ್ಥಿತಃ . ತದೇಹಿ, ಆಲಿಂಗಯ ಮಾಂ . ತ್ವಂ ಸ್ವ-ಭರ್ತೃ-ಭಕ್ತಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಾ ನಾರೀಣಾಂ, ಯದೇವಂ ಬ್ರಹ್ಮ-ವ್ರತಂ ಪರ-ಸಂಗೇಽಪಿ ಪಾಲಿತವತೀ . ಮದಾಯುರ್ವೃದ್ಧಿ-ಕೃತೇಽಪಮೃತ್ಯು-ವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಚ ತ್ವಮೇವಂ ಕೃತವತೀ . ತಾಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸನ್ನೇಹಮಾಲಿಂಗಿತವಾನ್ . ಸ್ವ-ಸ್ಕಂಧೇ ತಾಮಾರೋಪ್ಯ ತಮಪಿ ದೇವದತ್ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ಮಹಾನುಭಾವ ! ಮತ್-ಪುಣ್ಯೈಸ್ತ್ವ ಮಿಹಾಗತಃ . ತ್ವತ್-ಪ್ರಸಾದಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾಮದ್ಯ ಮಯಾ ವರ್ಷ-ಶತ-ಪ್ರಮಾಣಮಾಯುಃ . ತತಸ್ತ್ವ ಮಪಿ ಮಾಂ ಸಮಾಲಿಂಗಯ ಸ್ಕಂಧಂ ಮೇ ಸಮಾರೋಹ . ಇತಿ ಜಲ್ಮನ್ನನಿಚ್ಛಂತಮಪಿ ದೇವದತ್ತಂ ಬಲಾದಾಲಿಂಗ್ಯ ಸ್ಕಂಧೇ ಸಮಾರೋಪಿತವಾನ್ . ತತಶ್ಚ ತೂರ್ಯ-ಧ್ವನಿ-ಚ್ಛಂದೇನ ನೃತ್ಯನ್ ಸಕಲ-ಗೃಹ-ದ್ವಾರೇಷು ಬಭ್ರಾಮ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಽಪಿ ಕೃತೇ ಪಾಪೇ (49) . ತನ್ ಮೂಢ ! ದೃಷ್ಟ-ವಿಕಾರಸ್ವಂ, ತತ್ ಕಥಂ ತತ್ರ ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ಅಥವಾ ಯನ್ ಮಾಂ ತ್ವಂ ವಿಶ್ವಾಸಯಸಿ ತತ್ ತೇ ದೋಷೋ ನಾಸ್ತಿ, ಯತ್ ಈದೃಶೀ ಸ್ವಭಾವ-ದುಷ್ಟಾ ಯುಷ್ಮಜ್-ಜಾತಿಯಾ ಶಿಷ್ಟ-ಸಂಗಾದಪಿ ಸೌಮ್ಯತ್ವಂ ನ ಯಾತಿ . ಅಥವಾ ಸ್ವಭಾವೋಽಯಂ ದುಷ್ಟಾನಾಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-ಸದ್ಧಿಃ ಸಂಬೋಧ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ದುರಾತ್ಮಾ ಪಾಪ-ಪೌರುಷಃ . ಘೃಷ್ಯಮಾಣ ಇವಾಂಗಾರೋ ನಿರ್ಮಲತ್ವಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ .. 4.54..

ತನ್ ಮೂರ್ಖ ! ಸ್ತ್ರೀ-ಲುಬ್ಧ ! ಸ್ತ್ರೀ-ಜಿತ ! ಅನ್ಯೇಽಪಿ ಯೇ ತ್ವದ್ವಿಧಾ ಭವಂತಿ ತೇ ಸ್ವ-  
ಕಾರ್ಯಂ ವಿಭವಂ ಮಿತ್ರಂ ಚ ಪರಿತ್ಯಜಂತಿ ತತ್-ಕೃತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಯಾ ಮಮೋದ್ವಿಜತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸಾದ್ಯ ಮಾಮವಗೂಹತೇ .  
ಪ್ರಿಯ-ಕಾರಕ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯನ್ ಮಮಾಸ್ತಿ ಹರಸ್ವ ತತ್ .. 4.55..  
ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ವಾನರೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 11 ಕಾಮಾತುರ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕಾಮಾತುರೋ ನಾಮ ಮಹಾಧನೋ ವೃದ್ಧ-ವಣಿಕ್ .  
ತೇನ ಮೃತ-ಭಾರ್ಯೇಣ ಕಾಮೋಪಹತ-ಚೇತಸಾ ಕಾಚಿನ್ ನಿರ್ದನ-ವಣಿಕ್-ಸುತಾ  
ಪ್ರಭೂತಂ ವಿತ್ತಂ ದತ್ತೋ ದ್ವಾಹಿತಾ . ಅಥ ಸಾ ದುಃಖಾಭಿಭೂತಾ ತಂ ವೃದ್ಧ-ವಣಿಜಂ  
ದ್ರಷ್ಟ್ವಮಪಿ ನ ಶಶಾಕ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಶ್ಲೇತಂ ಪದಂ ಶಿರಸಿ ಯತ್ ತು ಶಿರೋರುಹಾಣಾಂ  
ಸ್ಥಾನಂ ಪರಂ ಪರಿಭವಸ್ಯ ತದೇವ ಪುಂಸಾಂ .  
ಆರೋಪಿತಾಸ್ಥಿ-ಶಕಲಂ ಪರಿಹೃತ್ಯ ಯಾಂತಿ  
ಚಾಂಡಾಲ-ಕೂಪಮಿವ ದೂರತರಂ ತರುಣ್ಯಃ .. 4.56..  
ತಥಾ ಚ-

ಗಾತ್ರಂ ಸಂಕುಚಿತಂ ಗತಿ-ವಿಗಲಿತಾ ದಂತಾಶ್ಚ ನಾಶಂ ಗತಾಹ್  
ದೃಷ್ಟಿಭರ್ಜ್ಯಮ್ಯತಿ ರೂಪಮೇವ ಹ್ರಸತೇ ವಕ್ತ್ರಂ ಚ ಲಾಲಾಯತೇ .  
ವಾಕ್ಯಂ ನೈವ ಕರೋತಿ ಬಾಂಧವ-ಜನಃ ಪತ್ನೀ ನ ಶುಶ್ರುಷತೇ  
ಹಾ ಕಷ್ಟಂ ಜರಯಾಭಿಭೂತ-ಪುರುಷಃ ಪುತ್ರೈ ರವಜ್ಞಾಯತೇ .. 4.57..  
ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ಸಾ ತೇನ ಸಹೈಕ-ಶಯನೇ ಪರಾಜ್ಞ-ಮುಖೀ ಯಾವತ್  
ತಿಷ್ಠತಿ ತಾವತ್ ತಸ್ಯ ಗೃಹೇ ಚೌರಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಸಾಪಿ ತಂ ಚೌರಮವಲೋಕ್ಯ  
ಭಯ-ವ್ಯಾಕುಲಾ ವೃದ್ಧಮಪಿ ಪತಿಂ ಗಾಢಂ ಸಮಾಲಿಲಿಂಗ . ಸೋಽಪಿ  
ವಿಸ್ಮಯಾತ್ ಪುಲಕಾಂಕಿತ-ಸರ್ವ-ಗಾತ್ರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ! ಕಿಮೇಷಾ  
ಮಾಮದ್ಯಾವಗೂಹತೇ . ಅಹೋ ಚಿತ್ರಮೇತತ್ ! ತತಶ್ಚ ಯಾವನ್ ನಿಪುಣತಯಾವಲೋಕಂ  
ತಾವತ್ ಚೌರಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಕೋಣೈಕ-ದೇಶೇ ತಿಷ್ಠತಿ . ಪುನರಪಚಿಂತಯತ್-  
ನೂನಮೇಷಾ ಚೌರಸ್ಯ ಭಯಾನ್ ಮಾಮಾಲಿಂಗತಿ . ತಜ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚೌರಮಾಹ-  
ಯಾ ಮಮೋದ್ವಿಜತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸಾದ್ಯ (55) ಇತಿ . ಭೂಯೋಽಪಿ ನಿರ್ಗಚ್ಛಂತಮವಾದೀತ್-  
ಭೋ ಚೋರ ! ನಿತ್ಯಮೇವ ತ್ವಯಾ ರಾತ್ರಾವಾಗಂತವ್ಯಂ ಮದೀಯೋಽಯಂ  
ವಿಭವಸ್ತದೀಯ ಇತಿ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಯಾ ಮಮೋದ್ವಿಜತೇ ಇತಾದಿ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ತೇನ ಚ ಸ್ತ್ರೀ-  
 ಲುಭ್ವೇನ ಸ್ವಂ ಸರ್ವಂ ಚೌರಸ್ಯ ಸಮರ್ಪಿತಂ . ತ್ವಯಾಪಿ ತಥಾನುಷ್ಠಿತಂ .  
 ಅಥೈವ ತೇನ ಸಹ ವದತೋ ಮಕರಸ್ಯ ಜಲಚರೇಣೈಕೇನಾಗತ್ಯಾಭಿಹಿತಂ-  
 ಭೋ ಮಕರ ! ತ್ವದೀಯಾ ಭಾರ್ಯಾನಶನೋಪವಿಷ್ಣ್ವಾ ತ್ವಯಿ ಚಿರಯತಿ  
 ಪ್ರಣಯಾಭಿಭವಾದ್ವಿಪನ್ನಾ . ಏವಂ ತದ್ವಜ್ರ-ಪಾತ-ಸದೃಶ-ವಚನಮಾಕರ್ಣ್ಯಾತೀವ್ರ-  
 ವ್ಯಾಕುಲಿತ-ಹೃದಯಃ ಪ್ರಲಪಿತಮೇವಂ ಚಕಾರ-ಅಹೋ ಕಿಮಿದಂ ಸಂಜಾತಂ ಮೇ  
 ಮಂದ-ಭಾಗಸ್ಯ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ನ ಗೃಹಂ ಗೃಹಮಿತಾಹುರ್ಗೃಹಿಣೀ ಗೃಹಮುಚ್ಯತೇ .  
 ಗೃಹಂ ತು ಗೃಹಿಣೀ-ಹೀನಂ ಕಾಂತಾರಾನ್ ನಾತಿರಿಚ್ಯತೇ .. 4.58..  
 ಅನ್ಯಚ್ಚ-  
 ವೃಕ್ಷ-ಮೂಲೇಽಪಿ ದಯಿತಾ ಯತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ತದ್ಗೃಹಂ .  
 ಪ್ರಾಸಾದೋಽಪಿ ತಯಾ ಹೀನೋಽರಣ್ಯ-ಸದೃಶಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 4.59..  
 ಮಾತಾ ಯಸ್ಯ ಗೃಹೇ ನಾಸ್ತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಚ ಪ್ರಿಯ-ವಾದಿನೀ .  
 ಅರಣ್ಯಂ ತೇನ ಗಂತವ್ಯಂ ಯಥಾರಣ್ಯಂ ತಥಾ ಗೃಹಂ .. 4.60..  
 ತನ್ ಮಿತ್ರ ! ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ . ಮಯಾ ತೇಽಪರಾಧಃ ಕೃತಃ . ಸಂಪ್ರತಹಂ ತು ಸ್ತ್ರೀ-  
 ವಿಯೋಗಾದ್ವೈಶ್ವಾನರ-ಪ್ರವೇಶಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ತನ್ ಮೂಢ ! ಆನಂದೇಽಪಿ ಜಾತೇ  
 ತ್ವಂ ವಿಷಾದಂ ಗತಃ . ತಾದೃಗ್-ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಮೃತಾಯಾಮುತ್ಸವಃ ಕರ್ತುಂ  
 ಯುಜ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
 ಯಾ ಭಾರ್ಯಾ ದುಷ್ಟ-ಚರಿತ್ರಾ ಸತತಂ ಕಲಹ-ಪ್ರಿಯಾ .  
 ಭಾರ್ಯಾ-ರೂಪೇಣ ಸಾ ಜ್ಞೇಯಾ ವಿದಗ್ಧೈರ್ಧಾರುಣಾ ಜರಾ .. 4.61..  
 ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ-ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನಾಮಾಪಿ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ .  
 ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಿಹ ಹಿ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಯ ಇಚ್ಛೇತ್ ಸುಖಮಾತ್ಮನಃ .. 4.62..  
 ಯದಂತಸ್ತನ್ ನ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ಯಜ್ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ನ ತದ್ಬಹಿಃ .  
 ಯದ್ಬಹಿಸ್ತನ್ ನ ಕುರ್ವಂತಿ ವಿಚಿತ್ರ-ಚರಿತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ .. 4.63..  
 ಕೇ ನಾಮ ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಮಿಥ್ಯಾ-ಜ್ಞಾನಾನ್ ನಿತಂಬಿನೀಂ .  
 ರಮ್ಯಾಂ ತೇ ಉಪಸರ್ಪಂತಿ ದೀಪಾಭಾಂ ಶಲಭಾ ಯಥಾ .. 4.64..  
 ಅಂತರ್ವಿಷ-ಮಯಾ ಹೇತಾ ಬಹಿಶ್ಚೈವ ಮನೋರಮಾಃ .  
 ಗುಂಜಾ-ಫಲ-ಸಮಾಕಾರಾ ಯೋಷಿತಃ ಕೇನ ನಿರ್ಮಿತಾಃ .. 4.65..  
 ತಾಡಿತಾ ಅಪಿ ದಂಡೇನ ಶಸ್ತ್ರೈರಪಿ ವಿಖಂಡಿತಾಃ .  
 ನ ವಶಂ ಯೋಷಿತೋ ಯಾಂತಿ ನ ದಾನೈರ್ನ ಚ ಸಂಸ್ತವೈಃ .. 4.66..  
 ಆಸ್ತಾಂ ತಾವತ್ ಕಿಮನ್ಯೇನ ದೌರಾತ್ಮ್ಯೇನೇಹ ಯೋಷಿತಾಂ .

ವಿದ್ಯತಂ ಸ್ವೋದರೇಣಾಪಿ ಘ್ನಂತಿ ಪುತ್ರಮಪಿ ಸ್ವಕಂ .. 4.67..

ರೂಕ್ಷಾಯಾಂ ಸ್ನೇಹ-ಸದ್ಭಾವಂ ಕರೋರಾಯಾಂ ಸುಮಾರ್ದವಂ .

ನೀರಸಾಯಾಂ ರಸಂ ಬಾಲೋ ಬಾಲಿಕಾಯಾಂ ವಿಕಲ್ಪಯೇತ್ .. 4.68..

ಮಕರ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಅಸ್ವೇತತ್ . ಪರಂ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಮಮಾನರ್ಥ-  
ದ್ವಯಮೇತತ್ ಸಂಜಾತಂ . ಏಕಸ್ತಾವದ್ಗ್ರಹ-ಭಂಗಃ . ಅಪರಸ್ತ್ವದ್ವಿಧೇನ ಮಿತ್ರೇಣ  
ಸಹ ಚಿತ್ತ-ವಿಶ್ಲೇಷಃ . ಅಥವಾ ಭವತೇವಂ ದೈವ-ಯೋಗಾತ್ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-  
ಯಾದೃಶಂ ಮಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ತಾದೃಶಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ತವ .

ನಾಭೂಜ್ ಜಾರೋ ನ ಭರ್ತಾ ಚ ಕಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಸಿ ನಗ್ನಿಕೇ .. 4.69..

ವಾನರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಮಕರೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 12 ಹಾಲಿಕ-ದಂಪತೀ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಹಾಲಿಕ-ದಂಪತೀ ಪ್ರತಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ಸಾ ಚ ಹಾಲಿಕ-ಭಾರ್ಯಾ  
ಪತ್ಯುವ್ಯಧ್ಧ-ಭಾವಾತ್ ಸದೈವಾನ್ಯ-ಚಿತ್ತಾ ನ ಕಥಂಚಿದ್ಗ್ರಹೇ ಸ್ಥೈರ್ಯಮಾಲಂಬತೇ  
. ಕೇವಲಂ ಪರ-ಪುರುಷಾನನ್ವೇಷಮಾಣಾ ಪರಿಭ್ರಮತಿ . ಅಥ ಕೇನಚಿತ್ ಪರ-  
ವಿತ್ತಾಪಹಾರಕೇಣ ಧೂರ್ತೇನ ಸಾ ಲಕ್ಷಿತಾ ವಿಜನೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಚ-ಸುಭಗೇ ! ಮೃತ-  
ಭಾರ್ಯೋಽಹಂ . ತ್ವದ್ಧರ್ಷನೇನ ಸ್ಮರ-ಪೀಡಿತಶ್ಚ . ತದ್ಧೀಯತಾಂ ಮೇ ರತಿ-ದಕ್ಷಿಣಾ

ತತಸ್ತಯಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಸುಭಗ ! ಯದೇವಂ ತದಸ್ತಿ ಮೇ ಪತ್ಯುಃ ಪ್ರಭೂತಂ  
ಧನಂ . ಸ ಚ ವೃದ್ಧತ್ವಾತ್ ಪ್ರಚಲಿತುಮಪಸಮರ್ಥಃ . ತತಸ್ತದ್ಧನಮಾದಾಯಾಹಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ  
. ಯೇನ ತ್ವಯಾ ಸಹಾನ್ಯ-ತ್ರ ಗತ್ವಾ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ರತಿ-ಸುಖಮನುಭವಿಷ್ಯಾಮಿ .  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ರೋಚತೇ ಮಹ್ಯಮಪೇತತ್ . ತತ್ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇಽತ್ರ ಸ್ಥಾನೇ  
ಶೀಘ್ರಮೇವ ಸಮಾಗಂತವ್ಯಂ, ಯೇನ ಶುಭತರಂ ಕಿಂಚಿನ್ ನಗರಂ ಗತ್ವಾ ತ್ವಯಾ  
ಸಹ ಜೀವ-ಲೋಕಃ ಸಫಲೀಕ್ರಿಯತೇ .

ಸಾಪಿ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಪ್ರಹಸಿತ-ವದನಾ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ರಾತ್ರೌ  
ಪ್ರಸುಪ್ತೇ ಭರ್ತರಿ ಸರ್ವಂ ವಿತ್ತಮಾದಾಯ ಪ್ರತ್ಯೂಷ-ಸಮಯೇ ತತ್-ಕಥಿತ-  
ಸ್ಥಾನಮುಪಾದ್ರವತ್ . ಧೂರ್ತೋಽಪಿ ತಾಮಗ್ರೇ ವಿಧಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ  
ಸತ್ವರ-ಗತಿಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ .

ಏವಂ ತಯೋರ್ವ್ರಜತೋರ್ಯೋಜನ-ದ್ವಯ-ಮಾತ್ರೇಣಾಗ್ರತಃ ಕಾಚಿನ್ ನದೀ  
ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾ . ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧೂರ್ತಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಕಿಮಹಮನಯಾ  
ಯೌವನ-ಪ್ರಾಂತೇ ವರ್ತಮಾನಯಾ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಕಿಂ ಚ ಕದಾಪನ್ಯಾಃ ಪೃಷ್ಠತಃ

ಕೋಽಪಿ ಸಮೇಷ್ಯತಿ . ತನ್ ಮೇ ಮಹಾನನರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ . ತತ್ ಕೇವಲಮಸ್ಯಾ  
ವಿತ್ತಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛಾಮಿ .

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತಾಮುವಾಚ-ಪ್ರಿಯೇ ! ಸುದುಸ್ತರೇಯಂ ಮಹಾನದಾ . ತದಹಂ  
ದ್ರವ್ಯ-ಮಾತ್ರಾಂ ಪಾರೇ ದೃತ್ವಾ ಸಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ . ತತಸ್ತ್ವಾಮೇಕಾಕಿನೀಂ ಸ್ವ-  
ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯ ಸುಖೇನೋತ್ತಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ .

ನಾ ಪ್ರಾಹ-ಸುಭಗ ! ಏವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ . ಇತುಕ್ತ್ವಾಶಿಷಂ ವಿತ್ತಂ ತಸ್ಮೈ  
ಸಮರ್ಪಯಾಮಾಸ . ಅಥ ತೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭದ್ರೇ ! ಪರಿಧಾನಾಚ್ಛಾದನ-ವಸ್ತ್ರಮಪಿ  
ಸಮರ್ಪಯ . ಯೇನ ಜಲ-ಮಧ್ಯೇ ನಿಃಶಂಕಂ ವ್ರಜಸಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಧೂರ್ತೋಽ  
ವಿತ್ತಂ ವಸ್ತ್ರ-ಯುಗಲಂ ಚಾದಾಯ ಯಥಾಚಿಂತಿತ-ವಿಷಯಂ ಗತಃ .

ಸಾಪಿ ಕಂಠ-ನಿವೇಶಿತ-ಹಸ್ತ-ಯುಗಲಾ ಸೋದ್ವೇಗಾ ನದೀ-ಪುಲಿನ-ದೇಶ  
ಉಪವಿಷ್ಟಾ ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ ತಾವದೇತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕಾಚಿಚ್ಛೈಗಾಲಿಕಾ  
ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡ-ಗೃಹೀತ-ವದನಾ ತತ್ರಾಜಗಾಮ . ಆಗತ್ಯ ಚ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ,  
ತಾವನ್ ನದೀ ಮಹಾನ್ ಮತ್ಸ್ಯಃ ಸಲಿಲಾನ್ ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ಬಹಿಃ ಸ್ಥಿತ ಆಸ್ತೇ  
. ಏವಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾ ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡಂ ಸಮುತ್ಸ್ರೇಜ್ಯ ತಂ ಮತ್ಸ್ಯಂ  
ಪ್ರತ್ಯುಪಾದ್ರವತ್ . ಅತ್ರಾಂತರಂ ಆಕಾಶಾದಾವತೀರ್ಥಂ ಕೋಽಪಿ ಪ್ರತ್ಯುಪಾದ್ರವತ್  
. ಅತ್ರಾಂತರಮಾಕಾಶಾದವತೀರ್ಯ ಕೋಽಪಿ ಗೃಧ್ರಸ್ತಂ ಮಾಂಸ-ಪಿಂಡಮಾದಾಯ  
ಪುನಃ ಖಮುತ್ಪತಾತ . ಮತ್ಸ್ಯೋಽಪಿ ಶೃಗಾಲಿಕಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನದ್ಯಾಂ ಪ್ರವಿವೇಶ  
. ಸಾ ಶೃಗಾಲಿಕಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನದ್ಯಾಂ ಪ್ರವಿವೇಶ . ಸಾ ಶೃಗಾಲಿಕಾ ವ್ಯರ್ಥ-ಶ್ರಮಾ  
ಗೃಧ್ರಮವಲೋಕಯಂತೀ ತಯಾ ನಗ್ನಿಕಯಾ ಸಸ್ಮಿತಮಭಿಹಿತಾ-  
ಗೃಧ್ರೇಣಾಪಹೃತಂ ಮಾಂಸಂ ಮತ್ಸ್ಯೋಽಪಿ ಸಲಿಲಂ ಗತಃ .

ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಾಂಸ-ಪರಿಭ್ರಷ್ಟೇ ಕಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಸಿ ಜಂಬುಕೇ .. 4.70..

ಮಿತ್ರಂ ಹಮಿತ್ರತಾಂ ಯಾತಮಪರಂ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾ ಮಿತ್ರಾ .  
ಗೃಹಮನ್ಯೇನ ಚ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಕಿಮದ್ಯಾಪಿ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 4.71..

ಅಥವಾ ಯುಕ್ತಮಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ಕ್ಷತೇ ಪ್ರಹಾರಾ ನಿಪತಂತಭೀಕ್ಷ ಮನ್ನ-ಕ್ಷಯೇ ವರ್ಧತಿ ಜಾಠರಾಗ್ನಿಃ .

ಆಪತ್ತು ವೈರಾಣಿ ಸಮುದ್ಭವಂತಿ ವಾಮೇ ವಿಧೌ ಸರ್ವಮಿದಂ ನರಾಣಾಂ .. 4.72..

ತತ್ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಕಿಮನೇನ ಸಹ ಯುದ್ಧಂ ಕರೋಮಿ ? ಕಿಂ ವಾ ಸಾಮ್ಪ್ರಿವ  
ಸಂಬೋಧ್ಯ ಗೃಹಾನ್ ನಿಸಾರಯಾಮಿ ? ಕಿಂ ವಾ ಭೇದಂ ದಾನಂ ವಾ ಕರೋಮಿ ?  
ಅಥವಾಮುಮೇವ ವಾನರ-ಮಿತ್ರಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಃ ಪೃಷ್ಠಾ ಕುರುತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಾನ್ ಸ್ವ-ಹಿತಾನ್ ಗುರೂನ್ .

ನ ತಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ವಿಘ್ನಃ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಪಿ ಕರ್ಮಣಿ .. 4.73..

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಭೂಯೋಽಪಿ ತಮೇವ ಜಂಬೂ-ವೃಕ್ಷಮಾರೂಢಂ  
ಕಪಿಮಪ್ಯಚ್ಛತ್-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಪಶ್ಯ ಮೇ ಮಂದ-ಭಾಗ್ಯತಾಂ . ತತ್ ಸಂಪ್ರತಿ  
ಗೃಹಮಪಿ ಮೇ ಬಲವತ್ತರೇಣ ಮಕರೇಣ ರುದ್ಧಂ . ತದಹಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಷ್ಟುಮಭ್ಯಾಗತಃ  
. ಕಥಯ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಸಾಮಾದೀನಾಮುಪಾಯಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಕಸ್ಯಾತ್ರ  
ವಿಷಯಃ ?

ಸ ಆಹ-ಭೋಃ ಕೃತಘ್ನ ಪಾಪ-ಚಾರಿನ್ ! ಮಯಾ ನಿಷಿದ್ಧೋಽಪಿ ಕಿಂ ಭೂಯೋ  
ಮಾಮನುಸರಸಿ . ನಾಹಂ ತವ ಮೂರ್ಛಸ್ಯೋಪದೇಶಮಪಿ ದಾಸ್ಯಾಮಿ .  
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಮಕರಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಸಾಪರಾಧಸ್ಯ ಮೇ ಪೂರ್ವ-  
ಸ್ನೇಹಮನುಸ್ಮತ್ಯ ಹಿತೋಪದೇಶಂ ದೇಹಿ .

ವಾನರ ಆಹ-ನಾಹಂ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಯದ್ಭಾರ್ಯಾ-ವಾಕ್ಯೇನ ಭವತಾಹಂ  
ಸಮುದ್ರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಂ ನೀತಃ . ತದೇವಂ ನ ಯುಕ್ತಂ . ಯದ್ಯಪಿ ಭಾರ್ಯಾ ಸರ್ವ-  
ಲೋಕಾದಪಿ ವಲ್ಲಭಾ ಭವತಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಬಾಂಧವಾಶ್ಚ ಭಾರ್ಯಾ-  
ವಾಕ್ಯೇನ ಸಮುದ್ರೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯಂತೇ . ತನ್ ಮೂರ್ಛ ! ಮೂಢತ್ವೇನ ನಾಶಸ್ತವ ಮಯಾ  
ಪ್ರಾಗೇವ ನಿವೇದಿತ ಆಸೀತ್, ಯತಃ-

ಸತಾಂ ವಚನಮಾದಿಷ್ಟಂ ಮದೇನ ನ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಸ ವಿನಾಶಮವಾಪ್ನೋತಿ ಘಂಟೋಷ್ಟ್ರ ಇವ ಸತ್ತರಂ .. 4.74..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 13 ಉಜ್ಜ್ವಲಕ-ರಥಕಾರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಉಜ್ಜ್ವಲಕೋ ನಾಮ ರಥಕಾರಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಚಾತೀವ  
ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪಹತಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹೋ ! ಧಿಗಿಯಂ ದರಿದ್ರತಾಸ್ಮದ್ಗೃಹೇ . ಯತಃ  
ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನಃ ಸ್ವ-ಕರ್ಮಣೈವ ರತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಅಸ್ಮದೀಯಃ ಪುನರ್ವ್ಯಾಪಾರೋ  
ನಾತ್ರಾಧಿಷ್ಠಾನೇಽರ್ಹತಿ . ಯತಃ ಸರ್ವ-ಲೋಕಾನಾಂ ಚಿರಂತನಾಶ್ಚತುರ್ಭೂಮಿಕಾ  
ಗೃಹಾಃ ಸಂತಿ . ಮಮ ಚ ನಾತ್ರ . ತತ್ ಕಿಂ ಮದೀಯೇನ ರಥಕಾರತ್ವೇನ  
ಪ್ರಯೋಜನಂ ? ಇತಿ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ದೇಶಾನ್ ನಿಷ್ರಾಂತಃ .

ಯಾವತ್ ಕಿಂಚಿದ್ವನಂ ಗಚ್ಛತಿ ತಾವದ್ಗಹ್ವರಾಕಾರ-ವನ-ಗಹನ-ಮಧ್ಯೇ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮನವೇ  
ಸ್ವ-ಯೂಥಾದ್ವಿಷ್ಟಾಂ ಪ್ರಸವ-ವೇದನಯಾ ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಮುಷ್ಟೀಮಪಶ್ಯತ್  
. ಸ ಚ ದಾಸೇರಕ-ಯುಕ್ತಾಮುಷ್ಟೀಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಾಭಿಮುಖಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ  
. ಗೃಹಮಾಸಾದ್ಯ ರಜ್ಜುಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತಾಮುಷ್ಟೀಕಾಂ ಬಬಂಧ . ತತಶ್ಚ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ  
ಪರಶುಮಾದಾಯ ತಸ್ಯಾಃ ಪಲ್ಲವಾನಯನಾರ್ಥಂ ಪರ್ವತೈಕ-ದೇಶೇ ಗತಃ . ತತ್ರ ಚ

ನೂತನಾನಿ ಕೋಮಲಾನಿ ಬಹೂನಿ ಪಲ್ಲವಾನಿ ಚ್ಚಿತ್ತ್ವಾ ಶಿರಸಿ ಸಮಾರೋಪ್ಯ  
ತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ನಿಚಿಕ್ಷೇಪ . ತಯಾ ಚ ತಾನಿ ಶನ್ಯೈಃ ಶನ್ಯೈರ್ಭಕ್ಷಿತಾನಿ . ಪಶ್ಚಾತ್  
ಪಲ್ಲವ-ಭಕ್ಷಣ-ಪ್ರಭಾವಾದಹರ್ನಿಶಂ ಪೀವರ-ತನುರುಷ್ಟೀ ಸಂಜಾತಾ . ಸೋಽಪಿ  
ದಾಸೇರಕೋ ಮಹಾನ್ ಉಷ್ಣಃ ಸಂಜಾತಃ . ತತಃ ಸ ನಿತ್ಯಮೇವ ದುಗ್ಧಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ಸ್ವ-ಕುಟುಂಬಂ ಪರಿಪಾಲಯತಿ .

ಅಥ ರಥಕಾರೇಣ ವಲ್ಲಭತ್ವಾದ್ದಾಸೇರಕ-ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಮಹತೀ ಘಂಟಾ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಾ  
. ಪಶ್ಚಾದ್ರಥಕಾರೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ! ಕಿಮನ್ಯೈರ್ದುಷ್ಕೃತ-ಕರ್ಮಭಿಃ  
. ಯಾವನ್ ಮಮೈತಸ್ಮಾದೇವೋಷ್ಣಾಪರಿಪಾಲನಾದಸ್ಯ ಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಭವ್ಯಂ  
ಸಂಜಾತಂ . ತತ್ ಕಿಮನ್ಯೇನ ವ್ಯಾಪಾರೇಣ ?

ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಮಾಹ-ಭದ್ರೇ ! ಸಮೀಚೀನೋಽಯಂ  
ವ್ಯಾಪಾರಃ . ತವ ಸಮ್ಮತಿಶ್ಚೇತ್ ಕುತೋಽಪಿ ಧನಿಕಾತ್ ಕಿಂಚಿದ್ಭವ್ಯಮಾದಾಯ  
ಮಯಾ ಗುರ್ಜರ-ದೇಶೇ ಗಂತವ್ಯಂ ಕಲಭ-ಗ್ರಹಣಾಯ . ತಾವತ್ ತ್ವಯೈತೌ  
ಯತ್ನೇನ ರಕ್ಷಣೇಯೌ . ಯಾವದಹಮಪರಾಮುಷ್ಟೀಂ ನೀತ್ವಾ ಸಮಾಗಚ್ಛಾಮಿ .

ತತಶ್ಚ ಗುರ್ಜರ-ದೇಶಂ ಗತೋಷ್ಟೀಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸ್ವ-ಗೃಹಮಾಗತಃ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ  
? ತೇನ ತಥಾ ಕೃತಂ ಯಥಾ ತಸ್ಯ ಪ್ರಚುರಾ ಉಷ್ಣಾಃ ಕರಭಾಶ್ಚ ಸಮ್ಮಿಲಿತಾಃ .  
ತತಸ್ತೇನ ಮಹದುಷ್ಪ-ಯೂಥಂ ಕೃತ್ವಾ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷೋ ಧೃತಃ . ತಸ್ಯ ಪ್ರತಿವರ್ಷಂ  
ವೃತ್ತ್ಯಾ ಕರಭಮೇಕಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ಪ್ರತಿವರ್ಷಮನ್ಯಚ್ಛಾಹರ್ನಿಶಂ ದುಗ್ಧ-ಪಾನಂ  
ತಸ್ಯ ನಿರೂಪಿತಂ . ಏವಂ ರಥಕಾರೋಽಪಿ ನಿತ್ಯಮೇವೋಷ್ಟೀ-ಕರಭ-ವ್ಯಾಪಾರಂ  
ಕುರ್ವನ್ ಸುಖೇನ ತಿಷ್ಠತಿ .

ಅಥ ತೇ ದಾಸೇರಕಾ ಅಧಿಷ್ಠಾನೋಪವನಾಹಾರ್ಥಂ ಗಚ್ಛಂತಿ . ಕೋಮಲ-  
ವಲ್ಲೀರ್ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಮಹತಿ ಸರಸಿ ಪಾನೀಯಂ ಪೀತ್ವಾ  
ಸಾಯಂತನ-ಸಮಯೇ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಲೀಲಯಾ ಗೃಹಮಾಗಚ್ಛಂತಿ  
. ಸ ಚ ಪೂರ್ವ-ದಾಸೇರಕೋ ಮದಾತಿರೇಕಾತ್ ಪೃಷ್ಠ ಆಗತ್ಯ ಮಿಲತಿ .  
ತತಸ್ತೈಃ ಕಲಭೈರಭಿಹಿತಮಹೋ ! ಮಂದ-ಮತಿರಯಂ ದಾಸೇರಕೋ ಯಥಾ  
ಯೂಥಾದ್ಭೃಷ್ಟಃ ಪೃಷ್ಠೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಘಂಟಾಂ ವಾದಯನ್ನ್ ಆಗಚ್ಛತಿ . ಯದಿ ಕಸ್ಯಾಪಿ  
ದುಷ್ಪ-ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ಮುಖೇ ಪತಿಷ್ಯತಿ, ತನ್ ನೂನಂ ಮೃತ್ಯುಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ತದ್ವನಂ ಗಾಹಮಾನಸ್ಯ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸಿಂಹೋ ಘಂಟಾ-ರವಮಾಕರ್ಣ್ಯ  
ಸಮಾಯಾತಃ . ಯಾವದವಲೋಕಯತಿ, ತಾವದುಷ್ಟೀ-ದಾಸೇರಕಾಣಾಂ ಯೂಥಂ  
ಗಚ್ಛತಿ . ಏಕಸ್ತು ಪುನಃ ಪೃಷ್ಠೇ ಕ್ರೀಡಾಂ ಕುರ್ವನ್ ವಲ್ಲರೀಶ್ಚರನ್ ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ,  
ತಾವದನ್ಯೇ ದಾಸೇರಕಾಃ ಪಾನೀಯಂ ಪೀತ್ವಾ ಸ್ವ-ಗೃಹೇ ಗತಾಃ . ಸೋಽಪಿ ವನಾನ್  
ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ಯಾವದ್ಧಿಶೋವಲೋಕಯತಿ, ತಾವನ್ ನ ಕಂಚಿನ್ ಮಾರ್ಗಂ ಪಶ್ಯತಿ



ವೇತ್ತಿ ಚ . ಯೂಥಾದ್ಭಷ್ಟೋ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ಬೃಹಚ್ಚಬ್ಧಂ ಕುರ್ವನ್ ಯಾವತ್  
 ಕಿಯದ್ಧೂರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವತ್ ತಚ್ಚಬ್ಧಾನುಸಾರೀ ಸಿಂಹೋಽಪಿ ಕ್ರಮಂ ಕೃತ್ವಾ  
 ನಿಭೃತೋಽಯಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ . ತತೋ ಯಾವದುಷ್ಟಃ ಸಮೀಪಮಾಗತಃ, ತಾವತ್  
 ಸಿಂಹೇನ ಲಂಭಯಿತ್ವಾ ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಗೃಹೀತೋ ಮಾರಿತಶ್ಚ .  
 ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಸತಾಂ ವಚನಮಾದಿಷ್ಟಂ (74) ಇತಿ .

ಅಥ ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಮಕರಃ ಪ್ರಾಹ-

ಉಪದೇಶ-ಪ್ರದಾತ್ಮ್ಯಾಣಾಂ ನರಾಣಾಂ ಹಿತಮಿಚ್ಛತಾಂ .

ಪರಸ್ಮಿನ್ನಾ ಇಹ ಲೋಕೇ ಚ ವ್ಯಸನಂ ನೋಪಪದ್ಯತೇ .. 4.75..

ತತ ಸರ್ವಥಾ ಕೃತಘ್ನಾಸ್ಯಾಪಿ ಮೇ ಕುರು ಪ್ರಸಾದಮುಪದೇಶ-ಪ್ರದಾನೇನ . ಉಕ್ತಂ  
 ಚ-

ಉಪಕಾರಿಷು ಯಃ ಸಾಧುಃ ಸಾಧುತ್ವೇ ತಸ್ಯ ಕೋ ಗುಣಃ .

ಅಪಕಾರಿಷು ಯಃ ಸಾಧುಃ ಸ ಸಾಧುಃ ಸದ್ಭಿರುಚ್ಯತೇ .. 4.76..

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ವಾನರಃ ಪ್ರಾಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತರ್ಹಿ ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ತೇನ ಸಹ ಯುದ್ಧಂ  
 ಕುರು . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಹತಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ಸ್ವರ್ಗಂ ಜೀವನ್ ಗೃಹಮಥೋ ಯಶಃ .

ಯುದ್ಧಮಾನಸ್ಯ ತೇ ಭಾವಿ ಗುಣ-ದ್ವಯಮನುತ್ತಮಂ .. 4.77..

ಉತ್ತಮಂ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಶೂರಂ ಭೇದೇನ ಯೋಜಯೇತ್ .

ನೀಚಮಲ್ಪ-ಪ್ರದಾನೇನ ಸಮ-ಶಕ್ತಿಂ ಪರಾಕ್ರಮೈಃ .. 4.78..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 14 ಮಹಾಚತುರಕಾಖ್ಯ-ಶೃಗಾಲ-ಕಥಾ

ಆಸೀತ್ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ಧೇಶೇ ಮಹಾ-ಚತುರಕೋ ನಾಮ ಶೃಗಾಲಃ . ತೇನ ಕದಾಚಿದರಣ್ಯೇ  
 ಸ್ವಯಂ ಮೃತೋ ಗಜಃ ಸಮಾಸಾದಿತಃ . ತಸ್ಯ ಸಮಂತಾತ್ ಪರಿಭ್ರಮತಿ, ಪರಂ  
 ಕಠಿನಾಂ ತ್ವಚಂ ಭೇತ್ತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ಅಥಾತ್ರಾವಸರ ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ವಿಚರನ್ ಕಶ್ಚಿತ್  
 ಸಿಂಹಸ್ತತ್ತ್ವೈವ ಪ್ರದೇಶೇ ಸಮಾಯಯೌ .

ಅಥ ಸಿಂಹಂ ಸಮಾಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಕ್ಷಿತಿ-ತಲ-ವಿನ್ಯಸ್ತ-ಮೌಲಿ-ಮಂಡಲಃ

ಸಂಯೋಜಿತ-ಕರ-ಯುಗಲಃ ಸವಿನಯಮುವಾಚ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ತ್ವದೀಯೋಽಹಂ

ಲಾಗುಡಿಕಃ ಸ್ಥಿತಸ್ತ್ವ ದರ್ಥೇ ಗಜಮಿಮಂ ರಕ್ಷಾಮಿ . ತದೇನಂ ಭಕ್ಷಯತು ಸ್ವಾಮೀ .

ತಂ ಪ್ರಣತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಿಂಹಃ ಪ್ರಾಹ-ಭೋಃ ! ನಾಹಮನ್ಯೇನ ಹತಂ ಸತ್ತ್ವಂ

ಕದಾಚಿದಪಿ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ತತ್ ತವೈವ ಗಜೋಽಯಂ ಮಯಾ ಪ್ರಸಾದೀಕೃತಃ

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಶೃಗಾಲಃ ಸಾನಂದಮಾಹ-ಯುಕ್ತಮಿದಂ ಸ್ವಾಮಿನೋ ನಿಜ-ಭೃತ್ಯೇಷು .  
ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಅಂತ್ಯಾವಸ್ಥೋಽಪಿ ಮಹಾನ್ ಸ್ವಾಮಿ-ಗುಣಾನ್ ನ ಜಹಾತಿ ಶುದ್ಧತಯಾ .

ನ ಶ್ವೇತ-ಭಾವಮುಜ್ವಲಿ ಶಂಖಃ ಶಿಖಿ-ಭುಕ್ತ-ಮುಕ್ತೋಽಪಿ .. 4.79..

ಅಥ ಸಿಂಹೇ ಗತೇ ಕಶ್ಚಿದ್ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸಮಾಯಯೌ . ತಮಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸೌ  
ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ! ಏಕಸ್ತಾವದ್ಧೂರಾತ್ಮಾ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನಾಪವಾಹಿತಃ . ತತ್  
ಕಥಮಿದಾನೀಮೇನಮಪವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ? ನೂನಂ ಶೂರೋಽಯಂ . ನ ಖಲು  
ಭೇದಂ ವಿನಾ ಸಾಧ್ಯೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ನ ಯತ್ರ ಶಕ್ಯತೇ ಕರ್ತುಂ ಸಾಮ ದಾನಮಥಾಪಿ ವಾ .

ಭೇದಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯೋ ಯತಃ ಸ ವಶ-ಕಾರಕಃ .. 4.80..

ಕಿಂ ಚ ಸರ್ವ-ಗುಣ-ಸಂಪನ್ನೋಽಪಿ ಭೇದೇನ ಬದ್ಧತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಅಂತಃ-ಸ್ಥೇನಾವಿರುದ್ಧೇನ ಸುವೃತ್ತೇನಾತಿಚಾರುಣಾ .

ಅಂತರ್ಭಿನ್ನೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮೌಕ್ತಿಕೇನಾಪಿ ಬಂಧನಂ .. 4.81..

ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ತಸ್ಯಾಭಿಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಗರ್ವಾದುನ್ನತ-ಕಂಧರಃ  
ಸಸಂಭ್ರಮಮುವಾಚ-ಮಾಮ ! ಕಥಮತ್ರ ಭವಾನ್ ಮೃತ್ಯು-ಮುಖೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ  
. ಯೇನೈಷ ಗಜಃ ಸಿಂಹೇನ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ . ಸ ಚ ಮಾಮೇತದ್ರಕ್ಷಣಂ ನಿಯುಜ್ಯ  
ನದ್ಯಾಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಗತಃ . ತೇನ ಚ ಗಚ್ಛತಾ ಮಮ ಸಮಾದಿಷ್ಟಂ-ಯದಿ  
ಕಶ್ಚಿದಿಹ ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸಮಾಯಾತಿ, ತ್ವಯಾ ಸುಗುಪ್ತಂ ಮಾಮಾವೇದನೀಯಂ  
. ಯೇನ ವನಮಿದಂ ಮಯಾ ನಿರ್ವ್ಯಾಘ್ರಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ . ಯತಃ ಪೂರ್ವಂ  
ವ್ಯಾಘ್ರೇಣೈಕೇನ ಮಯಾ ವ್ಯಾಪಾದಿತೋ ಗಜಃ ಶೂನ್ಯೇ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವೋಚ್ಚಿಷ್ಟತಾಂ  
ನೀತಃ . ತದ್ವಿನಾದಾರಭ್ಯ ವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕುಪಿತೋಽಸ್ಮಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸಂತ್ರಸ್ತಮಾಹ-ಭೋ ಭಾಗಿನೇಯ ! ದೇಹಿ ಮೇ ಪ್ರಾಣ-ದಕ್ಷಿಣಾಂ  
. ತ್ವಯಾ ತಸ್ಯಾತ್ರ ಚಿರಾಯಾಯಾತಸ್ಯಾಪಿ ಮದೀಯಾ ಕಾಪಿ ವಾರ್ತಾ ನಾಖ್ಯೇಯಾ  
. ಏವಮಭಿಧಾಯ ಸತ್ಪರಂ ಪಲಾಯಾಂಚಕೇ .

ಅಥ ಗತೇ ವ್ಯಾಘ್ರೇ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿದ್ವೀಪೀ ಸಮಾಯಾತಃ . ತಮಪಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸೌ  
ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ದೃಢ-ದಂಷ್ಟೋಽಯಂ ಚಿತ್ರಕಃ . ತದಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಾದಸ್ಯ ಗಜಸ್ಯ  
ಯಥಾ ಚರ್ಮ-ಚ್ಛೇದೋ ಭವತಿ ತಥಾ ಕರೋಮಿ . ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ತಮಪುವಾಚ-  
ಭೋ ಭಗಿನೀ-ಸುತ ! ಕಿಮಿತಿ ಚಿರಾದ್ವಿಷ್ಟೋಽಸಿ . ಕಥಂ ಚ ಬುಭುಕ್ಷಿತ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯಸೇ  
? ತದತಿಥಿರಸಿ ಮೇ . ಏಷ ಗಜಃ ಸಿಂಹೇನ ಹತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಅಹಂ ಚಾಸ್ಯ ತದಾದಿಷ್ಟೋ  
ರಕ್ಷಾ-ಪಾಲಃ . ಪರಂ ತಥಾಪಿ ಯಾವತ್ ಸಿಂಹೋ ನ ಸಮಾಯಾತಿ, ತಾವದಸ್ಯ

ಗಜಸ್ಯ ಮಾಂಸಂ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತೃಪ್ತಿಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ರುತತರಂ ವ್ರಜ .

ಸ ಆಹ-ಮಾಮ, ತದೇವಂ ತನ್ ನ ಕಾರ್ಯಂ ಮೇ ಮಾಂಸಾಶನೇನ, ಯತೋ ಜೀವನ್ ನರೋ ಭದ್ರ-ಶತಾನಿ ಪಶ್ಯತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-ಯಚ್ಛಕ್ಯಂ ಗ್ರಸಿತಂ ಯಸ್ಯ ಗ್ರಸ್ತಂ ಪರಿಣಮೇಚ್ಛ ಯತ್ (23) ಇತಾದಿ . ತತ್ ಸರ್ವಥಾ ತದೇವ ಭುಜ್ಯತೇ ಯದೇವ ಪರಿಣಮತಿ . ತದಹಮಿತೋಽಪಯಾಸ್ಯಾಮಿ .

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಭೋ ಅಧೀರ ! ವಿಶ್ರಬ್ಧೋ ಭೂತ್ವಾ ಭಕ್ಷಯ ತ್ವಂ . ತಸ್ಯಾಗಮನಂ ದೂರತೋಽಪಿ ತವಾಹಂ ನಿವೇದಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ದೀವ್ತಿನಾ ಭಿನ್ನಾಂ ತ್ವಚಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ಜಂಬೂಕೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋ ಭಗಿನೀ-ಸುತ ! ಗಮ್ಯತಾಂ . ಏಷ ಸಿಂಹಃ ಸಮಾಯಾತಿ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ಚಿತ್ರಕೋ ದೂರಂ ಪ್ರಣಷ್ಟಃ . ಅಥ ಯಾವದಸೌ ತದ್ಭೇದ-ಕೃತ-ದ್ವಾರೇಣ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಾಂಸಂ ಭಕ್ಷಯತಿ, ತಾವದತಿಸಂಕ್ರದ್ಲೋಽಪರಃ ಶೃಗಾಲಃ ಸಮಾಯಯೌ . ಅಥ ತಮಾತ್ಮ-ತುಲ್ಯ-ಪರಾಕ್ರಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ-ಉತ್ತಮಂ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಶೂರಂ ಭೇದೇನ ಯೋಜಯೇತ್ (78) ಇತಿ ಶ್ಲೋಕಂ ಪಠನ್ ತದಭಿಮುಖ-ಕೃತ-ಪ್ರಯಾಣಃ ಸ್ವ-ದಂಷ್ಟ್ರಾಭಿಸ್ತಂ ವಿದಾರ್ಯ ದಿಶೋ ಭಾಗಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಸುಖೇನ ಚಿರ-ಕಾಲಂ ಹಸ್ತಿ-ಮಾಂಸಂ ಬುಭುಜೇ .

ಏವಂ ತ್ವಮಪಿ ತಂ ರಿಪುಂ ಸ್ವ-ಜಾತೀಯಂ ಯುದ್ಧೇನ ಪರಿಭೂಯ ದಿಶೋ-ಭಾಗಂ ಕುರು . ನೋ ಚೇತ್ ಪಶ್ಚಾದ್ಭದ್ಧ-ಮೂಲಾದಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಮಪಿ ವಿನಾಶಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ ಯತಃ-

ಸಂಭಾವ್ಯಂ ಗೋಷು ಸಂಪನ್ನಂ ಸಂಭಾವ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ತಪಃ .

ಸಂಭಾವ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀಷು ಚಾಪಲ್ಯಂ ಸಂಭಾವ್ಯಂ ಜಾತಿತೋ ಭಯಂ .. 4.82..

ಅನ್ಯಚ್ಛ-

ಸುಭಿಕ್ಷಾಣಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಶಿಥಿಲಾಃ ಪೌರ-ಯೋಷಿತಃ .

ಏಕೋ ದೋಷೋ ವಿದೇಶಸ್ಯ ಸ್ವಜಾತೀಯದ್ವಿರುಧ್ಯತೇ .. 4.83..

ಮಕರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ವಾನರೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 15 ಚಿತ್ರಾಂಗ-ನಾಮ-ಸಾರಮೇಯ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚಿತ್ರಾಂಗೋ ನಾಮ ಸಾರಮೇಯಃ . ತತ್ರ ಚ ಚಿರ-ಕಾಲಂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಪತಿತಂ . ಅನ್ನಾಭಾವಾತ್ ಸಾರಮೇಯಾದಯೋ ನಿಷ್ಕುಲತಾಂ ಗಂತುಮಾರಬ್ಧಾಃ . ಅಥ ಚಿತ್ರಾಂಗಃ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮ-ಕಂಠಸ್ತದ್ಭಯಾದ್ಭೇಶಾಂತರಂ ಗತಃ . ತತ್ರ ಚ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಪುರೇ ಕಸ್ಯಚಿದ್ಗೃಹ-ಮೇಧಿನೋ ಗೃಹಿಣ್ಯಾಃ ಪ್ರಸಾದೇನ

ಪ್ರತಿದಿನಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ವಿವಿಧಾನ್ನಾನಿ ಭಕ್ಷಯನ್ ಪರಾಂ ತೃಪ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ . ಪರಂ ತದ್ಗೃಹಾದ್ಭಹಿರ್ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೋಽನ್ಯೈರ್ಮದೋದ್ಧತ-ಸಾರಮೇಯೈಃ ಸರ್ವ-ದಿಕ್ಷು ಪರಿವೃತ್ಯ ಸರ್ವಾಂಗಂ ದಂಷ್ಟ್ರಾಭಿರ್ವಿದಾಯತೇ . ತತಸ್ತೇನ ವಿಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹೋ ! ವರಂ ಸ್ವ-ದೇಶೋ ಯತ್ರ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೇಽಪಿ ಸುಖೇನ ಸ್ಥೀಯತೇ . ನ ಚ ಕೋಽಪಿ ಯುದ್ಧಂ ಕರೋತಿ . ತದೇವಂ ಸ್ವ-ನಗರಂ ವ್ರಜಾಮಿ ಇತವಧಾರ್ಯ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿ ಜಗಾಮ .

ಅಥಾಸೌ ದೇಶಾಂತರಾತ್ ಸಮಾಯಾತಃ ಸರ್ವೈರಪಿ ಸ್ವಜನೈಃ ಪೃಷ್ಟಃ-ಭೋಶ್ಚಿತ್ರಾಂಗ ! ಕಥಯಾಸ್ಮಾಕಂ ದೇಶಾಂತರ-ವಾರ್ತಾಂ . ಕೀದೃಗ್ಗೇಶಃ ? ಕಿಂ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಲೋಕಸ್ಯ ? ಕ ಆಹಾರಃ ? ಕಶ್ಚ ವ್ಯವಹಾರಸ್ತತ್ರ ಇತಿ .

ಸ ಆಹ-ಕಿಂ ಕಥ್ಯತೇ ವಿದೇಶಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪ-ವಿಷಯಃ ? ಸುಭಿಕ್ಷಾಣಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಶಿಥಿಲಾಃ ಪೌರ-ಯೋಷಿತಃ (83) ಇತಿ ಪಠತಿ .

ಸೋಽಪಿ ಮಕರಸ್ತದುಪದೇಶಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕೃತ-ಮರಣ-ನಿಶ್ಚಯೋ ವಾನರಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಗತಃ . ತತ್ರ ಚ ತೇನ ಸ್ವ-ಗೃಹ-ಪ್ರವಿಷ್ಟೇನಾತತಾಯಿನಾ ಸಹ ವಿಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ದೃಢ-ಸತ್ತಾ ವಷ್ಟಂಭನಾಚ್ಚ ತಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಸ್ವಾಶ್ರಯಂ ಚ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಸುಖೇನ ಚಿರ-ಕಾಲಮತಿಷ್ಠತ್ . ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಕೃತ್ವಾ ಪೌರುಷಂ ಯಾ ಶ್ರೀಃ ಕಿಂ ತಯಾಲಸ-ಭಾಗ್ಯಯಾ .

ಕುರಂಗೋಽಪಿ ಸಮಶ್ನಾತಿ ದೈವಾದುಪನತಂ ತೃಣಂ .. 4.84..

ಇತಿ ಶ್ರೀ-ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮ-ವಿರಚಿತೇ ಪಂಚತಂತ್ರೇ ಲಬ್ಧ-ಪ್ರಣಾಶಂ ನಾಮ ಚತುರ್ಥಂ ತಂತ್ರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ..4..

ಪಂಚತಂತ್ರಂ

5. ಅಪರೀಕ್ಷಿತ-ಕಾರಕಂ



ಪಂಚಮಂ ತಂತ್ರಂ  
ಅಪರೀಕ್ಷಿತ-ಕಾರಕಂ

ಕ್ಷಪಣಕ-ಕಥಾ

ಅಥೇದಮಾರಭ್ಯತೇಽಪರೀಕ್ಷಿತ-ಕಾರಕಂ ನಾಮ ಪಂಚಮಂ ತಂತ್ರಂ . ತನ್ಯಾಯಮಾದಿಮಃ  
ಶ್ಲೋಕಃ-

ಕುದೃಷ್ಟಂ ಕುಪರಿಜ್ಞಾತಂ ಕುಶ್ರುತಂ ಕುಪರೀಕ್ಷಿತಂ .

ತನ್ ನರೇಣ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾಪಿತೇನಾತ್ರ ಯತ್ ಕೃತಂ .. 5.1..

ತದ್ಯಥಾನುಶ್ರುಯತೇ-ಅಸ್ತಿ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೇ ಜನಪದೇ ಪಾಟಲಿಪುತ್ರಂ ನಾಮ ನಗರಂ

. ತತ್ರ ಮಣಿಭದ್ರೋ ನಾಮ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಚ ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ-

ಮೋಕ್ಷ-ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವತೋ ವಿಧಿ-ವಶಾದ್ಧನ-ಕ್ಷಯಃ ಸಂಜಾತಃ . ತತೋ ವಿಭವ-

ಕ್ಷಯಾದಪಮಾನ-ಪರಂಪರಯಾ ಪರಂ ವಿಷಾದಂ ಗತಃ . ಅಥಾನ್ಯದಾ ರಾತ್ರೌ

ಸುಪ್ತಿಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಅಹೋ ಧಿಗಿಯಂ ದರಿದ್ರತಾ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶೀಲಂ ಶೌಚಂ ಕ್ಷಾಂತಿದಾರ್ಷ್ಠ್ಯಂ ಮಧುರತಾ ಕುಲೇ ಜನ್ಮ .

ನ ವಿರಾಜಂತಿ ಹಿ ಸರ್ವೇ ವಿತ್ತ-ವಿಹೀನಸ್ಯ ಪುಸುಷಸ್ಯ .. 5.2..

ಮಾನೋ ವಾ ದರ್ಪೋ ವಾ ವಿಜ್ಞಾನಂ ವಿಭ್ರಮಃ ಸುಬುದ್ಧಿರ್ವಾ .

ಸರ್ವಂ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ಸಮಂ ವಿತ್ತ-ವಿಹೀನೋ ಯದಾ ಪುರುಷಃ .. 5.3..

ಪ್ರತಿದಿವಸಂ ಯಾತಿ ಲಯಂ ವಸಂತ-ವಾತಾಹತೇವ ಶಿಶಿರ-ಶ್ರೀಃ .

ಬುದ್ಧಿರ್ಬುದ್ಧಿಮತಾಮಪಿ ಕುಟುಂಬ-ಭರ-ಚಿಂತಯಾ ಸತತಂ .. 5.4..

ನಶ್ಯತಿ ವಿಪುಲಮತೇರಪಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ಮಂದ-ವಿಭವಸ್ಯ .

ಘೃತ-ಲವಣ-ತೈಲ-ತಂಡುಲ-ವಸ್ತ್ರೇಂಧನ-ಚಿಂತಯಾ ಸತತಂ .. 5.5..

ಗಣನಮಿವ ನಷ್ಟ-ತಾರಕಂ

ಸುಷ್ಮಮಿವ ಸರಃ ಶ್ಮಶಾನಮಿವ ರೌದ್ರಂ .

ಪ್ರಿಯ-ದರ್ಶನಮಪಿ ರೂಕ್ಷಂ

ಭವತಿ ಗೃಹಂ ಧನ-ವಿಹೀನಸ್ಯ .. 5.6..

ನ ವಿಭಾವ್ಯಂತೇ ಲಘವೋ ವಿತ್ತ-ವಿಹೀನಾಃ ಪುರೋಽಪಿ ನಿವಸಂತಃ .

ಸತತಂ ಜಾತ-ವಿನಷ್ಟಾಃ ಪಯಸಾಮಿವ ಬುದ್ಧುದಾಃ ಪಯಸಿ .. 5.7..  
 ಸುಕುಲಂ ಕುಶಲಂ ಸುಜನಂ ವಿಹಾಯ ಕುಲ-ಕುಶಲ-ಶೀಲ-ವಿಕಲೇಽಪಿ .  
 ಆಡ್ಯೇ ಕಲ್ಪ-ತರಾವಿವ ನಿತ್ಯಂ ರಜ್ಯಂತಿ ಜನ-ನಿವಹಾಃ .. 5.8..  
 ವಿಫಲಮಿಹ ಪೂರ್ವ-ಸುಕೃತಂ ವಿದ್ಯಾವಂತೋಽಪಿ ಕುಲ-ಸಮುದ್ಯುತಾಃ .  
 ಯಸ್ಯ ಯದಾ ವಿಭವಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ತದಾ ದಾಸತಾಂ ಯಾಂತಿ .. 5.9..  
 ಲಘುರಯಮಾಹ ನ ಲೋಕಃ ಕಾಮಂ ಗರ್ಜಂತಮಪಿ ಪತಿಂ ಪಯಸಾಂ .  
 ಸರ್ವಮಲಜ್ಜಾಕರಮಿಹ ಯದ್ಯತ್ ಕುರ್ವಂತಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಃ .. 5.10..  
 ಏವಂ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಭೂಯೋಽಪಚಿಂತಯತ್-ತದಹಮನಶನಂ ಕೃತ್ವಾ  
 ಪ್ರಾಣಾನ್ ಉತ್ಸ್ರಜಾಮಿ . ಕಿಮನೇನ ವ್ಯರ್ಥ-ಜೀವಿತ-ವ್ಯಸನೇನ ? ಏವಂ  
 ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಪ್ತಃ . ಅಥ ತಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇ ಪದ್ಮನಿಧಿಃ ಕ್ಷಪಣಕ-ರೂಪೋ  
 ದರ್ಶನಂ ದತ್ತ್ವಾ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನ್ ! ಮಾ ತ್ವಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಗಚ್ಛ .  
 ಅಹಂ ಪದ್ಮನಿಧಿಸ್ತವ ಪೂರ್ವ-ಪುರುಷೋಪಾರ್ಜಿತಃ . ತದನೇನೈವ ರೂಪೇಣ  
 ಪ್ರಾತಸ್ತ್ವದ್ಗೃಹಮಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತ್ ತ್ವಯಾಹಂ ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ಶಿರಸಿ  
 ತಾಡನೀಯಃ, ಯೇನ ಕನಕ-ಮಯೋ ಭೂತ್ವಾಕ್ಷಯೋ ಭವಾಮಿ .  
 ಅಥ ಪ್ರಾತಃ ಪ್ರಬುದ್ಧಃ ಸನ್ ಸ್ವಪ್ನಂ ಸ್ಮರಂಶ್ಚಿಂತಾ-ಚಕ್ರಮಾರೂಢಸ್ತಿಷ್ಠತಿ-ಅಹೋ  
 ಸತ್ಕೋಽಯಂ ಸ್ವಪ್ನಃ ಕಿಂ ವಾ ಅಸತ್ಕೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ, ನ ಜ್ಞಾಯತೇ . ಅಥವಾ  
 ನೂನಂ ಮಿಥ್ಯಾನೇನ ಭಾವ್ಯಂ . ಯತೋಽಹಮಹರ್ನಿಶಂ ಕೇವಲಂ ವಿತ್ತಮೇವ  
 ಚಿಂತಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ವ್ಯಾಧಿತೇನ ಸಶೋಕೇನ ಚಿಂತಾ-ಗ್ರಸ್ತೇನ ಜಂತುನಾ .  
 ಕಾಮಾರ್ತೇನಾಥ ಮತ್ತೇನ ದೃಷ್ಟಃ ಸ್ವಪ್ನೋ ನಿರರ್ಥಕಃ .. 5.11..  
 ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಯಾ ಕಶ್ಚಿನ್ ನಾಪಿತಃ ಪಾದ-ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾಯಾಹೂತಃ  
 ಅತ್ರಾಂತರೇ ಚ ಯಥಾ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ಕ್ಷಪಣಕಃ ಸಹಸಾ ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವ . ಅಥ ಸ  
 ತಮಾಲೋಕ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ಯಥಾಸನ್ನ-ಕಾಷ್ಠ-ದಂಡೇನ ತಂ ಶಿರಸತಾಡಯತ್  
 . ಸೋಽಪಿ ಸುರ್ವಣ-ಮಯೋ ಭೂತ್ವಾ ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತಃ . ಅಥ  
 ತಂ ಸ ಶ್ರೇಷ್ಠೀ ನಿಭೃತಂ ಸ್ವ-ಗೃಹ-ಮದ್ಯೇ ಕೃತ್ವಾ ನಾಪಿತಂ ಸಂತೋಷ್ಯ ಪ್ರೋವಾಚ-  
 ತದೇತದ್ಧನಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ಮಯಾ ದತ್ತಾನಿ ಗೃಹಾಣ . ಭದ್ರ ! ಪುನಃ ಕಸ್ಯಚಿನ್  
 ನಾಖ್ಯೋಯೋಽಯಂ ವೃತ್ತಾಂತಃ .  
 ನಾಪಿತೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ನೂನಮೇತೇ ಸರ್ವೇಽಪಿ ನಗ್ನಕಾಃ  
 ಶಿರಸಿ ತಾಡಿತಾಃ ಕಾಂಚನ-ಮಯಾ ಭವಂತಿ . ತದಹಮಪಿ ಪ್ರಾತಃ ಪ್ರಭೂತಾನ್  
 ಆಹೂಯ ಲಗುಡೈಃ ಶಿರಸಿ ಹನ್ಮಿ, ಯೇನ ಪ್ರಭೂತಂ ಹಾಟಕಂ ಮೇ ಭವತಿ . ಏವಂ  
 ಚಿಂತಯತೋ ಮಹತಾ ಕಷ್ಟೇನ ನಿಶಾತಿಚಕ್ರಾಮ .

ಅಥ ಪ್ರಭಾತೇಽಭ್ಯುತ್ಥಾಯ ಬೃಹಲ್ಲಗುಡಮೇಕಂ ಪ್ರಗುಣೀಕೃತ್ಯ ಕ್ಷಪಣಕ-ವಿಹಾರಂ  
ಗತ್ವಾ ಜಿನೇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ-ತ್ರಯಂ ವಿಧಾಯ, ಜಾನುಭ್ಯಾಮವನಿಂ ಗತ್ವಾ ವಕ್ತ್ರ-  
ದ್ವಾರ-ನ್ಯಸ್ತೋತ್ತರೀಯಾಂಚಲಸ್ತಾರ-ಸ್ವರೇಣೇಮಂ ಶ್ಲೋಕಮಪರತ್-

ಜಯಂತಿ ತೇ ಜಿನಾ ಯೇಷಾಂ ಕೇವಲ-ಜ್ಞಾನ-ಶಾಲಿನಾಂ .

ಆ ಜನ್ಮನಃ ಸ್ಮರೋತ್ಪತ್ತೌ ಮಾನಸೇನೋಷರಾಯಿತಂ .. 5.12..

ಅನ್ಯಚ್ಚ-

ಸಾ ಜಿಹ್ವಾ ಯಾ ಜಿನಂ ಸ್ತೌತಿ ತಚ್ಚಿತ್ತಂ ಯಜ್ ಜಿನೇ ರತಂ .

ತೌ ಏವ ತು ಕರೌ ಶ್ಲಾಘ್ಯೌ ಯೌ ತತ್-ಪೂಜಾ-ಕರೌ ಕರೌ .. 5.13..

ತಥಾ ಚ-

ಧ್ಯಾನ-ವ್ಯಾಜಮುಪೇತ್ಯ ಚಿಂತಯಸಿ ಕಾಮುನ್ಮೀಲ್ಯ ಚಕ್ಷುಃ ಕ್ಷಣಂ

ಪಶ್ಯಾನಂಗ-ಶರಾತುರಂ ಜನಮಿಮಂ ತ್ರಾತಾಪಿ ನೋ ರಕ್ಷಸಿ .

ಮಿಥ್ಯಾ-ಕಾರುಣೀಕೋಽಸಿ ನಿರ್ಘೃಣತರಸ್ತ್ವತ್ತಃ ಕುತೋಽನ್ಯಃ ಪುಮಾನ್

ಸೇಷ್ಯಂ ಮಾರ-ವಧೂಭಿರಿತಭಿಹಿತೋ ಬೌದ್ಧೋ ಜಿನಃ ಪಾತು ವಃ .. 5.14..

ಏವಂ ಸಂಸ್ತೂಯ, ತತಃ ಪ್ರಧಾನ-ಕ್ಷಪಣಕಣಮಾಸಾದ್ಯ ಕ್ಷಿತಿ-ನಿಹಿತ-ಜಾನು-ಚರಣಃ-

ನಮೋಽಸ್ತು ವಂದೇ ಇತುಚ್ಚಾರ್ಯ, ಲಬ್ಧ-ಧರ್ಮ-ವೃದ್ಧ್ಯಾಶೀರ್ವಾದಃ ಸುಖ-

ಮಾಲಿಕಾನುಗ್ರಹ-ಲಬ್ಧ-ವ್ರತಾದೇಶ ಉತ್ತರೀಯ-ನಿಬದ್ಧ-ಗ್ರಂಥಿಃ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮಿದಮಾಹ-

ಭಗವನದ್ಯ ವಿಹರಣ-ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಸ್ತ-ಮುನಿ-ಸಮೇತೇನಾಸ್ಮದ್ಗೃಹೇ ಕರ್ತವ್ಯಾ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ನಾಪಿತ ಆಹ-ಭಗವನ್ ! ವೇದ್ಮಹಂ ಯುಷ್ಮದ್ಧರ್ಮಂ . ಪರಂ ಭವತೋ

ಬಹು-ಶ್ರಾವಕಾ ಆಹ್ವಯಂತಿ . ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪುನಃ ಪುಸ್ತಕಾಚ್ಚಾದನ-ಯೋಗ್ಯಾನಿ

ಕರ್ಪಟಾನಿ ಬಹು-ಮೂಲ್ಯಾನಿ ಪ್ರಗುಣೀಕೃತಾನಿ . ತಥಾ ಪುಸ್ತಕಾನಾಂ ಲೇಖನಾರ್ಥಂ

ಲೇಖಕಾನಾಂ ಚ ವಿತ್ತಂ ಸಂಚಿತಮಾಸ್ತೇ ತತ್ ಸರ್ವಥಾ ಕಾಲೋಚಿತಂ ಕಾರ್ಯಂ .

ತತೋ ನಾಪಿತೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತಃ . ತತ್ರ ಚ ಗತ್ವಾ ಖದಿರ-ಮಯಂ ಲಗುಡಂ

ಸಜ್ಜೀಕೃತ್ಯ ಕಪಾಟ-ಯುಗಲಂ ದ್ವಾರಿ ಸಮಾಧಾಯ ಸಾರ್ಥ-ಪ್ರಹರೈಕ-ಸಮಯೇ

ಭೂಯೋಽಪಿ ವಿಹಾರ-ದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ ಭಕ್ತಿ-ಯುಕ್ತಾನಪಿ ಪರಿಚಿತ-

ಶ್ರಾವಕಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟ-ಮನಸಸ್ತಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತೋ ಯಯುಃ . ಅಥವಾ

ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಏಕಾಕೀ ಗೃಹ-ಸಂತ್ಯಕ್ತಃ ಪಾಣಿ-ಪಾತ್ರೋ ದಿಗಂಬರಃ .

ಸೋಽಪಿ ಸಂಬಾಧ್ಯತೇ ಲೋಕೇ ತೃಷ್ಣಯಾ ಪಶ್ಯ ಕೌತುಕಂ .. 5.15..

ಜೀರ್ಯಂತೇ ಜೀರ್ಯತಃ ಕೇಶಾ ದಂತಾ ಜೀರ್ಯಂತಿ ಜೀರ್ಯತಃ .

ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ಲೋತ್ರೇ ಚ ಜೀರ್ಯತೇ ತೃಷ್ಣೈಕಾ ತರುಣಾಯತೇ .. 5.16..

ತತಃ ಪರಂ ಗೃಹ-ಮಧ್ಯೇ ತಾನ್ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ದ್ವಾರಂ ನಿಭೃತಂ ಪಿಥಾಯ, ಲಗುಡ-  
ಪ್ರಹಾರೈಃ ಶಿರಸತಾಡಯತ್ . ತೇಽಪಿ ತಾಡ್ಯಮಾನಾ ಏಕೇ ಮೃತಾಃ, ಅನ್ಯೇ ಭಿನ್ನ-  
ಮಸ್ತಕಾ ಪೂತ್ಕರ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮಿರೇ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ತಮಾಕ್ರಂದಮಾಕರ್ಣ್ಯ  
ಕೋಟರ-ಕ್ಷಪಾಲೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋ ಭೋಃ ಕಿಮಯಂ ಕೋಲಾಹಲೋ ನಗರ-  
ಮಧ್ಯೇ ? ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ .

ತೇ ಸ ಸರ್ವೇ ತದಾದೇಶಕಾರಿಣಸ್ತತ್-ಸಹಿತಾ ವೇಗಾತ್ ತದ್ಗೃಹಂ ಗತಾ ಯಾವತ್  
ಪಶ್ಯಂತಿ ತಾವದ್ರುಧಿರ-ಪ್ಲಾವಿತ-ದೇಹಾಃ ಪಲಾಯಮಾನಾ ನಗ್ನಕಾ ದೃಷ್ಟಾಃ  
ಪೃಷ್ಟಾಶ್ಚ-ಭೋಃ ಕಿಮೇತತ್ ? ತೇ ಪ್ರೋಚುರ್ಯಥಾವಸ್ಥಿತಂ ನಾಪಿತ-ವೃತ್ತಂ .

ತೈರಪಿ ಸ ನಾಪಿತೋ ಬದ್ಧೋ ಹತ-ಶೇಷೈಃ ಸಹ ಧರ್ಮಾಧಿಷ್ಠಾನಂ ನೀತಃ .  
ತೈರ್ನಾಪಿತಃ ಪೃಷ್ಟಃ-ಭೋಃ ! ಕಿಮೇತತ್ ಭವತಾ ಕುಕೃತ್ಯಮನುಷ್ಠಿತಂ ?

ಸ ಆಹ-ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಮಯಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಿ-ಮಣಿಭದ್ರ-ಗೃಹೇ ದೃಷ್ಟ ಏವಂವಿಧೋ  
ವ್ಯತಿಕರಃ . ಸೋಽಪಿ ಸರ್ವಂ ಮಣಿಪ್ರಭ-ವೃತ್ತಾಂತಂ ಯಥಾ-ದೃಷ್ಟಮಕಥಯತ್ .

ತತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನಮಾಹೂಯ ತೇ ಭಣಿತವಂತಃ-ಭೋಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಿನ್ ! ಕಿಂ ತ್ವಯಾ ಕಶ್ಚಿತ್  
ಕ್ಷಪಣಕೋ ವ್ಯಾಪಾದಿತಃ ?

ತತಃ ತೇನಾಪಿ ಸರ್ವಃ ಕ್ಷಪಣಕ-ವೃತ್ತಾಂತಸ್ತೇಷಾಂ ನಿವೇದಿತಃ . ಅಥ ತೈರಭಿಹಿತಮಹೋ  
ಶೂಲಮಾರೋಪ್ಯತಾಮಸೌ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಕುಪರಿಕ್ಷಿತಕಾರೀ ನಾಪಿತಃ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ  
ತೈರಭಿಹಿತಂ-

ಕುಕುಟಂ ಕುಪರಿಜ್ಞಾತಂ ಕುಶ್ರುತಂ ಕುಪರೀಕ್ಷಿತಂ .

ತನ್ ನರೇಣ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾಪಿತೇನಾತ್ರ ಯತ್ ಕೃತಂ .. 5.16ಅ..

ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅಪರೀಕ್ಷ್ಯ ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸುಪರೀಕ್ಷಿತಂ .

ಪಶ್ಚಾದ್ಭವತಿ ಸಂತಾಪೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ನಕುಲಂ ಯಥಾ .. 5.17..

ಮಣಿಭದ್ರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ತೇ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಣಃ ಪ್ರೋಚುಃ-

### ಕಥಾ 1 ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ-ನಕುಲ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ದೇವಶರ್ಮಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ  
ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರಸೂತಾ ಸುತಮಜನಯತ್ . ತಸ್ಮಿನ್ ಏವ ದಿನೇ ನಕುಲೀ ನಕುಲಂ  
ಪ್ರಸೂಯ ಸೃತಾ . ಅಥ ಸಾ ಸುತ-ವತ್ಸಲಾ ದಾರಕವತ್ತಮಪಿ ನಕುಲಂ ಸ್ತನ್ಯ-  
ದಾನಾಭ್ಯಂಗ-ಮರ್ದನಾದಿಭಿಃ ಪುಪೋಷ, ಪರಂ ತಸ್ಯ ನ ವಿಶ್ವಸಿತಿ . ಅಪತ್ಯ-ಸ್ನೇಹಸ್ಯ



ಸರ್ವ-ಸ್ನೇಹಾತಿರಿಕ್ತತಯಾ ಸತತಮೇವಮಾಶಂಕತೇ ಯತ್ ಕದಾಚಿದೇಷ ಸ್ವ-ಜಾತಿ-  
ದೋಷ-ವಶಾದಸ್ಯ ದಾರಕಸ್ಯ ವಿರುದ್ಧಮಾಚರಿಷ್ಯತಿ ಇತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಕುಪುತ್ರೋಽಪಿ ಭವೇತ್ ಪುಂಸಾಂ ಹೃದಯಾನಂದ-ಕಾರಕಃ .

ದುವಿನೀತಃ ಕುರೂಪೋಽಪಿ ಮೂರ್ಖೋಽಪಿ ವ್ಯಸನೀ ಖಲಃ .. 5.18..

ಏವಂ ಚ ಭಾಷತೇ ಲೋಕಶ್ಚಂದನಂ ಕಿಲ ಶೀತಲಂ .

ಪುತ್ರ-ಗಾತ್ರಸ್ಯ ಸಂಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚಂದನಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ .. 5.19..

ಸೌಹೃದಸ್ಯ ನ ವಾಂಛಂತಿ ಜನಕಸ್ಯ ಹಿತಸ್ಯ ಚ .

ಲೋಕಾಃ ಪ್ರಪಾಲಕಸ್ಯಾಪಿ ಯಥಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಬಂಧನಂ .. 5.20..

ಅಥ ಸಾ ಕದಾಚಿಚ್ಛಯ್ಯಾಯಾಂ ಪುತ್ರಂ ಶಾಯಯಿತ್ವಾ ಜಲ-ಕುಂಭಮಾದಾಯ  
ಪತಿಮುವಾಚ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಜಲಾರ್ಥಮಹಂ ತಡಾಗೇ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ . ತ್ವಯಾ  
ಪುತ್ರೋಽಯಂ ನಕುಲಾದ್ರಕ್ಷಣೀಯಃ .

ಅಥ ತಸ್ಯಾಂ ಗತಾಯಾಂ, ಪೃಷ್ಠೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಪಿ ಶೂನ್ಯಂ ಗೃಹಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ  
ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಚಿನ್ ನಿರ್ಗತಃ . ಮಾತಾಪಿ ತಂ ರುದಿರ-ಕ್ಷಿನ್ನ-ಮುಖಮಾಲೋಕ್ಯ  
ಶಂಕಿತ-ಚಿತ್ತಾ ನೂನಮನೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ ದಾರಕೋ ಭಕ್ಷಿತಃ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿಂತ್ಯ  
ಕೋಪಾತ್ ತಸ್ಮೋಪರಿ ತಂ ಜಲ-ಕುಂಭಂ ಚಿಕ್ಷೇಪ .

ಏವಂ ಸಾ ನಕುಲಂ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯ ಯಾವತ್ ಪ್ರಲಪಂತೀ ಗೃಹೇ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವತ್  
ಸುತಸ್ತಥೈವ ಸುಪ್ತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ಸಮೀಪೇ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಂ ಖಂಡಶಃ ಕೃತಮವಲೋಕ್ಯ  
ಪುತ್ರ-ವಧ-ಶೋಕೇನಾತ್ಮ-ಶಿರೋ ವಕ್ಷಃ-ಸ್ಥಲಂ ಚ ತಾಡಿತುಮಾರಬ್ಧಾ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಗೃಹೀತ-ನಿರ್ವಾಪಃ ಸಮಾಯಾತೋ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ  
ತಾವತ್ ಪುತ್ರ-ಶೋಕೋಽಭಿತಪ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪ್ರಲಪತಿ-ಭೋ ಭೋ ಲೋಭಾತ್ಮನ್  
! ಲೋಭಾಭಿಭೂತೇನ ತ್ವಯಾ ನ ಕೃತಂ ಮದ್ವಚಃ . ತದನುಭವ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಪುತ್ರ-  
ಮೃತ್ಯು-ದುಃಖ-ವೃಕ್ಷ-ಫಲಂ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಅತಿಲೋಭೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ತು ಪ್ರಮಾಣತಃ .

ಅತಿಲೋಭಜ-ದೋಷೇಣ ಜಂಬುಕೋ ನಿಧನಂ ಗತಃ .. 5.21..

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಹ-ಕಿಮೇತತ್ ?

ಸಾ ಪ್ರಾಹ-

## ಕಥಾ 2 ಲೋಭಾವಿಷ್ಣು-ಚಕ್ರ-ಧರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚತ್ವಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಪುತ್ರಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಮಿತ್ರತಾಂ ಗತಾ  
ವಸಂತಿ ಸ್ಮ . ತೇ ಚಾಪಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪಹತಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಮಂತ್ರಂ ಚಕ್ರುಃ-ಅಹೋ  
ಧಿಗಿಯಂ ದರಿದ್ರತಾ ! ಉಕ್ತಂ ಚ-

ವರಂ ವನಂ ವ್ಯಾಘ್ರ-ಗಜಾದಿ-ಸೇವಿತಂ

ಜನೇನ ಹೀನಂ ಬಹು-ಕಂಟಕಾವೃತಂ .

ತೃಣಾನಿ ಶಯ್ಯಾ ಪರಿಧಾನ-ವಲ್ಕಲಃ

ನ ಬಂಧು-ಮಧ್ಯೇ ಧನ-ಹೀನ-ಜೀವಿತಂ .. 5.22..

ತಥಾ ಚ-

ಸ್ವಾಮೀ ದ್ವೇಷ್ಟಿ ಸುಸೇವಿತೋಽಪಿ ಸಹಸಾ ಪ್ರೋಜ್ಞಂತಿ ಸದ್ಬಾಂಧವಾಃ

ರಾಜಂತೇ ನ ಗುಣಾಸ್ತ್ಯಜಂತಿ ತನುಜಾಃ ಸ್ವಾರೀಭವಂತಾಪದಃ .

ಭಾರ್ಯಾ ಸಾಧು ಸುವಂಶಜಾಪಿ ಭಜತೇ ನೋ ಯಾಂತಿ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಚ

ನ್ಯಾಯಾರೋಪಿತ-ವಿಕ್ರಮಾಣಪಿ ನೃಣಾಂ ಯೇಷಾಂ ನ ಹಿ ಸ್ಯಾದ್ಧನಂ .. 5.23..

ಶೂರಃ ಸುರೂಪಃ ಸುಭಗಶ್ಚ ವಾಗ್ಮೀ

ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿದಾಂಕರೋತು .

ಅರ್ಥಂ ವಿನಾ ನೈವ ಯಶಶ್ಚ ಮಾನಂ

ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮರ್ತ್ಯೋಽತ್ರ ಮನುಷ್ಯ-ಲೋಕೇ .. 5.24..

ತಾನೀಂದ್ರಿಯಾಣವಿಕಲಾನಿ ತದೇವ ನಾಮ

ಸಾ ಬುದ್ಧಿರಪ್ರತಿಹತಾ ವಚನಂ ತದೇವ .

ಅರ್ಥೋಷ್ಮಣಾ ವಿರಹಿತಃ ಪುರುಷಃ ಸ ಏವ

ಬಾಹ್ಯಃ ಕ್ಷಣೇನ ಭವತೀತಿ ವಿಚಿತ್ರಮೇತತ್ .. 5.25..

ತದ್ಗಚ್ಛಾಮಃ ಕುತ್ರಚಿದರ್ಥಾಯ ಇತಿ ಸಮ್ಮಂತ್ಯ ಸ್ವ-ದೇಶಂ ಪುರಂ ಚ ಸ್ವ-ಸುಹೃತ್-

ಸಹಿತಂ ಗೃಹಂ ಚ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸತ್ಯಂ ಪರಿತ್ಯಜತಿ ಮುಂಚತಿ ಬಂಧು-ವರ್ಗಂ

ಶೀಘ್ರಂ ವಿಹಾಯ ಜನನೀಮಪಿ ಜನ್ಮ-ಭೂಮಿಂ .

ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಗಚ್ಛತಿ ವಿದೇಶಮಭೀಷ್ಟ-ಲೋಕಂ

ಚಿಂತಾಕುಲೀಕೃತ-ಮತಿಃ ಪುರುಷೋಽತ್ರ ಲೋಕೇ .. 5.26..

ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಗಚ್ಛಂತೋಽವಂತೀಂ ಪ್ರಾಪ್ತ್ವಾಃ . ತತ್ರ ಸಿಪ್ರಾಜಲೇ ಕೃತ-ಸ್ನಾನಾಃ

ಮಹಾ-ಕಾಲಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಯಾವನ್ ನಿರ್ಗಚ್ಛಂತಿ ತಾವತ್ ಭೈರವಾನಂದೋ

ನಾಮ ಯೋಗೀ ಸಮ್ಮುಖೋ ಬಭೂವ . ತತಸ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಚಿತ-ವಿಧಿನಾ

ಸಂಭಾವ್ಯ ತೇನೈವ ಸಹ ತಸ್ಯ ಮಠಂ ಜಗ್ಮುಃ . ಅಥ ತೇನ ಪೃಷ್ಟಾಃ-ಕುತೋ ಭವಂತಃ

ಸಮಾಯಾತಾಃ ? ಕ್ವ ಯಾಸ್ಯಥ ? ಕಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಂ ?

ತತಸ್ಪೈರಭಿಹಿತಂ-ವಯಂ ಸಿದ್ಧಿ-ಯಾತ್ರಿಕಾಃ . ತತ್ರ ಯಾಸ್ಯಾಮೋ ಯತ್ರ

ಧನಾಪ್ತಿವ್ಯರ್ಥೈರ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯತೀತೇಷ ನಿಶ್ಚಯಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದುಷ್ಟಾಪ್ಯಾಣಿ ಬಹೂನಿ ಚ ಲಭ್ಯಂತೇ ವಾಂಛಿತಾನಿ ದ್ರವಿಣಾನಿ .

ಅವಸರ-ತುಲಿತಾಭಿರಲಂ ತನುಭಿಃ ಸಾಹಸಿಕ-ಪುರುಷಾಣಾಂ .. 5.27..

ತಥಾ ಚ-

ಪತತಿ ಕದಾಚಿನ್ ನಭಸಃ ಖಾತೇ ಪಾತಾಲತೋಽಪಿ ಜಲಮೇತಿ .  
ದೈವಮಚಿಂತ್ಯಂ ಬಲವದ್ಬಲವಾನ್ ನನು ಪುರುಷಕಾರೋಽಪಿ .. 5.28..  
ಅಭಿಮತ-ಸಿದ್ಧಿರಶೇಷಾ ಭವತಿ ಹಿ ಪುರುಷಸ್ಯ ಪುರುಷಕಾರೇಣ .  
ದೈವಮಿತಿ ಯದಪಿ ಕಥಯಸಿ ಪುರುಷ-ಗುಣಃ ಸೋಽಪದ್ಯಷ್ಟಾಖ್ಯಃ .. 5.29..  
ಭಯಮತುಲಂ ಗುರು-ಲೋಕಾತ್ ತೃಣಮಿವ ತುಲಯಂತಿ ಸಾಧು ಸಾಹಸಿಕಾಃ .  
ಪ್ರಾಣಾನದ್ಭುತಮೇತಚ್ಚಾತಿಂ ಚರಿತಂ ಹುದಾರಾಣಾಂ .. 5.30..  
ಕ್ಷೇಶಸ್ಯಾಂಗಮದತ್ತ್ವಾ ಸುಖಮೇವ ಸುಖಾನಿ ನೇಹ ಲಭ್ಯಂತೇ .  
ಮಧುಭಿನ್ ಮಥನಾಯಸ್ತ್ರೈರಾಶ್ಲಿಷ್ಯತಿ ಬಾಹುಭಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ .. 5.31..  
ತಸ್ಯ ಕಥಂ ನ ಚಲಾ ಸ್ಯಾತ್ ಪತ್ನೀ ವಿಷ್ಣೋರ್ನೃಸಿಂಹಕಸ್ಯಾಪಿ ಮಾಸಾಂಶ್ಚತುರೋ  
ನಿದ್ರಾಂ ಯಃ ಸೇವತಿ ಜಲ-ಗತಃ ಸತತಂ .. 5.32..  
ದುರಧಿಗಮಃ ಪರ-ಭಾಗೋ ಯಾವತ್ ಪುರುಷೇಣ ಸಾಹಸಂ ನ ಕೃತಂ .  
ಜಯತಿ ತುಲಾಮಧಿರೂಢೋ ಭಾಸ್ವಾನ್ ಇಹ ಜಲದ-ಪಟಲಾನಿ .. 5.33..  
ತತ್ ಕಥ್ಯತಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಕಶ್ಚಿತ್ ಧನೋಪಾಯೋ ವಿವರ-ಪ್ರವೇಶ-ಶಾಕಿನೀ-ಸಾಧನ-  
ಶೃಶಾನ-ಸೇವನ-ಮಹಾ-ಮಾಂಸ-ವಿಕ್ರಯ-ಸಾಧಕ-ವರ್ಜಿತ-ಪ್ರಭೃತೀನಾಮೇಕತಮ  
ಇತಿ . ಅದ್ಭುತ-ಶಕ್ತಿರ್ಭವಾನ್ ಶ್ರೂಯತೇ . ವಯಮಪತಿಸಾಹಸಿಕಾಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಮಹಾಂತ ಏವ ಮಹತಾಮರ್ಥಂ ಸಾಧಯಿತುಂ ಕ್ಷಮಾಃ .  
ಋತೇ ಸಮುದ್ರಾದನ್ಯಃ ಕೋ ಬಿಭರ್ತಿ ಬಡವಾನಲಂ .. 5.34..  
ಭೈರವಾನಂದೋಽಪಿ ತೇಷಾಂ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಬಹೂಪಾಯಂ ಸಿದ್ಧ-ವರ್ತಿ-  
ಚತುಷ್ಟಯಂ ಕೃತ್ವಾರ್ಪಯತ್ . ಆಹ ಚ-ಗಮ್ಯತಾಂ ಹಿಮಾಲಯ-ದಿಶಿ . ತತ್ರ  
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ಯತ್ರ ವರ್ತಿಃ ಪತಿಷ್ಯತಿ, ತತ್ರ ನಿಧಾನಮಸಂದಿಗ್ಧಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ವ . ತತ್ರ  
ಸ್ಥಾನಂ ಖನಿತ್ವಾ ನಿಧಿಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವ್ಯಾಘುಟ್ಟತಾಂ .  
ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ತೇಷಾಂ ಗಚ್ಛತಾಮೇಕತಮಸ್ಯ ಹಸ್ತಾದ್ವರಿತ್ನಿಪಪಾತ . ಅಥಾಸೌ  
ಯಾವತ್ ತಂ ಪ್ರವೇಶಂ ಖನತಿ ತಾವತ್ ತಾಮ್ರಮಯೀ ಭೂಮಿಃ .  
ತತಸ್ತೇನಾಭಿಹಿತಮಹೋ, ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ತಾಮ್ರಂ .  
ಅನ್ಯೇ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋ ಮೂಢ ! ಕಿಮನೇನ ಕ್ರಿಯತೇ ಯತ್ ಪ್ರಭೂತಮಪಿ  
ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ನ ನಾಶಯತಿ . ತದುತ್ಪಿಷ್ಠ ಅಗ್ರತೋ ಗಚ್ಛಾಮಃ .  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-ಯಾಂತು ಭವಂತಃ . ನಾಹಮಗ್ರ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ . ಏವಮಭಿಧಾಯ  
ತಾಮ್ರಂ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರಥಮೋ ನಿವೃತ್ತಃ .  
ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಅಗ್ರೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ . ಅಥ ಕಿಂಚಿನ್-ಮಾತ್ರಂ ಗತಸ್ಯಾಗ್ರೇಸರಸ್ಯ  
ವರ್ತಿನಿಪಪಾತ . ಸೋಽಪಿ ಯಾವತ್ ಖನಿತುಮಾರಬ್ಧಸ್ತಾವದ್ರೂಪ್ಯ-ಮಯೀ

ಕ್ಷಿತಿಃ . ತತಃ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಃ ಪ್ರಾಹ, ಯತ್-ಭೋ ಭೋ, ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ ರೂಪ್ಯಂ . ನಾಗ್ರೇ ಗಂತವ್ಯಂ .

ತಾವೂಚತುಃ-ಭೋಃ ಪೃಷ್ಠತಸ್ತಾಮ್ರಮಯೀ ಭೂಮಿಃ . ಅಗ್ರತೋ ರೂಪ್ಯ-ಮಯೀ . ತನ್ ನೂನಮಗ್ರೇ ಸುವರ್ಣ-ಮಯೀ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಕಿಂ ಚಾನೇನ ಪ್ರಭೂತೇನಾಪಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ-ನಾಶೋ ನ ಭವತಿ . ತದಾವಾಮಗ್ರೇ ಯಾಸ್ಯಾವಃ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದ್ವಾವಪಗ್ರೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ . ಸೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಶಕ್ತ್ಯಾ ರೂಪ್ಯಮಾದಾಯ ನಿವೃತ್ತಃ . ಅಥ ತಯೋರಪಿ ಗಚ್ಛತೋರೇಕಸ್ಯಾಗ್ರೇ ವರ್ತಿಃ ಪಪಾತ . ಸೋಽಪಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಯಾವತ್ ಖನತಿ, ತಾವತ್ ಸುವರ್ಣ-ಭೂಮಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ, ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಸುವರ್ಣಂ . ಸುವರ್ಣಾದನ್ಯನ್ ನ ಕಿಂಚಿದುತ್ತಮಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ನ ಪ್ರಾಹ-ಮೂಢ ! ನ ಕಿಂಚಿದ್ವೇತ್ಸಿ . ಪ್ರಾಹ್ ತಾಮ್ರಂ, ತತೋ ರೂಪ್ಯಂ, ತತಃ ಸುವರ್ಣಂ . ತನ್ ನೂನಮತಃ ಪರಂ ರತ್ನಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ . ಯೇಷಾಮೇಕತಮೇನಾಪಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ-ನಾಶೋ ಭವತಿ . ತದುತ್ಪಿಷ್ಠ ಅಗ್ರೇ ಗಚ್ಛಾವಃ . ಕಿಮನೇನ ಭಾರ-ಭೂತೇನಾಪಿ ಪ್ರಭೂತೇನ ?

ನ ಆಹ-ಗಚ್ಛತು ಭವಾನ್ . ಅಹಮತ್ರ ಸ್ಥಿತಸ್ತಾಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಸೋಽಪಿ ಗಚ್ಛನ್ನ್ ಏಕಾಕೀ, ಗ್ರೀಷ್ಮಾರ್ಕ-ಪ್ರತಾಪ-ಸಂತಪ್ತ-ತನುಃ ಪಿಪಾಸಾಕುಲಿತಃ ಸಿದ್ಧಿ-ಮಾರ್ಗ-ಚ್ಯುತ ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ ಬಭ್ರಾಮ .

ಅಥ ಭ್ರಾಮ್ಯನ್, ಸ್ಥಲೋಪರಿ ಪುರುಷಮೇಕಂ ರುಧಿರ-ಪ್ಲಾವಿತ-ಗಾತ್ರಂ ಭ್ರಮಚ್ಛಕ್ರ-ಮಸ್ತಕಮಪಶ್ಯತ್ . ತತೋ ದ್ರುತತರಂ ಗತ್ವಾ ತಮವೋಚತ್-ಭೋಃ ! ಕೋ ಭವಾನ್ ? ಕಿಮೇವಂ ಚಕ್ರೇಣ ಶಿರಸಿ ತಿಷ್ಠಸಿ ? ತತ್ ಕಥಯ ಮೇ ಯದಿ ಕುತ್ರಚಿಜ್ ಜಲಮಸ್ತಿ .

ಏವಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರವದತಸ್ತಚ್ಛಕ್ರಂ ತತ್-ಕ್ಷಣಾತ್ ತಸ್ಯ ಶಿರಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಮಸ್ತಕೇ ಚಟಿತಂ .

ನ ಆಹ-ಭದ್ರ, ಕಿಮೇತತ್ ?

ನ ಆಹ-ಮಮಾಪೇವಮೇತಚ್ಚಿರಸಿ ಚಟಿತಂ ?

ನ ಆಹ-ತತ್ ಕಥಯ, ಕದ್ಯತದುತ್ತರಿಷ್ಯತಿ ? ಮಹತೀ ಮೇ ವೇದನಾ ವರ್ತತೇ .

ನ ಆಹ-ಯದಾ ತ್ವಮಿವ ಕಶ್ಚಿದದೃತ-ಸಿದ್ಧ-ವರ್ತಿರೇವಮಾಗತ್ಯ, ತ್ವಾಮಾಲಾಪಯಿಷ್ಯತಿ ತದಾ ತಸ್ಯ ಮಸ್ತಕಂ ಚಟಿಷ್ಯತಿ .

ನ ಆಹ-ಕಿಯಾನ್ ಕಾಲಸ್ತವೈವಂ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ?

ನ ಆಹ-ಸಾಂಪ್ರತಂ ಕೋ ರಾಜಾ ಧರಣೀ-ತಲೇ ?

ನ ಆಹ-ವೀಣಾ-ವಾದನ-ಪಟುಃ ವತ್ಸ-ರಾಜಃ .

ನ ಆಹ-ಅಹಂ ತಾವತ್-ಕಾಲ-ಸಂಖ್ಯಾಂ ನ ಜಾನಾಮಿ . ಪರಂ ಯದಾ ರಾಮೋ

ರಾಜಾಸೀತ್ ತವಾಹಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪಹತಃ ಸಿದ್ಧ-ವರ್ತಿಮಾದಾಯಾನೇನ ಪಥಾ  
ಸಮಾಯಾತಃ . ತತೋ ಮಯಾನ್ಯೋ ನರೋ ಮಸ್ತಕ-ಶ್ರುತ-ಚಕ್ರೋ ದೃಷ್ಟಃ, ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ  
. ತತಶ್ಚೈತಜ್ ಜಾತಂ .

ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಕಥಂ ತದೈವಂ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಭೋಜನ-ಜಲ-ಪ್ರಾಪ್ತಿರಾಸೀತ್ ?  
ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಧನದೇನ ನಿಧಾನ-ಹರಣ-ಭಯಾತ್ ಸಿದ್ಧಾನಾಮೇತಚ್ಚಕ್ರ-ಪತನ-  
ರೂಪಂ ಭಯಂ ದರ್ಶಿತಂ . ತೇನ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನಾಗಚ್ಛತಿ . ಯದಿ ಕಶ್ಚಿದಾಯಾತಿ,  
ಸ ಕ್ಷುತ್-ಪಿಪಾಸಾ-ನಿದ್ರಾ-ರಹಿತೋ ಜರಾ-ಮರಣ-ವರ್ಜಿತಃ ಕೇವಲಮೇವಂ  
ವೇದನಾಮನುಭವತಿ ಇತಿ . ತದಾಜ್ಞಾಪಯ ಮಾಂ ಸ್ವ-ಗೃಹಾಯ . ಇತುಕ್ತ್ವಾ ಗತಃ .  
ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿರಯತಿ ಸ ಸುವರ್ಣ-ಸಿದ್ಧಿಸ್ತಸ್ಯಾನ್ವೇಷಣ-ಪರಸ್ತತ್-ಪದ-ಪಂಕ್ತ್ಯಾ ಯಾವತ್  
ಕಿಂಚಿದ್ವನಾಂತರಮಾಗಚ್ಛತಿ ತಾವದ್ರುದಿರ-ಪ್ಲಾವಿತ-ಶರೀರಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣ-ಚಕ್ರೇಣ ಮಸ್ತಕೇ  
ಭ್ರಮತಾ ಸವೇದನಃ ಕ್ಷಣನ್ ಉಪವಿಷ್ಯಸ್ತಿಷ್ಯತೀತಿ ದದರ್ಶ . ತತಃ ಸಮೀಪವರ್ತಿನಾ  
ಭೂವಾ ಸರ್ವಾರ್ಥಂ ಪೃಷ್ಟಃ-ಭದ್ರ ! ಕಿಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-ವಿಧಿ-ನಿಯೋಗಃ .  
ಸ ಆಹ-ಕಥಂ ತತ್ ? ಕಥಯ ಕಾರಣಮೇತಸ್ಯ .  
ಸೋಽಪಿ ತೇನ ಪೃಷ್ಟಃ . ಸರ್ವಂ ಚಕ್ರ-ವೃತ್ತಾಂತಮಕಥಯತ್ .  
ತಚ್ಚುತ್ವಾಸೌ ತಂ ವಿಗರ್ಹಯನ್ ಇದಮಾಹ-ಭೋಃ ! ನಿಷಿದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಮಯಾನೇಕಶೋ  
ನ ಶೃಣೋಷಿ ಮೇ ವಾಕ್ಯಂ . ತತ್ ಕಿಂ ಕ್ರಿಯತೇ ? ವಿದ್ಯಾವಾನಪಿ ಕುಲೀನೋಽಪಿ  
ವಸ್ತುತೋ ಬುದ್ಧಿ-ರಹಿತೋಽಸಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-  
ವರಂ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾಯಾ ಬುದ್ಧಿರುತ್ತಮಾ .  
ಬುದ್ಧಿ-ಹೀನೋ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಯಥಾ ತೇ ಸಿಂಹ-ಕಾರಕಾಃ .. 5.35..  
ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-

### ಕಥಾ 3 ಸಿಂಹ-ಕಾರಕ-ಮೂರ್ಖ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚತ್ವಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಪುತ್ರಾಹ್ ಪರಂ ಮಿತ್ರ-ಭಾವಮುಪಗತಾ  
ವಸಂತಿ ಸ್ಮ . ತೇಷಾಂ ತ್ರಯಃ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪಾರಂಗತಾಃ ಪರಂತು ಬುದ್ಧಿ-ರಹಿತಾಃ  
. ಏಕಸ್ತು ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಕೇವಲಂ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪರಾಜ್ಯುಖಃ . ಅಥ ತೈಃ ಕದಾಚಿನ್  
ಮಿತ್ಯೈರ್ಮಂತ್ರಿತಂ-ಕೋ ಗುಣೋ ವಿದ್ಯಾಯಾಃ, ಯೇನ ದೇಶಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ,  
ಭೂಪತೀನ್ ಪರಿತೋಷ್ಯಾರ್ಥೋಪಾರ್ಜನಂ ನ ಕ್ರಿಯತೇ . ತತ್ ಪೂರ್ವ-ದೇಶಂ  
ಗಚ್ಛಾವಃ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಕಿಂಚಿನ್ ಮಾರ್ಗಂ ಗತ್ವಾ ತೇಷಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠತರಃ ಪ್ರಾಹ-ಅಹೋ ! ಅನುಕರ್ಮೇಕಶ್ಚತುರ್ಥೋ ಮೂಢಃ . ಕೇವಲಂ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ . ನ ಚ ರಾಜ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹೋ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಲಭ್ಯತೇ, ವಿದ್ಯಾಂ ವಿನಾ . ತನ್ ನಾಸ್ಮೈ ಸ್ವೋಪಾರ್ಜಿತಂ ದಾಸ್ಯಾಮಃ . ತದ್ಗಚ್ಛತು ಗೃಹಂ .

ತತೋ ದ್ವಿತೀಯೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ಸುಬುದ್ಧೇ ! ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ, ಯತಸ್ತೇ ವಿದ್ಯಾ ನಾಸ್ತಿ .

ತತಸ್ತತೀಯೇನಾಭಿಹಿತಮಹೋ, ನ ಯುಜ್ಯತೇ ಏವಂ ಕರ್ತುಂ . ಯತೋ ವಯಂ ಬಾಲ್ಯಾತ್ ಪ್ರಭೃತೇಕತ್ರ ಕ್ರೀಡಿತಾಃ . ತದಾಗಚ್ಛತು ಮಹಾನುಭಾವೋಽನೃದುಪಾರ್ಜಿತ-ವಿತ್ತಸ್ಯ ಸಮ-ಭಾಗೀ ಭವಿಷ್ಯತಿತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕಿಂ ತಯಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಯಾ ವಧೂರಿವ ಕೇವಲಾ .

ಯಾ ನ ವೇಶ್ಯೇವ ಸಾಮಾನ್ಯಾ ಪಥಿಕೈರುಪಭುಜ್ಯತೇ .. 5.36..

ತಥಾ ಚ-

ಅಯಂ ನಿಜಃ ಪರೋ ವೇತಿ ಗಣನಾ ಲಘು-ಚೇತಸಾಂ .

ಉದಾರ-ಚರಿತಾನಾಂ ತು ವಸುದೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ .. 5.37..

ತದಾಗಚ್ಛತ್ವೇಷೋಽಪೀತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ತೈರ್ಮಾರ್ಗಾಶ್ರಿತೈರಟವ್ಯಾಂ ಮೃತ-ಸಿಂಹಸ್ಯಾಸ್ಥಿನಿ ದೃಷ್ಟಾನಿ . ತತಶ್ಚೈಕೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಅಹೋ ! ಅದ್ಯ ವಿದ್ಯಾ-ಪ್ರತ್ಯಯಃ ಕ್ರಿಯತೇ . ಕಿಂಚಿದೇತತ್ ಸತ್ತಂ ಮೃತಂ ತಿಷ್ಠತಿ . ತದ್ವಿದ್ಯಾ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ಜೀವನ-ಸಹಿತಂ ಕುರ್ಮಃ . ಅಹಮಸ್ಥಿ-ಸಂಚಯಂ ಕರೋಮಿ .

ತತಶ್ಚ ತೇನೌತ್ಸುಕ್ಯಾದಸ್ಥಿ-ಸಂಚಯಃ ಕೃತಃ . ದ್ವಿತೀಯೇನ ಚರ್ಮ-ಮಾಂಸ-ರುಧಿರಂ ಸಂಯೋಜಿತಂ . ತೃತೀಯೋಽಪಿ ಯಾವಜ್ ಜೀವನಂ ಸಂಚಾರಯತಿ, ತಾವತ್ ಸುಬುದ್ಧಿನಾ ನಿಷಿದ್ಧಃ-ಭೋಃ ತಿಷ್ಠತು ಭವಾನ್ . ಏಷ ಸಿಂಹೋ ನಿಷ್ಪಾದ್ಯತೇ . ಯದೇನಂ ಸಜೀವಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ತತಃ ಸರ್ವಾನಪಿ ವ್ಯಾಪಾದಯಿಷ್ಯತಿ .

ಇತಿ ತೇನಾಭಿಹಿತಃ ಸ ಆಹ-ಧಿಜ್ಞೂರ್ಖ ! ನಾಹಂ ವಿದ್ಯಾಯಾ ವಿಫಲತಾಂ ಕರೋಮಿ

ತತಸ್ತೇನಾಭಿಹಿತಂ-ತರ್ಹಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಕ್ಷಣಂ ಯಾವದಹಂ ವೃಕ್ಷಮಾರೋಹಾಮಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ, ಯಾವತ್ ಸಜೀವಃ ಕೃತಸ್ತಾವತ್ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಸಿಂಹೇನೋತ್ಥಾಯ ವ್ಯಾಪಾದಿತಾಃ . ಸ ಚ ಪುನರ್ವೃಕ್ಷಾದವತೀರ್ಯ ಗೃಹಂ ಗತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ವರಂ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ಇತಿ .

ಅತಃ ಪರಮುಕ್ತಂ ಸ ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿನಾ-

ಅಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಕುಶಲಾ ಲೋಕಾಚಾರ-ವಿವರ್ಜಿತಾಃ .

ಸರ್ವೇ ತೇ ಹಾಸ್ಯತಾಂ ಯಾಂತಿ ಯಥಾ ತೇ ಮೂರ್ಖ-ಪಂಡಿತಾಃ .. 5.38..

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

ಕಥಾ 4 ಮೂರ್ಖ-ಪಂಡಿತ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚತ್ವಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಮಿತ್ರತ್ವಮಾಪನ್ನಾ ವಸಂತಿ ಸ್ಮ . ಬಾಲ-ಭಾವೇ ತೇಷಾಂ ಮತಿರಜಾಯತ-ಭೋಃ ವೇಶಾಂತರಂ ಗತ್ವಾ ವಿದ್ಯಾಯಾ ಉಪಾರ್ಜನಂ ಕ್ರಿಯತೇ .

ಅಥ-ಅನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿದ್ಯೋಪಾರ್ಜನಾರ್ಥಂ ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜೇ ಗತಾಃ . ತತ್ರ ಚ ವಿದ್ಯಾ-ಮಠೇ ಗತ್ವಾ ಪಠಂತಿ . ಏವಂ ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಾನಿ ಯಾವದೇಕಚಿತ್ತತಯಾ ಪಠಿತ್ವಾ ವಿದ್ಯಾ-ಕುಶಲಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ಸಂಜಾತಾಃ .

ತತಸ್ತೈಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ಮಿಲಿತೋಕ್ತಂ-ವಯಂ ಸರ್ವ-ವಿದ್ಯಾ-ಪಾರಂಗತಾಃ . ತದುಪಾಧ್ಯಾಯಮುತ್ಸು-ಸ್ವ-ದೇಶಂ ಗಚ್ಛಾಮಃ . ತಥೈವಾನುಷ್ಠಿಯತಾಮಿತುಕ್ತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಮುಕಲಾ ಅನುಜ್ಞಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪುಸ್ತಕಾನಿ ನೀತ್ವಾ ಪ್ರಚಲಿತಾಃ . ಯಾವತ್ ಕಿಂಚಿನ್-ಮಾರ್ಗಂ ಯಾಂತಿ, ತಾವದ್ವೈ ಪಂಥಾನೌ ಸಮಾಯಾತೌ ಉಪವಿಷ್ಟಾಃ ಸರ್ವೇ .

ತತ್ಕೈಕಃ ಪ್ರೋವಾಚ-ಕೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಚ್ಛಾಮಃ ?

ಏತಸ್ಮಿನ್ ಸಮಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪತ್ತನೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ವಣಿಕ್-ಪುತ್ರೋ ಮೃತಃ . ತಸ್ಯ ದಾಹಾಯ ಮಹಾಜನೋ ಗತೋಽಭೂತ್ . ತತಶ್ಚತುರ್ಣಾಂ ಮಧ್ಯಾದೇಕೇನ ಪುಸ್ತಕಮವಲೋಕಿತಂ-ಮಹಾಜನೋ ಯೇನ ಗತಃ ಸ ಪಂಥಃ ಇತಿ . ತನ್ ಮಹಾ-ಜನ-ಮಾರ್ಗೇಣ ಗಚ್ಛಾಮಃ .

ಅಥ ತೇ ಪಂಡಿತಾ ಯಾವನ್ ಮಹಾಜನಮೇಲಾಪಕೇನ ಸಹ ಯಾಂತಿ, ತಾವದ್ರಾಸಭಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ತತ್ರ ಶ್ಮಶಾನೇ ದೃಷ್ಟಃ . ಅಥ ದ್ವಿತೀಯೇನ ಪುಸ್ತಕಮುದ್ಭಾಟ್ಯಾವಲೋಕಿ-

ಉತ್ಸವೇ ವ್ಯಸನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೇ ಶತ್ರು-ಸಂಕಟೇ .

ರಾಜ-ದ್ವಾರೇ ಶ್ಮಶಾನೇ ಚ ಯಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಸ ಬಾಂಧವಃ .. 5.39..

ತದಹೋ ! ಅಯಮಸ್ಮದೀಯೋ ಬಾಂಧವಃ . ತತಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ತಸ್ಯ ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಲಗತಿ . ಕಶ್ಚಿತ್ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಯತಿ . ಅಥ ಯಾವತ್ ತೇ ಪಂಡಿತಾಹ್ ದಿಶಾಮವಲೋಕನಂ ಕುರ್ವಂತಿ ತಾವತ್ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಷ್ಟೋ ದೃಷ್ಟಃ . ತೈಶ್ಚೋಕ್ತಮೇತತ್ ಕಿಂ ?

ತಾವತ್ ತೃತೀಯೇನ ಪುಸ್ತಕಮುದ್ಭಾಟ್ಯೋಕ್ತಂ-ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ವರಿತಾ ಗತಿಃ . ತನ್ ನೂನಮೇಷ ಧರ್ಮಸ್ತಾವತ್ .

ಚತುರ್ಥೇನೋಕ್ತಮಿಷ್ಟಂ ಧರ್ಮೇಣ ಯೋಜಯೇತ್ .

ಅಥ ತೈಶ್ಚ ರಾಸಭ ಉಷ್ಟ್ರ-ಗ್ರೀವಾಯಾಂ ಬದ್ಧಃ . ತತ್ ತು ಕೇನಚಿತ್ ತತ್-  
ಸ್ವಾಮಿನೋ ರಜಕಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಕಥಿತಂ . ಯಾವದ್ರಜಕಸ್ತೇಷಾಂ ಮೂರ್ಖ-ಪಂಡಿತಾನಾಂ  
ಪ್ರಹಾರ-ಕರಣಾಯ ಸಮಾಯಾತಸ್ತಾವತ್ ತೇ ಪ್ರಣಷ್ಟಾಃ .

ತತೋ ತಾವದಗ್ರೇ ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ತೋಕಂ ಮಾರ್ಗಂ ಯಾಂತಿ ತಾವತ್ ಕಾಚಿನ್  
ನದೀ ಸಮಾಸಾದಿತಾ . ತಸ್ಯ ಜಲ-ಮಧ್ಯೇ ಪಲಾಶ-ಪತ್ರಮಾಯಾತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ  
ಪಂಡಿತೇನೈಕೇನೋಕ್ತಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ ಯತ್ ಪತ್ರಂ ತಸಸ್ತಾಂಸ್ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ . ಏತತ್  
ಕಥಯಿತ್ವಾ ತತ್-ಪತ್ರಸ್ಯೋಪರಿ ಪತಿತೋ ಯಾವನ್ ನದ್ಯಾ ನೀಯತೇ ತಾವತ್  
ತಂ ನೀಯಮಾನಮಲೋಕ್ಯಾನ್ಯೇನ ಪಂಡಿತೇನ ಕೇಶಾಂತಂ ಗೃಹೀತ್ವೋಕ್ತಂ-  
ಸರ್ವ-ನಾಶೇ ಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ಅರ್ಧಂ ತ್ಯಜತಿ ಪಂಡಿತಃ .

ಅರ್ಥೇನ ಕುರುತೇ ಕಾರ್ಯಂ ಸರ್ವ-ನಾಶೋ ಹಿ ದುಃಸಹಃ .. 5.40..

ಅಥ ತೈಶ್ಚ ಪಶ್ಚಾತ್ ಗತ್ವಾ ಕಶ್ಚಿತ್ ಗ್ರಾಮ ಆಸಾದಿತಃ . ತೇಽಪಿ ಗ್ರಾಮೀಣೈರ್ನಿಮಂತ್ರಿತಃ  
ವೃಥಗ್ಗೃಹೇಷು ನೀತಾಃ . ತತ ಏಕಸ್ಯ ಸೂತ್ರಿಕಾ ಘೃತಮಂಡ-ಸಂಯುತಾ ಭೋಜನೇ  
ದತ್ತಾ . ತತೋ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಪಂಡಿತೇನೋಕ್ತಂ ಯತ್-ದೀರ್ಘ-ಸೂತ್ರೀ ವಿನಶ್ಯತಿ  
ಇತಿ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭೋಜನಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗತಃ . ತಥಾ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ ಭಂಡಕಾ  
ದತ್ತಾಹ . ತೇನಾಯುಕ್ತಂ-ಅತಿವಿಸ್ತಾರ-ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ತದ್ಭವೇನ್ ನ ಚಿರಾಯುಷಂ . ಸ  
ಭೋಜನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಗತಃ .

ಅಥ ತೃತೀಯಸ್ಯ ವಾಟಿಕಾ ಭೋಜನೇ ದತ್ತಾ . ತತ್ರಾಪಿ ತೇನ ಪಂಡಿತೇನೋಕ್ತಂ-  
ಭಿದ್ರೇಷ್ಟನರ್ಥಾ ಬಹುಲೀಭವಂತಿ . ಏವಂ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಪಂಡಿತಾಃ ಕ್ಷುತ್ಕ್ವಾಮ-  
ಕಂಠಾಲೋಕೇ ಹಾಸ್ಯಮಾನಾಸ್ತತಃ ಸ್ಥಾನಾತ್ ಸ್ವ-ದೇಶಂ ಗತಾಃ .

ಅಥ ಸುವರ್ಣ-ಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಯತ್ ತ್ವಂ ಲೋಕ-ವ್ಯವಹಾರಮಜಾನನ್ ಮಯಾ  
ವಾರ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ ನ ಸ್ಥಿತಃ ತತ ಈದೃಶೀಮವಸ್ಥಾತುಮುಪಗತಃ . ಅತೋಽಹಂ  
ಬ್ರವೀಮಿ-ಅಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಕುಶಲಾಃ ಇತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಅಹೋ ಅಕಾರಣಮೇತತ್ . ಯತೋ ಹಿ-

ಸುಬುದ್ಧಯೋ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ದುಷ್ಟ-ದೈವೇನ ನಾಶಿತಾಃ .

ಸ್ವಲ್ಪ-ಧೀರಪಿ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಕುಲೇ ನಂದತಿ ಸಂತತಂ .. 5.41..

ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಅರಕ್ಷಿತಂ ತಿಷ್ಠತಿ ದೈವ-ರಕ್ಷಿತಂ ಸುರಕ್ಷಿತಂ ದೈವ-ಹತಂ ವಿನಶ್ಯತಿ .

ಜೀವತನಾರ್ಥೋಽಪಿ ವನೇ ವಿಸರ್ಜಿತಃ ಕೃತ-ಪ್ರಯತ್ನೋಽಪಿ ಗೃಹೇ ನ ಜೀವತಿ .. 5.42..

ತಥಾ ಚ-

ಶತಬುದ್ಧಿಃ ಶಿರಸ್ಥೋಽಯಂ ಲಂಬತೇ ಚ ಸಹಸ್ರ-ಧೀಃ .



ಏಕ-ಬುದ್ಧಿರಹಂ ಭದ್ರೇ ಕ್ರೀಡಾಮಿ ವಿಮಲೇ ಜಲೇ .. 5.43..

ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 5 ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಂಡೂಕ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿಜ್ ಜಲಾಶಯೇ ಶತಬುದ್ಧಿಃ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧಿಶ್ಚ ದ್ವೌ ಮತ್ಸ್ಯೌ ನಿವಸತಃ ಸ್ಮ . ಅಥ ತಯೋರೇಕಬುದ್ಧಿನಾಮ ಮಂಡೂಕೋ ಮಿತ್ರತಾಂ ಗತಃ . ಏವಂ ತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ ಜಲ-ತೀರೇ ವೇಲಾಯಾಂ ಸುಭಾಷಿತ-ಗೋಷ್ಠೀ-ಸುಖಮನುಭೂಯ, ಭೂಯೋಽಪಿ ಸಲಿಲಂ ಪ್ರವಿಶಂತಿ .

ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತೇಷಾಂ ಗೋಷ್ಠೀ-ಗತಾನಾಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಜಲಾಶಯೇ ಸಮಾಯಾತಾಃ . ತತಃ ಸಲಿಲಾಶಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಿಥಃ ಪ್ರೋಚುಃ-ಅಹೋ ಬಹು-ಮತ್ಸ್ಯೋಽಯಂ ಹ್ರದೋ ದೃಶ್ಯತೇ, ಸ್ವಲ್ಪ-ಸಲಿಲಶ್ಚ ತತ್ ಪ್ರಭಾತೇಽತ್ರಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಃ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತಾಃ .

ಮತ್ಸ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಷಣ್ಣ-ವದನಾ ಮಿಥೋ ಮಂತ್ರಂ ಚಕ್ರುಃ . ತತೋ ಮಂಡೂಕ ಆಹ-ಭೋಃ ಶತಬುದ್ಧೇ ! ಶ್ರುತಂ ಧೀವರೋಕ್ತಂ ಭವತಾ ? ತತ್ ಕಿಮತ್ರ ಯುಜ್ಯತೇ ಕರ್ತುಂ ? ಪಲಾಯನಮವಷ್ಟಂಭೋ ವಾ ? ಯತ್ ಕರ್ತುಂ ಯುಕ್ತಂ ಭವತಿ ತದಾದಿಶ್ಯತಾಮದ್ಯ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಸಹಸ್ರ-ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಆಹ-ಭೋಃ ಮಿತ್ರ ! ಮಾ ಭೈಷೀಃ . ತಯೋಃ ವಚನ-ಶ್ರವಣ-ಮಾತ್ರಾದೇವ ಭಯಂ ನ ಕಾರ್ಯಂ . ನ ಭೇತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಚ ಖಲಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದುಷ್ಟ-ಚೇತನಾಂ .

ಅಭಿಪ್ರಾಯಾ ನ ಸಿದ್ಧಂತಿ ತೇನೇದಂ ವರ್ತತೇ ಜಗತ್ .. 5.44..

ತಾವತ್ ತೇಷಾಮಾಗಮನಮಪಿ ನ ಸಂಪತ್ಸ್ಯತೇ . ಭವಿಷ್ಯತಿ ತರ್ಹಿ ತ್ವಾಂ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣಾತ್ಮ-ಸಹಿತಂ ರಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಯತೋಽನೇಕಾಂಸಲಿಲ-ಚರ್ಯಾಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ .

ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಶತಬುದ್ಧಿರಾಹ-ಭೋಃ ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ ಭವತಾ . ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧಿರೇವ ಭವಾನ್ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ .

ಬುದ್ಧೇರ್ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಲೋಕೇ ನಾಸ್ತಗಮ್ಯಂ ಹಿ ಕಿಂಚನ .

ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಯತೋ ಹತಾ ನಂದಾಶ್ಚಾಣಕೈನಾಸಿ-ಪಾಣಯಃ .. 5.45..

ತಥಾ-

ನ ಯತ್ರಾಸ್ತಿ ಗತಿರ್ವಾಯೋ ರಶ್ಮೀನಾಂ ಚ ವಿವಸ್ವತಃ .

ತತ್ರಾಪಿ ಪ್ರವಿಶತಾಶು ಬುದ್ಧಿರ್ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ಸದಾ .. 5.46..

ತತೋ ವಚನ-ಶ್ರವಣ-ಮಾತ್ರಾದಪಿ ಪಿತ್ರ-ಪರ್ಯಾಯಾಗತಂ ಜನ್ಮ-ಸ್ಥಾನಂ ತ್ಯಕ್ತುಂ  
ನ ಶಕ್ಯತೇ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ನ ಯತ್ ಸ್ವರ್ಗೇಽಪಿ ಸೌಖ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ವ್ಯಸ್ಪರ್ಶೇನ ಶೋಭನೇ .

ಕುಸ್ಥಾನೇಽಪಿ ಭವೇತ್ ಪುಂಸಾಂ ಜನ್ಮನೋ ಯತ್ರ ಸಂಭವಃ .. 5.47..

ತನ್ ನ ಕದಾಚಿದಪಿ ಗಂತವ್ಯಂ . ಅಹಂ ತ್ವಾಂ ಬುದ್ಧಿ-ಪ್ರಭಾವೇಣ ರಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ  
. ಮಂಡೂಕ ಆಹ-ಭದ್ರಾ ! ಮಮ ತಾವದೇಕೈವ ಬುದ್ಧಿಃ ಪಲಾಯನ-ಪರಾ .  
ತದಹಮನ್ಯ-ಜಲಾಶಯಮದ್ಯೈವ ಸಭಾಯೋರ್ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಮಂಡೂಕೋ ರಾತ್ರಾವೇವಾನ್ಯ-ಜಲಾಶಯಂ ಗತಃ . ಧೀವರೈರಪಿ  
ಪ್ರಭಾತೇ ಆಗತ್ಯ ಜಘನ್ಯ-ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ-ಜಲಚರಾಃ ಮತ್ಸ್ಯ-ಕೂರ್ಮ-  
ಮಂಡೂಕ-ಕರ್ಕಟಾದಯೋ ಗೃಹೀತಾಃ . ತಾವಪಿ ಶತಬುದ್ಧಿ-ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧೀ  
ಸಭಾಯೌ ಪಲಾಯಮಾನೌ ಚಿರಮಾತ್ಮಾನಂ ಗತಿ-ವಿಶೇಷ-ವಿಜ್ಞಾನೈಃ ಕುಟಿಲ-  
ಚಾರೇಣ ರಕ್ಷಂತೌ ಜಾಲೇ ನಿಪತಿತೌ, ವ್ಯಾಪಾದಿತೌ ಚ .

ಅಥಾಪರಾಹ್ನ-ಸಮಯೇ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಧೀವರಾಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ .  
ಗುರುತ್ವಾಚ್ಛೈಕೇನ ಶತಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ಕಂಧೇ ಕೃತಃ ಸಹಸ್ರಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಲಂಬಮಾನೋ  
ನೀಯತೇ . ತತಶ್ಚ ವಾಪೀಕಂಠೋಪಗತೇನ ಮಂಡೂಕೇನ ತೌ ತಥಾ ನೀಯಮಾನೌ  
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಅಭಿಹಿತಾ ಸ್ವಪತ್ನೀ-ಪ್ರಿಯೇ ! ಪಶ್ಯ ಪಶ್ಯ-

ಶತಬುದ್ಧಿಃ ಶಿರಃಸ್ಥೋಽಯಂ ಲಂಬತೇ ಚ ಸಹಸ್ರಧೀಃ .

ಏಕಬುದ್ಧಿರಹಂ ಭದ್ರೇ ಕ್ರೀಡಾಮಿ ವಿಮಲೇ ಜಲೇ .. 5.48..

ಅತಶ್ಚ ವರಂ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ಯದ್ಭವತೋಕ್ತಂ ತತ್ರೇಯಂ ಮೇ ಮರ್ತಿಯತ್  
ನ ಏಕಾಂತೇನ ಬುದ್ಧಿರಪಿ ಪ್ರಮಾಣಂ .

ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಹ-ಯದ್ಯಪೇತದಸ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಮಿತ್ರ-ವಚನಂ ನ ಲಂಘನೀಯಂ  
. ಪರಂ ಕಿಂ ಕ್ರಿಯತೇ ? ನಿವಾರಿತೋಽಪಿ ಮಯಾ ನ ಸ್ಥಿತೋಽಸಿ, ಅತಿಲೌಲ್ಯಾತ್  
ವಿದ್ಯಾಹಂಕಾರಾಚ್ಚ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಸಾಧು ಮಾತುಲ ಗೀತೇನ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷೋಽಪಿ ನ ಸ್ಥಿತಃ .

ಅಪೂರ್ವೋಽಯಂ ಮಣಿರ್ಬದ್ಧಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಗೀತ-ಲಕ್ಷಣಂ .. 5.49..

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 6 ರಾಸಭ-ಶೃಗಾಲ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಧಿಷ್ಠಾನೇ ಉದ್ಧತೋ ನಾಮ ಗರ್ದಭಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಸದೈವ ರಜಕ-  
ಗೃಹೇ ಭಾರೋದ್ವಹನಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಪರ್ಯಟತಿ . ತತಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷೇ

ಬಂಧನ-ಭಯಾತ್ ಸ್ವಯಮೇವ ರಜಕ-ಗೃಹಮಾಯಾತಿ . ರಜಕೋಽಪಿ ತತಸ್ತಂ  
ಬಂಧನೇನ ನಿಯುನಕ್ತಿ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ರಾತ್ರೌ ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯಟತಃ ಕದಾಚಿಚ್ಛುಗಾಲೇನ ಸಹ ಮೈತ್ರೀ  
ಸಂಜಾತಾ ಸ ಚ ಪೀವರತ್ವಾಷ್ಟ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ-ಭಂಗಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಕಟಿಕಾ-ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಶೃಗಾಲ-ಸಹಿತಃ  
ಪ್ರವಿಶತಿ . ಏವಂ ತೌ ಯದ್ಯುಚ್ಛಯಾ ಚಿರ್ಭಟಿಕಾ-ಭಕ್ಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಪ್ರತ್ಯುಷೇ  
ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ವ್ರಜತಃ .

ಅಥ ಕದಾಚಿತ್ ತೇನ ಮದೋದ್ಧತೇನ ರಾಸಭೇನ ಕ್ಷೇತ್ರ-ಮಧ್ಯ-ಸ್ಥಿತೇನ  
ಶೃಗಾಽಽಭಿಹಿತಃ-ಭೋಃ ಭಗಿನೀ-ಸೂತ ! ಪಶ್ಯ ಪಶ್ಯ . ಅತೀವ ನಿರ್ಮಲಾ ರಜನೀ .  
ತದಹಂ ಗೀತಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತ್ ಕಥಯ ಕತಮೇನ ರಾಗೇಣ ಕರೋಮಿ .

ಸ ಆಹ-ಮಾಮ ! ಕಿಮನೇನ ವೃಥಾನರ್ಥ-ಪ್ರಚಾಲನೇನ ? ಯತಶ್ಚಾರಕರ್ಮ-  
ಪ್ರವೃತ್ತಾವಾವಾಂ . ನಿಭೃತ್ಯಶ್ಚ ಚೌರ-ಜಾರೈರತ್ರ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಕಾಂಸೀ ವಿವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾಯಂ ನಿದ್ರಾಲುಶ್ಚೇತ್ ಸ ಪುಂಶ್ಚಲೀಂ .

ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯಂ ಚ ರುಜಾಕ್ರಾಂತೋ ಜೀವಿತಂ ಯೋಽತ್ರ ವಾಂಛತಿ .. 5.50..

ಅಪರಂ ತ್ವದೀಯಂ ಗೀತಂ ನ ಮಧುರ-ಸ್ವರಂ, ಶಂಖ-ಶಬ್ದಾನುಕಾರಂ ದೂರಾದಪಿ  
ಶ್ರೂಯತೇ . ತದತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ರಕ್ಷಾ-ಪುರುಷಾಃ ಸುಸುಪ್ತಾಃ ಸಂತಿ . ತೇ ಉತ್ಥಾಯ ವಧಂ  
ಬಂಧನಂ ವಾ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ . ತದ್ಭಕ್ಷಯ ತಾವದಮೃತಮಯೀಶ್ಚರ್ಭಟೀಃ . ಮಾ ತ್ವಮತ್ರ  
ಗೀತ-ವ್ಯಾಪಾರ-ಪರೋ ಭವ .

ತಚ್ಛುತ್ವಾ ರಾಭಸ ಆಹ-ಭೋಃ ವನಾಶ್ರಯತ್ವಾತ್ ತ್ವಂ ಗೀತ-ರಸಂ ನ ವೇತ್ಸಿ,  
ತೇನೈತದ್ಭವೀಷಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಶರಜ್-ಜ್ಯೋತ್ಸಾ ಹತೇ ದೂರಂ ತಮಸಿ ಪ್ರಿಯ-ಸನ್ನಿಧೌ .

ಧನ್ಯಾನಾಂ ವಿಶತಿ ಶ್ರೋತ್ರೇ ಗೀತ-ಝಂಕಾರ-ಜಾ ಸುಧಾ .. 5.51..

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಮಾಮ, ಅಸ್ತೇತತ್ . ಪರಂ ನ ವೇತ್ಸಿ ತ್ವಂ ಗೀತಂ . ಕೇವಲಮುನ್ನದಸಿ  
. ತತ್ ಕಿಂ ತೇನ ಸ್ವಾರ್ಥ-ಭ್ರಂಶಕೇನ ?

ರಾಸಭ ಆಹ-ಧಿಗ್ಗಿಜ್ಮೂರ್ಖ ! ಕಿಮಹಂ ನ ಜಾನಾಸಿ ಗೀತಂ ? ತದ್ಯಥಾ ತಸ್ಯ ಭೇದಾನ್  
ಶೃಣು-

ಸಪ್ತ ಸ್ವರಾಸ್ತಯೋ ಗ್ರಾಮಾ ಮೂರ್ಚ್ಛತಾಶ್ಚೈಕತ್ರಿಂಶತಿಃ .

ತಾನಾಸ್ತೇ ಕೋನಪಲೂಚಾಶತ್ ತಿಸ್ರೋ ಮಾತ್ರಾ ಲಯಾಸ್ತಯಃ .. 5.52..

ಸ್ಥಾನ-ತ್ರಯಂ ಯತೀನಾಂ ಚ ಷಟ್-ಅಸ್ಯಾನಿ ರಸಾ ನವ .

ರಾಗಾ ಷಟ್-ತ್ರಿಂಶತಿರ್ಭಾವಾಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ ತತಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .. 5.53..

ಪಂಚಾಶೀತ್ಯಧಿಕಂ ಹೇತದ್ಗೀತಾಂಗಾನಾಂ ಶತಂ ಸ್ಮೃತಂ .

ಸ್ವಯಮೇವ ಪುರಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭರತೇನ ಶ್ರುತೇಃ ಪರಂ .. 5.54..

ನಾನ್ಯದ್ಗೀತಾತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಲೋಕೇ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ .

ಶುಷ್ಕ-ಸ್ನಾಯು-ಸ್ವರಾಹ್ಲಾದಾತ್ ತ್ಯಕ್ತಂ ಜಗ್ರಾಹ ರಾವಣಃ .. 5.55..

ತತ್ ಕಥಂ ಭಗಿನೀ-ಸುತ ಮಾಮನಭಿಜ್ಞಂ ವದನ್ ನಿವಾರಯತಿ ?

ಶೃಗಾಲ ಆಹ-ಮಾಮ ! ಯದೇವಂ ಯಾವದ್ವೃತ್ತೇದ್ವಾರ-ಸ್ಥಿತಃ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಮವಲೋಕಯಾ  
ತ್ವಂ ಪುನಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಗೀತಂ ಕುರು .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ರಾಸಭ-ರಟನಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಪಃ ಕ್ರೋಧಾತ್ ದಂತಾನ್

ಧರ್ಷಯನ್ ಪ್ರಧಾವಿತಃ . ಯಾವದ್ರಾಸಭೋ ದೃಷ್ಟಸ್ತಾವಲ್ಲಗುಡ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಥಾ

ಹತೋ, ಯಥಾ ಪ್ರತಾಡಿತೋ ಭೂ-ಪೃಷ್ಠೇ ಪತಿತಃ . ತತಶ್ಚ ಸಚ್ಚಿದ್ರಮುಲೂಖಲಂ

ತಸ್ಯ ಗಲೇ ಬದ್ಧ್ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಃ ಪ್ರಸುಪ್ತಃ . ರಾಸಭೋಽಪಿ ಸ್ವಜಾತಿ-ಸ್ವಭಾವಾದ್ಗತ-

ವೇದನಃ ಕ್ಷಣೇನಾಭ್ಯುತ್ಥಿತಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಸಾರಮೇಯಸ್ಯ ಚಾಶ್ಚಸ್ಯ ರಾಸಭಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ .

ಮುಹೂರ್ತಾತ್ ಪರತೌ ನ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಹಾರ-ಜನಿತಾ ವ್ಯಥಾ .. 5.56..

ತತ ತಮೇವೋಲೂಖಲಮಾದಾಯ ವೃತ್ತಿಂ ಚೂರ್ಣಯಿತ್ವಾ ಪಲಾಯಿತುಮಾರಬ್ಧಃ

. ಅತ್ರಾಂತರೇ ಶೃಗಾಲೋಽಪಿ ದೂರಾದೇವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಸ್ಮಿತಮಾಹ-

ಸಾಧು ಮಾತುಲ ಗೀತೇನ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷೋಽಪಿ ನ ಸ್ಥಿತಃ .

ಅಪೂರ್ವೋಽಪಿ ಮಣಿರ್ಬದ್ಧಃ ಸಾಂಪ್ರತಂ ಗೀತ-ಲಕ್ಷಣಂ .. 5.57..

ತದ್ಭವಾನಪಿ ಮಯಾ ವಾರ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ ನ ಸ್ಥಿತಃ .

ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಯಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಮಿತ್ರೋಕ್ತಂ ನ ಕರೋತಿ ಯಃ .

ಸ ಏವ ನಿಧನಂ ಯಾತಿ ಯಥಾ ಮಂಥರ-ಕೋಲಿಕಃ .. 5.58..

ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 7 ಮಂಥರ-ಕೌಲಿಕ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಮಂಥರಕೋ ನಾಮ ಕೌಲಿಕಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ

ಕದಾಚಿತ್ ಪಟ-ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವತಃ ಸರ್ವ-ಪಟ-ಕರ್ಮ-ಕಾಷ್ಠಾನಿ ಭಗ್ನಾನಿ .

ತತಃ ಸ ಕುರಾರಮಾದಾಯ ವನೇ ಕಾಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಗತಃ . ಸ ಚ ಸಮುದ್ರ-ತಟೇ

ಯಾವದ್ಭಮನ್ ಪ್ರಯಾತಃ ತಾವತ್ ತತ್ರ ಶಿಂಶಪಾ-ಪಾದಪಸ್ತೇನ ದೃಷ್ಟಃ .

ತತಶ್ಚಿಂತಿತವಾನ್-ಮಹಾನಯಂ ವೃಕ್ಷೋ ದೃಶ್ಯತೇ . ತದನೇನೈವ ಕರ್ತೀನ

ಪ್ರಭೂತಾನಿ ಪಟ-ಕರ್ಮೋಪಕರಣಾನಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ . ಇತವಧಾರ್ಯ ತಸ್ಯೋಪರಿ

ಕುರಾರಮುತ್ಕಿಪ್ತವಾನ್ .

ಅಥ ತತ್ರ ವೃಕ್ಷೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ವ್ಯಂತರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಆಸೀತ್ . ಅಥ ತೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ !  
ಮದಾಶ್ರಯೋಽಯಂ ಪಾದಪಃ ಸರ್ವಥಾ ರಕ್ಷಣೀಯಃ . ಯತೋಽಹಮತ್ರ ಮಹಾ-  
ಸೌಖ್ಯೇನ ತಿಷ್ಠಾಮಿ . ಸಮುದ್ರ-ಕಲ್ಲೋಲ-ಸ್ಪರ್ಶನಾಚ್ಛೇತ-ವಾಯುನಾಪ್ಯಾಯಿತಃ .  
ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಮಹಂ ಕರೋಮಿ ? ದಾರು-ಸಾಮಗ್ರೀಂ ವಿನಾ ಮೇ  
ಕುಟುಂಬಂ ಬುಭುಕ್ಷಯಾ ಪೀಡ್ಯತೇ . ತಸ್ಮಾದನ್ಯತ್ರ ಶೀಘ್ರಂ ಗಮ್ಯತಾಂ .  
ಅಹಮೇನಂ ಕರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ .  
ವ್ಯಂತರ ಆಹ-ಭೋಃ ! ತುಷ್ಟಸ್ತವಾಹಂ . ತತ್ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯತಾಮಭೀಷ್ಟಂ ಕಿಂಚಿತ್ .  
ರಕ್ಷ್ಯಮಂ ಪಾದಪಮಿತಿ .  
ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಯದೇವ ತದಹಂ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವ-ಮಿತ್ರಂ ಸ್ವ-ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ  
ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತಸ್ತ್ವಯಾ ದೇಯಂ .  
ಅಥ ತಥೇತಿ ವ್ಯಂತರೇಣ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತೇ ಸ ಕೌಲಿಕಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ನಿವೃತ್ತೋ  
ಯಾವದಗ್ರೇ ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವದ್ರಾಮ-ಪ್ರವೇಶೇ ನಿಜ-ಸುಹೃದಂ ನಾಪಿತಮಪಶ್ಯತ್  
. ತತಃ ತಸ್ಯ ವ್ಯಂತರ-ವಾಕ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ, ಯತ್-ಅಹೋ ಮಿತ್ರ !  
ಮಮ ಕಶ್ಚಿತ್ ವ್ಯಂತರಃ ಸಿದ್ಧಃ . ತತ್ ಕಥಯ, ಕಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ? ಅಹಂ ತ್ವಾಂ  
ಪ್ರಷ್ಟುಮಾಗತಃ .  
ನಾಪಿತ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಯದೇವಂ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸ್ವ, ಯೇನ ತ್ವಂ ರಾಜಾ  
ಭವಸಿ ಅಹಂ ತ್ವನ್-ಮಂತ್ರೀ . ದ್ವಾವಪೀಹ ಸುಖಮನುಭೂಯ ಪರ-ಲೋಕ-  
ಸುಖಮನುಭವಾವಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ರಾಜಾ ದಾನ-ಪರೋ ನಿತ್ಯಮಿಹ ಕೀರ್ತಿಮವಾಪ್ಯ ಚ .  
ತತ್ ಪ್ರಭಾವಾತ್ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಂ ಸ್ಪರ್ಧತೇ ತ್ರಿದಶೈಃ ಸಹ .. 5.59..  
ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಅಸ್ತೇತತ್ ತಥಾಪಿ ಗೃಹಿಣೀಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ .  
ಸ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿರುದ್ಧಮೇತತ್ ಯತ್ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಹ ಮಂತ್ರಃ . ಯತಸ್ತಾಃ  
ಸ್ವಲ್ಪ-ಮತಯೋ ಭವಂತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
ಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನೇ ದದ್ಯಾದೃತು-ಕಾಲೇ ಚ ಸಂಗಮಂ .  
ಭೂಷಣಾದ್ಯಂ ಚ ನಾರೀಣಾಂ ನ ತಾಭಿರ್ಮಂತ್ರಯೇತ್ ಸುಧೀಃ .. 5.60..  
ಯತ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ಯತ್ರ ಕಿತವೋ ಬಾಲೋ ಯತ್ರ ಪ್ರಶಾಸಿತಾ .  
ತದ್ಗೃಹಂ ಕ್ಷಯಮಾಯಾತಿ ಭಾರ್ಗವೋ ಹೀದಮಬ್ರವೀತ್ .. 5.61..  
ತಾವತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಯಸ್ತಾವದ್ಗುರು-ಜನೇ ರತಃ .  
ಪುರುಷೋ ಯೋಷಿತಾಂ ಯಾವನ್ ನ ಶೃಣೋತಿ ವಚೋ ರಹಃ .. 5.62..  
ಏತಾಃ ಸ್ವಾರ್ಥ-ಪರಾ ನಾರ್ಯಃ ಕೇವಲಂ ಸ್ವ-ಸುಖೇ ರತಾಃ .  
ನ ತಾಸಾಂ ವಲ್ಲಭಃ ಕೋಽಪಿ ಸುತೋಽಪಿ ಸ್ವ-ಸುಖಂ ವಿನಾ .. 5.63..

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ತಥಾಪಿ ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಾ ಸಾ ಮಯಾ . ಯತಃ ಪತಿವ್ರತಾ ಸಾ . ಅಪರಂ  
ತಾಮಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹಂ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರೋಮಿ .

ಏವಂ ತಮಭಿಧಾಯ ಸತ್ವರಂ ಗತ್ವಾ ತಾಮುವಾಚ-ಪ್ರಿಯೇ ! ಅದ್ಯಾಸ್ಮಾಕಂ  
ಕಶ್ಚಿದ್ವ್ಯಂತರಃ ಸಿದ್ಧಃ . ನ ವಾಂಛಿತಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ . ತದಹಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಷ್ಟುಮಾಗತಃ  
. ತತ್ ಕಥಯ ಕಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ? ಏಷ ತಾವನ್ ಮಮ ಮಿತ್ರಂ ನಾಪಿತೋ  
ವತದೇವಂ ಯತ್-ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸ್ವ .

ಸಾಹ-ಆರ್ಯಪುತ್ರ ! ಕಾ ಮರ್ತಿನಾಪಿತಾನಾಂ ? ತನ್ ನ ಕಾರ್ಯಂ ತದ್ವಚಃ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಚಾರಣೈರ್ವಂದಿಭಿನೀಚೈರ್ನಾಪಿತೈರ್ಬಾಲಕೈರಪಿ .

ನ ಮಂತ್ರಂ ಮೈತ್ಮಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಾರ್ಧಂ ಭಿಕ್ಷುಭಿರೇವ ಚ .. 5.64..

ಅಪರಂ ಮಹತೀ ಕ್ಲೇಶ-ಪರಂಪರೈಷಾ ರಾಜ್ಯ-ಸ್ಥಿತಿಃ ಸಂಧಿ-ವಿಗ್ರಹ-ಯಾನಾಸನ-  
ಸಂಶ್ರಯ-ದ್ವೈಧೀಭಾವಾದಿಭಿಃ ಕದಾಚಿತ್ ಪುರುಷಸ್ಯ ಸುಖಂ ನ ಪ್ರಯಚ್ಛತೀತಿ .  
ಯತಃ-

ಯದೈವ ರಾಜ್ಯೇ ಕ್ರಿಯತೇಽಭಿಷೇಕಸ್ತದೈವ ಯಾತಿ ವ್ಯಸನೇಷು ಬುದ್ಧಿಃ .

ಘಟಾ ನೃಪಾಣಾಮಭಿಷೇಕ-ಕಾಲೇ ಸಹಾಂಭಸೈವಾಪದಮುದ್ಗಿರಂತಿ .. 5.65..

ತಥಾ ಚ-

ರಾಮಸ್ಯ ವ್ರಜನಂ ವನೇ ನಿವಸನಂ ಪಾಂಡೋಃ ಸುತಾನಾಂ ವನೇ

ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ನಿಧನಂ ನಲಸ್ಯ ನೃಪತೇ ರಾಜ್ಯಾತ್ ಪರಿಭ್ರಂಶನಂ .

ಸೌದಾಸಂ ತದವಸ್ಥಮರ್ಜುನ-ವಧಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಲಂಕೇಶ್ವರಂ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜ್ಯ-ಕೃತೇ ವಿಡಂಬನ-ಗತಂ ತಸ್ಮಾನ್ ನ ತದ್ವಾಂಭಯೇತ್ .. 5.66..

ಯದರ್ಥಂ ಭ್ರಾತರಃ ಪುತ್ರಾ ಅಪಿ ವಾಂಛಂತಿ ಯೇ ನಿಜಾಃ .

ವಧಃ ರಾಜ್ಯ-ಕೃತಾಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ದೂರತಸ್ಯ ಜೇತ್ .. 5.67..

ಕೌಲಿಕ ಆಹ-ಸತ್ಯಮುಕ್ತಂ ಭವತ್ಯಾ . ತತ್ ಕಥಯ ಕಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ?

ಸಾಹ-ತ್ವಂ ತಾವದೇಕಂ ಪಟಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ನಿಷ್ಪಾದಯಸಿ . ತೇನ ಸರ್ವಾ ವ್ಯಯ-

ಶುದ್ಧಿಃ ಸಂಪದ್ಯತೇ . ಇದಾನೀಂ ತ್ವಮಾತ್ಮನೋಽನ್ಯದ್ಬಾಹು-ಯುಗಲಂ ದ್ವಿತೀಯಂ

ಶಿರಶ್ಚ ಯಾಚಸ್ವ . ಯೇನ ಪಟ-ದ್ವಯಂ ಸಂಪಾದಯಸಿ ಪುರತಃ ಪೃಷ್ಠತಶ್ಚ . ಏಕಸ್ಯ

ಮೂಲ್ಯೇನ ಗೃಹ ಯಥಾ-ಪೂರ್ವಂ ವ್ಯಯಂ ಸಂಪಾದಯಿಷ್ಯಸಿ, ದ್ವಿತೀಯಸ್ಯ

ಮೂಲ್ಯೇನ ವಿಶೇಷ-ಕೃತ್ಯಾನಿ ಕರಿಷ್ಯಸಿ . ಏವಂ ಸೌಖ್ಯೇನ ಸ್ವಜಾತಿ-ಮಧ್ಯೇ

ಶ್ಲಾಘ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಕಾಲೋ ಯಾಸ್ಯತಿ, ಲೋಕ-ದ್ವಯಸ್ಯೋಪಾರ್ಜನಾ ಚ ಭವಿಷ್ಯತಿ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಪ್ರಾಹ-ಸಾಧು ಪತಿವ್ರತೇ ! ಸಾಧು ! ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂ

ಭವತ್ಯಾ . ತದೇವಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಏಷ ಮೇ ನಿಶ್ಚಯಃ .

ತತೋಽಸೌ ಗತ್ವಾ ವ್ಯಂತರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಂಚಕ್ರೇ-ಭೋ, ಯದಿ ಮಮೇಪ್ಸಿತಂ  
 ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ ತತ್ ದೇಹಿ ಮೇ ದ್ವಿತೀಯಂ ಬಾಹು-ಯುಗಲಂ ಶಿರಶ್ಚ .  
 ಏವಮಭಿಹಿತೇ ತತ್-ಕ್ಷಣಾದೇವ ಸ ದ್ವಿಶಿರಾಶ್ಚತುರ್ಬಾಹುಶ್ಚ ಸಂಜಾತಃ . ತತೋ  
 ಹೃಷ್ಟ-ಮನಾ ಯಾವದ್ಧೃಹಮಾಗಚ್ಛತಿ ತಾವಲ್-ಲೋಕೈಃ ರಾಕ್ಷಸೋಽಯಮಿತಿ  
 ಮಾನ್ಯಮಾನ್ಯೈರ್ಲಗುಡ-ಪಾಷಾಣ-ಪ್ರಹಾರೈಸ್ತಾಡಿತೋ ಮೃತಶ್ಚ .  
 ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಯಸ್ಯ ನಾಸ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಇತಿ .  
 ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಭೋಃ ! ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನೋಽಶ್ಚದ್ವೇಯಾಮಾಶಾಪಿಶಾಚಿಕಾಂ  
 ಪ್ರಾಪ್ಯ ಹಾಸ್ಯ-ಪದವೀಂ ಯಾತಿ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ ಕೇನಾಪಿ-  
 ಅನಾಗತವತೀಂ ಚಿಂತಾಮಸಂಭಾವ್ಯಾಂ ಕರೋತಿ ಯಃ .  
 ಸ ಏವ ಪಾಂಡುರಃ ಶೇತೇ ಸೋಮ-ಶರ್ಮ-ಪಿತಾ ಯಥಾ .. 5.68..  
 ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 8 ಸೋಮ-ಶರ್ಮ-ಪಿತೃ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸ್ವಭಾವ-ಕೃಪಣೋ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ .  
 ತಸ್ಯ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಜಿತೈಃ ಸಕ್ತುಭಿರ್ಬುಕ್ತ-ಶೇಷೈಃ ಕಲಶಃ ಸಂಪೂರಿತಃ . ತಂ ಚ ಘಟಂ  
 ನಾಗದಂತೇಽವಲಂಬ್ಯ ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾತ್ ಖಟಾಂ ನಿಧಾಯ ಸತತಮೇಕ-ದೃಷ್ಟ್ಯಾ  
 ತಮವಲೋಕಯತಿ .  
 ಅಥ ಕದಾಚಿದ್ರಾತ್ರೈ ಸುಪ್ತಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಯತ್ ಪರಿಪೂರ್ಣೋಽಯಂ  
 ಘಟಸ್ತಾವತ್ ಸಕ್ತುಭಿರ್ವರ್ತತೇ . ತದ್ಯದಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಭವತಿ, ತದನೇನ  
 ರೂಪ್ಯಕಾಣಾಂ ಶತಮುತ್ಪತ್ಸ್ಯತೇ . ತತಸ್ತೇನ ಮಯಾಜಾದ್ವಯಂ ಗ್ರಹೀತವ್ಯಂ . ತತಃ  
 ಷಾಣ್-ಮಾಸಿಕಮಾಪ್ರಸವ-ವಶಾತ್ ತಾಭ್ಯಾಂ ಯುಧಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತತೋಽಜಾಭಿಃ  
 ಪ್ರಭೂತಾ ಗಾ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮಿ . ಗೋಭಿರ್ಮಹಿಷೀಃ . ಮಹಿಷೀರ್ಬಡವಾಃ . ಬಡವಾ-  
 ಪ್ರಸವತಃ ಪ್ರಭೂತಾ ಅಶ್ವಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ . ತೇಷಾಂ ವಿಕ್ರಯಾತ್ ಪ್ರಭೂತಂ  
 ಸುವರ್ಣಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಸುವರ್ಣೇನ ಚತುಃಶಾಲಂ ಗೃಹಂ ಸಂಪತ್ಸ್ಯತೇ .  
 ತತಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಮ ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ-ವಯಸ್ಯಾಂ ರೂಪಾಢ್ಯಾಂ  
 ಕನ್ಯಾಂ ಮಹ್ಯಾಂ ದಾಸ್ಯತಿ . ತತ್-ಸಕಾಶಾಟ್ ಪುತ್ರೋ ಮೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ .  
 ತಸ್ಯಾಃ ಅಂ ಸೋಮಶರ್ಮಾ ಇತಿ ನಾಮ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಜಾನು-  
 ಚಲನ-ಯೋಗ್ಯೇ ಸಂಜಾತೇಽಹಂ ಪುಸ್ತಕಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಶ್ಚ-ಶಾಲಾಯಾಃ ಪೃಷ್ಠ-  
 ದೇಶೇ ಉಪವಿಷ್ಟಸ್ತದವಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ಸೋಮಶರ್ಮಾ ಮಾಂ  
 ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜನನ್ಯುತ್ಸಂಗಾಜ್ ಜಾನು-ಚಲನ-ಪರೋಽಶ್ಚ-ಮುರಾಸನ್ನ-ವರ್ತೀ ಮತ್-

ಸಮೀಪಮಾಗಮಿಷ್ಯತಿ . ತತೋಽಹಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಂ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟೋಽಭಿಧಾನ್ಯಾಮಿ-  
 ಗೃಹಾಣ ತಾವದ್ಬಾಲಕಂ . ಸಾಪಿ ಗೃಹ-ಕರ್ಮ-ವ್ಯಗ್ರತಯಾಸ್ಮದ್ವಚನಂ ನ ಶ್ರೋಷ್ಯತಿ  
 . ತತೋಽಹಂ ಸಮುತ್ಥಾಯ ತಾಂ ಪಾದ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ತಾಡಯಿಷ್ಯಾಮಿ .  
 ಏವಂ ತೇನ ಧ್ಯಾನ-ಸ್ಥಿತೇನ ತಥೈವ ಪಾದ-ಪ್ರಹಾರೋ ದತ್ತೋ ಯಥಾ ಸ ಘಟೋ  
 ಭಗ್ನಃ ಸ್ವಯಂ ಚ ಸಕ್ತುಭಿಃ ಪಾಂಡುರತಾಂ ಗತಃ . ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-  
 ಅನಾಗತವತೀಂ ಚಿಂತಾಮಿತಿ .  
 ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ ಏವಮೇತತ್ . ಕಸ್ತೇ ದೋಷಃ, ಯತಃ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಲೋಭೇನ  
 ವಿಡಂಬಿತೋ ಬಾಧ್ಯತೇ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಯೋ ಲೌಲ್ಯಾತ್ ಕುರುತೇ ನೈವೋದರ್ಕಮವೇಕ್ಷತೇ .  
 ವಿಡಂಬನಾಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ ಯಥಾ ಚಂದ್ರ-ಭೂಪತಿಃ .. 5.69..  
 ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?  
 ಸ ಆಹ-

### ಕಥಾ 9 ಚಂದ್ರ-ಭೂಪತಿ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಚಂದ್ರೋ ನಾಮ ಭೂಪತಿಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾ ವಾನರ-  
 ಕ್ರೀಡಾ-ರತಾ ವಾನರ-ಯೂಥಂ ನಿತ್ಯಮೇವಾನೇಕ-ಭೋಜನ-ಭಕ್ಷ್ಯಾದಿಭಿಃ ಪುಷ್ಟಿಂ  
 ನಯಂತಿ ಸ್ಮ . ಅಥ ವಾನರಾಧಿಪೋ ಯಃ ಸ ಔಶನಸ-ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ-ಚಾಣಕ್ಯ-ಮತ-  
 ವಿತ್ ತದನುಷ್ಠಾತಾ ಚ ತತ್-ಸರ್ವಾನಪಧ್ಯಾಪಯತಿ ಸ್ಮ .  
 ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ರಾಜ-ಗೃಹೇ ಲಘು-ಕುಮಾರ-ವಾಹನ-ಯೋಗ್ಯಂ ಮೇಷ-  
 ಯೂಥಮಸ್ತಿ . ತನ್-ಮಧ್ಯಾದೇಕೋ ಜಿಹ್ವಾ-ಲೌಲ್ಯಾದಹನಿಶಂ ನಿಃಶಂಕಂ  
 ಮಹಾನಸೇ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಯತ್ ಪಶ್ಯತಿ ತತ್ ಸರ್ವಂ ಭಕ್ಷಯತಿ . ತೇ ಚ ಸೂಪಕರ್ಯತ್  
 ಕಿಂಚಿತ್ ಕಾಷ್ಠಂ ಮೃಣ್-ಮಯಂ ಭಾಜನಂ ಕಾಂಸ್ಯ-ಪಾತ್ರಂ ತಾಮ್ರ-ಪಾತ್ರಂ ವಾ  
 ಪಶ್ಯಂತಿ ತೇನಾಶು ತಾಡಯಂತಿ .  
 ಸೋಽಪಿ ವಾನರ-ಯೂಥಪಸ್ತದ್ವಿಷ್ಟಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ ಮೇಷ-  
 ಸೂಪಕಾರ-ಕಲಹೋಽಯಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಾಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಯತೋಽನ್ನ-  
 ರಸಾಸ್ವಾದ-ಲಂಪಟೋಽಯಂ ಮೇಷೋ, ಮಹಾ-ಕೋಪಾಶ್ಚ ಸೂಪಕಾರಾ  
 ಯಥಾಸನ್ನ-ವಸ್ತುನಾ ಪ್ರಹರಂತಿ . ತದ್ಯದಿ ವಸ್ತುನೋಽಭಾವಾತ್ ಕದಾಚಿದುಲ್ಮುಕೇನ  
 ತಾಡಯಿಷ್ಯಂತಿ, ತದೋರ್ಣಾ-ಪ್ರಚುರೋಽಯಂ ಮೇಷಃ ಸ್ವಲ್ಪೇನಾಪಿ ವಕ್ಷಿನಾ  
 ಪ್ರಜ್ವಲಯಿಷ್ಯತಿ . ತದ್ಗಹ್ಯಮಾನಃ ಪುನರಶ್ಚ-ಕುಟ್ಯಾಂ ಸಮೀಪ-ವರ್ತಿನ್ಯಾಂ  
 ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ . ಸಾಪಿ ತೃಣ-ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾಜ್ ಜ್ವಲಿಷ್ಯತಿ . ತತೋಽಶ್ಚಾ ವಕ್ಷಿ-  
 ದಾಹಮವಾಪ್ಸ್ಯಂತಿ .



ಶಾಲಿಹೋತ್ರೇಣ ಪುನರೇತದುಕ್ತಂ ಯತ್-ವಾನರ-ವಸಯಾಶ್ವಾನಾಂ ವಹ್ನಿ-ದಾಹ-  
 ದೋಷಃ ಪ್ರಶಾಮ್ಯತಿ . ತನ್ ನೂನಮೇತೇನ ಭಾವ್ಯಮತ್ರ ನಿಶ್ಚಯಃ . ಏವಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ  
 ಸರ್ವಾನ್ ವಾನರಾನ್ ಆಹೂಯ ರಹಸಿ ಪ್ರೋವಾಚ, ಯತ್-  
 ಮೇಷೇಣ ಸೂಪಕಾರಾಣಾಂ ಕಲಹೋ ಯತ್ರ ಜಾಯತೇ .  
 ಸ ಭವಿಷ್ಯತಸಂದಿಗ್ಧಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಾವಹಃ .. 5.70..  
 ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕಲಹೋ ಯತ್ರ ಗೃಹೇ ನಿತ್ಯಮಕಾರಣಃ .  
 ತದ್ಗೃಹಂ ಜೀವಿತಂ ವಾಂಛನ್ ದೂರತಃ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ .. 5.71..  
 ಕಲಹಾಂತಾನಿ ಹರ್ಮ್ಯಾಣಿ ಕುವಾಕ್ಯಾಂತಂ ಚ ಸೌಹೃದಂ .  
 ಕುರಾಜಾಂತಾನಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿ ಕುಕರ್ಮಾಂತಂ ಯಶೋ ನೃಣಾಂ .. 5.72..  
 ತನ್ ನ ಯಾವತ್ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಂಕ್ಷಯೋ ಭವತಿ, ತಾವದೇವೈತದ್ರಾಜ-ಗೃಹಂ  
 ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ವನಂ ಗಚ್ಛಾಮಃ . ಅಥ ತತ್ ತಸ್ಯ ವಚನಮಶ್ರದ್ಧೇಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ  
 ಮದೋದ್ಧತಾ ವಾನರಾಃ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಪ್ರೋಚುಃ-ಭೋ ಭವತೋ ವೃದ್ಧ-ಭಾವಾದ್ಭದ್ಧಿ-  
 ವೈಕಲ್ಯಂ ಸಂಜಾತಂ, ಯೇನೈತದ್ಭವೀಷಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ವದನಂ ದಶನೈರ್ಹೀನಂ ಲಾಲಾ ಸ್ವವತಿ ನಿತ್ಯಶಃ .  
 ನ ಮತಿಃ ಸ್ಫುರತಿ ಕ್ವಾಪಿ ಬಾಲೇ ವೃದ್ಧೇ ವಿಶೇಷತಃ .. 5.73..  
 ನ ವಯಂ ಸ್ವರ್ಗ-ಸಮಾನೋಪಭೋಗಾನ್ ನಾನಾ-ವಿಧಾನ್ ಭಕ್ಷ್ಯ-ವಿಶೇಷಾನ್  
 ರಾಜ-ಪುತ್ರೈಃ ಸ್ವ-ದತ್ತಾನಮೃತ-ಕಲ್ಪಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ತತ್ರಾಟವ್ಯಾಂ ಕಷಾಯ-ಕಟು-  
 ತಿಕ್ತ-ಕ್ಷಾರ-ರೂಕ್ಷ-ಫಲಾನಿ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಃ .  
 ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶ್ರು-ಕಲುಷಾಂ ದೃಷ್ಟಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ ಪ್ರೋವಾಚ-ರೇ ರೇ ಮೂರ್ಖಾಃ !  
 ಯೂಯಮೇತಸ್ಯ ಸುಖಸ್ಯ ಪರಿಣಾಮಂ ನ ಜಾನೀಥ . ಕಿಂ ಪಾಕ-ರಸಾಸ್ವಾದನ-  
 ಪ್ರಾಯಮೇತತ್ ಸುಖಂ ಪರಿಣಾಮೇ ವಿಷವದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ . ತದಹಂ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಂ  
 ಸ್ವಯಂ ನಾವಲೋಕಯಿಷ್ಯಾಮಿ . ಸಾಂಪ್ರತಂ ವನಂ ಯಾಸ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-  
 ಮಿತ್ರಂ ವ್ಯಸನ-ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನಂ ಪರ-ಪೀಡನಂ .  
 ಧನ್ಯಾಸ್ತೇ ಯೇ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ದೇಶ-ಭಂಗಂ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಂ .. 5.74..  
 ಏವಮಭಿಧಾಯ ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸ ಯೂಥಾಧಿಪೋಽಟವ್ಯಾಂ  
 ಗತಃ . ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ಗತೇಽನ್ಯಸ್ಮಿನ್ಹನಿ ಸ ಮೇಷೋ ಮಹಾನಸೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ,  
 ಯಾವತ್ ಸೂಪಕಾರೇಣ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಮಾಸಾದಿತಂ ತಾವದರ್ಧ-ಜ್ವಲಿತ-  
 ಕಾಷ್ಠೇನ ತಾಡ್ಯಮಾನೋ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮನ-ಶರೀರಃ ಶಬ್ದಾಯಮಾನೋಽಶ್ಚ-ಕುಟ್ಯಾಂ  
 ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನ-ವರ್ತಿಯಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ .  
 ತತ್ರ ತೃಣ-ಪ್ರಾಚುರ್ಯ-ಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಕ್ಷಿತೌ ತಸ್ಯ ಪ್ರಲುರತಃ ಸರ್ವತ್ರಾಪಿ ವಹ್ನಿ-  
 ಜ್ವಾಲಾಸ್ತಥಾ ಸಮುತ್ತಿತಾ ಯಥಾ ಕೇಚಿದಶ್ವಾಃ ಸ್ಫುಟಿತ-ಲೋಚನಾಃ ಪಂಚತ್ವಂ

ಗತಾಃ . ಕೇಚಿದ್ಬಂಧನಾನಿ ತ್ರೋಟಯಿತ್ವಾ ಅರ್ಧ-ದಗ್ಧ-ಶರೀರಾ ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚ  
ಹ್ರೇಷಾಯಮಾಣಾ ಧಾವಮಾನಾ ಸರ್ವಮಪಿ ಜನ-ಸಮೂಹಮಾಕುಲೀಚಕ್ರುಃ

ಅತ್ರಾಂತರೇ ರಾಜಾ ಸವಿಷಾದಃ ಶಾಲಿಹೋತ್ರಜ್ಞಾನ್ ವೈದ್ಯಾನ್ ಆಹೂಯ  
ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋಃ ! ಪ್ರೋಚ್ಯತಾಮೇಷಾಮಶ್ವಾನಾಂ ಕಶ್ಚಿದ್ಧಾಹೋಪಶಮನೋಪಾಯಃ

ತೇಽಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಲೋಕ್ಯ ಪ್ರೋಚುಃ-ದೇವ ! ಪ್ರೋಕ್ತಮತ್ರ ವಿಷಯೇ ಭಗವತಾ  
ಶಾಲಿಹೋತ್ರೇಣ, ಯತ್-

ಕಪೀನಾಂ ಮೇದಸಾ ದೋಷೋ ವಹ್ನಿ-ದಾಹ-ಸಮುದ್ಭವಾ .

ಅಶ್ವಾನಾಂ ನಾಶಮಭ್ಯೇತಿ ತಮಃ ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಯಥಾ .. 5.75..

ತತ್ ಕ್ರಿಯತಾಮೇತಚ್ಚಿಕಿತ್ತಿತಾಂ ದ್ರಾಕ್, ಯಾವದೇತೇ ನ ದಾಹ-ದೋಷೇಣ  
ವಿನಶ್ಯಂತಿ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಮಸ್ತ-ವಾನರ-ವಧಮಾದಿಷ್ಟವಾನ್ . ಕಿಂ ಬಹುನಾ,  
ಸರ್ವೇಽಪಿ ತೇ ವಾನರಾ ವಿವಿಧಾಯುಧ-ಲಗುಡ-ಪಾಷಾಣಾದಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪಾದಿತಾಃ  
ಇತಿ .

ಅಥ ಸೋಽಪಿ ವಾನರ-ಯುಧಪಸ್ತಂ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರ-ಭ್ರಾತೃ-ಸುತ-ಭಾಗಿನೇಯಾದಿ-  
ಸಂಕ್ಷಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಷಾದಮುಪಗತಃ . ಸಂತ್ಯಕ್ತಾಹಾರ-ಕ್ರಿಯೋ ವನಾದ್ವನಂ  
ಪರ್ಯಟತಿ . ಅಚಿಂತಯಚ್ಚ-ಕಥಮಹಂ ತಸ್ಯ ನೃಪಾಪಸದಯಾನ್ಯಥಾ-  
ಕೃತ್ಯೇನಾಪಕೃತ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಮರ್ಷಯೇದ್ಧರ್ಷಣಾಂ ಯೋಽತ್ರ ವಂಶಜಾಂ ಪರ-ನಿರ್ಮಿತಾಂ .

ಭಯಾದ್ವಾ ಯದಿ ವಾ ಕಾಮಾತ್ ಸ ಜ್ಞೇಯಃ ಪುರುಷಾಧಮಃ .. 5.76..

ಅಥ ತೇನ ವೃದ್ಧ-ವಾನರೇಣ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಪಿಪಾಸಾಕುಲೇನ ಭ್ರಮತಾ ಪದ್ಮಿನೀ-ಖಂಡ-  
ಮಂಡಿತಂ ಸರಃ ಸಮಾಸಾದಿತಂ . ತದ್ಯಾವತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇಕ್ಷಿಕಯಾವಲೋಕಯತಿ  
ತಾವದ್ವನಚರ-ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಪದ-ಪಂಕ್ತಿ-ಪ್ರದೇಶೋಽಸ್ತಿ ನ ನಿಷ್ಕಮಣಂ .  
ತತಶ್ಚಿಂತಿತಂ-ನೂನಮತ್ರ ಆಕ್ರಾಂತೇ ದುಷ್ಟ-ಗ್ರಾಹೇಣ ಭಾವ್ಯಂ . ತತ್-ಪದ್ಮಿನೀ-  
ನಾಲಮಾದಾಯ ದೂರಸ್ಥೋಽಪಿ ಜಲಂ ಪಿಬಾಮಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ತನ್-ಮಧ್ಯಾಧ್ಯಾಕ್ಷಸೋ ನಿಷ್ಕಮ್ಯ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ-ವಿಭೂಷಿತ-  
ಕಂಠಸ್ತಮುವಾಚ-ಭೋಃ ! ಅತ್ರ ಯಃ ಸಲಿಲೇ ಪ್ರವೇಶಂ ಕರೋತಿ ಸ ಮೇ ಭಕ್ಷ್ಯಃ  
ಇತಿ . ತನ್ ನಾಸ್ತಿ ಧೂರ್ತತರಸ್ವತ್-ಸಮೋಽನ್ಯೋ ಯಃ ಪಾನೀಯಮನೇನ  
ವಿಧಿನಾ ಪಿಬತಿ . ತತಸ್ತುಷ್ಟೋಽಹಂ, ಪ್ರಾರ್ಥಯಸ್ವ ಹೃದಯ-ವಾಂಛಿತಂ .

ಕಪಿರಾಹ-ಭೋಃ ! ಕಿಯತೀ ಮೇ ಭಕ್ಷಣ-ಶಕ್ತಿಃ ?

ಸ ಆಹ-ಶತ-ಸಹಸ್ರಾಯುತ-ಲಕ್ಷಾಣಪಿ ಜಲ-ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಿ ಭಕ್ಷಯಾಮಿ . ಬಾಹ್ಯತಃ ಶೃಗಾಲೋಽಪಿ ಮಾಂ ಧರ್ಷಯತಿ .

ವಾನರ ಆಹ-ಅಸ್ತಿ ಮೇ ಕೇನಚಿದ್ಭೂಪತಿನಾ ಸಹಾತ್ಯಂತಂ ವೈರಂ . ಯದೇನಾಂ ರತ್ನ-ಮಾಲಾಂ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಸಿ, ತತ್ ಪರಿವಾರಮಪಿ ತಂ ಭೂಪತಿಂ ವಾಕ್ಯ-ಪ್ರಪಂಚೇನ ಲೋಭಯಿತ್ವಾತ್ರ ಸರಸಿ ಪ್ರವೇಶಯಾಮಿ .

ಸೋಽಪಿ ಶ್ರದ್ಧೇಯಂ ವಚಸ್ತಸ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ರತ್ನ-ಮಾಲಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಯತ್ ಸಮುಚಿತಂ ಭವತಿ ತತ್ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ .

ವಾನರೋಽಪಿ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ-ವಿಭೂಷಿತ-ಕಂಠೋ ವೃಕ್ಷ-ಪ್ರಾಸಾದೇಷು ಪರಿಭ್ರಮನ್ ಜನೈರ್ಧೃಷ್ಟಃ . ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ-ಭೋ ಯೂಥಪ ! ಭವಾನ್ ಇಯಂತಂ ಕಾಲಂ ಕುತ್ರ ಸ್ಥಿತಃ ? ಭವತಾ ಈದೃಗ್ರತ್ನ-ಮಾಲಾ ಕುತ್ರ ಲಬ್ಧಾ ? ದೀಪ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಮಪಿ ತಿರಸ್ಕರೋತಿ .

ವಾನರಃ ಪ್ರಾಹ-ಅಸ್ತಿ ಕುತ್ರಚಿದರಣ್ಯೇ ಗುಪ್ತತರಂ ಮಹತ್ ಸರೋ ಧನದ-ನಿರ್ಮಿತಂ . ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೇಽರ್ಧೋದಿತೇ ರವಿ-ವಾರೇ ಯಃ ಕಶ್ಚಿನ್ ನಿಮಜ್ಜತಿ, ಸ ಧನದ-ಪ್ರಸಾದಾದೀದೃಗ್-ರತ್ನ-ಮಾಲಾ-ವಿಭೂಷಿತ-ಕಂಠೋ ನಿಃಸರತಿ .

ಅಥ ಭೂಭುಜಾ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ, ಸ ವಾನರಃ ಸಮಾಹೂತಃ . ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ-ಭೋ ಯೂಥಾಧಿಪ ! ಕಿಂ ಸತ್ಯಮೇತತ್ ? ರತ್ನ-ಮಾಲಾ-ಸನಾಥಂ ಸರೋಽಸ್ತಿ ಕ್ವಾಪಿ ?

ಕಪಿರಾಹ-ಸ್ವಾಮಿನ್ ! ಏಷ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಯಾ ಮತ್-ಕಂಠ-ಸ್ಥಿತಯಾ ರತ್ನ-ಮಾಲಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ತೇ . ತದ್ಯದಿ ರತ್ನ-ಮಾಲಯಾ ಪ್ರಯೋಜನಂ ತನ್ ಮಯಾ ಸಹ ಕಮಪಿ ಪ್ರೇಷಯ, ಯೇನ ದರ್ಶಯಾಮಿ .

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ನೃಪತಿರಾಹ-ಯದೇವಂ ತದಹಂ ಸಪರಿಜನಃ ಸ್ವಯಮೇಷ್ಯಾಮಿ, ಯೇನ ಪ್ರಭೂತಾ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ ಉತ್ಪದ್ಯತೇ .

ವಾನರ ಆಹ-ಏವಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ಭೂಪತಿನಾ ಸಹ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ-ಲೋಭೇನ ಸರ್ವೇ ಕಲತ್ರ-ಭೃತ್ಯಾಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃ . ವಾನರೋಽಪಿ ರಾಜ್ಞಾ ದೋಲಾಧಿರೂಢೇನ ಸ್ತೋತ್ರಂಗೆ ಆರೋಪಿತಃ ಸುಖೇನ ಪ್ರೀತಿ-ಪೂರ್ವಮಾನೀಯತೇ . ಅಥವಾ ಸಾಧ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ತೃಷ್ಟೇ ದೇವಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಯಯಾ ವಿತ್ತಾನ್ವಿತಾ ಅಪಿ .

ಅಕೃತ್ಯೇಷು ನಿಯೋಜ್ಯಂತೇ ಭ್ರಾಮಂತೇ ದುರ್ಗಮೇಷ್ವಪಿ .. 5.77..

ತಥಾ ಚ-

ಇಚ್ಛತಿ ಶತೀ ಸಹಸ್ರಂ ಸಹಸ್ರೀ ಲಕ್ಷಮೀಹತೇ .

ಲಕ್ಷಾಧಿಪಸ್ತಥಾ ರಾಜ್ಯಂ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಃ ಸ್ವರ್ಗಮೀಹತೇ .. 5.78..

ಜೀರ್ಯಂತೇ ಜೀರ್ಯತಃ ಕೇಶಾಃ ದಂತಾ ಜೀರ್ಯಂತಿ ಜೀರ್ಯತಃ .

ಜೀರ್ಯತಶ್ಚಕ್ಷುಷೀ ಶ್ರೋತ್ರೇ ತೃಷ್ಟೈ ಕಾ ತರುಣಾಯತೇ .. 5.79..

ಅಥ ತತ್-ಸರಃ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಾನರಃ ಪ್ರತ್ಯೂಷ-ಸಮಯೇ ರಾಜಾನಮುವಾಚ-  
ದೇವ ! ಅತ್ರಾರ್ಥೋದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇಽಂತಃ-ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಾಂ ಸಿದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ತತ್  
ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜನ ಏಕದೈವ ಪ್ರವಿಶತು . ತ್ವಯಾ ಪುನರ್ಮಯಾ ಸಹ ಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂ,  
ಯೇನ ಪೂರ್ವ-ದೃಷ್ಟ-ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯ, ಪ್ರಭೂತಾಸ್ತೇ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ ದರ್ಶಯಾಮಿ

ಅಥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಲೋಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಭಕ್ಷಿತಾ ರಾಕ್ಷಸೇನ . ಅಥ ತೇಷು ಚಿರಮಾಣೇಷು  
ರಾಜಾ ವಾನರಮಾಹ-ಭೋ ಯೂಥಾಧಿಪ ಕಿಮಿತಿ ಚಿರಾಯತೇ ಮೇ ಪರಿಜನಃ ?  
ತಚ್ಚೃತ್ವಾ ವಾನರಃ ಸತ್ತರಂ ವೃಕ್ಷಮಾರುಹ್ಯ ರಾಜಾನಮುವಾಚ-ಭೋ ದುಷ್ಟ-  
ನರಪತೇ ! ರಾಕ್ಷಸೇನಾಂತಃ-ಸಲಿಲ-ಸ್ಥಿತೇನ ಭಕ್ಷಿತಾಸ್ತೇ ಪರಿಜನಃ . ಸಾಧಿತಂ ಮಯಾ  
ಕುಲ-ಕ್ಷಯಜಂ ವೈರಂ, ತದ್ಗಮ್ಯತಾಂ . ತ್ವಂ ಸ್ವಾಮೀತಿ ಮತ್ಸಾ ನಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿತಃ .  
ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಕೃತೇ ಪ್ರತಿಕೃತಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಧಿಸಿತೇ ಪ್ರತಿಹಿಸಿತಂ .

ನ ತತ್ರ ದೋಷಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಯೋ ದುಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟಮಾಚರೇತ್ .. 5.80..

ತತ್ ತ್ವಯಾ ಮಮ ಕುಲ-ಕ್ಷಯಃ ಕೃತಃ ಮಯಾ ಪುನಸ್ತವ ಇತಿ .

ಅಧೈತದಾಕರ್ಣ್ಯ ರಾಜಾ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಃ ಪದಾತಿರೇಕಾಕೀ ಯಥಾಯಾತ-  
ಮಾರ್ಗೇಣ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ . ಅಥ ತಸ್ಮಿನ್ ಭೂಪತೌ ಗತೇ ರಾಕ್ಷಸ-ಸ್ಪಷ್ಟೋ ಜಲಾನ್  
ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸಾನಂದಮಿದಮಾಹ-

ಹತಃ ಶತ್ರುಃ ಕೃತಂ ಮಿತ್ರಂ ರತ್ನ-ಮಾಲಾ ನ ಹಾರಿತಾ .

ನಾಲೇನ ಪಿಬತಾ ತೋಯಂ ಭವತಾ ಸಾಧು ವಾನರ .. 5.81..

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಯೋ ಲೌಲ್ಯಾತ್ ಕುರುತೇ ಕರ್ಮ ಇತಿ .

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ಸ ಚಕ್ರಧರಮಾಹ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಪ್ರೇಷಯ ಮಾಂ,  
ಯೇನ ಸ್ವ-ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ .

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಭದ್ರ ! ಆಪದರ್ಥೇ ಧನ-ಮಿತ್ರ-ಸಂಗ್ರಹಃ ಕ್ರಿಯತೇ . ತನ್  
ಮಾಮೇವಂವಿಧಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕ್ಷ ಯಾಸ್ಯಸಿ ? ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಯಸ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸಾಪದಂ ಮಿತ್ರಂ ಯಾತಿ ನಿಷ್ಕರತಾಂ ವಹನ್ .

ಕೃತಘ್ನಸ್ತೇನ ಪಾಪೇನ ನರಕೇ ಯಾತಸಂಶಯಂ .. 5.82..

ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಭೋಃ, ಸತ್ಯಮೇತದ್ಯದಿ ಗಮ್ಯ-ಸ್ಥಾನೇ ಶಕ್ತಿರ್ಭವತಿ . ಏತತ್  
ಪುನರ್ಮನುಷ್ಯಾಣಾಮಗಮ್ಯ-ಸ್ಥಾನಂ . ನಾಸ್ತಿ ಕಸ್ಯಾಪಿ ತ್ವಾಮುನ್ಮೋಚಯಿತುಂ  
ಶಕ್ತಿಃ ಅಪರಂ ಯಥಾ ಯಥಾ ಚಕ್ರ-ಭ್ರಮ-ವೇದನಯಾ ತವ ಮುಖ-ವಿಕಾರಂ  
ಪಶ್ಯಾಮಿ ತಥಾ ತಥಾಹಮೇತಜ್ ಜಾನಾಮಿ ಯತ್ ದ್ರಾಗ್ಗಚ್ಛಾಮಿ ಮಾ ಕಶ್ಚಿನ್  
ಮಮಾಪನರ್ಥೋ ಭವೇದಿತಿ . ಯತಃ-

ಯಾದೃಶೀ ವದನ-ಚ್ಛಾಯಾ ದೃಶ್ಯತೇ ತವ ವಾನರ .

ವಿಕಾಲೇನ ಗೃಹೀತೋಽಸಿ ಯಃ ಪರೈತಿ ಸ ಜೀವತಿ .. 5.83..

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 10 ವಿಕಾಲ-ವಾನರ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿನ್ ನಗರೇ ಭದ್ರಸೇನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತಸ್ಯ ಸರ್ವ-  
ಲಕ್ಷಣ-ಸಂಪನ್ನಾ ರತ್ನವತೀ ನಾಮ ಕನ್ಯಾಸ್ತಿ . ತಾಂ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಕ್ಷಸೋ ಜಿಹೀರ್ಷತಿ  
. ರಾತ್ರಾವಾಗತ್ಯೋಪಭುಂಕ್ತೇ, ಪರಂ ಕೃತ-ರಕ್ಷೋಪಧಾನಾಂ ತಾಂ ಹರ್ತುಂ  
ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ಸಾಪಿ ತತ್-ಸಮಯೇ ರಕ್ಷಃ-ಸಾನ್ನಿದ್ಯಜಾಮವಸ್ಥಾಮನುಭವತಿ  
ಕಂಪಾದಿಭಿಃ .

ಏಕಮತಿಕ್ರಾಮತಿ ಕಾಲೇ ಕದಾಚಿತ್ ಸ ರಾಕ್ಷಸೋ ಮಧ್ಯ-ನಿಶಾಯಾಂ ಗೃಹ-ಕೋಣೇ  
ಸ್ಥಿತಃ . ಸಾಪಿ ರಾಜ-ಕನ್ಯಾ ಸ್ವ-ಸಖೀಮುವಾಚ-ಸಖಿ ! ಪಶ್ಯೈಷ ವಿಕಾಲಃ ಸಮಯೇ  
ನಿತ್ಯಮೇವ ಮಾಂ ಕದರ್ಥಯತಿ . ಅಸ್ತಿ ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ ಪ್ರತಿಷೇಧೋಪಾಯಃ  
ಕಶ್ಚಿತ್ ?

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೋಽಪಿ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ನೂನಂ ಯಥಾಹಂ ತಥಾನ್ಯೋಽಪಿ  
ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಕಾಲ-ನಾಮಾಸ್ಯಾ ಹರಣಾಯ ನಿತ್ಯಮೇವಾಗಚ್ಛತಿ . ಪರಂ ಸೋಽಪೇನಾಂ  
ಹರ್ತುಂ ನ ಶಕ್ನೋತಿ . ತತ್ ತಾವದಶ್ವ-ರೂಪಂ ಕೃತ್ವಾಶ್ವ-ಮಧ್ಯ-ಗತೋ  
ನಿರೀಕ್ಷಯಾಮಿ . ಕಿಂ-ರೂಪಃ ಸ ಕಿಂ-ಪ್ರಭಾವಶ್ಚೇತಿ ? ಏವಂ ರಾಕ್ಷಸೋಽಶ್ವ-ರೂಪಂ  
ಕೃತ್ವಾಶ್ವಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ತಿಷ್ಠತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ನಿಶೀಢ-ಸಮಯೇ ರಾಜ-ಗೃಹೇ ಕಶ್ಚಿದಶ್ವ-ಚೌರಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ಸ ಚ  
ಸರ್ವಾನಶ್ವಾನವಲೋಕ್ಯ ತಂ ರಾಕ್ಷಸಮಶ್ವತಮಂ ವಿಜ್ಞಾಯಾಧಿರೂಢಃ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ನೂನಮೇಷ ವಿಕಾಲ-ನಾಮಾ ಮಾಂ ಚೌರಂ  
ಮತ್ವಾ ಕೋಪಾನ್ ನಿಹಂತುಮಾಗತಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ? ಏವಂ ಚಿಂತಯನ್  
ಸೋಽಪಿ ತೇನ ಖಲೀನಂ ಮುಖೇ ನಿಧಾಯ ಕಶಾಘಾತೇನ ತಾಡಿತಃ . ಅಥಾಸೌ  
ಭಯ-ತ್ರಸ್ತ-ಮನಾಃ ಪ್ರಧಾವಿತುಮಾರಬ್ಧಃ .

ಚೌರೋಽಪಿ ದೂರಂ ಗತ್ವಾ ಖಲೀನಾಕರ್ಷಣೇನ ತಂ ಸ್ಥಿರಂ ಕರ್ತುಮಾರಬ್ಧವಾನ್ .  
ಸ ತು ವೇಗಾದ್ವೇಗತರಂ ಗಚ್ಛತಿ . ಅಥ ತಂ ತಥಾಗಣಿತ-ಖಲೀನಾಕರ್ಷಣಂ ಮತ್ವಾ  
ಚೌರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ನೈವಂ-ವಿಧಾ ವಾಜಿನೋ ಭವಂತಗಣಿತ-ಖಲೀನಾಃ  
. ತನ್ ನೂನಮನೇನಾಶ್ವ-ರೂಪೇಣ ರಾಕ್ಷಸೇನ ಭವಿತವ್ಯಂ . ಯದ್ಯಪಿ ಕಂಚಿತ್  
ಪಾಂಸುಲಂ ಭೂಮಿ-ದೇಶಮವಲೋಕಯಾಮಿ ತದಾತ್ಮಾನಂ ತತ್ರ ಪಾತಯಾಮಿ .  
ನಾನ್ಯಥಾ ಮೇ ಜೀವಿತವ್ಯಮಸ್ತಿ .

ಏವಂ ಚಿಂತಯತ ಇಷ್ಟ-ದೇವತಾಂ ಸ್ಮರತಸ್ತಸ್ಯ ಸೋಽಶ್ವೋ ಬಟ-ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ತಲೇ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃ . ಚೌರೋಽಪಿ ಬಟ-ಪ್ರರೋಹಮಾಸಾದ್ಯ ತತ್ತ್ವವ ವಿಲಗ್ನಃ . ತತೋ ದ್ವಾವಪಿ ತೌ ಪೃಥಗ್-ಭೂತೌ ಪರಮಾನಂದ-ಭಾಜೌ ಜೀವಿತ-ವಿಷಯೇ ಲಬ್ಧ-ಪ್ರತ್ಯಾಶೌ ಸಂಪನ್ನೌ .

ಅಥ ತತ್ರ ಬಟೇ ಕಶ್ಚಿದ್ರಾಕ್ಷಸ-ಸುಹೃದ್ವಾನರಃ ಸ್ಥಿತ ಆಸೀತ್ . ತೇನ ರಾಕ್ಷಸಂ ತ್ರಸ್ತಮಾಲೋಕ್ಯ ವ್ಯಾಹೃತಂ-ಭೋ ಮಿತ್ರ ! ಕಿಮೇವ ಅಲಾಯ್ಯತೇಽಲೀಕ-ಭಯೇನ ? ತದ್ಭಕ್ಷೋಽಯಂ ಮಾನುಷಃ ಭಕ್ಷ್ಯತಾಂ .

ಸೋಽಪಿ ವಾನರ-ವಚೋ ನಿಶಮ್ಯ, ಸ್ವರೂಪಮಾಧಾಯ ಶಂಕಿತ-ಮನಾಃ ಸ್ವಲಿತ-ಗತಿರ್ನಿವೃತ್ತಃ . ಚೌರೋಽಪಿ ತಂ ವಾನರಾಹೂತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕೋಪಾತ್ ತಸ್ಯ ಲಾಂಗುಲಂ ಲಂಬಮಾನಂ ಮುಖೇ ನಿಧಾಯ ಚರ್ವಿತವಾನ್ .

ವಾನರೋಽಪಿ ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾಭ್ಯಧಿಕಂ ಮನ್ಯಮಾನೋ ಭಯಾನ್ ನ ಕಿಂಚಿದುಕ್ತವಾನ್ . ಕೇವಲಂ ವ್ಯಥಾತೋ ನಿಮೀಲಿತ-ನಯನಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ರಾಕ್ಷಸೋಽಪಿ ತಂ ತಥಾ-ಭೂತಮವಲೋಕ್ಯ ಶ್ಲೋಕಮೇನಮಪಠತ್-

ಯಾದೃಶೀ ವಚನ-ಚ್ಛಾಯಾ ದೃಶ್ಯತೇ ತವ ವಾನರ .

ವಿಕಾಲೇನ ಗೃಹೀತೋಽಸಿ ಯಃ ಪರೈತಿ ಸ ಜೀವತಿ .. 5.84..

ಇತುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಣಷ್ಟಶ್ಚ . ತತ್ ಪ್ರೇಷಯ ಮಾಂ ಯೇನ ಗೃಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ . ತ್ವಂ ಪುನರನುಭುಂಕ್ಷ್ವಾತ್ರ ಸ್ಥಿತ ಏವ ಲೋಭ-ವೃಕ್ಷ-ಫಲಂ .

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಭೋಃ ಅಕಾರಣಮೇತತ್ . ದೈವ-ವಶಾತ್ ಸಂಪದ್ಯತೇ ನೃಣಾಂ ಶುಭಾಶುಭಂ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ದುರ್ಗಸ್ತಿಕೂಟಃ ಪರಿಖಾ ಸಮುದ್ರೋ

ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಯೋಧಾ ಧನದಾಚ್ಛ ವಿತ್ತಂ .

ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ಯಸ್ಯೋಶನಸಾ ಪ್ರಣೀತಂ

ಸ ರಾವಣೋ ದೈವ-ವಶಾದ್ವಿಪನ್ನಃ .. 5.85..

ತಥಾ ಚ-

ಅಂಧಕಃ ಕುಬ್ಜಕಶ್ಚೈವ ತ್ರಿಸ್ತನೀ ರಾಜ-ಕನ್ಯಕಾ .

ತ್ರಯೋಽಪನ್ಯಾಯತಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಮ್ಮುಖೇ ಕರ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತೇ .. 5.86..

ಸುವರ್ಣ-ಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

ಕಥಾ 11 ಅಂಧಕ-ಕುಬ್ಜಕ-ತ್ರಿಸ್ತನೀ-ಕಥಾ

ಅಸ್ತತ್ರ ಧರಾ-ತಲ ಉತ್ತರಾ-ಪಥೇ ಮಧು-ಪುರಂ ನಾಮ ನಗರಂ . ತತ್ರ ಮಧುಸೇನಾ ನಾಮ ರಾಜಾ ಬಭೂವ . ತಸ್ಯ ಕದಾಚಿದ್ವಿಷಯ-ಸುಖಮನುಭವತಸ್ತ್ರಿಸ್ತನೀ ಕನ್ಯಾ ಬಭೂವ . ಅಥ ತಾಂ ತ್ರಸ್ತನೀಂ ಜಾತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ ರಾಜಾ ಕಂಚುಕಿನಃ ಪ್ರೋವಾಚ, ಯದ್ಭೋಸ್ಯಜ್ಯತಾಮಿಯಂ ತ್ರಸ್ತನೀ ಗತ್ವಾ ದೂರೇಽರಣ್ಯೇ ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿನ್ ನ ಜಾನಾತಿ .

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕಂಚುಕಿನಃ ಪ್ರೋಚುಃ-ಮಹಾರಾಜ ಜ್ಞಾಯತೇ ಯದನಿಷ್ಠ-ಕಾರಿಣೀ ತ್ರಿಸ್ತನೀ ಕನ್ಯಾ ಭವತಿ . ತಥಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾಹೂಯ ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಃ, ಯೇನ ಲೋಕ-ದ್ವಯಂ ನ ವಿರುದ್ಧತೇ, ಯತಃ-

ಯಃ ಸತತಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛತಿ ಶೃಣೋತಿ ಸಂಧಾರಯತನಿಶಂ .

ತಸ್ಯ ದಿವಾಕರ-ಕಿರಣೈರ್ನಲಿನೀವ ವಿವರ್ಧತೇ ಬುದ್ಧಿಃ .. 5.87..

ತಥಾ ಚ-

ಪೃಚ್ಛಕೇನ ಸದಾ ಭಾವ್ಯಂ ಪುರುಷೇಣ ವಿಜಾನತಾ .

ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ-ಗೃಹೀತೋಽಪಿ ಪ್ರಶ್ನಾನ್ ಮುಕ್ತೋ ದ್ವಿಜಃ ಪುರಾ .. 5.88..

ರಾಜಾ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ತೇ ಪ್ರೋಚುಃ-

ಕಥಾ 12 ಚಂಡಕರ್ಮ-ನಾಮ-ರಾಕ್ಷಸ-ಕಥಾ

ದೇವ ! ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಚಂಡಕರ್ಮಾ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಏಕದಾ ತೇನ ಭ್ರಮತಾಟವ್ಯಾಂ ಕಶ್ಚಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸಮಾಸಾದಿತಃ . ತತಸ್ತಸ್ಯ ಸ್ಕಂಧಮಾರುಹ್ಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಅಗ್ರೇಸರೋ ಗಮ್ಯತಾಂ .

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಪಿ ಭಯ-ತ್ರಸ್ತ-ಮನಾಸ್ತಮಾದಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ . ಅಥ ತಸ್ಯ ಕಮಲೋದರ-ಕೋಮಲೌ ಪಾದೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ರಾಕ್ಷಸಮಪೃಚ್ಛತ್-ಭೋಃ ! ಕಿಮೇವಂ-ವಿಧೌ ತೇ ಪಾದಾವತಿಕೋಮಲೌ ?

ರಾಕ್ಷಸ ಆಹ-ಭೋಃ ! ವ್ರತಮಸ್ತಿ, ನಾಹಮಾರ್ದ್ರ-ಪಾದೋ ಭೂಮಿಂ ಸ್ಪೃಶಾಮಿ .

ತತಸ್ತಚ್ಚುತ್ವಾತ್ಮನೋ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಂ ಚಿಂತಯಂಸ್ತತ್-ಸರಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ . ತತೋ ರಾಕ್ಷಸೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋಃ ! ಯಾವದಹಂ ಸ್ನಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವತಾರ್ಚನ-ವಿಧಿಂ ವಿಧಾಯಾಗಚ್ಛಾಮಿ ತಾವತ್ ತ್ವಯಾತಃ ಸ್ಥಾನಾದನ್ಯತ್ರ ನ ಗಂತವ್ಯಂ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ದಿವ್ಯಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ-ನೂನಂ ದೇವತಾರ್ಚನ-ವಿಧೇರೂರ್ಧ್ವಂ ಮಾಮೇಷ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ . ತದ್ಬ್ರೂತತರಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಯೇನೈಷ ಆರ್ಧ್ರ-ಪಾದೋ ನ ಮಮ ಪೃಷ್ಠಮೇಷ್ಯತಿ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ರಾಕ್ಷಸೋ ವ್ರತ-ಭಂಗ-ಭಯಾತ್ ತಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠಂ ನ ಗತಃ . ಅತೋಽಹಂ  
ಬ್ರವೀಮಿ-ಪೃಚ್ಛಕೇನ ಸದಾ ಭಾವ್ಯಮಿತಿ .

ಅಥ ತೇಭ್ಯಸ್ತಚ್ಛುತ್ವಾ-ರಾಜಾ ದ್ವಿಜಾನ್ ಆಹೂಯ ಪ್ರೋವಾಚ-ಭೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ !  
ತ್ರಿಸ್ತನೀ ಮೇ ಕನ್ಯಾ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ತತ್ ಕಿಂ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿವಿಧಾನಮಸ್ತಿ ನ ವಾ ?

ಹೀನಾಂಗೀ ವಾಧಿಕಾಂಗೀ ವಾ ಯಾ ಭವೇತ್ ಕನ್ಯಕಾ ನೃಣಾಂ .

ಭರ್ತುಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸಾ ವಿನಾಶಾಯ ಸ್ವ-ಶೀಲ-ನಿಧನಾಯ ಚ .. 5.89..

ಯಾ ಪುನಸ್ತ್ರಿಸ್ತನೀ ಕನ್ಯಾ ಯಾತಿ ಲೋಚನ-ಗೋಚರಂ .

ಪಿತರಂ ನಾಶತೇವ ಸಾ ದ್ರುತಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ .. 5.90..

ತನ್ಮಾದಸ್ಯಾ ದರ್ಶನಂ ಪರಿಹರತು ದೇವಃ . ತಥಾ ಯದಿ ಕಶ್ಚಿದುದ್ವಾಹಯತಿ,  
ತದೇನಾಂ ತಸ್ಮೈ ದತ್ವಾ ದೇಶ-ತ್ಯಾಗೇನ ಸ ನಿಯೋಜಯಿತವ್ಯಃ ಇತಿ . ಏವಂ-ಕೃತೇ  
ಲೋಕ-ದ್ವಯಾವಿರುದ್ಧತಾ ಭವತಿ .

ಅಥ ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಮಾರ್ಕಣ್ಯ ಸ ರಾಜಾ ಪಟಹ-ಶಬ್ದೇನ ಸರ್ವತ್ರ  
ಘೋಷಣಾಮಾಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ-ಅಹೋ ! ತ್ರಿಸ್ತನೀಂ ರಾಜಕನ್ಯಾಂ ಯಃ  
ಕಶ್ಚಿದುದ್ವಾಹಯತಿ ಸ ಸುವರ್ಣ-ಲಕ್ಷಮಾಪ್ನೋತಿ ದೇಶ-ತ್ಯಾಗಂ ಚ .

ಏವಂ ತಸ್ಯಾಮಾಘೋಷಣಾಯಾಂ ಕ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಂ ಮಹಾನ್ ಕಾಲೋ  
ವ್ಯತೀತಃ . ನ ಕಶ್ಚಿತ್ ತಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ . ಸಾಪಿ ಯೌವನೋನ್ಮುಖೀ ಸಂಜಾತಾ  
ಸುಗುಪ್ತ-ಸ್ಥಾನ-ಸ್ಥಿತಾ ಯತ್ನೇನ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾ ತಿಷ್ಠತಿ .

ಅತ್ರ ತತ್ತ್ವೈವ ನಗರೇ ಕಶ್ಚಿದಂಧಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತಸ್ಯ ಚ ಮಂಥರಕ-ನಾಮಾ  
ಕುಬ್ಜೋಽಗ್ರೇಸರೋ ಯಷ್ಟಿ-ಗ್ರಾಹೀ . ತಾಭ್ಯಾಂ ತಂ ಪಟಹ-ಶಬ್ದಮಾರ್ಕಣ್ಯ,  
ಮಿಥೋ ಮಂತ್ರಿತಂ-ಸ್ಪೃಶ್ಯತೇಽಯಂ ಪಟಹಃ . ಯದಿ ಕಥಮಪಿ ದೈವಾತ್  
ಕನ್ಯಾ ಲಭ್ಯತೇ . ಸುವರ್ಣ-ಪ್ರಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಭವತಿ, ತಥಾ ಸುಖೇನ ಸುವರ್ಣ-ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ  
ಕಾಲೋ ವ್ರಜತಿ . ಅಥ ಯದಿ ತಸ್ಯ ದೋಷತೋ ಮೃತ್ಯುರ್ಭವತಿ . ತದಾ  
ದಾರಿದ್ರ್ಯೋಪಾತ್ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕ್ಲೇಶಸ್ಯ ಪರ್ಯಂತೋ ಭವತಿ . ಉಕ್ತಂ ಚ-

ಲಜ್ಜಾ ಸ್ನೇಹಃ ಸ್ವರ-ಮಧುರತಾ ಬುದ್ಧಯೋ ಯೌವನ-ಶ್ರೀಃ

ಕಾಂತಾಸಂಗಃ ಸ್ವಜನ-ಮಮತಾ ದುಃಖ-ಹಾನಿರ್ವಿಲಾಸಃ .

ಧರ್ಮಃ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸುರ-ಗುರು-ಮತಿಃ ಶೌಚಮಾಚಾರ-ಚಿಂತಾ

ಪೂರ್ಣೇ ಸರ್ವೇ ಜಠರ-ಪಿಠರೇ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಸಂಭವಂತಿ .. 5.91..

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಂಧೇನ ಗತ್ವಾ ಸ ಪಟಹಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟಃ . ಉಕ್ತಂ ಚ-ಭೋಃ ! ಅಹಂ ತಾಂ  
ಕನ್ಯಾಮುದ್ವಾಹಯಾಮಿ, ಯದಿ ರಾಜಾ ಮೇ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ .

ತತಸ್ತೈ ರಾಜ-ಪುರುಷೈರ್ಗತ್ವಾ ರಾಜ್ಞೇ ನಿವೇದಿತಂ-ದೇವ ! ಅಂಧೇನ ಕೇನಚಿತ್  
ಪಟಹಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟಃ . ತದತ್ರ ವಿಷಯೇ ದೇವಃ ಪ್ರಮಾಣಂ .



ರಾಜಾ ಪ್ರಾಹ-

ಅಂಧೋ ವಾ ವಧಿರೋ ವಾಧ ಕುಷ್ಟೀ ವಾಪಂತ್ಯಜೋಽಪಿ ವಾ .

ಪರಿಗೃಹ್ಣಾತು ತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ಸಲಕ್ಷಾಂ ಸ್ಯಾದ್ವಿದೇಶಗಃ .. 5.92..

ಅಥ ರಾಜಾದೇಶಾತ್ ತೈ ರಾಜ-ಪುರುಷೈಸ್ತಂ ನದೀ-ತೀರೇ ನೀತ್ವಾ ಸುವರ್ಣ-  
ಲಕ್ಷೇಣ ಸಮಂ ವಿವಾಹ-ವಿಧಿನಾ ತ್ರಿಸ್ತನೀಂ ತಸ್ಮೈ ದತ್ತ್ವಾ ಜಲ-ಯಾನೇ ನಿಧಾಯ  
ಕೈವರ್ತಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಭೋ ! ದೇಶಾಂತರಂ ನೀತ್ವಾ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇಽನ್ಯಃ  
ಸಪತ್ನೀಕಃ . ಕುಬ್ಜಕೇನ ಸಹ ಮೋಚನೀಯಃ .

ತಥಾನುಷ್ಠಿತೇ ವಿದೇಶಮಾಸಾದ್ಯ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಕೈವರ್ತ-ದರ್ಶಿತೇ ತ್ರಯೋಽಪಿ  
ಮೂಲ್ಯೇನ ಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸುಖೇನ ಕಾಲಂ ನಯಂತಿ ಸ್ಮ . ಕೇವಲಮಂಧಃ  
ಪರ್ಯಂಕೇ ಸುಪ್ತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ, ಗೃಹ-ವ್ಯಾಪಾರಂ ಮಂಥರಕಃ ಕರೋತಿ . ಏವಂ  
ಗಚ್ಛತಾ ಕಾಲೇನ ತ್ರಿಸ್ತನ್ಯಾ ಕುಬ್ಜಕೇನ ಸಹ ವಿಕೃತಿಃ ಸಮಪದ್ಯತ . ಅಥವಾ  
ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಯದಿ ಸ್ಯಾಚ್ಛ್ರೀ-ತಲೋ ವಕ್ಷಿಶ್ಚಂದ್ರಮಾ ದಹನಾತ್ಮಕಃ .

ಸುಸ್ವಾದಃ ಸಾಗರಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತತ್-ಸತೀಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಜಾಯತೇ .. 5.93..

ಅಥಾನೈದ್ಯುಸ್ತ್ರಿಸ್ತನ್ಯಾ ಮಂಥರಕೋಽಭಿಹಿತಃ ಭೋಃ ಸುಭಗ ! ಯದೇಷೋಽನ್ಯಃ  
ಕಥಂಚಿತ್ ವ್ಯಾಪಾದ್ಯತೇ, ತದಾವಯೋಃ ಸುಖೇನ ಕಾಲೋ ಯಾತಿ . ತದನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ  
ಕುತ್ರಚಿದ್ವಿಷಂ, ಯೇನಾಸ್ಮೈ ತತ್ ಪ್ರದಾಯ ಸುಖಿನೀ ಭವಾಮಿ .

ಅನ್ಯದಾ ಕುಬ್ಜಕೇನ ಪರಿಭ್ರಮತಾ ಮೃತಃ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ . ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ  
ಪ್ರಹೃಷ್ಣ-ಮನಾ ಗೃಹಮಭ್ಯೇತ್ಯ ತಾಮಾಹ-ಸುಭಗೇ ! ಲಬ್ಧೋಽಯಂ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಃ  
. ತದೇನಂ ಖಂಡಶಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಭೂತ-ಶುಂಠ್ಯಾದಿಭಿಃ ಸಂಸ್ಕಾರ್ಯಾಸ್ಮೈ ವಿಕಲ-  
ನೇತ್ರಾಯ ಮತ್ಸ್ಯಾಮಿಷಂ ಭಣಿತ್ವಾ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಯೇನ ದ್ರಾಗ್ವಿನಶ್ಯತಿ . ಯತೋಽಸ್ಯ  
ಮತ್ಸ್ಯಾಮಿಷಂ ಸದಾ ಪ್ರಿಯಂ . ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಂಥರಕೋ ಬಹಿರ್ಗತಃ .

ಸಾಪಿ ಪ್ರದೀಪ್ತೇ ವಹ್ನಿ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪಂ ಖಂಡಶಃ ಕೃತ್ವಾ ತಕ್ರ-ಸ್ಥೂಲ್ಯಾಮಾಧಾಯ  
ಗೃಹ-ವ್ಯಾಪಾರಾಕುಲಾ ತಂ ವಿಕಲಾಕ್ಷಂ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮುವಾಚ-ಆರ್ಯ-ಪುತ್ರ !  
ತವಾಭೀಷ್ಟಂ ಮತ್ಸ್ಯ-ಮಾಂಸಂ ಸಮಾನೀತಂ . ಯತಸ್ತ್ವಂ ಸದೈವ ತತ್ ಪೃಚ್ಛಸಿ .  
ತೇ ಚ ಮತ್ಸ್ಯಾ ವಹ್ನಿ ಪಾವನಾಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ . ತದ್ಯಾವದಹಂ ಗೃಹ-ಕೃತ್ಯಂ ಕರೋಮಿ,  
ತಾವತ್ ತ್ವಂ ದರ್ವೀಮಾದಾಯ ಕ್ಷಣಮೇಕಂ ತಾನ್ ಪ್ರಚಾಲಯ .

ಸೋಽಪಿ ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಹೃಷ್ಣ-ಮನಾಃ ಸೃಕೃಣೇ ಪರಿಲಿಹನ್ ದ್ರುತಮುತ್ಥಾಯ  
ದರ್ವೀಮಾದಾಯ ಪ್ರಮಥಿತುಮಾರಬ್ಧಃ . ಅಥ ತಸ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ಮಥ್ನತೋ  
ವಿಷ-ಗರ್ಭ-ಬಾಷ್ಟೇಣ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ನೀಲ-ಪಟಲಂ ಚಕ್ಷುರ್ಭ್ಯಾಮಗಲತ್ .  
ಅಸಾವಪಂಧಸ್ತಂ ಬಹು-ಗುಣಂ ಮನ್ಯಮಾನೋ ವಿಶೇಷಾನ್ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಷ್ಟ-

ಗ್ರಹಣಮಕರೋತ್ .

ತತೋ ಲಬ್ಧ-ದೃಷ್ಟಿರ್ಜಾತೋ ಯಾವತ್ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವತ್ ತಕ್ರ-ಮಧ್ಯೇ ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪ-ಖಂಡಾನಿ ಕೇವಲಾನೇವಾವಲೋಕಯತಿ . ತತೋ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಅಹೋ, ಕಿಮೇತತ್ ? ಮಮ ಮತ್ಸ್ಯಾಮಿಷಂ ಕಥಿತಮಾಸೀದನಯಾ . ಏತಾನಿ ತು ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪ-ಖಂಡಾನಿ . ತತ್ ತಾವದ್ವಿಜಾನಾಮಿ ಸಮ್ಯಕ್ ತ್ರಿಸ್ತನ್ಯಾಶ್ಲೇಷ್ಠಿತಂ . ಕಿಂ ಮಮ ವಧೋಪಾಯ-ಕ್ರಮಃ ಕುಬ್ಜಸ್ಯ ವಾ ? ಉತಾಹೋ ಅನ್ಯಸ್ಯ ವಾ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ? ಏವಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ಸ್ವಾಕಾರಂ ಗೂಹಯನ್ನಂಧವತ್ ಕರ್ಮ ಕರೋತಿ ಯಥಾ ಪುರಾ .

ಅತ್ರಾಂತರೇ ಕುಬ್ಜಃ ಸಮಾಗತ್ಯ ನಿಶಂಕತಯಾಲಿಂಗನ-ಚುಂಬನಾದಿಭಿಸ್ತಿಸ್ತನೀಂ ಸೇವಿತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ . ಸೋಽಪಂಧಸ್ತಮವಲೋಕಯನ್ನಪಿ ಯಾವನ್ ನ ಕಿಂಚಿಚ್ಛಸ್ತಂ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವತ್ ಕೋಪ-ವ್ಯಾಕುಲ-ಮನಾಃ ಪೂರ್ವವಚ್ಛಯನಂ ಗತ್ವಾ ಕುಬ್ಜಂ ಚರಣಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತ್ ಸ್ವ-ಮಸ್ತಕೋಪರಿ ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ ತ್ರಿಸ್ತನೀಂ ಹೃದಯೇ ವ್ಯತಾಡಯತ್ .

ಅಥ ಕುಬ್ಜ-ಪ್ರಹಾರೇಣ ತಸ್ಯಾಸ್ತುತೀಯಃ ಸ್ತನ ಉರಸಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ . ತಥಾ ಬಲಾನ್ ಮಸ್ತಕೋಪರಿ ಭ್ರಮಣೇನ ಕುಬ್ಜಃ ಪ್ರಾಂಜಲತಾಂ ಗತಃ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಅಂಧಕಃ ಕುಬ್ಜಕಶ್ಚೈವ (84) ಇತಿ .

ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿರಾಹ-ಭೋಃ ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ದೈವಾನುಕೂಲತಯಾ ಸರ್ವಂ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಂಪದ್ಯತೇ . ತಥಾಪಿ ಪುರುಷೇಣ ಸತಾಂ ವಚನಂ ಕಾರ್ಯಂ . ಪುನರೇವಮೇವ ವರ್ತತವ್ಯಂ . ಅಥ ಏವಮೇವ ಯೋ ವರ್ತತೇ, ಸ ತ್ವಮಿವ ವಿನಶ್ಯತಿ . ತಥಾ ಚ-

ಏಕೋದರಾಃ ಪೃಥಗ್ರೀವಾ ಅನ್ಯಾನ್ಯ-ಫಲ-ಭಕ್ಷಿಣಃ .

ಅಸಂಹತಾ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಭಾರುಂಡಾ ಇವ ಪಕ್ಷಿಣಃ .. 5.94..

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 13 ಭಾರುಂಡ-ಪಕ್ಷಿ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ ಸರೋವರೇ ಭಾರುಂಡ-ನಾಮಾ ಪಕ್ಷೀ ಏಕೋದರಃ ಪೃಥಗ್-ಗ್ರೀವಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ತೇನ ಚ ಸಮುದ್ರ-ತೀರೇ ಪರಿಭ್ರಮತಾ ಕಂಚಿತ್ ಫಲಮಮೃತ-ಕಲ್ಪಂ ತರಂಗ-ಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ . ಸೋಽಪಿ ಭಕ್ಷಯನ್ ಇದಮಾಹ-ಅಹೋ ! ಬಹೂನಿ ಮಯಾಮೃತ-ಪ್ರಾಯಾಣಿ ಸಮುದ್ರ-ಕಲ್ಲೋಲಾಹೃತಾನಿ ಫಲಾನಿ ಭಕ್ಷಿತಾನಿ . ಪರಮಪೂರ್ವೋಽಸ್ಯಾಸ್ವಾದಃ . ತತ್ ಕಿಂ ಪಾರಿಜಾತ-ಹರಿಚಂದನ-ತರು-ಸಂಭವಂ ? ಕಿಂ ವಾ, ಕಿಂಚಿದಮೃತ-ಮಯ-ಫಲಮಿದಮವ್ಯಕ್ತೇನಾಪಿ ವಿಧಿನಾಪಾತಿತಂ .

ಏವಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರುವತೋ ದ್ವಿತೀಯ-ಮುಖೇನಾಭಿಹಿತಂ-ಭೋ, ಯದೇವಂ ತನ್  
ಮಮಾಪಿ ಸ್ತೋಕಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ, ಯೇನಾಹಮಪಿ ಜಿಹ್ವಾ-ಸೌಖ್ಯಮನುಭವಾಮಿ .  
ತತೋ ವಿಹಸ್ಯ ಪ್ರಥಮ-ವಕ್ತ್ರೇಣಾಭಿಹಿತಮಾವಯೋಸ್ತಾವದೇಕಮುದರಂ . ಏಕಾ  
ತೃಪ್ತಿಶ್ಚ ಭವತಿ . ತತಃ ಕಿಂ ಪೃಥಗ್ಭಕ್ಷಿತೇನ ? ವರಮನೇನ ಶೇಷೇಣ ಪ್ರಿಯಾ ತೋಷ್ಯತೇ

ಏವಮಭಿಧಾಯ ತೇನ ಶೇಷಂ ಭಾರುಂತ್ಯಾಃ ಪ್ರದತ್ತಂ . ಸಾಪಿ ತದಾಸ್ವಾದ್ಯ  
ಪ್ರಹೃಷ್ಟತಮಾಲಿಂಗನ-ಚುಂಬನ-ಸಂಭಾವನಾದ್ಯನೇಕ-ಚಾಟು-ಪರಾ ಚ ಬಭೂವ .  
ದ್ವಿತೀಯಂ ಮುಖಂ ತದ್ವಿನಾದೇವ ಪ್ರಭೃತಿ ಸೋದ್ದೇಗಂ ಸವಿಷಾದಂ ಚ ತಿಷ್ಠತಿ .  
ಅಥಾನೈದ್ಯುದ್ವಿತೀಯ-ಮುಖೇನ ವಿಷ-ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ . ತದ್ವೃಷ್ಟಾಪರಮಾಹ-  
ಭೋ ನಿಸ್ತಿಂಶ ! ಪುರುಷಾಧಮ ! ನಿರಪೇಕ್ಷ ! ಮಯಾ ವಿಷ-ಫಲಮಾಸಾದಿತಂ . ತತ್  
ತವಾಪಮಾನಾದ್ಭಕ್ಷಯಾಮಿ .

ಅಪರೇಣಾಭಿಹಿತಂ-ಮೂರ್ಖ ! ಮಾ ಮೈವಂ ಕುರು . ಏವಂ ಕೃತೇ ದ್ವಯೋರಪಿ  
ವಿನಾಶೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ . ಅಥೈವಂ ವದತಾ ತೇನಾಪಮಾನೇನ ತತ್ ಫಲಂ ಭಕ್ಷಿತಂ  
. ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ದ್ವಾವಪಿ ವಿನಷ್ಟೌ .

ಅತೋಽಹಂ ಬ್ರವೀಮಿ-ಏಕೋದರಾಃ ಪೃಥಗ್-ಗ್ರೀವಾಃ (92) ಇತಿ .

ಚಕ್ರಧರ ಆಹ-ಸತ್ಯಮೇತತ್ . ತದ್ಗಂಭಿ ಗೃಹಂ . ಪರಮೇಕಾಕಿನಾ ನ ಗಂತವ್ಯಂ . ಉಕ್ತಂ  
ಚ-

ಏಕಃ ಸ್ವಾದು ನ ಭುಂಜೀತ ಏಕಶ್ಚಾರ್ಥಾನ್ ನ ಚಿಂತಯೇತ್ .

ಏಕೋ ನ ಗಚ್ಛೇದಧ್ವಾನಂ ನೈಕಃ ಸುಪ್ತೇಷು ಜಾಗ್ರಯಾತ್ .. 5.95..

ಅಪಿ ಚ-

ಅಪಿ ಕಾಪುರುಷೋ ಮಾರ್ಗೇ ದ್ವಿತೀಯಃ ಕ್ಷೇಮ-ಕಾರಕಃ .

ಕರ್ಕಟೇನ ದ್ವಿತೀಯೇನ ಜೀವಿತಂ ಪರಿರಕ್ಷಿತಂ .. 5.96..

ಸುವರ್ಣ-ಸಿದ್ಧಿಃ ಪ್ರಾಹ-ಕಥಮೇತತ್ ?

ಸೋಽಬ್ರವೀತ್-

### ಕಥಾ 14 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕರ್ಕಟಕ-ಕಥಾ

ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಧಿಷ್ಠಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ-ನಾಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ ಸ್ಮ . ಸ ಚ  
ಪ್ರಯೋಜನ-ವಶಾದ್ರಾಮಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಸ್ವ-ಮಾತ್ರಾಭಿಹಿತಃ, ಯದ್ವತ್ಸ ! ಕಥಮೇಕಾಕೀ  
ವ್ರಜಸಿ ? ತದನ್ವಿಷ್ಯತಾಂ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿತ್ವೀಯಃ ಸಹಾಯಃ .

ಸ ಆಹ-ಅಂಬ ! ಮಾ ಭೈಷೀಃ . ನಿರುಪದ್ರವೋಽಯಂ ಮಾರ್ಗಃ . ಕಾರ್ಯ-  
ವಶಾದೇಕಾಕೀ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ .

ಅಥ ತಸ್ಯ ತಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಮೀಪಸ್ಥ-ವಾಪ್ಯಾಃ ಸಕಾಶಾತ್ ಕರ್ಕಟಮಾದಾಯ  
ಮಾತ್ರಾಭಿಹಿತಂ-ವತ್ಸ್ರ, ಅವಶ್ಯಂ ಯದಿ ಗಂತವ್ಯಂ . ತದೇಷ ಕರ್ಕಟೋಽಪಿ  
ಸಹಾಯೋ ಭವತು . ತದೇನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಗಚ್ಛ .

ಸೋಽಪಿ ಮಾತುರ್ವಚನಾದುಭಾಭ್ಯಾಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ನ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಕರ್ಪೂರ-  
ಪುಟಿಕಾ-ಮಧ್ಯೇ ನಿಧಾಯ, ಪಾತ್ರ-ಮಧ್ಯೇ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ .

ಅಥ ಗಚ್ಛನ್ ಗ್ರೀಷ್ಮೋಷ್ಣಣಾ ಸಂತಪ್ತಃ ಕಂಚಿನ್ ಮಾರ್ಗಸ್ಥಂ ವೃಕ್ಷಮಾಸಾದ್ಯ,  
ತತ್ತ್ಯವ ಪ್ರಸುಪ್ತಃ . ಅತ್ರಾಂತರೇ ವೃಕ್ಷಕೋಟರಾನ್ ನಿರ್ಗತ್ಯ ಸರ್ಪಸ್ತತ್-  
ಸಮೀಪಮಾಗತಃ . ಸ ಚಾಭ್ಯಂತರ-ಗತಾಂ ಕರ್ಪೂರ-ಪುಟಿಕಾಮತಿಲೌಲ್ಯಾದಭಕ್ಷಯತ್  
. ಸೋಽಪಿ ಕರ್ಕಟಸ್ತತ್ತ್ಯವ ಸ್ಥಿತಃ ಸನ್ ಸರ್ಪ-ಪ್ರಾಣಾನಪಾಹರತ . ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಽಪಿ

ಯಾವತ್ ಪ್ರಬುದ್ಧಃ ಪಶ್ಯತಿ, ತಾವತ್ ಸಮೀಪೇ ಮೃತ-ಕೃಷ್ಣ-ಸರ್ಪೋ ನಿಜ-ಪಾರ್ಶ್ವೇ  
ಕರ್ಪೂರ-ಪುಟಿಕೋಪರಿ ಸ್ಥಿತಸ್ತಿಷ್ಠತಿ . ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್-ಕರ್ಕಟೇನಾಯಂ  
ಹತಃ ಇತಿ . ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾಬ್ರವೀಚ್ಛ-ಭೋಃ ! ಸತ್ಯಮಭಿಹಿತಂ ಮಮ ಮಾತ್ರಾ  
ಯತ್ ಪುರುಷೇಣ ಕೋಽಪಿ ಸಹಾಯಃ ಕಾರ್ಯಃ . ನೈಕಾಕಿನಾ ಗಂತವ್ಯಂ . ಯತೋ  
ಮಯಾ ಶ್ರದ್ಧಾ-ಪೂರಿತ-ಚೇತಸಾ ತದ್ವಚನಮನುಷ್ಠಿತಂ ತೇನಾಹಂ ಕರ್ಕಟೇನ  
ಸರ್ವ-ವ್ಯಾಪಾದನಾದ್ರಕ್ಷಿತಃ . ಅಥವಾ ಸಾದ್ವಿದಮುಚ್ಯತೇ-

ಕ್ಷೀಣಃ ಶ್ರಯತಿ ಶಶೀ ರವಿಂ ಋದ್ಧೋ ವರ್ಧಯತಿ ಪಯಸಾಂ ನಾಥಂ .

ಅನ್ಯೇ ವಿಪದಿ ಸಹಾಯಾ ಧನಿನಾಂ ಶ್ರಿಯಮನುಭವಂತನ್ಯೇ .. 5.97..

ಮಂತ್ರೇ ತೀರ್ಥೇ ದ್ವಿಜೇ ದೇವೇ ದೈವಜ್ಞೇ ಭೇಷಜೇ ಗುರೌ .

ಯಾದೃಶೀ ಭಾವನಾ ಯಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಿರ್ಭವತಿ ತಾದೃಶೀ .. 5.98..

ಏವಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುವರ್ಣಸಿದ್ಧಿಸ್ತಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರತಿ ನಿವೃತ್ತಃ .

ಇತಿ ಶ್ರೀ-ವಿಷ್ಣು-ಶರ್ಮ-ವಿರಚಿತೇ ಪಂಚತಂತ್ರೇ ಅಪರೀಕ್ಷಿತ-ಕಾರಕಂ ನಾಮ  
ಪಂಚಮಂ ತಂತ್ರಂ ಸಮಾಪ್ತಂ ..5..

ಯದಪೇವಂ ತಥಾಪಿ ತ್ವಂ ದರ್ಶಯ ತಂ ಚೌರಸಿಂಹಂ ಯಥಾ ವ್ಯಾಪಾದಯಾಮಿ

. Alt ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ಪಶ್ಯತಿ Alt ರಾಜ-ಪುರುಷೈಃ Alt ದೇವಶಕ್ತಿ-ಕಥಾ

The numbering of stories 8 onwards in 4th tantra needs to be checked.

viShNusharman: pa nchatantra

data entry: jan brzezinski

contribution: jan brzezinski

date of this version: 2020-07-31

source:

- ramChandra jha, 6th edition, varanasi : Chowkhamba vidyabhavan, 1991. (vidyabhavan  
sanskrit grantha mala, 17) also consulted: ed. by m.r. kale. delhi : motilal banarsidas,

reprint. 1991.

publisher: Gottingen register of electronic texts in indian languages (gretil), sub Gottingen licence:

this e-text was provided to gretil in good faith that no copyright rights have been infringed. if anyone wishes to assert copyright over this file, please contact the gretil management at gretil(at)sub(dot)uni-goettingen(dot)de. the file will be immediately removed pending resolution of the claim.

distributed under a creative commons attribution-noncommercial-sharealike 4.0 international license.

ಸ್ತುಚ್ಛುರೇ ಓಘ್ ರೇಫೇರೇನ್ವೇಸ್:

ಅ ರೇಫೇರೇನ್ವೇ ಇನ್ ಅಸ್ಸೇಂಬ್ಲೇದ್ ಚೋನ್ಸಿಸ್ತಿಸ್ತೆನ್ ಓಘ್

- ಅ ಪ್ರಗ್ಮತಿಚ್ ಅಬ್ಬೇವಿಅತಿಓನ್ ಓಘ್ ಥೇ ತಿತ್ಲೇ: ಪಂಚತಂತ್ರ = ,

- ಥೇ ನುಂಬೇರ್ ಓಘ್ ಥೇ ಇನ್ ಅರಬಿಚ್ ನುಮೇರಲ್ಸ್,

- ಥೇ ನುಂಬೇರ್ ಓಘ್ ಥೇ ವೇರ್ಸೇ ಇನ್ ಅರಬಿಚ್ ನುಮೇರಲ್ಸ್.

notes:

this file has been created by mass conversion of gretil.as sanskrit corpus from vispancutm. due to the heterogeneity of the sources the header markup might be suboptimal. for the sake of transparency the header of the legacy file is documented in the note element below:

visnusarma: panchatantra

(version 1.01)

based on the ed. by ramChandra jha,

6th edition, varanasi : Chowkhamba vidyabhavan, 1991.


(vidyabhavan sanskrit grantha mala, 17)

note:

There are considerable differences in various editions of the Panchatantra. I have also consulted (ed.) M.R. Kale. Delhi : Motilal Banarsidass, reprint. 1991 (original 1911), but there are a number of stories and verses unique to each. Eventually, a revised version based on Kosambi's 1949 critical edition should be prepared.



pdf was typeset on March 24, 2024

——  
Please send corrections to [sanskrit@cheerful.com](mailto:sanskrit@cheerful.com)

